

PREFACE.

THE compilation of a Sanscrit dictionary having been undertaken early after the institution of the College of Fort William, it was at the same time thought advisable to print, in Sanscrit and English, the work which has been chosen for the basis of that compilation ; as well for the sake of exhibiting, an original authority to which reference will be frequently necessary, as with the view of furnishing an useful vocabulary which might serve until an ampler dictionary could be prepared and published.

The celebrated *Amera Cōsha*, or Vocabulary of Sanscrit by AMERA SINHA, is, by the unanimous suffrage of the learned, the best guide to the acceptations of nouns in Sanscrit. The work of PĀNINI on etymology is rivalled by other grammars, some of which have even obtained the preference in the opinion of the learned of particular provinces : but AMERA'S vocabulary has prevailed wherever the Sanscrit language is cultivated ; and the numerous other vocabularies, which remain, are consulted only where AMERA'S is either silent or defective. It has employed the industry of innumerable commentators, while none of the others (with the single exception of HĒMACHANDRA'S) have been interpreted even by one annotator. Such decided preference for the *Amera Cōsha*, and the consequent frequency of quotations from it, determined the selection of this as the basis of an alphabetical dictionary, and suggested the expediency of also publishing the original text with an English interpretation.

Like other vocabularies of Sanscrit, that of AMERA is in metre ; and a considerable degree of knowledge of the language becomes requisite to discriminate the words from their interpretations ;

and to separate them from contiguous terms which affect their initials and finals. On this account, and to adapt the work to the use of the English student, the words, of which the sense is exhibited, are disjoined from their interpretation (which is included between crotchets); and the close of each word is marked by a *Italic* letter over it indicating the gender of the noun. Where a letter has been permuted according to the Sanscrit system of orthography, a dot is placed under the line to intimate that a letter is there altered or omitted: and a marginal note is added, exhibiting the radical final of the noun, or its initial, in every instance where either of them is so far disguised by permutation as not to be easily recognized upon a slight knowledge of the rudiments of the language, and of its orthography. An explanation in English is given in the margin, and completed, when necessary, at the foot of the page. The different interpretations proposed by the several commentators, and the variations in orthography remarked by them, are also specified in the same place.

According to the original plan of the present publication, the variations in the reading of the text (for which a careful collation has been made of several copies and of numerous commentaries) are noticed only where they affect the interpretation of a word or its orthography. It was not at first intended to insert those differences which are remarked by commentators upon other authority, and not upon the ground of any variation in the text itself. However, the utility of indicating such differences was afterwards thought to counterbalance any inconvenience attending it: and after some progress had been made at the press, this* and other additions to the original design were admitted, which have rendered a supplement necessary to supply omissions in the first chapters and complete the work upon an uniform plan.

To avoid too great an increase of the volume, the various readings and interpretations are rather hinted than fully set

* These additions are incorporated with the text in the present edition.

PREFACE.

forth: it has been judged sufficient to state the result, as the notes would have been too much lengthened, if the ground of disagreement had been every where exhibited and explained. For the same reason, authorities have not been cited by name. The mention of the particular commentator in each instance would have enlarged the notes, with very little advantage, as the means of verifying authorities are as effectually furnished by an enumeration of the works which have been employed and consulted. They are as follow:

I. The text of the *Amera Cōsha*:

This vocabulary comprised in three books, is frequently cited under the title of *Tricāṇḍa* ;* sometimes under the denomination of *Abhid'hāna* (nouns), from its subject; often under that of *Amera Cōsha*, from the name of the author. The commentators are indeed unanimous in ascribing it to AMERA SINHA. He appears to have belonged to the sect of *Buddha*, (though this be denied by some of his scholiasts;) and is reputed to have lived in the reign of VICRAMADITYA; and he is expressly named among the ornaments of the Court of RĀJĀ BHŌJA,† one of the many princes to whom that title has been assigned. If this mention of him be accurate, he must have lived not more than eight hundred years ago; for a poem entitled *Subāhshita ratna sandōha*, by a *Jaina* author named AMITACATI, is dated in the year 1050 from the death of VICRAMADITYA and in the reign of MŪNJA who was uncle and predecessor of RĀJĀ BHŌJA. It, however, appears inconsistent with the inscription at *Buddha gayā* which is dated in the year 1005 of the era of VICRAMADITYA, and in which mention is made of AMERA DĒVA, probably the same with the author of the vocabulary. From the frequent instances of anachronism both in sacred and profane story as

* i. e. The three-books. But that name properly appertains to a more ancient vocabulary, which is mentioned by the commentaries on the *Amera Cōsha*, among the works from which this is supposed to have been compiled.

† In the *Bhōja prabandha*.

current among the *Hindus*, more confidence seems due to the inscription, than to any popular tales concerning *RAJÁ BHÓJA* ; and the *Amera Vósha* may be considered as at least nine hundred years old ; and possibly more ancient.

It is intimated in the author's own preface that the work was compiled from more ancient vocabularies : his commentators instance the *Tricanda*,* *Utpalini*, *RABHASA* and *CÁTYÁYANA* as furnishing information on the nouns ; and *VYĀḌI* and *VÁRARUCHI* on the genders. The last mentioned of these authors is reputed contemporary with *VICRAMĀDITYA* and consequently with *AMERA SINHA* himself.

The copies of the original, which have been employed in the correction of the text, in the present publication, are,

1st. A transcript made for my use from an ancient corrected copy in the *Tirhuttiya* character, and collated by me with a copy in *Dévanágari*, which had been carefully examined by Sir WILLIAM JONES. He had inserted in it an English interpretation ; of which also I reserved a copy and have derived great assistance from it in the present publication.

2d. A transcript in *Dévanágari* character, with a commentary and notes in the *Cánara* dialect. It contains numerous passages, which are unnoticed in the most approved commentaries, and which are accordingly omitted in the present edition.

3rd. Another copy in the *Dévanágari* character with a brief and imperfect interpretation in *Hindi*.

4th. A copy in the Bengal character with marginal notes explanatory of the text.

5th. A copy in duplicate, accompanied by a Sanscrit commentary, which will be forthwith mentioned (that of *RĀMA*-

* See a preceding note.

ŚRĀMA). It contains a few passages not noticed by most of the commentators. They have been, however, retained on the authority of this scholiast. A like remark is applicable to certain other passages expounded in some commentaries but not in others. All such have been retained, where the authority itself has been deemed good.

6th. Recourse has been occasionally had to other copies of the text in the possession of natives, whenever it has been thought any ways requisite.

II. Commentaries on the *Amera Cōsha*.

1. At the head of the commentaries which have been used, must be placed that of RĀYA MUCUṬĀ, (or VRĪHASPATI surnamed RĀYA MUCUṬĀ MAṆĪ.) This work entitled *Padachandricā*, was compiled, as the author himself informs us, from sixteen earlier commentaries, to many of which he repeatedly refers: especially those of CSHĪRA SWĀMĪ, SUBHŪTĪ, HĀDDA CHANDRA, CALINGA, CŪNCATĀ, SARVADHARA, and the *Vyāc'hyāmṛita*, *Ticāsarvaswa*, &c.*

Its age is ascertained from the incidental mention of a date: viz. 1353 *Sāca*, or 4532 of the *Caliyuga*, corresponding to A. D. 1431.

Though the derivations in MUCUṬĀ's commentary be often inaccurate, and other errors also have been remarked by later compilers, its authority is in general great; and, accordingly, it has been carefully consulted under every article of the present work.

* The following names may be selected from MUCUṬĀ's quotations, to complete the number of sixteen: *Mād'havi*, *Mād'hu mād'havi*, *Sarvānanda*, *Abhinanda*, *RĀKṢĪDĒVA*, *GŌVERD'HANA*, *DRĀVIDA*, *BHOJARĀK*. But some of these appear to be separate works, rather than commentaries on the *Amera Cōsha*. MUCUṬĀ occasionally cites the most celebrated grammarians, as *PĀṆINI*, *JAYĀDITYA*, *JINĒNDRA*, *MAITREYA*, *RACSHITA*, *PURUSHŌTTAMA*, *MĀD'HAVA*, &c.

2. Among the earlier commentaries named by RĀYA MUCUṬĀ, that of CSHĪRA SWĀMĪ is the only one, which has been examined in the progress of this compilation. It is a work of considerable merit; and is still in general use in some provinces of India, although the interpretations not unfrequently differ from those commonly received.

3. The *Vyāc'hyāsud'hā*, a modern commentary by RĀMĀŚRĀMA or by BHĀNUDĪCĪHITA (for copies differ as to the name of the author) is the work of a grammarian of the school of Benares. He continually refers to RĀYA MUCUṬĀ and to SWĀMĪ; and his work serves to confirm their scholia where accurate, and to correct them where erroneous. It has been consulted at every line.

4. The *Vyāc'hyā 'pradīpa* by ACHYUTA UPĀD'HYĀYA is a concise and accurate exposition of the text: but adds little to the information furnished by the works above-mentioned. It has been, however, occasionally consulted.

In these four commentaries, the derivations are given according to PĀNINI's system. In others, which are next to be enumerated, various popular grammars are followed for the etymologies. But, as the derivations of the words are not included in the plan of the present work, being reserved for a place in the intended alphabetical dictionary of Sanscrit, those commentaries have not been the less useful in regard to the information which was sought in them.

5. The commentary of BARATA MALLA (entitled *Mugdhabōd'hini*) has been as regularly consulted as those of MUCUṬĀ and RĀMĀŚRĀMA. It is indeed a very excellent work; copious and clear, and particularly full upon the variations of orthography according to different readings or different authorities: the etymologies are given conformably with VOPADĒVA's system of grammar. The author flourished in the middle of last century.

6. The *Sāra Sundarī* by MAT'HUREŚA has been much used. It is perspicuous and abounds in quotations from other commentaries; and is therefore a copious source of information on the various interpretations and readings of the text. The *Supadma* is the grammar followed in the derivations stated by this commentator. MAT'HUREŚA is author likewise of a vocabulary in verse entitled *Subdaratnāvalī*, arranged in the same order with the *Amera Cōsha*, and which might serve therefore as a commentary on that work. It was compiled under the patronage of a Musleman Chieftain *Murch'hā Khān*, whose name is prefixed to it. The author wrote not more than 150 years ago.*

7. The *Padārtha Caumudī* by NĀRĀYAṆA CHACRAVARTI is another commentary of considerable merit, which has been frequently consulted. The *Calāpa* is the grammar followed in the etymologies here exhibited.

8. A commentary by RAMĀNĀTHA VIDYĀVĀCHESPATI, entitled *Tricānda vivēca*, is peculiarly copious on the variations of orthography, and is otherwise a work affording much useful information.

9. Another commentary which has been constantly employed, is that by NĪLACANTHA. It is full and satisfactory on most points for which reference is usually made to the expositors of the *Amera Cōsha*.

10. The commentary of RAṂA TARCAVĀGĪŚA has been uniformly consulted throughout the work. It was recommended for its accuracy; but has furnished little information; being busied chiefly with etymology. This, like the preceding, follows the grammar entitled *Calāpa*.

Other commentaries were also collected for occasional refer-

* His work contains the date 1588 Śāka or 1666.

ence in the progress of this work; but have not been employed, being found to contain no information which was not also furnished, and that more amply, by the scholiasts abovementioned. The list of them, contained in the subjoined note, may therefore suffice.*

III. Sanscrit dictionaries and vocabularies by other authors.

Throughout the numerous commentaries on the *Amera Cōsha*, the text itself is corrected or confirmed, and the interpretations and remarks of the Commentators supported, by references to other Sanscrit vocabularies. They are often cited by the scholiasts for the emendation of the text in regard to the gender of a noun, and not less frequently for a variation of orthography, or for a difference of interpretation. The authority quoted has been in general consulted, before any use has been made of the quotations: or, where the original work cannot now be procured, the agreement of commentators has been admitted as authenticating the passage. This has been particularly attended to, in the chapter containing homonymous words; it having been judged useful to introduce into the notes of that chapter, the numerous additional acceptations stated in other dictionaries, and understood to be alluded to in the *Amera Cōsha*.

The dictionaries, which have been consulted, are 1st. The *Mēdinī*, an alphabetical dictionary of homonymous terms by MEDINICARA. 2d. The *Viśva pracāsa* by MAHĀŚVARA VAIDYA, a similar dictionary, but less accurate and not so well arranged. It is the ground-work of the *Mēdinī*, which is an im-

* *Caumudī* by NAYANASANDA; *Tricāṇḍa chintāmenī* by RAG'HUNATHA CHACRAVARTY; both according to PANINI'S system of etymology. *Vaishanṣya caumudī* by RĀMAPRESĀDA TARGĀLANCĀRA; *Padamanjari* by LŪCANATHA; both following the grammatical system of the *Calīpa*. *Pracipamanjari* by RĀMĀŚRAMA, a jejune interpretation of the text. *Vṛihat hārāvālī* by RĀMESWARA. Also commentaries by CRĪSHNADĀSA, TRILŌTHANADĀSA, SUNDARĀNANDA, VANADĪYABHATĪA, VĪSWANĀTHA, GŌPĀLA CHACRAVARTY, GŌVINDĀSANDA, RĀMANĀSANDA, BHOLĀNATHA, &c.

proved and corrected work of great authority. Both are very frequently cited by the Commentators.

3. The *Haima*, a dictionary by HÉMA CHANDRA, in two parts; one containing synonymous words arranged in six chapters; the other containing homonymous terms in alphabetical order. Both are works of great excellence,

4. The *Abhidhāna Ratnamālā*, a vocabulary by HELA-YUDHA, in five chapters; the last of which relates to words having many acceptations. It is too concise for general use; but is sometimes quoted.

5. The *D'harānī*, a vocabulary of words bearing many senses. It is less copious than the *Médini* and *Haima*: but being frequently cited by Commentators, has been necessarily consulted.

5. The *Tricānda śeṣha*, or supplement to the *Amera Cōṣha*, by PURUṢHOTTAMA DĒVA.

6. The *Hārāvalī* of the same author.

The last of these two supplements to *Amera*, being a collection of uncommon words, has not been much employed for the present publication. The other has been more used. Both are of considerable authority.

The reader will find in the notes a list of other dictionaries quoted by the Commentators, but the quotations of which have not been verified by reference to the originals, as these have not been procurable.*

Works under the title of *Varṇadēśanū*, *Dvirūpa* and *Unādi*

* *Amera mōla*, AMERA DATTA, *Śabdār nava*, SĀSWATA, *Varṇa dēśanū*, *Dvirūpa*, *Unādi cōṣha*, *Ratna cōṣha*, *Ratna mōla*, RANTIDĒVA, RUDRA, VYĀDĪ, RAHHAṢA, VOPALITA, BHAGUR, AJAYA, VACHESPATI, TARAFĀLA, ARUNADATTA.

have indeed been procured : but not the same with the books cited ; many different compilations being current under those titles. The first relates to words the orthography of which is likely to be mistaken from a confusion of similar letters ; the second exhibits words which are spelt in more than one way ; the third relates to a certain class of derivatives, separately noticed by grammarians.

IV. Grammatical works.

Grammar is so intimately connected with the subject of this publication, that it has been of course necessary to advert to the works of Grammarians. But as they are regularly cited by the commentators, it is needless to name them as authorities, since nothing will be found to have been taken from this source, which is not countenanced by some passage in the commentaries on the *Amera Cōsha*.

V. Treatises on the roots of Sanscrit.

Verbs not being exhibited in the *Amera Cōsha*, which is a vocabulary of nouns only, the treatises of MAITREYA, MĀDHAVA, and others on Sanscrit roots, though furnishing important materials towards a complete dictionary of the language, have been very little employed in the present work ; and a particular reference to them was unnecessary, as authority will be found in the commentaries on AMERA, for any thing which may have been taken from those treatises.

VI. The Scholia of classick writings.

Passages from the works of celebrated writers are cited by the commentators on the *Amera Cōsha* ; and the scholiasts of classick poems frequently quote dictionaries in support of their interpretation of difficult passages. In the compilation of a copious Sanscrit dictionary an ample use may be made of the Scholia. They have been employed for the present publication

so far only as they are expressly cited by the principal commentaries on the *Amera Cōsha* itself.

Should the reader be desirous of verifying the authorities, upon which the interpretation and notes are grounded, he will in general find the information sought by him in some one of the ten commentaries of *AMERA*, which have been before named; and will rarely have occasion to proceed beyond those which have been specified as the works regularly consulted.

In regard to plants and animals and other objects of natural history, noticed in different chapters of this vocabulary, and especially in the 4th, 5th and 9th chapters of the 2d book, it is proper to observe, that the ascertainment of them generally depends on the correctness of the corresponding vernacular names. The commentators seldom furnish any description or other means of ascertainment besides the current denomination in a provincial language. A view of the animal, or an examination of the plant, known to the vulgar under that denomination, enables a person conversant with natural history to determine its name according to the received nomenclature of European Botany and Zoology; but neither my inquiries, nor those of other Gentlemen, who have liberally communicated the information collected by them,* nor the previous researches of Sir William Jones, have yet discovered all the plants and animals, of which the names are mentioned by the Commentaries on the *Amera Cōsha*; and even in regard to those which have been seen by us, a source of error remains in the inaccuracy of the Commentators themselves, as is proved by the circumstance of their frequent disagreement. It must be therefore understood, that the correspondence of the Sanscrit names with the generick and specifick names in Natural History is in many instances doubtful. When the uncertainty is great, it has usually been so expressed: but errors may exist where none have been apprehended.

* Drs. Roxburgh, F. Buchanan, and W. Hunter: and Mr. William Carey.

It is necessary likewise to inform the reader that many of the plants, and some animals (especially fish), have not been described in any work yet published. Of such, the names have been taken from the manuscripts of Dr. ROXBURGH and Dr. F. BUCHANAN.

Having explained the plan and design of this edition of the *Amera Cōsha*, I have only further to state, that the delay which has arisen since it was commenced (now more than five years) has been partly occasioned by my distance from the press (the work being printed by Mr. CAREY at Serampoor), and partly by avocations which have retarded the progress of collating the different copies of the text and commentaries: a task the labour of which may be judged by those who have been engaged in similar undertakings.

H. T. COLEBROOKE.

CALCUTTA, Dec. 1807.

CONTENTS.

	Page.
INTRODUCTION of the Amera Cósha.	1

BOOK I. CHAPTER I.

SECT. I.	HEAVEN, Gods, Demons ; their arms, ornaments, symbols or vehicles, and other attributes. Fire; air. Velocity. Eternity. Much.	1
SECT. II.	Sky ; weather; planets; stárs.	15
SECT. III.	TIME ; its divisions. Phases of the moon; eclipses.	24
SECT. IV.	Sin; virtue; happiness. Destiny; cause. Nature. INTELLECT; reasoning; knowledge. Senses; tastes; odours; colours.	31
SECT. V.	Speech, Language. Compositions. Modifications and circumstances of speech.	38
SECT. VI.	SOUND.	44
SECT. VII.	MUSIC; notes, tones; instruments. Dancing. Dramatick exhibition: actors, gesture, passions. Indications of passion. Festival.	47

CHAPTER II.

SECT. I.	INFERNAL REGIONS; holes; darkness. SERPENTS; poison.	56
SECT. II.	HELL; departed souls; misery, pain. ..	59
SECT. III.	Seas; WATER. Islands; shores. Boats, ships. Fish. Lakes; ponds, wells. Rivers. Aquatick plants.	60

BOOK II. CHAPTER I.

EARTH, soil. Countries. Roads. Measures of distance.	73
---	----

CHAPTER II.

TOWNS; buildings, habitations, ...	77
-------------------------------------	----

CHAPTER III.

	Page
* MOUNTAINS, rocks; fountains, caves, mines.	
Minerals.	84

CHAPTER IV.

SECT. I. FORESTS. Groves: gardens, avenues. Trees,	
plants. Trunk; root; wood; leaf; fruit.	86
SECT. II. Trees of various kinds.	91
SECT. III. Plants, mostly medicinal, or with sensible qualities.	106
SECT. IV. Useful plants.	112
SECT. V. Drugs and potherbs. Grasses and palms.	118

CHAPTER V.

LIONS and other quadrupeds. Insects. Birds. Pairs,	
flocks, heaps.	137

CHAPTER VI.

SECT. I. MAN. Woman. Characters, relations, circum-	
stances of women. Kinsmen, relatives. Per-	
son, as thin, fat, &c. Freckles, moles.	13
SECT. II. Health. Medicine. Diseases. Diseased. Parts of	
the body.	15
SECT. III. Dress, ornaments, clothes, perfumes, garlands.	
Furniture.	16

CHAPTER VII.

Race. Tribe. Order. PRIEST. Characters and	
descriptions of priests; their occupations and ob-	
servances. Sacrifice; its requisites. Alms;	
worship; austerity; study. Hypocrisy. Marriage.	
Human pursuits, and objects.	17

CHAPTER VIII.

SECT. I. MILITARY TRIBE. Kings; ministers; officers; ser-	
vants. Enemies; allies. Requisites of govern-	
ment; means of defence; and of success. Reve-	
nue. Foresight. Insignia of Royalty.	1

	Page.
SECT. II. Camp; army. Elephants; horses. Chariots. Litters. Warriors. Arms and weapons. War. Slaughter. Funeral. Prison. Life.	199

CHAPTER IX.

THIRD tribe. Professions. Husbandman. Field. Implements of husbandry. Corn, pulse, oil-seeds, &c. Granary. Kitchen. Vessels. Condiments. Prepared food. Dairy. Cattle. Traffick; weights and measures. Commodities.	229
---	-----

CHAPTER X.

FOURTH tribe. Mixed classes. Artizans. Jugglers. Dancers. Musicians. Hunters. Servants. Barbarians. Dogs. Hogs. Chace. Theft. Nets, snares, ropes. Loom. Pole for burden. Wrought leather. Tools. Art. Images. Wages. Spirituous liquor. Gaming.	246
--	-----

BOOK III. CHAPTER I.

Epithets of persons.	259
------------------------------	-----

CHAPTER II.

Qualities of things.	272
------------------------------	-----

CHAPTER III.

Miscellaneous.	296
------------------------	-----

CHAPTER IV.

Sect. I. Homonymous words, Ending in क	293
Sect. II. — in ख	304
Sect. III. — in ग	<i>ibid.</i>
Sect. IV. — in घ	307
Sect. V. — in च	<i>ibid.</i>
Sect. VI. — in छ	309
Sect. VII. — in ज	<i>ibid.</i>
Sect. VIII. — in झ	309
Sect. IX. — in ङ	310

		Page.
Sect. X.	Ending in ठ	312
	— in ड	<i>ibid.</i>
Sect. XI.	— in ढ	313
	— in ण	314
Sect. XII.	— in त	317
Sect. XIII.	— in थ	325
Sect. XIV.	— in द	<i>ibid.</i>
Sect. XV.	— in ध	328
Sect. XVI.	— in न	330
Sect. XVII.	— in ण	337
Sect. XVIII.	— in फ	338
Sect. XIX.	— in ब	<i>ibid.</i>
	— in भ	339
	— in म	340
Sect. XX.	— in य	342
Sect. XXI.	— in र	346
Sect. XXII.	— in ल	355
Sect. XXIII.	— in व	359
Sect. XXIV.	— in श	361
Sect. XXV.	— in ष	363
Sect. XXVI.	— in स	366
Sect. XXVII.	— in ह	369
Sect. XXVIII.	Indeclinables (Homonyma).	371

CHAPTER V.

Indeclinables (Synonyma).	376
---------------------------	-----

CHAPTER VI.

Genders.

SECT. I.	Feminine.	383
SECT. II.	Masculine.	388
SECT. III.	Neuter.	393
SECT. IV.	Masculine and Neuter.	397
SECT. V.	Masculine and Feminine.	399
SECT. VI.	Feminine and Neuter.	400
SECT. VII.	Three genders.	401
SECT. VIII.	Variation of gender.	402

अमरकोषः ।

यस्य ज्ञानदयासिन्धो रगाधस्यानघागुणः ।
 सैव ताम्रजयोधोराः स श्रिये चाग्रताय च ।
 साहय्यान्यतन्नाणि संक्षिप्तैः प्रतिसंस्कृतैः ।
 सगूर्णमुच्यते वर्गेनामलिङ्गानुशासनं ।
 प्रायशो रूपभेदेन साहचर्याच्च कुत्रचित् ।
 स्त्रीपुंनपुंसकं ज्ञेयं तद्विशेषविधेः क्वचित् ।
 भेदाख्यानाय न द्वन्द्वे नैकशेषेण न सङ्करः ।
 छत्रे च भिन्नलिङ्गानामनुक्तानां क्रमादृते ।
 त्रिलिङ्गां त्रिवृत्ति पदं मिथुने च द्वधारिति ।
 निदिब्रलिङ्गं शेषार्थं लतायादि न पूर्वभाक् ।

BOOK I.

CHAP. I. SECT. I.

- Heaven. 1. ^fस्वर् (अथर्व) ^mस्वर्ग ^mनाक ^mत्रिदिव ^{1 m}त्रिदशालयाः
^{2 m}सुरलोको ^fद्या ^fदिवौ (दे स्त्रियौ) ^a(स्त्रीबे) ^{n b}त्रिपिष्टपं
 Gods or deities. c 2. ^mअमरा ^mनिर्गरा ^mदेवास् ^mत्रिदश ^mविबुधाः ^mसुराः
^{3 m}सुपूर्वाणः ^{4 m}सुमनसस् ^{5 m d}त्रिदिवेशा ^mदिवौकसः

1—य. 2—क्ष. 3—वन्. 4—नस्. 5—कस्.

^a द्यौ and दिव both fem. also neut. दिवं. ^b O। त्रिपिष्टपं, and त्रिबिष्टपं. ^c A god, sing. अमरः. pl. अमराः. ^d दिवौकाः or दिवौकाः (स्).

^m 1 ^m ^m ^m
3. आदित्या दिविषदे^m लेखा^{1 m} अदितिनन्दनः^m

^m ^{2 m b} ^m ^m ^{3 m}
आदित्या ऋभवे^m ऽस्रपा^{2 m b} अमत्यो^m अमृतान्यसः^{3 m}

^m ^{4 m} ^m ^{5 m}
4. बर्हिर्मुखाः^m क्रतुभुजे^{4 m} गोवाणा^m दानवारयः^{5 m}

^m ^{6 m n} ^d ^f
इन्दारका^m देवतानि^{6 m n} (पुंसि वा)^d देवता^f (स्त्रियां)

Sets of divi-
dities. u

^m ^{m f} ^{7 m} ^m ^{8 m} ^{9 m}
5. आदित्या विश्व वसवस्^m तुषिताभस्त्रा^{m f} निजाः^{7 m}

^{m g} ^m ^m
महाराजिकसाध्याष्^{m g} (च) रुद्राष्^m (च गणदेवताः)

Demi gods,
& nymphs.
h

^m ^{10 f} ^{mi} ^{11 n} ^m ^m
6. विद्याधरो^m ऽभ्यो यत्न रत्नो^{10 f} गन्धर्व^{mi} किन्नराः^{11 n}

^m ^m ^m ^{12 m} ^m
पिशाचो^m गुह्यकः^m सिद्धो^m भूतो^{12 m} (ऽमो देवयोनयः)

Giants or
Titans. k

7. असुरा दैव दैतेय दनुजेन्द्रारि दानवाः

^m ^m ^m ^{13 m}
शुक्रश्रिया^m दितिपुताः^m पूर्वदेवाः^m सुरहिवः^{13 m}

A Viper or
Brahma

^m ^m ^m ^{14 m} ^m
8. सर्पतः^m सुतो^m बुद्धे^m धर्मराजस्त्वयागतः^{14 m}

1—प. 2—ऋ. 3—धस्. 4—भुज. 5—रि. 6—त.
7—वसु. 8—आ. 9—अ. 10—अप्सरस्. 11—रक्षस्.
12—रक्षस्. 13—द्विप्. 14—राज.

^a विविधत् or युषत् and युषत् (द). ^b ऋभु or ऋभूः. ^c बर्हिर्मुखा or बर्हिर्मुखाः. ^d Masc. or neut. ^e Each consists of a specified number (see their names in other dictionaries.) *Adityas* 12. *Visvadevas* 10. *Vasus* 8. *Tushitas* 36. *Abhāsas* 64. *Anilas* 49. *Malāājikas* 220. *Sādhya* 12. *Rudras* 11. ^f Pl. विश्वे, i.e. विश्वेदेवाः. ^g Also महाराजकः. ^h Of various classes and denominations, as *Vidyādhara*, &c. ⁱ Likewise जह्नुः, fem. यक्षी and यक्षीणी. ^j Also घृणकाः. ^k A demon, sing. असुरः, pl. असुराः. Likewise आसुरः. ^l Also बुद्धे.

समन्तभग्^m भगवान्^{1 m} मारजित्^m लोकजित्^m जिनः^m

9. षडभिर्^m दशबलै^m ऽद्वयवादी^{2 m} विनायकः^m

मुनीन्द्रः^m शोधनः^m शास्ता^{3 m} मुनिः^m

शाक्यमुनिस्^{4 m} (तु यः)

BUDDHA. b 10. (स) शाक्यसिंहः^m सर्वैर्यसिद्धः^m शैले^{5 m} दनिष्^m (च सः)

गौतमश्^{6 m} (चा) ऽर्कबन्धुश्^{7 m} (च) मयादेवीमुत्तश्^{8 m} (च सः)

11. ब्रह्मात्मभूः^{9 m} सुरज्येष्ठः^{10 m} परमेशो^m पित महः^m

हिरण्यगर्भो^m लोकेशः^m स्वर्गम्भश्^{12 m} चतुराननः^m

12. धातृजवे^{13 m} नि रुद्रिणे^{14 m} विरिचिः^{15 m} कमलासनः^{16 m}

खट्वा^{17 m} प्रजापतिर्वेधा^m विधाता^m विश्वद्युग्^{18 m} विधिः^m

VISHNŪ. 13. विष्णुनारायणः^m छत्रो^m वैकुण्ठो^m विष्टरश्चरः^m

दामोदरो^m हृषीकेशः^m केशवो^m माधवः^m स्वभूः^m

- 1—वत्. 2—दिन्. 3—शास्तृ. 4—मूनि. 5—दति. 6—तम.
7—बन्धु. 8—सुत. 9—ब्रह्मन्. 10—अ. 11—छिन्. 12—म्भु.
13—धातृ. 14—खट्वा. 15—वेधस्. 16—तृ. 17—द्युज्. 18—वस्.

* Likewise शासिता (तृ). ^b The founder of the religion named from him. ^c Also शाक्यः. ^d Likewise सर्वेशः, and सिद्ध र्यः.

* Providence, or the Creator. ^f Also ब्रह्मन्. ^g Likewise रुद्रिणः, and रुद्रिणः. ^h विरिचिः, विरिचिः, विरिचः and विरिचनः. ⁱ The

pervader and preserver; identified by Hindu mythology with the hero Crīṣṇa son of Vasudēva. ^j Likewise नारायणः.

14. दैत्यारिः पुण्डरीकलो गोविन्दो गण्डध्वजः

पोताम्बरो ऽच्युतः शार्ङ्गो विवस्नेनो जनार्दनः

15. उपेक्ष इन्द्रावरजश्चक्रपाणिश्चतुर्भुजः

पद्मनाभो मधुरिपोऽसुदेवश्चित्रिक्रमः

16. देवकीनन्दनः सैरिः शोपणिः पुरुषोत्तमः

वनमाली बलिध्वंसो कंठारिर्घोक्षजः

17. विश्वम्भरः कैटभजिद् विधुः श्रीवत्सजाङ्गनः

वासुदेवो (ऽयं जनकः स एव) आनकदुन्दुभिः

BALARĀMA. 18. बलभद्रः प्रजम्बरो बज्रदेवो ऽच्युतायनः

देवतीरमणो रामः कामपलो हल युधः

19. नीलम्बरो रौहिणेयस् तालाङ्को मुषो हलो

संकर्षणः सीरपणिः कालिन्दीमेरुनो बलः

- 1 — शार्ङ्ग. 2 — रज. 3 — णि. 4 — दे. 5 — जिन्.
6 — सिन्. 7 — अघोक्षज. 8 — जित्. 9 — य. 10 — सिन्.
11 — हलिन्.

^a Also विश्वस्नेनः. ^b Likewise पद्मनाभिः. ^c Also वासुदेवः वसुः. ^d Likewise देवकीनन्दनः. ^e Or सैरि. ^f Also बलिध्वंसी.
^g Likewise श्रीवत्सः. ^h Father of *Crishna*, and son of *Anacandundubha*. ⁱ Also अनकदुन्दुभिः. And दुन्दुः. ^j Brother of *Crishna*.
^k Likewise भद्रबलः. And भद्रबलजः. ^l Also मुषको or मुशली.
^m Likewise बललः.

- CAMADĒVA.** 20. मदनो मन्मथो मारः प्रथमो मोनकेतनः
 कन्दर्पो दर्पको जनकः कामः पञ्चरः सरः
 21. शम्बरारिर्मनसिजः कुसुमेष्टनयजः
 पुष्पञ्चरातिपतिर्मकरध्वजः आत्मधूः
ANIRUDDHA. 22. ब्रह्मवृत्तिभक्तुः (स्यार्द्र) अनिरुद्ध उतापतिः
 लक्ष्मीः पद्माक्षया पद्मा कमला श्रीदेविप्रिया
 23. इन्दिरालोकमाता मा क्षीराब्धितनया रमा
 (शंखो लक्ष्मीपतेः) पाञ्चजन्यम्
 (चक्रं) सुदर्शनः
 24. कामदको (गदा)
 (खड्गो) नन्दकः
 कैस्तुभा (मणिः)
 25. नागान्तको विष्णुरथः सुपर्णः पद्मगाशनः

1—अनन्यज. 2—नृज. 3—लक्ष्मी. 4—रुद्र.

• Love or Cupid; son of *Crīṣṇa*. ^b Also शम्बरारिः, and सम्बरारिः, or संवरारिः. ^c Likewise मनेजः. ^d Also पुष्पधनुः (स्).
^e Son of *Pradyumna* and husband of *Ushā*. ^f This and the following term are titles both of *Cāmadēva* and *Aniruddha*. ^g Likewise ऋष्यकेतुः, or ऋष्यकेतुः, and रिष्यकेतुः, or रिष्यकेतुः ऋष्यकेतनः. ^h Also ऊषा यतिः. ⁱ The wife of *Vishṇu*, and goddess of prosperity. ^j Likewise कामादी, and कामोदको. ^k Various as a gigantic crane, a vulture, or an eagle.

SIVA. a

^{m b m} शंभुरोऽः ^m पशुपतिः ^m शिवः ^{1 m} शूलो ^m महेश्वरः

26. ^m ईश्वरः ^{m c} सर्व ईशानः ^m शङ्करश्च ^{2 m} चन्द्रश्च ^m खरः

^m भूः ^{m d} खण्डपरश्च ^m गिरीशो ^m गिरिशो ^m भट्टः

27. ^m भव्यं ^{3 m e} जयः ^{4 m} क्षतिवसः ^m पिनाको ^m प्रमथाधिपः

^m उग्रः ^{5 m} कपदी ^m श्रीकण्ठः ^m श्रितिकण्ठः ^m कपालभट्टः

28. ^m वामदेवो ^m महादेवो ^{6 m} विरूपाक्षश्च ^m त्रिलोचनः

^{7 m} क्षानुदेतः ^m सर्वज्ञो ^m धूर्जटिर्नीललोहितः

29. ^{m f} हरः ^m स्मरहरो ^{8 m g} भर्गस्त्वं ^{9 m} चम्बकस्त्वं ^m त्रिपुरान्तकः

^m गङ्गाधरो ^m अश्वत्थिपुः ^{10 m} क्रतुर्वसो ^m वृषभजः

30. ^m योमकेशो ^m भवो ^m भोमः ^{11 m} स्यात्पुण्ड्रः ^m उमापतिः

His braided
hair h

कपदी (अथ जठाजूटः)

His bow.

पिनाकः अजगत् (ययुः)

His attend-
ants.31. ^{m j} प्रमथाः ^k (स्युः पारिषदाः)The divine
mothers. l^m ब्रह्मी (व्याघ्रास्तु मत्तरः)

1—शूलिन. 2—ङ्कर. 3—सप्त. 4—किन्. 5—दिन्.
6—क्ष. 7—तप्त. 8—भर्ग. 9—अश्व. 10—सिन्. 11—स्थान्.

^a The destroyer and reproducer. ^b Also अम्बुः. ^c Likewise शर्व.

^d Also खण्डपरश्च. ^e Likewise क्षतिवसः (स). ^f Also हारः. ^g Likewise भर्गः. ^h Rolled on his head. ⁱ Also अजकर्व, अजगर्व, अजगर्व, अजकार्व, and अजीकर्व. ^j Sing. प्रमथः. ^k This, which is likewise

a name of SIVA's attendants, is variously written. Sing. पारिषदः, पारिषदः, or पारिषदा. ^l Or energies of the gods, viz. Brāhmī, Mahēswarī, Aindri, Vārāhī, Faishnārī, Caumārī, Cauvērī or Chāmunda, and Charchica.

^m Also ब्रह्माणी.

- ^f ^{fb} ^m
Supernatural power a विभूतिर्भूतिरैश्वर्यं (अणिमदिकम. रुघा)
^f ^f ^{fd} ^{fe} ^f ^{1st}
BUHAWAN^c 32 उमा कात्यायनी गौरी काली हैमवतीश्वरी
^{fg} ^f ^f ^f ^f
शिवो भवो रुद्रो सर्वो सर्वमङ्गला
^f ^f ^f ^f ^{fh} ^{2st}
33. अघर्णा पार्वती दुर्गा मृडानी चण्डिका
^{3m} ^m ^m ^m
GANESA^j विनायको विघ्नराज वैमातुर गणाधिपाः
^{4m} ^m ^m ^m
34. (अघो) कदन्त हेरम् लम्बादर गजाननाः
^m ^m ^{5ml} ^m
CARTICIVA.^k कार्तिकेयो महासेनः शरजन्मा यडाननः
^m ^m ^m ^m
35. पावंरीन्दनः स्कन्दः सेनानोरग्निभूर्गृहः
^{6mm} ^m ^m ^m
वाङ्मयन् तारकजित् विशाखः शिखिवाहनः
^m ^m ^m ^{mn}
36. वाक्मातुरः शक्तिधरः कुमारः क्रोचदारणः
^m ^{7m} ^{8mp} ^{9mq} ^m
INDRA^o इन्द्रो मरुत्वान् मघवा विडोजाः पातण्डिनः

1—इ. 2—अ. 3—क. 4—र. 5—मन्. 6—लेय. 7—त्वत्.
8—वत्. 9—जर.

† Consisting in preternatural faculties of eight sorts (see the enumeration in other dictionaries), such as the power of assuming an imperceptible form, &c. ^b This and the preceding term (विभूतिः) are by some considered to be here intended for names of ashes rubbed on the person of SIVA. ^c The wife of Siva and goddess of destruction. ^d Likewise गौरी. ^e Also काली. ^f Likewise हैश्वरी. ^g Also शिवो. ^h Likewise चण्डि, चण्डी, or चण्डी. ⁱ Also वाम्ना. ^j The obviator of difficulties. ^k The god of war. ^l Likewise शरजन्मा. ^m Also वाङ्मय. ⁿ Likewise क्रोचदारणः. ^o Regent of the sky. ^p Also मघवान् (वत्) some add मघवन्. ^q Likewise विडोजाः.

37. ^{1 m a} दृढ^{m b}श्रवः^m सुनः^mसीरः^m पु^mरुह^mतः^m पु^mरन्दरः^m

^m जि^mगु^mर्ले^mख^mर्षभः^m शक्रः^m शतम^mयु^mर्द्धै^mवसतिः^m

38. ^{2 m c} सू^mत्रामा^m गो^{3 m}त्रभि^mद्व^mत्री^m वा^{4 m}सवे^{5 m} दृ^mत्र^mद्वा^m दृषा^m

^{m d} वा^mस्ती^mष्यतिः^m सु^mरपति^mर्व^mजारा^mतिः^m श^mची^mपतिः^m

39. ^{6 m} ज^mम्भ^mभे^mदो^m द^{8 m}रि^mद्वयः^m ख^mरा^mज^m न^mमु^mचि^mसू^mदनः^m

^m सं^mक्र^mन्त्य^m नो^m दु^mष्ट^mप्र^mव^mनस्^m तु^m न^m मे^mघ^mश^mद्व^mनः^m

40. ^m अ^mख^mण्ड^mजः^m स^mह^mस्रा^mत्तः^m वा^mस^m (त^mस्य^mतु^m प्रि^mया)

SACHI^{1 e}

^f मु^{f f}लो^{11 f}मजा^m श^mची^mन्द्रा^mणी^m

Indra's City.

(^{12 f g} सी^mलं^m, म^mरा^mवती^m)

His horse.

41. (^{13 m h} हय^m) उ^mच्चैः^mश्रवः^m

His chario-
teer.

(^m सू^mते)^m र^mवि^m

His grove or
garden.

ⁿ री^mन्दनं^m (व^mन)

His palace.

(^m स्मा^mत् प्रा^mसा^mदे)^m वै^mज^mदन्तो^m

JAYANTA^{1 i}

^m उ^mच्चैः^mश्रवः^m प^mक्ष^mश^mसनिः^m

1—वस्. 2—मन्. 3—बन्निन्. 4—हन्. 5—दृषन्. 6—दिन्.
7—खराज्. 8—वन. 9—साह. 10—क्षिन्. 11—ह. 12—अ.
13—वस्.

* Also दृढश्रवः. ^b Likewise शुनाशीरः and शुनासीरः. ^c Also सूत्रामा. ^d Some add वास्तीष्यतिः. ^e The wife of Indra. ^f Likewise शचीः, and सची, or सचिः. ^g Also अमरा. ^h Likewise उच्चैःश्रवः (स्). ⁱ Son of Indra.

42. ^mपेरावतौ ^{1 m}अमातकैरावणा ^{2 m}अमवक्त्रभाः ^{3 m}
- His thunderbolt. ^fइन्द्रो ^{m n}वज्रम् ^{m n a}(इन्द्रो स्यात्) ^{n b}कुलिशं ^mभिदुरं ^mयविः
43. ^mअतकोटिः ^{m o}खरुः ^{m d}अम्बो ^{m e}दम्भालिर ^{4 m f}अनिर् ^f(दयोः)
- The car of Indra. ⁿयोमयानं ^{n m}विमानि ^f(इन्द्रो)
- A divine sage. ^{6 f}ग. ^f(नारदाद्याः) ^{5 m}सुरर्षयः
- The council of the gods. 44. ^f(स्यात्) ^{n i}सुधमां ^{7 n}देवसभा ^f
- The food of the gods. ^fपीयूषममृतं ^{f k}सुधा
- The river of heaven. ^fमन्दाकिनी ^fवियङ्क्ता ^fखर्यदो ^fसुरदो ^fर्विका
- The mountain Sumérū. 45. ^mमेरुः ^mसुमेरुर्हेमाद्रौ ^{8 m}रत्नसानुः ^mसुरालयः ^m
- Five celestial trees. ¹म (पद्मैर्देवतरवौ) ^mमन्दारः ^mयारिजातकः
46. ^mसन्तानः ^{9 m}कल्पवृक्षश्च ^{n m}(च पुंसि वा) ^mहरिचन्दनं

1 अ —. 2 ए —. 3 अ —. 4 अ —. 5 — पि. 6 — मन्. 7 अ —. 8 — त्रि. 9 — वृक्ष.

* Also कुलिशं. ^b Likewise भिदुरं and भिदुः. ^c Also खरुः (स्). ^d Likewise अम्बः. And सम्बः, or संवः. ^e Also अरुनी, and वज्र[अनिः. ^f Or of any god. ^g As Nārada, &c. ^h Ambrosia and Nectar; or the food and drink which confer immortality. ⁱ Likewise पेयूषं and पेयूषं. ^j The Ganges of the sky, suggested probably by the milky-way. ^k Also खर्यदो. ^l The extremity of the world's axis; where the gods abide. ^m Severally named in the text.

SANTOSH-
MAHA. aThe Aswinī.
d

m b   m c

सनकुमारो वैधात्रः

m   1 m

सर्वेधावश्विनोसुतौ

m o   2 m   m   3 m

47. नासव्यावश्विनौ दखावश्विनयो (च तावुभौ)

Nymphs. f

4 f   f d   h

(स्त्रियां वज्रव) पुरसः खवेद्या (उर्वशीमुखः)

Celestial
musicians. i

m j   5 m k   6 m l

48. (चाहा ऊहृष् चैदमया) गन्धर्व्यास (चिदिवाकसां)

Fire.

m   m   7 m   8 m n

अश्विनोऽश्विनो वज्रिणीः । धनञ्जयः

9 m   10 m o   11 m   m   m

49. छपीटयोनिर्विबने जातवेदास तनूनपात्

वहिः शुषा दामवर्मा प्रोचिष्कश्च उर्वर्यधः

¹ अ—, ² अश्विन. ³ आ—, ⁴ अप्सरम्. ⁵—हृ. ⁶—व्व. ⁷—दस्.
⁸—पाद् or —पात्. ⁹ वर्हि or बर्हिस्. ¹⁰—त्. ¹¹—मेत्.

^a The son of *Brahmā*, and eldest of the progenitors of mankind. ^b Likewise सन्कुमारः. ^c *अ* वैधातकिः. ^d Physicians of heaven, and twin sons of the sun by his wife *Sanjnyā* in the shape of a mare, or children of the constellation *Aswinī*. One of the twins is named *Nāsatya*, and the other *Dāsa*; but these terms, in the dual, designate both of them. Their patronymicks are used in the singular, when either is singly intended. ^e Likewise नासिक्यौ. ^f Celestial courtesan is *Urvasī*, *Rambhā*, *Ménacā*, *Ghrīlāchī*, *Tilōttamā*, &c. ^g I wise सर्वेध्या. ^h Also उर्वसी and उर्वसी. ⁱ Quiristers of heaven, as *Hāhā*, *Hāhā*, *Tumbura*, *Viśwacasi*, *Chitraratna*, &c. ^j Likewise हहः and हाहाः (स्). And Indec. हाहाः. ^k Also ऊहृः and हाहाहृहृः. And Indec. हृहृः. ^l Sing. गन्धर्वः. Also गन्धर्वः, and गन्धर्वः. ^m One commentator makes the plural of this word विद्यानराः, but erroneously say others. ⁿ Or, according to a different etymology, तनूनपात् (त्). And तनूनपाः (पा). ^o शुषन्, or वहिःशुषन्. Also शुषाः (ष).

50. आश्रयाशे^{m a} ष्टद्वानः^m क्षणानः^{m b} पावको^m ऽनलः^m

रोहिताशे^m वायुसखा^{1 m} शिखावाना^{2 m} णुष्टाणि^{3 m}
^{4 m} ^{5 m} ^m ^m

51. हिरण्यरेता^{6 m c} जतभुग^{7 m d} दहनो^{8 m} ह्यवाहनः^m

सप्तार्चिर्दमुनाः^m शुक्रा^{9 n} विचभानु^m र्निभावसुः^m

52. शुक्तिरुष्पितं^m

Submarine
fire. a

^{10 m} ^m ^m
 अर्वास् (तु) वाडवो वडवानलः

Flame. f

^{m f} ^{m f g} ^{11 f h} ^f
 (वज्रदेवो) जं लकोलावर्चिर्हेतिः शिखा (क्षिपां)

A spark.

53. (त्रिष्टु) स्फुलिङ्गो^{m f n i} ऽग्निकणः^m

A burn.

^m ^m
 सन्नाथः संज्वरः (समौ)

YAMA. j

^m ^m ^{1 m} ^{13 m}
 धर्मराजः पितृ भतिः समर्त्ता परेतराट्
^m ^{14 m} ^m ^{15 m} ^m

54. कृतान्तो यमनाम्ना^m षमनो यमराट् यमः^{m k}

^m ^m ^m ^m ^m
 कालो दण्डधरः अजदेवो वैः स्वतो ऽन्तकः

. 1—खि. or—ख. 2—वत्. 3—आ—. 4—तस्. 5—भुज्. 6—स.
 Ex.—र्चिस्. 7—नस्. 8—कृ. 9—अ—. 10—व. 11—अचि.
 12—र्त्तिन्. 13—राज्. 14—ल. 15—राज्.

• Likewise आश्रयाशः. • Also क्षणानु. • Likewise सप्तार्चिः
 (वि). • Also दमुनाः. • A being, consisting of flame, but with
 a mare's head, sprung from the thighs of *Urva*, and was receiv-
 ed by the ocean. • Masc. ज्वाल्, fem. ज्वाला. • Fem. कोला.
 • Also f. n. अर्चिः, (स). • Fem. स्फुलिङ्गा, neut.—गं. • The
 regent of worlds below; or death, and judge of departed souls.
 • Likewise दण्डधारः.

A giant or
ghost.

^m ^m ^{l m} ^m ^{ma} ^{m b}
55. रक्षसः कौण्डः क्रथात् क्रथादेः ऽथ आशरः

^m ^m ^{m c} ^m
रात्रिचरो रात्रिचरः कबूरो निकषात्मजः
^{m d} ^m ^{m e} ⁿ ^{2 n}

56. वातुधनः पुण्यजने नैर्ऋते वातु रक्षसी
^{3 m} ^{m g} ^{4 m} ^{m h} ^{5 m}

VARUNA. f

प्रिता वरुणः पाप्मो यादमांघतिरप्तिः
^m ^m ^{pi} ^{6 m} ^m

Air or wind.

57. असन स्रग्नि वायुतेतिश्वा सदागतिः
^{m i} ^m ^m ^{7 m} ^{8 m}

घरश्चो गन्धश्चो गन्धवा दानि जागुगाः
^m ^{m j} ^{9 m} ^{m k} ^m

58. समोर मारुत मरुज् जगत्याण समोरणाः
^{10 m} ^{n l} ^m ^m ^m

नमस्त्वात् पवन पयस न प्रमञ्जनाः
^m ^m ^{11 m} ^{12 m} ^m ^m

Air inhaled.
^m

59. प्राणो ऽपानः समानश्चो दान योनौ च वायवः
^m ^m ^m ^m ^m ^m

प्ररोरखा रमे)

Speed or
velocity.

^{n n} ^{13 n} ^m ^m
रंघस् तरसी (तु) रघः सुदः

¹ क्रथाद. ² रक्षस्. ³ - तस. ⁴ पाणिन्. ⁵ अ—. ⁶ - र्ण.
⁷ अ—. ⁸ आ—. ⁹ - तु. ¹⁰ - तु. ¹¹ - न. ¹² उ—. ¹³ तरस्.

* Or अथपः. ^b Or अशिरः. ^c Likewise कबूरोः and कबूरोः.
^d Or वातु. ए. ^e Also नैर्ऋतेति. ^f Or the regent of water. ^g Like-
wise वरुणः. ^h Also अयां पतिः. ⁱ Or पयसाश्च. ^j Likewise
मारुतः. ^k Also जगत् (du. जगते, or जगन्ते) and प्राणः. ^l Like-
wise वातिः. ^m Five breaths, or air inhaled or emitted several
ways, as breath, deglutition, &c. ⁿ Also रंघः.

1 m a

60. जव्

Quick, or
swiftly. b

(अ) शीघ्रं त्वरितं लघु क्षिप्रमरं द्रुतं

सत्वरं चपलं तुर्यमविलम्बितमाणु (च)

Eternal, or
continually. c

61. सततं जनारताश्चान्त सन्तताविरतानिष्टं

नित्यानिरतजबम् (इष्य)

Much or ex-
cessive. d

(अ) अतिशयो भरः

62. चतिवैद्यं दृष्टव्यं विमात्रोद्वाह निर्भरं

तत्रैव निवर्तितानि गाढाढ दृढानि (घ)

63. शीघ्रं शीघ्रं चान्ते ग्यात् त्रिष्वेषां भेद्यगामि वत्

¹ जव. ² प्रर. ³ अ —. ⁴ आ —. ⁵ अ —. ⁶ अ —. ⁷ आ —.
⁸ अ —. ⁹ अ —. ¹⁰ अ —. ¹¹ अ —. ¹² उ —. ¹³ तोव. ¹⁴ ए —.
¹⁵ —न्त. ¹⁶ दृढ.

* Likewise जवन्. ⁶ These terms, used adverbially, are neuter; but as adjectives, they agree in gender with the subject. Masc. शीघ्रः, fem. शीघ्रा, neut. शीघ्रं. ^c Also Indec. अ⁸. ^a Except this term, which properly should not be used as an adjective. ^e These likewise are neuter as adverbs, but vary as adjectives. This is reckoned among indeclinables. ⁸ Except this, which properly should not be used as an adjective. ^b Except this also, which is never used as an adjective. This is also reckoned among indeclinables. ^f These likewise are neuter as adverbs, but vary as adjectives. ³ Except these two, which are invariably masculine; but they are used adverbially in the second singular neuter. ⁶ This is indeclinable according to some. ¹ They are neuter when used not as nouns; consequently, as adverbs. ^m A various reading is भेद्यगामि, (used as an epithet or discriminative) instead of सत्त्वगामि, (used as a noun; i. e. as an adjective.)

Cuvēra. a ^{1 m} कुवेरस् ^m चम्बकसखे ^{2 m} यक्षराड् ^m गृध्रकेश्वरः

61. मनुष्यधर्मा धनदे राजराजो धनाधिपः

^m किम्परेभ्यो ^m दैत्यैः ^m पौलस्त्यो ^m नरबाह्वः
^{4 m b} ^{5 m c} ^{6 m d} ^m ^{7 m}

यक्षैकपिङ्गलजिह्वोऽप्युपयजेश्वरः

The son den
of Cuvēra.

(अख्येयानं) पिङ्गरः

Nalacūbora.

^{m f} (पुत्रस्तु) नलकूरः

Caṭasa. g

66. कैलासः (स्थानं)

Cuvēra's
city.

^f अन्ता (छर)

His throne
and vehicle.

^{m m} (निर्माणं तु) पुष्पकं

His attend-
ants.

^m (यान् किमरः किंपुण्यवत्तु रंगदत्तो मनुः

His trea-
sure.

67. निधि (नी) रेधि

Auriferous
gems. i

^{n n} (निधाः पद्मपद्मादयो निधेः)

¹—र. ²—राज. ³—भित्त. ⁴—यक्ष. ⁵—ए— ⁶—ए—
⁷—र. ⁸—प.

* The god of riches. ^b Also यक्षेश्वरः. ^c Likewise एकपिङ्गलः.
^d Also ऐडविडः, or ऐलबिलः, and ऐडविल. ^e Son of Cuvēra.
^f The same term, in the dual, designates both the sons of
Cuvēra; named NALACŪBARA, and MANIGRIVA. ^g Abode of
Cuvēra. ^h Also सेरधिः. ⁱ See an enumeration of the other se-
ven (for there are nine such fabulous gems) in other dictionaries.

SECTION II.

The sky or atmosphere.	$f \quad f \quad a \quad 1 \text{ } b \text{ } 2 \text{ } n \quad n \text{ } 3 \text{ } n .$ 1. द्या दिवौ (दिक्खरावो) अथ येन पुष्करन्मरं $4 \text{ } n \text{ } o \quad n \text{ } d \quad n \text{ } n \quad 5 \text{ } n \quad n$ ननोन्तरिक्षं गगणमन्त सुरवर्त्मनं $6 \text{ } n \quad n \quad 7 \text{ } n \text{ } m \quad 8 \text{ } n \text{ } m \text{ } o$
Space, region or quarter. f	$9 \text{ } f \quad 10 \text{ } f \text{ } g \quad f \quad 11 \text{ } f \quad 12 \text{ } f$ 2. विद्यद् दिक्पदं (वा तु पुंसां) काण विद्यायसी दिक्पदं (ः) वक्रुमः काष्ठा आश्व (च) हरितश्च (क्षतः) $13 \text{ } f \quad 14 \text{ } f \text{ } i \quad 15 \text{ } f$
The several quarters. h	3. प्राच्यवाची प्रलीचस् (ताः पूर्व दक्षिण पश्चिमः) f (उत्तरा दिग्) उदीची (स्याद्) $m \text{ } f \text{ } n$ दिग् (तु जिह्वा दिग्भवे)
Situated or bearing. j	$m \text{ } m \quad m \quad m \quad m \quad m \quad m$ 4. इन्द्रो वायव्यः पितृपति ईश्वरो अश्विनो मरुत् $m \quad m$ सवेर ईशः (यनयः पूर्वोदीचीनां दिग्नां कायः तः)

1 अ —. 2 योमन. 3 अं —. 4 नमन. 5 — दीक्. 6 — त्.
 7 — अ काण. 8 — यस्त. 9 दिग्. 10 वक्रुम्. 11 आश्व.
 12 हरित्. 13 — क्षी. 14 — अ. 15 क्षी —.

• See § i v. 4. ^b Or अक्ष. ^c Likewise नमं (भ.) ^d Or अन्तरिक्षं.
 • Masc. विद्यायसी. Neut. विद्यायः. Also विद्यायसः—स; and indec. विद्यायसा. ^e A tract or quarter of the world; sing. दिक्, pl. दिग्. Or with the feminine termination दिग्, pl. दिग्. ^f Nom. वक्रुम्. Also with the feminine termination वक्रुमः. ^g In their order: namely, East, South, West, North. ^h Some read अवाची for the South; restricting अवाची to the region below. ⁱ Ex. पूर्वदिग् eastern; fem — द्या; neut. — द्यं. ^k In their order: E. S. E. S. S. W. W. N. W. N. N. E. Thus, fire S. E. *Nairita* S. W. Air N. W. *Sira* N. E. From the regents, the points are denominated: as ऐन्द्र, East, आग्नेयो, South-east, वायव्य, South, &c.

Elephants, at
the points. a

5. ऐरावतः पुण्डरीको वामनः कुमन्दाञ्जनः

पुष्यदन्तः सार्वभौमः सुप्रतीकश्च (च दिग्गजाः)

Their females. b

6. (करिण्यो) ऽथनु कयिल पिङ्गलानुपमा (क्रमात्)

ताग्रकर्णी शूभदन्ती (चा) ऽहना (चा) ऽञ्जनावती

Intermediate
point. f

7. (क्षीवाद्ययं त्व) ऽपदिर्गं (दिशैर्मध्यं) विदिह (स्त्रियां)

Included
space.

अभ्यन्तरं (त्व) उत्तरालं

The sensible
horizon. h

चक्रवालं (तु) मण्डलं

A cloud.

8. अग्रं मेघा वारिवाहः स्तनधितुर्वीराहकः

धाराधरो जलधरस् तडित्वान् वारिदेऽम्बुभृत्

9. घन जीमूत मुदिर जलमुग्धूमवानयः

A succession
of clouds.

कादन्विनी मघनाला

Belonging to
clouds.

(त्रिषु मेघभेदे) ऽखिव

¹ अञ्जन. ² — क. ³ अ — . ⁴ — यर. ⁵ — ल. ⁶ — मुक्. ⁷ — नि.

* Belonging to the several reagents of them, respectively. ^b In the same order. ^c Also अम्बुभृत्. ^d Likewise पुष्यदन्ती. ^e Also अङ्गदा. ^f Or half quarter, as S. E. &c. ^g Likewise अदिक्. ^h Or any orb and circumference. ⁱ Or चक्रवाड. ^j Or अग्रं. ^k Also वारिधरः. ^l Likewise जलभृत्, जलद, &c. ^m Properly this signifies a cloud of smoke : and जीमूतः is a visible exhalation.

The ratt- ling of thunder. a	10. ⁿ ⁿ ⁿ ^{1nb} ^{fc} ^f ^{2f} ^{3f} ^f क्षनितं गजितं मेघनिर्घोषे रसिता (दि च)
Lightning.	श्या शतद्भदा ऋदिन्यैरावयः क्षप्रभा ^f ^{fd} ^f ^f ^f
A clap of thunder. c	11. तडित् सौदामिनी विद्युत् चञ्चला चपला (अपि च) ^{mf} ^g स्फूर्जद्यु (वञ्चनिघोषे)
A flash of lightning. b	मेघज्योतिरिरमदः ⁿ ⁵ⁿ ^m ^{4m}
A rainbow.	12. इन्द्रायुधं शक्रधनुस् ⁿ ⁵ⁿ (तदेव ऋजु) रोहित
INDRA'S bow un- bent. i	दृष्टिवैव ^{fnj}
Rain.	(तद्विघाते) इत्याह्वाय हो (समौ) ^m ^{6m}
Drought.	13. धारासम्यात् चासारः ^m ^m
A hard shower.	शोकरो (अम्बकणाः स्मृतः) ^{mk} ¹
Thin rain.	

1—त. 2—दी. 3—ते. 4—इ— 5—स्. Ex.—उष.

6 अ—.

- * Or the grumbling of clouds. ^b Including other synonyma, as धनित, &c. ^c Also शम्बा. ^d Better सौदामिनी; likewise सौदामिनी.
^e The noise attending a fall of thunder or stroke of lightning.
^f Also स्फूर्जद्युः, and विस्रूर्जद्युः, or विस्रूर्जद्युः. ^g Or वञ्चनिर्घोषः. ^h Or the fire attending a stroke of lightning. ⁱ When his bow is bent, its shadow appears as a rainbow; when unbent, it is invisible to mortals. Some of the commentators have approached towards a true explanation of the rainbow; saying that it proceeds from the rays of the sun, which are of various colours, and being dispersed by the air, appear in the sky. ^j Likewise वर्धयः. ^k Or शोकरो. ^l Or स्मृतः.

- Hail. ^{1 m} वर्षापलस् ^{f m} (तु) करका
- A cloudy day. a ⁿ (मेषच्छत्रे ऽक्रि) दुर्दिनं
- Covering or disappearance. b ^f 14. अन्तर्द्धा यवधा ^f (पंसि त्व) ^m ऽन्तर्द्धिरपवारणं ^{2 n}
- ⁿ अपिधान तिरोधान पिधाना ^{n c} ष्छादनानि ^{3 n} (च)
- The moon. 15. ^{4 m} हिमांशुश्च ^{5 m d} चन्द्रमाश्च ^{m e} चन्द्र इन्दुः ^{6 m} कुमुदबान्धवः ^{m f}
- ^m विधुः ^m सुधांशुः ^{m g} शुभांशुरोषधींश्च ^m निशापतिः ^m
16. ^m अजो ^{m h} वैवाहकः ^m सोमो ^m सौम्यमाङ्गः ^m कलानिधिः ^m
- ^f द्विजराजः ^m शशधरो ^m नक्षत्रेशः ^m क्षपाकरः
- A digit. i 17. कला ^f (तु घोटशो भागे)
- The disk of the sun or moon. ^{m n j} विम्बो ^{m f n} (ऽस्त्रो) मण्डलं ^m (त्रिषु)
- A part. ⁿ भित्तं ^{m n} शकल ^{m n} खण्ड ^m (वा पुंश्च) ^m ऽर्द्धो
- Half. ⁿ ऽर्द्धं ^m (समं ऽशके)

¹—ल. ² अ —. ³ का—न. ⁴—शु. ⁵—मस्. ⁶ को—.

* Or obscured by clouds. ^b Or any thing, which hides and withholds from sight. ^c Also छादनं, and हृदनं. ^d Likewise माः, (मस्.) ^e Also चन्द्रः. ^f Likewise कुमुदबन्धुः. ^g Also सोमा, (न.) ^h Likewise शशराजः, शशलाञ्छनः, and शशी, (न.) ⁱ Or the sixteenth part of the moon's diameter. ^j One author makes this fem. Also विम्बो.

- Moonlight. 18. चन्द्रिका कैमुदो ज्योत्स्ना
 Parity or brightness. प्रसादस् (तु) प्रसन्नता
 A spot or mark. कलङ्काङ्गौ लाञ्छनं (च) चिह्नं लक्ष्म (च) लक्षणं
 Exquisite beauty. 19. सुघमा (परमा शोभा)
 Beauty or splendor. शोभा कान्तिर्द्युतिश् छविः
 Frost. अवश्यायस् (तु) नोद्धारस् तुषारस् तुहिनं हिमं
 20. प्रालेयं मद्धिका (चा)
 Ice and snow. (य) हिमानो हिमसंहतिः
 Cold or chilliness. शीतं (गुणे)
 Cold or frigid. (तद्वदर्थः) सुषोमः शिशिरं जडः
 21. तुषारः शीतलः शीतं हिमः (सप्तान्यलिङ्गकाः)
 The polar star. भव औत्तानपादिः (स्याद्)
 अगस्त्यः कुम्भसम्भवः

• AGASTYA. g

अगस्त्यः कुम्भसम्भवः

1—द. 2 अङ्ग. 3—लम्न. 4—ति. 5—य. 6—हार. 7—वार.

* Also चन्द्रिमा. * Likewise लक्ष्मण. ° Also द्युतो, and छवी.
 ° Or मद्धिका. ° Likewise सुषोमः, and सुसोमः. ° Or the north pole itself. In mythology, *Dhruva* is son of *Uttānapāda*, and consequently grandson of the first *Menu*. In Astronomy, *Uttānapāda*, is β Ursæ minoris. ° *Agastya* is regent of the star *Canopus*.
 ° Also अन्नलिः.

1 m a

22. नैत्रावरुणिर

His constellation.

(ऋषेव) लोपामुद्रा (सधर्निखो)

n b 2 n n f f n o 3 f n d

A star.

नक्षत्रमूलं भं तारा तारका (पु) डु (वा स्त्रियां)

Asterisms.

23. दाक्षायिणी (ऋक्षोत्यादि तारा)

4 f 5 f

The head of Arcturus.

अश्वयुगश्चिना

Stars in the Southern scale.

राधा मिश्रा

Stars in Cancer.

पुष्पे (तु) सिध तिये

The Dolphin.

6 f अश्विया

24. (समा) धनिष्ठा

The wing of Pegasus.

(सु) प्रोक्तपदा भाद्रपदाः (स्त्रियः)

n b n 7 f

Orion.

मृगशीर्षे मृगशिरस् (तस्मिन्नेव) यहायणी

8 f i

Stars in his head.

25. इत्यलाः (तस्मिन्नेव तारा का निवसन्ति याः)

m m n k 9 m m

The planet Jupiter.

वृहस्पतिः सुरावाक्यो गोपतिर्धिये गुरुः

1—ए. 2 ऋक्ष. 3 उडु. 4—डुज्. 5 अ—. 6—छा.
7 आ—. 8—ला. 9 धि—.

^a Likewise वरुणिः. ^b Also नक्षत्रं. ^c Neut. तारकं. Likewise masc. तारः, and तारकः. ^d Neut. उडु, fem. उडुः or उडुः. ^e Aswini and others, the longitude of which regulates the divisions of the zodiac. In mythology, they are nymphs, and daughters of Duesha. ^f Properly dual, as indicating two stars, which compose this constellation according to ancient authors. But astronomers now reckon four. ^g Also भद्रपदा. ^h Likewise masc. मृगशीर्षे, and fem. मृगशिराः (स्). Also masc. मृगः. ⁱ Also इत्यलाः. ^j Vrikhaspati, the preceptor of the gods, son of Angiras. ^k Likewise गोपतिः, गोपतिः, and गो.तिः.

	^m ^{ma} ^{1m} ^m	२६. आ॒रि॒रि॒सि॒ वाच॑स्यतिष् चि॒त्रशि॑खण्डि॒शः
Vocative	^m ^m ^m ^{2mc} ^{md} ^m	शु॒क्रो॑ दे॒वगुरुः॑ का॒य उ॒ग्रना॑ भार्गवः कविः
Nominative	^m ^m ^m ^m ^m ^m	२७. अ॒क्षर॑कः कु॒जे॒ भै॒मि॒ लो॒हि॒ता॒ङ्गो॒ म॒हो॒ सु॒तः
Nominative	^m ^m ^m	रो॒हि॒णे॒षो॒ बु॒धः सै॒म्यः
Expressing	^{mh} ^{mi}	(स॒मै) शै॒रि॒ शनै॑श्च॒रै
The second- declension	^{nk} ^m ^m ^m ^m ^m	२८. तम॑स् (तु) रा॒जः ख॒र्भा॒तुः सै॒न्दि॒के॒षो॒ वि॒द्यु॒त्त॒दः
The third- declension	^m	(सप्त॑र्ध॒षो॒ म॒रो॒च॒त्रि॒मु॒खा॒ण्) चि॒त्रशि॑खण्डि॒नः
Agreement in	ⁿ	२९. (रा॒शो॒ना॒मु॒द॒यो) ल॒यं
Sign of the fourth- declension	^m	(ते॒ सु॒ मे॒ष॒ट्पा॒द॒यः)
The sun.	^{mo} ^m ^{3m} ^{4m} ^{5m} ^{6m}	सू॒र सू॒र्या॒य॒मा॒दि॒त्य द्वा॒द॒श॒त॒म दि॒वा॒कराः

१—ति. २—नस्. ३ अ—न्. ४ आ—. ५—तन्. ६—र.

* The patronymick, in the plural, reverts to the original form अ॒क्षर॑कः. ^b *Sucra* or *Usanas*, the preceptor of the giants, son of *Bhrigu*, and regent of the planet Venus. ^c In the vocative sing. उ॒ग्रना॑ (स्) उ॒ग्रन॑न, or उ॒ग्रना॑. ^d Likewise अ॒गुः. This and the patronymick, in the plural, make अ॒गवः. ^e According to mythology, the son on the earth. ^f *Bud'ha*, son of *Sōma*, (or the moon) by *Rōhinī* (or the Hyades). ^g *Santī*, the offspring of the sun by *Chhāyā*. ^h Or more properly, सै॒रिः. Also सै॒रः. ⁱ Likewise श॒निः. ^j *Rāhū*, son of *Simhā*. ^k Also masc. तम॑ः, (स्) ^l The seven principal stars in Ursa major are the seven sages; *Māri-chi*, *Atri*, *Angirās*, *Pulastya*, *Pulaha*, *Cratu* and *Vasishṭha*. ^m The rising of the signs. ⁿ The sign (*Rāsi*) are Aries, Taurus, &c. ^o Likewise सू॒रः.

m 1 m m m

30. भास्करहस्कर द्रघ्न प्रभाकर विभाकराः

2 m m m m 3 m

भास्वद् विवस्वत् सप्ताश्व हरिदशोष्णरश्मयः

m 4 m m a m b 5 m 6 m

31. विकर्तनार्क मार्तण्ड मिहिरः च प्रघणः

7 m m 8 m m m

द्युमणिस् तरणिर्मित्रण् चित्रभानुविरोचन

m 9 m m 10 m o

32. विभावसुर्य हपतिस् त्रिषांपतिरर्हपतिः

m m 11 m m d 12 m m

भानुर्हंसः सहस्रांशुस् तपनः सविता रविः

m m 13 m

Three of
the sun's at-
tendants.

33. माठरः पिङ्गला दण्डण् (चण्डांशोः पारिषाधिकः)

m m m m g m

The dawn. f

सूरसूतो ऽरुणो ऽनूरुः काश्यपिर्गण्डाग्रजः

14 m h m 15 m n

Hale.

34. परिवेषस् (तु) परिधिरूपसूर्यक मण्डले

m 16 m m 17 m m f m 18 m i

A ray.

किरणेष्व मयूखांशु गभस्तिष्ठणि धृषायः

m m m f f

35. भानुः करो मरोचिः (स्त्रीपुंसयोः) दंश्चिति (स्त्रियाम्)

1 अ—, 2—त, 3 उ—भिः, 4 अ—, 5 अ—, 6 प्रघन्.

7—णि, 8—च, 9—ति, 10 अ—, 11—णु, 12—ट.

13—ण्ड, 14—घ, 15 उ—, 16 उच्च, 17 अंशु, 18—धृष्णि.

* Also मार्तण्ड. b Likewise मिहिरः. c Also अर्हपतिः.

* Likewise तपनः. • Severally named in the text. They are INDRA, YAMA, and fire, under other names: one placed on the left of the sun; the two others on his right. f The charioteer of the sun. g Likewise काश्यपः. h Also परिवेषः. i Some read प्रभि.

^m ^{1 m} ^{2 m}
प्राङ् पराङ् मध्याह्नास् (त्रिसन्ध्याम्)

^{fb}
(अथ) शर्वरी

Sunshine. ^b

Warmth. ^c

^a ^a ^a ^a
कौषां कौषां मन्दां कदूषां (त्रिषु तर्वाते)

Heat. ^e

ⁿ ⁿ ⁿ ^f
37. निम्नं तीक्ष्णं खरं (तद्वन्)

Sultry va-
pour. ^g

^f ^f
स्रग्दृष्टा मरौचिका

¹ रुच्. ² त्विच्. ³ भास्. ⁴ दीप्ति. ⁵ रोचिस्. ⁶ प्रोचिस्.

^a Also masc. भाः (स्) or भासः, (स्). ^b Or any lustre and heat. Some interpret this, the converse of darkness. Others make the three terms of this article synonymous with the preceding eleven, as signifying light, and illumination. They are distinguished from the article which precedes, as not immediately issuing from the sun. ^c Or warm. ^d When used as adjectives, they vary with the gender. ^e Or hot. ^f These also, when employed as adjectives, vary with the gender. ^g Appearing at a distance like a sheet of water. The phenomenon called Mirage.

The full and
change of
the moon. a

Last day of
the half
month.

Day of full
moon.

Moon a little
gibbous. d

Moon quite
full. e

Day of new
moon.

Moon a little
horned. h

Moon exact-
ly new. i

An eclipse.

Eclipsed.

7. (स) पर्वतन्धिः (प्रतिपद्यच्चदश्याद्येदन्तरम्)

पक्षान्तौ (पञ्चदश्या द्वे)

पौर्णिमासी (तु) पूर्णिमा

8. (कजाहीनेसा) अनुसतिः

(पूर्णे) राका (निशाकरे)

अमावास्या (त्व) मावसा दशः सूर्येन्दुराक्रमः

9. (सा दृष्टेन्दुः) सिनीवाली

(सा नष्टेन्दुकला) कृत्तः

उपरजि यो

(राज्यस्ते त्विन्दौ च पृथि च)

¹ अ--.

^a The junction of the 15th and 1st of a half month, or the precise moment of the full or change of the moon. ^b Also दव and संधि.

^c Likewise पूर्णिमा, पूर्णिमासी, पूर्णिमासी, ... पौर्णिमा. ^d That is a fifteenth day of the moon's age, on which she rises one digit (1/16th less than full. ^e A similar day; but on which she rises quite full. ^f Also अमावासी, अमावासी, अमावासी, अमावासी, and अमावासी.

^g Some add अदशः. ^h That is, a thirtieth day of the moon's age, on which she rises visible. Or sets visible; the first lunar day having commenced, or the fourteenth of the dark half month being unfinished.

ⁱ A similar day, but on which she rises invisible. ^j Also कुडः.

10. ^m ^{1 m} सौपञ्चरी (दाव)

A meteor. a

^m ^m मयुषात् उपाहितः

Sun &
moon.

^{2 m} (एकमेक्य) पुष्यन्तैः (दिवाकर निशाकरौ)

Sixteen
thirds. b

11. (अष्टादश निनेषत्) काष्ठः

Eight se-
conds. c

(त्रिंशत् ताः) कक्षाः

Four mi-
nutes. d

^m (तास्तु त्रिंशत्) क्षणः

An hour. e

^{m n} (तेत) मुहूर्ता (द्वादशस्त्रियाम्)

A day. f

^{3 m g} 12. (तेतु त्रिंशद्) शेरत्रः

A fort-
night. h

^m पक्ष (स्ते दशपञ्च च)

Light &
dark. fort-
nights. i

^m (पक्षौ प्रवापरो) शुक्ल कृष्णौ

A month. j

^{m k} मास (स्तु तं वृभो)

¹ उ— ²—वत्, or वन्त. ³ अ—

^a As a falling star, &c. also a comet. ^b Or thirtieth part of a *calā*, and measured by eighteen twinklings. ^c Or thirtieth part of a *Cshan'a*. ^d The three hundred and sixtieth part of a day. ^e The thirtieth part of the day; containing twelve *Cshan'as*. ^f A nycthemeron, containing thirty *Muhūrtas*. ^g Some make this neuter; but erroneously. ^h Half a month, comprising fifteen days. ⁱ Respec-
tively, from new moon to full, and from the opposition to the conjunc-
tion. ^j The twelfth part of a year; comprising two *pachas*, or thirty
days. This is according to lunar time. But the same name is appli-
cable to the solar and sidereal months. ^k Likewise माः (स्).

A season. a	13. (हो दौ माघादिमासौ स्याद् ऋतु ^m
A half year. b	(स्तैर ^{1 n}) यनं (त्रिभिः ^m)
A year. c	(अयने द्वे गतिरुद्दद् दक्षिणार्कस्य) वत्सरः ^{2 n n d}
Equinox.	14. (समरात्रिदिने काले) विषुवद्विषुवं (च तत् ^m)
Āgrahāga- mā. e	मार्गशर्षे सहा मार्गे आयहयत्निक (अः सः ^{3 m f m m g})
Pauṣa. h	15. पोषे तैष सहस्रौ (दौ ^{m m m})
Māgha. i	तपा माघे ^{4 m j m}
Phālgunā. k	(ऽथ) फाल्गुने ^{m l}
	(स्यात्) तपस्यः फाल्गुनिकः ^{m m}
Chaitra. m	(स्यात्) चैत्रे चैत्रियो मघः ^{m m m}

¹ अ— ² —वत्. ³ सहस्. ⁴ तयस्.

* The sixth part of a year, comprising two months, as *Māgha* and *Phālgunā*. Properly the season consists of two solar months: but the term is also applicable to lunar time. ^b Or the sun's alternate journeys towards the tropics, measured by three seasons. ^c Consisting of the northern and southern tracts of the sun. ^d Also masc. विषुवान्, and विषुवः. And विषुखः or विषुयः. ^e Month in which the moon is full, nearly in the longitude of Orion's head. ^f Likewise सहः (सः) ^g Also अयहयत्नः. ^h Near γ and δ of Cancer. ⁱ Near the lion's heart. ^j Some add तपः (—य). ^k Near the lion's tail. ^l Also फाल्गुनः. ^m Near the virgin's spike.

Vaiśāc'ha. ^a 16. वै^mशखे^m मा^mधवे^m रा^mघे^m

Jyāishtha. ^b

ज्यै^{m c}ष्ठे^m शु^mक्रः

Āshād'ha. ^d

शु^mचि^m (स्त्रयन्)

आ^{m e}षा^mढे

Śrāvaṇa. ^f

आ^mवणे^{1 m} (तु^m सा^mन्) न^mभाः^m आ^mवणि^mक^m (अ^mसः)

Bhādra. ^g

17. (शु^m) न^mभ^mष^mषौ^mष्ठ^mप^mद^m भा^mत्र^m भा^mत्र^mप^mद^mः (स^mमः)

Āśvina. ^h

(अ^{2 m}दा^{3 m}) श्वि^mन^m ई^mषे^m (ऽप्या^{m j}) अ^mशु^mभ^mजे^m (ऽपि)

Cārtica. ^k

(स्या^mत्तु) का^mत्ति^mके^m

18. वा^mङ्ग^{4 m}लो^mर्जा^m कार्ति^mकिको^m

Winter. ^l

हे^{m n m}मन्तः^m

Cold season.

शि^{m n}शिर^mो (ऽस्त्रि^mया^mभ्)

Spring. ^o

व^mसन्ते^m पु^mष्य^mस^mम^mयः^mसु^mर^mभि^mर^m

Hot season.

यो^mण^m उ^mष^mकः^m

¹ नभस्. ² आ—. ³ आ—. ⁴ ऊर्जे. ⁵ —भि.

^a Month in which the moon is full near the southern scale.
^b Near the scorpion. ^c Likewise ज्यैष्ठः. ^d Near the bow of Sagittarius.
^e Also अषाढः, आषाढकः, and आषाढः. ^f Nearly in the longitude of the eagle.
^g Nearly in the longitude of the wing of Pegasus. ^h Near the head of Aries. ⁱ Likewise ईषः. ^j Also अशुभजः.
^k Near the Pleiades. ^l Comprising Āgrahayāna and Pausa.
^m Likewise हेमा (न). ⁿ Including Māgha and Phālgunā.
^o Consisting of Chaitra and Vaiśāc'ha. ^p Comprehending Jyāishtha and Āshād'ha. ^q Or उषकः. Also ऊषा, or ऊषा (न).

19. निदाघः उष्णः (पगमः उष्णः उष्णः पगमः तदः)
^{m m m 1 m a m b}
^{2 f d f c}
 Rains, c (स्त्रियं) घाटः (स्त्रियं भूमि) वर्षा ^{3 f g}
 Sultry season, f (अथ) शरत् (स्त्रियम्)
 20. (पड़मी ऋतवः पुंसि मार्गदीनां युगैः क्रमत्)
^{4 m h}
^{m i m j 5 m n m 6 f k f l}
 A year, संवत्सरे वत्सरे ऽब्दे षाथने (ऽस्त्री) शरत् उमाः
 21. (मस्तिन खः द) ऽशिरात्रः पैत्रो (वर्षेण) देवतः
 A patriarchal day, m
 A day of the gods, n
 A day of Brahmā, o
 A calpa, p
 22. मन्वन्तरं (तु दिव्यानां युगानामेवमवधिः)
ⁿ
^{m r m m s m n}
 A destruction of the world, संवर्तः प्रलयः कल्पः क्षयः कल्पान्तः (स्त्रियं)
^{7 m}
 कल्पः (तु तौ पणाम्)

1—i. 2—य. 3—द. 4 ऋतु. 5 अथ. 6—द. 7 कल्प.

^a Likewise उष्णः पगमः, उष्णः, and उष्णः पगमः. Or उष्णः पगमः, &c. and उष्णः पगमः, &c. ^b Also तदः (स). ^c Containing *Śrāvaṇa* and *Bhādra*. ^d Likewise घाटः. ^e Restricted to the Plural. ^f Answering to *Āśvina* and *Cārtika*. ^g Also शरदः. ^h These six seasons severally correspond to two months each, ⁱ the same order. ^j Also संवत्सरे. ^k Likewise परिवत्सरे, and ^l पुवत्सरे. But in the quinquennial cycle these are names of different years. ^m Also शरदः. ⁿ Some restrict this to the Plural. ^o Or a month of mortals. ^p Or a year of mortals. ^q Or 2000 *yugas* of the gods: that is, 1000 *yuga* constitute *Brahmā's* day, and his night contains as many. ^r The same grand period, or 432,000,000, years of mortals, measuring the duration of the world; and as many, the interval until its renovation. ^s Or a grand period containing seventy-one *yugas* of the gods. ^t Also संवर्तः. Likewise प्रलयः. ^u Also विकल्पः.

SECTION IV.

1. (अस्त्री)पद्मं^{m n} (पुमान्)पाप्मा^{l m n a} पापंⁿ क्लियंⁿ कलमयनंⁿ
 कलुषंⁿ अग्निनेने^{n 2 n 3 n 4 n} घर्मंⁿ दुरितंⁿ दुष्कृतम्ⁿ
- Virtue or moral merit. 2. (स्त्री) धर्मं^{m n} (स्त्रियां) पुण्यं^{n b} श्रेयसी^{5 n} सुखतंⁿ वृषःⁿ
 6 f d f m m m 7 m m
- Joy, or pleasure. c मुत्ⁿ प्रीतिःⁿ प्रमदो^{8 m} हर्षः^{9 m c} प्रमोदामोद^{10 n} रंमदाः^{n f g n h}
3. (स्त्री) नन्दयुगानन्दⁿ एमेषात्ⁿ सुखाणि^{n i} (च)
 श्रेयसंⁿ शिवंⁿ भवंⁿ कल्याणं^{n j} मङ्गलं^{m n} शुभम्ⁿ
4. भाग्यं^{n k} भविकंⁿ भयंⁿ कुशलंⁿ ऐमंⁿ (स्त्रियाम्)
 शूलंⁿ (च)
- (इयं त्रिवृत्तये पाप पुण्य सुख दि च)

¹ पाप्मान. ² एनम्. ³ अघ. ⁴ अहं. OR अघात्. ⁵ अयम्.
⁶ मुद. ⁷ या— . ⁸ या— . ⁹ या— . ¹⁰ एमन्.

^a Used as an epithet, this word varies with the gender of the subject.

^b As an adjective, this likewise varies with the gender of the subject.

^c Some restrict the seven terms in the first line, as signifying the actual sensation or mental affection of pleasure; and the other five, as importing pleasure in the abstract.

^d Likewise मुदा and मुदिता.

^e Also जानन्दिः and नन्दिः.

^f Also सा i.

^g Likewise शैल्यं.

^h Used as epithets, this and the following words vary with the gender of the subject.

ⁱ Fem. कल्याणी.

^j Also कुशलं, and कुशलं.

^k These adjectives are restricted to the genders stated in the text, when employed as substantives to denote the abstract quality.

^l The three nouns here specified, with those which follow them respectively, or with such only as follow the last of them, being used as adjectives, agree in gender with the subject.

Excellence, or happiness. 5. ^fमत्तस्त्रिका ^fमघर्चिका ^{mn 1 m}प्रकाण्ड ^{ma}मुहु तस्त्रजै

(प्रणक्त्वा चकान्मुन्य)

Good luck, or favorable fortune.

^{2 m}इयः (शुभावष्टौविधिः)

Destiny, or luck.

6. ^{m n h}दैवं ^mदिष्टं ^mभागधेयं ^mभाग्यं (स्त्री) ^{f m}नियतिर्विधिः

A cause.

^mहेतु (नरा) ^{nc n}कारणं वीजं

A primary cause.

ⁿ(निदानं त्वा) ^{3 n}दिकारणं

The soul.

7. ^mक्षेत्रज्ञ ^{4 m}आत्मा ^{m d}पुरुषः

Nature. e

ⁿप्रधानं ^fप्रकृतिः (स्त्रियाम्)

State or condition. f

(विशेषः काजिनि) ^fव्यस्या

Qualities of nature. g

^{n h}(गुणाः) ^{5 n i}सत्त्वं ^{6 n j}रजस् तमः

Birth or production.

8. ^{7 n}जनुर्जनेन ⁿजन्मानि ^{n k}जनिरुत्पत्तिरुद्भवः ^{f l}

1 उ— 2 अय. 3 आ— 4 आत्मन् 5 रजस् 6 तमस्.
7—स् 8 उ— 9 उ—

* In apposition, even as epithets, these do not vary in their gender. ^b Also देयं. ^c Likewise करणं. ^d Also पुरुषः. ^e The cause of the material world, or secondly the natural state of any thing. ^f Any particular state, varying with the progress of time; as youth, &c. ^g Severally named in the text; first, the principle of existence or truth; secondly, that of foulness or passion; thirdly, that of darkness. ^h The first enlightens, constitutes knowledge, and is the cause of truth. The second occasions coveting, and is the cause of pain. The third overspreads, and is the cause of error and illusion. These attributes and essential qualities of nature are according to the *Sanc'hya* philosophy. ⁱ Likewise सत्त्वं. ^j Also Masc. रजः (रज). ^k Likewise Masc. तमः (तम). ^l Sing. जन्म or जन्मं. Also Masc. जन्मः. ^m Or, जनीः also Masc. जनि.

An animal
or sentient
being.

1m m 2m m m 3m
प्राणी (तु) चेतने जन्मो जन्तु जन्तु शरीरिणः

Kind or
sort.

9. जातिभेदं (तु) सामान्यं

Individual-
ality.

व्यक्ति (स्तु) पृथगात्मिका

The mind
or faculty
of reason.

n 4n n n 5n n na
वित्तं (तु) चेतो हृदयं स्वातं हृन् मानसं मनः

Understand-
ing or in-
tellect. b

f f f f f c f d f
10. बुद्धिर्मानोवा धियया धीः प्रज्ञा प्रेमयो मतिः

f 6f 7f 8f 9f f
प्रेक्षोपलब्धिश्चित् समित् प्रतियज्ञ इति चेतनाः

Retentive
intellect.

11. (निर्धारणावती) मेधा

m e
संकल्पः (कर्म मानसम्)

A resolve
or act of
determina-
tion.

m mg
चित्ताभेगो मनस्कारश्च

Conscious-
ness of plea-
sure or
pain. f
Reflection
or considera-
tion. h
Reasoning.

fi f f
चर्चा संख्या विचारणा

Doubt or
uncertain-
ty.

10 m m 11 m j
12. अध्याहारस् तत्रो ऊहो

f f
वितितिक्षा (तु) संशयः

1 प्राणिन्.

2 जन्मिन्.

3—रिन्.

4 चेतस्.

5 हृद्.

6 उ—धि.

7—त्.

8—द्.

9—द्.

10—र.

11—ह.

* Some make this masc. and neut.

b Or the terms in the first

line signify intellect, and the faculty of understanding; and those in the second line signify comprehension, or the exercise of that faculty. * Also प्राज्ञा. d Likewise समुपधी. e Also विकल्प.

f The attention of the mind to its own sensations. Fixed attention and profound meditation, keeping the mind to one object, or continually returning to it; and calling up a particular thought. For the terms are variously interpreted by the different commentators. g Likewise

मनसिकारः.

h The act of a mind on a subject present to the thoughts; the exercise of judgment. Or trying a thing by the test of proof. i Also चर्चनं संख्यानं, and विचारः. j Likewise ऊहा.

संदेह बाधरौ (वा)

Certainty
or ascertain-
ment.

(अथ समौ) निर्णय निश्चयौ

Heterodox
or heresy.

13. मिथ्यादृष्टिर्नास्तिकता

An injuri-
ous design.

यापादेः मोहपित्तनम्

A demon-
strated
truth.

(समौ) सिद्धांत राज्ञांति

Error or
mistake.

भ्रान्तिर्मिथ्यामति र्भ्रमः

An agree-
ment.

14. संविदागः प्रविज्ञानं नियमाश्रय संश्रवाः

अङ्गीकाराभ्युपगम प्रतिश्रव समाधयः

True know-
ledge. d

15. (मोक्षेधी) ज्ञानं

Knowledge
of arts. f

(अन्यत्र) विज्ञानं (शिल्पशास्त्रयोः)

Beatitude.

मुक्तिः कैवल्य निर्वाण श्रेयानिःश्रेयसाम्भ्रमम्

1—द. 2 अगू or अगुर. 3 आ—. 4 अ—. 5—धि.
6 श्रेयस्. 7 अ—.

* The disbelief of heaven or a future world, or the denial of a God. ^b The meditating of harm, or wishing ill to another; or the attempt to injure. * According to different etymologies, (the termination being either derivative or radical,) 2d. sing. : pl. अगू or अग, and अगूम् or अगम्. But अगूः (र) अगुरं. ^d Or that which tends to exempt the soul from further transmigration. * Some make this the interpretation, and धीः the word exhibited. ^f Or any knowledge, but that of theology. ^g The delivery of the soul from body, and its exemption from further transmigration.

16. मोक्षोपवर्गः

Spiritual
ignorance. a

(इष्टा) चान्द्रविद्याचमतिः (स्त्रियाम्)

Five ob-
jects of
sense. b

रूपं शब्दो गन्ध रस स्पर्शाश्च (च)

An object
of sense. c

विषया (स्त्री)

17. गोचरा इन्द्रियार्थाश्च (च)

An organ
of sense.

हृषीकं विषयोऽज्रियम्

An organ
of action. d

कर्मेन्द्रियं (तु पायादि)

An intel-
lectual or-
gan. e

(मनोनेत्रादि) धीन्द्रियम्

An astring-
ent taste.

18. तुवरस् (तु) कषाधो (स्त्री)

Five other
tastes. g

मधुरो लवणः कटुः

विक्तोऽश्मश्च (च) रसाः (पुंसि)

(तदस्तु घडमी त्रिषु)

- 1 अ. 2 अं. 3 अ. 4 स्पर्श. 5 —ये. 6 —यिन.
7 इ. 8 र. 9 अस्व.

* Or belief of external appearances. b Severally named in the text; viz. colour, sound, odour, flavour, and contact. c Sing. विषयः. d Viz. the hand, the foot, the voice, the organ of generation, and the organ of excretion. e Viz. the mind, the eye, the ear, the nose, the tongue, and the skin. f Also त्वरः or कुवरः. g Severally stated in the text; viz. sweet, salt, pungent, bitter and sour. h Fem. कटुः or कषो. i Also अस्व. j All these terms, signifying particular tastes, vary with the gender of the subject, when they are used as adjectives.

A pleasing
scent. a

19. (विमर्दोत्थे) परिमज्जा (गन्धे जनमवोद्धरे)

A fragran-
cy or per-
fume. b

छामोदः (सोऽतिनिर्धारी)

(वाच्यञ्जितमगुणात्)

A scent
spreading
far.

20. समाकर्षी (तु) निर्धारी

A perfume
or fragrant
substance.

सुरभिर्वाणतपैयः

इष्टगन्धः सुगन्धिः (स्यद्)

A perfume
for the
mouth. g

छामोदो मुखवासनः

An illanel-
ling sub-
stance.

21. छतिगन्धिस् (तु) दुर्गन्धो

A smell
like that of
raw meat. j

विषं (स्यद्) मगन्धि (यत्)

White. l

22. शुक्ल शुभ शुचि श्वेत विशद श्वेत पाण्डुराः

१—विन्. २—रिन्. ३—दिन्. ४—न्धि. ५—न्ध. ६—आ.

* Such as is extracted by rubbing fragrant substances. Ex. Blossoms of the *Minusops elengi*. ^b A very delightful odour, and strong smell. Ex. Musk. ^c Used as adjectives, they agree in gender with the subject. This extends to the close of the section. ^d Ex. the flower of the *Michelia champā*. Some restrict the two first terms, others the two last, to signify a fragrant substance; and the remaining terms, fragrant. ^e Fem. सुरभी. ^f Fem. सुगन्धी. ^g Usually prepared in the form of a pill; or any fragrant drug so employed. Ex. Camphor. ^h Also शुभवासनः. ⁱ Also दुर्गन्धी (न). ^j Or, according to some, like the smoke of a funeral pile. ^k Likewise विश्वं. ^l These and the following names of colours, when used as adjectives, agree in gender with the subject. ^m Fem. श्वेता and श्वेता or श्वेनी. ⁿ Also विशदः.

^m अवदातः ^{m a} सितो ^m गौरो ^{m b} बललो ^m धवलो ^m ज्जैनः

Fellowish
white.

23. हरिणः पाण्डुरः पाण्डुरः

Grey.

(ई घत्पाण्डुरः) धूसरः

Black or
dark blue.

^m छणो ^{m c} नीलासित ^{2 m} श्याम ^m काल ^m श्यामल ^m मेघकाः

Yellow.

21. योतो गौरो हरिनाभः

Green.

^{m d} पलाशो ^{m e} हरितो ^m हरितः

Red.

^{m f} रोहितो ^m लोहितो ^{m g} रक्तः

Crimson. h

^{m i} शीखाः ⁿ कोकनदच्छविः

Dark red.

25. (अयक्ता रागस्तु) रुणः

Pale red or
pink. k

^m (श्वेतरक्तस्तु) पाटलः

Brown. l

^m श्यावः (स्यात्) कपिलो

Purple. m

^m धूम्र ^m धूमलौ ^m लालौ ^m लोहिते

¹ —युतः.

² क्व—.

³ क्व—.

* Fem. सितः. ^b Likewise अवलक्षः. ^c Fem. नीला. ^d Also पलाशः. ^e Fem. हरिता, or हरिणी. ^f Fem. रोहिता or रोहिणी, and लोहितः or लोहिनी. ^g Fem. रक्ता. ^h The colour of the red lotus. ⁱ Fem. शीखा or शीखी. ^j The colour of the dawn, or of madder. ^k The colour of carthamus. ^l Compounded of black and yellow; the colour of an ape. ^m Compounded of black and red; the colour of smoke.

Tawny.	^m कडारः ^m कयिलः ^m पिकु ^{ma mb} पिशंगौ ^{mc} कत्रु ^{mc} पिकुलौ
Variegated.	^{mn} 26. चित्रं ^{md} किमीरि ^m कल्लाघ ^{mc} शवलैता ^{lm} (ख) ^{mf} कर्बुरे
	(गुणे शुक्लादयः ^g पुंसि गुणिजिक्कास्तु तदति)

SECTION V.

The goddess of speech. h	^f 1 ब्राह्मी (तु) ^f भारती ^f भाषा ^f गीर्वाग् ^{2fi 3fj} वाणी ^f सरस्वती
Voice or speech.	^m याद्धार ^f उक्तिर्लपितं ⁿ भाषितं ⁿ वचनं ⁿ वचः ⁴ⁿ
Ungrammatical language.	^m 2. अपभ्रंशे ^m अपशब्दः (साच्)
A word.	(छास्त्रे) ^m शब्द (स्तु) ^m वाचकः

¹ एत.² गिर.³ वाच्.⁴—स्.

* Fem. पिशंगौ. ^b Some read बभ्रुः. ^c Fem. बिगला. ^d Also कर्मीरः. ^e Fem. एता or एनो. ^f Also कर्बुरः. ^g The foregoing names of colours vary with the gender of the subject, when they are used as adjectives. ^h The same words are also synonymous with the following as denoting speech. ⁱ Likewise गिरा. ^j Also वाचा. ^k Likewise वाणिः. ^l Some add अपभ्रंसः.

A sentence. 3. (तिङ्मुबन्तयो) वाक्यं (क्रिया वा कारकान्विता)

The *Védas*,
or any one
of them. a

The duty
enjoined by
them. b
Three
Védas. d

श्रुतिः (स्त्री) वेद आश्रयस्

धर्मो धर्म (स्तु तद्विधिः)

4. (स्त्रियां) ऋत् साम यजुषो

The agree-
ment of
them.
A *Védāṅga*.

(इति वेदास्त्रयः) त्रयो
(शिक्षेयः दि श्रुतेर) ऋम्

The sacred
name of
God. f

ओङ्कार प्रथमौ (समौ)

History. g 5. इति वासः पुरादत्तं

An accent.
h

(उदात्तायांस्त्रयः) खराः

Logic and
ethics. i

अन्वित्तिको दण्डनोति (स्तुतिविद्यार्थशास्त्रयोः)

A tale. j

6. आख्यायिको (पलब्धार्थो)

A *Purāṇa*.
k

पुराणं पञ्चलक्षणं

1 ऋच्. 2 सामन्. 3 यजुस्. 4 अंग. 5—का.

* The Indian scriptures and holy writ. ^b Chiefly the performance of sacrifices in the manner directed by the *Védas*. ^c Or धर्म, for the preceding term may belong to the synonyma of *Véda*. ^d Severally named in the text. ^e A science appendant on the *Védas*; viz. pronunciation, grammar, prosody, explanation of obscure terms, religious rites, or astronomy. ^f The syllable *Om.* ^g Or a work recording former transactions, and containing traditions: heroic history. ^h Acute, grave, or circumflex. Sing. खरः. Pl. खराः. ⁱ Severally named in the text, and explained in the same order. Logic includes the *Nyāya*, *Vaiśeṣika*, and other schools of reasoning. ^j A true, or a probable story. ^k Or theogony, comprising past and future events, under five heads: the creation; the destruction and renovation of worlds; genealogy of gods and heroes; the reigns of *Menus*; and the transactions of their descendants.

A feigned
story. a(प्रबन्धरूपना) कथा^f

A riddle. b

प्रवक्षि^{fc}ता प्रहेलि^{fd}काA code of
laws.7. स्मृति (स्मृ) धर्मसंहिता^fA compila-
tion and a
bridgment.समाहृति (स्मृ) संयहः^mA part of a
stanza. eसमष्टा (तु) समासार्थ^{ff}A rumour.
gकिंवदन्ती जनश्रुतिः^{fh}Tidings or
intelli-
gence.

8. वार्ताप्रवृत्तिस्तान् उदन्तः (याद्)

A name or
appellation.(अष्टा) ऋयः^{1m}आख्या^fके (वा) मिथानं^{2f} (च) नामधेयं³ⁿⁱ (च) नामⁿ (व)⁴ⁿA call or
summons.9. कृतिराकरणाकारं^{5ffj 6nk 7n}

Clamour. l

संरुति (वृद्धभिः कृता)^fA contest
or law suit.विवादो व्यवहारः (याद्)^{m m-m}The exor-
cium.उपन्यास (स्तु) वा कुखम्^{m n}

1 आ—.

2 आह्वा.

3 अ—.

4 न—.

5—ति.

6 आ—.

7 आ—.

* Whether founded in fact or not; for example, the poem entitled *Cādambari*. ^b Or intricate question. ^c Also प्रवक्षि^{fc}ता, and प्रवक्षि^{fd} or प्रवक्षी. ^d Likewise प्रहेलि^{fd}का. ^e Proposed as a trial of skill, to be completed. Or rather the verse or verses by which the stanza is completed. ^f Also समष्टार्थ^{ff} and असमष्टार्थ^{ff}. ^g Whether true or false. ^h Also किंवदन्तिः. ⁱ Likewise fem. अभिधा, अभिध्या, संज्ञा, &c. ^j Also आख्या^fके. ^k Likewise fem. आकरणा, and आकारणा. ^l Or citation by many at once. ^m Also व्यवहारः.

An example
or apposite
argument.

10. उदाहरात् उदाहारः^{m n}

An oath.

शपनं शपथः (यमान्)^{n b m}

A question.

प्रश्नेऽनुयोगः पृच्छा (च)^{m c m f}

An answer.

प्रतिवाक्योत्तरे (समे)^{n d l n}

A ground-
less demand.

11. निष्प्रामाण्यम् अभ्याख्यानम्^{m n}

A false ac-
cusation.

(अथ) मिथ्याभिज्ञानम्ⁿ

A sound in-
dicating af-
fection and
satisfaction.

अभिप्रायः^{m c}

प्रश्रयः (स्तु शब्दः स्यादनुरागः)^{m f}

Praise and
reputation.

12. यशः कीर्तिः समाज्ञा (च)^{2 n f g f h}

Praise.

स्तवः स्तोत्रं स्तुतिर्नृतिः^{m n f f}

Repetition.

आवृत्तिः (विस्मृतम्)ⁿ

Making a
loud noise.

उच्चैर्वृष्टं (तु) घोषणा^f

Change of
voice in
grief, fear,
etc.

13. काकः (स्त्रिपां विकारो यः श्लोकभीत्यादिभिर्ध्वजः)^f

Censure,
blame, or
contempt.

अज्ञेयत्वेन निर्वाद परीवादः पवाद (यत्)^{m 3 m m m 4 m}

14. उपमोक्षो जुगुप्सा ( ) कुत्सा निन्दा (च) गर्हणे^{m f f f n}

1 उ—, 2 स—, 3 आ—, 4 अ—.

* Likewise उदाहरणं. ^b Also शपथः. ^c Likewise प्रश्नः. ^d Also प्रतिवादनं. ^e Likewise अभिप्रायः. ^f Also प्रश्रयः. ^g Likewise कीर्तिः and कीर्तना. ^h Also समाज्ञा, समज्या and समाख्या. ⁱ A sound uttered twice or thrice, or oftener.

Opprobri-
ous or un-
friendly
speech.
Reproach
or menace.
Reproof
attended
with insult
or dispar-
agement.
An imputa-
tion of
adultery.

Address, or
speaking to.

Incoherent
speech.

Tautology.

Lamenta-
tion.

Quarrel, or
mutual con-
tradiction.

Conver-
sation.
Speaking
well, or ele-
gant dis-
course.
Denial, or
conced-
ment of
knowledge.

Declara-
tion.

Unauspi-
cious dis-
course.

Good and
auspicious
discourse.

ⁿ ^{1 m} पारुष्यमभिवादः (स्यात्)

ⁿ ^{2 f} भर्त्सनं (त्वं) यकारगोः

15. (यः सनिन्द उपालम्भ स्तत्र स्यात्) परिभाषणम्

^{3 n f a} (तत्र त्वा) क्षरणा (यः स्यादक्रोधा नैद्युनं प्रति)

^{4 n} ^{5 m} 16. (स्याद्) आभाषणमालापः

^m प्रलापो (इन्धनं वदः)

^m ^f अनुलापो मुहुर्भाषा

^m ⁿ विलापः परिदेवनम्

^m ^f 17 विप्रलापो विरोधातिः

^m संलापो (भावणं मियः)

^m ^m सुप्रलापः सुवचनं

^m ^m अप्रलाप (स्तु) निरुपः

^{6 m f} ^m 18. संदेशवाग् वाविकं (स्याद्)

^h (वाग्भेदास्तु त्रिषूत्रे)

^{m f c} उघती (वाग्कल्याणी)

(प्यात्) कल्या (तु शुभात्मिका)

¹ अ—, ² अ—र, ³ आ—, ⁴ अ—, ⁵ आ—, ⁶ च.

* Also क्षरणा. ^b The following terms vary with the gender of the subject. ^c Masc. उघन, Fem. उघती, Neut. उघत. Also रुशती Masc. रुशन, &c. ^d Likewise काल्या.

SECTION VI.

- Sound. 1. ^{r a} ^m ^m ^m ^m ^{m h} ^m
 शब्दे निनाद निनद धनि धान रव खनाः
^m ^m ^m ^m ^m ^m
 खान निर्घोष निर्घोष नाद नि खान निखनाः
^m ^{l m} ^m ^m
 2. आरवाराव संराव विरावा
 Rustling. c ^m (अथ) मर्मरः
 (खनिते वस्त्रपर्याणां)
 The tink- ^{n d}
 ling of orna- (भूषणानां तु) शिञ्जितम्
 ments. ^m ^m ^m ^m ^a
 A tone, or 3. निक्वाणैः निक्वाणः क्वाणः क्वाणः क्वाणन (मिच्यपि)
 musical ^m ^m ^c
 sound. (वोणायाः कनिते प्रादेः) क्वाण क्वाणा (दयः)
 The sound ^m ^m
 of a lute. 4. कोलाहलः कलकलम्
 A confused ^{n g} ⁿ
 or mingled (तिरखां) वासितं रतं
 sound. f ^{m h}
 The cry of (खं) प्रतिश्रुतं प्रनिधाने
 birds, &c. ⁿ ⁿ
 An echo. गीतं गान (मिमे समे)
 A song or singing.

¹ अ—

- * Also शब्दनं.   * Likewise रावः.   * Of clothes or dry leaves.
 * Also शिञ्जा.   * Including उपक्वाणः, सुक्वाणः, &c.   * Or a noise
 made by many.   * Also वासितं.   * Likewise प्रतिखनः.

SECTION VII.

The seven
musical
notes. a

m b 1 m m m m 2 m

1. निषाद^१र्षभ गंधार षड् मध्यम धैवताः

3 m

पञ्चमश्च (चैत्यमी सप्त तंत्रीकण्ठोत्थिताः स्वराः)

f d

Minute
tone. c
An inarticu-
late, but
pleasing
tone.

2. काकली (तु कले सूत्रे)

(ध्वनौ तु मधुरास्फुटे)

4 m e

कली

m g

A base or
low tone. f

मन्द्र (सु गंभीरे)

m

A high tone.

तारो (ऽयुच्चेत्)

b

(त्रय स्तिष्ठ)

5 m j

Harmony. i 3. (समन्वितलयस्त्रे) कतःली

A late.

धीखा (तु) वक्तको

विपंची

A late with
seven
strings.

(मा तु तंत्रीभिः सप्तभिः) परिवर्दिनी

१ ऋ— २—त. ३—म. ४ कत. ५ ए.

^a Severally named in the text. They are so called respectively, whether produced by the voice, or by a musical instrument. ^b Also

निषदः. ^c As the chirping of birds; inarticulate and sweet. ^d Likewise काकलिः. ^e Or, as an adjective, it agrees in gender with the subject; and so do the two following. ^f Ex. the grumbling of clouds.

^g Likewise मन्द्रः. ^h The three last nouns vary with the gender when used as adjectives. ⁱ Or proper union of song, dance and instrumental music, keeping time together. See a. 10. ^j Also एकतानः.

Any string instrument.

4. ततं (वीणादिकं वाद्यं)

A drum or tympan.

आनडं (मुरजादिकम्)

A wind instrument.

(वंशादिकं तु) शुधिरं

A cymbal, bell, &c.

(कांस्यतालादिकं) घनम्

A musical instrument.

5. (चतुर्विधमिदं) वाद्यं वादिज्ञातोद्य (नामकम्)

Drums and labors.

द्यदङ्गा मुरजा

Three sorts or drums: d

(मिदाद) अंगालिंगोर्दका (स्त्रयः)

A double drum: f

6. (म्राद्य) शः पठहे ङक्का

A kettle drum: g

मेरी (स्त्री) दुन्दुभिः (पुमान्)

A large kettle drum:

आनकः पठहे (स्त्री स्यात्)

The quill, or bow: j

कोणो (वीणादिवादनम्)

The neck of a lute. The belly below the neck: k

7. वीणादण्डः प्रवालः (स्यात्)

ककभ (स्तु) प्रमेवकः

1 अ— 2 अंक 3 आ— 4 ऊ— 5 य—

* Likewise अवनडं. ^b Also सुधिरं. ^c Sing. द्यदङ्गः. ^d मुरजा.^a Severally named in the text. They vary in size and shape, and are borne differently. See the descriptions in other dictionaries. ^e Likewise अङ्की, अंगालिङ्गं, and ऊर्दकं. ^f In Hindi, a *D'hól*. ^g A large *D'hól*.^h Likewise मेरीः. ⁱ Also, on a different reading of the text, आनकः, आनकदुन्दुभिः, and आनकदुन्दुभी. ^j Or any thing with which a musical instrument is struck. ^k A wooden vessel covered with leather, placed under the neck to render the sound deeper; or a crooked piece of wood at the extremity of the lute. ^l Also प्रमेवः.

The body of
the lute: a

कोलन्मक (कु) वायोऽयम्

The tie, b

उपनाद्यो निबन्धनम्

Other in-
struments: c

8. (वाद्यप्रभेदः) डमरु मड्डु डिण्डिम भाभराः

मर्द्दलः पणवो (ऽन्ये च)

A female
dancer: f

नर्तकी लासिके (क्षमे)

Slow, quick,
and mean,
time: g

9. (विलम्बितं त्रुतं मध्यं) तत्त्वमसाधनं (क्रमात्)

Beating
time.

तालः (कालक्रियामानं)

Equal time
in music
and dance.

लयः (साम्यं)

(अद्यस्त्रियाम्)

Dancing.

10. ताड्यं नटनं नाट्य लाक्षं नृत्यं (च) नर्तनं

Symphony.

तेऽर्थविक्रं (नृत्यगीत वाद्यं) नाट्य (मिदं त्रयम्)

A male dan-
cer in wo-
man's appa-
rel.

11. भकुंष्ट (च) भुकुंष्ट (ख) भूकुंष्ट (खेतिनर्तकः)

¹—का.

² अघ.

* Complete, excepting the wires; including, therefore, the gourd, neck, and belly. ^b Or lower part of the tail-piece where the wires are fixed.

^c Of divers sorts; severally mentioned in the text: besides others, as गेमुखः, ऊडकः, &c. See descriptions in various dictionaries. ^d Likewise neut. डमरुकं. ^e Also प्रणवः. ^f So, नर्तकः,

or लासिकः, a male dancer. ^g Severally stated, in their order. ^h Also

तत्त्वं, and तत्त्वं. ⁱ Also नृत्तं. ^j Or union of song, dance, and in-

strumental music. ^k Also मकुंष्टः, भकुंष्टः.

स्त्रीविधारी पुरुषो)

A court-
sat. & .(नाट्योत्तौ गणिका) ^fज्जुकाA sister's
husband.12. (भगिनीपतिदा) बुत्ता ^{1 m}A learned
man.

भावे (विद्वान्)

2 m

(अथा) बुकः

A father.

(जनके)

A prince. b

(युवराजस्त) कुमारे भर्तदारकः

A king.

13. (राजा) भट्टारके देवस्

A princess.

(तत्सुता) भर्तदारिका ^{f c}

A queen. d

देवी (कृताभिषेकायां)

Any wife of
a king.(इतरासु च) भट्टिनी ^{f c}

Sacred f

14. अग्रक्षय्य (सम्बन्धोत्तौ)

A king's
brother-
in-law.(राजश्यास्त) राष्ट्रियः ^m

A mother.

अम्मा (म. ता)

A young
girl.(अथ वाजासाद्) वासू ^f

m li

A venera-
ble person.

(आर्यस्तु) सारियः

1 अ—.

2 अ—.

* This, and the terms exhibited in the three following couplets, are used in theatrical language; and some are forms of address employed only by certain descriptions of persons. See other dictionaries. ^b Designated as successor, and associated to the empire. ^c Some add

भर्तदारिका.

^d Consecrated with the king.^e One commentary

reads भागिनी.

^f Implying, according to some, a request to spare the thing in question. ^g Likewise अग्रक्षय्यं. ^h Also सार्यः and नार्यकः.

- An eldest sister. 15. अन्तिका (भगिनी ज्येष्ठा)^{f a}
The catastrophe. b निष्ठा निर्वदये (समे)^{f n c}
Appropriate vocatives. d हृष्टे हृष्टे हृष्टा (कननं नोयं चंदो सखीं प्रति)^{i i i}
Gesture. 16. अङ्गहारोऽङ्गविक्षेपो^{m e m}
Indication of a passion. यत्कामिनीयौ (समौ)^{m l m}
Two sorts of tokens. f (नेष्टे त्वङ्गसत्वाभ्यां द्वे त्रिष्व.) त्रिष्व सा त्वके^{2 m f n m f n}
Taste, or acutment. 17. (शृङ्गा वीरकरुणाद्वत्तदाऽभवान्नाः)^{m h}
वीमचरोज च) रसाः^{m 3 m 4 m}
Love. शृङ्गारः पुञ्जिर, ज्वलः^{m m}
Heroism. 18. उत्साहवज्जने वीरः^{n f}
Tender-ness. कारुण्यं कारुणा घृणा^{f f 5 f 6 m}
Laughter. कृपा दयानुकम्पा (ऽद) कुकोशा (ऽय)^m
(ऽयो) जसः

- 1 अ— 2 अं— 3—उ. 4 उ— 5 अ— 6 अ—

* Also अन्तिका or अन्तिका. ^b Or conclusion of the fable. ^c Some add निर्वदये. ^d Addressed, respectively, to a low woman, a slave girl, or a female friend. These vocative particles and the preceding terms, from the close of v. 11, are in general restricted to theatrical language. ^e Also अङ्गहारिः. ^f First corporeal, as an assumed posture; second sincere, as a blush or change of colour. Besides other sorts; by speech, &c. ^g In dramatic poetry the *tastes*, or sentiments, in which the audience sympathizes, are reckoned eight: as here enumerated. To which some add शान्तः, devotion and resignation. Others वात्सल्यं, parental affection. ^h Sing. रतः.

19. द्वासो^{ma} द्वासंⁿ (च)

Disgust.

^{mfn} वीभक्षं ^{mfnb} विहृतं (त्रिष्विदं द्वयम्)
Surprise,
or wonder-
ful.
^m विस्मयो^{nc} ऽद्भुतमा^{ln}श्चर्यंⁿ चित्र (मण्य)
Horror, or
terrific.
nd (इय) भैरवम्
20. दारुणंⁿ भीषणंⁿ भीमंⁿ घोरंⁿ भीमंⁿ भयानकम्ⁿWrath, or
angry.
ⁿ भयङ्करंⁿ प्रतिभयं

ⁿ रौद्रं²ⁿ (तू) यं

(अमीत्रियु)

21. चतुर्दशंⁿFear, or
terror.
^{mn} दर द्वासो^{mf} भी^f तिमो^{fg} रीःⁿ साध्वसंⁿ भयम्
Sentiment
or passion.
^m (विकारो^m मानसो^m) भावो
Indicati-
on of it.
^m ऽनुभावे^m (भावबोधकः)

Pride.

22. गर्वो^m ऽभिमानो^m ऽहंकारो^m

Arrogance.

^m माना^mश्चित्तमुन्नतिः^{3f}

Disrespect.

^{ma} अनादरः^m परिभवः^{mi} परिभावस्तिरस्त्रिया^{4f}

1 आ—

2 उ—

3 चि—

4 ति—

* Also fem. द्वासिका. ^b Likewise वैहृतं. ^c This and the following admit the three genders when employed as adjectives. ^d Masc. भैरवः. Fem.—वी. * The last fourteen terms, used adjectively, admit the three genders. Ex. Fem. रौद्री. ^f Also संत्रासः, उत्रासः, वित्रासः. ^g Likewise भीतं, भिया, भयः. ^h Some, not improperly, reckon these terms to be synonymous with the preceding. ⁱ Also परीभावः.

f 1fa 2f nb 3nc

23. रोढावमाननवज्ञा अवहेलमसूक्ष्मम्

nd f 4f mfe ff

Modesty or
shame.

मन्दार्त्तं ह्रीस्वपा व्रीडा लज्जा

Bashful-
ness.

(सा) उपत्रया (न्यतः)

Patience,
forbear-
ance.

21. क्षान्तिस्त्रितक्षा

Coveting
another's
property.

भिक्षा (तु परस्वविषये स्पृहा)

Envy. g

अक्षान्तिरीर्ष्या

Detrac-
tion.

सूया (तु दोषारोपे गुणेष्वपि)

n m m h

Enmity.

25. वैरं विरोधे विद्वेषे

Grief or
sorrow.

मन्यु शोकौ (तु) शुक् (स्त्रियाम्)

Repent-
ance.

पश्चात्तापे अनुताप (स) विप्रतोसारा (इत्यपि)

Wrath, or
rage.

26. क्रोधं क्रोधा अमर्ष रोष प्रतिघः रुट् तुघो (स्त्रियाम्)

Good con-
duct.

(शुधौ तु चरिते) शीलं

Madness.

उन्माद चित्तविथमः

1 अ—. 2 अ—. 3 अ—. 4 अ—. 5 ति—. 6 ई—. 7 शोक. 8 शुच्. 9 घ. 10 रुघ. 11 क्रुध. 12 चि—.

* Also विमानना. ^b Likewise अवहेला, and हेल. ^c Also असूक्ष्मं, असूक्ष्णं, असूक्ष्णं, and संसूक्ष्णं. ^d Likewise मन्दार्त्तं. ^e Also व्रीडनं, and व्रीडितं. ^f Likewise लज्जा. ^g Or impatience of another's excellence or success. ^h Also द्वेषः. ⁱ Or विप्रतिसारः. ^j अमर्षः or आमर्षः. ^k Also रुट् and क्रुधा.

Affection or kind- ness.	^{1 m} 27. प्रेम (ना) प्रियता चाहै प्रेम खहे। ^{f n 2 na m}	
Desire or longing. b		^{m n c} (इध) दोहदम् ^{f 3 f d 4 f f 5 f e f f m}
Wish or desire.	इच्छा कांछा सहेह तडवाञ्छा हिप्पा मनोरथः ^{m m f c m}	
Ardent love.	28. कामे अभिलाषरूप (र) ^{m f r}	(तमचन्द्र) बालसा (बयोः)
Virtuous reflection.	उग्रधि (नी) धर्मचिन्ता ^{m f}	^{m i} (पुंसा) धि (मैनसो यथा)
Anxiety. h		^{f j f 7 n k}
Recollection.	29. (ग्रह) चिन्ता स्मृतिरुत्थानं ^{f 8 f}	उत्कण्ठित्वालिने (समे)
Missing. i		^{m m}
Persistence.	उत्ताहेऽध्यवसायः (सात्)	^{n m}
Fortitude.		(म) वाख्ये (म) तिशक्तिभाक्)
Deceit, or fraud.	30. यद्यपि (स्त्री) याज दन्तेयधयस्क केतवे ^{m n m m 9 m 10 n n}	

¹ न.	² न.	³ आ—.	⁴ इहा.	⁵ तष्.
⁶ क—	⁷ आ—.	⁸ उ—का.	⁹ उपरि	¹⁰ छ—न.

* Also प्रेम.   b As a pregnant woman's.   c This term is also synonymous with the following.   d Likewise बांछा.   e Likewise तया.   f Or इमिलारः.   g Some add बालसा, but erroneously.   h Or mental pain.   i अग्रधिः or अग्रधः.   j Also ईचतया, and मिरिः.   k This term is by some connected with the next article. It signifies recollection accompanied with regret. Likewise आध्या.   l Remembering with regret, affection, or desire.   m Or fem. दीर्घा.

Wicked- ness. a	^f कुसृतिर्निष्ठः ^{1f} तः ⁿ प्राप्य
Immoder- ateness, or rashness.	^m प्रमादेः ^{fb} अनवधानता
Eagerness.	31. कौतूहलं कौतु ² नं (च) कुतु ^m कं (उ) कुतूहलम्
Dalliance, or banasi- ment. d	(स्त्रीणां विलास विव्येक विभ्रमः ^m लजितं तथा
	32. हिला लील ² यत्नो हाराः (क्रियाः शृङ्गारभावजाः)
Sport or amuse- ment.	^m ज्ञा क्री ^{mfe} डा परीक्षासः ^m क्रीडा लीला ^f (य) नर्म ^f (च) ³ⁿ
	^m 33. व्याजेः ^m अदृष्टेः ^{ng} लक्षं (य) *
A play or game. h	^f क्रीडा ^f खेला ⁿⁱ (च) कूटनम्

1 नि—.

2 लीला.

3 —न.

* Synonymous with the preceding, according to some; but others interpret these, mischievousness or fraudulency; and the preceding, imposition or trick. ^b Also अनवधानं. ^c Or vehemence in seeking a proper thing; or else impetuosity in action, with disregard of consequences. ^d The instances of feminine actions proceeding

from love, which are stated in the text, are thus explained. विव्यासः, change of place, posture, gait, or look, on the approach of the lover. विव्येकः, affection of indifference. विभ्रमः, wantonness of youth; caprice. लजितं, languid gestures, and signs. हिला, lasciviousness. लीला, imitation of the lover's manner to beguile the time in his absence.

* Also fem. क्रीलो. ^f Also परीक्षासः. ^g Likewise लक्षं. ^h Such as playing at ball, &c. ⁱ Some read कूटनं; but improperly.

Sweat. a [*]	^m घर्मे ^m निदाघः ^{m b} खेदः ^f (स्रात्)
Fainting.	^{f c} प्रलये ^{1 m} नष्टचेष्टता
Dissimulation.	34. अवहित्याकारगुप्तिः ^{m d}
Hurry.	(समौ) सम्मै ^m सम्ममै ^m
A horse laugh.	^{2 n e} (यादा!) च्छुरितकं (हासः सोदासः)
A smile.	(समनक्) कितम् ⁿ
A laugh.	35. (मध्यमः स्याद) विहसितं ⁿ
Horripilation.	^{m f} रोमाच्च! लोमहर्षणम् ⁿ
Weeping.	^{n g} क्रन्दितं ⁿ रुदितं ⁿ क्रुष्टं ⁿ
Gaping.	^{m f n h} जृम्भ (स्त्रिघु) जृम्भणम् ⁿ
Disappointment.	36. विप्रलम्भो ^{m j} विसम्बादो ^m
Creeping or tumbling.	^{n l} रिङ्गण ⁿ स्खलने (समे)
Sleep. m	^f (शान्) निद्रा ⁿ शयनं ^{m n} स्वापः ^m स्वप्नः ^m सम्मेश (इत्यपि)

¹ आ— ² आ—

^{*} Or else heat, occasioning perspiration. ^b Also प्रखेदः. ^c Likewise neut. अवहित्यं, and अविथं. ^d Also आविगः. ^e Likewise अवच्छुरितं. ^f Also रोमहर्षः, रोमविक्रिया, रोमोदमः, रोमे ह्रेदः. ^g Likewise क्रन्दनं, and रोदनं. ^h Fem. जृम्भा. ⁱ Deceiving by a false affirmation; or not effecting a promise. ^j Also विप्रलापः. ^k Creeping, as infants, on all fours; or else, falling as on slippery ground; or deviating from duty, &c. ^l Likewise रिङ्गनं. ^m Or else a mistake occasioned by sleep; a dream. ⁿ Also समिः.

Lassitude. 37. तन्त्री प्रमीला

A frown. भकुटि भुकुटी भूकुटिः (स्त्रियः)

A look of displeasure. अदृष्टिः (सादसौम्ये ऽस्ति)

The natural state. संसिद्धि प्रकृती (त्वमे)

38. खरूपं (च) खभाव (ः) निसर्ग (ः)

A tremor. (ऽथ) वेपथुः

कम्पा

A festival. (ऽथ) क्षण उद्वर्णं मह उद्व उत्सवः

1—टि.

2—ति.

* And तन्त्रिः or तन्त्रीः. But this last mode of inflection is censured. Likewise तन्त्रा. ^b Also भकुटिः. Some make these terms synonymous with the following. Also भकुटी, भुकुटी, भूकुटी, and भृकुटी. ^c Also रूपं. ^d Likewise कंपनं, and कंपितं. ^e Also महस्. See Book 3. ch. 4.

CHAPTER II.

SECTION I.

The infer-
nal region.
2

1. अधोभुवन पाताल बलिसम रसातलम्
3 m

नागलोकः

A hole or
vacuity.

(इयं) कुरुरं शुचिरं विवरं विलम्
n n c n n
n n d n n c f f

2. छिद्रं निर्ययनं रोकां रंधं अथं वपा शुधिः

A hole in
the ground.

मर्त्तं इयटे (भुः श्वये)
m f 4 m g

Perforat-
ed, or full
of holes.

(सन्धे) शुचिरं (त्रय)
m f n

Darkness.

3. अन्धकारः (स्त्रियः) धान्तं तमिखं तिमिरं तमः

Great dark-
ness.

(धान्ते गाटे) इधतसं
n i

Imperfect
darkness.
Universal
darkness.

(हीने) तमसं
n
(तमः)

4. विषकं सन्तमसं

The Nā-
gas, i

नागाः काशवेदास्
m m

Their chief.

(दीश्वराः)

1—न. 2—ल. 3—क. 4—ट. 5—भ.

* Abode of BALI and of the Nāgas, under the earth.

^b Also

अधः, (म्) m. अधोलोकः, &c.

^c Likewise सुधः.

^d Also

विरोकं. ^e Or खभं. ^f Also शुधी and सुधः. Or शुधिः. ^g Likewise

अवटिः. ^h Also तमसं. And तमः, तमा, तमं.

ⁱ Likewise

अन्धातमसं. ^j Demigods, in the human shape with a serpent's tail, and dilated neck, like the Coluber Naja. Sing. नागः. They are

children of CADRU, the wife of Cas'yapa.

^m ^m
शेषो ऽन्ते

King of ser-
pents. a

^{m b} ^m
वासुकि (लु) सर्पराजे

Soft of
snake.

^{m c}
(घ) गोमते

^m
5. तिलितः (काद)

A Boa, or
large ser-
pent. d

^m ^m ^{l m}
अजगरे शयुर्वाहम् (इत्युभो)

A water
snake.

^{m e} ^m
अजगर्दो जलयातः

Amphis-
baena.

^m ^{m f}
(समे.) राजिल दुण्डुभे

A varie-
gated
serpent.
A snake,
that has
cast his
slough.

^{m d} ^m
6. मालुधानो मातुलाहिर

^m ^m
निर्मुक्तो मुक्तकपुलः

A snake or
serpent.

^{m h} ^{2 m} ^{3 m} ^m ^m ^{3 m}
सर्पः एदाकुर्भुजगो भुजगो ऽर्द्धिर्भुजङ्गमः

^m ^m ^{4 m} ^{m i} ^{m j}
7. अशीविधो विषधरः क्रीयालः सरीसृपः

¹ वा—.

² —कु.

³ भु—.

⁴ चाक्रान्.

^a Son of VASUCA, and often confounded with the preceding : as are the other chiefs of the *Nāgas*, TACSHACA, SANC'HA, MAHAPADA-MA, &c. ^b Also वासुकि. ^c Or गोनासः. Vulg. Bōr'. ^d Boa

Constrictor, &c. ^e अजगर्दः. But some read अजगर्जः, others अलिगर्दः. Vulg. *Alād'h*. ^f दुण्डुभः or दुण्डुभः. And दुण्डुभः. Vulg. *D'hōnrā*.

But generally described as a harmless double-headed snake. There is great disagreement among Commentators respecting the correspondent vulgar names of the snakes mentioned in the text.

^g One commentator describes this as a four-footed serpent with a large body and long tail; intending perhaps some species of Iguana; unless a fabulous creature be meant. ^h Fem सर्पि, and सर्पिणी.

ⁱ Likewise यडः.

^j Some add सरिसृपः.

1 m 2 m a 3 m m 4 m
कुण्डली गूढपादः क्षुः अवाः काकोदरः फणी

m m m m b
8. दर्शकरो दोषेष्टो दंदशूको विलेशयः

m c m 5 m m m
उरगः पन्नो भोगो जित्तगः पवनाशनः

Belonging
to a snake.

m f n d
9. (त्रिधा) द्वयं (विषास्थादि)

His ex-
panded
head.

m f c m f f
फटायां (तु) फणा (दयोः)

His skin.

m m
(समो) कंचुक निर्मोक्षो

His venom.

m n m n
द्विड (स्तु) गरुडं विषं

Nine sorts
of fixed
poison. g

m n m n m n h
10. (पुंसि क्षीये च) काकोल कालकूट हलाहलाः

m i m m m
सोराष्ट्रिकः शोक्तिकेयो ब्रह्मपुत्रः प्रदीपनः

m m
11. दारुदे वत्तनाम (अ विषभेदा अमी नव)

A dealer
in anti-
dotes. j

m m k
विषवैद्यो जाकुलिको

A snake-
catcher.

6 m l m m
याजयाहृदितुण्डिकः

1—न.

2—पाद.

3—क्षु.

4—न.

5—न.

6—हिन.

- * Also गूढपादः, and गूढपादः, (द). ^b Likewise विलेशयः. ^c Also उरगः, and उरगमः. ^d Fem. आह्वेयी. ^e स्फटा or फटा.
^f Masc. फणः. Likewise neut. फणं. ^g Severally named in the text : some mineral, others vegetable. ^h हलाहलः, and हलाहलः, or हलाहलः. Also हाहलः. ⁱ Likewise साराष्ट्रिकः. ^j Or a conjurer, using charms against poison. ^k Likewise जांगलिकः. ^l Also याजयाहृदितुण्डिकः or अहृदितुण्डिकः.

SECTION II.

Hell.	1. (स्नान्) नारक (क्षु) वरको निरयो दुर्गतिः (स्त्रियाम्)
Various hells. a	(तद्देदास्) तपनावीचि महारौरव रौरवाः
	2. संहरः कालसूत्रं (वेत्याद्याः)
Depart- ed souls.	(सत्वास्तु) नारकाः
	प्रेता
The river of hell.	वैतरणी (सिंधुः)
Misfortune or misery.	(स्याद) जलतो (स्तु) निकर्ततिः
Unpaid la- bour. e	3. विष्टिराजुः
Agony, or sharp pain.	कारणा (तु) यातना तोवदेना
Pain.	पीडा बाधा यथा दुःखममानसं प्रसूतिजम्

१ अ—.

* Severally named in the text : besides others, as *Tāmisa*, *An-
dhatāmisa*, *Sālmali*, *Asipatravana*, &c. ^b Or संघातः. ^c Like-
wise घरेताः. ^d Also वैतरणिः. ^e Or else, casting into hell ; or,
in astrology, the period (*caranā*) called *bhadrā*. Compulsory and un-
rewarded labour, being the occasion of pain, is placed under the pre-
sent head. The terms, as by some explained, signify the person execut-
ing such labour. ^f आजु or आजुर. ^g Also कारिता. ^h Like-
wise याचना. ⁱ Or, आबाधा. ^j Likewise अमानसं and अमा-
नसं. ^k These two last terms are, by some, separated from the rest ;
as signifying mental distress. Others, on the contrary, make these and
the preceding four, synonymous with the three following words.

Corporeal
gain.

4. (सात्) कटं ककमाभीषं

(चिद्धिषां भेद्यगामि यत्)

SECTION III.

The sea or
ocean.

1. समुद्रोऽद्विरकूपारः पारावारः सरित्पतिः
 उदन्वानुदधिः सित्युः सरस्वन् सागरोऽर्णवः
 2. रत्नाकरो जलनिधिर्वादः पतिरपांपतिः

Particular
seas. d

Water.

- (तस्य प्रभेदाः) क्षीरेण लवणोद (स्तथापरैः)
 3. आपः (स्त्रे भूमि) वार्धारि सलिलं कमलं जलम्
 पयः कीलालममृतं जीवनं भुवनं वनम्
 4. कवचमुदकं पाथः पुष्करं सर्वतोमुखम्

¹ आ—, ² क—, ³ चत्, ⁴ उ—, ⁵ खत्, ⁶ दा—,
⁷ क—, ⁸ र—, ⁹ स—, ¹⁰ अ—, ¹¹ उ—, ¹² स—.

^a Such of the foregoing, as are used as adjectives, vary with the gender. ^b Also अकूपारः, कूपारः, and कूवारः. ^c Or पारापारः. Likewise अवारपारः. ^d That of milk, and of salt water; besides five others, as the sea of fresh water, spirituous liquor, butter, curds, and the juice of sugar cane; apparently designations of gulfs or divisions of the ocean. ^e अप्. Also neut. आपस. ^f And सरस्वत् or सलं. ^g Also जडं. ^h Also जीवनोयं. ⁱ Or, according to another reading, (कमन्), two words are here exhibited, कं and अन्. Or a single word कमन्. ^j Also उदं. And दकं.

1 n 2 n 3 n n n a n 4 n n b
 अंभेऽर्णस्त्राय पानीय नीर क्षीरं दुग्धं वरम्

5. मेघपुष्पं घनरसम्

Watery, or
 consisting
 of water. c

(त्रिषु द्वे) आपमम्भयम्

A wave.

भङ्गस्तरङ्ग ऊर्मि (वी स्त्रियां) बोधिः

(धर्मिण्यु)

A surge or
 billow.

6. महत्क्षौल कक्षौजौ

A whirl-
 pool.

(क्षौद्रा) वर्त्ता (अमसां भ्रमः)

A drop of
 water. g

एषति बिन्दु एषताः (पुमंस्त्रि) विब्रुधः (स्त्रियः)

A winding
 descent of
 water. k

7. वक्राणि घटभेदाः (शुग्)

A drain. m

भ्रमा (स्त्री) जलनिर्गमाः

A shore or
 bank.

कुलं रोध (स्त्री) तीरं (व) प्रतीरं (व) तटं (त्रिषु)

1—स.

2—स्.

3 तीय.

4 अ—.

5 त—.

6—चि.

7 उ—.

8 का—.

9—घ्.

10—स्.

* Also नारं.

* Or संवरं.

* As froth, &c.

* Fem.

आप्या, and अम्भयी.

* Also fem. ऊर्मि.

* Likewise विचिः,

and fem. दीची, or विची.

* Or of any other liquid.

* Sing.

एषत् or एषति.

* Sing. एषतः.

* Sing. विब्रुट्. Also निब्रुट्.

(—घ्). * A winding course. Some say a reach of the river. Others

Eddy water.

* Sing. वक्रं.

Also चक्रं.

* Or pipe along the

wall of an edifice. But some make these and the two preceding terms

synonymous. Sing. भ्रमः. Some explain them Bubbling up of water.

Others surf.

* Also Masc. रोधः, (रोधः)

* Fem. तटा.

The opposite, and the near bank. a

The channel.

An island.

One formed by alluvion. b

A sand bank. c

Mud or clay.

Inundation. d

A temporary well. f

Navigable.

A boat.

A raft or float. j

A natural stream. l

8. पारावारं (परावाची तीरे)

पात्रं (तदंतरम्)

दीपे (ऽस्त्रियाम्) न्तरापं (यदन्तरास्त्रियम्)

9. (विद्योत्थितं तत्) पुलिनं

सेकतं सिकतामयम्

निवहर (स्त्र) जंवालाः पङ्क्तेः (स्त्री) शब्द कर्दमै

10. जलोच्छ्वासः परीवाहः

कूपका (स्त्र) विदारकाः

नाथं (त्रिलिंगं नैताले)

(स्त्रियं) नैस्तरस्त्रियः

11. उडुपं (तु) ज्वः कोलः

छोता (ऽम्बु सरणं कृतः)

1 अ—.

2 अ—.

3 त—.

4 —र.

* Respectively, viz. पारं, the opposite bank or shore, अवारं, the contiguous bank or shore. ^b Or any island, or one with the steep banks. ^c Or an island with sandy shores. ^d Or else a water pipe, or channel, for carrying off an excess of water. ^e Sing. परीवाहः. Also परिवाहः. ^f Or hole dug for water in the dry bed of a rivulet; or else, a rock, or tree, dividing the stream of a river. Sing. कूपकः. ^g Fem. नाया. ^h Also नैका. ⁱ Also तरणी and तरी. ^j Made of grass, &c. ^k Likewise उडुपं. ^l Or a rapid one. ^m Likewise छोतं.

Fare, or freight.	^{ma} ^{1 n} आतरस्त्रयणं (याद्)	
An oval basin, b		^{fc} ^f त्रोणी काष्ठाम्बुवाहिनी
A vessel used for drinking.	^m ^{2 m} 12. संत्र्यात्रिकः पेतवहिक	
The dot or nucleus man.		^m ^m कर्मधार (स्तु) नाविकः
The crew, d	^{mo} ^m नियामकः पेतवाहः	
The mast.		^m ^{mf} कुम्भो गुणवृक्षः
The oar.	^m ^{fg} 13. नौकादंडः क्षेपणिः (षाष्ट)	
The rud- der.		ⁿ ^m अरिचं केनपातकः
A scraper or shovel.	^{fh} ^{mi} अभिः (स्त्री) काष्ठकुहालः	
A bucket, j		ⁿ केकपात्रं (तु) सेचनम्
The boat's half, landed from a boat.	ⁿ 14. (क्षीवे) ईर्जनव (नावोईर्ज)	^{mf nk} (अतोत नौके) एतिनु (त्रिभु)

1 त—

2—ज्.

- * Also आतारः, and अनुतरः. ^b Shaped like a boat, with an aperture in front, and used for pouring water. It is made of wood, stone, or other materials. ^c Or त्रोणिः and त्रुणिः, or त्रुणी. According to another reading त्रोणिका, and अम्बुवाहिनी. Also अम्बुसंघनी.
- ^d Various explained; as the steersman, or rower, or as one employed in dragging the boat, or in watching from the mast head. Sing. तिवो मकः, पेतवाहः. ^e Likewise नियाम. ^f Some explain this a post to which a boat is made fast. ^g Or क्षेपणी. Also क्षिपणिः. And क्षिपणी. ^h Or अभि. Also अभिः. ⁱ Likewise कुहालः, and कुहालः. ^j Or vessel for lading water out of the boat. ^k Masc. or Fem. अतिनौः.

(त्रिषागाधात्)^aClear,
trans-
parent.

mfnb mfn c

प्रसन्नाः खः

Turbid
water.

mfn mfn mfn

कलुषाः न खः आविलः

Deep.

15. निम्नं गभीरं गंभीरं

mfn mfn mfn

mfn

Shallow.

उत्तमं (तद्विपर्यये)

mfn d 1 mfn

Very deep.

अगाधमूलसर्पः

A fisher-
man.

m m c mf

कैवर्त्त दास धीवरौ

A net.

16. आनायः (पुंसि) जालं (स्यात्)

m n

nh n

Pack-
thread. g

शण्डसूत्रं पवित्रकम्

f fi

A fish
basket.

मखाधानी कुवेणी (साद्)

nj nk

A fish hook.

वडिशं मखवेधनम्

¹ अ—:^a The following are adjectives. ^b Fem. प्रसन्ना ^c Also खः.^d Likewise आगाधं. ^e Or दाशः. ^f Fem. धीवरौ. ^g Made of
rushy Crotalaria: or, according to different interpretations, a net made
of such pack-thread; or, generally, the rope of a net. ^h Also सखसूत्रं and सनसूत्रं. ⁱ Likewise कुवेणी. And कुवेणिः. Also कुविणी.^j Or Fem. वडिशो, or वडिशी. Likewise वलिसं, व लसो. ^k Or

Fem. मखवेधनी.

A fish. 17. एधुरेण भवे मखे मीने वैसारिणे ऽण्डजः
^{1 m} ^{m a} ^{m b} ^m ^{m c} ^m
^m ^{2 m d}

विसारः शकली (चा)

Sort of gilt-head. e

(ऽध) गडकः शकुलार्भकः

A sheat-fish. f

18. सहस्रदंष्ट्रः पाठीन

^{3 m h}

A porpoise. g

उलूपो शिशुकः (समै)

Sort of sprat. i

नलमीनश्चिलिचिमः

A sort of carp. l

प्राछी (तु) शफरी (द्वयेः)

Small fry.

19. क्षुद्राण्डमस्यसंघातः पोताधानम्

Various sorts of fish. o

(अघो भवाः)

रोहितो मधुरः शला राजीवः शकुलस्त्रिमः

¹—मन्.

²—न्.

³—न्.

⁴ चि—.

⁵—रः.

^a Likewise मसः.

^b Fem. मल्ली.

Also masc. मल्लः, मल्ल्यः,

मच्छः.

^c Also विसारी (न).

^d Likewise शकली (न्).

^e Sparus

emarginatus, B. Mss.

^f Silurus Pelorius, B. Mss.

^g But,

according to some interpretations, another sort of fish shaped like a porpoise.

^h Also उलूपी, उल्लुपी, ऊलुपी, उलपी, and पुलूपी.

ⁱ Clupea Cultrata (B. Mss.)? Three several explanations are given by different authors : but they agree that the fish, here meant, frequents flags and reeds.

^j Or तलमीनः. And नडमीनः.

^k Also चिली

चिमिः, चिलिचोमः, or चिलोचिमः. And चिलिचिमिः, चिलोमः, चिलिमीनकः.

^l Cyprinus chrysoparcus, B. Mss.

^m Masc. प्राछः.

ⁿ Masc. शफरः. Some add सफरी—रः. ^o Severally named in the text, viz. a carp (Cyprinus denticulatus, B.); a sheat-fish (Silurus Batrachus, L.); a gilt-head (Sparus spilotos, B.), &c.

^p Also रो

हित्, and लोहितः. ^q Or सालः. ^r Some add सकुलः. ^s This is a fabulous sea-fish of prodigious size.

	1 m	a		2 n	3 m
	20. तिमिङ्गला (दयस्त्रा)				
Aquatic animals. b				(य) यादांसि जलजंतवः	
	m	4 m	5 m	6 m	
Various sorts. c		(तद्देवाः) शिशुमारो ज शङ्करो मकरः (दवः)			
	m		m	d	
A crab.	21. (स्यात्) कुलीरः कर्कटकः				
			m	m	m
A turtle or tortoise.			कूर्मं कमठं कच्छपौ		
	m	m			
A shark. e	याहो व्हारो		m	m	f
A crocodile.			गक्र (स्तु) कुमीरो		
A worm.					(य) महीवता
		m	m		
	22. गयलूपदः किंचिलुको				
A gangetic alligator. h				निहाका विधिक (समे)	
		f	fi		7 f)
A leech.	रत्तपा (तु) जलौकायां (खिदां भूम्नि) जलौकसः				
	1—ल.	2—स्.	3—तु.	4 उस्.	5 शंकु.
	6—र.				
	7—कस्.				

^a Besides many sorts noticed in other dictionaries. ^b Especially amphibious kinds. ^c Severally named in the text, viz. the porpoise, otter, scate, and marine monster (a whale? or a s.d.?), besides the following, and other, sorts. ^d Or कर्कटः. ^e Interpretations

differ: one terms this a water-elephant; (perhaps the hippopotamus may be meant;) others make it the gangetic alligator. ^f Also कुंभीलः. ^g Likewise किंचिलिकः. And किंचिलुकाः, or किंचिलुः.

^h Some make this to be the *Iguana*: distinguishing, however, another sort from the aquatic one. Book II. C. 5. ⁱ जलौका or जलोका,

and जलुका. जलामुका, जलामुका, जलालोका, जलजंतुका, जलसूची, जलारगी, जलकादेशी. ^j Or जलौकसी. Also जलौकसः, masc. and जलौकसं, neut. Pl. with the sense of the sing. f. जलौकसः. Also sing.

A pearl oy- ster.	23. मुक्तास्फोटः (स्त्रिया) शुक्तिः
A conch.	शंखः (स्त्रात्) कंबु (रस्त्रियाम्)
A small shell.	क्षुद्रशंखाः शंखनखाः
A bivalve shell.	शंबूका जलशुत्तायः
A frog.	24. भेके मण्डूक वर्धामू शालूर जव ददूराः
A small worm. f	शिली मण्डूपदी
A female frog. f	भेकी वर्धाम्बी
A female tortoise. f	कमठी दुलिः
Sort of sheat-fish. j	25. (महुरस प्रिया) शृङ्गी
A cockle.	दुर्नामा दीर्घकोशिका
A lake or pond. o	जलाशया जलाधारस
A deep lake.	(तज्जगाधजलो) ऋदः

1—ति.

2 भेक.

3—र.

* Sing. क्षुद्रशंखः. * Sing. शंखनखः. Also शंखनकः. * Masc. शंबूकः. Also शंबुकः, शंबुः and शंबूकः. Or शंबूकः. * Also वृष्टिभूः. * Or शालूरः. ^f Some say, a female worm. * Or any small frog. ^b Or any small tortoise or turtle. ⁱ Or दुलिः. Also दुलिः. And दुडिः. ^j Silurus Pungentissimus, B. Mss. ^k Or, according to some commentators, two synonyma, महुरसी, f. छप्रिया, f. ^l Also शृङ्गीः. ^m Also दुर्नामन् and —सां. * Or दीर्घकोशिका. * Or a reservoir ; or any piece of water. ⁿ Sing. जलाशयः, and जलाधारः. ^o Likewise ऋदः.

A trough
near a
well. a

26. आहाव (स्त्रु) निपानं (स्त्रादुपकूप जलाशये)

A well.

(पुंस्त्रुवा) धु प्रहो कूप उदपानं (तु पुंसि वा)

The wood-
en frame
for the
rope. b

27. नेमिस्त्रिका (ऽस्य)

The cover
or facing
of a well.

वीनाहो (मुखबंधनमस्य यत्)

A square,
or a large
pond.

पुष्करिण्यां (तु) खातं (स्त्रादु)

A natural
pond. d

अखातं देवखस्तकम्

One deep
enough for
the loins.

28. पद्माकरस्तडागो (ऽस्त्री)

Any pond
or pool. g

कासारः सरसी सरः

A basin. h

बेशंतः पल्लवं (चा) ऽल्पसरो

A large
and oblong
pond.

वापो (तु) दीर्घिका

A moat, or
ditch.

29. खेयं (तु) परिखा

A dike.

आधार (स्त्रुमसां यत्र धारणम्)

A basin
round the
foot of a
tree.

(स्त्रादु) आलवालम् वालमावापो

A river.

(य) नदी सरित्

१ आ— २ हि— ३ खी— ४ त— ५ स— ६ स—
७ आ— ८ आ—

^a Filled from the well, and intended for watering cattle. ^b A triangular frame. Some interpret it the wooden frame at the bottom of the well, on which the masonry rests. Others the cover of the well. Or the frame at its mouth. ^c Some add विनाहः. ^d Or else one in front of a temple. ^e Also अखेतं. ^f Also तडाकः. And तटाकः. ^g These terms are synonymous with the preceding, according to some interpretations; or they are restricted to such a factitious pond, according to others. ^h Or small pond; or one, which, in the hot season,

30. तरंगिणी शैवलिनी तटिनी ह्रदिनी धुनी
 31. गंगा विष्णुपदी जङ्गुतनया सुरनिम्नगा
 32. कालिंदी सूर्यतनया यमुना श्मनस्वसा
 33. करतोया सदानोरा
 34. शोणो हिरण्यवाहः (सात्)
 शरावती वेचवती चन्द्रभागा सरस्वती
- The Ganges. 31. गंगा विष्णुपदी जङ्गुतनया सुरनिम्नगा
 भागीरथी त्रिपथगा त्रिखोता भोक्तृ (रपि)
 The Yamunā. d 32. कालिंदी सूर्यतनया यमुना श्मनस्वसा
 The Narbadā. i रेवा (तु) नर्मदा सोमोद्भवा मेकलकन्यका
 The Caratōyā. h 33. करतोया सदानोरा
 The Bahudā. बाहुदा सैतवाहिनी
 The Sattajr. i शितजु (स्तु) शतजुः (साद्)
 The Vipāśā. k विपाशा (तु) विपाद (स्त्रियाम्)
 The Sōnā. l 34. शोणो हिरण्यवाहः (सात्)
 A canal. n कुल्या (स्था कञ्चिमा सरित्)
 Various rivers. o शरावती वेचवती चन्द्रभागा सरस्वती

1 अ—, आ—.

2—तत्.

3—ह.

4—श.

* Also ह्रदिनी.

* Likewise धुनिः and धूनी.

* Likewise

शैवलिनी and शैतोवहा.

* Vulgarly Jamunā or Juwun. It joins

the Ganges near Prayāg.

* Also यमो.

* Vulgarly Narbadā.

* Likewise मेकलकन्यका.

* A river in the north of Bengal.

* Vul-

garly Sattaj; in the Penjāb.

* Also शुतुद्रिः.

* Another river

of the Penjāb.

* This joins the Ganges above Patna.

* Or

हिरण्यवाहः. * A channel for irrigation : or a rivulet in general.

* Severally named in the text. Besides others, as the Causici, Gundaci, Gōdāvarī, Charmanvatī, Tāpi or Tapati, Sarayu, Gautamī, &c.

* O. चन्द्रभागा. Also चन्द्रभागा. or — गी.

35. कविरी (सरित्प्रायः)

The mouth
of a river. aAn issue
from a
pond. bBelonging
to certain
rivers. d

संभेदः सिंधुसंगमः

(इयोः) प्रणाली (पयसः पदयां)

(त्रिषु लूतरो

36. देविकायां सरय्यां च भवे) दाविक सारवै

A white wa-
ter-lily. e

A red one. g

Any wa-
ter-lily.

A blue one. i

सौगंधिकं (तु) कण्ठारं

इक्षकं रत्नसंध्यकम्

37. (साद्) उत्पलं कुवलयं

(अथ) नीलांबुजम् (च)

इन्दीवरं (च नीलं स्निग्धं)

The escul-
ent white
sort. kThe root of
a water-
lily. mPistia stra-
tiotes.

38. शालूकं (मेघां कंदः साद्)

(सिते) कुमुद कैरवे

वारिपथी (तु) कुम्भिका

1—न.

* The confluence of two rivers ; or the jun- n of a river with the sea. b Or a drain of an edifice. c Masc. प्रणालः. d To the *Dévica* (or *Dérá*), and *Sarayu* (or *Sarju*), respectively. In these two instances, the adjective is irregular. e *Nymphæa Lotus*. f These, and the two following words, are names of four different plants, according to some interpreters. g *Nymphæa rubra*. h Also कुवलयं and कुर्व. And कुवेलं. i *Nymphæa cœrulea* and *stellata* ? j Or इन्दीवरं. k *Nymphæa esculenta*. l Also कुमुद, (—द). m The esculent root of any of the preceding sorts. n Likewise शालूकं. o Or वारिपथी. Also पथी.

Vallisneria.
a

जलनीलो (तु) शैवालं शैवलो^{f mb}

(अथ) कुमुदनी^{fc}

A place a-
bounding in
water-lilies.
d

39. कुमुदिन्यां^{1 f}

An assem-
blage of to-
tus flowers.

नलिन्यां (तु) विसिनी पद्मिनी (मुखः)^{2f f f °}

A lotus. f

(वा पुंसि) पद्मं नलिनमुरविन्दं मञ्जोत्पलम्^{mn n 3n n}

40. सहस्रपत्रं कमलं शतपत्रं कुशेशयम्^{n n n ng}

पंकेच्छं तामरसं सारसं सरसीरुहम्^{nh n n 4ni}

41. विसप्रसूनं राजीव पुष्कराभोरुहणि (च)^{n n}

A white
lotus.

पुण्डरीकं सिताभोजं^{n n}

A red lotus

(अथ) रक्तसरोरुहेⁿ

42. रक्तोत्पलं कोकनदं^{n n}

The stalk of
a water-lily.
The filer or
fibres atten-
dant on it.

नालानालं^{f j n}

(अथास्त्रियाम्)

1—नी.

2—नी.

3 अ—.

4 अ—ह.

^a Comprehending several sorts found in stagnant waters. ^b Like-
wise शैवलं. Also शैवालं and शैवालः. But different copies further
disagree in the genders assigned to these various readings. Also m. n.
शैवालः, and शैवालः. ^c Likewise कुमुदवती. ^d Or, as some in-
terpret it, the flexible stalk of a water-lily : or, according to others a
plant, viz. Menyanthes Indica or Cristata. ^e Besides other syno-
nyma, as मञ्जोत्पलिनी, कमलिनी, पुटकिनी, &c. ^f Nelumbium
speciosum or Nymphaea Nelumbo. ^g Also सरसीरुहं. ^h Like-
wise विसप्रसूनं, and विसप्रसूनः. ⁱ Also अमोरुह, (रुह). ^j Also

m n a n b

मृणालं विसं

An assem-
blage of
water-lilies.

m n c

(अञ्जादिकदंबे) घण्ड (मृत्त्रियाम्)

m

m n d

The root of
a water-lily.

43. करद्वाटः शिफाकंदं

m

m n e

A filament.

किंजल्कः केशरो (मृत्त्रियाम्)

f f

n

A new leaf
of a water-
lily.

संवर्त्तिका नवदलं

m h

m

The seed of
the lotus. g

बीजकोशे वराटकः

44. (उक्तं खर्याम दिक्कालधीशब्दादिसनाद्यकम्
यातालभोगि नरकं वारि चैषां च संगतम्)

* And मृणालो, a small fibre.

b Also विषं or विधं.

c O

शंडं.

d Likewise शिफा, f. कंदः, m. n.

e Also केशरः.

f O

संवर्त्तिः. Also संवर्त्ती.

g Or the honey-combed pericarp containing it

h Or बीजकोषः.

BOOK II.

CHAPTER I.

1. वर्गाः पृथ्वी पुर क्षामद्विनौषधि मृगादिभिः

न व्रक्ष क्षत्र विट् शूद्रैः सांगोपांगैरिहोदिताः

f a f b 1 f f f f f

Earth.

2. भूर्भूमिरचलाऽनन्ता रसा विषमभरा स्थिरा

f f f f c f f f

धरा धरित्री धरणिः क्षोणी ज्या काश्यपो क्षितिः

f d f 2 f 3 f f

3. सव्यंसहा वसुमती वसुधोर्वी वसुधरा

f f f e f f f f g 4 f f h

गोत्रा कुः पृथिवी पृथ्वी क्षामाऽनर्मेदिनी महो

5 f i f

Soil:

4. मृत्तिका

f f

An excel-
lent soil.

(प्रशस्ता तु) मृत्ता मृत्वा (च मृत्तिका)

f

Fertile with
every crop.

उर्वरा (सर्वश्रयाणां)

m

f

Salt ground.

(षाद्) ऊषः क्षारमृत्तिका

¹ अ—.

² धा.

³ ऊ—.

⁴ मे—.

⁵ द्.

^a Also indec. भूः (र).

^b Also भूमी.

^c Likewise धरणी and

क्षोणिः. Also क्षाणिः, and क्षोणी.

^d Likewise सहा.

^e Also पृथ्वी.

^f Likewise क्षमा.

^g Also अवनी.

^h Likewise महिः.

ⁱ Also

मृदा, and मृत्तिः.

A spot with such soil. 5. ऊषवानूषरौ (दावप्यन्यलिङ्गौ)

A place, or firm spot.

स्थलं स्थली

A region devoid of water.

(समानौ) मरु धन्वगौ

Untilled or waste.

(द्वे) खिलाप्रद्वते (समे)

6. (त्रिष)

A world.

(द्यौ) जगती लोको विरुपं भुवनं जगत्

India.

(लोको द्यौ) भारतं (वर्धं)

The eastern region. f

(शरावत्यास्तु यो द्यौः)

7. देशः प्रसृत्तिः) प्राय

The northern region. g

उदीयः (पश्चिनेत्तरः)

A country of barbarians.

प्रत्यतो लेच्छदेष्टः (मान्)

The middle region. h

मध्यदेश (स्तु) मध्यः

The region of sanctity. i

8. आर्यत्वतः पुण्यभूमि (मंथं विंध्यदिमागयोः)

1—वत.

2 ऊ—

3—वत.

^a Some, varying this reading, write ऊषरः, a अनूषरः. ^b Likewise स्थला. ^c Masc. खिलं; fem. खिला; neut. खिलं. ^d Also विरुपं, or masc. विरुपः. ^e Or भरतवर्धं. ^f East, or south of the river *Sarāvatī*, which flows from N. E. to S. W. ^g North or west of the river *Sarāvatī*. ^h Between the two ranges of mountains; from the confluence of the Ganges and Jamunā, to the disappearance of the *Saraswatī*. ⁱ From the eastern to the western sea, and bounded by the two ranges of mountains.

An inhabit- ed country.	^{1 m f} नोदञ्जनपदे।	^m
A dry coun- try.	^m देश विषयौ (तु) ^{2 m} पर्वतनम्	
	^b	
One abound- ing in reeds;	^{3 m f n} 9. (विद्यागेष्ठान्)	^{4 m f n}
in water- lilies;	^{5 m f n} (नडप्राये) नडान्नइज्ज (इत्यपि)	
in ratans;	^{6 m f n} कुमुदान् (कुमुदप्राये)	
in green glass.	^{m f n} वेतखान् (वज्रवेतसे)	
Clayey and muddy.	10. शादकः (शादहरिते)	^{m f n}
Watery, or wet.	^{m f n} (सज्जवाले तु) पंक्तिः	
Contiguous to water, c.	^{7 m f n} जलप्रयत्नपूर्णं (स्नातु)	^{m d}
Full of stony or similar nodules.	^f 11. (स्त्री) शर्करा शर्करिलः शर्करः शर्करावति	^{m f n} ^{8 m f n c}
	(देश एवादिमाव)	
Sandy.	^{9 m f n f} (एवमुन्नेयाः) सिकतावति	

- 1—तु. 2 उ— . 3—नडत्. 4 न— . 5—दत्.
6—खत्. 7 अ— . 8—तु. 9—तु.

* Whether inhabited or uninhabited. But some interpretations make these terms synonymous with the preceding. ^b The following are used as adjectives, and vary with the three genders. ^c Some interpretations make this synonymous with the preceding. ^d Also neut. and, according to some, fem. ^e The two first terms are exclusively applied to a spot abounding in stony nodules, or potsherds, &c. The other two are applicable to any thing gritty. ^f The words are here exactly similar to the preceding : thus सिकता, सिकतिलः, sandy, as a country : सैकतः, सैकतवान् (—वन), sabulous.

Watered
(viz. its rice)
from a river,

12. (देष्टे) नद्यं वृष्ट्यां संपन्नोद्दिपालितः

m f n

स्थान) नदीमातृको

m f n

or by rain.

देवमातृक (अथ यथाक्रमम्)

1 m f n

Ruled by a
just king.

13. (सुराजि देष्टे) राजन्वान्

2 m f n

Governed
by a mo-
narch.

(स्वात्ततोऽन्यत्र) राजवान्

A fold for
kine.

गोष्ठं गोस्थानकं

The site of
a former
one.

(तत्तु) गोष्ठीनं (भूतपूर्वकम्)

Contiguous
ground. a

14. पर्यन्तभूः परिसरः

3 m 4 f b

सेतुरालौ (स्त्रियां युमान्)

A hillock. c

वामजूर (य) नाकु (य) वल्मीकं (पुं पुंसकम्)

A road,
path, or
way.

15. अयनं वल्मे भार्गध्व पंधानः पदवी रतिः

सरणिः पङ्क्तिः पथा वर्तनैकपदी (ति च)

A good
road.

16. अतिपंधा सुपंधा (अ) सत्पथ (आर्चिते ध्वनि)

A bad
road.

वधो दुरधो विपथः कदध्वा कापथः (समाः)

1—चत्.

2—वन्.

3 सत्तुः.

4 आलिः.

5—न्.

6 अध्वन्.

7—न्.

* Near the banks of a river, or the skirts of a mountain, &c.
 * Also आलो. * Thrown up by termes, or by moles, &c. * Also
 वल्मीकं. * पथिन्, पथन, or पथ. * Likewise पदविः. * Also
 शरणिः, सरणी, and शरणी. * Likewise पङ्क्तिः. * वर्तनो, or
 वर्तनिः. Also वल्मीनिः, or वल्मीनी. * Also शकपाद्. * Likewise
 कुपथ.

- The want of a road. 17. अ^{1 m}पंथा^{2 n} (स्त्र) पथं (तुल्ये)
 Meeting of four roads. शृंगारक चतुष्पथे
 A long and lonesome way. प्रांतर्ⁿ (दूरशून्योऽध्वा)
 A difficult road. a कांतारो^{m n} (वर्त्मदुर्गमम्)
 A league. b 18. गच्छति^{m f} (स्त्री) क्रोशयुगंⁿ
 A furlong. c नक्ष^m (किष्कुचतुःशतम्)
 A highway. घंटापथः^m संसरणंⁿ
 A street. (तत्पुरंघो) पणिष्कारम्^{3 n}

CHAPTER II.

- * A town or city. 1. पृ^{4 f} (स्त्री) पुरी^{f d} नगर्यो^{f n e} (वा) पत्तनं^{n f} पुटभेदनम्^{n g}
 स्थानीयं निगमे।

1—घिन.

2 अ—.

3 उ—.

4 पुर.

* Or a dangerous one : but some interpretations make this synonymous with the preceding term. ^b Measured by two thousand fathoms. ^c Measured by four hundred cubits. ^d Also पुरिः.

* Fem. नगरी. Neut नगरं. Also पुरं. ^e Likewise पटनं, or पटनी. ^f Also पटभेदनं.

A suburb.

(न्यत्तु यन्मूलनगरात्पुरम्

1 n

2. तत्र छाखानगरं

m a

m a

The abode
of harlots.

वेष्टे वेष्टाजनसमाश्रयः

m

2 f

A market.

आपण (स्तु) निघद्यायां

m f c

f

A shop. b

विपणिः पण्यरीधिका

A high
street.

f

f

f

. रथ्या प्रतोलो विशिखा

m m n

A rampart.

d

(स्वाच्च) चयो वप्र (मस्त्रियाम्)

An edifice.

e

प्रकारे वरणः शालः

m

m

m f

A bound
hedge. g

n h

प्राचरं (प्रांतलोदृतिः)

f

n i

A wall.

4. भित्तिः (स्त्री) कुडम्

n k

One built
with rub-
bish. j

एडुक् (यदन्तर्गद्दीक्षसम्)

n

m n

3 n

4 n

5 n

n

A house.

गृह गेहोदवसितं येस सद्ग निकेतनम्

1 शा—.

2—या.

3 उ—.

4—न्.

5—न्.

* Likewise वेष्ट. ^b Here interpretations differ greatly : some make these terms synonymous with the preceding ; others explain them, the street of a market ; a stall ; a platform on which commodities are exposed for sale ; a place of vend without a market, &c. ^c Also रिपणो. ^d Interpretations differ greatly. Some explain the terms, a mound of earth raised from the ditch of a fortified town and serving as a foundation for edifices. Others say the foundation of an edifice generally ; others again, any mound of earth raised from a ditch. Some likewise the gate of a fortified city. ^e Particularly a surrounding wall of masonry on a rampart or mound of earth. ^f Or सालः. ^g Also a mudwall or other enclosure. ^h Likewise प्राचीनं. ⁱ Likewise कुडम्. ^j Or else a tomb. ^k Also एडुक्. Or एडोक्.

5. निष्ठांत वस्त्र सदनं भवनागार मंदिरम्
 6. वासः कूटो (दयोः) शाला सभा

A cluster
of four
houses.

संजवनं (विदम्)

चतुःशालं

A hut made
of leaves.

(मुनीनां तु) पर्यशालोऽटो (ऽस्त्रियाम्)

An altar. h

7. चैत्यमायतनं (तुल्ये)

A stable.

वाजिशाला (तु) मंदुरा

A working
house.

आवेशनं शिष्यशाला

A place of
refresh-
ment. j

प्रया पानीयशालिका

A college. k

8. मठ (श्चात्रादिनिजये)

A tavern.

गङ्गा (तु) मंदिरागृहम्

1 आ— 2 उ— 3 आ—

- * Likewise दस्त्रं.   * Also सादनं.   * अगारं or आगारं.
 † Masc. or fem. कुटिः. Fem. कुटी. Also neut. कुटीरं, and masc.
 कुटः.   † Likewise साला.   † Likewise संयमनं.   † Also fem.
 चतुःशाली.   † Or shed for sacrifices. Some interpret it, a sacred
 tree. Others explain it; a monument of wood or other materials placed
 in honor of a deceased person.   † Also शिष्यशाला. And neut. शिष्य
 शालं, or शिष्यशालं.   † Where water is distributed.   * A school
 of students; or a convent of ascetics, &c.   † Likewise गङ्गा.

Middle of
a house.

गर्भागारं वासगृहं

A woman's
apartment.

अरिष्टं सूतिकागृहम्

A window
or air-hole.

9. वातायनं गवाक्षः (खान)

A tempora-
ry hall.

मंडपो (इस्त्री) जनाग्रयः

The abode
of the weal-
thy. d

हर्म्यो (दि धनिना वासः)

A temple,
or palace.

प्रासादा (देवभूभुजाम्)

A royal re-
sidence. f

10. सौधो (इस्त्री) राजसदनं

A king's
house.

उपकार्योपकारिका

Temples of
divers holy
forms.

स्तुतिकः सर्वतोभजे नंदावली (दयोऽपि च)

11. विच्छेदकः (प्रभेदादि भवन्तीश्चरसन्ननाम)

The queen's
apartments.

(स्वयंगारं भूभुजाम्) अंतःपुरं (स्याद्) अवरोधनम्

12. शुद्धांत (स्त्री) अवरोध (स्त्री)

An airy
room atop
of the
house. j

(स्याद्) अट्टः क्षौम (मस्त्रियाम्)

१ उ— २—त्त.

* Appropriated to a woman in labour. These and the preceding are synonymous terms, according to some commentaries. ^b Also

सूतिकागृहं. ^c Likewise, fem. मंडपा. ^d Any g and edifice of masonry. ^e हर्म्यं, besides other synonymous terms; as अट्टः, &c.

^f Synonymous with the preceding; according to some interpretations.

^g उपकार्यो. Also उपकारी. ^h Besides other terms; as स्तुतिकः, &c. ⁱ Also विच्छेदकः. ^j Here, and in the two following articles,

interpretations differ greatly. The explanations, most generally received, are inserted. Other interpretations are; the back of an edifice, a fortified place in front of the building; an apartment on the top of the hall; a building of a particular form. ^k Likewise क्षौमं.

A terrace
before the
house door.

^m ^{ma} ^{mb}
प्रवाण प्रघणालिंदा (वदिर्द्वारप्रकोष्ठके)
^f ^{1f}

The thresh-
hold.

13. गृह्णावयद्वणी देहल्य

A court or
yard.

^{nc} ²ⁿ ⁿ
इङ्गनं चत्वारः इजिरे

The lower
timber of a
door.

(अधस्तादावणि) शिला ^{fd}

The upper
timber.

^f
नासा (दारूपरिस्थितम्)

A private
door within
the house.

ⁿ ³ⁿ
14. प्रच्छन्नमंतर्द्वारं (यात्)

A back
door. e

ⁿ ^m
पक्षद्वारं (तु) पक्षकः

The edge of
the thatch.

^{mn} ^{nf} ^m
वर्ज्योक्त नीधे पटलप्रांते

The thatch
or roof.

^{ng} ^{4fh}
(इय) पटलं छदिः

The wood
of a thatch.

^f ^{fi}
15. गोपानसी (तु) वलभी (च्छादने वक्रादारुणि)
^{5f} ^{mn}

A dovecot,
or aviary.

कपोतपालिकायां (तु) विटकं (पुत्रपुंसकम्)
^{6f} ⁿ ^m

A door, or
gate.

16. (स्त्री) द्वाद्द्वारं प्रतीहारः

A covered
terrace in
the yard. j

^{fk} ^{fl}
(माद्) वितर्हि (स्तु) वेदिका

1—ली. 2—र. 3—अ. 4—स्. 5—का. 6—द्वार.

* Also, as some write these words, प्रघानः and प्रघनः.

^b अ

लिंदः, or आलिंदः.

^c Likewise अंगणं

^d Or शिला.

^e Some

make this and the preceding article synonymous.

^f Likewise, ac-

ording to another reading, नीत्रं.

^g Also पटं, and चालं.

^h Not

neuter as erroneously stated by the commentators.

ⁱ Also वडभिः or

वडसीः.

^j Here, and in the following article, as in many other places,

interpretations differ greatly. A quadrangular resting place made of

wood. A place for sitting in a court yard; or one for standing under.

A quadrangular spot in the court of a temple or great edifice. A terrace

furnished with pillars. A floor on four posts in the middle of a quad-

angular house. ^k Likewise वितर्हि. ^l Also वेदि, and वेदी.

Decoration
of the gate-
post. a

^{m n} ⁿ
तेरयो (स्त्री) वद्धिद्वारं

A city gate.

ⁿ ⁿ
पुरद्वारं (तु) गोपुरम्

A raised
place over
the gate.
A door.

17. (कूटं पृथ्वोरि यद्) यस्तिनख (स्तकिन्)
(अथ त्रिघ)

^{m f n b} ^{m f n c}
कपाटमररं (तुल्ये)

Its bolt or
bar.

^d ^{f n e}
(तद्धिक्कामे) र्गलं (न रा)

Stairs.

18. अरोहणं (स्यात्) सेपानं

A ladder.

^{f f} ^{2 f g}
निःश्रेणि (तु) धिरोहिणी

A broom.

^f ^f
संमार्जनो शोधनी (स्यात्)

Dust, or
sweepings.

^{m li} ^m
संकरोऽवकार (स्तया)

19. (क्षिप्ते)

The en-
trance of
a house.
An open
space in
a town. i

ⁿ ⁿ
मुखं निःसरणं

^m ⁿ
संनिवेशो निकर्षणं

१ ह—.

२ क—.

* This is explained as signifying, the ornamented arch of a gateway. Some interpret it, the outer gate. ^b Also कवाटः. Fem. कपाटी

and कवाटो. ^c Fem. अररी or अररिः. ^d By a variation in the reading, this is made to exhibit a synonymous term, विष्कामः, or, according to some, विष्कामि (—न). ^e Fem. अर्गला or अर्गली.

^f Likewise निःश्रेणिः. And निःश्रेणिः, or निःश्रेणी. ^g Also अधिरोहिणी.

^h Likewise संकारः. ⁱ The passage in, or out of a house, town or market. The road of ingress and egress. The entrance through the house-door,

A village. a ^{m m} (समौ) संवसथ यामौ

The site of
a habitation.

^{f 1 m n} वेश्मभूवास्तु (रस्तिग्राम्) .

Space
near a vil-
lage, &c.

^{m n b} 20. यामांत उपश्ल्यं (शात्)

A bounda-
ry or limit.

^{2 f 3 f} सोमसोमे (स्त्रियामुमे)

A station
of herds-
men.

^{m f c} घोष आभोरपक्षो (शात्)

An abode
of the low-
est men.

^{m n m} पक्षयः श्वरालयः

¹ वास्तु.

²—मन्.

³—मा.

^a Place for diversion outside of a town ; or within it. ^b These two words are synonymous with the following, according to some.
^c Also आभोरपक्षि.

CHAPTER III.

- A mountain. ^{ma} 1 ^m 2 ^m 3 ^m ^m ^m
 1. मधोधे शिखरि स्मभ्दद्वयधर पर्वताः
^m ^m ^m 4 ^m 5 ^m ^m
 अत्रि गोत्र गिरि ग्रावाचल शैल शिलोच्चयाः
^m 6 ^m c
- A range, surrounding the earth. b
 A hill with three peaks.
 The western mountain. d
 The eastern mountain. e
 Divers mountains. f
 2. लोकालोकश्चक्रवाल
^m 7 ^m
 स्त्रिकूटस्त्रिककुत् (समै)
^m 8 ^m
 अस्त (स्त्रु) चरमत्तभ्द
^m ^m
 उदयः पूर्वपर्वतः
 9 ^m ^m ^m 10 ^m 11 ^m
 3. हिमवान्निषधविंध्योऽमाल्यवान् पारियात्रकः
ⁿ 12 ^m
 गंधमादन (मन्थे) च हेमकूटः (दयो नगाः)
^m ^m 13 ^m 14 ^m 15 ^m ^f 16 ^f
 4. पाषाण प्रस्तर यावोपलाशानः शिला दधत्
^m ⁿ ⁿ ⁿ
 कूटैः (इस्तो) शिखरं शृंगं
^m ^m ^m
 प्रपात (स्त्रु) तटोभृगुः

- 1—रिन्. 2—त्. 3—अ— 4—वन्. 5—अ— 6—च—
 7—त्रि—द. 8—त्. 9—वत्. 10—वत्. 11—पा— 12—ट.
 13—वन्. 14—उ— 15—अशान्. 16—द.

^a Likewise मधोधर, and मधोधः. ^b The limit of light and darkness. ^c Also चक्रवाङ्. ^d Behind which the sun sets. ^e Over which the sun rises. ^f Severally named in the text, viz. the snowy range north of India; the mountain called *Nishad'ha*; the tropical range dividing South from North India, &c. Besides others, as *Malaya*, *Chitracûta*, *Mainûca*, &c. ^g अतटः, or, according to another read-

The side of a mountain.	5. कटको (स्त्री नितवेऽङ्गे) ^{m n}	^{m n} ^{m n} ^{m n}
Table land.	उत्तः प्रस्थः सानु (रस्त्रिषौ)	
A fountain.	उत्सः प्रश्रवणं ^{n n a}	
A cascade.	(वारिप्रवाहो) निर्भरेऽभारः ^{m m}	
An artificial cave.	6. दरो (तु) कंदरो (वा स्त्री) ^{f m f b}	
A natural cave.	(देवखात विले) गुहा ^{n n c f}	
Rocks fallen from a mountain.	गकरं ⁿ	
A mine.	7. खनिः (स्त्रियाम्) आकरः (स्मात्) ^{1 m}	
Hills near a mountain.	गंडशैला (स्तु च्युताः स्थलोपलागिरेः) ^{f d m}	
Land near a mountain.	2. धत्तका (ऽङ्गेरासन्ना भूमिर्) ^{2 m 3 m}	
Land on it.	घाटाः प्रत्यन्तपर्वताः ^{4 f}	
A fossil, or mineral.	8. धातु (मैनः शिलाचङ्गेर्) ^m	
• Red chalk.	गैरिकं (तु विशेषतः) ^m	
A place overgrown with creepers, &c.	निकुंज कुंजौ (वा क्लीवे लतादिपिहितोदरे) ^{m m n}	

1—ल.

2 पाद.

3—त.

4 अ—.

* Some make these synonymous with the following.   ^b Fem.
 कंदरा or कंदरी.   ^c These are synonyma, according to some, instead of being the explanation of the two other terms here exhibited.
^d Also खनी or खानिः.

CHAPTER IV.

SECTION I.

A forest or grove.	^{f a} 1 ⁿ ⁿ ⁿ ⁿ ^{n b}	1. अटवरुणं विपिनं गहनं कावनं वनम्
A large forest.	ⁿ ^{2 f}	महारुणमरुणानी
A grove near a house.	^{m c} ¹¹²	गृहारामा (स्तु) निष्कुटाः
A garden.	^m ^{3 n}	2. आरामः (स्याद्) उपवनं (वृत्रिमं वनमेव तत्)
One plant- ed by a state mi- nister, &c.	^f	(अमात्यगणिका गेहोपवने) वृक्षवाटिका
A royal public one.	^{4 m n} ⁿ	3. (पुमान्) क्रीड उद्यानं (राजः साधारणं वनं)
A royal pleasure ground.	^{n d}	(स्यादेतदेव) प्रमदवनं (मन्तः पुरोचितम्)
A row or range.	^{5 f} ^{6 f} ^{7 f} ^f ^{f c}	4. वीथालिरावलिः पंक्तिः श्रेणी
A continu- ous line. f	^{f g} ^{f h}	लेखा (स्तु) राजयः

¹ अ—. ² अ—. ³ उ—. ⁴ आ—. ⁵—घी.
⁶ आ—. ⁷ आ—.

* Sing. अटविः. Also अटवी. ^b Likewise, fem. वनी. ^c Sing.
गृहारामः. ^d Or प्रमदावनं. ^e Also आली and आवली ; वीथिः
and श्रेणिः. Some add पंक्ती. ^f Some make these synonymous with
the preceding. ^g Likewise रेखा. ^h Sing. राजिः. Also राजो.

- A multitude of groves. ^f वन्या ^{1 m} वनसमूहे (स्याद्)
- A germin. ^{ma} अंकुरो ^{2 m} अभिनवोद्भिदि
- A tree. ^m 5. इक्षो महीबहः ^m शाखी ^{3 m} विटपो ^{4 m} पादपस्तृणः ^m ^{5 m}
^m अनोक्तः ^{m b} कुठः ^{m c} सालः ^{6 m} पलाशी ^m शु ^m जुमागमाः ^{7 m}
- One fructifying from blossoms. d One without apparent blossoms. e An annual plant. f
6. वानस्पत्यः (फलैः पुष्पात्) ^m
 (तैरपुष्पाद्) वनस्पतिः ^m
 औषधः (फलपाकांताः) ^{f g}
 (स्याद्) वंध्यः फलेग्रहिः ^{8 m f n} ^{m f n h}
- Fruitful. ^{m f n} ^{m f n} ^{9 m f n}
- Barren. ^{m f n} 7. वंध्यो ^{m f n} उपलो ^{m f n} उपकोषी (च) ^{10 m f n} ^{m f n} ^{11 m f n}
 फलवान् फलिनः फली ^{m f n} ^{12 m f n} ^{m f n i} ^{m f n} ^{m f n} ^{m f n}
- Bearing fruit. ^{m f n} ^{12 m f n} ^{m f n i} ^{m f n} ^{m f n} ^{m f n}
- Blown, as a flower. प्रफुल्लोत्फुल्ल संफुल्ल याकोप विकच स्फुटाः ^{m f n} ^{m f n}
8. फुल्ल (धैते) विकसिते (सुद्) ^j
 (अवंध्यादय स्त्रियु) ^m
- The trunk of a lopped tree. ^{m n} ^m ^{13 m}
 स्थाणु (धाना) भुवः शृङ्गुरः
- A small tree. k ^m (ह्रस्वशाखाश्रिफः) क्षुपः

- 1—ह. 2—द. 3—न. 4—न. 5—त. 6—न.
 7 अगम. 8 अ. 9—न. 10—वत्. 11—न. 12—उ.
 13 शृङ्गु.

^a Likewise अंकुरः. ^b Likewise कुठः. ^c Also शाखः. ^d As the Mango, Eugenia, &c. ^e As the Bread-fruit, &c. ^f Dying after ripening its fruit. ^g Sing. औषधिः. Also औषधी. ^h Likewise फलग्रहिः. ⁱ Likewise याकोपः. ^j The preceding admit the three genders, as adjectives. ^k With short branches and roots.

A shrub.	9. (अप्रकांडे) स्तंब गुल्मी
A creeper.	वल्ली (तु) व्रततिर्जता
A spreading one. c	(लता प्रतानिनो) वीरुहुस्मिन्नुत्पद्य (इत्यपि)
Height of a tree, hill, &c.	10. (नगाधारोह) उच्चाय उत्थेध (को) ज्ञय (स सः)
The trunk.	(अस्त्री) प्रकांडः स्तंभः (शान्मूलाच्छाखावधेस्तरोः)
A branch.	11. (समे) शाखा लते
A large branch.	स्तंभशाखा शाखे
A fibrous root.	शिफा जटे
From a radican branch. d	(शाखा शिफा) अवरोहः (सान्)
Scandent fibres.	(मूलाच्चार्यं गता) लता
The top of a tree.	12. शिरोऽयं शिखरं (वा ना)
Its root.	मूलं वधेः (अघ्निनामकः)
The pith.	सारो मज्जा (समौ)
The bark.	त्वक् (स्त्री) वल्कं वल्कल (मुखिवां)
Wood.	13. काष्ठं दारु

१—स्तं. २ ल— ३—ध्. ४ गु—नी. ५ उ—
६ उ— ७ लता. ८—स्. ९—न. १० त्वक्.

* Also वल्ली. † Likewise व्रतती and व्रतति. ‡ Some make the explanation to be one of the synonyma; and others, moreover, make these and the preceding bear the same sense. § For example, that of the Indian fig-tree. ¶ Some make this a second interpretation of अवरोहः and expound it otherwise: viz. a plant climbing from the root to the top of a tree. †† Any term signifying a foot.

mel. इक्षुणं (ले) ध इक्षुमेधः समित् (स्त्रियाम्)

the hollow
a tree. निष्कुहः कोटरं (वा वा)

a com-
pound pe-
cel. वक्षरिर्मञ्जरिः (स्त्रियै)

leaf. 14. पत्रं यक्षाष्टं हृदयं दक्षं पत्रं हृदः (पुमान्)

sprout
shoot. e
the branch
and its
root. f पत्रवो (स्त्री) विसल्यं
विस्तारो विटपो (स्त्रियाम्)

unit. 15. (वृक्षादीनां) फलं शयं
the foot
alk. h इतं प्रसवबंधनम्

poist
suit. (अमे फले) शलाटुः (छाद्य)
m f n
m f n (कुम्भे) वानं (सुमे जिघ्र)

bud or
germ. 16. क्षारको जालकं (स्त्रीवे)
f i m j
कलिका क्षारकः (पुमान्)

an-
open
bud. (छाद्य) गुच्छक (स्त्री) क्षारकः
m k m
m n l m n कुम्भलो मुकुलो (स्त्रियाम्)

¹ एधस्.

² एध.

³ —ध.

* Some restrict the two last, others the three last, to signify sacred

cel. * Likewise वक्षरी and मञ्जरी. * Also पत्रं. * Likewise

शदनं. * The extremity of a branch bearing new leaves, &c.

Some make this and the preceding synonymous. * Likewise

पत्रं. * Of a leaf or fruit: the petiole or peduncle. * Likewise

पत्रिः and कक्षी. * And neuter. * Also गुच्छकः. Likewise गुच्छः

गुच्छः. * And कुम्भलः.

A flower. 17. (स्त्रियः) सुमनसः पुष्पं प्रसूनं कुसुमं (समम्)

Its nectar
or honey. मकरंदः पुष्परसः

Its dust or
farina. परागः सुमनोरजः

18. (दिहीनं प्रसवे सर्वं हरीतकादयः स्त्रियान्)

Fruits of
certain
plants.

आश्वत्थ वैश्व क्लृप्त नैयद्रोधेक्षुदं (फले)

19. वार्हतं (च)

Fruit of the
Eugenia.

(फले जंबू) जंबूः (स्त्री) जंबू आंबयम्

(पुष्पे जातोप्रमत्तयः खलिंगा ब्रीहयः फले)

20. विदार्याद्यास्तु मूले ऽपि)

Blossom of
the Bigno-
nia.

(पुष्पे क्लीवे ऽपि) पाटला

1—नस्.

2—जस्.

3—ह्.

* Plural with the sense of the singular, though some make it admit the singular number, and even the neuter gender. Ex. सुमनाः and सुमनः. ^b Likewise प्रसूनं. ^c According to another reading सुमं

a flower. ^d Names of plants generally become neuter, to signify the produce of the plant; viz. its blossom and fruit: some add the root, and even the leaf. ^e Except *Haritaci* and certain others, which are

feminine denoting the fruit, &c. As *Drācshā*, *Cōshācāci*, &c. ^f In these instances, derivatives are employed to signify the fruit: and, in some other instances likewise; as वैल्लं, &c. ^g Here the neuter, the

derivative, and the irregular feminine, are all three employed. ^h *Jātī* and certain others (as *Yut'hicā*, *Mallicā*, &c.) irregularly retain the original genders, to signify the flower of the plant; so do the names of corn and pulse, to signify the seed. And so do *Vidārī*, and others

(as *Gambhārī*, &c.) to denote the root, or the blossom: some add the fruit: ⁱ Here the neuter, and the original feminine gender, are both

admissible; and even the masculine.

SECTION II.

Holy fig-
tree. a

1. बोधिद्रुमफलदलः पिप्पलः कुञ्जराशनः

अमृत्यु

Elephant,
or wood
apple. c

-(य) कवित्ये (सुर) दधित्य याहि मन्मथा

2. (तमिन्) दधिफलः पुष्पफलदंतशठ (वृषि)

Glomerous
fig-tree. e

उदुंवरे जंतुफलो यज्ञाङ्गी हेमदुधकः

Mountain
ebony. g

3. कोविदारे चमरिकः कुदालो युगपत्रकः

Echites. h

सप्तपर्णो विशालत्वक् शारदी विधमच्छदः

Cassia fis-
tula.

4. आरग्वधे राजदन्त सम्पाक चतुरकुलाः

आरेवत याधिघात छतमाल सुवर्षकाः

A lemon or
citron.

5. (सुर) जम्बीरे दंतशठ जंभ जंभीर जंभलाः

Tapia. i

वरुणो वरणः सेतुस्त्रिपाकः कुमारकः

1—क. 2—द. 3—घ. 4—ठ. 5—च. 6—ति.

^a Ficus religiosa.

^b Also बोधि.

^c Feronia Elephantium

or Crataeva Valanga.

^d Also कवित्य.

^e Ficus glomerata, R.

^f Some write उदुंवरे.

^g Bauhinia variegata, and other species.

^h Echites scholaris.

ⁱ Likewise masc. शारदः.

^j Also

आरग्वधः and आरग्वधः.

^k Likewise त्रिपाकः and सम्पाकः.

^l Cra-

taeva Tapia or Capparis trifoliata.

Pung. a	6. पुष्पाग्ने पुखवसुंगः केसरो देववसभः
Coral tree. c	पारिभने निंबतरमन्दारः पारिजातकः
Tista. d	7. तिमिरे सन्दनो नेमी रघदुरतिमुत्तकः
	वज्रलघिजङ्घ (चा)
Spondias. f	अथ वौ पीतन कपीतना
	8. अम्नातकी
Bassia. h	मधुके (तु) गुडपुष्प मधुत्रुमौ
	वानप्रस्थ मधुलौ
Another sort. j	(जलजे अच) मधुलकः
Pilu. k	9. पीलौ गुडफलः संसो
Walnut. l	(तस्मिंस्तु गिरिसंभवे)
	अक्षौड कंदरालौ (दा)

1 तु— 2 अ— 3 वि—त 4 लु 5 न.

* Probably *Rottlera tinctoria*, R. Mss.

* Also केसरः.

* *Erythrina fulgens*. But some apply the Sanscrit names to the *Melia sempervirens*. ^d *Dalbergia Oujeinensis*, R. Mss.

* नेमि. Also नेमिन् and fem. नेमी, according to some. ^f *Spondias Mangifera*.

* Also अम्नातकी. ^b *Bassia latifolia*. ⁱ Likewise मधुकः and मधु.

^j Growing in water; or, according to another reading, on mountainous ground. ^k The name is applied in some provinces to *Careya arborea* (R. Mss.); in others, to *Salvadora Persica* (R.)

^l Described as a species of the preceding, growing on mountains: but the corresponding Hindi name belongs to *Juglans regia*, and also to *Croton Moluccanum*, or *Aleurites Triloba*. ^m Likewise अक्षौडः

Alangium.

वकोठे (तु) निकोचकः

Butew from
dosa.

10. पलाशे किंशुकः पर्णे वातपोषो

Bayas, or
Bent. e

(य) वेतसे

रघा अभयुष्य विदुष्य श्रीत वानीर वज्रुषः

The same
growing in
water.

11. (वै) परिष्ठाभविदुष्यो नादेयो (पां) दुर्वेससे

Morunga. e

शोभाञ्जने शियु तोक्षगंधकाक्षीव मोक्षकाः

A red vari-
ety of the
same.

12. (रक्तो जसौ) मधुप्रियः (अद्)

Soap berry.

अरिष्टः फोनिषः (समै)

Marmelos.
k

विल्वे शाण्डिल्य ऋजुवै माजूर औफजा (वपि)

Waved
leaved fig-
tree. l

13. जटो जटो पर्कटो (खान्)

Indian fig-
tree. n

न्ययोधो वज्रपादः

1—स.

2—रघ.

3—अं—स.

4—य.

5—ज.

6—पाद.

7—वट.

A. hexapetalum.

Likewise निकोठकः.

The Sans-

crit name is by some referred to the Ratan : but a different plant ap-
pears to be meant.

अभयुष्यः. Also रघाभयुष्यः.

Hyperan-

thera Morunga or Guilandina Morunga.

Likewise सोभाञ्जनः or

सोभाञ्जनः.

तोक्षगंधकः and तोक्षगंधः.

अक्षीवः or अक्षीवः

and काक्षीवः.

Sapindus Saponaria and other species : but applied
also to Mimosa abstergens, R.

Also रिष्टः.

Ægle Mar-

melos or Crataeva Marmelos.

Ficus venosa.

जटिन्. Also

fem. जटो, or जटि (Nom. जटिः). So पर्कटिन् ; and fem. पर्कटो, or

पर्कटि (—टिः)

Ficus Indica.

Lódh. The
pale sort a

^m माजवः ^{m b} झावरो ^m जोधखिरी ^{1 m} टोलिल्ल ^{2 m} मार्जनी

Mango. c

14. ^m खाप्रखते ^m रसाले

A very fra-
grant sort
of it.

^m (इसै) सझकारे ^m (इतिसौरभ)

Bdellium.

ⁿ कुभेलखलकै ^{n d} (कोवि) ^m कोषिको ^{m e m} गुगुलुः ^m पुरः

Sebasten. f

15. ^{m g} सेलुः ^m श्लेष्मातकः ^m शीत ^m उद्दालो ^m वडवारकः

Piyá. h

ⁿⁱ राजादनं ^{m j} पियाल (च) ^m सन्नकुधेनु ^{m k} पटः

Gambhári.

16. ^f गंभारी ^f सर्वतोभद्रः ^{m n} काष्मरी ^m मधुपर्णिका

^f ओपर्थी ^f भजपर्थी (च) ^{m n} काष्मर्थ्य (झा प्य)

Jujube. n

(इय दियोः)

17. ^{m f o} कर्कधूर्वदरी ^{m f p} कोलिः ^{m f q}

The fruit.

ⁿ कोलं ⁿ कुवल ^{4 n} कोनिले

¹ ति—.

² ति—.

³ चत.

⁴ —ल.

* The Lódh is a bark used in dying, of which two sorts are in use. Some restrict the first term to this species, and make the rest common to both. ^b Also सावरः. ^c Mangifera Indica. ^d कुंभं and

उलखलकं. Also कुभेलुः and खलकं. Likewise कुभेलखलकं. ^e Also गुगुलुः. ^f Cordia myxa. Also Cordia latifolia, R. Mss. ^g Also सेलुः. ^h Chironjia Sapida, R. Mss. But the name is in some

places applied to Grewia orientalis and didyma. ⁱ Likewise राजा तनं or —नः. ^j And पियालः. Also सन्नः and कजुः. ^k Like-

wise धनुः (धनु or धनुष) and पटः. ^l Probably Gmelina arborea, R. ^m Also काष्मरी. ⁿ Zizyphus Jujuba, and other

सैवीरं वदरं घोण्डा (इय)^{n n fa}

Burche'ht.
b

(इय स्यात्) खादुकण्डकः^m

18. विकंकतः खुवाटछो यंघिको याघपाद (पि)^{m c m m 1 m}

Orange.

येरावतो नागरंगो नादयो भूमिबंबुका^{m m d f f o}

Sort of
ebony. f

19. तिंदुकः स्फूर्जकः कालखंध (ख) शितिसारके^{m g m m m}

Another
sort. h

काकेन्दुः कुलकः काकतिन्दकः काकपोखके^{m m m m m}

Ghantā.
pāruli.

20. गोलीछो भाटछो घण्टापाटलिर्मोक्ष मुष्कौ^{m i m m f j 2 m m}

Tilā.

तिलकः क्षुरकः श्रीमान्^{m m 3 m}

Tamarix. k

(समौ) पिचुल भावुको^{m m}

Cayap'hal.

21. औपयिका कुमुदिका कुंभी कैठर्य कटफलो^{f f m m m}

Red Lād'h.

क्रमकः पटिका (खः स्यात्) पट्टी लाक्षाप्रसादनः^{m f 4 m m}

1—द.

2 मेच्छ.

3—त.

4—न.

* Some make the three last, others the two last, signify the wild sort: others again explain the last as denoting both plant and fruit; and the rest, as indicating the fruit of the common Jujube. ^b Flacourtia Sapida, R. ^c Also विकंकतः. ^d Likewise नारंगः or नार्यंगः.

^e Some disjoin the two last as names of a different plant.

^f Diospyros melanoxylon (R.), and Glutinosa (Koen.) ^g Also

तिंदुको. ^h Diospyros tomentosa, R. ⁱ Likewise गोलीछः.

^j Or घंटा and घाटलिः. ^k T. Indica and Dioeca.

Lódh. The pale sort a	^m गालवः ^{mb} शारटो ^m लोध्रि ^{1m} रीट ^{2m} स्त्रि ^m लख मार्जनी
Mango. c	^m 14. आम्र ^{3m} खते ^m रसालो
A very fra- grant sort of it.	(सै) सहकारो (इति सौरभः)
Bdellium.	ⁿ कुंभेल nd खलकं (कौवे) ^m कौषिको ^{me} गुग्गुलुः ^m पुरः
Sebesten. f	15. शेलुः श्लेष्मातकः शीत उद्दालो वज्रवारकः
Piyá. h	ⁿⁱ राजादनं ^{mj} प्रियाल (च) ^m सन्नक ^{mk} दुर्धनुः ^m पटः
Gambhári.	16. गंभारी सर्वतोभङ्गा काष्मरी मधुपर्णिका
	^f ओपर्णी ^f भद्रपर्णी (च) ^{mn} काष्मर्य (या प्य)
Jujube. n	(इय दियोः)
	^{mfo} 17. कर्कधूर्वदरी ^{mfp} कोलिः ^{mfa}
The fruit.	ⁿ कोलं ⁿ कुवत ⁴ⁿ मोनिले

¹ ति—.² ति—.³ चूत.⁴—ल.

* The Lódh is a bark used in dying, of which two sorts are in use. Some restrict the first term to this species, and make the rest common to both. ^b Also सावरः. ^c Mangifera Indica. ^d कुंभं and उलूखलकं. Also कुंभेलुः and खलकं. Likewise कुंभेलूखलकं. ^e Also गुग्गुलुः. ^f Cordia myxa. Also Cordia latifolia, R. Mss. ^g Also शेलुः. ^h Chironjia Sapida, R. Mss. But the name is in some places applied to Grewia orientalis and didyma. ⁱ Likewise राजा तनं or —नः. ^j And प्रियालः. Also सन्नः and कद्रुः. ^k Like- wise धनुः (धनु or धनुष) and पटः. ^l Probably Gmelina ar- borea, R. ^m Also काष्मरी. ⁿ Zizyphus Jujuba, and other species. • Masc. कर्कशः and नः. Fem. कर्कशः. ^p Masc.

सैवीरं वदरं घण्टा (इय)

Bunch'hl.
b

(इय स्यात्) खादुकरदिकः^m

18. विकंकतः सुत्राट्टो यंघिलो याघ्रपाद (पि)

Orange.

शेरावतो नागरंगो नादेयो भूमिअंबुका

Sort of
ebony. f

19. तिंदुकः स्फूर्जकः बालखंध (ख) शितिसारको

Another
sort. h

काकेन्दुः कुलकः काकतिन्दकः काकयोलुके

Ghantā-
pārali.

20. गेलीलो भाटलो घण्टापाटलिर्मोक्ष मुष्कौ

Tilā.

तिलकः क्षुरकः श्रीमान्

Tamarix. k

(समौ) पिचुल भावुकौ

Cāyap'hul.

21. ओपखिका कुमुदिका कुंभी कैठर्य कटफलौ

Red Lād'h.

ब्राम्हः पटिकः (खः स्यात्) पट्टी लाक्षाप्रसादनः

1—द.

2 मेःक्ष.

3—त.

4—न.

* Some make the three last, others the two last, signify the wild sort: others again explain the last as denoting both plant and fruit; and the rest, as indicating the fruit of the common Jujube. ^b Flacourtia Sapida, R. ^c Also वैकंकतः. ^d Likewise नारंगः or नार्यंगः.

^e Some disjoin the two last as names of a different plant. ^f Diospyros melanoxylon (R.), and Glutinosa (Koen.) ^g Also तिंदुकी. ^h Diospyros tomentosa, R. ⁱ Likewise गेलिहः.

^j Or घंटा and पाटलिः. ^k T. Indica and Dicaea.

Mulberry. 22. नूद (स्तु) पुष्पः क्रामुको ब्रह्मण्यो ब्रह्मदारु (च)

तुल (घ)

*Nuclea
orientalis.*

नोय प्रियक कंदना (स्तु) हलिप्रिये

*Marking
nut.c*

23. वोरट्त्तोः रुष्करोः मिमुखी भस्मातकी (चिघ)

Párapá. e

गर्दभाये कंदराल कपीतन सुपार्शकाः

24. जल (घ)

Tamarind.

तित्तिडो चिघः रुष्का

Asan. h

(अथ) पीतसालके

*Sac'hwa or
Sál. j*

25. साले (तु) सर्ज कार्वा (अक्षर्यकाः) ससंवरः

Cahuá. n

नदीसर्जो वोरतरुर्जिहुः ककुभो रुज्जुनः

1—र.

2 इ—

* *Morus Indica*. But some make it the *Hibiscus Populneoides*.
See 23. ^b Likewise कादम्बः. ^c *Semecarpus Anacardium*.
^d *Masc.* भस्मातकः. ^e *Hibiscus Populneoides*, R. Some con-
found these Sanscrit names with those of the *Ficus venosa*. ^f Also
तित्तिली and तित्तिडोकाः, —का, —कं. ^g Likewise अक्षीका, अक्षिका
and आक्षीका. ^h *Terminalia Alata tomentosa*, R. ⁱ Also आसनः
and अशनः. ^j A common timber tree described (*Polyandria mo-
nogynia*) but not yet named by botanists. ^k Likewise शालः. ^l Also
कार्वा. ^m Or सस्यसंवरः. ⁿ *Terminalia Alata glabra*, R.

Thirani. a 26. राजादन फकायको क्षीरिकावां
Ingud. (अथ दयोः)

Bhājpatr. d भूर्जो चर्मि मृदुत्ववै

*Silk-cot-
ton. c* 27. पिच्छा पूरणी मोघा खिरायुः शाखलि (ईयोः)

Its gum. पिच्छा (तु) शाखजोवेष्टे
*Another
sort of silk-
cotton.* रोचनः कूटशाखलिः

Caranj. g 28. चिरविल्वः नक्षमालः करज (ख) करज्जको

*Gray Bon-
duc. i* प्रकीर्यः पूतिकरजः पूतिकः कलमारकः

*Other
sorts. k* 29. (करज्जमेदाः) वड्यंथो मर्कट्यकारवक्षरी

Rohin. l रोही रोहितकः क्षीरशत्रुदाडिमपुष्पकः

1—का. 2—न. 3—च, and —च. 4—टी.
5—अ. 6—न. 7—दा—.

* Perhaps a species of *Mimusops*. *M. Kauki*. ^b Also राजादन
फलं and अथलं. ^c Masc. इंगुदः. ^d The bark is used. ^e Bom-
bax heptaphyllum. ^f Also fem. शाखली. Likewise m. or f.
शाखलिः. ^g *Galedupa Arborea* or *Robinia mitis*. ^h Also
चिरविल्वः. ⁱ *Casalpinia*, or *Guilandina*, *Bonduccella*. ^j Like-
wise पूतिकरजः, पूतोकः, and कलिकारकः. ^k Seemingly varieties
of the *Bonduc*. ^l A medicinal plant so called. ^m Also रोहीतकः.

fb mc m
Khayar. a 30. गायत्री बाहुतनयः खदिरेः दंतधावनः

A fetid
Mimosa.

अरिमेदो विट्खदिरे

A white
sort.

m
कदरः (खदिरे सिते)

m
51. सोमवल्गो (ऽप्य)

Palma
christii. d

m m
(ऽय) याघपुष्क गंधर्व रसकौ

m me m f l m
एरंड उरुवूक (क) रुचतधित्रत (ख सः)

m m m g m m h
52. चंतुः पञ्चाङ्गो मंड वर्जमः न यडंवकाः

A variety
of the Sami.

m i
(अल्पा शमी) शमीरः (याघ)

Samī or
Sach-j

2 f f k f
कमी सक्तुफला शिवा

Mayun. l

m m
53. पिण्डोत्के मरुवतः असनः कर हाटकः

m
शल्य (च) मदन

Déodār. m

m m
शक्रादादयः पारिभञ्जकः

m n n n n
54. भञ्जदारु दुक्लिनं पीतदारु (च) दारु (च)

¹ चि—.

² शमी

- * Mimosa Catechu (Khayar) Linn. ^b Also masc. गायत्रिन्
(—त्री.) ^c Likewise बालदन्त्रः and बालदलकः. ^d Ricinus commu-
nis. ^e Also उरुवूकः. ^f Likewise हवूकः and रुवूकः or रुवुकः.
^g Also अमंडः or आमंडः. ^h Likewise यडंवतः. ⁱ Also शमीरः.
^j Mimosa albida. ^k Or सक्तुफली. ^l Yangueria spinosa, R.
But the Sanscrit names are referred also to Gardenia dumetorum.
^m In Bengal, Uvaria longifolia : but properly seems to be a pine or fir.

पुष्पिकाळ (च सप्त सुग्) देवदारुख्य ^{1 m n}
 (थ वयोः).
 Trumpet flower. a

35. पाटलिः पाटला ज्ञोषा काचस्याज्ञो फलेरुहा
 दृष्टादन्ता कुवेरादौ

Priyangu. ० स्थाया (तु) महिला (हया)

36. लता गोवंदनी गुन्दा प्रियकुः फलिनी फली

विषक्सेना गंधफली कारंभा प्रियक (ख सा)

37. मण्डूकपर्ण पत्रार्थ नट कडक टुटुकाः

शोनाक भुक्तानामर्च दोषदंत कुटत्रटाः

38. शोणक (खा) इरला

Emble myrobalan. तिष्यफला (ता) मलकी (त्रिषु)

अमृता (च) वयस्या (च)

Beleric myrobalan. m (त्रिलिङ्ग (ख) विभीतकीः

1—र. 2 कल. 3 आ—.

- * Bignonia suave-olens. * Also fem. पाटली. * अज्ञोषा or मोषा. * Likewise काली and स्थाया. * A fragrant seed so named. f And other synonyma of woman. * Bignouia Indica. * Also शोनाक. 1 अरलुः or अरटुः. 1 Phyllanthus Emblica. * Masc. आमलकः. 1 Or वयःस्था. Also कायस्था. * Terminalia belerica. * Fem. विभीतकी.

39. अल्लुषः कर्षफलो भूतवासः कलिद्रुमः

Yellow
myrobala.

यभया (त्व) यथा यथा वयस्या पूतना स्तना

40. दरीतकी हैमवती चेतकी अयसी शिवा

Sural. c

पीतदुः सरलः पूतिकाष्ठं (चा)

Caniyār. d

(य) त्रुभात्पलः

41. कर्णिकारः परियाघो

Barahal. e

लकुचो लिङ्गो डङ्गः

Bread fruit
or Jaca
tree. g

पनसः कंटकफलो

Hijal. j

निचुलो इम्बु इज्जलः

Opposite
leaved fig.
tree. l

42. काकोडुंबरिका फलमूर्जमूर्जघनेफला

Nimb. n

अग्निः सर्वतोभद्र हिङ्गुनिर्थास मालकाः

43. पिचुमर्द (र) निम्बे

Sisā. p

(य) पिच्छिला गुरु शिंशपा

¹ तुस.

² अ —.

³ —.

^a Terminalia citrina.
tree which yields a resin.

^b Also वयःस्था and कायःस्था.

^c A

^d Pterospermum acerifolium or Pentapetes acerifolia. ^e Artocarpus Lokutsha (Lucucha), R.

^f Like-wise लकुचः. ^g Artocarpus integrifolia. ^h Also फलसः.

ⁱ And कंटकीफलः or कंटकफलः. ^j Eugenia acutangula. ^k Like-

wise हिज्जलः. ^l Ficus oppositifolia, R. ^m मलपूः (पू). Also

मलपूः (—र), and मलपूः (—यू). ⁿ Nimba Azadaracta (Azad-

derakht) or Melia Azadirachta. ^o And पिचुमर्दः. ^p Dalbergia

Another
sort. a

कपिला भस्मगर्भा (स)

Siris. b

शरीष (कु) कपीतनः

44. भण्डिलो (ः)

Champa. d

(ः) चाम्पेयश्चम्पको हेमपुष्पकः

Its flower.

(एतस्य कलिका) गंधफलो (स्याद्)

Mul-suri. e

(ः) केसरे

45. वकुलो

Asoc. g

वकुलो ऽशोके

Pome-
granate.

(समौ) करक दाडिमौ

Nagesar. i

चाम्पेयः केसरे नामकेसरः काञ्चना (ऋयः)

Jainti. l

46. जया जयन्ती तर्करी नादेयी वैजयन्तिका

Ganigiri. m

ओपर्यमृमिन्धः (स्यत्) कणिका गणिकारिका

47. जयो

1 च—.

2—न.

3 अ—.

* Some make these terms synonymous with the preceding. ^b *Mimosa Secreessa* (Sirisha), R. ^c Also भंडिरः and भंडीलः or भंडीरः. ^d *Michelia Champaca*. ^e *Mimusops Elengi*. ^f Likewise केशरः. ^g *Jonesia Asoca*, R. ^h And दालिमः, दाडिमः, or डाडिमः. Also fem. दाडिनी. ⁱ *Mesual ferrea*. ^j Likewise केशरः and नामकेसरः. ^k And all synonyma of gold. ^l *Æschynomene Sesban*. ^m *Premna spinosa*, and *longifolia*. ⁿ Some make these five synonymous with the preceding five, as names of the *Arauci* or *Premna spinosa*.

- Coraiya. a* ^{m b m m f} (इय) कुटजः शक्रो वक्रो गिरिमलिका
- Its seed.* ^{m f n l m n n} (एतमेव) कलिङ्गेन्द्रयदभयवं (फले)
- Carônda. c* 48. ^{2 m d m e m m} द्रव्यापाकफला इविम संवेणाः करमर्दके
- Tamîl. f* ^{m 3 m m d} कालखथस्मालः (स्यात्) तामिच्छे (इय)
- Séduári. h* ^m (इय) सिंदुरः
- ^{m i 4 m j f k 5 f} 49. सिन्दुगरेक्षुरसौ निर्गुण्डात्राजिके (त्यपि)
- Déotâr. l* ^{f f f m m m} वेणी खरा गरी देवताडे जीमूत (इत्यपि)
- Sirtâri. n* 50. ^{f f} श्रीहस्तिनी (तु) भूरुण्डी
- Arabian* ^{n p f} दण्डमूल्यं (तु) मल्लिका
- Jasmin. o* ^{f t} भूपदी शोतभोरु (इ)

¹ इ— ² ल— ³ त— ⁴ इ— ⁵ इ—का.

* *Echites antidysenterica* or *Nerium antidysentericum*. ^b Also
 कैटजः. ^c *Carissa Carandas*. Applied also, but erroneously,
 to the *Flacourtia Cataphracta*. ^d Also द्रव्यापाकः, पाकफलः,
 द्रव्यापाकः, पाकद्रव्यापाकः and other combinations of the same terms.
 * Likewise आविमः. ^f A tree noted for the dark hue of its blossoms.
 * Also तामिजः. ^h *Vitex trifolia* and *Nigundo*. Applied also to
Buddleia Neemda, B. Mss. ⁱ Likewise सिंधुकः and सिंधुवारः.
^j Or इन्द्रसुरिसः. ^k Also निर्गुण्डी. ^l A plant so called
^m Likewise अगरी, and खरागरी or गरागरी. ⁿ *Heliotropium*
Indicum. ^o *J. Zambac*. ^p Also fem. दण्डमूला. ^q Like-
 wise शतभोरु.

A wild variety.

^{1 f a} (सैव) स्रोता (वनोद्भवा)

Nébart. b

^{f c} 51. श्रेयालिका (तु) ^f मुवद्वा ^f निर्गुण्डो ^f नीलिका (च सा)

The same white.

(सितसै) श्वेतसुरसा भूवेद्य

Sort of Jasmin. d

(इथ) मागधी

^f 52. गणिका ^f यूथिका ^f इवछा

Yellow Jasmine.

^f (सा पीता) हेमपुथिका

Mūlatī lata. e

^m अतिमुक्तः ^m पुंजकः (आद्) ^f वासंती ^{f f} माधवीलता

Great flowered Jasmine. g

^{f h} 53. सुमना ^f मालती ^{f i} जातिः

Double Jasmine j

^f सप्तका ^f नवमालिका

Many flowered Jasmine. k

^{m n} मा ^{m n} कुन्द

Dop'hariya.

^m रक्तक ^m (स्) ^{m m} बंधू ^m (स्) ^m बंधुजीवकः

Aloe. n

^f 54. सदा ^f कुमारी ^f तरुिर्

¹ अ—.

² शी.

³ बि—.

^a आस्लोता or आस्लोटा. ^b Jasminum villosum, R. The Sanscrit names are assigned, in Bengal, to the Nyctanthes Arbor tristis. Some apply the two last terms to a distinct sort. ^c Also श्रेयालिः or श्रेयाली and शीयालिका. ^d J. Auriculatum. ^e Gaertnera racemosa or Banisteria Bengalensis. ^f Likewise माधवी and लता. ^g J. Grandiflorum. ^h सुमनाः (—नस्) or सुसना. ⁱ Also जाती. ^j J. Zambac fl. multiplicatis. ^k J. multiflorum or pubescens. ^l Pentapetes planicea. The Sanscrit names are by some assigned to the Ixora coccinea. ^m Also बंधुकः. ⁿ Aloe nerfoliata.

Globe amar-
anth. a

^m ^f
अस्त्रान (स्त्र) महासदा

The crim-
son sort.

^m ^b
(तत्र प्रोत्थे) कुरवक

The yellow
[or white]
variety.

^m ^c
(स्त्र प्रोत्थे) कुरंटकः

Blue Barle-
ria. d

^m ^f ^m ^f
55. (नीलाभिणी दयोर) बाणा दासी (च) प्रतेगज (ब सा)

Shint. g

^m ^h ^f
सेरोयक (स्त्र) मिणी (स्यात्)

A purple
sort.

^m
(तस्मिन्) कुरवके (रुथे)

A yellow
sort. i

^m ^f ^m ^f ^j
56. (पीता) कुरंटको (मिणी तस्मिन्) सहचरी (दयोः)

China rose.
k

ओइपुष्पं जवा

The blos-
som of ce-
samum.

वज्रपुष्पं (पुष्पं तिलय यत्)

Oleander. m

^m ⁿ ^m ^m ^m
57. प्रतिहास प्रतप्रास चण्डात हयमारकाः

^m
करवीरे

Caril. o

^m ^m ^p ⁱ ^m
करीरे (तु) ककर ग्रंथिला (तुभे)

Thorn ap-
ple. q

^m ^m ^m ^r ^m ^s
58. उन्मत्तः कितवो धूर्ते धुल्लूः कनका (कयः)

^m ^m
मत्तुल्लो मदन (खा)

1—ल.

* Gomphrena globosa.

^b Or कुरवकः.

^c Also कुरंटकः.

^d Barleria carulea, R.

^e Masc. वाणः.

^f Or आर्तगजः.

^g Barleria cristata.

^h Or सेरोयकः.

ⁱ Barleria Prionitis.

Masc. सहचर. Also सहचरः.

^k Hibiscus Rosa sinensis.

^l Also जवा.

^m Nerium Odorum.

ⁿ Or प्रतिहासः.

^o De-

scribed as a thorny plant, of which Camels are fond.

^p Also ककरः.

^q Datura Metel and Fastuosa.

^r Likewise धुल्लूः and धुल्लूः.

The fruit.

(इय फलै) मातुलपुत्रकः^m

Citron. a

59. फलपूरे^m वीजपूरे^m रुचको^m मातुलपुत्रके^m

Maruā. b

समोरयो^m मरुवकः^m प्रस्यपुष्पः^m फालिष्मकः^m60. जंभीरे^m (प्य)

Parnās. d

(इय) पर्यासे कठिञ्जर कुठेरकौ^mThe white
sort. e(सिते) ऽज्जको^m (इच)Lead wort.
fपाठी^{1 m} (तु) चिचको^m वहि^m (संज्ञकः)^{m h}Swallow
wort. i61. अर्को^{m j} (क) वसुका^m स्तोत गणरूप विकीरणाः^{2 m}मन्दार^m (यः) ऽर्को^m पर्यैThe white
sort.(इच शुक्लो) ऽलर्क प्रतापसौ^mBacapushpa.
k62. शिवमल्ली^f याशुपत^m एकाष्टी^{m l} जौ^{m m} वसुः^{m n}A parasite
plant. oवन्दा^{f p} दृक्षादनो^f दृक्षरुहा^f जीवति^{3 f} (त्यपि)

1—न.

2 आ—.

3—का.

* Citrus medica. Two sorts are here named : but some make the terms synonymous. ^b Marjoram ? The Sanscrit names are also assigned to a species of basil (Ocimum) with small leaves ; and to another sort of citron. ^c Also जंभीरः. ^d Considered by some to be the sacred Basil (Ocimum sanctum). ^e Ocimum gratissimum. ^f Plumbago zeylanica. ^g Or चिचकः. ^h And other names of fire. ⁱ Asclepias Gigantea. ^j Or any name of the sun. ^k Confounded by some with Æschynomene grandiflora, but appears to be a different plant. ^l Likewise fem. एकाष्टीला. ^m Also हुकः. ⁿ And वसुकः or वसूकः. ^o Epidendrum Tesseloides and other species. ^p Likewise वन्दका and वन्दका.

SECTION III.

- Guricha.* a 1. ^f वल्सादनी ^f च्छिन्नरुहा ^{f b} गुडूची ^f संचिका ^f अस्तना
^f जोवन्तिका ^f सोमवल्ली ^f विशल्या ^f मधुपर्ण ^{1 f} (इपि)
^{f d} मूत्रा ^f देवी ^f मधुरसा ^f मोरटा ^f तेजनी ^f सु ^{f e}
- Aletris.* c 2. ^f मूत्रा ^{f f} देवी ^f मधुरसा ^f मोरटा ^{2 f} तेजनी ^f सु ^f
^f मधूलिका ^f मधु ^{f h} श्रेणी ^f गोकर्णी ^f पीलुपर्ण ^f (इपि)
^f पाठा ^f अम्बछा ^f विडकर्णी ^f स्यापनी ^f श्रेयसी ^f रसा
- Acrid'hi.* g 3. ^f पाठा ^f अम्बछा ^f विडकर्णी ^f स्यापनी ^f श्रेयसी ^f रसा
^f एकाछोला ^{f j} पापचेली ^{f k} प्राचीना ^f वनतित्तिका
^f कटु ^{f j} कटुभरा ^{f k} अशकरोहिणी ^f कटुरोहिणी
- Catuci.* i 4. ^f कटु ^f कटुभरा ^f अशकरोहिणी ^f कटुरोहिणी
^f मस्यपित्ता ^{f m} कृष्णभेदी ^{f n} चक्रांगी ^{f o} शकुलादनी ^f
^f आत्मगुप्ता ^{f p} जडा ^{f q} अथडा ^f कण्डूरा ^f प्राटघाथणी
- Canech.* or *Cowitch.* l 5. ^f आत्मगुप्ता ^{f p} जडा ^{f q} अथडा ^f कण्डूरा ^f प्राटघाथणी
^f ऋष्यशोक्ता ^f शुकशिम्बः ^f कापकच्छु ^f (स) ^f मर्कटी

1—खी.

2—खी.

^a Menispermum glabrum. ^b Also गुडूची. ^c Aletris
Hyacinthoides or Dracona nervosa. ^d And मूर्ति. ^e Likewise
सवा. ^f Also धनुः श्रेणी ; or धनुः and श्रेणी. ^g Cissampelos
hexandra. ^h Likewise अविडकर्णी and अविडकर्णी. ⁱ A me-
dicinal plant so called. ^j Also कटुभरा. ^k Likewise अशकरो
and रोहिणी. ^l Dolichos pruriens. ^m Also अजहा. ⁿ Like-
wise अथडा. ^o Or कण्डूरा. ^p And शुकशिम्बी, or शुकशिम्बा.

- A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z.

- Musalī. a* 6. चिचैपचिचा न्यग्रेधी इवंतो श्वंरौ दृषा
प्रत्यक्षेणी मुतश्रेणी रण्डा मूषिक-ण्य (पि)
Apāng. c 7. अपामागः शैखरिको धामार्गव मयूकौ
प्रत्यक्षणी कोशपणी किण्विणी खरमञ्जरी
*Bomanai-
t'hi-h* 8. फंजिका ब्राह्मणी पद्मा भार्गी ब्राह्मण्यष्टिका
अंगारवल्ली बालेयशक वर्धर वर्द्धका
Madder j 9. मंजिष्ठा विकसा जिङ्गी समङ्गा कालमेधिका
मण्डपणी भण्डरी भण्डो योजनवल्ली (पि)
Jacúsá. o 10. यासो यवासो दुःसर्षो धन्वयासः कुनाशकः
रोदनी कच्छुरा अनंता समुद्रांता दुरालभा
Chénliya. * 11. एष्टिपणी एष्टपणी चित्रपण्यप्रिवल्लिका

1 उ—, 2 र्णी, 3 क, 4 लो, 5 र्णी, 6 थं—.

* A medicinal plant : probably *Anthericum tuberosum*, R. Mss.
 * Likewise श्वंरौ. * *Achyranthes aspera*. * And शैखरेयः.
 * Also अपामार्गवः. * Or प्रत्यक्षणी. * And कोशपणी. * *Ovieda verticellata*, R. * Also बालेयः. * *Rubia Munjeet* (Manjit'h), R.
 * Or विकसा. * Also कालमेधिका. * And मण्डरी. * Like-
 wise योजनवल्ली. * Perhaps *Hedysarum Alhagi*? or rather, a new
 species. * Likewise पासः, and अपासः. * Also धन्वयासः
 and धनुर्वासः. * Likewise रोदनी. * Explanations differ ; the
 names in both lines being synonymous according to some ; but denot-
 ing two distinct plants according to others. The first seems to be
Hedysarum lagopodioides. * Or एष्टपणी.

- Râmésac.* 12. ^fक्रोष्टुविघ्ना ^fसिंहपुच्छं ^{f a}कलशिर्धावनिर्गुहा ^{f b} ^{1 f}
- ^fSort of prickly lightshade. 12. ^fनिदिग्धिका ^fसृष्टी ^fयाघ्री ^fदृहती ^fकण्टकारिका ^f
- ^f13. ^fनीली ^fकाला ^fक्षीतकिका ^fयामीषा ^fमधुपर्णिका ^{2 f}
- ^f14. ^fअवलुजः ^fसोमराजी ^fमुवक्षिः ^fसोमवक्षिका ^f
- ^f15. ^fहृष्यापकल्या ^fवेदेष्टी ^fमायघी ^fचपला ^fकथा ^f
- ^fउघणा ^fपिप्पली ^fश्रेण्डा ^fकोला ^f
- ^f16. ^fकपिवल्ली ^fकोलवल्ली ^fश्रेयसी ^fवशरः ^{m m} (युमान्)
- ^{n o}चय (न्) ^{f p}चविका

Another
sort.

The plant.
u

1 गु— 2—का. 3—जिन्. 4— 5 उ—

* Also कलशी and कलसिः. ^b धावनिः or धावनो. * Solanum Jacquini, Willd. ^d Indigofera tinctoria. * Some read तूणी, others तूली. ^f Also मेला, according to another reading. ^g Conyza (or serratula) anthelmintica. ^h Or fem. सोमराजी (—जी). ⁱ Likewise कालमेष्टी. ^j Some write वागुजी. ^k Also ऊयणा. ^l Likewise पिप्पलिः. ^m And वसिरः. ⁿ Or synonymous with the preceding : or else the name of a different plant ; Tetranthera spetala, R. * Also fem. चया. ^r Or चवी. Also neut. चविकं.

Retti. a

काकचिंची गुञ्जे (तु) क्षणात्

Gōc'haru. b

17. पलंकषा (लि) क्षुगंधा श्वदंष्ट्रा स्वादुकण्टकः

गोकण्टको गोक्षुरको वनशृंगाट (इत्यपि)

Atis. c

18. विश्वा विषा प्रतिविषा इतिविषोपविषा इरुणा

शृंगी महैषधं (च)

Dud'hī. d

(इध) क्षीरावो दुग्धिका (समे)

Sātavari. e

19. एतमूनी वज्रसुता भीरुहिन्द्रीवरो वरो

कृष्यप्रेक्षा भीरुपत्रो नारायणः शतवरो

20. अक्षेर (र)

Dōru
haldi. g

(इध) पीतद्रु कालेयक हरिद्रवः

दार्वी पचंपचा दारुहरिद्रा पर्जन्या (त्यपि)

Orris root.

21. वज्रैयगंधा षड्युथा गोलामी शतपर्विका

A white
sort. k

(शुक्ला) हेमवती

¹ गुञ्जा.

² इ—.

³ उ—.

⁴ इ—.

⁵ —द्रु

⁶ उ—.

^a Abrus precatorius.

^b Barleria (or Ruellia) longifolia. The

name seems to be also applied to Tribulus Languineus. ^c Betula?

As. Res. vol. vi. p. 573.

^d Asclepias rosea, (R.) and other species.

^e Asparagus racemosus, Willd.

^f Sing. नारायणो.

^g Amomum

Zanthorhizon, Roxb.

^h Also कालीयकः.

ⁱ Likewise पचंपचा.

^j Iris pseudacorus?

^k Acorus calamus.

Justicia. a ^f वैद्यमाह ^{1 f} सिंहो ^{b f} (तु) वासिका

22. दृष्टो ^{m c} इटरुषः ^{m d} सिंहो ^m वासिको ^{m c} वाजिदंतकः ^m

Clitoria. f ^{f g} आस्कोता ^f गिरिकर्णी ^m (याद्) ^m विष्णुकान्ता ^{2 m} अपराजिता ^m

Barleria. h 23. इक्षुगंधा ^{m j} (तु) काण्डेक्षु ^{3 m} कोकिलाक्षेक्षु ^{4 f} रक्षु ^f रक्षु ^{f k}

Anethum. i ^f शालेयः (याच्) ^f क्षीतशिवम्बुजा ^f मधुरिका ^f मिश्री

Euphorbia. ^f 24. मिश्रेया (य) ^{m m} ^{m n} ^{5 f} ^{f c} ^{f p} (य) सोडण्डे ^f वचक्षुः ^f खुक्षु ^f खुक्षु ^f गुडा

Babreng. g ^f समंतदुग्धा ^{m n} ^{f r} (यै) ^f जलममेघा ^f चित्रतंडुला

25. तंडुल (य) ^{m s} कमिन्न ^m (य) ^{m t} विडंगं ^m (युन्नपुंसकम्)

Sida. u बला ^f दाव्यालके

Crotalaria. ^f घण्टारवा ^f (तु) ^f शण्णुयिका

1—ही. 2 इ—. 3 यो—. 4 इ—. 5—ह.

* Justicia adhatoda & ganderussa. ^b Also वाषा and वाशिका
 * Or दृष्टः. ^d And इटरुषः. ^e Likewise वाशकः. ^f Clito-
 ria tematea. ^g Also आस्कोटा. ^h Barleria Longifolia : bu
 applied also to Capparis spinosa. ⁱ Anethum Sowa and Pamme-
 rium, R. ^j Or शालेय. ^k Also मिसिः मिसो and मिश्री. ^l Includ-
 ing divers species, as Tirucalli, &c. ^m Also सिङ्गण्डः and शोङ्गण्ड
 * Likewise वचः. ⁿ Or खुक्षु. Also खुक्षुः. ^o And गुडो. Likewise
 masc. गुडः. ^p The seed is used as a vermifuge. ^q जलमेघा an
 मेघा. ^r Also तंडुलः. ^s This and the two preceding terms adm-
 it these genders, viz. ^t S. cordifolia and Rhombifolia. &

^f ^{fa} ^f ^f ^{1f}
A grape. 26. मन्त्रिका गेस्तनी जाला खादी मधुरः (त च)

^f ^{fb} ^{fc} ^f ^{2f}
The white sort.

सर्वानुभूतिः सरला त्रिपुटा त्रिटता त्रिटत

^f ^{fd}
27. त्रिभण्डा रोचनी

The black sort.

^f ^{fe} ^f
श्यामा पालिंधी (तु) सुषेणिका

^f ^f ^f ^f
काजा मसूरविदला ईर्द्धचंद्रा कालमेधका

ⁿ ⁿ ^f ^{fs}
Liquorice. 28. मधुकं क्रीतकं यष्टिमधुका मधुयष्टिका

^f ^f ^{3f} ^f ⁱ
The black sort. b

विदारी क्षीरगुल्फेक्षुगंधा क्रोष्टी (व या सित)

^f ^{4f} ^{5f}
Another sort (pale). 29. (अया) क्षीरविदारी (यात्) महाश्वेतक्षीरगंधिका

^f ^f ^f ^f
Canchura. i

लांगली शरदी तेयपिप्पली शकुलादनी

^f ^f ^{ml} ^m ^{mm}
Celosia. k 30. खरश्चा कारवी दीप्यो मयूरो लोचमस्तकः

1—सा.

2—त.

3—इ—.

4—ता.

5—ऋ—.

* Or गेस्तना. ^b Also सरणा, सरसा, and सवहा; some read सुवहा. ^c And त्रिपुटो. ^d Likewise रोचनी. ^e पालिंधी or पालिंधी. ^f Glycyrrhiza glabra? Or Abrus precatorius albus, the root of which is substituted for liquorice. ^g Also यष्टी. ^h Convolvulus paniculatus. ⁱ Interpretations differ, transposing the distinction of colour. ^j Jussieu repens. ^k C. Cristata. ^l Also दीपकः. ^m Likewise लोचमस्तकः.

<i>Syām-latā. a</i>	^{f b} गोपी ^f श्यामा ^f शारिवा (छाद) ^{1f} नन्ते ^{2f} त्वजशरिवा
<i>Ridd'hi.</i>	ⁿ 31. योग्य ^{3f} ऋद्धिः ^f सिद्धि ^{4f} लक्ष्म्यौ
<i>Vrīda'hi.</i>	^{5f} दृढे ^c (रूप्याक्या इमे)

SECTION IV.

<i>A b nana. d</i>	^{f e} 1. कदली ^{f f} बारणबुसा ^f रंभा ^f मोचा ^{6f} शुम्भला
<i>Mugāni.</i>	^f काष्ठीला ^f मुहपर्णी (तु) ^f काकसा ^{7f} सहे (वृषि)
<i>Egg plant. g</i>	^{f h} 2. वार्ताको ^f बिङ्गुली ^f सिन्ही ^f भण्डाको ^f दुग्धधर्षणी
<i>Rasen. j</i>	^f नाकुली ^f सुरसा ^f राखा ^{f k} सुगंधा ^{f l} गंधनाकुली

1 अ— 2 उ— 3 ऋ— 4 लक्ष्मी. 5 दृढ
6 अं— 7 सहा.

* Interpretations differ : some referring the two last terms, other the whole line, to a different plant. * Or गोपा. * The same synonyma with the preceding. They are medicinal drugs. * *M. sapientum*. * Also masc. कदलः. * Likewise बारणबुः. Some write बारबुषा. * *Solanum melongena*. * Also वा or वार्ताकुः; and masc. वार्ताकः, —कु, —की, (—किन.) * Likewise दुग्धधर्षणी. * Uncertain. See As. Res. vol. iv. p. 9
* Some read नागसुगंधा. * Physicians reckon this a variety.

3. नकुलेष्टा भुजङ्गाक्षी कृत्राक्षी सुवहा (च सा)
 विदारीगंधाशुमती सालपर्णी स्थिरा ध्रुवा
 4. तुण्डिकेरी समुद्रांता कर्पासी वदरे (ति च)
 भारद्वाजी (तु सावन्त्या)
 शृंगी (तु) दृषभो दृषः
 5. गाङ्गेयकी नागवला भाषा द्रुखगवेधुका
 धामार्गेवो घाघकः (यान्)
 महाजाली (स पीतकः)
 6. ज्योत्स्नी पटोलिका जाली
 नादेयी भूमिजंबुका
 (जाल्) लाङ्गलिकमिश्रिखा
 काकाङ्गी काकनासिका

Salparni. b

Cotton.

Wild cotton. f

Mshabha. g

Gorukha. i

Ghoshá
 with white
 flowers.

With yellow
 flowers.

A small cucumber. k

Bhuinjambh.
 m

Languliya.

Cuc. janghi.
 u

¹ अं—.

² —रा.

³ —की.

⁴ अ—.

* The last line contains names of a different plant, say some.

† Hedysarum Gangeticum.

^c Also विदारी.

^d Likewise

सालपर्णी.

^e And कर्पासी.

^f In Bengal, Hibiscus vitifolius

is called wild cotton, वनकापोसः.

^g A medicinal drug.

^h Also

masc. शृंगी (—न).

ⁱ Uncertain : many different plants being

shown under this name.

^j Some erroneously make it masc.

महाजाली (—लिन).

^k Trichosanthes dioeca, R. Applied also to

Luffa acutangula, (R.) or Cucumis acutangulus.

^l And ज्योत्स्ना.

^m Interpretations differ much. Some remark, that the terms are here repeated by mistake. See § 2. 18.

ⁿ Leea aquata. But, accord-

ing to other Hindi synonyma. Trichosanthes Cucumerina.

- Cissus. a 7. गोधापदो (तु) सुवहा^f
Musal. b मुसली तालमूलिका^{fc}
Mérásringī. c अजशृङ्गी विषाणी (साद्)^f
Gōgi. c गोजिका दालिंबी (सने)^f
Betel. g 8. तांबूलदल्ली तांबूली नागवल्ली (प्य)^f
Bénucā. h (य) चिन्ना^f
चरेणू रेणुका कैन्ती कपिला भस्मगंधिनी^{2f f f f f}
Tābūduca. 9. एजवालुकमैलेयं सुगंधि हरिवालुकम्^{n 3n n ni}
वालुकं (घा)ⁿ
Canduru. j (य) पालंका मुकुंदः कुन्द कुन्दुरु^{f k ml mm Amfn}
Bha. o 10. बालं ह्रिंवेर वर्द्धिछे दिव्यं (केशांबुनाम च)^{n np nq 5n r}

1—ली. 2—ल. 3—रे. 4—र. 5—उ.

* C. pedata, Vahl. ^b Perhaps *Authenticum tub* sum. ^c Also मुसली. ^d Described as a milky and thorny plant, with a fruit shaped like a ram's horn; and used as a medicine for the eyes. ^e A pot-herb wild in corn fields, perhaps *Phlomis esculenta*. ^f Or दर्विका. ^g Piper betel. ^h This and the five following articles are perfumes of different sorts. ⁱ Likewise हरिवालुकं. ^j Perhaps the resin of *Boswellia serrata*. ^k पालंका and पालंका. ^l Also masc. and fem. मुकुन्दः. ^m Some read कुंदः. ⁿ Erroneously कुंदुरः. ^o Perhaps *Andropogon schoenanthus*. ^p Also ह्रिंवेर. ^q वर्द्धिछं or वर्द्धिछं. ^r All the synonyma of hair and of water.

senzoïn. कालानुसार्यं वृद्धाऽऽयुष्य शीतशिवानि (तु)

11. शैलेयं

Harā. तालपर्णी (तु) दैव्या गंधकुटी मुरा
गंधिनी

Sālā. a गजभक्ष्या (तु) सुवहा सुरभी रसा

12. महेरणा कंदुर्गकी श्लक्ष्मी ह्यादिनी (ति च)

L; thrum- g क्षमिज्वाला मुभिक्षे (तु) धातकी धातुपुष्पिका

Large Cardamoms. 13. पथोका चंद्रवालैला निष्कुटिर्वृज्जला (इय सा)

Small Cardamoms. (सूमेय) कुंचिका तुल्या कोरंगी त्रिपुटा चुटोः

Car, or Cut. h. k 14. बाधिः कुष्ठं चारिभार्यं व्याप्यं प. कल्लुपुष्पम्

Chār cātā. m प्रंखिणी चारपुष्पी (भात्) केशिन्य

Blāmī āma- la. n (इय) वितुन्नकः

1 वृद्ध. 2—व. 3—क्षा. 4—ला. 5—
6 व—. 7 उ—. 8 उ—. 9—नी.

^a Boswellia serrata, R. Mss. ^b And गजभक्ष्या. ^c सुरभिः
or सुरभी. Also सुरभीरसा. ^d Likewise महेरणा. ^e Also
श्लक्ष्मी and श्लक्ष्मी or श्लक्ष्मी. ^f Likewise ह्यादिनी. ^g Lythrum
fruticosum, L. or Grislea tomentosa, R. ^h Or धातुपुष्पिका. ⁱ And
निष्कुटो. ^j Or चुटो. ^k Perhaps a sort of Costus. ^l And
व्याप्यं or व्याप्यं. ^m Andropogon aciculatum. ⁿ One Commen-
tator applies the Sanscrit names to Flacourtia cataphracta.

^f 15. भटा ^{fa}मला ^{fb}ज्झटा ^fतालो ^fशिवा ^fतामलाको ^f(ति च)

^c Punderiya.

ⁿप्रपौण्डरीकं ndपुण्डर्यं

Tunna. *

^m (अथ) तुन्नः ^mकुवेरकः

^{mf} 16. कुणिः ^mकच्छः ^mकान्तलको ^{mg}नन्दिदत्तो

^c Chūr: sort of perfume.

^f (इथ) राक्षसी

^f चण्डा ^fधनहरी ^mक्षेम ^mदुष्यत्र ^{mh}गणहासकाः

Nac'hī. i

^{nj} 17. थाडायुधं ⁿथाघनखं ⁿकरजं ⁿचक्रकारकम्

Nali.

^f शुविरा ^fविद्रुमलता ^fकपोतांघ्रिनी ^{1f}टी ^fनखी

Another perfume.

^{fk} 18. धमन्यञ्जनकेशी ^{2fl}(च) हनुर्हृष्टविलासिनी ^{3f}

Nac'hī. m

^f शुक्तिः ^mशंखः ^mखुरः ⁿकोलदलं ⁿⁿनखं

¹ न—.

² अ—.

³ ह—.

* Some read भटा and मला. Also भटा मला. ^b Likewise चमलाज्झटा. ^c Described as a small herbaceous plant, with leaves like Hedysarum Gangeticum; used as a remedy for diseased eyes. ^d Or पौण्डर्यं. ^e Cedrela Toona, R. ^f तुनिः. ^g Or नन्दिदत्तः. ^h Likewise गणः. ⁱ This and the following are perfumes. ^j Also थालायुधं. ^k धमनिः or धमनी. ^l Some make both these terms synonymous with the preceding instead of the following. ^m This and the similar article before-mentioned are here stated as vegetable perfumes: but what is sold under this head, appears to be a dried shell-fish. ⁿ Also any term signifying nails. Likewise fem. नखी. Some make all the terms in the two preceding lines synonymous with this.

Tubari. a (अथ!) टकी 1f

19. कात्तो मत्ता तुबरिका मत्तालक सुराष्ट्रजे
n n d n ne

Cyperus
rotundus.

कुटन्नट दाशपुरं वानेयं परिपेलवम्
n n n 2nf

20. लव गोपुर गोमर्द कैवर्त्तिमुस्तकानि (च)

Ganthula. g यन्धिपर्णं शुक् वर्द्धिपुष्पं सौण्डेयं कुकुरे
f k f l f f f

Piring or
Asparagus.]

21. मरुन्माला (तु) पिशुना सृक्का देवी लता लघुः

f f fm fn
समुज्जाता बधूः कोटिवधो लंकापिके (त्यपि)

Spikenard.

22. तपस्विनी जटामांसी जटिला लोमशा मिसी

1 आ—.

2—क.

3—र.

* A fragrant earth.

^b Also तूबरी or तूवरी, and तुबरिका

or तूबरीका.

^c Likewise मत्तालकं and मत् (—ट्) and तालकं.

^d Also दाशपूरं and दशपूरं or दशपूरं.

^e Or, according to another reading, परिपेलं or पारिपेलं.

^f Likewise कैवर्त्तिमुस्तकं or कैवर्त्तिमुस्तकम्.

^g Said to be a perfume.

^h Or वर्द्धिपुष्पं.

Also वर्द्धि (—न्) and पुष्पं; likewise वर्द्धं and शुक्वर्द्धं.

ⁱ Some

add from the next line मरुत्. ^j Medicago esculenta, R.

^k Also

मरुत् and माला.

^l Or एक्का.

^m Also कोटो and वधो.

ⁿ Also

लंकापिका or लंकायिका. ^o Likewise वर्द्धालंकायिका.

^p Valeriana

Jatamansi.

^q Also जटा and मांसी.

^r Or मिषिः मिषिः

and मिषो. Some here read आमिषो; but erroneously.

Woody
Cassia. a

ab 1 n n n n n
त्वक्पत्रमुत्कटं भृंगं त्वचं चोचं वरांगकन्

Zerumbet
or zedoary. c

m m m d n
23. कर्पूरको जाविडकः काश्यको वेदमुत्कटः

SECTION V.

A herb, or
deciduous
plant.
A drug, or
simple.

f e
1. औषधो (जातिमात्रे सुर)
(अजातो सर्वम्) औषधम्

Any esen-
lent plant.

n
शका (खं पत्र पुष्पादि)

Amaranth.
f

m m
तण्डुलोषोऽल्पमारिषः

A sort of
potherb. g

f f f f 2 f
2. विशल्या मिश्रित्वा अनन्तर फलिनो शकपुष्प्य (वि)

A another
sort. h

f i j j i f m
(माद्) ऋतुगन्धा ऋगलांशवेगो दृढदारकः

m k
3. जुंघो

The moon-
plant. l

f m f n f f o
ब्राह्मी (तु) मरुताक्षी वयस्या सोमवल्ली

¹ उ—.

²—घो.

²—न्तो.

⁴ आ—.

^a Or the three first terms signify Malobathrum; and the three next, the Cassia bark. ^b Also त्वक् (—च्) and पत्रं. ^c Curcuma Zerumbet, R.

^d Or काश्यकः. ^e औषधिः and औषधो.

^f Amaranthus polygamus. ^g Not ascertained. ^h Perhaps

Convolvulus Argenteus. ⁱ Or ऋष्यगन्धा. ^j ऋगलांशो or

ऋगलांशो. Also ऋगला and अंशो. ^k Likewise fem. जुङ्गा. ^l As-

clepias acida, (R.) or Cynanchum Vininale. But some distinguish

this Bráhmī from the Sôma latá. ^m Or ब्राह्मी. ⁿ And वयःस्था.

^o Also सोमवल्लीः and सोमवल्लीका. Likewise synonymous terms;

A medi- cal sort. a	^f घटुपर्णी ^f हिमवती ^f खण्डोरी ^f हिमावती
Māshānī.	4. ^f हयपुच्छो (तु) ^f कांबोजी ^f मासपर्णी ^f महासहा
Tēlācūchāb	^f तुण्डिकेरी ^f रक्तफला ^f विंविका ^f धोलुपर्णी (ऽपि)
Barbarā. d	5. ^f वर्वरा ^f कवरी ^f तुङ्गी ^f खरपुष्पा ^f अजगंधिका
Éti. b. c	^f एतापर्णी (तु) ^f सुवहा ^f राखा ^f युक्तरसा (च सा)
Wood Sor- rel. f	6. ^f चाङ्गेरी ^f चुञ्जिका ^f दन्तष्टा ^f अम्बुछा ^f अम्बुलोणिका
Sorrel. g	^{2 m} सहस्रवेधो ^m चुञ्जो ^m अम्बुवेतसः ^{3 m} अम्बुवेध (ऽपि)
A sensitive plant. h	7. ^f नमस्कारी ^f गण्डका ^f ली ^f समझा ^f खदिरा ^f (यपि)
Jyoti. j	^f जीवन्ती ^f जीवनी ^f जीवा ^f जीवनीया ^f मधु ^f (स सा)
Jiraca.	8. ^m कूर्कशीर्षा ^m मधुरकः ^m अंग ^m ह्रस्वांग ^m शीवकाः
Sort of Gentian. m	^m किराततिक्षो ^m भूनिम्बो ^m अनार्थतिक्षो
Choroma- phos.	(ऽय) सप्तला

1—शी.

2—न्.

3—न्.

* Stated to be the produce of the snowy mountains. ^b Mo. mordica monadelphica or Bryonia grandis. ^c Or तुण्डिकेरी. ^d Ocy-mum gratissimum? ^e Mimosa octandra? ^f Oxalis monadelphica, R. ^g Other interpretations are also stated by commentators. ^h Some make these four and the preceding five terms synonymous, as names of a sensitive plant. Others refer this line to the Lycopodium imbricatum, (R.) ⁱ Also गंडकारी. ^j Celtis orientalis? ^k Or जीवना. ^l Also मधुखुवा and खवा. ^m Gentiana Cherayta, R. ⁿ Likewise चिरातिक्ष.

9. विमला सातला भूरिफेला चर्मकषे (त्यपि)

Cacolia.

वायसोली खादुरसा वयस्या

Danti.

(इय) मकूलकः

10. निकुंभः^{me} दंतिका^f प्रत्यक्^{1f} श्रेणुदुम्बरपर्ण^{2f} (इयि)

Carui. f

अजमोदा (नू) यगंधा

Ajwaen. g

ब्रह्मदर्भा यवानिका

Costus. i

11. (मूले) पुष्कर काशीर पद्मपत्राणि (पौष्करे)

Shalpadm. k

अथ या इतिवरा पद्मा चारटी पद्मचारिणी

*Sandakoch-
car.*

12. कंठपिस्तः कर्कशचंज्रा रत्नांगि रोचनी (त्यपि)

Cassia. o

प्रयुन्नाड (ले) डगजे दनुमन्त्रकमर्दकः

13. पद्मः उरणात्त (इ)

¹—ली.

²उ—ली.

³उ—.

⁴—त्र.

⁵च—.

⁶ए—.

⁷च—.

^a Or शातला. ^b Also चर्मकसा. ^c And कयस्या or कायस्या.

^d Or मुकूलकः. ^e Likewise निष्कुंभः. ^f Carum Carui: or, according to some, synonymous with the following. Others confound

it with Apium involucreatum. ^g Ligusticum Ajwaen, R. ^h Or

यवानी. Also यमानी and यमानिका. ⁱ Costus speciosus? ^j Like-

wise पद्मपर्ण. ^k Hibiscus mutabilis. ^l Crinum? ^m And

कंठपिस्तः or कंठीलः. Also कंठिलः and कंठिल्यः. ⁿ Likewise रोचनी.

^o And पद्मः or प्रयुन्नाडः. ^p Accord-

Onion. a

^m ^{m b}
 पलाण्डु (ख) मुकुन्दकः
A green
onion.
^m ^{m c}
 लतार्क दुर्मुमौ (तत्र हरिते)

Garlick.

(ऽथ) महोषधम्

ⁿ ^m ^m ^m ^m
 14. लघुनं गृह्णन् हरिष्ट महाकन्दर सेनकाः

Hogweed d

^f ^f
 पुनर्नवा (तु) शोधघ्नी
A sort of
potherb. e
ⁿ ⁿ
 वितुन्नं सुनियन्नकम्

Asan-parni.

^m ^{m f} ^f ^{1 f g}
 15. (माद्) वातकः शीतलोऽपराजितोऽश्नपण्णे (ऽपि)
Heart-pea.
h
^f ^f ^{fi} ^f ^f
 पारावर्ताघ्निः कठभी पण्णा ज्योतिष्वती लता

Trāyamāta.

ⁿ ^f ^f
 16. वार्धिकां त्रायमाणा (मात्) त्रायन्ती बलभक्षिका
Vardāī or
Chāmārāta.
^f ^{f k} ^{2 f} ^{3 f}
 विषस्त्रिभञ्जिया गृह्णिवाराही वदरे (त्यपि)
Bhāngā-
ricā. i
^{m m} ^{m n}
 17. मार्कवेऽभंगराजः (स्यात्)
A potherb.
o
^f ^f
 काकमाचो (तु) वायसी

1—शी.

2 वा—.

2—रा.

 * Allium cepa and ascalonicum. ^b Also मुकुन्दकः and मुकुन्दकः.

 * Likewise दुर्मुमः. ^d Boerhavia diffusa alata. ^e Marsilea den-

 tata, R. ^f Also शीतलवातकः. ^g Likewise शणपण्णी. ^h Car-

 diospermum Halicacabum. ⁱ Also पण्णा. ^j Dioscorca. ^k Also

 छट्टिः. ^l Eclipta or Verbesina prostrata. ^m Likewise मार्करः.

ⁿ Also भङ्गराजा (—न); and neut. भङ्गरजः (—त्). ^o Perhaps

Solanum trilobatum.

Souph. a ^{f b} ^f ^f ^f ^c
 शतपुष्पा सितच्छत्रा इतिच्छत्रा मधुरा मिसिः

^f ^{f d}
 18. अवाक्पुष्पी कारवी (च)

*Gandha-
bhādaliya, c*

^{f f} ^f
 सरणा (तु) प्रसारणी

^f ^f ^{1 f}
 (तस्यां) कटंभरा राजवला भद्रवले (ति च)

*Chucawat.
g*

^{f h} ^{f i} ^{f j} ^{2 f} ^{3 f}
 19. जनी जतूका रजनी जतुलक्षकवर्तिनी

^f
 संस्पर्शः

*Ambahaldi.
k*

^{f l} ^{f m} ^{4 f}
 (इय) शटो गंधमूली षड्यंघिके (चपि)

^{m n} ^m
 20. कर्चूरः (इपि) पलाशे

*Momordia
charantia.*

^m ^m
 (इय) कारवेक्षः कटिल्लकः

^{f o}
 सुयवी (च)

*Trichosan-
thes. p*

^{m q} ^m ^{5 m} ^m
 इय कुलकं पटो लक्षितकः पटुः

*A pumpkin
gourd. r*

^{m s} ^{6 m}
 21. कुफ़ाण्डक (स्तु) कर्क़ार

1—ला. 2—त. 3—च— 4—का. 5—ति— 6—र.

* Anise ; or else Anethum sowa, R. ^b Or सतपुष्पा. ^c And मिशिः or मिधिः. ^d Some refer the two last terms to a different plant. * *Pæderia foetida.* ^f Also सरणा. * A fragrant plant. ^h Or जनिः. ⁱ Likewise जतुका. ^j Some read जदनी. ^k The Hindi name, here taken from medical writings, appertains to a new species of *Curcuma*. ^l And सटो or षटो. ^m Some read गंधशटो. ⁿ Or कर्चूरः. Also कर्चूरः. * And सुयवी or सुश्वी. ^p *Trichosanthes dioeca*, R. ^q Also कुलकं. ^r *Cucurbita Pepo.* ^s Or

A sort of
cucumber.
a

^{mfb} ^{fc}
इर्वीरुः कर्कटी (खैरौ)

A bitter
gourd. d

^f ^f
इक्षुः कटुतुंबी (खात्)

A long
gourd. e

^{ff} ^{ff}
तुंब्यावू (रुमे समे)

Another
sort of
cucumber.
h

22. चित्रा गवाक्षी गोडम्बा

Coloquin-
tida. i

^f ^{1f}
विशाला (त्वि) न्नवारुणी

An escu-
lent root. j

^m ^{mk} ^m
अर्षाघ्नः शूरणः कंदो

A potherb.
l

^m ^f
गण्डोर (स्तु) समष्टिला

Various
sorts of
potherbs. m

23. कलंब्युयोदिका (स्त्री तु) मूलकं हिलमोचिका

^{fn} ^{fo} ^{mn} ⁿ ^p
वास्तुकं (शाकभेदाः स्मर)

Bent grass.
q

^f ^f
दूर्वा (तु) शतपर्णिका

A similar
grass with
white
blossoms. r

24. सहस्रवीर्या भार्गवैरुहा नंत
(इय सा सित)

¹ इ—. ² वी. ³ अ—.

^a Cucumis Utilatissimus, R. ^b Also इर्वीरुः, इर्वीरुः, उर्वीरुः and श्वारु. ^c Likewise कर्कटीः. ^d It is a variety of the next species.

^e Cucurbita lagenaris. ^f तुंबी or तुंबिः. ^g अलावूः. Also अलावूः, आलावूः and लावूः. ^h Cucumis Madraspatanus. ⁱ Cucumis Colocynthis.

^j Arum campanulatum, R.

^k Also सूरणः.

^l Described as growing on watery ground. ^m Severally named in the text : 1. Convolvulus repens ; 2. Basella rubra or lucida ; 3. Radish ; 4. Hingtsha (Hilancha) repens, R. 5. Chenopodium album, &c. ⁿ कलंबो. Also कलंबः and कलंबः. ^o उयोदिका. Also उयोदकी, उत्पादिका and अयोदिका. Likewise पोतकी, पोतिका and घृतिका. ^p Or वास्तुकं. ^q Agrostis linearis, Koen. ^r Agrostis diandra? Some refer two of these terms to one species; and the two remaining, to ano-

- गोलोमी शतवोर्था (च) गणाली शकुलाक्षकः
 A fragrant grass. a 25. कुरुविंदो मेघ (नामा) मुस्ता मुस्तक (मस्त्रियाम्)
 Another sort. c
 A different kind. e
 म्हाद् भद्रमुस्तको गुन्ना
 चूडाला चक्रलोचटा
 A bamboo. g 26. वंशे त्वक्सार कर्मर त्वचिसार तृणध्वजाः
 शतपर्वा यवफलो वेशु मस्कर तेजनाः
 The same, rattling or whistling. 27. (वेशवः) कौचका (स्ते सुये) खनन्त्यनिलोद्भताः
 A knot or joint. यंधि (नां) पर्वपरुषी
 Sarahari. j मुद्रस्तेजनका सरः
 A reed. l 28. नड (स्त्र) धमनः पोडगलो
 Cus. n (ध) काश (मस्त्रियाम्)
 इक्षुगंधा पीडगलः
 Bugai. p (पुंसि भूमि तु) वल्सजाः

1—उ.

2—वर्द्ध.

3—न.

4—ते—.

^a Cyperus rotundus. ^b And other synonyma of cloud. ^c Cyperus pertenuis, R. ^d Also भद्रः. ^e Interpretations differ: it is a Cyperus, according to some; but others make it the Zedoary. ^f चक्रला and शुक्रला. ^g Bambusa Arundinacea, and other species, R. ^h Sing. कौचकः. ⁱ Sing. परुः (परुस्). Also masc. परुः (वरु). ^j Saccharum Sara, R. ^k Or सरः. ^l Arundo tibia. lis, R. ^m And दलः. ⁿ Saccharum spontaneum. ^o Or कासः. Also fem. काशी and काशः. ^p Perhaps Saccharum Cylind-

^m ^{1 m}
Singular: 29. रसाज इक्षुस्

Varieties of
the same:

(तद्वेदाः) पुं३ कासारका (दयः)

A fragrant
grass: b

(खाद) वीरखं वीरतरं

Its root:

(मूले इक्षो) शीर (मन्त्रियाम्)

ⁿ ⁿ ^{3 n} ^{n d} ⁿ
30. अमयं नलदं सेवममृणालं अजाप्रथमं

ⁿ ^{ne} ^{4 n f} ^{5 n g}
लघुलयम्वदाहृष्टकापथे

A granular
ous plant: c

ⁿ ^{6 f} ^{7 m}
31. (अलादवस्) तथं (गमुच्छ्रामाकृमुखा अपि)

Sacrificial
grass: i

^{m n} ^m ^m
(अस्त्री) कुशं कुथे दर्भः पवित्रं

A fragrant
grass:

(अथ) कचुण्म

ⁿ ⁿ ⁿ ⁿ ⁿ
32. पौर सौगंधिक धाम देवजग्धक रौहिण्यम्

A mush-
room:

^f ^m ^m
कृत्रा इतिच्छत्र पालघौ

Andropogon-
gon: j

ⁿ ⁿ
मालाटणक भूखे

Young
grass:

^{n k} ⁿ
33. शृण्वं वानतथं

Meadow
grass: l

^m ^{m n m}
घासे यवसस्

1 इक्षु. 2 उ—. 3 सेव. 4 अ—. 5 इ—. 6—त 7 श्या—.

^a Or पैट्रिः.

^b Andropogon muricatum.

^c उशीरं and

उशीरं.

^d अमृणालं and मृणालं.

^e Also लघु and लघं.

^f अयदाहं. Some erroneously add अयदानं.

^g Likewise इक्षं and

कापथं. ^h Including reeds, grasses, and corn; as Panicum frumentaceum, (R.) &c. comprehending the after-mentioned grasses, besides various sorts of grain, as कंगुः, Panicum Italicum, कौत्रवः, Paspalum frumentaceum, &c. ⁱ Poa cynosuroides, Koen. ^j A. schoenanthus. But some make these synonymous with the preceding terms.

Grass in
general.

ⁿ ^{1 n}
तण्डुलम्

Abundance
of grass.

(तण्डुलानां संहतिस्) तण्डुलः

Abundance
of reeds.

^f नद्या (तु नडसंहतिः)

Palmyra. a

34. तण्डुलराजः (कयस्) ताली

Coconut. c

^{m d} ^{f e}
नारिकेलः (स्तु) लांगली

Faufel. f

^f ^m ^m ^{m g} ^m
घोखा (तु) पूगः क्रमुको गुवाकः खपुरे

Its nut,
called
Betel nut.

(म्य तु

35. फलम् उद्वेगम्

Marshy
date tree. h

^{m i}
(एते च) द्विन्ताल (सहितस्त्रयः)

Date. j

^m
खर्जूरः

Pandanus.
k

^{m f l}
केलकी

Corypha. m

^{f n}
ताली

Wild date
tree. o

^f
खर्जूरी (च)

A Palm.

^{m p}
तण्डुलमाः

1—अ.

2—ज.

* Borassus flabelliformis.   ^b Likewise तल.   ^c Cocos nucifera.

^d And नारिकेलः, नाडिकेलः, नारीकेलः, &c. Also fem. नारिकेलीः
or नारिकेली, &c.   ^e Likewise masc. लांगली (—न्). But some

do not admit this.   ^f Areca Faufel (or Catechu).   ^g And गुवाकः.

^h Phoenix (or Elate) Paludosa, R. The three before-mentioned, this,
and the following, are Palms.   ⁱ Also द्विन्तालः.   ^j Phoenix

(or Elate) Sylvestris.   ^k Pandanus odoratissimus.   ^l Masc.

केलकीः   ^m C. Talliera. (R.) or C. umbraculifera.   ⁿ ताडिः or

CHAPTER V.

- A lion. 1. सिंहः मृगेन्द्रः पञ्चास्यो हय्यक्षः केसरी हरिः
m m m m l m a m
- A tiger. शार्दूल दीपिनौ याधे
m 2 m b m
- A hyena. e तरक्षु (स्) मृगादनः
m d m
- A hog. 2. वराहः शूकरो दृष्टिः कोलः पौत्रो किरः किटिः
m m e m f m 3 m m g m
- A monkey or ape. 3. कपि स्रवङ्ग स्रवग शाखामृग वल्लोमुखाः
4 m 5 m 6 m m m
दंष्ट्रो घ्राणी स्तब्धरोमा क्रोडो भूदारः (इत्यपि)
m m m h m 7 m i
- A bear. 4. ऋक्षा ऋभक्ष भाक्षूकः
m m m 8 m
मर्कटो वानरः कोशो वनैका
m j
(अथ) भल्लुके
m m k 9 m
- A rhinoceros. गण्डके खङ्ग खङ्गिनौ
m m m l

- 1—न्. 2—न्. 3—न्. 4—न्. 5—न्.
6—न्. 7—ख. 8—कस्. 9—क.

* Also केशरी (—रिन्). † Sing. दीपो. This, as a distinct species from the tiger, is the ounce; or else the panther. ‡ Some suppose a leopard to be meant. § Also तरक्षः. ¶ Likewise सूकरः. † And मृष्टिः. * Some read किरिः. Fem. कियाखी. † Also स्रवंगमः and प्रवंगः, or प्रवगः. Some add प्रवंगमः. ‡ Like- wise वल्लोमुखः. § भल्लुकः and भल्लूकः. Also भाक्षुकः. ¶ Like-

- A buffalo.** लुलापो^{ma} मछिषो^{mb} वाह्विषका^{1m}सर^{2m} सैरिभा^m।
- A shakal.** 5. (स्त्रियो) शिवा भूरिमाय गोमायु म्मगधूर्तकाः^{fc m m m}
 म्मगाल वच्चक क्रोष्टु योर योरव जम्बुकाः^{md m me m m mf}
- A cat.** 6. आतुर्विडालो मार्जारी^m वषदंशक आम्बुभुक्^{m 5m 6m}
- An iguana.** (त्रयो) गोधेर गोधार गैधेय गोधिकाब्जने^{7m 8m}
- A porcupine.** 7. श्वावित् (तु) शल्यस्^{f n n}
- His quills.** (तस्मिन्नि) शललो शल्लं शलम्^{mi 9m}
- A swift antelope.** वातप्रमो^mर्दातम्^{m m}
- A wolf.** कौक ईहाम्गो^m वृकः^{10m 11m}
- A deer or antelope.** 8. म्मगे कुरंग वातायु हरिणो^{m m} जिनघोनायः^{12m 13m}
- Belonging to a doe.** श्लेषम् (श्लेषाश्मैयम्)^{mfn}
- Belonging to a buck.** (श्लेष) श्लेषम् (उभे त्रियु)
- Sorts of deer, of which the hides are used.** 9. कदलो कंदलो चीनश्मूख प्रियका (वपि)

- 1—त. 2 का—. 3 वि—. 4—ज. 5—य.
 6—ज. 7—ध. 8 शल्य. 9 वा—. 10—ण.
 11—नि. 12 च—. 13—क.

* And लुलायः.   b Fem. मछिषी.   c This is feminine, even when the male animal is meant.   d Or म्मगालः.   e Fem. क्रोष्टी.
 f Likewise जम्बुकाः.   g The same in the feminine.   h Also विरालः and विलालः.   i Fem. वातप्रमोः and वातप्रमी.   j Some con-

- समूह^m (इति हरिणा चमो अजिनयोनयः)
- Various sorts of deer. a ^{m b m m m c m d l m e} 10. कृष्णसारः खरः न्यङ्गु रंकु शम्बरः रौहिद्रः
- ^{m m f 2 m m g m h m i} गोकर्णः पयस्विः रोहिद्रः समरः (भगाः)
- Various animals. j ^{k m l m m m m m u} 11. गंधर्वः शरभः रामः समरः गवयः शशः
- A beast in general. o ^m (इत्यादयो भगवन्नाम्ना गवाद्याः) पशुः (जातयः)
- ^{m p m q 3 m} A rat. 12. उदुर्गधिकः (प्रा) खरः
- A mouse, or small rat. ^f गिरिका वालमूषिका
- A lizard, cam-leon, &c. ^{m r m s} सरटः छकलासः (स्थान)
- A small house lizard. ^{f t f u} मुसली गृहगोधिका
- A spider. ^{f m v 4 m w m} 13. लूता (स्त्री) तंतुवायोर्यनाम मर्कटकाः (समाः)

१—घ. २ एण. ३ आख. ४ ऊ—.

* Severally named in the text, as the black antelope, the stag, &c. But these terms are not all rigidly applied to different species; and some are not of the deer kind. ^b Or कृष्णसारः. ^c The spotted Axis. ^d Also समरः. ^e And रौहिद्रः (—घ). ^f पशुतः and पशुत् (fem. पशुती); the porcine deer. ^g ऋश्यः. Also ऋश्यः and रिष्यः. ^h The painted or white-footed antelope. ⁱ Likewise रौहिद्रः. ^j चमरः; though here placed among deer, the Bos grunniens is meant. ^k Severally named in the text. ^l Some make this the musk deer. ^m A fabulous animal with eight legs. ⁿ Bos Gavæus, As. Res. vol. viii. p. 487. ^o A hare. ^p The preceding, as well as the lion and other wild beasts, and domestic cattle, are so denominated. ^q Also उदुर्गः. ^r Likewise मूषकः, and मूषी. ^s Also सरट् and शरटः. ^t Or छकलासः. ^u And मुसली or मुसली. ^v Likewise गृहगोधिका, गृहगोधा and गृहगोधिका. ^w Or ऊर्ध्वनाभिः.

- An insect: ^{ma mb} नोलकु (स्तु) क्रमिः
- A centipede: ^{fc 1f} कर्णजलौकाः शतपयु (ने)
- A caterpillar: ^{m m} 14. दृष्टिकः झूककोटः (साद्)
- A scorpion: ^{md me m} अलि जुयौ (तु) दृष्टिके
- A dove or pigeon: ^{mf m} पारावतः कजरवः कपोतौ
- A hawk or falcon: ^m (य) शशादनः
15. पक्षी श्वेनः ^{2m m}
- An owl: ^{mg m m} 'उलूके (तु) वायसारति पेचैका
- A sky-lark: ^{m mh} बाघाटः (साद्) भरद्वाजः
- A wagtail: ^{m m} खड्गरोट (स्तु) खड्गनः
- A heron: ^{m m} 16. लोहपृष्ठ (स्तु) कंकः (साद्)
- A bluejay: ^{m j mk} (अथ) चायः किकीदिविः
- The fork-tailed surike: ^{m m 3m} कलिङ्ग मङ्ग धूम्याङ्ग
- A wood-pecker: ^{4m} (य स्यात्) कृतपञ्चकः
17. दाब्बोघाटे ^m
- Pipihā, m ^{mn mo 5m} (य) सारंग स्लोककक्षात (समाः)

¹—दी. ²—न्. ³—ट. ⁴—श. ⁵—चा—

* And नोलकुः. ^b Likewise क्रमिः. ^c Also कर्णजलौकाः (—रस्). ^d अलिः or अली (—न्); also आलिः and आली. ^e जुयः or ज्यौः. ^f Likewise पारावतः. ^g Or उलूकः. ^h And भारद्वाजः. ⁱ Coracias Indica and Bengalensis; or as otherwise explained, a different bird. ^j Or चासः. ^k Likewise किकीदिविः, किकीदिविः, and किकिदिविः; or किकीदिवः, &c. Also किविः and दिविः; or कौकिः and दीविः. ^l Lanius Cœrulescens and Corvus Balicassius.

A zell-
aceous
fowl.
^m ^{1 m} ^m ^{2 m}
हृत्वाकुलान्वृद्धः कुक्कुटश्चरणायुधः

A sparrow. 18. चटकाः कलविकः (स्यात्)

Its female.
Their off-
spring
male and
female.

(तस्य स्त्री) चटका

(तयोः)

^m ^{3 f}
पुमपत्ये चाटकेरः (स्वपत्ये) चटके (व हि)

Numidian
crane. 19. कर्करेटुः करेटुः (स्यात्)

Cær. a

^m ^{4 m}
हृत्वा कुक्कुटैः (समौ)

The black
cuckoo.

^m ^m ^m ^m
वतप्रियः परभृतः कोकिलः पिकः (इह पि)

A crow.

^{5 m} ^m ^m ^m ^{6 m}
20. काके (तु) करटः शिखि वलिपुष्ट सहास्यजः

^m ^{7 m} ^{8 m} ^{9 m} ^{10 m}
ध्वजोत्तमबोध परभट्टलिभुवायसा (अचि)

A raven.

^{m b} ^m
21. त्रेणकाकः (स्तु) काकोलैः

A gallinule.

^{m c} ^m
दातृहः कालकण्ठकः

A kite.

^{m d} ^{11 m}
अतायि पिलौ

A vulture.

^m ^{12 m}
दाक्षाय गृध्रौ

A parrot.

^m ^{13 m e}
कीर शुक्रौ (समौ)

A curlew.

^{11 m} ^{m f}
22. कुड् क्रौंचौ

1 ता— 2 च— 3—का. 4—र. 5—क. 6—ज.
7 का— 8—भृत् 9—भुज् 10 वायस, 11 चिह्न. 12 गृध्र.
13 शुक्र. 14 क्रौंच.

* Perhaps Perdix Sylvatica. * Also ज्ञाणः. ° Or दाक्षोहः.

° अतायी (—न) or अतापी (—न). ° Also शुक्रः. ° Like-
wise क्रौंचः. Fem. क्रौंचा and क्रौंचा.

A crane.

(इध) वकः ककः^{m m}

The Indian crane.

पुष्करा (ककु) सारसः^{m a m}

The ruddy goose.

कोकस्य स्रज्जवाको रथांगा (कयनामका)^{m 1 m 2 m m b}

A drake.

23. कादम्बः कलहंसः (स्याद्)

An osprey.

उरकोश कुरुरौ (समौ)^{m 3 m c}

Geese.

हंसा (सु) मत्तगह्वतश्चाङ्गा मानसौकसः^{m d 4 m 5 m 6 m}

Varieties of geese.

24. राजहंसा (सु ते चक्षुषरखैर्लोहितैः सिताः)

(मलिनै) मल्लिका (खा स्ते) धार्तराष्ट्राः (सितेतरैः)^{m f m g}

Sarali. h

25. शरारिः टिराडि (स)

A small crane. j

वलाका विसकण्ठिका^f

A duck or goose.

(हंसस्य बोधिद्) वरटा^{f k}

A female Indian crane.

(सारसस्य तु) लक्षणा^{f l}

A bat.

26. जतुकाजिनपत्रा (स्यात्)

A cock-roach.

परोक्षी तैलपायिका^{f n f}

¹ च—, ² च—, ³—र, ⁴—रुत्, ⁵ च—, ⁶—कस्, ⁷ जा—, ⁸ जा—, ⁹—अ—

^a पुष्करः or any term signifying the lotos. Also पुष्कराङ्कः. ^b Any word signifying a wheel. ^c Fem. कुरुरौ. ^d Sing. हंसः. Fem. हंसी. ^e Sing. राजहंसः. A white gander with red legs and bill. ^f Sing. मल्लिका, with brown legs and bill. Also मल्लिकाखः. ^g धार्तराष्ट्रः, with black legs and bill. ^h Perhaps Turdus Ginginianus. ⁱ Also शरारिः or शरारिः. ^j Feminine, even when the male bird is intended. ^k Also वरटी. ^l Likewise लक्षणा. ^m Or जतुका.

- A blue fly. ^f ^a वर्षा (मल्लिका नीला)
- A bee. सरघा मधुमल्लिका
- A small bee. 27. पतङ्गिका युक्तिका (साद्)
- A gadfly. दंश (स्त्र) वनमल्लिका
- A smaller sort of gadfly. दंशी (तज्जातिरुषा साद्)
- A wasp. गंधोली वरटा (दयोः)
- A cricket. 28. भङ्गारी भीरुका चीरी भिक्षिका (च समा इमाः)
- A grass-hopper. (समौ) पतंग शलमौ
- A firefly. खद्योतो ज्योतिरिङ्गः
- A large black bee. 29. मधुव्रतो मधुकरे मधुलिङ्गमधुपाशलिङ्गः
- A peacock. 30. मयूरे वर्हिणो वर्हि नीलकंठो भुजङ्गमुक्
- His cry. 31. केका (वाणी मयूरस्य)
- The eye of his tail. (समौ) चंद्रक मेचकौ

1—ह. 2 म—, 3—न. 4—ह. 5 म—, 6 अलि.
7—न. 8—भुज. 9—न. 10—न. 11—सो (—न).

* Some deduce two synonyma from the explanation. मल्लिका and नीला or नीली. ^b Also गंधोली and वरटी. Masc. वरटः. ^c Likewise चोरका. ^d Or a black beetle. ^e Nom. मधुलिङ्ग or —ट (—ह). ^f Also मधुपायो (—न).

His crest.

शिखा चूडा

His tail.

शिखण्ड (स्तु) पिच्छ वहे (नपुंसके)

A bird in general.

32. खगे विहंग विहंग विहंगम विहायसः

शकुन्ति पक्षि शकुन्ति शकुन्त शकुन्त विजाः

4 m 5 m m 6 m 7 m 6 m

33. पतत्रि पत्रि पतग पतत्र चरघाण्डजाः

नगैको वाजि विकिर वि विष्कार पतत्रयः

12 m 13 m d 14 m m

34. नीडोद्भव गुरुजंतः पितृते नमसंगमाः

Various birds. e

(तेषां विशेषा) हारितो मनुः कारखडवः क्षवः

35. तित्तिरिः कुक्कुभे लावे जीवं जीव सकारकः

कोयष्टिकष्टिभको वर्त्तको वर्त्तिका (दयः)

17 m m p 18 m n n n

A wing.

36. गुरुपक्ष्छदाः पत्रं पतत्र (च) तनूरुहम

- 1—यस्. 2—न्. 3—ज. 4—न्. 5—न्.
 6—त्. 7—य. 8—ज. 9—कस् and —क. 10—न्.
 11—त्रि. 12—व. 13—त्तत्. 14—त्. 15—च—
 16—टि— 17—त्. 18—ह—

^a Also masc. वहे. ^b Sing. विहायाः. ^c Masc. ि. Fem. वी.

^d Sing. गुरुजान्. ^e Severally named in the text; viz. Green pigeon, &c. Besides others, as मस्यरंगः, a king-fisher, &c. ^f Also हारितः, (Columba Hurala, B. Mss). ^g A shag. ^h Sort of duck. ⁱ Or तित्तिरः. The francoline Partridge. ^j A wild cock, (Phasianus Gallus.)

^k Sort of quail, (Perdix Chinensis.) ^l Perhaps a pheasant. ^m Sort of partridge, (Perdix rufa, B.) ⁿ And टिटिभको, Jacana, Tringa Goensis, (Parra Goensis, &c.) ^o A quail, and its female. Likewise fem. वर्त्तिका. ^p Also neut. पत्रं and पत्रः

- Its root. (स्त्री) पक्षतिः पक्षमूलं^f
 The beak. चक्षुस्त्रेण्टि (रुमे स्त्रियौ)^{fa 1fb}
 Acts of flying, c. 37. प्रडीनो डून संडीना (न्येताः खगगतिजियाः)^{n 2n 3n}
 An egg. पेशी केघो (दिहोने) ऽण्डं^{fd mne}
 A nest. कुलायो नीड (मस्त्रियाम्)^{m mn}
 Young of any animal. 38. पोतः पायो र्भको डिमः पयुकः शावकः प्रिशुः^{mf mg m m mh m m}
 A couple, male and female. (स्त्री पुंसौ) मिथुनं बंबं^{n ni}
 A pair or brace. युगमं (तु) युगलं युगम्^{n n n}
 A flock or multitude. 39. समूह निवह यूहसंदोह विसर व्रजाः^{m m m m m m}
 स्त्रामोघ निकर व्रात वार संघात सञ्चयाः^{m 4m m m m m}
 40. सपुटायः समुदयः समवाय वृयो गणः^{m m mj sm m}
 (स्त्रियां तु) संहतिर्द्वन्द्वं निकुरुमं कदम्बकम्^{f 6n n n}

1 चो—.

2 उ—.

3 न.

4 ओष.

5 च—.

६ —.

^a And चंचः. ^b Or चोटी. ^c Severally mentioned: viz. taking flight, soaring, and perching; or otherwise interpreted, whirling, ascending, and alighting. ^d And पेशिः. ^e Or कोशः. Likewise पेशीकोषः. ^f Fem. पोतो. ^g Fem. पाका. ^h Also प्रयुक्तः. ⁱ Some make the last term, others both words synonymous with the following. ^j And समवायः.

A multi-
tude of
similar
things.

Of animals.

Of homo-
geneous
animals.

Of birds
and beasts.

Of beasts.

Of other
beings
(men, &c.)
Or persons
practising
like duties.

41. (वृन्दमेदाः समैर्) वर्गः^m

संघ सार्धौ (तु जंतुभिः)^{m 1 m}

(सजातीयैः) कुलंⁿ

यूथं (तिरस्त्री पुन्नपुंसकम्)^{m n}

42. (पशूनां) समजे^m

(न्येषां) समाजो^m

(एष सधर्मिणाम्)

स्थान्) निकारः^m

पुञ्ज राणी (तू करः कूट (मस्त्रियाम्)^{m a 2 m f 3 m m n}

A heap of
grain, &c.

Flocks of
various
animals. b
Domesti-
cated. (a
bird or
beast).

43. कापोत श्लोक मायूर तैत्तिरा (दीनि तद्गणे)^{n n n n}

(गृह्णामन्ताः पक्षिमगाश्) ह्येका (स्त्री) गृह्णका (ख ते)^{m c m}

1—घे.

2—शि.

3—उ—.

a Also fem. पुञ्जिः. b Of doves, parrots, peacocks and franco-
line partridges; other derivatives are similarly formed, as औलुकं, a
flock of owls. c Sing. ह्येकः and गृह्णकः.

CHAPTER VI.

SECTION I.

Man;
mankind.

1. मनुष्याः मानुषाः मर्याः मनुजाः मानवाः नराः

Man; or
male. c

(सुः) पुमांसः पंचजनाः पुरुषाः पूरुषाः नरः

A woman;
or female.

2. स्त्री योषिद्बला योषा नारी सोमंतिनी बधूः

प्रतोपदर्शिनी वामा वनिता महिला (तथा)

Various
descriptions
of wo-
men. i

3. (विशेषाश्च) कुना भोरुः कामिनी वामलोचना

प्रमदा भाविनी कांता ललना (च) नितम्बिनी

4. सुंदरो रमणी रामा

A passion-
ate woman.

कोपना (सैव) भामिनी

An excel-
lent wo-
man. ii

वरारोहा मत्तकाश्रित्युत्तमा वरवर्धिनी

1—त. 2 अ—. 3 अ—. 4—नो. 5 उ—.

* Sing. मनुष्यः, मानुषः, &c. (Fem. मनुषी मानुषी).

^b Also

(with an ill sense) माणवः. * Both lines contain synonymous terms, according to some. ^d Sing. पुमान् (पुंस). * Sing. नारी (नृ).

^f Also योषिता. * Likewise योषा. ^h Or महिला, and महीला.

ⁱ The terms are commendatory; as well-shaped; timid; loving; having fine eyes, &c. ^j Also भोरुः, and भोलुः. ^k Another reading

exhibits मानिनी. ^l Some write रमणी. ^m Likewise रमः.

ⁿ Handsome, healthy and affectionate. However some make the terms not synonymous, but significant of various descriptions of women.

* And मत्तकाशिनी, or मत्तकाशिनी.

A queen. a

5. (छताभिषेका) महिषी

Other
wives of
a king.

भोगिन्यो (अन्या नृपस्त्रियः)

A wife, or
wedded
woman. c

पत्नी पाणिष्ठहोतो (च) द्वितीया सहधर्मिणी

6. भार्या जाया (अथ पुंभूम्नि) दाराः

A matron. f

(स्यत्तु) कुटुम्बिनी

पुरंधी

A virtuous
faithful
wife.

सुचरित्रा (तु) सती साध्वी पतिव्रता

A superseded
wife. i

7. छतसायनिका अधूणा अधिविवा

A bride
choosing
her hus-
band.

(अथ) खयंवरा

पतिम्बरा (च) वर्या

A chaste
woman.

(अथ) कुलस्त्री कुलपालिका

A maiden. l

8. कन्या कुमारी

* Consecrated as such. Also a king's wife in general. Sing.
भोगिनी. Some restrict the two first terms (other the four first)
to the particular sense of a wife married with religious rites. Like-
wise सहधर्मिणी. Also fem. Sing. दारा. Or one, who has
children and her husband living. Some add पुरंधी. Or
साधु. One, whose husband has married another wife. And
छतसायनिका, छतसायनी, छतसायनीका, or छतसायनिका. And
कुलपाली. The first term denotes a girl nine years old; the
second twelve; or, without discriminating the age, both terms signify

A girl.^a

One arrived at puberty.

A young woman.^d

A daughter-in-law.

A woman staying in her father's house.ⁱ

A woman desirous of any thing.^l

One amorous or lustful.

One who goes to an assignation.

A disloyal or unchaste woman.

A childless woman.

One who has neither husband nor son.

A widow.

गौरी (तु) नमिकाः जनागतार्त्तवा

(स्यन्) मध्यमा दृष्टरजास्

तद्वर्णो युवतिः (समे)

9. (समा) कुषा जनी बध्वश्

चिरञ्छी (तु) सुवासिनी

इच्छावती कामुका (पाद्)

दृष्ट्यती (तु) कामुकी

10. (कांतार्थिनी तु या याति संकेतं सा) अभिसारिका

पुंश्चली धर्षिणी बंधकसती कुलदेलरी

11. खैरिणी प्राप्नुजा

(इय स्याद्) अशिषी (प्रिष्टुना विना)

अदीरा (निष्यतिसुता)

विश्वस्ता विधवे (समे)

¹—जस्. ²—की. ³—अ— ⁴—टा. ⁵—इ— ⁶—वा.

* Here also, if ages be discriminated, the first is a girl eight years old; the second, ten: as synonymous terms, they signify a girl who has not menstruated. ^b And लमिका. ^c Likewise मध्या.

^d Between sixteen and thirty years of age. * Or तजनी. ^f Also

युवती and युनी. ^g जनि, or जनी. ^h Sing. बधु, or बधू.

Likewise बधूटी. ⁱ Married or unmarried. ^j Likewise चिरिञ्छी.

^k Also सुवासिनी. ^l Covetous of wealth; eager for food, &c.

^m Also धर्षिणी. ⁿ Likewise प्राप्नुजा. * And विश्वस्ता.

A woman's
female
friend.

12. आलिः सखी वयस्या (च)

A woman
whose hus-
band is liv-
ing.

पतिवन्तो सम्भर्तृका

Old or grey-
haired.

वृद्धा पलिकी

Intelli-
gent.

प्राज्ञी (तु) प्राज्ञा

Wise.

प्रज्ञा (तु) धीमती

The wife of
the Sūdra.

13. शूद्रा (शूद्रस्य भार्या) (याच)

A woman
of the
Sūdra tribe.

शूद्रा (तज्जातिरङ्गना)

A milk-woman.

आभीरी (तु) महाशूद्रा (जातिपुंयोगदोः समा)

A woman
of the Vaisya tribe.

14. अर्थ्याणी (खयम्) अर्थ्या (स्यात्)

One of the
Chatriya
tribe.

क्षत्रिया क्षत्रियाणां (ऽपि)

A female
teacher.

उपाध्याया (पु) पाध्यायी

A spiritual
instruct-
ress.

(स्माद्) आचार्या (ऽपि च स्वतः)

The wife
of a spiri-
tual pre-
ceptor.

15. आचार्याणी (तु पुंयोगे)

Wife of a
Vaisya.

(स्माद्) अर्थ्या

Wife of a
Chatriya.

क्षत्रियो (तथा)

Wife of a
tutor.

उपाध्यायानुपाध्यायी

A mascu-
line wo-
man.

पोटा (स्त्रीपुंसलक्षणा)

¹ शूद्रा.

²—णी.

³ उ—.

⁴—नी.

⁵ उ—.

¹ Or आली. ² Or पलित्ता. ³ Whether belonging to the same or to a different tribe. ⁴ Milkman's wife; or a woman of

- A hero's wife. 16. वीरपत्नी वीरभार्या^f
 A hero's mother. वीरमाता (च) वीरसूः^f
 A woman who has borne a child. a जातापत्या प्रजाता (च) प्रसूता (च) प्रसूतिका^f
 A naked woman. 17. (स्त्री) नमिका कोटवी (स्त्राद्)^f
 A female messenger or go-between. दूता सचार्तिके (समे)^f
 A middle-aged widow. d कात्यायन्य (जैष्ठ्या वा कात्यायवसनाधवा)^{3f}
 A female artisan in another's house. e 18. सैरिंधी (परवेशस्या खवशा शिल्पकारिका)^f
 A female servant. g असिद्धी (स्त्राद्दृष्टा या प्रैष्यातः पुरचारिणी)^f
 A courtesan or harlot. 19. वारस्त्री गणिका वेश्या रूपयाजीवा^f
 The head of a set of harlots. (य सा जनेः)^f
 सत्ताता वारमुखा (स्त्रात्)^f
 A bawd or procurer. कुटनी शंभनी (समे)^f
 A fortune-teller. 20. विप्रन्त्रिका (स्त्री) क्षत्रिका वैवज्ञा^f
 A woman in her courses. (य) रजस्रसा^f

1—ह.

2—का.

3—नी.

4—ई—

* The two last of these synonyma are by some restricted to a woman recently delivered. ^b Likewise कोटवी. Some add कोटरी.

* Also दूतिः. ^d Wearing a dress indicating the practice of austerity.

^e Being her own mistress, but living in another's house, and practising any art. ^f Also सैरिंधी. Some add सैरिंधिः. ^g Young and frequenting the apartments of the women. ^h And अक्षिता.

ⁱ Likewise वेश्या. ^j Some add कुटनी. ^k Also शंभनी.

स्त्रीधर्मिण्यविराजयौ मन्त्रिनी पुष्यवत् (ऽपि)
^{1f fa 2fb f 3f}

21. ऋतुमत् (पु) दक्षः (ऽपि)
^{4f 5f}

The courses.

^{6nc n 7n}
 (याद्) रजः पुष्यनार्त्तव

Longing, as in pregnancy.

^{f 8f}
 यज्जालुर्दोहदवती

Past child-bearing: d

^{fe f}
 निष्कला विगतार्त्तवा

Pregnant.

22. आपन्नसत् (याद्) गुर्विष्यन्तर्वती (च) गर्भिणी

An assemblage of harlots.

^{f 9f 10f f}
 (गणिकादिस्तु) गाणिक्यं

— of pregnant women.

ⁿ
 गर्भिण्यं

— of young women.

^{nf}
 यौवतं (गणे)

A twice married woman, g

23. पुनर्भूदिधघू (रूढा विः)

Her second husband.

^{mi}
 (तस्या) दिधघूः (पतिः)

One in whose family she practices.

^m
 (स तु विजे!) ऽयोदिधघूः (सेव यम्य कुटुम्बिनी)

Son of an unmarried woman.

24. कानोः कन्यकाजातः (सुते!)

Son of an auspicious mother.

^m
 (ऽद्य) सुभगासुतः

1—खो.

2 आ—.

3—तो.

4—तो.

5 उ—.

6—स.

7 आ—.

8 दो—.

9—खो.

10 अं—.

11—भू.

12—घू.

* अविः and अविः.

b Some add आर्त्तवो.

c Also masc.

रजः (—ज).

d Having ceased to menstruate.

e Likewise

निष्कली and निष्कला or निष्कली.

f Also यौवनं.

g A virgin

widow remarried.

h Some add दिधघूः.

i Likewise दिधघूः.

^m
सौभागिन्यः (यात्)

Son by a-
nother's
wife.

^m
पारस्त्रियः (स्तु परस्त्रियाः)

Paternal
aunt's son.

^m 25. पैटषसेयः (यात्) पैटषसीयः (इ पिटषसुः
सुते)

Maternal
aunt's son.

^a
(मातृषसुसैव)

Step-mo-
ther's son.

^m वैभात्रेयो विमातृजः

A bastard.

^m 26. (अथ) बांधकिन्यः (यात्) बंधुल (या) इति सुतः

^{m c} ^{m d}
कौलट्यः कौलटेरो

A son of a
female beg-
gar.

(भिच्छुकी तु सती यदि

^m 27. तदा कौलटिन्यो (इयाः) कौलट्यो (इपि चात्मजः)

A son.

^m ^{1 m} ^m ^m ^m
आत्मजस्तनयः सूनः सुतः पुत्रः

A daughter.

(स्त्रियान्वयो

^{f i} ^g
28. आऊर दुहितरं (सर्व)

1—त.

* Formed like the preceding terms, viz. मातृषसेयः and मातृष
सीयः. Fem. मातृषसेयी and मातृषसीया. ^b Son of a disloyal wife.

^c Some add कौलटिन्यः. ^d Fem. कौलटेयी and कौलटेरा. ^e Also

पुत्रः. ^f Nom. दुहिता — (त). ^g All preceding terms for a son

signify, in the feminine, a daughter, viz. आत्मजा, तनया, सूनः, सुता,

पुत्री, पुत्रिका or पुत्रका.

**Offspring,
male or
female.**

A legiti-
mate son, a

Father.

Mother.

Sister.

**Husband's
sister:**

Grand-
daughter, f

**Husband's
brother's
wife.**

Brother's
wife.

**Maternal
uncle's
wife.**

Mother-in-law.

Father-in-law.

**Paternal
uncle.**

**Maternal
uncle.**

**Wife's
brothers.**

इयत्वं तौकं (तयोः समे)

(खजाते त्वा) रसौरसौ

त^mत^m (स्त) ज^mनकः^{2m} पिता

29. जनयित्री प्रसूमांस्त जननी

५८ ५९
भगिनी खसरा

6 f e
ननान्दा (तु खसा यत्तु)

नमो भगवते वासुदेवाय

30. (भार्यास्तु धातुवर्गस्य) यातरः (स्युः परस्परम्)

प्रजावती मातृशायी

मातुलानी (तु) मातुली

31. (यतिपत्न्योः प्रसूः) श्वश्रुः

अश्वत्थ (स्तु पिता तयोः)

(पितृभ्राता) पितृयः (स्थान)

(मातृर्धाता तु) मातृलः

32. श्यावाः (सुभ्रातरः पत्न्याः)

1—औ। 2—ह. 3—स. 4—माह. 5—र. 6—बह.

* By a woman of the same tribe with her husband. ^b औरसः and उरसः. Some write औरसः. ^c Also जनित्रो. ^d Likewise भयो. ^e Or ननन्दा (—न्द्). Also नन्दिनी. ^f Either in the male or female line. ^g And नप्ता (—प्त्), a grandson or granddaughter. ^h Generally restricted to the son's daughter. ⁱ Sing.

Husband's
brother. a

^{m b} ^{m c}
(खामिने) देव देवरे

Sister's son.

^m ^{m d}
खखेया भागिनेयः (खाज)

Daughter's
husband.

^{m e} ^m
जामाता दुहितुः पतिः

Father's
father.

^{m f} ^{1 m}
33. पितामहः पितृपिता

His father.

^{m g}
(तत्पिता) प्रपितामहः

Maternal
grandfa-
ther.

^{2 m} ^h
(म. तुम्) मातामहा (येव)

Kinsmen.

^{m i} ^{3 m}
सपिण्डः (सु) सनाभयः

A brother
of the whole
blood.

^m ^{m j} ^m ^{4 m}
34. समानोदय्य सोदय्य सगभ्य सहजाः (समा)

A distant
kinsman.

^m ^m ^m ^m ^m ^{5 m}
सगोत्र बांधव चाति बंधु ख खजनः (समा)

Relation-
ship.

ⁿ
35. च. तेय

An aggre-
gate of
kinsmen.

^f
बंधुता (तेषां क्रमाद्भावस्तमूहयो)

A husband.

^m ^m ^{6 m} ^{7 m}
धवः प्रियः पतिर्भूतो

A para-
mour.

^{8 m}
जार (सू) पपतिः (समौ)

An adul-
terer.

^m
36. (अमृते जारजः) कुण्डि

1—त. 2—ह. 3—भि. 4—ज. 5—न.

6 पति. 7 भू. 8 उ—.

* Usually restricted to the younger brother. But some apply the first term to the elder brother; and the second to the younger.

^b Nom. देवा. Also देवः (—व). ^c Likewise देवसः. ^d Fem.

खखेया and भागिनेयो; sister's daughter. ^e Also यामाता (—त).

^f Fem. पितामही, a grandmother. ^g Fem. प्रपितामही, a great-

grandmother. ^h So प्रमातामहा, maternal great-grandfather. ⁱ Sing.

सपिण्डः. ^j Also सोदरः and सहोदरः.

A widow's
Bastard.

^{ma}
(मृते भर्तरि) गोतकः

A brother's
son.

^{mb} ^{1m}
भात्रीयो भातृजे

Brother and
sister.

^{mdu.} ^{mdu.}
भातृभगिन्यो भातराव् (उभो)

Father and
mother.

^{mdu.} ^{mdn.} ^{mdu.}
37. मातापितरो पितरौ मातरपितरौ (च तौ)

Husband's
or wife's
father and
mother.

^{mdn.} ^{mdn.}
श्वश्रूषुरो श्वशुरौ

Son and
daughter.

^{mdu.}
पुत्रौ (पुत्रश्च दुहिता च)

Husband
and wife.

^{mdu.} ^{mdn.} ^{mdu.} ^{mdn.}
38. दम्पती जम्पती जयपती भार्यापती (च तौ)

The womb.

^m ^{md} ^{mn} ^{mn}
गर्भाशयो जरायुः (स्याद्) उल्लं (च) कल्लो (स्त्रियाम्)

The last
month of
gestation.

^m ^m
39. सूतिमासो वैजनो

A fetus.

^{fc} ^{mf} ^{mn} ^m ^{*}
गर्भे धूण् (इमौ समौ)

An eunuch.

ⁿ ⁿ ⁿ
तृतीया प्रच्छतः शरुः क्षीवं पण्डो नपुंसकम्

Childhood.

^g
40. शिशुलं शैशवं बाल्यं

Youth or
manhood.

ⁿ ⁿ
दारुण्यं दैवतं (समे)

१—ज.

* Or गोतः, * Likewise भातृशः, * Some restrict the last, others the two last, to signify the embryo. * Also जरायुः, (—स्).

* The compound term is properly तृतीयप्रच्छतः. * And शरुः or

शरुः. Some add शरुः, * To the age of sixteen.

Old age, a	(शास्त्रं) स्थाविरं (तु) दृढत्व ⁿ
An assemblage of old men.	दृढसंघे (इपि) वार्द्धकम् ^{m nb}
Greenness of hair, c	41. पलितं (जरसा शैल्यं केशादौ) ^b
Decrepitude.	विस्मसा जरा ^{f f f f}
An infant.	(शब्द) उत्तानश्रया डिम्भा स्तनपा (घ) स्तनधया ^{fd f f fe}
A child, f	42. बाल (स्तु स्यान्) माणवको ^{mg m}
A young man, h	वयस्यस्तरुणा युवा ^{m 1m 2m}
An old man.	प्रवयाः स्थावरो दृढो जीने जीर्णो जरन्न (इपि) ^{3m m m m 4m}
One very aged.	43. वर्धमानं दशमी ज्ययान् ^{5m 6m 7m}
Elder brother; first born.	पूर्वज (स्तु) प्रियो ऽयजः ^{m 8mi m}
Younger brother.	अधयज (स्तु) कनिष्ठ यवोयो ऽवरजा ऽनुजा ^{9m m j m k m m}
Feeble; thin.	44. अमांसो दुर्बलश्चातो ^{m m m l}

1 त— 2 न— 3 स— 4 जरत् 5 यत्
6 न— 7 यत् 8 अ— 9 ज—

* After seventy in men, or after fifty in women. ^b Also वार्द्धकं.
The term likewise signifies old age. ^c Or पलितः, grey-haired.
^d Or, masc. उत्तानश्रयः, &c. For this and following (to v. 49) admit the three genders. ^e Some write स्तनधया. ^f Not exceeding sixteen. ^g Fem. बाला. ^h Or one of the virile age, from sixteen to seventy. ⁱ Also अग्रिमः, अग्र्यः and अग्र्यीयः. ^j And कनोयान् (—यस्) or कन्यसः. ^k यवोधान् (—यस्). Likewise यविष्ठः.
^l शास्त्रं. Also शास्त्रः.

Deaf.	48. (शब्द) शब्दे बधिरः	1 m m
Hump-backed.	कुञ्जे गडुक्कः	2 m m a
Having a crooked arm. b	कुकरे कुटिः	m m c
Small, short, or thin.	एभिर्हस्ततना	m d 3 m
A cripple.	आयः पंगुः	m m c
Fall; close-hav- ed.	मुख (स्त्र) मुखिते	m f m
Squint- eye c.	49. बलिरः फेकरे	m m
Lame.	खोडे खञ्ज	m m
	(स्त्रियु जरावरः)	f
A freckle or mark.	जटुः कालकः पिप्पुस्	m m 4 m
A mole or spot. h	तिजकस्त्रिलकालकः	m 5 m

1—ड.

2 कुञ्ज.

3 अ—बु.

4—बु.

5 ति—.

^a And गडुक्कः.

^b Or a withered one.

^c Also कूटिः and

कूटिः. ^d Likewise एभिः. ^e पंगुः, Fem. पंगुः. ^f Fem. मुखः.

^g The preceding (from v. 41) vary the gender with that of the subject.

^h Or a person freckled or having moles.

SECTION II.

Health.	1. अनामयं ⁿ (स्वाद्) अरोग्यं ⁿ
Physicking.	चिकित्सा ^f रुक्प्रति क्रिया ^f
Medica- ments.	मेघ ⁿ मेघ ^{1 n} नैवज्यान्मृगदो ^{2 n} जायु ^{3 m} (दि ^m यपि)
A dise. sc.	2. (स्त्र) रुग्जो ^{4 f f} (वो) पताप ^{5 m} रोग ^m बाधि ^m मदा ^m मयः ^{6 m}
Pulmonary consumption.	(पुमान्) ^{7 m a} यत्मा ^m क्षयः ^m शोथः ^m
Catarrh.	प्रतिश्याय ^{m b} (स्तु) पीनसः ^{m c}
Sneezing.	3. (स्त्रो) क्षुत् ^{8 f} क्षुत् ⁿ क्षः ^m (पुंसि)
Cough.	कास ^{m d} (स्तु) क्षवधुः ^m (पुमान्)
Intumes- cence.	शोण ^m (स्तु) श्वयधुः ^m शोणः ^m
Kibc. e	यादस्योटे ^m विमदिका ^f
Blotch.	4. किलासं ⁿ सिध ^{9 n f}
Scab.	कच्छां ^{f g} (तु) पाम ^{10 n} पामा ^{f h} विचि ^f क्षा

1 ओ—, 2—ज्य, 3 अ—, 4 रुज, 5 उ—,
6 अ—, 7—न्, 8—त्, 9—न्, 10—न्.

* Likewise जत्मा (—न्) or जत्माः (—त्मा); and राजजत्मा (—न्) or राजजत्मा (—न्).
b Also प्रतिश्या and प्रतक्षायः. c Like-
wise यपीनसः and पीनसः. d Also काशः. e A blister or sore
on the foot. f Or सिधं. g कच्छू. h पामा (—मन् and

Itch.	^f कण्डूः ^f खज्ज (ख) ^{fa} कण्डूया
Boil.	^m ^m ^f ⁿ ^b विस्फोटः ^m पिटक (स्त्रिषु)
Sore or wound.	^{mf} 5. व्रणो (क्षित्तिग्राम्) ^{nc} ईर्ममरुः ^{ln}
Ulcer.	^m (क्रीवे) ⁿ नाडीवणः ^m (पुमान्)
Sort of leprosy. d	^m कोठो ⁿ मण्डलकं
Leprosy.	ⁿ ^{ne} कुष्ठं ⁿ श्वित्रे
Hemorrhoids.	²ⁿ ^{3nf} दुर्नामकाः ^m ईर्षसी
Epistaxis. g	^m 6. आनाह (स्त्रि) ^m विप्रधः (माद्)
Diarrhoea.	^f ^h ग्रहणीरुक् ^f प्रवाहिका
Vomiting.	^{fi} ^f प्रच्छर्दिका ^m वमि (ख खी पुमं स्त्रि) ^m वमथुः (समा)
Various diseases. j	^{fk} ^{ml} ^{mm} ^{mn} 7. (याधिमेदा) विद्रुधिः (स्त्री) ^m ज्वर नेह भगन्दराः

¹ अरुस्.²—क.³—स्.^a Also कण्डूक्षितः. ^b Fem. पिटकाः. Also विटकः—का—कं.^c Likewise, masc. ईर्मः. ^d White leprosy with round spots. ^e Andश्वेतं or श्वेत्. ^f Likewise अर्षः (—स्.) Also masc. अर्षः (—स्.)^g Whether Ischury or Constipation. ^h Also ग्रहणी and ग्रहमिः.ⁱ Likewise, neut. छर्दिः (—स्); and fem. छर्दिः (—द) or छर्दी, &c.^j Severally named in the text. ^k An abscess; an internal one.^l Fever. ^m Also प्रमेहः, Gonorrhœa. Some interpret it simple gonorrhœa or seminal weakness; others, diabetes. ⁿ Fistula in ano.

f a   n b
अमरी मूत्रार्च्छ (मात्)

(पूर्वे शुक्लापेक्षियु)

A Physi-
cian, d

8. रोगहायं गदंकारो भिन्नैर्बो विकृतिके

Recovered
from sick-
ness.

वार्ते निरामयः कल्प उक्ताघेः (निर्गते गदात्)

Emaciated
or weak.

9. स्नान स्वाच्छ

Diseased.

आमय वा विकृते बाधिते पटुः

आतुरोऽभ्यसितोऽभ्यतः

Scabby.

(सनी) यमन कच्छुरो

Affl-
icted with
herpes.

10. दद्रुणो दद्रुरागी (छाद्)

— with he-
morrhoids.

अरोगमुतेऽस्तिः

¹ अ—.

² द्रवे.

³ वैय

⁴ —न.

⁵ —न.

^a Stone or gravel. ^b Strangury. Some make the two last terms synonymous, as signifying dysury.

(inclusively to v. 12) admit the three genders. ^c The following terms

‘practising medicine.’ ^d रे, गहारी (—न.) ^e Or, adjectively,

‘भयक् (—ज.)’ ^f Fem. वार्ता. ^g Some restrict the last term to convalescent or re-

cently well from disease. ^h स्वाच्छ. ⁱ Also दद्रुणः. Fem. दद्रुः,

दद्रुः, दद्रुः or दद्रुः, herpes.

Afflicted
with gout
or rheuma-
tism.

1 mfn

2 mfn

वातकी वातरोगी (स्यात्)

mfn

mfn

-- with
dysentery.

सातिसारी ऽतिसारी

mfn mfn mfn mfn

Blind-eyed.

11. (युः) क्षिप्रान्ते युक्तं निक्षिप्तं पिप्पलः (क्षिप्ते ऽक्षि

^a
चायमो)

mfn

3 mfn

Insane.

उन्मत्त उन्मादवति

mfn

mfn

4 mfn

Phlegma-
tic.

श्लेष्मलः श्लेष्मणः कफो

mfn

Gibbous
from dis-
ease, b

12. तुङ्गो (मुग्धो रुजा)

mfn

mfn

Having an
elevated
navel.

(दृढनाभौ) तुण्डित तुण्डितौ

5 mfn

mfn

Having
blotches.

कित्वासी सिक्किलो

mfn 6 mfn d

Blind.

अंधो अन्धः

mfn

mfn

mfn

Fainting.

मूर्च्छितो मूर्च्छितो मूर्च्छितो

7 c

7 n

n f

n

n n g

Seed.

13. शुक्रं तेजो रेतसी (च) बीजं बीजं निपातः (च)

m

n

Bile.

साहः पित्तं

m

8 m

Phlegm.

कफः श्लेष्मा

1—स.

2—न.

3—त.

4—द.

5—न.

6—प.

7—स.

8—न.

9—

* These terms, in the neuter gender, signify the diseased eye.

b The word also signifies a disease occasioning a gibbosity of the back.

c Also तुण्डितः. d अन्धः (—अ). e The preceding (from 10)

f admit three genders, being used adjectively. g Sing. रेतः (—रे).

h Sing. इन्द्रियं.

The skin.	(स्त्रियां तु) त्वग्दधरा ^{f a f b}
Flesh.	14. पिशितं तरसं मांसं पललं प्रगमाभिधम् ^{n n n n n n c}
Dry flesh.	उत्तरं शुष्कमांसं (स्याद्) वक्षूरं (तद्विलिङ्गकम्) ^{n m f n d}
Blood.	15. रघिरे ऽस्योद्धिता ऽस रक्ता क्षतज शोणितम् ^{n n e l n n f n n}
The heart.	बुक्ता ऽयमांसं हृदयं हन् ^{m f n h n i n 2 n}
The serum of flesh. ^g	मेदः (सु) वपा वसा ^{n k f f}
Muscles at the nape of the neck. ^f	16. (पञ्चाङ्गीवा शिरा) मन्या ^{f m f n f o}
A nerve, tendon or gut. ^{3 n p}	नाडी (तु) धमनिः सिरा
The blad- der.	तिबकं क्लोम
The brain. ^q	मस्तिष्कं गोर्जं

¹ क्लो—.²—त् or —द्.³—न्.

- ^a त्वक् (—च्) and लघा or neut. लघं. ^b अस्मधरा or अस्मधरा.
^c अभिधं and अभिधं. ^d Fem. वक्षूरं. ^e अङ्क (—ञ्).
^f Some add अत्रं. ^g Certain writers restrict the tv first words to
signify the heart; and the two last the thorax. ^h बुक्ताः or बुक्ता
(—न्). Fem. बुक्ता or बुक्ती. Neut. बुक्ता or बुक्ता (—न्). Also वृक्ताः,
वृक्ता, वृक्तां, and वृक्ता, वृक्ता, वृक्तां, or वृक्ता, वृक्ता (—न्), and वृक्ता,
वृक्ता (—न्). ⁱ Likewise बुक्तायमांसं. ^j Some interpret this the
marrow of bones. ^k मेदः (—स्). Or masc. मेदः (—द्). ^l Or
any tubular vessel of the human body. ^m And नाडिः. ⁿ Or
धमनी. ^o Also शिरा. ^p Also क्लोमं (—म). ^q Some
make the preceding terms synonymous with these.

An excre-
tion. a

^{n m n}
किट्टं मलो (स्त्रियाम्)

Entrails. 17. अंचं पुरी तद्

^{n 1 m n b}
The spleen. गुल्म (स्त्रु) क्षीक्षा (पुंस्)

A tendon
or muscle.

^{f d}
(इय) वस्त्रसा

^f
क्षायुः (स्त्रियां)

The liver.

^{n 3 n}
कालखण्ड यच्छती (तु समे इमे)

Saliva.

18. सखिका खंदिनी लाजा

Rheum of
the eyes.

^{f f f}
दूषिका (नेत्रयोर्मलम्)

Urine.

^{n m}
मूत्रं प्रस्राव

Fæces.

^{m m m m g}
उचारा इवक्षरौ शमलं शकत्

19. गुच्छं पुरीषं वस्त्रक (मस्त्रो) विष्ठा विषा (स्त्रियौ)

The skull;
cranium.

^{m m n}
(स्यात्) कर्पूरः कपालो (स्त्री)

Any bone.

^{n n 4 n}
धीकसं कुल्यमस्थि (च)

The ske-
leton.

20. (खाष्करोरास्त्रि) कंकालः

1—त.

2—न्.

3—त्.

4 अ—.

* Either excrement or excrescence; twelve are enumerated; (some count nine only:) as serum, seed, blood, marrow, urine, fæces, earwax, nails, phlegm, tears, rheum and sweat. See Menu. c. 5. v.

135. ^b Likewise परितत्. ^c Or क्षीक्षा (—न्). Also fem.

क्षीक्षा. ^d Likewise वस्त्रसा. ^e Or सखिका. ^f And दूषी or

दूषीका. ^g And सखत्. ^h Sing. विट् (विष् or विष्). Also विष्ठा.

The back-
bone.

^{fa}
(एष्ठास्त्रि तु) कशेरुका

The skull;
or bones of
the head.

^{1a} ^{fb}
शिरोस्त्रि (तु) करोटिः (स्त्री)

A rib.

^{2a} ^{fc}
पार्श्वस्त्रि (तु) पर्शुका

A limb or
member.

21. अङ्गं प्रतीकां ज्वयवा ज्वघने।

The body.

ⁿ
(जघ) कलेवरम्

ⁿ ^{3a} ⁿ ⁿ ^{4a} ^m
गात्रं वपुः संहननं शरीरं वर्ध विग्रहः

22. काये देहः (स्त्रीपुंसोः स्त्रियां) मूर्तिस्तनुस्तनूः

Point of
the foot.

ⁿ ⁿ
पादाग्रं प्रपदं

^m ^{me} ^{mf} ^{6ma}
पादः पदं हि स्त्रियोः (स्त्रियाम्)

A foot.

The angles.

23. (तद्वंघी) घुटिके गुल्फौ

ⁿ ^f
(पुमान्) पाणि (रधस्तयोः)

A heel.

A leg.

^f ^f
जंघा (तु) प्रसूता

A knee.

^m ⁿ ⁷ ^m ⁿ ⁸ ^m ⁿ
जानूरुपर्वोः स्त्रीवद (स्त्रियाम्)

A thigh.

24. सविध (स्त्री पुमान्) ऊरुस्

1—न. 2—न. 2—स. 4—न. 5 तनु.
6 च. 7 ऊ—न. 8—त. 9—र.

* And कशेरुका. b Or करोटी. Also neuter करोटं. c Like-
wise पार्शुका and पर्शुः. d तनुः (—न and —नुस्). e पत्
(—द्) and पदः (—दः); also neut. पादं and पदं. f अङ्घ्रिः and
अङ्घ्रिः. Some make these neuter likewise. g Sing. घुटिका and
घुटिः or घुटी. Also घुट. h Masc. जानुः, ऊरु र्वोः, अङ्गुलीवन्.

The groin.

(तर्हिः पुंसि) वक्षः^m

The anus.

गुदं (ल) पानं पायु (नी)^{n In m}

The abdomen.

वस्ति (नीभेर्धो द्वयोः)^{m f n}

The hip and loins. b

25. कटि (ना) आशिफलकं कटिः आणो ककुद्गती^{m n c f d f e f}

A woman's buttocks.

(पञ्चान) नितम्बः (स्त्रीकथाः)^m

Mons veneris.

(कीवे तु) जपनं (पुरः)ⁿ

Cavities of the loins.

26. (कूपको तु नितम्बस्थो द्वयङ्गीने) कुकुदरे^{n f}

The buttocks.

(स्त्रियां) स्थिौ कटिप्रोघाय^{2 f m g}

Parts of generation. h

उपस्थौ (वक्षसाग्रेयोः)^m

Valva.

27. भगं योनि (द्वयोः)^{n m f i}

Penis.

शिञ्जो मेञ्जो मेहन शेषो^{m m n j}

The sacrum. k

मुष्को ऽण्डकोटि द्वयः^{m m i m}

The end of the spine. m

(पञ्चवशाधरे) त्रिकम्ⁿ

1 अ—.

2—छ.

^a Also fem. वस्ती.^b Some distinguish the two first terms as

signifying the hip.

^c Likewise आशिफलं.^d And कटो.^e आशि or आणी.^f Also ककुद्गती.^g Sing कटिप्रोघः. Likewise

कटिः and प्रोघः.

^h Of either sex.ⁱ And fem. योनी.^j शेषः

(—स्) or शेषः (—स). Also masc. शेषः (—फ), शेषः (—प);

and शेषः.

^k Also the testicles.^l And अण्डकोटिः.^m Con-

sisting of three bones, Os sacrum, &c.

^{ma mb mn ln n}
The belly. 28. पिचिण्ड कुक्षी ञठरोदरं तुदं

The paps. c

A nipple.

The bosom.

^{m nd}
चूचुर्कं (तु) कुचायं (यान्)

^{m m}
स्तनौ कुचौ

^{f n f}
(न ना) क्रोडं भुजांतरम्

^{2 n n n g}
29. उरो वक्ष (च) वक्षः (च)

The back.

A shoulder;
scapula.

The collar
bones.

The arm-
pits.

A side.

The waist.

An arm.

ⁿ
एवं (तु) चरमं तनोः)

^{m h 3 n m ni}
खंधो भुजशिरो ऽसौ (स्त्री)

^{n j}
(संधी तयैव) जङ्घणी

^{n m k}
30. बाहूमूले (उभौ) कक्षौ

^{m n}
पार्श्वं (मस्त्री तयोः षः)

^{m n m n i m n}
मध्यम (चा) विलम्ब (च) मध्ये (स्त्री)

(वौ परौ दयोः)

^{m f m m f n m 4 m o}
31. भुज बाह्व प्रवेष्टो दोः

An elbow.

^{m f p m f q}
(मात्) कफोणि (स्तु) कूर्परः

1 उ—.

2—स्.

3—स्.

4—स्.

^a Also पिचिण्डः.

^b कुक्षिः and कुक्षः.

^c Sing. स्तनः, कुक्षः.

^d Also चुचुर्क—कः.

^e Some separate the two first terms from

the other three; distinguishing the breast between the shoulders (i. e. the first bone of the sternum) from the region of the Cartilago ensiformis.

^f Fem. क्रोडा.

^g वक्षः (—स्).

^h खंधः (—घ). Also neut.

खंधः (—स).

ⁱ अंसः or अंशः.

^j Sing. जङ्घ.

^k Sing. कक्षः.

^l Likewise विलम्बं.

^m Also fem. भुजा.

ⁿ Masc. and fem.

बाहुः. Also masc. बाह्वः. Fem. बाह्वी.

^o And fem. दोषा.

^p And

कफोणिः. Also fem. कफोणी and कफणी.

^q Fem. कर्परा.

Humerus. ^a	(अन्तेपरि) प्रगण्डः (स्नात्)	m
A fore arm.	प्रकोष्ठः (स्नात् पाण्डः)	m
Metacar- pus. b	32. (मणिबंधादाकनिकां करस्य) करभो (वह्निः)	m m c l m
A hand.	पंचशखः शयः पाणिस	f
A fore finger.	तर्जनी (स्नात्) प्रदेशो	f d
Fingers.	33. अंगुल्यः करशखाः (सुः)	f e f
The seven- ral fingers.	(पुंसं) गुह्यः प्रदेशो	2 m f
A nail.	मध्यमा अनामिका (चापि) कनिका (चेति ताः क्रमात्)	f f g f h
A short span, of three knuts.	34. पुनर्भवः करहं हि नखे (इतो) नखरो (स्त्रियाम्)	m i f m m n m n j
A to g span. n	प्रदेश ताल गोकर्ण (स्त्रियाम्) (स्त्रियाम्)	m k m l m m
	35. (अङ्गुले सकनिके साद्) वितस्ति (द्वंद्वशङ्गुलः)	m f

1—ग्रि.

2 अं—.

^a From the shoulder to the elbow. ^b From the wrist to the little finger. ^c And शमः. ^d Or प्रदेशो. ^e Sing. अंगुलिः. Also अंगुलो and अंगुलिः — रो. Or अंगुलः and अंगुलं. ^f In their order; viz. the thumb, fore finger, middle finger, ring finger and little finger. ^g And अनामा. ^h Also कन्यसा, कनीनी, or कनीनिका. ⁱ Also पुनर्भवः. ^j Also fem. नखरा. ^k Or प्रदेशः, from the tip of the thumb to that of the fore finger extended; Spithama. ^l To the tip of the middle finger. ^m गोकर्णः to the tip of the ring finger. ⁿ From the tip of the thumb to that of the little finger; ^o measure of twelve fingers.

The palm
with ex-
tended
fingers.

ma mb m

(पाथौ) चपेट प्रतल प्रहस्ता (विस्तृताङ्गुलौ)

Both such
palms
joined.

mc d

36. (दौ संहतौ) संहतलः (प्रतलौ वामदक्षिणौ)

mf

The palm
bent, e

(पाणिर्निबुद्धः) प्रसृतम्

Both such
palms
joined.

(दौ युताव्) अङ्गलिः (युमान्)

A cubit, g

37. (प्रकोष्ठे विस्तृतरै) हस्ता

A short
cubit, h

(मुष्ट्या तु ब्रज्या)

nf

सरादः (स्याद)

mf

An inter-
mediate
one, i

अरुणि (स्तु निष्कलिके व मुष्टिना)

m

A fathom, j

38. यामौ (वाक्तेः सङ्कर्तितौ) त्रयोविंशतरम्

mf n

The mea-
sure of a
man's
reach, k

(ऊर्ध्वविस्तृताः पाणिश्चमानौ) यौ द्यौ (त्रय)

mf n m m

The
throat, l

39. कण्ठो मलो

nf

f

z/v

The neck,

(म्) यौवायौ शिरःतथः कंधरे (व्यपि)

¹ यौवा.

²—रा.

* Also चपेटः and चपटः.   ¹ Likewise तल.   Or सिंहतलः.

^d By omitting the termination of the preceding term, this is made by some synonymous with it; in a less restricted sense.   ^e As if to hold a liquid.   ^f प्रसृतः. Also प्रसृतिः.   ^g From the elbow to the tip of the middle finger; a measure of twenty-four fingers.   ^h From the elbow to the extremity of the fist.   ⁱ From the elbow to the tip of the little finger.   ^j The space between the ends of the fingers, when the arms are extended; Orgya.   ^k Equal to the height, to which he reaches, when elevating both arms with the fingers extended.

^l Fem. पादुकी.   ^m कंठः, कंठी or कंठा, कंठे.   ⁿ Some add mase.

One streak-
ed with
three lines.

कम्बुयोवा (चिरेखा सा)

Back of
the neck. b

वटुघाटा छकाटिका

The mouth.

40. वक्त्रां वदनं तुष्टमननं लपनं मुखम्

The nose.

(क्षीवे) घ्राणं गंधवद् घ्राणा नासा (च) नासिका

The lips.

41. ओष्ठः अधरैः (तु) रदनच्छदौ दशनवाससौ

The chin.

(अधः स्यात्) चितुकं

The
cheeks. g

गण्डौ कपोलौ

The jaw.

(तत्परे) हनुः

Teeth. i

42. रदना दशनं दंतं रदास्

The palate.

तालु (तु) काकुदम्

The tongue.

रसज्ञा रसना जिह्वा

The cor-
ners of the
mouth.

(प्रांतांशेष्य) सक्थी

The fore-
head.

43. ललाटमलिकं गोधिर्

¹ घा—.

² आग्र.

³ आ—.

⁴—स.

⁵—द.

गोधि.

* Like a shell : it is reckoned a mark of great destiny. ^h Or, according to another interpretation, the raised or straight part of the neck. ^c Also the face. ^d And नसा or नस्या. ^e ओष्ठौ, अधरौ and ओठाधरौ ; for properly the first (sing. ओष्ठः) is the upper lip ; and the second (sing. अधरः) signifies the lower lip. ^f Also चतुः. ^g Sing. गंडः, कपोलः. ^h Also fem. हनुः. ⁱ Sing. दनः ; दशनः — नं, &c. ^j Sing. दंतः. Some add दन्त. ^k Or दशना. Also neut. रसनं. ^l And masc. जिह्वः. ^m Sing. सक्थी — न्, सक्थ (—न्), or सक्थि (—न्) ; and सक्थ (—क्थ), सक्थ or सक्थि ; also fem. सक्थी. ⁿ अलिकं. Likewise अलिकं.

The eye-
brows.^{1 f a}
(ऊर्ध्वं दृग्भा) भ्रुवौ (स्त्रियाम्).Space be-
tween the
eye-brows.^{m n}
कूर्चं (मस्त्री) (भ्रुवोर्मध्यं)Pupil of
the eye.^f तारका (दृष्टाः) ^f कनोनिका

An eye.

^{n n n 2n nb nc}
44. लोचनं नयनं नेत्रमीक्षणं चक्षुरक्षिणी^{3 f f}
दृग्दृष्टी (चा)

A tear.

^{n n n nd 4n}
अश्रु नेत्राम्बु रोदनं (चा) अश्रमसु (च)The outer
corners of
the eyes.^{m e}
45. अपांगौ (नेत्रयोर्गतौ)A glance
or side
look.^{m f}
कटाक्षे (स्पांगदर्शने)

An ear.

^{m 5m ng f m n 6n h}
कर्णं शब्दग्रहणं श्रोत्रं श्रुतिः (स्त्री) श्रवणं श्रवः

The head.

^{n 7ni n 8m an j}
46. उत्तमांगं शिरः शार्धं मूर्द्धा (ना) मस्तके (स्त्रियाम्)

Hair.

^{m m m m m m}
विकुरः कुंतलो बालः कजः केशः शिरोरुहःHead of
hair.^{n n}
47. (तद्वन्दे) कैशिकं कैशम

Curls.

^{m n k 9 m}
अजकाक्ष्यकृतलाः

1 भ्रू. 2 ई—. 3 दृष्ट. 4 अश्रु. 5—दृ.
6—स. 7—स. 8—न. 9 वृ—.

* Sing. भ्रू.   b चक्षुः (—स्)   Some add चक्षु (—क्षु).
c Sing. अक्षि. Some add अक्षं.   d Or अश्रं.   e Sing. अपांगः.
f Also काक्षः.   g Or औत्रं.   h Likewise masc. श्रवः (—व).
i Also masc. शिरः (र).   j Likewise मस्तः.   k Sing. अलकः
—कं.

The same
on the
forehead.

(ते ललाटे) धमरकाः^m

Locks, left
at the ton-
sure. a

काकपक्षः शिखण्डकः^{m mb}

A braid or
tress. c

48. कवरी केशपेशे^{f d m}

Braided
hair. e

(ःश) धम्मिल्लः (संयताः कचाः)^m

A lock left
on the
crown of
the head.

शिखा चूडा केशपाशी^{f f f}

An asce-
tic's cot-
ted hair.

(वत्तिनस्तु) जटा सटा^{f ff}

Unorna-
mented
hair. g

49. देहिः प्रवेष्टिः^{f fh}

Clean and
unentang-
led hair.

श्रीवर्ण्य शिरसौ (विशदे कचे)^{m 3 m}

Much, or
ornament-
ed hair. i

पाशः पक्ष-^{m m m} हस्त (कलापार्थाः कचापरे)^{m 2 n 3 n}

Hair of the
body.

50. तनुरुहं रोम लोम

(तट्टो) श्मश्रु (पुंमुखे)^{4 n}

The beard.

1—सु.

2—न.

3—न

4—शु OR —शुन्.

* Interpretations differ : it is explained, three (some say, five) locks left at the solemn tonsure of children, or of the military class in particular ; or else any lock left on the head. ^b Or शिखाण्डकः and शिखण्डः.

* A mode of dressing the hair. ^d And masc. कवरी : or neut. —रं. * Tied round the head ; or with flowers inter-

mixed, and covered with pearls, &c. ^f Some add श्टा. ^g As worn by women in the absence of their husbands. ^b Also वेष्टी and प्रवेष्टी.

ⁱ The terms are used in composition with one signifying hair ; as केशपाशः, केशपक्षः, &c. ^j Likewise तनुरुहः, —हं.

SECTION III.

Dress or
embellish-
ment.

^m ^{ma} ⁿ ⁱⁿ ⁿ
1. आकल्प वेशै नेपथ्यं प्रतिकर्म प्रसाधनम्
^b
(दशैते त्रिष्व)

Adorned.

^{2 m f n} ^{m f n} ^{m f n c}
^c अलङ्कृता अलङ्करिष्णु (ख) मण्डितः

^{m f n} ^{m f n} ^{m f n} ^{m f n}
2. प्रसाधितो अलङ्कृत (ख) भूषित (घ) परिष्कृतः¹

Elegant.

^{m f n d} ^{3 m f n} ^{4 m f n}
विधाड्डाजिष्णु रोचिष्णु

Act of
adorning.

^f ^{fe}
भूषा (तु स्याद्) अलङ्क्रिया

Ornaments;
jewels or
trinkets.

^m ^{5 n} ^m ^{n f}
3. अलङ्कार (ल्ला) भरणं परिष्कारो विभूषणम्
मण्डनं (च)

A crest, g

^{n h} ^{m n}
(इय) मुकुटं किरीटं पुन्नपुंसकम्

1—न.

2—तृ.

3—आ—.

4—ष्णु.

5—आ—.

^a Or वेशः. ^b The ten following nouns admit the three genders. ^c Some restrict the two first terms to signify a person disposed to decoration: others make the three first signify one who adorns.

^d Nom. विधाट् (—ज्). ^e Some omit the last three lines. ^f Also

भूषणं, ^g An ornament of the head; worn upon a diadem or

A gem on
the crest.

The middle
gem of a
string.

A trinket
for the
hair. a

— for the
forehead. b

— for the
ear. c

An ear-
ring.

A collar. d

A neck-
lace. f

A golden
one.

One of
pearls.

A garland
of pearls,
&c.

One com-
posed of
100 strings.

Garlands
of various
sorts. h

4. चूडामणिः शिरोरत्ने

वरजो (हारमध्यगः)

वालपाश्या पारितय्या

पञ्चपाश्या ललाटिका

5. कर्णिका तालपत्रं (स्यात्)

कुण्डलं कर्णवेष्टनम्

ग्रैवेयं कण्ठभूषा

लंबनं (स्यात्) ललाटिका

6. (स्वर्णैः) मालामिका

(श्रेयां) रःसूत्रिका (मौक्तिकैः यता)

हारो मुक्तावली

देवच्छन्दो (सौ) शतयष्टिकः

7. (हारभेदा यष्टिभेदा) गुल्म गुल्मार्द्धं गोस्तनाः

१ उ—.

* A plate, or a flat chain, of gold or silver, with or without jewels set in it; worn between the divided hair on the head. Some expound the first term a string of pearls binding the hair. ^b A jewel, or a golden or other trinket, worn on the forehead, below the partition of the hair: a star on the forehead. Some make these and the preceding terms synonymous. ^c A hollow cylinder thrust through the lobe of the ear. ^d Or short necklace. ^e Likewise ग्रैवेयं and ग्रैवं.

^f A loose one, reaching below the breast. ^g Some say 103. ^h In their order: distinguished by the number of strings or rows. ⁱ Also गुच्छः. It consists of 32 rows. ^j Or गुच्छार्द्धः. It contains 64 rows. ^k Composed either of 4 or of 34 strings.

^{ma} ^{mb}
अर्जहारो माणवक

A single
string.

^{1f}
एकवल्ये (कयष्टिका)

One con-
taining 27
pearls.

^f
8. (मैव) नक्षत्रमाला (छास्रनर्विंशतिमैक्षिकः)

A bracelet.
^c

^m ^m ^{mn} ^{mn}
आशपकः पारिहार्यः कटको वलयो (ऽस्त्रियाम्)

Ornament
of the arm.
^d

^{mn} ^{2mn}
9. केयूरमण्डं (तुल्ये)

A finger-
ring.

^{mne} ^{3f}
अंगुलीयकमूर्मिका

A seal ring.

^{4f}
(साक्षरं) मुल्लिमुज्ज (सा)

Ornament
of the
wrist. ^f

^{mn} ⁿ
कांकायं करमुषणम्

A woman's
girdle. ^g

^f ^{fh} ^f ^{fi}
10. (स्त्रीकट्यां) मेखला कांची सप्तती रसना (तथा)

ⁿ
(कौत्रे) सारसनं (वा)

A man's
belt.

^{mfnj}
(ऽथ पुंक्त्यां) शृखरां (त्रिमु)

Ornament
of the feet.
^k

ⁿ ^{5ml} ^{6mn} ^{mn}
11. पादांगद तुलाकोटिर्मञ्जीरो नूपुरे (ऽस्त्रियाम्)

¹—ली.

² अं—.

³ ऊ.

⁴ अं—.

⁵—टि.

⁶ म—.

* Including 64 strings.   ^b Comprising 20 rows.   ^c Of gold, or of conch, &c.   ^d Worn above the elbow.   ^e Some add अंगरीयकं.   ^f A broad solid ring with or without pearls, &c. set out it.   ^g The terms are here stated as synonymous ; but they signify belts of various kinds, differing in the number of rows or strings.   ^h Also कांची.   ⁱ And रसना.   ^j Fem. शृखला.   ^k Rings for the toes. Some distinguish the two last terms as signifying a distinct ornament.   ^l Or fem. तलकोटिः and तलकोटी.

	^m ईसकः ^m पादकटकः	
Bells or tinkling ornaments.	^{f a} किंकिणी ^f क्षुब्धश्लिका	
Materials of cloth. b	12. (लक्ष्मणक्षमिरोमाणि) वस्त्रयोनिर्	^{1f}
	(दश चिघु)	^c
Made of bark. d	^{m f n e} वाल्कं (क्षोमादि)	
Made of cotton.	^{m f n} फालं (तु) ^{m f n} काष्पासं ^{m f n} वादरं (व तत)	
Silken.	^{m f n f} 13. कोशेयं ^{m f n} क्षनिकोशेत्यं	
Woollen.	^{m f n g} राकवं ^{m f n} मृगरोमजम्	
New and unbleached cloth.	^{m f n} अनादृतं ^{m f n} निष्प्रयणि ^{m f n} तन्त्रकं (च) ^{2 n h} नवान्वरे	
A pair of bleached cloth.	14. (तच्छार्) उद्दम पीयं (यज्ञेति येषु) ⁿ वस्त्रयोर्युग्मं	
Bleached silk. i	ⁿ पञ्चोषं ⁿ धौतकोशेयं	
Any thing precious.	ⁿ वज्रमूल्यं ^{n j} महाधनम्	

१—नि.

२—र.

^a Or कंक्षुलो. ^b Of four kinds: 1st. bark of plants, as Rushy Crotalaria, Linum, hemp hibiscus, &c.; 2d. fruit, viz. cotton; 3d. insects, viz. silk; 4th. hair and wool. ^c The ten following terms (some say eleven; others say ten omitting two intermediate compound terms); admit the three genders. ^d As linen, &c. Thus क्षामं, linen. Fem. क्षामी. ^e Fem. वाल्की. ^f Also कैशेयं. ^g Made of the hair of the *Rancu* (stated to be a sort of deer), or any other hair or wool. ^h Some include this among adjectives. ⁱ Or wild silk. ^j Some include this and the preceding terms among adjectives.

Wove silk. 15. ^{na n}क्षौमं दुकूलं (स्माद्)

A veil or
mantle.

^{mfnb mfn c}(दे तु) निवीतं प्रावृतं (त्रिषु)

Ends of
a cloth.

^{m f pl. m f pl. d}(स्त्रियां वज्रत्वे वस्त्राय) दशाः (सुर) वस्त्रयो (द्वयोः)

Length.

16. ^{n l m e m i}दैर्घमायाम् आरेखः

Width.

^{m f}परिणाष्टौ विशालता

Old cloth.

^{n n}पटच्चरं जीर्णवस्त्रं

Dirty or
tattered
cloth. g

^{m h m}(स्मै) नक्तक कर्पटौ

Cloth.

^{n 2 n 3 n i 4 n j n 5 n}17. वस्त्रमाच्छादनं वासस्थे जु वसनमंशुकम्

Fine cloth.
k

^{m m n l}सुचेलकः पटो (स्त्री स्माद्)

Coarse
cloth. m

^{m n m f n o}वराशिः स्थूलशटकः

¹ आ—.

² आ—.

³ —स्.

⁴ चे—.

⁵ अं—.

^a Also क्षौमं.

^b Or निवृतं.

^c Fem. पिदाता, प्रावृता.

^d Also sing. वस्त्रिः.

^e Likewise fem. आयतिः.

^f Some read

आनाहः. ^g Interpretations differ much. Some make these terms synonymous with the following : others explain them, a handkerchief, a rag, a night-shift, &c. ^h Likewise लक्तकः. ⁱ Also masc.

वासः. ^j And fem. चेत्ती.

^k These terms are also said to

be synonymous with the preceding.

^l Also fem. पटिः and पटोः;

but this is a diminutive, and properly signifies a particular sort of cloth.

^m Some make these and the preceding terms synonymous. ⁿ Like-

A cover or wrapper, a	^{m f n b} 18. निचालः प्रच्छदपटः	^m 1 ^m
A blanket.	(समौ) रुक्क वम्बलौ	
Lower garment.	ⁿ 19. (दौ) ब्राह्मरोत्तरासंगा (रमौ) दृष्टविका (वद्या)	^{2 n} ^{3 n} ^{4 n}
Upper garment.	^m ^{5 m} ^f	
A bodice &	संयत्तदुर्दीर्घ (य)	ⁿ ^{6 n}
A woman	^{m f d} ^{m f}	
cook.	चालः कुमोसकः (स्त्रियाः)	
A petticoat.	^m 20. भीमरः (तात्पारणे हिमानिर्वाणवारणे)	
A dress	(अथै रुक्क वम्बलीणां जाय्) चच्छदिक (मंशुक)	^{m n}
according to the text.	^{7 m f n e} 21. (प्रविश्या) प्रविशेन (यत्र चालः प्रयत्नं हि यत्)	
An awning.	^{m n} ^{8 m}	
A seat.	(अस्त्रौ) वसन्तपुष्पा	^{n t}
A green	^f ^{f d} ^{f b}	
colour of	दृष्टा (यं वस्त्रप्रमनि)	
clothes.	22. प्रविशेन कपटिक (यात्) विरक्तारणी (च सा)	
A cloth.	^{9 m} ^{1 m}	
piece of	परिवर्तमानसंसारः	
material		

1—ल. 2—उ. 3—न. 4—व. 5—ग.
6—उ. 7—आ. 8—उ. 9—व. 10—अ.

* Also a sheet; or else the cover of a litter, &c. Likewise a veil.
* And निचालः. Fem. निचाली. * Or a jacket. * Fem. चच्छदी.
* Fem. ब्राह्मरोत्तरा. * दृष्टविका. Some read दृष्टव. * Also दृष्टविका
or वम्बली. * And विरक्तारणी. * Dress for cleanliness;
or else ornament by sandal wood and perfumes. * Also प्रविशेन.

Cleaning
of it. a

(सान्) माष्टिमाज्जेना मृजा

Cleaning
with per-
fumes. c

23. उद्धर्त्तनेसादने (दि समे)

Bathing.

आम्राव अलिवः

खाने.

Perfum-
ing. c

चर्वा (रु) चाचिकं स्थासकी

Reviving a
fragrance.

(इय) प्रबोधनम्

24. अत्रोथ.

Painting
the per-
son. c

पत्रलेखा पत्राङ्गि (रिमे समे)

A circle on
the fore-
head.

वमालपत्र विखल पित्रकारि विष्टिषकम्

25. (द्वितीयं च तुरीयं च न लिख्याम)

Saffron.

(अय) तुलुनं

काष्मोरजन्मा ऽमिष्टिखं वरं वाङ्मोक्तं भीतने

26. रक्त संकोच पिष्टुनं धीर लोहितचंदनं

¹ सा—, ² उ—, ³—क, ⁴—ज्, ⁵—न.

^a By wiping; or by bathing, 'rubbing with oil and sandal wood.

^b Also उच्छादनं. ^c By plastering the whole person with sandal wood, &c. ^d Erroneously by some written अत्रोथः. ^e Delin-

neations with saffron or with musk, &c. on the breast, cheeks, &c.

^f Also प्रजावली and other synonyma. ^g Or काष्मोरजन्म (—न्.)

^h Or वरं. Also चारु. ⁱ Likewise वाङ्मोक्तं and वरवाङ्मोक्तं. ^j And other terms signifying red or blood. ^k Also रक्तचंदनं, &c.

Lac.	लाक्षा राक्षा जनु (क्षोवे) यावेऽक्षोऽनुसामयः
Cloves;	27. लवंगं देवकुसुमं श्री (संज्ञम्)
A yellow fragrant wood. e	(अथ) जायकम्
Agallochum- b	कालीयकं (च) कालानुसार्य (चा)
	(अथ समारथेकम्)
A black kind.	28. वंशिकाऽगुरु राजार्द्धलोह क्रिमिजं जोगकम्
A very fragrant sort.	कालागुरुः
Resin.	(म्यात्तन) मंगल्या (मल्लिमंघि यत्)
	29. वक्षधूपः सर्जरसोऽराज सर्वरसा (वपि)
Compound- ed perfume.	वज्ररूपो (अथ)
	(अथ) वक्षधूप कृत्रिमधूपकौ
Incense.	30. सुरध्वः पिण्डकः सिद्ध यावने (अथ)
Open- e.	(अथ) पायसः

1—र. 2 अ— 3—स. 4—क.

Or रक्षा. One author disjoins this from the preceding and following terms. Some distinguish the four last terms; others, the three last, from the preceding: the distinction seems to be the gum or resin discriminated from the dye of the insect. Or any other name of *Lacshmi*. Perhaps yellow sandal wood. And जायकं. Or कालीयकं and कालियकं. Perhaps *Amyris* Agallocha, R. And वंशकं; also fem. वंशिका. Likewise रालः. Or वक्षधूप. One reads शिद्ध.

^{ma} ^m ^m ^{lm}
 श्रीवत्सो दृक्धूपो (ऽपि) श्रीवेष्ट सरजद्रवौ
^{mb} ^{2mc} ^f

Musk. 31. मृगनाभिर्मृगमदः कस्तूरी (चा)

Bdellium.

(अथ) कोलकम

ⁿ ⁿ
 क कोलकं कोशफलम्

* Campher.

^{mn}
 (अथ) कपूर (मस्त्रियाम्)

^m ^{3md} ^{mc} ^f
 32. घनसार चंद्र (संचः) लिताभो विमलातुता

Sandal wood.

^m ^{mn} ^f ^{Amn}
 गंधसारो मलयजो भद्रश्रीचंद्रो (ऽस्त्रियाम्)

Varieties of Sandal wood. f

ⁿ ⁿ ^{mn}
 33. तैलपर्णिक गोशीर्षे हरिचंदन (मस्त्रियाम्)

Red Sanders. g

^f ^{nh} ⁿ ⁿ
 तिलपर्णी (तु) यत्राङ्गं रज्जनं रत्नचंदनम्

34. कुचंदनं (चा)

Mace.

ⁿⁱ ^{nj}
 (अथ) जातीकोश जतिफले (समे)

1—व.

2 मृ—.

3 चं—.

4 चं—.

* Also श्रीवाचः (---स्त्र). ^b Likewise मृगः at (fem.) नाभिः.

^c Also मदः.

^d Or any name of the moon.

^e Or लिताभिः.

^f Denominated from the countries in which they are produced : or, as some derive these terms, from other circumstances. The first sort is white ; the second, the color of brass and very fragrant. The third is yellow and said to smell like a ripe mango. ^g *Pterocarpus santalinus*. Some interpret this, red lead (Minium). But medical writers disjoin these terms and make the *Patranga* to be Sappan wood (*Cæsalpinia sappan*).

^h Also यचंगं and यचंगं.

ⁱ And जातीकाष्ठ.

^j Likewise जातीफलं ; and जतिः or जाती and फलं.

Perfumed paste. a	(कर्पूरागुरुकस्तूरी लक्ष्मीर) यक्षकर्मः ^m
Perfume for the person. b	35. गात्रानुलेपनी वर्त्तिर्दण्डकं (स्यद्) विलेपनम् ^{f c l m n}
Powder. d	चूयानि वासयोगाः (सुर) ^{n m}
Perfumed.	भावितां वासितां (त्रिषु) ^{m f n m f n}
Adjusting with per- fumes. f	36. (संस्कारे) गन्धमाल्याद्यैः स्यात् अधिवासनम् ⁿ
A chaplet.	माल्यं माला सजा (मूर्ति) ^{n f g}
One worn in the hair, or a comb set from the neck to the forehead.	(विश्रमथे तु) गभेः ^m
Or falling over the forehead.	37. प्रभञ्जकं (शिखां वि) ⁿ
Or hung round the neck.	(पुरोन्मुखं) ललाटमाला ⁿ
Or worn as a scarf.	आलव (मृजुलवि सत्कालाद्) ⁿ
	वैद्यकं (तु तत्) ⁿ
	38. (यत्तिर्दण्डं क्षिप्तसुरसि) ^{2 m 3 m}
Or tied on the crown.	(शिखायां) धौड श्रेष्ठैः ^{2 m 3 m}
Decoration of hair.	राजना (स्यद्) परिस्त्रि ^{f m b}
Completion or fullness.	अभागाः परिपूर्यता ^{m f}

1 व —.

2 य —.

3 र —.

^a Consisting of camphor, agallochum, musk, and bdellium, (or else the three last, with saffron and sandal wood,) in equal proportions. ^b Whether ground and pounded, or not; but some distinguish the two last as restricted to perfumes ground.

^d To be thrown on the clothes; red powder, &c.

^c दण्डः or दण्डी.

^f With fragrant wreathes, resins, &c.

^e Sing. कर्ण.

परिस्त्रि.

^b Or परिस्त्रि.

A pillow. 39. उपधानं (तू) पवर्हः^{1 m}
 A bed. शय्यायां शयनीय (वत्)^{2 f}

शयनं^m
 1 bedstead मंच पर्यंक पल्यङ्गाः खट्वा (समाः)^{3 f}

A ball to play with. 40. गेयुकः कन्दुकः^{m a}
 A lamp. दीपः प्रदीपः^{m m}
 A chair or stool. पीठमासनम्^{n 4 n}

A casket. समुद्रकः संपुटकः^{m b m}
 Aspitting pot. प्रतियाहः पतदहः^{m c n}

A comb. 41. प्रसाधनी कंकतिका^{f f d}
 Perfumed powder. पिष्टातः पटवासकः^{m m}

A mirror. दर्पणे मुकुरादर्शः^{5 m n m e m f}
 A fan. वयनं तालवन्तकम्^{n n g}

1 उ—. 2 शय्या. 3 खट्वा. 4 आ—. 5 श.

* Also गेयुकः. b And समुद्रकः. c Or प्रतियाहः. d Like-wise कंकती and कंकतः. Also प्रसाधनं. e And मुकुरः or मंकुरः.
 f अदर्शः and आदर्शः. g Or तालवन्तः.

CHAPTER VII.

Race or lineage.	^f 1 ⁿ ⁿ ²ⁿ ^{3m} ^m
	2. संततिर्गोत्र जननकुलान्यभिजनाऽन्वयै
	^m ^m ^m
	वंशेऽन्वयायः सन्ताने
Tribes or classes. a	^{m b}
	वर्णाः (सुब्राह्मणादयः)
Spring from a royal house.	^{4 m} ^m
	2. राजवीजी राजवंशे
Spring from any family.	^m ^m
	वीज्य (सु) कुलसंभवः
Of honorable parentage.	^{m c} ^{m d} ^{5 m} ^m ^m ^{6 m}
	महाकुलकुलीनार्य सभ्यसज्जनसाधवः
The four orders. e	^m ^m ^m ^m
	3. ब्रह्मचारी गृही वाणप्रस्था भिक्षु (श्रुष्टये)
An order, or religious state. f	^{m n}
	आश्रमे (ऽस्त्री)
A man of the sacerdotal tribe.	^{m g} ^{7 m} ^{m h} ^m
	द्विजात्ययजन्म भूरेव वाडवः
	^m ^m
	4. विप्र (सु) ब्राह्मणा

¹ गो—   ² ल—   ³ अ—   ⁴ न—   ⁵ आर्ध.
⁶ धु.   ⁷ अ—न.

^a The sacerdotal, &c.   ^b Sing. वणैः.   ^c Or माहाकुल.
^d कुलीनः. Also वृत्त्यः, कौलेयः and केलेयकः.   ^e In succession as enumerated: viz. 1st. The religious student, who has received investiture, and is unmarried. 2d. The householder or married man. 3d. The hermit or anchoret. 4th. The mendicant or ascetic.   ^f Either of the four above enumerated.   ^g द्विजातिः. Also द्विजः and द्विजनः (—न).   ^h Or भूमिदेवः.

One, prac-
tising the
six allowed
acts. a

Wise &
learned.

A priest
conversant
with scrip-
ture.

A teacher.

A spiritual
parent. f

An instruc-
tor in holy
writ.

An em-
ployer of
priests, g
The same
for peculi-
ar rites. h

One, who
frequently
sacrifices.

1 m

(सौ) षट्कर्मा (य गादिभिर्वृतः)

2 m

3 m

4 m

5 m

m

m

m

विद्वान् पिपिदिदोयज्ञः सन्तुष्टोः कौविदि बुधः

m

6 m

m

m b

7 m

m

m c

5. धीरो मतोषो ज्ञः प्राज्ञः संख्यावान् पण्डितः कविः

8 m

m d

9 m

m

10 m

m

धोमान् सूरिः द्रवो वायुश्चैव, र्खो विचक्ष्णः

11 m

12 m e

6. दूरदर्शी दीर्घदर्शी

m

13 m

ऐ. त्रि वृष्टान्दो (समो)

उपाध्यायी ध्यापयी

m

m

(घ सादिभेकादिद्वद्) गुरुः

7. (मंत्रय. ख्यातद्) अचक्षुः

m

14 m

(वादिष्ठा लज्जते) ब्रवी

15 m

n

देष्टा (च) वरमात्र (द)

(म ने मयति) दोषिणः

m

m

8. दृष्ट्वा दी. क्षं य. स हुक्ता

1—दृ.

2—क्ष.

3—त.

4—दा—

5—सत्.

6—नृ.

7—वृत्.

8—अक्ष.

9—नृ.

10—ल—

11—नृ.

12—नृ.

13—हृ—

14—नृ.

15—यष्ट.

^a Sacrifice, study, benefaction; assisting to sacrifice, teaching, ac-
cepting alms. ^b Fem. प्राज्ञी. Also masc. प्रज्ञः. ^c And fem.

कवी. ^d Also सूरि (—नृ.). ^e Some disjoin the two last terms

as signifying provident. ^f Either the natural father, or the spiritu-
al preceptor. ^g One who employs them to perform a sacrifice.

^h For ceremonies which include the drinking of acid aselepias. Some
make this term synonymous with two preceding words.

One who sacrifices in due form.

— who does so in a certain form. a

— who has drunk the juice of acid Asclepias.

— who has bestowed all his wealth. c

— who is completely learned. d

— who has taken leave of his preceptor. e

— who has made ablutions. f

A pupil.

Novices. h

Fellow students. j

Spiritual brethren. l
A worshipper of fire. o

^{1 m} यज्ञा (तु विधिनेष्टवान्)

^m (स गोष्यतोद्या) ख्यपतिः

^{2 m} ^{m b} सोमपोतो (तु) सोमपः

^{3 m} 9. सर्ववेदाः (स येनेष्टोयागः सर्वखदक्षिणः)

^m अनूचादः (प्रवचने सांगे ष्धोती)

(गुरोस्तु यः

^m 10. लब्धानुज्ञः) समावृत्तः

^{4 m} सुत्वा (तमिषवे कृते)

^{5 m} ^{m g} छात्रतिवासिनौ शिष्ये

^{m i} शैक्षाः प्राद्यमकल्पिकाः

^{m k} 11. (एकब्रह्मव्रताचारा मिथः) स ब्रह्मचारिणः

^{6 m n} सतीर्थी (स्यै) कगुरव

(चित्तवानमिमं) अमिचित्

1—न. 2—न. 3—दस्. 4—न. 5—त्र. 6 ए—र.

^a In that of the sacrifice named from VRIHASPATI.

^b Also

सोमपाः (—पा.)

^c On the priests employed by him for a sacrifice called *Visvaji*; at which the principal's whole property must be distributed in sacrificial fees.

^d In sacred knowledge; being conversant with the *védas* and six *védāngas*.

^e To become a household-er. ^f Preparatory to the performance of a sacrifice.

^g Sing. अन्तेवासी (न). ^h Students who have recently begun reading the *védas*.

ⁱ Sing. शैक्षः. ^j Pursuing together the same studies, with like austerities.

^k Sing. स ब्रह्मचारी (—न.). ^l Pupils of the same preceptor.

^m Sing. सतीर्थः and सतीर्थः. ⁿ Sing. एकगुरवः.

^o One who has taken and placed or consecrated a sacrificial fire.

Traditional instruction. 12. (पारंपर्येयदेष्टे स्याद्) ऐतिह्यमितिहा (अर्थयम्)

Untaught knowledge.
Deliberate commencement.

उपज्ञा (ज्ञानमाद्यं स्याद्)

(आत्मारंभ) उपक्रमः

A sacrifice.

13. यज्ञः सर्वो ध्वरो यागः समस्ततुमखः क्रतुः

The great sacraments.

(पाठो होमश्चातिथीनां सपर्यातर्पणं बलिः)

14. एते पंच महायज्ञा (ब्रह्मयज्ञादिनामकाः)

An assembly or meeting.

समज्यापरिवष्टोः सभासमिति संसदः

15. आस्थानो (क्षौबम्) आस्थानं (स्त्रीनपुंसकयोः) सदः

A room in front of the offerings.

आर्ग्वणः (प्राग्धविर्गच्छात्)

By-standers.

सदस्या विधिदर्शिनः

Members of the assembly.
Reciters of the prayers.

16. सभासदः सभास्ताराः सभ्याः सामाजिका (युते)

अध्यक्षादहोतारो (यजुःसामर्ग्विदः क्रमात्)

1 इ—ह. 2 म— 3—द. 4 गो— 5—स.
6—न. 7—यु. 8 उ—

* Or ceremony in which oblations are presented. b Five acts of religion named the sacraments of the Vedas, of the Gods, of guests, of the manes, of mundane beings : viz. 1. study of scripture ; 2. presenting of oblations to the gods ; 3. hospitable reception of guests ; 4. libation of water to the manes of ancestors ; 5. casting of food on the ground, or in water, for the gods, or for mundane beings.

महायज्ञः. d Sing. संसत् (—द्). e Sing. fem. सदाः. Neut.

सदः. f In front of the apartment in which the intended oblations are stored : it is allotted to the employer and his family and the by-standers. g Whose business it is to notice and correct mistakes.

h Sing. सदस्याः विधिदर्शी. i Sing. सभासत् (—द्). j Being

Officiating
priest: a

The altar.
c

Sacrificial
ground: c

A ring on
the post: f

An enclo-
sure: g

Top of the
post: i

Wood for
lighting a
fire: j

Three sorts
of sacred
fire: l

17. (आग्नीषाखा घनैर्वार्था) ऋत्विजो याजका (अ ते)

वेदिः (परिष्कृता भूमिः)

(समे) स्थण्डिलचतरे

18. यवलीयूपकटकः

कुम्भा (सुगहनाटसिः)

यूपायं तमे

(निर्मथ्य दारुणित्) रक्षि (ईयोः)

19. दक्षिणामिर्गार्हपत्याहवनीयौ (त्रयो ऽमयः)

¹ न.

² अ.

³ गा.

* Hired to perform the sacrifice : and denominated according to their respective offices, आग्नीषः (or आग्नीवः), &c. Sixteen such are employed under different designations. ^b Sing. ऋत्विज् (—ञ्).

Or spot prepared for binding the victim, or placing the vessels. Also वेदो. * A spot levelled for the purpose. ^c A wooden

ring on the top of the sacrificial post. Some say an iron ring at its base. * Round the place of sacrifice, to prevent prophane intrusion.

^b Some make this a synonymous term. Fem. सुगहना.

Of the sacrificial post (called यूपायः); which is an octangular column

Bambus or of C'hadira wood (Mimosa Catechu); to which the victim is bound, to mark the conclusion of the sacrifice. ^j By the

tritition of two pieces of wood. * अरक्षिः. Also fem. अरक्षो.

Severally stated : viz. दक्षिणामिः, a fire, taken from the consecrated

fire, or from a domestic fire, and placed towards the south. गार्हपत्यः,

fire perpetually maintained by a householder. आहवनीयः, fire

once taken and prepared for receiving oblations : a consecrated fire.

The three
sacred
fires. a
Fire conse-
crated by
prayers.

(अग्नित्रयमिदं) वेता

प्रणीतः (संस्तुतेः) जलः

Sacrificial
fire. b

Sort of
sacred
fire. c

20. समूहः परिचायेपचायात् (अग्नेः) प्रवेगिणः

(यो गार्हपत्यादानोय दक्षिणाग्निः प्रणीयते

21. त. सम्र) आगा

The wife
of fire. d

(इया) इमायो स्वाद्या (च) ऊतभुक् प्रया

Prayer
uttered to
excite fire.
e

(कृक्) सामधेनो धाया (च या सादभिसमिधने)

Metre. f
A prepar-
ed oblation
for the
goats g
Curd of
two milk
whey.

22. (गायत्री प्रमुहं) कंदा

(हव्यपाजे) चरुः (पुमात्)

आमिक्षा (सा श्रुतोक्षिया क्षोरे ग्यादधियोगतः)

A leather
fan. i

23. धुवित्रं (यज्रं तदत्रयितं ऋगधर्मणा)

¹ उ—.

²—स.

* Collectively. ^b In general : or, as others interpret this, parti-
cular sacrificial fires. ^c The southern fire, taken from the house-

holder's hearth, and consecrated. ^d A goddess presiding over the
prayers with which burnt-offerings are made. ^e Used, when fuel

is put on the fire. ^f Measure of verse in the *Vedas* : of various

sorts ; as गायत्री or गायत्री, 24 syllables (6×4). उघाक् (—ह), 28
syllables (7×4). अनुष्टुप् (—भ), 32 syllables (8×4). वृहती, 36
syllables (9×4). पंक्तिः, 40 syllables (10×4), &c. ^g Also for the

mapes. Some explain it, the vessel in which oblations are prepared.

^h Some write आमोक्षा. ⁱ Made of antelope's hide ; and used to

fan the sacrificial fire. ^j Also धुवित्रं.

Oblation of
butter and
curries.
— of rice,
milk, and
sugar.

Food of the
gods and
manes. a

A vase or
vessel. b

Various
sorts. c

A victim. i

Immola-
tion.

Slain or
immolated.

An intend-
ed oblati-
on. k

Burnt as a
sacrifice. l

एवदाज्यं (सदधाज्ये)

परमात्रं (तु) पाचसः

24. हव्यं कथं (दैवधिये अने)

पात्रं (सुवादिकम्)

घुवापमञ्जुह (नी तु)

सुवा (नेदाः)

सुधः (स्त्रियः)

घुवापमञ्जुह (नी तु) सुवा (नेदाः) सुधः (स्त्रियः)

25. उपाकृतः (पशुरसौ धामभिमन्त्र्य अतो हतः)

परंपराकं शमनं प्रोक्ष्यं (च बधार्धमम्)

26. (वाचसिंगाः) प्रमोतोपसम्पन्नप्रोक्षिता (हते)

साम्राज्यं हविर

(अमौ तु ऊतं त्रिषु) वषट्छासम्

1 उ—तु.

2 च.

3 उ—.

4 स.

* Respectively, viz. हव्यं, an oblation to the gods. कथं, an oblation to the manes. ^b Of any kind : including the undermentioned sorts ; besides others, as pestle and mortar, spoon, jar, &c. ^c Severally named in the text. They are used in sacrifice and differ in shape : being respectively (as some describe them) round, square, semicircular, triangular, and lotus-shaped. ^d घुवा, shaped like an Indian fig-leaf (*Ficus Indica*) and made of the wood of *Flacourtia sepida*. ^e उपमन्त्र, a round vessel made of the wood of a holy fig tree (*F. religiosa*). ^f मञ्जुह or मञ्जुः, a semicircular vessel made of the wood of *Butea* (B. frondosa). ^g सुवा or fem. सूः, a ladle of *c'hadira* wood (*Mimosa Catechu*). ^h सुक् (—च्) same with the last, though some distinguish it. ⁱ Slain, or to be slain. ^j Also शसनं or ससनं. ^k The thing to be offered or sacrificed : usually clarified butter. ^l Sacrificed in fire.

^b ^a
 Supplement- 27. (दीक्षांति) ऽवधयो (यश्च)
 al sacrifice. ^a ^{m/n}
 Suitable to (स्तकर्मार्हन्तु) यश्चिषम्
 a sacrifice. (त्रिषु)

An act of
 sacrifice. d

(यश्च ज्ञातुकर्मो) छं

— of pious
 liberality. •

ⁿ ^m
 पुर्तं (खातादिकर्मणि)

Remains of
 a sacrifice or
 oblation. f

28. अमृतं विधसो (यश्च शेषभोजनशेषयोः)

Gift or do-
 nation.

^m ⁿ ⁿ ²ⁿ ⁿ
 त्यागो विहापितं दानमुत्सर्जनं विसर्जने

29. विस्त्रासनं वितरणं स्पर्शनं प्रतिपादनम्

ⁿ ⁿ ³ⁿ ^{4f}
 प्रादेशनं निर्वपणमुपवर्जनमंहतिः

Obsequies
 of a deceas-
 ed person.

^{m/n}
 30. (मृतार्थं तदहर्दानं त्रिषु स्याद्) और्जदेहिक्म्

Gifts in ho-
 nour of the
 deceased.

ⁿ ^m ⁱ
 पितृदानं निवापः (स्याच्च)

Funeral re-
 past. j

⁵ⁿ
 ऋजं (तत्कर्मशास्त्रतः)

¹ इह.

² उ—.

³ अ—.

⁴ अं—.

⁵ स्याज्.

* Performed to atone for any defect in the principal one. ^b Some make this a synonymous term. ^c Fem. यश्चिषा. ^d Oblation

or other act of a sacrifice; or the sacrifice itself. ^e Digging a pond or well; erecting a temple or house; planting an orchard, &c.

^f Respectively, viz. अमृतं, butter, &c. remaining of a sacrifice. विधसः, residue of food offered to the gods, to the manes, to a venerable guest, or to a spiritual parent, &c. ^g Or अहृतो. Also अंहतिः. ^h Also और्जदेहिक्म्, और्जदेहिक्म्. Fem. और्जदेहिक्को. ⁱ And निवापः.

^j Feeding of priests and other prescribed ceremonies, in honor of an-cestors.

Monthly obsequies.	^{a b} 31. अन्वाहार्यं मासिकं	¹
^a Eighth hour of the day. c		^{m n} (इहो इहो इहो) कुवपो (इस्त्रियाम्)
Research or inquiry.	^f पर्येषणा ^f परोक्षि (का) ^f जेवणा (च) ^f गवेवणा	
^d Request or solicitation.	^{f e} 32. सनि (त्तु) ध्येवणा	²
Asking or begging.		^f याज्या अभिप्रायिनाचना ^f ध्येवणा
	^f (घट् तु त्रिष)	
A respectful oblation. g	^{m f n h} ध्ये (मर्चार्थे)	
Water for ablation of the teet.		^{m f n i} पाद्यं (पादाय वारिणि)
	^{m f n j} 4 ^{m f n k}	
Proper for a guest.	33. (क्रमाद्) आतिथ्यातिथ्ये (अतिथ्यर्थे) इव साधुनि	
	^{m f n l} ^{m f n m} ^{5 m n}	
A guest.	(स्याद्) आवेष्टिक आगतुरतिथि (नै गृह्णागते)	

¹—क. ²अ— ³या— ⁴आ— ⁵अ—

^a Funeral repast in honor of ancestors on the day of new moon. Some restrict this to the monthly ceremonies for one recently deceased. ^b Also अन्वाहार्यकं and अनुहार्यं. ^c Towards midday : for the day (or period of day light) comprises fifteen hours (*muhūrtas*). An offering to the manes at noon is reckoned best. ^d Especially the investigation of duty by reasoning ^e Also सनी. ^f The following admit the three genders. ^g Water only ; or else grass, flowers, &c. with water. ^h Fem. अर्घ्या. ⁱ Fem. पाद्या. ^j Fem. आतिथ्या. ^k Fem. आतिथ्येयो. ^l Fem. आवेष्टिको. ^m Likewise आगन्तुः. ⁿ Also fem. अतिथिः, or अतिथ्यो. ^o Some include this among the synonyma.

Worship. a 34. पूजा नमस्या ऽपचितिः सयर्थ्या ऽर्चा ऽर्चणाः (समाः)

Service. वरिवक्षा (तु) शुश्रूषा परिचर्या (य्यु) पासनम्

Roaming. d 35. ब्रज्या ऽटाव्या पर्यटनं
Perseverance in austerities. चर्या (ः) ऽपघस्थितिः

Sipping. f उपसर्गं (स्वा) चमनम्

Silence. (ऽय) मौनमभाषणम्

Order, method. 36. आनुपूर्वी (स्त्रियां) (वा) इत् परिपाटी अनुक्रमः
पर्याय (स्त्रा)

Neglect. i ऽतिपात (स्तु स्यात्) पर्यय उपात्ययः

Meritorious act. j 37. नियमो व्रत (मुखो तच्चोपवासादि) पुण्यकम्

A fast. उपवसं (तु) पवासे

Discrimination. विवेकः पद्यगाढता

Holiness. i 38. (स्याद्) ब्रह्मवर्चसं वृत्ताध्ययनजिह्व

1—उ. 2 आ—. 3 वा—. 4 आहत. 5 उ—. 6—जि.

* Whether adoration or respect. ^b Likewise परिसर्ग्या. ^c Also fem. उपासना or उपासिः. ^d Wandering for alms: travelling for austerities. ^e Also अटा and अट्या. ^f Touching without swallowing. ^g Likewise, neut. आनुपूर्व्यं, आनुपूर्वं or आनुपूर्वकं. ^h And परिपाटीः. ⁱ Of what is enjoined or customary. ^j As fasting, &c. ^k Also उपोषितं, उपोषणं, औपवसं, &c. ^l Resulting from the study of scripture; and the observance of its injunc-

ing
hands
read-
the Vē-
a

ctified
a. l

oly pos-
c

acred
cept. d

chief in-
ction. c

secondary
a. f

oly study.
g

oisance.
i

mondi-
nt. k

(ध्यांजलिः)

घाटे) ब्रह्माञ्जलिः^m

(घाटे विजुषे) ब्रह्मविन्दनः^{1 m}

39. ध्यानयोगासने ब्रह्मासनंⁿ

कल्पे विधि क्रमौ^{m m m}

मुखः (स्रावधमः कञ्जो)^m

नुकल्प (सु ततो धमः)^m
^{n h}

40. (संस्कारपूर्वयहणं स्याद्) उपाकरणं (श्रुतेः)^{n j 2 n}

(समे सु) पादयहणमभिवादनं (मित्रुमे)^{3 m m l 4 m 5 m m 6 m}

41. मिश्रः परिव्राजकः कर्मेन्दो याराशये (यि) मस्करौ

1—नु. 2—अ. 3—ज. 4—न. 5—न. 6—न.

* An act of humility, with a short prayer, at the beginning and end of a lesson : or else to mark, by the motion of the hands so joined, the accentuation, while reading the *Sāmaveda*.

^b Drops of pittle sputtered in reading the *Vēdas*.

^c Adapted to meditation and restraint of thought : sitting with the feet raised, or with fingers intertwinced, &c.

^d Practice prescribed by the *Vēdas* for the effecting of certain consequences.

^e Regarding an act of religion : as sacrifice with rice ; ' strew *Cusā* grass.' ' Or succedaneous : as, for want of rice use *Nibāri* : ' for want of *Cusā* employ *Cāśa* or *Durāśa*.'

^f Reading of the *Vēdas* after initiation.

^h Also उपाक्रमे (—न) and उपयहणं.

ⁱ A bow or prostration to a person addressed by name.

^k Likewise उपसंयहणं.

^l One who has entered the fourth order (or that of devotion), following the rules of CARMANDA or PĀRĀŚA-

BYA : a *Sannyāśi*.

^m And परिव्राजकः.

ⁿ याराशरी or यराशरी (—न).

An ascetic. a

तपस्वी तापसः पारिकाशी

A holy sage. b

वाचंयमे मुनिः

Patient of austerity.

42. तपःक्षेत्रसहे दातो

Religious students. c

वर्णिने ब्रह्मचारिणः

Saints. e

ऋषयः सत्यवचसः

An initiated householder. g

खातक (स्त्रा) हवव्रतो

Sages with subdued senses. i

43. (ये) निर्जितेन्द्रिययामा यतिने यतय (यते)

One, who sleeps on the bare ground. l

(यः स्थण्डिले व्रतवशाच्छते) स्थण्डिलशायुः (सौ)

1—न्. 2—न्. 3—यो. (—न्).

a Employed in devotion and seeking spiritual wisdom. Some make these terms synonymous with the preceding. b Practising rigid taciturnity; devoid of passions, and serene or unruffled by pain or pleasure. c Practising austerity during the study of the *Vēdas*.

d Sing. वर्णी (—न्) and ब्रह्मचारी (—न्). e Infalible. Seven classes of them are distinguished, viz. *Maharshi*, *Dēvarshi*, (as *NĀK-REDA*, &c.), *Brahmarshi*, (as *CASŸAPA*, &c.), *Paramarshi*, *Caṇḍarshi*, *Śrutarshi*, and *Rājārshi*. f Sing. ऋषिः or रिषिः. And fem. ऋषी, &c.

g One, who has entered the second order, after passing through the first: having completed his noviciate, but without attaining a knowledge of the *Vēdas* (he is called *Vratasnātaca*): having attained that knowledge before the expiration of the prescribed period of study (he is termed *Vidyāsnātaca*): having completed both his studies and probation (he is named *Ubhayasnātaca*). h आश्रितव्रतो (—न्) and

आश्रितव्रतो. i Whose organs are restrained from all that is blamable, as *VAŚIṢṬHA* and others. j Some exclude this from the synonyma.

k Sing. यतो (—न्) and यतिः. l By way of morph.

44. स्थण्डिल (चा)

A perfectly virtuous. a

A purified person. b

Heretics and impostors. c

A student's staff. e

One cut from a Bamboo. g

His water-pot. h

His cushion. j

A hide used by him. l

Aggregate of alms. Reading or muttering of prayers.

(य) विरजस्तमसः (सुर) इयातिगा

यवित्रः प्रयतः छतः

पाषण्डाः सर्वलिङ्गिनः

45. (पाक्षाशो दण्ड) आषाढो (त्रते)

रांभ (स्तु वैखवः)

(अस्तो) कमण्डलुः कुण्डो

(ब्रतिनामासनं) दृघो

46. अजिनं चर्म छत्तिः (खो)

मैक्षं (मिक्षाकदम्बकम्)

स्वाध्यायः (साज्) जपः

1—मस्.

2—न.

3—न.

* Devoid of every bad quality : having gained the knowledge of God, and attained beatitude in their life time : as VYĀSA and others.

^b Cleansed by austerity and mortification. ^c Who assume the exteriors of the four tribes and orders ; but whose practice is in contradiction to the *Védas* : for example (say the Commentators) the *Baud-d'has*, &c. ^d Sing. पाषण्डः or पाखण्डः. ^e Cut from a *Pālāsa*

tree (*Butea frondosa*) : and used by certain ascetics on the full moon of *Āshādd'ha*. ^f Also आषाढः. ^g Borne by students with a wisp

of *Cūśa* grass. Any other Bamboo staff is named वैखवः. ^h A wooden or an earthen one. The student, as well as the ascetic in the third or fourth order, was anciently required to carry a water pot. ⁱ Likewise

कुण्डिका. ^j A seat made of *Cūśa* grass (*Poa cynosuroides*). ^k Or

दृघो. ^l Commonly an antelope's skin. ^m Or जपः.

Religious
bathing. a

सूत्या ऽभिषवः स्वमं (च सा)
1 m f n c

Auxiliary
by prayer. b

47. (सर्वे न सामपध्वंसि अयं त्रिषु) घमर्धणम्

Half-monthly
sacrifice. c

दधै (स) पौर्णमास (अ) यागी पक्षांतयोः पृथक्

A perpetual
duty. d

48. (शरीरसाधनापेक्षं निव्यं यत्कर्म तद्) यमः

A voluntary
act. e

नियम (सु) स यत्कर्मान्वित्यस्तुसाधनम्

The cord
passed over
the left
shoulder. g

49. उपवीतं (यज्ञसूत्रं प्रोद्धते दक्षिणे करे)

Over the
right shoulder. i

प्राचीर्नावीत (मन्वस्मिन्)

Suspended
over the
neck.

निवीतं (च ऽलम्बितम्)

Part of the
hand sacred
to the gods. j

50. (अङ्गुल्यये तीर्थं) दैवं

1 अ—.

* Preparatory to a sacrifice. Also, as some explain in these terms, extracting the juice of acid asclepias, and drinking. ^b Meditated while a drop of water is held to the nose. The name (which is also that of its author) signifies expiatory : it is supposed to atone even sins in thought. ^c Fem. अघमर्धणी. ^d At the change and full of the moon, respectively : performed by persons maintaining a perpetual fire. ^e As veracity, &c. See MENU, Ch. 10. v. 63. ^f As pilgrimage, fasting, &c. ^g And under the right arm. MENU, 2. v. 63. It is the usual mode of wearing it. ^h This general term, for the sacerdotal string, is by some made synonymous with the preceding word. ⁱ And under the left arm. It is so worn during particular ceremonies. ^j Tips of the fingers (some exclude the thumb) : See MENU, 2. v. 59.

Part of the
head sacred
to the crea-
tor. a

to the
images. b

to the
Védas. c

Deified
state. d

Inferior dei-
fication. e

Penance. g

Fasting
to die.

One who has
left his sa-
cred fire. h

Hypocrisy.
i

An uninitia-
ted person.

One who has
not made his
studies. k

(सखांगुल्यो मूले) कायम्ⁿ

मध्येऽकुछाकुल्योः) पैत्रंⁿ

(मूले अकुछस्य) ब्राह्म्यम्ⁿ

51. (छाद) ब्रह्मभूयं ब्रह्मत्वं ब्रह्मसायुज्यं (मित्यपि)ⁿ

देवभूया (दिकं तदत्)^{n f}

छच्छं (सान्त्वननादिकम्)ⁿ

52. (संन्यासवत्यनशने पुमान्) प्रायो^m

(य) कौरवा^{1 m}

नद्यामिः^m

कुहना (लोभान्निष्ठेर्थापयकत्पना)^f

53. ब्राह्मः संस्कारहीनः (छाद)^m

अखाथ्यायो निराकृतिः^m

1—न.

^a To *Prajapati*. It is the root of the two smaller fingers. ^b Be-
tween the thumb and forefinger. ^c Under the root of the thumb.
^d Becoming united with *Brahme*. ^e Becoming identified with a
god. ^f देवभूयं, देवत्वं or देवसायुज्यं. ^g That called *Sántapana*
or any other: as the *Chándráyana* or *Prájápatya*, &c. See MENU,
11. v. 212, &c. ^h Having extinguished or neglected it; or having
gone abroad, committing the charge of the perpetual fire to his fami-
ly. ⁱ Practice of religious austerities through avarice, or from pride,
&c. ^j For whom the prescribed ceremonies have not been per-
formed: who has not received investiture. ^k Who has not duly read the
Védas.

CHAPTER VIII.

SECTION I.

a man of
the military
tribe.

A king.

An emper-
or. f

A universal
monarch. g

Any other
prince.

A para-
mount. h

An assem-
blage of
princes.

— of sol-
diers.

1. ^{ma} ^m ^m ^{ma} ^{1 m}
मूर्धाभिषिक्तो राजन्यो वाङ्मजः क्षत्रियो विराट्

^{m b} ^{2 m} ^m ^{3 m c m d} ^{m e} ^m
राष्ट्रि राष्ट्र पार्थिव स्माभ्युप भूय महोदितः

2. (राजा तु प्रणताश्वसामंतः स्याद्) कधीश्वरः

^{4 m} ^m
चक्रवर्ती सार्वभौमो

^m
(वृषो ऽनो) मण्डलेश्वरः

3. (येनेष्टं राजसूयेन मण्डलसेश्वरश्च यः

^{5 m}
शास्ति यथाश्रया राष्ट्रः स) सम्राट्

ⁿ
(अथ) राजकम्

ⁿ
4. राजन्यकं (च वृषति क्षत्रियाणां गण्य क्रमात्)

1 राज.

2—ज.

3—त्.

4—न.

5—ज.

a Also क्षत्री (—न) and क्षत्रः or क्षत्रः.

b राजा (—न.)

c Likewise महोदित्, &c.

d वृषः. So वृषति, वरपति, &c.

e Also भूपालः, भूमिपालः, &c.

f Paramount over all neighbour-

ing princes. Some make this synonymous with the following. g So-
vereign of the earth from sea to sea.

h A sovereign prince, who
has performed a *Rāja-yajña* sacrifice, and exercises despotic sway over
others. Or one, who has either of these qualifications.

A minister
or counsel-
lor.

^{1 m} मंत्री ^m धीसचिवो ^m ज्ञात्यो

Other mi-
nisters.

^{m a} (इत्ये) कर्मसचिवो (स्ततः)

The king's
compani-
ons.

^m 5. महामात्राः ^{m n b} प्रधानानि

The priest
or chap-
lain.

^{2 m} पुरोधा ^m (स्तु) पुरोहितः

The judge.

^{3 m} (अष्टरि यवद्वाराणां) ^{4 m} प्राङ्निवाका ^m उत्तदर्शको

The ward-
er or port-
er.

^{m c} 6. प्रतोद्वारे ^m द्वारपाल ^{m d} दास्य ^m दास्यित ^{m e} दर्शकाः

An armed
guard.

^m रक्षिवर्गं ^{5 m} (स्तु) नौकसो

A superin-
tendent. f

^{6 m} (स्था) ^{7 m} अधक्षा ^m अधक्षतौ (समौ)

An over-
seer of a
village.
An inspec-
tor of a
district.

^m 7. स्थायुको (अधिक्षतोयामे)

^m गोपो (यामेषु भूरिघु)

The trea-
surer. g

^m भौरिकः ^m कनकाथक्षो

The master
of the mint.
h

^m रूप्याथक्ष ^{m i} (स्तु) नैय्यिकः

The cham-
berlain. j

^m 8. (अंतःपुरे लघ्विततः स्याद्) अंतर्दक्षिको (जनः)

1—न. 2—धस्. 3—क. 4—क. 5—अ—.
6—क्ष. 7—त.

^a कर्मसचिवः. Also ज्ञातायः. ^b Sing. प्रधानं, —नः. ^c Also प्रतिद्वारः. ^d Or दास्यः. Likewise द्वारी (न), द्वारिकः, दैवा रिकः. ^e Also उपदर्शकः and दास्यितदर्शकः. ^f Over any de- partment some say, over that of receipts and disbursements. ^g Su- perintendent of the gold. ^h Superintendent of the silver coinage ; or of the silver in general. ⁱ Also टङ्गपतिः. ^j Superintendent of the women's apartments.

Attendants
of the wo-
men. a

A eunuch.

A servant.

A foe. h

A stranger
or neutral.

A stranger.
k

An enemy
in the rear.

Any ene-
my.

A friend
and con-
temporary.

सौविदः^m कंजुकिनः^{ml} स्यापत्याः^{mc} सौविदा^{md} (ख ते)

9. षष्ठो वर्षवत् (सुख्ये)

सेवका^m ऽर्थजोविनः^{1mg 2m}
3m

(विषयानंतरो राजा) शत्रु

मित्र^{nj} (मतः परम्)

10. उदासीनः (परतरः)

पार्श्वियाह^m (सु पछतः)

रिपौ वैरि सपत्न्या^{4m ml mm} ऽरि द्विवद्वेषण दुर्ददः^{m 5m 6m 7m}

11. द्विड् विपत्त्या^{mn} ऽद्विता^m ऽमित्र दस्यु^{mn} शत्रव शत्रवः^{m 8m}

अभिघातिपरा^{mo m mp} रातिप्रत्यर्धिपरिपंथिनः^{9m 10m}

12. वयसाः^{m m 11m} स्निग्धः सवया

1—न. 2—न. 3—शत्रु. 4—यु. 5—त.
6—दे. 7—द. 8—शत्रु. 9—न. 10—न. 11—स.

* Guarding the apartments of the king's women. * Sing. कंजुकी
(—न.) * स्यापत्यः or स्यपतिः * सौविदः or सुविदः. * A
castrated attendant. Some make the preceding synonymous with this.
* One reads षष्ठः, but erroneously; for the term is षंडः and signifies
impotent. * अर्थी (—न). * A neighbouring prince; for en-
mity frequently arises between neighbours. * Being more distant.
* Or मित्र. * Remote: showing neither friendship nor enmity.
* वैरो (—न). * Or सापत्यः. * द्विड् (—घ). Also द्विघः (—घ).
* अभिघाती (न) or अभिघाती (—न) and अभिघातिः (—ति). * अ
रातिः or आरातिः

Trusted;
confiden-
tial.
An astro-
loger.
A man ver-
sed in any
science.
A generous
household-
er.
A scribe.

सखं सौम्यदीनं (खाद्)

(अथ) मित्रं सखा मुहत्

अनुरोधो अनुवर्तनम्

A spy. d 13. यथार्थवर्णः प्रविधिद्वयसमंखरः सखः

चार (ख) गूढपुरुषश्च

(च) तः प्रत्ययित (स्त्रियु)

14. सांवत्सरोऽप्यौतिषिको दैवज्ञ गणका (वपि)

(सुर) नौऋत्तिक नौऋत्तं ज्ञानि कार्त्तान्तिका (अपि)

15. तांत्रिको ज्ञातसिद्धांतः

सत्रो गृह्यतिः (समौ)

लिपिकारोऽक्षरचनोऽक्षरचुं (ख) लेखके

- 1—खि. 2—द्. 3—अ— 4—च—. 5—घ.
6—आप्त. 7—न्. 8—न्.

* Or मित्रं. Invariably neuter : but some vary the gender ; masc.
मित्रः fem. मित्रा.   b Fem. सखो.   c The accomplishing of a de-
sired object. Some explain this, service.   d The two first, others
say the three first, terms signify a secret agent under a disguise : and
the rest an occasional emissary : or else a spy in general.   e Or
अवसर्पः.   f Fem. आप्ता and प्रत्ययिता.   g Or औतिषिकः.
h गणकः fem. गणको.   i Constantly giving alms and performing
sacrifices.   j Also सत्रो.   k Or लिपिकरः and लिपिकरः.   l Also
अक्षरचुं.

Scripture
or writing.

A messenger
or ambassador.
An embassy
or message.

A traveller.
The requisites of
regal administration.

Including
citizens.

Six expedients of
defence.

Power.

16. लिखिता अक्षरसंस्थाने लिपिलिखि (इमे लिखितौ)

(आत्) संदेशद्वयो दूतौ

दूतं (सद्भावकर्मणि)

17. अध्वनोने अध्वगो अध्वयः पांथः पथिक (इत्यपि)

(स्वाम्यमात्यसुहृत्प्रादुर्गन्तवानि च)

18. राज्याङ्गानि प्रकृतयः

(पौराणां श्रेण्यो ऽपि च)

(सन्धिर्ना विद्यते यान्मासनं दैधमाश्रयः)

19. (षड्) गुणाः

शक्तयः (स्त्रियः प्रभावोत्साहमंत्रजाः)

¹ लि—.

* And लिखनं or लेखनं. ^b According to another reading (अक्षर-
विन्यासे), this and the preceding term are the interpretation of the two
next words. ^c Likewise लिपि and लिखि. ^d Fem. दूती. ^e And
दौतं. ^f Fem. अध्वनोना, अध्वगा, अध्वन्या. ^g Fem. पांथा, पथिको.
Some write पथिका erroneously as others observe. Also masc. पथकः.
^h Viz. 1st. the king or lord; 2d. his counsellor or minister; 3d. a
friend or ally; 4th. treasure; 5th. territory; 6th. a strong hold; 7th.
an army. ⁱ Sing. राज्याङ्ग and प्रकृतिः. ^j Some reckon eight requi-
sites of regal administration including the companies of citizens: others
nine with the spiritual adviser, &c. ^k Severally mentioned. Viz. Pa-
cification. War. A progress or a march. A halt or the maintaining of
a post. A double resource or a stratagem. Recourse to protection.
^l Sing. गुणः an expedient. ^m Of three sorts: as resulting from
majesty, perseverance and counsel.

Threefold
object. a

(क्षयः स्थानं च वृद्धिश्च) त्रिवर्गा (नोतिवेदिनाम)

Majesty. b

20. (स) प्रतापः प्रभावः (सु यत्तेजः कोषदण्डजम्)

Four means
of success. c

(भेदा दण्डः साम दानमिच्छा) पायः (चतुष्टयम्)

Punish-
ment. d

21. साहसं (तु) दमो दण्डः

Concilia-
tion. e

साम सात्वम्

(अथो समौ)

Disunion. f

भेदोपजापाव

Trial or
test of ho-
nesty. e

उपधा (धर्माद्यैर्यत्परोक्षम्)

22. (पञ्च घिष्)

Secret. g

उपदक्षीणो (सकृत्तोयाद्यगोचरः)

Solitary, or
private. h

विविक्ता विजय च्छन्न निःशलाका (स्त्रिया) रहः

23. रह (स्त्री) पांशु (चालिंगे)

Occurring
in private. i

m f n k

रहस्यं (सद्भवे त्रिषु)

Trust or
confidence. j

(समो) विश्रम् विश्वासौ

1 उ— 2 न्— 3 उ—प. 4—स्. 5—स्. 6 उ—.

a Loss, evenness and gain : or disappointment, continuance of the same state, and success : or else expenditure, equality and profit. b The dignity arising from treasure and forces ; and from the power of punishment : the consequent high spirit and impatience of injury. c In reducing the foe : viz. sowing of dissension, chastisement, conciliation and gifts. d Likewise श्राम (—न्) and श्रान्तं. e Trial of loyalty, of disinterestedness, of continence, and of intrepidity. f The five next terms admit the three genders. g Unknown to a third person.

h Fem. विविक्ता. i छन्नः or छंदः. j Likewise masc. रहः (ह).

k Fem. रहस्य. l And विश्रम्.

Deviation
from right.

भेषो (भक्षो यथोचितात्)

Propriety
or fitness.

24. अक्षेप न्याय कल्पा (स्तु) देशरूपं समञ्जसम्

Right, fit or
proper.

युक्तमैययिकं लभ्यं भजमाना अभिनोत (वत्)

25. न्याय्यं (च त्रिषु षट्)

Delibera-
tion. a

संप्रधारणा (तु) समर्थनम्

An order or
command.

अत्रवाद (स्तु) निर्देशो निर्देशः शासनं (च सः)

26. शिष्टि (खा) जा (च)

Continu-
ance in the
right way.
Offence or
transgres-
sion.

संस्था (तु) मर्यादा धारणा स्थितिः

आगो उपराधो मनु (ख)

Binding.

(समे त्) दानबन्धने

Double
penalty. c

27. द्विमाद्यो (दिगुणो दण्डो)

Royal
revenue.

भागधेयः करो वलिः

Toll. e

(घट्टादिदेयं) शुल्को (स्त्री)

A present.
f

प्राप्तं (तु) प्रदेशनम्

¹ औ—.

² आजा.

³ स.

⁴ उ—.

* On the propriety or impropriety of any thing : a determination thereon. ^b Also शास्तिः. ^c Twice the prescribed fine or punishment of the offence. ^d Also कारः. * Or duty of customs payable at ferries, and passes. ^f Some restrict the two first terms to signify an oblation of first fruits, &c. to the gods : or a present to a friend; and the four last an humble offering to the king, &c.; or else a bribe; or generally any present. Others restrict all the terms to one or other of those various senses.

	ⁿ 28. उपायनमुपयासमुपहार (स्त्रयो) पदा	^{1 n} ^{2 m} ^{3 f}
A special gift. a	(यौतकादि तु यद्देयं) स दायो हरणं (च तत्)	^{m b} ⁿ
Present time. c	^m 29. तत्कालं (स्तु) तदालं (स्याद्)	^{n d}
Future time.		^{f e}
Immediate consequence.	सांद्ष्टिकं (फलं सद्यः)	ⁿ
Future consequence.		^m
Casual and unseen danger. f	30. अदृष्टं (वर्द्धतोयादि)	ⁿ
Obvious danger. g		^m
Latent danger. h	(महोभुजाम्) अहिभयं (स्वपक्षप्रभवं भयम्)	ⁿ
Bearing of royal insignia.	31. प्रक्रिया (तु) धिकारः (स्याच्च)	^f ^{4 m}
A cow tail.		^{n j} ⁿ
A throne.	नृपासनं (यत्तद्) भद्रासनं	ⁿ
One made of gold.	सिंहासनं (स्तु तत्)	ⁿ

1 उ— 2 उ— 3 उ— 4 अ—

As a nuptial present (यौतुकं), or alms to a student on his initiation, &c. ^b Likewise मुदायः. ^c The time when an act occurs.

^d Some say indec. ^e Also masc. आयतः. ^f As that of conflagration, inundation, &c. ^g As desolation and plunder of armies. ^h From one's own party : compared to a lurking serpent.

ⁱ The tail of the Bos grunnicus : used as a fan. ^j Likewise चमरं and fem. चमरा—दो.

32. (चैम)

A parasol.	^{na} छत्रं ¹ⁿ (त्वा) तपत्रं	
A royal one. b		²ⁿ (राजसु) वृषजस्र (तत्)
An auspicious jar. c	^m भद्रकुम्भः ^m प्रसन्नकुम्भो	
A golden vase.		^m मङ्गारः ^f कनकालुका

SECTION II.

A ramp. d	^m 1. निवेशः ⁿ शिविरं (शङ्के)	
A sentry or guard.		ⁿ सज्जनं ³ⁿ (त) वरक्षयम्
Component part of an army. e		ⁿ (हस्त्यश्वरथपादात्तं) सेनाङ्गं (स्याच्चतुष्टयम्)

1 आ—.

2—न.

3 उ—.

* Or छत्रं.

* With a golden staff.

* A golden one,

filled with water from a holy place, and used in consecrating a king.

^d Some say the royal residence. * Four such parts are distinguished: horse, foot, elephants and cars: besides boats, buffaloes, &c.

An elephant.

1 m 2 m m m m
2. दंती दंतावलो हस्तो हिरदो जनेकपो विपः

m m m a m m 3 m
मंतकजो गजो नागः कुजरो बारणः करो
m m 4 m h

3. इमः स्तनेरमः पद्मी

The leader of a wild herd.

m m
यूधनाथ (स्त) यूधपः

A rutting elephant. c

m m
मदोत्कटो मदकलः

A young elephant. d

m e m
कलभः करिशवकः

A furious elephant. f

m m
4. प्रभिन्नो गर्जितो मत्तः

An elephant out of rut. g

m m
(समाव) उजांत निर्मदौ

A herd of elephants.

m f
हास्तिक गजता (हृन्दे)

A female elephant.

f f f h
करिणी धेनुका वशा

The temples.

m m i
5. गण्डः कटो

The temporal juice. j
Water emitted from the elephant's trunk.

m n
मदो दानं

His frontal gloves. k

m m
वमथुः करशीकरः

m l
कुम्भौ (तु पिण्डौ शिरसः)

1—न.

2—न.

3—न.

4—न.

- a Also नगजः. b And पद्म. c From whose temples juice is beginning to flow. d Till twenty years : some restrict the term to a cub under five years. e Fem. कलभो. f From whose temples juice is flowing. g The juice having ceased to exude. h So हस्तिनी, पद्मिनी, &c. Also कटेशुः वासिता, &c. i Likewise करटः. j Which exudes when the elephant is in rut. k Lumps on his head; which swell in the rutting season. l Sing. कुम्भः.

The hollow
between
them.

His fore-
head.

His eyeball.

Corner of
his eye.

Root of his
ear.

Part below
the frontal
globes. d
Under that ;
between the
tusks.

His withers.

Marks on
his face and
trunk. f

His side or
flank.

His front.

His shoul-
der and
thigh. h

Pike to
drive him. i

Post to
which he is
secured. k
Chain for
his feet.

(तद्योर्मध्ये) विदुः^{ma} (पुमान्)

6. अवयवो^{mb} ललाटंⁿ (खाद)

इविका^{fc} (तत्तिक्ठकम्)

(अपांगदेशो) निर्ध्यायंⁿ

(कर्णमूलं तु) चूतिका^f

7. (अधः कुंभस्य) बाह्व्यंⁿ

प्रतिमानंⁿ (मुधो ज्ञायत्)

आसनंⁿ कांधदेशः^m (स्यात्)

पद्मकंnd विंदुजालकम्ⁿ

8. पक्षभागः पार्श्वभागो^m

दन्तभागं^m (स्तु यो ज्ञायत्)

(द्वौ पूर्वपश्चाज्जंघादिदेशौ) गात्रा¹ⁿ इवरे²ⁿ (क्रमात्)

9. तोत्रंⁿ वैयुक्तम्^{nj}

आलानंⁿ बन्धनम्^m

(अथ) शृङ्खलो^{mfnl}

1—ज.

2—र.

* Some add विदुः. * Also अवयवः. * And इविका or इविका. Also इशोका, &c. d Or rather below the protuberances, beneath the forehead, which are named वातकुंभः. * Where his rider sits. f Red, white or yellow. * Or पद्म. * The first part of his fore-leg and of his hind-leg, respectively. * A bambu headed with iron. * Some read वैयुक्त. * Or the post and tie. * Fem. शृङ्खला.

अंशुको निगडो (अश्वो याद)

Hook to
guide him.

अंशुको (अश्वो) शृणिः (स्त्रियाम्)

Leathern
girt.

10. धूषाकक्षा वरत्रा (छात्)

Dressing an
elephant. e

कल्पना मञ्जना (सने)

His trap-
pings. f

प्रवेण्यास्तरणं वर्णः परिस्त्रोमः कुथो (दयोः)

Unfit for
riding. j

11. वीतं (लसारं हस्त्यं)

An ele-
phant-
stable.

वारी (तु) गजबंधनो

A horse.

घोटके पीति तुरंग तुरंगं श्व तुरंगमाः

12. वाजि वाह्वा ऽर्व गंधर्न ह्य सैन्धव सतयः

Horses of a
good breed

आजानेयाः कुलोनाः (सुर)

— trained
for the
manège.

विनोताः साधुवाहिनः

1 आ—.

2—न्.

3—न्.

4—ति.

5—न्.

a Also अंशुकः.

b Or शृणिः. It is also masculine, say some :

but others hold such instances of it to be erroneous.

c Likewise

वृषा and दृष्या or दृष्या.

d Also कक्षा.

e Ornamenting him

with minium, &c. or caparisoning him for his owner's riding.

f Coloured woollen cloth; thrown over his back.

g प्रवेण्याः or प्रवेणी.

h Some write परिस्त्रोमः.

i Fem. कुथो.

Also neut. कुथं.

j An

elephant or horse unfit for war, &c.

k And घोटः.

l Or पीतो

(—न्). Also वीतिः.

m Fem. ह्यो.

n Sing. आजानेयः.

Also
आजानेयः.

o Sing. विनोतः

Horses of certain local breeds.	13. वानायुजाः पारशीकाः वाक्त्रिका वाक्त्रिका (चयः)
A horse fit for sacrifice.	ययुर (अश्वे) अश्वमेधायो
A fleet horse; a courser.	जवन (स्तु) जवाधिकाः
A pack horse.	14. पृष्ठः स्त्रीरो
A white horse.	(सितः) कर्को
A chariot-horse.	रथो (बोहा रथस्य यः)
A colt.	बालः किशोरो
A mare.	वाम्यश्वा बडवा
A stud.	वाडर्व (गण्ये)
A day's journey for a horse.	15. (निष्ठा) श्वोनं (यद्यश्चेन दिनेनैकेन गम्यते)
A horse's lauk.	कक्षं (तु मध्यमश्चानां)
Neighing.	हेषा हेषा (च निखनः)
The throat.	16. निगल (स्तु) गलोद्देशे
A multitude of horses.	(वन्दे त) अश्वोयमाश्र (वत्)

1 ययु. 2—न. 3—मो. 4 अ—. 5 आ—. 6 आ—.

^a Of the several countries indicated: but some make the two first terms synonymous; as also the two last. ^b So वानायुजः a horse from *Vanāyu*; and वानायुजः one from *Vanāyu*. ^c Sing. पारशीकः or पारसीकः a Persian horse. ^d वाक्त्रिकः or वाक्त्रोक्तः. ^e Fit to be immolated at an *Aśwamedha*. ^f Some add यवनः. Also प्रजवो (—न). ^g Likewise स्त्रीरो (—न), and स्त्रीरो (—न). Some explain this strong. ^h आश्वीनः. —ना. —नं. ⁱ Also हेषा.

A horse's
paces. aHis paces
generally. b

His nose. c

The bit of
the bridle.A horse's
hoof.

His tail.

A horse
rolling him-
self.A war
chariot.Any other
car. iA covered
car. k

A cart.

A carriage
drawn by
oxen.

A litter.

आज्जदितं चैरितकं रेचितं वलितं इतम्

17. (गतयो ऽमूः पंच) चारः

घोषा (तु) घोष (मस्त्रियाम्)

कविका (तु) खलीने (ऽस्त्री)

शफं (क्रीवे) गुरः (पुमान्)

18. पुच्छो (ऽस्त्री) लूम लांगूले बालहस्त (स्त्री) बालधिः

(त्रिषू) पाटत्त लुदितौ (पराटत्ते) मुज्जुभिः

19. (याने) चक्रिणि युद्धार्थे शतांगः संदने रथः

(असौ) पुष्परथ (स्त्री) यानं न समराय यत्

20. कर्णीरथः प्रवहन् दयनं (च) समं त्रयम्

(क्रीवे) ऽमः शकटो (ऽस्त्री) खाद

गन्धी (पुंसि) खाद

21. शिविका वाघवानं (खाद)

* Viz. walk, trot, moving in the longe, (some say sidling,) gallop, and vaulting; in order, as enumerated. ^b Sing. चारः a pace. ^a Or the extremity of his snout: or one term signifies the nostril; and the other the snout. ^d And कविः or कवी. ^c Likewise खलीनः. ^f And गुरः. ^e Or लांगूले. ^h Some restrict the two last terms to signify a hairy or bushy tail. ^g For travelling, &c. ⁱ Also पुष्परथः. ^k For the conveyance of women; but some interpret this a small covered car for diversion; or else a litter to be borne on men's shoulders. ^j And प्रवहन्. ^m Or दयनं. ⁿ Likewise गान्धी.

A ham-
mock or
swine-a

A car cov-
ered with
tigerskin. c

— with
white wool-
len cloth,

— with
blanket or
cloth, &c.

दोहा मेंखा (दिकाः स्त्रियाम्)

(उभौ तु) वैपवैयाघ्रौ (दीपिचर्महते रघे)
1 m f n

22. (पांडुकमलसंवीतः स्यंदनः) पांडुकमलो
m f n m f n d

(रघे) कामल वाखा (वाः कमलादिभिर्दाहते)

23. (त्रिषु वैपादयो)

A multi-
tude of
cars.

Forepart
of a carri-
age. f

Any part
of a carri-
age.

रथ्या रथकथा (रथत्रजे)

2 f g धः (स्त्री स्त्रीवे) यानमुखं

(स्याद्) रथांगमयस्करा
n 3 m

A wheel.

24. चक्रं रथांगं

Its peri-
phery.

(तस्यावि) नेमिः (स्त्री स्यात्) प्रधिः (पुमान्)

Its name. i

पिण्डो नाभिः

The part of
the pole.

ममयकोलके (तु दयोर) अग्निः
m m f m

1—न.

2 धर.

3 अ—

- * Whether for travelling or for diversion. * Besides other terms, as खदा, &c. c The following terms are employed adjectively. Ex. वैपः रघः. d वाखाः, covered with cloth. चामः, covered with leather. क्षौमः, with linen. दौकूलः, with silk. e The foregoing are used adjectively. f Its pole; or the part where the yoke is fixed. g Also धुरा. h And नेमो. i Or else the centre piece of the car itself. j Also पिण्डो or पिण्डिः. k नाभिः and नाभो. l Or a pin at the extremity of the pole. m Likewise अग्निः and fem. अग्नी.

The tender of
a carriage. a

The pole. b

Bottom of a
carriage.A separate
yoke. dAny vehicle.
eA mediate
one. hElephant
drivers. l

A charioteer.

Warriors in
chariots.

Horsemen. i

25. रथगुप्तिर्वर्यो (ना)

अनुकर्षो (दार्ढ्यःसं)

26. (सर्वं साद) वाहनं यानं युगं पत्रं (च) धारणम्

(परम्परावाहनं यत्तद्) वैनीतकम् (स्त्रियाम्)

27. आधारेण हस्तिपका हस्तारोहा निषादिनः

नियंता प्राजिता यंता सूतः क्षत्ता (च) सारथिः

28. सथेष्ट दक्षिणस्थौ (च) संज्ञा रथकुटुम्बिनः

रथिनः संदनारोहाः

अश्वारोहा (सू) सादिनः

1 ब— 2 न् 3 त् 4 त् 5 त् 6 त्

a A piece of wood encompassing it, to secure it from collision.
 b Or wood to which the yoke is fixed. c Also अनुकर्षो (न्). d For training young cattle and for similar purposes. e Horse, elephant, chariot, &c. f Also वाहन. g And पत्रं. h As a porter carrying a litter, or a horse dragging a carriage. i Some restrict the two first terms to the keeper, and the two last to the warrior riding an elephant. j सथेष्टा (ष्ट) or सथेष्टः (ष्ट). k Some erroneously make the two last terms signify the carriage horses yoked right and left. l Sing. अश्वारोहः, सादो (न्).

Warriors
generally.

29. भटा योधा (य) योद्धारः

Guards or
sentinels.

सेनारक्षा (स्त्र) सैनिकाः

Arrayed
troops.

(सैन्यां समवेता ये) सैन्या (स्त्र) सैनिका (य ते)

A thousand
strong.

30. (वर्तमाना ये सहस्रेण) साहस्रा (स्त्र) सहस्रिणः

A guard or
attendant. a

परिचरित्यः परिचरः

A general.

सेनानोर्वाहिनीपतिः

Armour;
hawberk.
The girdle
over the coat
of mail.

31. कंचुको वारवाणो (स्त्री)

(यत्तु मध्ये सर्वचुकाः)

(वर्तमाना तत्) सारसना इधिकांगे

A helmet.

(य) शोर्धकम्

32. शोर्धण्य (य) शिरस्त्रे

Mail.

(य) तनुचं वर्म दंशनम्

उरश्चदः कंकटको जागरः कवचो (स्त्रियाम्)

Clothed, or
accounted.

33. आमुक्तः प्रतिमुक्त (य) यिनज (य) यिनज (वत्)

Armed or
mailed.

सन्नद्धो वर्मितः सन्नो दंशतो बृहत्कंकटः

34. (त्रिषामुक्तादयो)

Multitude of
soldiers
mailed.

(वर्मभृतां) कावचिकं (गणे)

¹ योद्धा.

² न.

³ वा—.

⁴ न.

⁵ न.

^a Bodyguard.

^b Also वाणवारः.

^c Or दंशनं.

^d And

शिरः.

^e Or, according to a different reading, उरश्चकंकटः.

A foot-
soldier.

यदाति पतिपदग पादातिक यदातयः

35. पद (ञ) पदिक (ञा)

Infantry.

(अथ) पादातं पतिसंहतिः

A soldier by
profession.^b

अस्त्राजीवे काण्डस्तृष्टा शुवीया शुधिकाः (समाः)

Skilled in
archery.

36. क्षतहस्तः सुप्रयोगविशिखः क्षतपुंख (वत्)

Unskilled;
missing the
butt.

अपराजपयको (सौ लक्ष्यशुतसायकः)

An archer
or bow man.

37. धनो धनुषान् धनुष्को निषङ्गस्त्रो धनुर्द्धरः

One fighting
only with
arrows.

(स्यात्) काण्डवां (स्तु) काण्डोरः

A warrior
armed with
an iron
lance.

शक्तोक्तः शक्तिहेतिकाः

— with a
club, or a
battle-axe. f

38. यष्टीक पारश्वधिकौ (यष्टिपरशुहेतिका)

— with a
sword.

नैस्त्रिंशिकौ सतिहेतिः (स्यात्)

— with a
spear.

(समौ) प्रासिक कौंतिकौ

— bearing
a shield.

39. चर्मो फलकपाणिः (स्यात्)

A standard
bearer.

पताकी वैजतिकः

A compani-
on or fol-
lows.

अनुव्रतः सहाय (ञा) अनुचरो अभिसरः (समाः)

A leader.

40. युत्तोगा येसरमळा येतःसर पुरःसराः

1—जि. 2—न. 3—तु. 4—वत्. 5—न. 6—न.

a Also पादातः, पादातिकः and पादाविकः.
following to V. 45 inclusive, may be used adjectively.

b These and

c Or काण्ड

शुद्धः. d निधंगो (—न).

e अस्त्रो (—न).

f Respectively.

g Or अयसरः

पुटेगामो पुटेगामो

Marching
slow.

मन्दगामी (तु) मन्दरः

Marching
fast.

41. जंघाक्षौ जतिजवः

A runner or
express.

(तुल्यौ) जंघाक्षरिक् जंघाक्षौ

तरखो तरितो वेगो प्रजवो जवने जवः

Able to
conquer.
Fit for con-
quest.

42. जय्यो (यः प्रकथते जेतुं)

जय्यो (जेतयमात्रके)

A conquer-
or. c

जैत्र (स्तु) जेता

(यो गच्छत्यलं विदिपतः प्रति)

One who
ably faces
the foe.

43. (सो) ज्यमिचो (ज्यमिचोयो) (ज्य) ज्यमिचोण (इत्यपि)

Strong ;
powerful.

उर्ज्ज्वलः (स्याद्) उर्ज्ज्वलो (य उर्ज्ज्वलति शयान्वितः)

Broad-chest-
ed. d

44. (स्याद्) उरसानुरसिलो

The owner
of a car. e

रथिको रथिरो रथो

One who
goes as he
lists. g
One who
moves
much.

कामगामानुकामोने (स्तु)

एतन्तीन (स्तुया मयम्)

1—न. 2—न. 3—न. 4—न. 5—न.
6—ह. 7—न. 8—त. 9—उ. 10—न. 11—अ.

a Or जघिलः. b And अतिबलः. c Or according to another interpretation, one who effectually faces the foe. d Some interpret this strong. e Or a person riding in a car. f Some read रथिनः; but others condemn this variation. g Some interpret the second term, acting as he lists. h कामगामो (—न). Also कामगामो (—न.)

- A hero. 45. ^{m m a m}यूरो वीर (य) विज्ञान्तो^{1 m m m}
 Victorious;
 used to
 conquer.
 Skilled in
 war. जेता जिघा (य) जितरः
 सायुगीनो (रखे साधुः)
 (इस्त्राजीवादयस्त्रिभु)^h
- An army;
 or forces. 46. ^{f f c f f f f}धजिनी बाहिनी सेना एतना^{m m f} णोकिनी चमूः
 बरुथिनी बलं सैन्यं चक्रां (य) णीक (मस्त्रियाम्)
- Array of
 troops.
 Different
 forms of
 array. g 47. ^{m m}यूह (स्त्रु) बलविन्यासे
 (भेदा दण्डादयो युधि)
 The rear. ^{m h m}प्रत्यासारे^m ब्रूहयार्धिः
- Reserve. i ^{m j}(सैन्यएछे) प्रतियहः
- A platoon. 48. ^k(एकेभैवरथा चञ्चा) पत्तिः (यं पयदातिका)
 Greater
 bodies. l (पत्त्यं गैस्त्रिगुणैः सर्वैः क्रमादाख्या यथोत्तरम्)

1 - ल.

* Or वीर.   b The preceding from v. 35 admit the three genders.   c Some write बाहिनी and add बाहना.   d Also घृतना.
 e Or बलम्.   f Some distinguish the four last terms from the preceding seven, as signifying a part or member of an army: others as signifying either that, or an army in general.   g Namely दंडः in line, भोगः in column, मण्डलः in a circle, असंहतः in separate order (including a half moon, &c.). These admit various subordinate distinctions noticed in treatises on the art of war.   h Or प्रत्यासरः.   i A separate corps posted with the general, four hundred yards in the rear of the line.   j And परियहः or पतद्वहः.   k Comprising one elephant, one chariot, three horse, and five foot.   l Increasing in geometrical progression. Three *pattis* are a *Sénamuc'ha*; and three of these are a *Gulma*.

49. सेनामुखं गुह्यं गणौ वाहिनी पतना चमः

अनोकिनी

A complete
army. b

Success or
prosperity.

(दशानोकिनी) औहिणी

(इय) सम्पदि

50. सम्पत्तिः श्री (ख) लक्ष्मी (ख)

Adversity.

A weapon.

A bow.

विपत्त्या विपदा

आयुधं (तु) प्रहरणं शस्त्रमस्त्रम्

(अथा औहिणी)

51. धनुर्बाणौ धन्व शरासन कोदण्ड कामुकम्

इषासौ (इण)

The bow of
CARNA.

That of
ARJUNA.

(इय कर्णस्य) कालण्ड (शरासनम्)

52. (कपिध्वजस्य) गाण्डीव गाण्डिवौ (पुन्यसंकौ)

1—खो. 2—द. 3—आपद. 4—य. 5—चाप. 6—न.

* Consisting of (3.⁷) 2, 187 elephants, as many cars, thrice as many horse, and five times as many foot; making in all 21, 870. ^b Ten times the last, or 109, 350 foot, 65, 610 horse, 21, 870 chariots, and 21, 870 elephants. ^c Increase of wealth, &c. ^d संपत् (—द) and संपदा. ^e विपत्तिः. ^f Also विपदा and आपदा. ^g Some restrict the last term to a missile weapon; and the preceding term to weapon retained in the hand. ^h Masc. धनुः (—स), or धनुः (—नु), and धनुः (—न). Likewise fem. धनुः, &c. ⁱ धन्व (—न्) or धन्वं (—न्); also masc. धन्वा (—न्).

Notched
extremity
of a bow.
Leathery
fence for
the arm.

(कोटिरथा) ^{fa} इटनी

Middle of
the bow.

53. लक्षक (क्षु) धनुर्मध्यं

The bow-
string.

गोधा तले (ज्याघातवारणे)

Two atti-
tudes in
shooting. c

(स्यात्) प्रत्यालीढमालोढ (मित्यादिस्थानपंचकम्)

A butting
mark.

54. लक्षं लक्षं शरयं (घ)

Archery.

शराभ्यास उपासनम्

An arrow.

एषक्त वार्ष विशिखा अजिह्वग खगाशुगाः

55. कलम्भ मा. रण शराः पचो रोप इधु (ईयोः)

Iron arrows.

प्रक्षेडना (क्षु) नाराचाः

Feather of
an arrow.

पक्षो वाजः

(चिपूत्तरे)^h

Shot, as an
arrow.

56. निरस्तः (प्रहिते वाणे)

Poisoned
arrow.

(विषाक्षो) दिग्ध लिप्तकौ

तूणी पासंग तूणीर निपक्षा इधुधि (ईयोः)

1—आ.

2—ख.

3—आ—

4—न.

* And अटचिः.

b तला or तलं.

c Out of five, viz. 1st.

with left foot advanced, and right foot retired; 2d. with the knee advanced, but the left foot retired; 3d. समपदं with both feet even; 4th. विशारः with feet a span apart; 5th. मडलं with both knees bent.

4 Likewise सरयं.

* Also कादम्भः.

f शरः or सरः.

g Sing.

प्रक्षेडनः नाराचाः. Also fem. प्रक्षेडना and प्रक्षेदना.

h The fol-

lowing admit the three genders.

i तूणी. Also fem. तूणा.

j उवा

संगः. Likewise अवासंगः.

1f
57. तूष्णीं

A scimitar.

खड्गे (तु) निस्त्रिंश चन्द्रहासा ऽसिरिचयः

कौक्षेयको मण्डलायः करपालः छपाख (वत्)

A hilt or handle.

58. त्वरः (खन्नादिमुद्यौ यान्)

A sword knot. d

मेखला (तन्निबन्धनम्)

A shield.

फलको (ऽस्त्री) फलं चर्म

The gripe of a shield.

संयाद्यौ (मुष्टिरस्य यः)

A mallet. g

59. जुघणे मुडर घनौ

A cudgel. i

(स्याद्) ईलो करपालिका

A short arrow. l

भिन्दिपालः खग (खल्लौ)

A bludgeon.

परिघः परिघातनः

An axe.

60. (द्वयोः) कुठारः खचितिः परशु (ख) परश्वधः

1 तूष्णी.

2— न्.

* रिचिः or ऋचिः.   * Also करपालः.   * Some add सरः.

† A thong or chain passing from the hilt over the wrist, to secure the sword : some say the guard of the hilt.   * Or फारं.   † Also घर्म

(—र्म).   * A weapon formed like a carpenter's hammer.   † And

जुघनः.   † Some explain it a short sword ; others, a stick shaped like a sword.   † Likewise ईलो and ईलि.   † Also करपालिका.

‡ Thrown by the hand ; or, as others explain it, shot through a tube.

§ Or a staff mounted with iron ; shaped like a pestle.   † Fem.

कुठारो.   * Also परशुः.   † Likewise परखद्यः and पर्यधः.

- A knife.** ^{1 f} (आप्) ¹ इक्षी (पा) ¹ सिपुत्री (प) ¹ कुरिका (पा) ¹ सिवेनुका
- A javelin.** 61. (वा पुंस्ति) ^{m n m} इत्यं ^m शंनु (नौ)
- An iron crow.** ^{f a m n} सर्वला ^m तौमरो (स्त्रियाम्)
- A bearded dart.** ^{m b m} प्रास (स्त्र) कुतः
- Sharp edge of a sword.** ^m कौण (स्त्र स्त्रियः) ^{f d f e f f} पात्यत्रि कोटयः
- Assembling of a complete army.** 62. ^{m m} सर्वाभिसारः ^m सर्वाघः ^{2 m} सर्वसन्नहज् (यंकः)
- Illustration of arms.** ^{m h} लोहाभिहारो (स्त्रमतां राक्षी नो राजनाविधिः)
- March to repel an enemy.** 63. (यत्नेनयाभिगमनमरौ तद) ⁿ अभिवेणनम्
- March of an assailant.** ^{f f n n n m} यात्रा ^{m n j} ब्रन्धा अभिनिर्याणं प्रस्थानं गमनं गमः
- Surrounding a foe.** 64. (आद्) ^{m n j} आसारः ^{n 3 n} प्रसरणं ¹ चलिता (यंकम्)
- An army in motion.** ¹ अति क्रमः
- A gallant attack.** (अद्वितान्प्रत्यभोतस्य रणे यानम्) ¹ अति क्रमः

1—इक्षी.

2—न.

3—त.

• Or इक्षी. • And प्रासः. • Some say its point. • पालिः, or पाली. • अत्रि, or अथो. ^f कौटिः or कौटो. • A religious ceremony on the 19th of *Āśvina*, preparatory to the opening of a campaign. • Some write लोहाभिसारः. • Or march generally. • Also fem. प्रसरणी, प्रसरणिः, and प्रसारणी. • Some explain it, foraging. • Or अभिक्रमः, for both readings occur.

- Awakeners. 65. वैतालिका भोरकराण^m
 Bards in throngs. b ^a यत्रिका घाटिका (वैताः)
 Bards by birth. d ^m (सुर) मागधा (सु) मगधा
 Panegyrists. f ^m वंदिनः स्तुतिपाठकाः
 Chosen soldiers. h ^m 66. संश्रमका (सु समयाखंयामादनिवर्तिनः)
 Dust. ^{m f} रेणु (वैयोः स्त्रियां) धूलिः पांशु (नं न द्वयो) रजः ^{2 n k}
 Powder. l ^{m n} 67. चूर्णे क्षौदः
 An army in great disorder. ^m समुत्पिञ्च पिञ्जलौ (भ्रममाकुले)
 A flag or banner. m ^f घताका वैजयंतो (स्यात्) ^{n m n} केतनं ध्वज (मस्त्रियाम्)
 The post of danger. 68. (सा) वीराशंसनं (युद्धभूमिर्यातिभयप्रदा)
 Emulative onset. n ^f (अहं पूर्वमहं पूर्वमित्य) ^f इह पूर्विका (स्त्रियाम्)
 Boasting. 69. आहोपुरुषिका (दर्पाया स्यात्संभावनात्मनि)

1—र.

2—स.

* Whose business it is to awaken the prince at dawn with music and song. ^b Who chant in chorus : or, as some explain this, who ring bells before idols. ^c Sing. घाटिकाः also घाटिकः.
^d Who recite the praises of kings in their presence. Some make this and the following synonymous. * Sing. मागधः or मगधः. Also मधुकः.
 Who attend on a march and chant deeds of valour. * Sing. वंदी (—न्). ^b Sworn not to recede ; and whose business is to recall fugitives. ^d Or धूली. Also masc. धूलिः. ^j And पांशु.
ⁱ Likewise masc. रजः (ज). ⁱ Formed by pulverizing. Some make this and the preceding synonymous. ^m Some make the two last, others the four terms, signify the ensign-staff. * Act of running forward with emulation.

Conceit of
superiority.Strength or
power.Great pow-
er. cDrink of
warriors. dWar, bat-
tle, combat.Close fight;
struggle.Mingled
combat.

70. अहमहमिका (तु सा स्वात्परस्परं यो भवंत्सङ्कारः)

अविशन्तरः सद्यो बल शौर्य्याणि स्वाम श्रुष (च)

71. शक्तिः पराक्रम प्राणैः

विक्रम (स्व) उतिशक्तिता

वीरपाणं (तु यत्पानं दृष्टे भाविनि वा रणे)

72. युद्धमायोधनं जयं प्रधानं प्रविदारणम्

मध्यमास्त्रदणं संख्यं समीकं साम्प्रदायिकम्

73. (अस्त्रियां) समराऽनोक रणाः कलह विग्रहौ

सम्प्रदारा अभिसम्प्रात कलि संस्कोट संयुगाः

74. अभ्यामर्द्ध समाधात संयामा अभ्यागमाहवः

समुदायः (स्त्रियः) संयत्तमित्युजि समयुधः

75. निघुञ्जं वाञ्छयुञ्जे

(इध) तुमुलं रणसंकुले

1—स. 2—य. 3—न. 4—आ—. 5—आ—. 6—ए.

7—आ—. 8—त. 9—ति. 10—आ—. 11—त.

* सहः (स). Also masc. सहः (ह). ^b श्रुषं (घ) and श्रुष (न). ^c Or heroic valour. ^d Taken during battle for refreshment; or before it, to elevate courage. ^e Some admit वीरपानं.

^f Also शमीकं. ^g Or संपरायकं. ^h Likewise संस्कोटः. ⁱ Sing. युत् (घ). ^j And तुमुलं. Also तुमुरं.

War-whoop.

खेडा (तु) सिंहनादः (आत्)

(करिबी) घटना घटा

Troop of elephants. a

Mutual defiance of combatants. b

Roaring of elephants.

76. क्रन्दनं योद्धसंरवि

दंष्टितं करिगर्जितम्

Twang of a bow.

विस्कारो (धनुष. खानः)

Drum used in battle.

घट्टाडम्बरौ (समौ)

Violence.

77. प्रसभं (तु) बलात्कारो दठौ

(अथ) खलितं खलम्

Fraud ; stratagem ; circumvention.

A portent. d

अजन्यं (क्रोवम्) उत्पात उपसर्गः (समं त्रयम्)

Fainting.

78. मूर्च्छा (तु) कस्मलं मेघौ (अप्य)

वमर्हं (सु) धौडनम्

Devastation.

Striking to disable the foe. f

अभ्यवर्द्धनं (तु) अभ्यासादनं

विजयो जयः

Victory.

Revenge. g

79. वैरशुद्धिः प्रतीकारो वैरनिधातनं (च सा)

Flight ; retreat. h

प्रतापोद्भाव संद्रावसंदावा विद्वेदवः

80. अयक्रमोऽपयानं (च)

(रणे भङ्गः) पराजयः

Defeat.

१ आ—.

२ उ—.

३ व—.

* Assembled in battle. b Provoking each other to fight. c And

विष्कारः. d As an earthquake, &c. e Or कस्मलं. f Some

interpret this, facing the enemy. g Retaliating of an injury.

h Some explain the first six terms, flight ; and the other two, retreat.

Defeated;
vanquished.

^{m f n} पराजित ^{m f n} पराभूतौ (त्रिषु)

Missing;
lost, having
vanished.

^{m f n} ^{m f n} बहतिरोद्धितौ

^{n a} ^{n b} ⁿ ^{n c}
Slaughter. 81. प्रमापयं निवर्हणं निकारणं निशारणम्

ⁿ ⁿ ⁿ ⁿ
प्रवासनं परासनं निघूदनं निर्विंसनम्

ⁿ ⁿ ^{n d} ^{1 n}
82. निर्वीसनं संक्षपनं निर्यधनमपासनम्
ⁿ ⁿ ⁿ ⁿ
निस्तर्हणं निहननं क्षणं परिवर्जनम्

ⁿ ⁿ ⁿ ^{2 n}
83. निर्वीपणं विप्रसनं मारणं प्रतिघातनम्
ⁿ ⁿ ⁿ ^{3 n} ^m
उदासनं प्रमथनं ऋधनेज्जसनानि (च)

^m ^m ^m ^m ^{3 m} ^m
84. आलम्भं पिञ्जं विशरं घातिन्मथ्यं बध्ना (अपि)

Death-

^{f c} ^m ^m ^m ^{4 n} ^{m n}
(स्यार्) पंचता कालधर्मादिष्ठांतः प्रलयोऽव्ययः

^m ^m ^{m f f} ^{4 n} ^{m n}
85. अन्ते नाणे (दयोर्) मृत्युर्मरणं निधनो (ऽस्तियाम्)

Dead: hav-
ing expired.

^{m f n} ^{m f n} ^{m f n} ^{m f n} ^{m f n}
परासु प्राप्तपंचत्वं परेत प्रेत संस्थिताः

^{m f n} ^{m f n}
86. मृत प्रमोतौ (चिब्वेते)

A funeral
pile. g

^f ^f ^f
चिता चित्वा चितिः (स्तियाम्)

¹ अ—.

² उ—न.

³ उ—.

⁴ म—.

* Some add प्रमापनं.

^b Or निवर्हणं.

^c And विशारणं.

^d Some read निर्गन्धनं.

^e Likewise पंचत्वं.

^f Also neut. मृत्युः.

Likewise मृतं and fem. मृतिः.
a body.

Or a place prepared for burning

A headless trunk.	^{m n} कबंधो (इहो क्रियायुक्तमपमूर्द्धकलेवरम्)
A cemetery.	ⁿ 87. श्मशानं (स्यात्) पितृवनं ^{m b}
A dead body.	^{m m n} कण्ठपः शवम् (अस्त्रियाम्)
A prisoner.	^m ^{1 m} ^{f d} अग्रहोपयहो वंशं
A prison or jail.	^f ^m कारा (स्याद्) बंधनालये
Breath.	^{2 m} ^m 88. (यसि भूय) इवः प्राणा (क्षैवं)
Life.	^{m f} ⁿ जीवोऽस्तुधारणम्
Age; duration of life.	^{n g} ^m आयुर्जीवितकालो (ना)
Drug to revive the dead.	^{m n} ^{3 n} जीवातुर्जीवनौषधम्

¹ उ—ह.² असु.³ जी—.^a Or the place where bodies are burnt.^b Also पितृकाननं,

पितृवसतिः, &c.

^c Or any one (man or beast) confined.^d Sing.

वंदिः or वंदो.

^e Inspiration and respiration of five sorts (See book

1. ch. 1.) collectively; pl. असवः. But, if one be meant, sing. असुः.

^f Also fem. जीवा and neut. जीवो.^g आयुः (—स्) or masc.

आयुः (—यु).

CHAPTER IX.

Men of the third tribe.	1. उरथा ऊरजा अर्या वैश्या भूमिस्थो विशः
Livelihood; profession.	आजोवो जोडिका वात्ता इतिर्वत्तन जोवने
Various pro- fessions. d	2. (स्त्रियां) कृषिः पाशुपाल्यं वाणिज्यं (चेति वृत्तयः)
Service.	सेवा अदत्तिरु
Agriculture.	अदत्तं कृषिर्
Gleaning.	उक्कशिलं (तृ) तम्
Alms solicited; or unsolicited. h	3. (हे याचितायाचितयोर्यथासंख्यं) मत्ता मत्ते
Traffic; commerce.	सत्तादत्तं वणिग्भावः
Debt.	(स्याद्) कर्णं पय्युदं वनम्

१—शू.

२ व—.

३—त्ति.

४ कृत.

* Of the class of merchants and husbandmen.

b भूमिस्थः

(—शू. * Sing. विट् (—शू).

d Severally stated: viz. hus-

bandry, pasture and merchandize. † And fem. वणिज्या. ‡ Some

read प्रसृतं. § Also उक्कशिलं. Likewise उक्कः or उक्क gathering

of grains; and शिलं gleaning ears of corn.

b Severally stated, in

their order.

4. उबरी^mProfession
of usury.

उर्ध्वप्रयोग (स) कुसीदं दृढिबोविका

A thing bor-
rowed for
use. b

(यात्रायाप्तं) याचितकं

Obtained by
barter.

(नियमाद) आपमित्यकम्

Creditor
and deb-
tor. c5. उत्तमर्था उधमर्था (वै) प्रयोक्त्याहको जमात्^m

A usurer.

कुसीदिको बाहुधिको बृद्धाजीव (ख) बाहुपिः^{m m d m m}A husband-
man.6. क्षेत्राजीवः कर्षक (ख) क्षपिक (ख) क्षपीबलः^{m m d m m}(Field) fit
for corn and
rice. e(क्षेत्रं) त्रैहयशालयं (बोहिशाल्युद्भवोचितम्)
^{m f n m f n m f n}—producing
barley, &c. f7. यथं यवक्यं यष्टिक्यं (यवादिभवनं हि यत्)
^{m f n m f n}—producing
sesamum,
&c. gतिलं तैलीन (वन्माघोमाणुभंगाद्भिन्नपूयता)
^{m f n m f n}—fit for
other grain;
as pulse, &c. h
(Land)
ploughed af-
ter sowing.8. मैलीनं कौद्रवोष्ण (दिशेषधान्योद्भवोचितम्)
^{m f n 1 m f n}

वोजाहृतं (तू) मकृष्टं

1 उ —.

* And कुसीदं or कुघोदं. ^b Commodatum. ^c Severally men-
tioned. These and the following to v. 10. admit the three genders.

^a Or कर्षकः. ^e Severally. ^f Respectively for barley, forced rice,
and quick-growing rice. ^g So माव्यं, माघोष्णं, producing black kidney

beans (Phaseolus radiatus). उम्यं, कौलीनं, growing linseed. क्षप्यं,
क्षपीबलं, bearing panic. भंग्यं, भांगीनं, yielding hemp. ^b Several-

ly; fit for kidney beans (Phaseolus max and mungo), or for Paspalum
(P. frumentaceum). So कौलीनं fit for Dolichos biflorus. क्षपीबलं
fit for chick peas, &c.

Land any
how plough-
ed or tilled.

Thrice
ploughed.

Twice
ploughed.

Sown with
certain mea-
sures of
seed. d

A field.
A multitude
of fields.

Clods of
earth. g

A harrow.

A goad.

A spade or
hoe.

m f n a m f n m f n

सोढ्यं छटं (ष) चलय (वत्)

9. त्रिगुणाद्यतं द्वयोद्याद्यतं त्रिद्वयं त्रिसोढ्यं (मपि तस्मिन्)

त्रिगुणाद्यते (तु सर्वं घृत्वं) सप्ताद्यत (मपोह)

10. त्रिगुणाद्यदिवापादौ त्रैणिकं णिकं (दयः)

(खारीवापसु) खारीक

(उत्तमयादवस्त्रिगु)

11. (युगपुंसकयोर) वप्रः केदारः क्षेत्रम्

(अस्य तु)

केदारकं (स्नातु) कैदार्यं क्षेत्रं कैदारिकं (गण्ये)

12. लोहानि लेखः (पुंसि)

कोटिशो लेखमेदयः

आजवं तोदनं तेजं

खनिजमवदारणम्

¹ आ—

² अ—

* Or शोढ्यं. ^b So द्वयोद्याद्यतं, द्विद्वयं, द्विसोढ्यं. ^c Also
प्रवाद्यतं. ^d Or capable of containing so much. Thus त्रैणिकः,
(fem. त्रैणिका and त्रैणिकी); holding one *Drbua*. आणिकः, आण
कोनः, (fem. आणकी, आणकीना), holding one *Ad'haca*. So प्रास्थिकः,
holding one *Prast'ha*, and कौड वकः, holding one *Cudava*. But खारी
कः, holding one *Chāri*. ^e The foregoing from v. 5. admit the three
genders. ^f Also कैदारं. ^g Sing. लेखं and लेखः. ^h Or
कोटिशः. ⁱ Likewise लेखनः and लेखनः. ^j And प्रवययं. ^k Or
तेजं.

A sickle.

13. दात्रं तवित्रम्

The tie of
the yoke. a

आवंधी योत्रं योत्रम्

The body of
the plough. b

(अथो) फलं

निरीषं कूटकं

The plough-
share. c

फालः हविका

A plough.

लाङ्गलं हलम्

14. गोदराखं (च) सीरो

The pin of
the yoke.

(य) श्या (खो) युगकोलकः

The pole or
shaft of the
plough.

ईषा लाङ्गलदण्डः (खात्)

A furrow.

सीता लाङ्गपङ्क्तिः

Post of the
threshing
floor. k

15. (पुंसि) मेघिः (खले दात्र न्यस्तं यपशुबन्धने)

Rice ripen-
ing in the
rains.

आणु ब्रीहिः पाटलः (खात्)

Barley.

सितशूक यवौ (समौ)

Green or un-
ripe barley.

16. तावत् (सु तत्र हरिते)

^a With which the ox is yoked to the plough : or with which the yoke is fastened to the plough. ^b The wood, exclusive of the pole

and share. ^c Some read हलं, and make it explanatory. ^d Or

निरीषं. ^e Some make the preceding terms synonymous with these.

^f Or हविकः. Also fem. हविका. ^g And masc. हालः. ^h Or

शीरो. ⁱ Likewise ईषा. ^j And सीता. ^k Round which

cattle turn to tread out the grain. ^l Some unite the terms, आणुवी

हिः. ^m Also पाटलिः. ⁿ And सितशूकः.

Peas. a	कलाय (स्तु) सतीलकः ^{m h}
	हरेण खण्डिकौ (चामिन्) ^m
Sort of grain. c	कोरदूष (स्तु) कोद्रवः ^{m d}
Lentil. e	17. मङ्गल्यकौ मसूरा ^{m f}
Sort of kidney bean. g	(इय) मयुछक मपछकौ ^{m h m i}
	वनमुद्र ^m
Mustard seed. j	सर्षपे (तु है) तन्तभ कदम्बकौ ^{m k m l m m}
The white sort. n	18. सिद्धार्थ (स्नेघ घवलो) ^m
Wheat.	गोधूमः सुमनः (समै) ^{m m o}
Halfripe barley. p	(स्याद्) यावक (स्तु) कल्माषश्च ^{m 1 m q}
Chick pea. r	चयको हरिमंथकः ^{m m s}

1—घ.

* Some writers distinguish the three first terms as names of three kinds of pulse. ^b Or सतीलः. Also सतीलनकः or सतीनकः and सातीनकः.

^c Paspalum frumentaceum, Koen. or P. Kora, Willd.

^d And कोद्रवः. ^e Ervum lens or Cicer lens. ^f Or मसूरः. Also fem. मसूरा, मसुरा.

^g Phaseolus lobatus. ^h And मुकुछकः or मुद्रकः. Also मकुछकः.

ⁱ And मयुछक or मपछकः. Likewise मयुछकः. ^j Sinapis dichotoma, Roxb. ^k Or सरिषयः. ^l And तंतुकः.

^m Also कटुखेहः. ⁿ Sinapis glauca, Roxb. ^o Also

सुमनाः (—नस्). ^p Interpretations differ greatly : some make this awnless barley ; others forced rice (Bór) ; others again, different species of Phaseolus, (Rājamāsha), or of Dolichos (Culattha). ^q Or

कुल्मासः. ^r Cicer arietinum. Some erroneously make these synonymous with the preceding ; others, with Chinaca, Panicum Pilosum, Roxb.

^s And हरिमंथकः.

Barren samum. a	19. (दौ तिले) तिलपेज (ख) तिलपिञ्ज (ख निष्कले)
Black mustard. b	क्षवः क्षुधाभिजनने राजिका क्षणिकासुरो
Panick seed. c	20. (स्त्रियौ) कङ्कु प्रियङ्गु (दे)
Lin ; and linseed. g	अतसी (साद्) उमा क्षुमा
Hemp. h	मातुलानी (तु) भङ्गाया
Chind. i	ब्रोहिभेद (स्त) ऽणुः (पुमान्)
Beard of corn.	21. किंशारः शसमूकं (स्यात्)
Ear or spike.	. कणिशं शसमञ्जरी
Corn or rice.	धान्यं व्रीहिः स्तम्भकरिः
Clamp of grass, &c.	स्तम्भे गुच्छ (स्तम्भादिनः)
Stalk or culm.	22. नाडी नालं (च) काण्डो (ऽस्य)
Straw.	पलालो (ऽस्त्री स निष्कलः)
Chaff. Husk of rice or corn.	कडङ्गरो वुस (सोरो)
	(धान्यत्वचि पुमां) स्तुघः

¹ भङ्गा.² तृष.

- * Bearing no blossom ; or its seed containing no oil. ^b Sina-
pis Ramosa, Roxb. * Or क्षुधाभिजनः. ^d आसुरो or असुरो.
* Panicum Italicum. ^f कङ्कुः or कङ्गुः and प्रियङ्गुः. * Linum
usitatissimum. Some confound this with *Sañā* (Crotalaria Juncea).
^a Cannabis Sativa. But other interpretations are stated ; and some
confound it with linseed, and others with Crotalaria. ⁱ Panicum
pilosum, Roxb. But other interpretations are also given. ^j And
कणिषं. ^k Or गुच्छः. ^l Also नालो, and नाडं. ^m Or वुघं.
ⁿ Or वुस.

23. ^{f fa} ^b ^{m fn 1 m fn d} ^{m fn} ^{m fn} ^b

A legume
or pod.

शमी सिन्हा

(त्रिपुत्ररे)

Stored, as
grain. c

कटवमावसितं (धान्यं)

Threshed
out and win-
nowed.

छतं (तु) बडलोहतम्

Grain in
pods. e

24. (माषादयः) शमीधान्ये

Bearded.
corn. f

शूकधान्य (सवादयः)

Rice. g

शालयः (कलमाया च घळिकाया च पुंस्यमी)

Wild
grains. i

25. तृणधान्यानि नोवाराः

Coix. j

(स्त्री) गवेडुर्गवेधुका

A pestle for
cleaning
rice.

अयोय मुसल (स्त्री स्याद्)

A mortar.

उदूखलमुलूखलम्

1—आ.

2 शालि.

3 म—.

4 उ—.

- ^a Also शिन्हा and शिन्धिः. ^b The following admit the three genders. ^c After cleaning it; some say, before. ^d Also अवसितं. ^e As peas and other pulse. ^f As barley, wheat, &c. ^g Of two classes: white rice, &c. growing in deep water; or red rice, &c. requiring only a moist soil. ^h The above-mentioned names of species of corn and pulse are masculine. ⁱ Growing with little or with no culture: viz. नोवाराः, wild rice. Besides other kinds; as ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^{aa} ^{ab} ^{ac} ^{ad} ^{ae} ^{af} ^{ag} ^{ah} ^{ai} ^{aj} ^{ak} ^{al} ^{am} ^{an} ^{ao} ^{ap} ^{aq} ^{ar} ^{as} ^{at} ^{au} ^{av} ^{aw} ^{ax} ^{ay} ^{az} ^{ba} ^{bb} ^{bc} ^{bd} ^{be} ^{bf} ^{bg} ^{bh} ^{bi} ^{bj} ^{bk} ^{bl} ^{bm} ^{bn} ^{bo} ^{bp} ^{bq} ^{br} ^{bs} ^{bt} ^{bu} ^{bv} ^{bw} ^{bx} ^{by} ^{bz} ^{ca} ^{cb} ^{cc} ^{cd} ^{ce} ^{cf} ^{cg} ^{ch} ^{ci} ^{cj} ^{ck} ^{cl} ^{cm} ^{cn} ^{co} ^{cp} ^{cq} ^{cr} ^{cs} ^{ct} ^{cu} ^{cv} ^{cw} ^{cx} ^{cy} ^{cz} ^{da} ^{db} ^{dc} ^{dd} ^{de} ^{df} ^{dg} ^{dh} ^{di} ^{dj} ^{dk} ^{dl} ^{dm} ^{dn} ^{do} ^{dp} ^{dq} ^{dr} ^{ds} ^{dt} ^{du} ^{dv} ^{dw} ^{dx} ^{dy} ^{dz} ^{ea} ^{eb} ^{ec} ^{ed} ^{ee} ^{ef} ^{eg} ^{eh} ^{ei} ^{ej} ^{ek} ^{el} ^{em} ^{en} ^{eo} ^{ep} ^{eq} ^{er} ^{es} ^{et} ^{eu} ^{ev} ^{ew} ^{ex} ^{ey} ^{ez} ^{fa} ^{fb} ^{fc} ^{fd} ^{fe} ^{ff} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc} ^{ld} ^{le} ^{lf} ^{lg} ^{lh} ^{li} ^{lj} ^{lk} ^{ll} ^{lm} ^{ln} ^{lo} ^{lp} ^{lq} ^{lr} ^{ls} ^{lt} ^{lu} ^{lv} ^{lw} ^{lx} ^{ly} ^{lz} ^{ma} ^{mb} ^{mc} ^{md} ^{me} ^{mf} ^{mg} ^{mh} ^{mi} ^{mj} ^{mk} ^{ml} ^{mm} ^{mn} ^{mo} ^{mp} ^{mq} ^{mr} ^{ms} ^{mt} ^{mu} ^{mv} ^{mw} ^{mx} ^{my} ^{mz} ^{na} ^{nb} ^{nc} nd ^{ne} ^{nf} ^{ng} ^{nh} ⁿⁱ ^{nj} ^{nk} ^{nl} ^{nm} ⁿⁿ ^{no} ^{np} ^{nq} ^{nr} ^{ns} ^{nt} ^{nu} ^{nv} ^{nw} ^{nx} ^{ny} ^{nz} ^{oa} ^{ob} ^{oc} ^{od} ^{oe} ^{of} ^{og} ^{oh} ^{oi} ^{oj} ^{ok} ^{ol} ^{om} ^{on} ^{oo} ^{op} ^{oq} ^{or} ^{os} ^{ot} ^{ou} ^{ov} ^{ow} ^{ox} ^{oy} ^{oz} ^{pa} ^{pb} ^{pc} ^{pd} ^{pe} ^{pf} ^{pg} ^{ph} ^{pi} ^{pj} ^{pk} ^{pl} ^{pm} ^{pn} ^{po} ^{pp} ^{pq} ^{pr} ^{ps} ^{pt} ^{pu} ^{pv} ^{pw} ^{px} ^{py} ^{pz} ^{qa} ^{qb} ^{qc} ^{qd} ^{qe} ^{qf} ^{qg} ^{qh} ^{qi} ^{qj} ^{qk} ^{ql} ^{qm} ^{qn} ^{qo} ^{qp} ^{qq} ^{qr} ^{qs} ^{qt} ^{qu} ^{qv} ^{qw} ^{qx} ^{qy} ^{qz} ^{ra} ^{rb} ^{rc} rd ^{re} ^{rf} ^{rg} ^{rh} ^{ri} ^{rj} ^{rk} ^{rl} ^{rm} ^{rn} ^{ro} ^{rp} ^{rq} ^{rr} ^{rs} ^{rt} ^{ru} ^{rv} ^{rw} ^{rx} ^{ry} ^{rz} ^{sa} ^{sb} ^{sc} ^{sd} ^{se} ^{sf} ^{sg} ^{sh} ^{si} ^{sj} ^{sk} ^{sl} ^{sm} ^{sn} ^{so} ^{sp} ^{sq} ^{sr} ^{ss} st ^{su} ^{sv} ^{sw} ^{sx} ^{sy} ^{sz} ^{ta} ^{tb} ^{tc} ^{td} ^{te} ^{tf} ^{tg} th ^{ti} ^{tj} ^{tk} ^{tl} ^{tm} ^{tn} ^{to} ^{tp} ^{tq} ^{tr} ^{ts} ^{tt} ^{tu} ^{tv} ^{tw} ^{tx} ^{ty} ^{tz} ^{ua} ^{ub} ^{uc} ^{ud} ^{ue} ^{uf} ^{ug} ^{uh} ^{ui} ^{uj} ^{uk} ^{ul} ^{um} ^{un} ^{uo} ^{up} ^{uq} ^{ur} ^{us} ^{ut} ^{uu} ^{uv} ^{uw} ^{ux} ^{uy} ^{uz} ^{va} ^{vb} ^{vc} ^{vd} ^{ve} ^{vf} ^{vg} ^{vh} ^{vi} ^{vj} ^{vk} ^{vl} ^{vm} ^{vn} ^{vo} ^{vp} ^{vq} ^{vr} ^{vs} ^{vt} ^{vu} ^{vv} ^{vw} ^{vx} ^{vy} ^{vz} ^{wa} ^{wb} ^{wc} ^{wd} ^{we} ^{wf} ^{wg} ^{wh} ^{wi} ^{wj} ^{wk} ^{wl} ^{wm} ^{wn} ^{wo} ^{wp} ^{wq} ^{wr} ^{ws} ^{wt} ^{wu} ^{wv} ^{ww} ^{wx} ^{wy} ^{wz} ^{xa} ^{xb} ^{xc} ^{xd} ^{xe} ^{xf} ^{xg} ^{xh} ^{xi} ^{xj} ^{xk} ^{xl} ^{xm} ^{xn} ^{xo} ^{xp} ^{xq} ^{xr} ^{xs} ^{xt} ^{xu} ^{xv} ^{xw} ^{xx} ^{xy} ^{xz} ^{ya} ^{yb} ^{yc} ^{yd} ^{ye} ^{yf} ^{yg} ^{yh} ^{yi} ^{yj} ^{yk} ^{yl} ^{ym} ^{yn} ^{yo} ^{yp} ^{yq} ^{yr} ^{ys} ^{yt} ^{yu} ^{yv} ^{yw} ^{yx} ^{yy} ^{yz} ^{za} ^{zb} ^{zc} ^{zd} ^{ze} ^{zf} ^{zg} ^{zh} ^{zi} ^{zj} ^{zk} ^{zl} ^{zm} ^{zn} ^{zo} ^{zp} ^{zq} ^{zr} ^{zs} ^{zt} ^{zu} ^{zv} ^{zw} ^{zx} ^{zy} ^{zz}

A winnow-
ing basket.

A sieve or
cribble.

A sack.

A granary.

A mat. f

A kitchen.

Overseer of
the kitchen.

Cooks.

A baker.

A furnace
or fire-
place.

A portable
furnace.

26. प्रसोदनं शूर्पं (मल्ली)

सूत घसेवौ

काण्डाल पिटौ

चालनो तितउः (पुमान्)

कठ किलिञ्जकौ

27. (समानौ)

रसवत्या न्त् पाकस्थान मद्धानसे

पौरोगव (सुदध्यक्षः)

सूपकारा (सु) बल्लवाः

28. आरालिका ज्ञानमिकाः सूदा औदगिता गुणाः

आरालिकाः कांश्चिका मयकारः (इमे त्रियु)

29. कम्पन्तमुद्रागतं धिप्रवणी चुल्लिरन्तिका

अक्षरधनिका अक्षरधन्य (पि) चतन्य (पि)

1—तो. 2 अ— 3 अ— 4—टो. 5—न्ती.

* Or सूर्पं. b Also neut. चालनं. c Likewise चोतः and
सूतः or सोनः. d Constructed of bamboos : some say, a basket
to hold grain. e Also पिटकः or पिटयः. f Or else a screen
made of grass ; or a twist of straw. g This and the following admit
the variation of gender. h Some restrict these two first terms to
mean one who prepares sauces, &c. i Or अल्लकारः. j The
preceding are used adjectively. k And अमानं. l उदानं and
उपानं or उदारं. m Also चक्ती. n अन्तिका or अन्दिका.

1 f

30. इसन्य (ः)

A fire
brand a

(इय न स्त्री स्याद्) अहारेण जातम्

A frying
pan.

स्त्रीवे) अम्बरीयं आष्ट्रे (ना)

An iron
plate or
pan. c

कन्द (वी) खेदनी (खिवाम्)

A jar.

31. अलिञ्जरः (स्यान्) मणिकं

A pitcher.

ककीयामुर्गलन्तिका

A pot.

पिठरः स्यात्पुखा कुण्डं

A waterpot.

कलश (स्तु त्रिमु दयोः)

32. घटः कुट निपाव्

A lid.

(अस्त्री) सरावे बर्द्धमानकः

A seether
or boiler.

ऋचीयं पिष्टपचनं

A goblet m

कसी (इस्त्री) पानमाजनम्

१—नी.

२—री.

३—ऋ.

४ निप.

* Whether burning or extinguished, but some interpret the first term, charcoal; and the two last, half burnt wood. ^b And अम्बरीयं.

^c Some make this and the preceding synonymous. ^d Or अलिञ्जरः.

^e आलः and अलुः or आरुः. ^f Also fem. पिठरी. ^g स्थाली and neut. स्थालं. ^h उखा or —उपा. ⁱ Or fem. कुण्डो. ^j Or

कलसः. Fem कलसिः, —सी, —शिः, or —शी. Neut. कलसं —शं.

^k And सरावः. ^l Also ऋचीयं. ^m A metallic vessel to drink in. ⁿ Or कंशः. Also कांशं.

- A leather bottle for oil. 33. कुतः^f (कृत्तेः खेद्यपात्रं)
 A small one. (सैवाष्पा) कृतुधः^m (पुमान्)
 Any vessel. (सर्म्) आवपनं भाणं पात्रा^{na} मत्रेⁿ (च) भाजनम्^{mn}
 A ladle or spoon. 34. दर्विः^f कन्धिः^{fb} खजाका^{fc} (च स्यात्)
 A wooden ladle. तर्द्वीरुहस्तकः^{mf}
 A potherb. (अस्त्री) शाकं हरितकं शिमुर्^{nm}
 Its stalk. (अस्य तु नाडिका)
 35. कडम्ब (स्) कलम्ब (स्)
 A condiment. वैसवार उपस्करः^{mc}
 Acid seasoning. तिन्तिडोक (स्) चुक्राⁿ (स्) वृक्षाक्षम्^{mn}
 Pepper. (अथ) वेक्षजम्ⁿ
 36. मरीचं^{nf} कोन्नकंⁿ लघामूषणंⁿ धर्मपत्तनम्^{ng}
 Cumin. जीरकं^m जरथो^m जाजो^f कणाः^f
 Calamint. (लघो तु जीरको)
 37. सुषवी^{fi} कारवी^f एष्वी^f एधुः^{3f} कालोपकुक्षिका^{4f}
 Ginger. आर्द्रकंⁿ शृङ्गवेरं^m (स्याद्)
 Coriander. (अथ) खजा विपुत्रकम्^f

1 दा— 2—यु. 3 काला. 4 उ—

* Some include this in the interpretation

^b Also दर्वी and

कम्पी. * Likewise masc. खजः. ^d Or सियुः. ^e Also वैस
 वारः or वैषवारः. ^f Or मरिचं. ^g उषणं and उषणं. ^h Na-
 gella Indica, Roxb. ⁱ सुषवी and सुसवी.

38. कुस्तुम्ब^{na} (च) धन्याक^{nb}म्

Dry ginger.

(अथ) शुण्ठी^{fc} मधौषधndम्

(स्त्रीनयुंसकयोग^{fne}र्) विश्वंⁿ नागरंⁿ विश्वभेषजⁿम्

Sour gruel. 39. आरनाखकⁿ सौवीरⁿ कुल्लाषा^{1nf} अभिघृतानि²ⁿ (च)

अवन्तिधोमⁿ धन्यास्तⁿ कुञ्जलानि³ⁿ (च) काञ्जिके^{ng}

Asa fedi-
da.

40. सहस्रवेधिⁿ जतुकंⁿ वाक्त्रिकं^{nh} हिङ्गु^{mn} रामठम्ⁿⁱ

Hingupatri-

तत्पत्री^{fj} कारवी^f एध्वी^f वाष्पिका^{fk} कर्वरी^{fl} एधुः^f

Turmeric.

41. निशाङ्गा^{fm} काञ्चनो^f पीता^f हरिद्रा^f वरवर्णिने^f

Sea salt.

सामुद्रंⁿ (यत्तु)ⁿ लवणमक्षीवं^{no} वसिरⁿ (च तत्)

Rock salt.

42. सैन्धवो^{mn} (ऽस्त्रो)^{np} शितशिवं^{nq} माणिमयंⁿ (च) सिन्धुजे

1—घ.

2—न.

3—ल.

* Likewise तुम्ब^{na}, and fem. कुस्तुमुरी and तुमुरी. * Also धान्यकं. धनिकां, धनोयकं, धनेयकं, धान्यं and fem. धा. * Or शुण्ठीः. * Also fem. मधौषधी. * Fem. विश्वा. * Or कुल्लासः, कुल्लासः and कुल्लाषाभिघृतं. * Also काञ्जिकं or काञ्जीकं and fem. काञ्जिका. * Or वाक्त्रिकं. * And रामठं. * That is हिङ्गुपत्री. But some read लक्ष्मी. * Or वाष्पिका. * Also कर्वरी. * And निशा or other terms signifying night. * अक्षीवं or अक्षिवं. * Also वसिरं. * And शितशिवं, शीतशिवं or शीतसिवं and शितशिवं. * Also माणिक्यं.

Another sort. a	^{n b} ⁿ रौमर्क वसुक्तं	
Factitious salt. c	ⁿ ⁿ ⁿ पाक्यं विड (च) छतके (वयम्)	
Sūchal salt: white.	ⁿ ⁿ ⁿ 43. सौवर्धले ऽक्षरुचके	
The same; black. d	ⁿ तिलकं (तत्र मेघके)	
Raw sugar. e	^f ⁿ ^f मख्यखी पाणितं (खण्डविकारी)	
Refined su- gar. g	^f ^f शर्करा सिता	
Inspissated milk.	^{f h} ^f 44. कूर्चिका क्षीरविकृतिः (स्याद्)	
Curds with sugar and spices.	^f रसाला (तु) मार्जिता	
Same or condiment.	ⁿ ⁿ (स्यात्) तेमनं (तु) निष्ठानं	
	ⁱ (त्रिलिङ्गा वासितावधेः)	
Roasted on a spit.	^{m f n} ^{m f n} ^{1 m f n} 45. शृङ्गाक्षतं भट्टितं (स्याच्) क्लृप्तं	
Boiled in a caldron.	^{f n} ^{m f n} उख्यं (तु) घैटरम्	

¹ शृङ्ग.

* The same with *Sāmbhar* salt, denominated *Raumara*, as some say, from a mountain of salt called *Rumá*; or, as others affirm, from a river or lake of the same name. ^b Also रौमं. ^c Obtained by boiling clay found on the sea shore; or other earth impregnated with salt. Some remark, that the two first terms are names of different kinds of salt which are equally factitious. ^d This appears to be the same with black salt or *Vit' alayana*: a factitious salt containing sulphur. ^e The first term signifies granulated sugar; and the second inspissated juice of sugarcane. ^f Some, making this one of the exhibited terms, state three synonyma of syrup. ^g Clayed: others say, candied. ^h And कूर्चिका. ⁱ The following to v. 43 admit the three genders.

Dressed.	^{m f n} 1 ^{m f n} प्रणीतमुषसंपन्नं
Seasoned.	^{m f n} प्रयत्नं (स्यात्) ^{m f n} सुसंस्कृतम्
Sauce mixed with rice-gruel. a	^{m f n} 46. (स्यात्) ^{m f n b} पिच्छिलं (तु) विजिलं
Strained.	^{m f n} संसृष्टं ^{m f n} शोधितं (समे)
Bland, soft.	^{m f n} चिक्कणं ^{m f n} मसृष्टं ^{m f n} बिम्बं
Scented.	^{m f n} (तुल्ये) ^{m f n c} भावित वासिते
Food half dressed. d	ⁿ 47. ^{m 2 m c} आपन्नं ^{m pl. f} पौलित्स्त्रिभुषं
Fried grain.	^m लाजाः ^{m h} (पुंभूम्नि चा) इक्षतम्
Rice, &c. flattened.	^m दधुक्ः ^{f pl.} (साच्) चिपिटको
Fried barley or rice.	^m धाना ^m (मृष्टयवे स्त्रियाम्)
Cake.	^m 48. ^m छयो ^m ऽपूपः ^{m i} पिष्टकः ^{3 m pl.} (स्यात्)
— mixed with cards.	^{m i} करंभो ^{3 m pl.} दधिसक्तवः

1 उ—.

2 अ—.

3 — तु.

* Or else any sauce, or condiment, with gravy; otherwise explained moist split pulse. ^b Also विजिनं and विजिनं or विजयिनं.

^c The foregoing are used adjectively. ^d To be eaten from the hand; some say bread; others, green barley fried. ^e Also अभुषः and अभुषः.

^f Or fem. लाजा. ^g Or, as some read, masc. pl. अक्षतः. This is explained by others, whole rice. ^h And चिपिटः or चपुटः. Likewise चिपिटः, &c. ⁱ Also करंभः.

Boiled rice. ^{fa} भिखा / ^{n nb n 1 m n} स्तो) भक्तमन्थो ^m ऽन्नमोदणो (ऽस्तोस) दोदिवि
^{f c} ^f

The same scorched. 49. भिखटा दम्बिका

Scum. ^{m n} (सवरसाये) मण्ड (मखियाम्)

Scum of Boiled rice. ^{m 2 m m d} मासराचाम निखावा (मण्डे भक्तसमुद्भवे)
^{f 3 f f f f}

Rice gruel. 50. यवागृष्णिका आणा विलिपो तरला (च सा)

Belonging to a cow. ^{m f n} गव्यं (त्रिषु गवां सर्वं)

Cowdung. ^{4 f n 5 m n} गोविज्जामये (मखियाम्)

Dry cowdung. ^{m n} 51. (तनुणुष्कं) अरोधे (ऽस्तो)

Milk. ^{n n 6 n} दुग्धं क्षारं यवः (समम्)

Prepared from milk. ⁿ घण्टा (माज्यदध्यादि)

Thin or diluted curds. ^{n f} नख्यं (दधे घनेतरन्)

Clarified butter. ^{n 7 n 8 f 9 f} 52. ह. माज्यं चक्रिः सर्पिर

Fresh butter. ^{n n} नवनीतं दधीशुतम्

¹ आ —. ² आ —. ³ उ —. ⁴ ए —. ⁵ गो —.
⁶ — स्. ⁷ आ —. ⁸ — स्. ⁹ — स्.

* One writes भिषा. ^b चन्धः (स्). ^c And भिखटा or भिषिटा, भिषिटा, भिषिका. ^d Likewise विखायः. ^e Butter, curds, &c. ^f Also नख्यं and नख्यं. Some read क्षारं, and interpret it floating curds.

Butter of
yesterday's
milk. a

(तत्) हैयंगवीनं (यत् सोमोदोदोद्धवं घृतम्)

Butter-
milk.

53. दण्डाहतं कालशेय मरिष्टं (मपि) गोरसः

—with pro-
portions of
water.

तत्रां (सु) दक्षिन्मथितं (पाद्राम्बुद्धानुनिर्जलम्)

Whey of
curds.

54. मण्डं दधिभवं मसु

Milk of a
cow which
lately calv-
ed. f

पीयूषो (अभिनवं पयः)

Hunger.

अण्णाया बुभुक्षा लुट्

A mouthful.

यास (सु) क्वक्षा (अर्थकः)

Drinking
together.

55. सपीतिः (स्त्री) तुल्यपानं

Eating to-
gether.

समिधः (स्त्री) सहभोजनम्

Thirst.

उदया (तु) पिपासा लट् तप

Food.

उदय (तु) भोजनम्

56. जेजमं सैव आहारो निपसो वा (इत्यपि)

1 अ— 2 उ—ल. 3—ध. 4—ल. 5—स.

^a Some explain it butter from new milk.

^b Or कालसेदं.

^c With a fourth part of water.

^d With an equal part of water.

^e Without water.

^f Within the first seven days.

^g Also पीयूषः

—घं and पीयूषं. Some make the last signify milk after the seventh day from the cow's calving.

^h लुट् (—ध). Also लुधा.

ⁱ Or

लया. Also लया.

^j Or जमनं.

^k Likewise विघसः.

Satiety.

सौहृद्व्यं तर्पणं तृप्तिः^{n n f}Oats, leav-
ings. aफेलामुल्लसमुन्मिषितम्^{f b n}

Voluntarily.

57. कामं प्रकामं पर्याप्तं निकामेष्टं यथेप्सितम्^{i i i 1 i 2 i i}

Herdsmen.

गोपे गोपाल गोसंख गोधुगामोर वल्लवाः^{m m m m c 3 m d m}Stack of
cattle.58. (गोमहिष्यादिकं) पादबन्धनं^{n e}Owner of
kine.गोमान् गोमी^{4 m 5 m} (हौ) गवोश्चरे^m

A herd.

गोकुल (न्तु) गोधनं (स्माद्) गवां व्रजः^{n n f m}Formerly
grazed by
cattle.59. (त्रिधा) शितंगवीनं (तत्रावा यत्राशितः पुरा)^{6 m f n g}A bull or
ox.उक्ताभयो बलोवर्द्धे व्रजभो वृषभो वृषः^{m m h m m m}A herd of
oxen.60. अनङ्गान् सोरभयो गौरं^{7 m i m 8 m} (उर्यासंहतिर्) आत्तकम्ⁿA herd of
kine.गया गौत्रा (गवां)^{f f}— of calves,
and milch
cows. j(वत्सहोत्र) वात्सक धेनुके^{n n}

1—मं. 2 इष्टं. 3 आ—. 4—त्. 5—न.
6 आ—. 7—हुह. 8 गो.

^a Left at the meal; or, otherwise interpreted, dropped from the mouth. ^b And फेलिः. Also masc. फेलकः. ^c गोधुक (ह).

Also गोदुहः. ^d Or अमोरः. ^e Or, according to a different reading, वादवं. ^f Some add धनं, as a synonymous term. ^g आ

शितंगवीनः, ना, नं; or अशितंगवीनः, ना, नं. Also उशितंगवीनः,

ना, नं, where cattle have dwelt. ^h And वरोवर्द्धे or बलोवर्द्धः.

ⁱ Fem. अनङ्गाही and अनङ्गुही. ^j Respectively.

A large bull
or ox.

61. (वृषो महान्) महोक्षः (स्यद्)

An old
bull.

वृद्धोक्ष (सु) जरङ्गवः

A bullock.

(उत्पन्न उक्षा) जातोक्षः

A new-
born calf.

(सञ्चोजातसु) तर्णकः

A calf.

62. शकृत्करि (सु) वक्तः (स्यद्)

A steer.

दम्य वक्तरो (समौ)

One fit to
be set free.

आर्धभ्यः (घण्टतयिग्यः)

A bull at
liberty.

घण्टा भियति रिद्धरः

A bull's
shoulder.

63. (सक्त्यपदेशसु) वहः

His dew-
lap.

साक्षा (तु) गलकम्बलः

An ox, with
a yoke
that, though his
nose.
Young cat-
tle in train-
ing.

(मान्) नस्तिव (सु) नसोतः

प्रसृवाड युग्मार्थकः

Cattle yok-
ed, &c. g.

64. (युगादीनाञ्च बोद्धारो) युग्म प्रासंग्यं साकटाः

Ploughman;
ploughcat-
tle, &c. h.

(रुजति तेन नक्षेजा सोदं) द्वात्रिंशक सैरिक्कौ

Cattle for
burden.

65. धर्वहे धुर्य्य धोर्य्य धुरीणाः (स) धुर्धरः

1— ति.

2 इ—.

3—ट.

* Fem. जरङ्गवो.

b Or सक्त्यकरि.

c And प्रसृवः or प्रसृवः.

d Also इद्धरः.

e प्रसृवाड (ह).

f Or युग्मार्थकः.

g Re-

spectively; one yoked, or one in training with a frame on his neck, or one trained to draught.

h The third acceptance of both terms is

'of or belonging to a plough.'

i Or धुर्धरः.

Cattle for special burden.

(उभाव) ^m एकधुरीणै ^{1 m} कधुरावे ^{2 m} कधुरावहे

— for any carriage.

60. (सतु) ^m सर्वधुरीणः (म्यायीवे) ^m सर्वधुरावहः

A cow.

माहेयो सौरनेयो गौरुखा माता (च) शृङ्गिणी

67. अर्तुयुद्धा रोहिणी (स्याद्)

An excellent one.

(उत्तमा गोष्ठ, नैविकी ^{f a})

Cows: brind-
le, white,
&c.

68. (वर्णादिभेदात्तन्त्राः गुः) श्वली धवला (दयः)

A heifer
five years
old.

दिहायनी दिवर्णा (गौर)

—one year
old.

एकाब्दा (त्वे) कहायनी ^{6 f}

—four years
old.

69. चतुर्ब्दा चतुर्हायणी

—three
years old.

(एवं) चब्दा त्रिहायणी

A barren
cow.

वशा बंध्या

A cow mis-
carrying by
accident.

श्वतोक्ता (तु) खवर्भा ^{f c}

One which
has gone to
the bull, d

(श्च) सन्धिनी ^f

70. (आक्रीता वृषभेणा)

Miscarrying
from going
unreason-
ably.

(श्च) वैश्वर्भापघातिनी ^{7 f} ^{8 f}

1 ए — र. 2 ए —. 3 उखा. 4 — नी. 5 अ —.
6 ए —. 7 — तु. 8 न —.

* Also नीविकी or नीविका and निविकी. ^b Likewise श्वला and धवली. Also खला, black. कपि सा, tawny. Or distinguished by other circumstances, as शृङ्गरी and वाननी, short; लम्बकर्णी, with long ears; चक्रशृङ्गी, with crooked horns, &c. ^c And श्वतोक्ता.

^d Some interpret it, a cow with calf.

Fit for the bull.	^f ^{1f} काल्यापसर्था (प्रजने)
A pregnant heifer. a	प्रछौहो बालगर्भिणी
A tractable cow.	71. (स्याद्) अचरणी (तु) मुकरा
A cow bearing many calves.	वज्रसूतिः परेष्टुका
One, which has lately calved.	चिरसूता वज्रयणी
Easily milked.	धेनुः (स्यान्) नवसूतिका
With a large udder.	72. सुवता सुखसन्देसा
Yielding a drona of milk.	पीनोद्धो पीवरस्सनी
Standing at the dairy. d	ओखसीरा ओखदुघा
Calving every year.	धेनुय्या (बन्धके स्थिता)
An udder.	73. सनांसमोना (सा यैव प्रतिवर्षं प्रसूयते)
A pillar. f	^{2 n c} उध (खु कीवन्) आधीनं
A rope or cord. g	(समौ) शिवक कीलकौ
A string or tie. i	74. (नपुंसि) दाम संदानं
	^f ^{fj} पशुरज्जु (स्तु) दामनी

¹ उ —.² — स.³ — न.

- * Or a cow with calf for the first time. ^b Likewise वज्रयणी, and वज्रयिणी, or अवज्रयणी. Also वज्रयणी, &c. ^c सुखसंदेसा.
- ^d Some interpret this a cow pledged. ^e Also उधः and ओघः.
- ^f For cows to rub themselves upon; or, otherwise interpreted, for tying cows or calves. ^g To which cows are tied; or a string to bind a cow's hind-legs when milked. ^h Fem. दामा (मन्) or दामा (मा).
- ⁱ For binding the legs of cattle, or for tying the cattle themselves.
- ^j Likewise सामनी and बंधनी.

A churning-stick.

^m ^{m a} ^m ^m ^m
वैशाख मथ्य मथान मथानो मथदण्डके

A post, round which its string winds. b

75. कुठरो दण्डविष्कम्भे

A churn.

^f ^f
मथनी गर्गरी (समे)

A camel.

उष्ट्रे क्रमेणैक मय महाकाः

A young one. d

^m ^m
करभः शिशुः

Young camels clogged. e

76. (करभः सुः) शृङ्खलका (दारवेः पादबंधनैः)

A she-goat.

अजा ह्यग्री

A he goat.

^{m f} ^{m g} ^m ^{m h} ^m
सुभः प्वाग वक्त क्कमलका अजे

A ram.

77. नैरिखोरखेः खीयुमेध दण्डय शडकाः

Herd of camels; flock of sheep and goats. k

ⁿ ^{6 n} ^{7 n}
(उष्ट्रेरभाजकः) मादः दौष्ट्रिखोरखकाजम्

Asses. l

78. चक्रोदन्त (शुः) बालेया रासभा गर्भभाः खराः

A trader.

^{m n} ^m ^m ^{m o} ^{9 m}
वैदेहकः साधवाद्ये भैरभो वारिजो वणिक्

79. मण्वाजीवो (वा) वणिक्ः वाचविक्रयिक (य सः)

1—कः.

2 उ—.

3 उ—.

4 ऊ—.

5—शि.

6 औ—.

7 आ—.

8—त्.

9—ज्.

10 आ—.

a मथा (—न).

b Or else the lid of the churn, contrived to

support the stick.

c Also कुठरः.

d Or any young animal.

e With wooden rings on their feet. f Also तमः and सुभः or शुभः.

g कागः or कग.

h क्कमल and क्कमलः.

i Or नैः.

j Mace.

शडकाः, fem. शडकाः.

k Respectively.

l Sing. चक्रोदन्त, बाले

यः, &c. m Also रासभः.

n Or वैदेहः.

o And वणिक् or

वारिजिकः. Also वारिजः.

A vender.	^{1 m} विक्रेता (साद्) ^m विक्रायिकः
Abuyer.	^m ^m क्रायक क्रायकौ (समौ)
Traffic.	^{na} 80. वाणिज्यं (तु) ^f वाणिज्या (स्यान्)
Price.	ⁿ ^m ^{2 m} मूल्यं वखौ (ण्) वक्रयः
Capital ; principal.	^{fb} ^{m n} ⁿ नीवी परिपखं मूलधनं
Gain, profit.	^m ^m लाभौ (ग्धिक्) फालम्
Barter.	^{ac} ^{m d} ^m ^{me} 81. परिदानं परीवर्त्तो नैमेव निमया (वधि)
A deposit.	^m ^{3 m} (युमान्) उपनिधि लोसः
The return of it.	^{nf} प्रतिदानं (वदर्पणम्)
Exposed for sale.	^{mfn} 82. (तु) प्रसारितं क्रय्यं
Purchas- able.	^{mfn} ^{mfn} क्रय्यं क्रेतव्यं (मात्रके)
Vendible.	^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ² विक्रयं पणितर्यं (च) धख्यं (कथ्यारवस्त्रिण)
Ratification of a bargain.	^{m n} ^m ^f 83. (लोस) सत्पापनं सव्यकारः सव्याकृति (स्त्रियाम्)

¹—तु.   ² अ—   ³ न्या

* Or पणितर्यं.   † And क्रेतव्यः.   ‡ Some read प्रतिदानं.   § And
परिवर्त्तः.   ¶ Likewise नैमेवः विमयः and विविमयः.   † Some
read परिदानं.   ** The foregoing admit the three genders.   ‡ Also
fem. सव्यप्रजा.

Contract of
sale.विपणो विज्ञायः^{m m}

Numerals.

(संख्याः संख्ये स्यादश्च त्रिषु^a84. विंशत्याद्याः सदैकले सर्वाः संख्येयसंख्ययोः^bसंख्यार्थे द्विवृत्तले स्तः तासु चानवतेः स्त्रियः^c85. पक्षैः शतसहस्रादिक्रमाद्दशगुणोत्तरम्^d

Measure.

द्यौतवं^{ne} जुवयंⁿ पाय्यⁿ (मिति) माना^{1 n} (र्थकं त्रयम्)^{f f m}Of three
sorts. f86. (मानं) तुला^m ऽङ्गुलिप्रस्थैर्^{2 m h}

A Māsha. g

(गुञ्जः पञ्चा) यमाधकः^{m m n}Sixteen
times as
much.(ते घोडशा) ऽक्ष कर्षाⁿ (ऽस्त्रो)Four times
the last.

पलं (कर्षचतुष्टयम्)

A carsha of
gold.
A pala of
gold87. सुवर्णं विस्तौ (हेम्ने^{m n} ऽक्षे^{m n})

कुरुविस्त (स्तु तत्पले)

1—न.

2 आ —.

* Numerals, from 1 to 18, agree in gender with the subject numbered. ^b Other numerals, (19) 20, &c. are singular; but may be dual or plural, if used distributively. Ex. विंशती, two scores. ^c The numerals, 20 to 90, are invariably feminine. ^d Numeration proceeds in decuple proportion. ^e Also द्यौवत्तं. ^f By weight, measure of length, and measure of capacity. ^g Equal to five rettis or seeds of the abrus precatorius. ^h Also माघः or मासः.

E.

100 *Palas*.

सुला (स्त्रियां पलशतं)

Twenty times as much.

भारः (स्त्रादिंशतिसुला)

Ten times the last.

88. आचितं (दशभाराः सुः)

A cartload.

(शाकटो भार) आचितः

A *carsha* of silver. b

कार्षापणः कार्षिकः (स्यात्)

A *pana* of copper. d

(कार्षिके ताम्रिके) पणः

Various measures of capacity. e

89. (अस्त्रियाम्) आढक ज्ञेयौ खारो वाहे नकुचकः

कुडवः प्रस्थ (इत्याद्याः परिमाणार्थकाः एव)

A quarter.

90. पाद (सुरीयो मागः स्याद्)

A part, share, or portion.

अंश भागौ (तु) वणकः

Substance, thing, or wealth.

अयं वित्तं स्वापतेयं रिक्थमृक्क्यं धनं वसु

Wrought and unwrought gold, &c. k

91. हिरण्यं त्रिविणं युग्म मूर्ध रै विभवा (अपि)

(स्यात्) कोश (स्त्र) हिरण्यं (च हेमरूपे कृताकृते)

१ ऋ

२ अ—.

* Likewise भरः.   b Same with पुराणः, equivalent to 16 *Palas* of cowries.   c Some add कार्षापणः.   d Equivalent to 80 cowries.

* Severally, viz. 4 *Ad'hacas* = 1 *Drōna*; and 16 D. = 1 *Chāri*. Also 20 D. = 1 *Cumbha*; and 10 C. = 1 *Fāha*. Some state $\frac{Ch}{4}$ = 1 *Mān*. $\frac{M}{4}$ = 1 *Drōna*. $\frac{D}{4}$ = 1 *Ad'haca*. $\frac{A}{4}$ = 1 *Pras-t'ha*. $\frac{P}{4}$ = 1 *Cudava*. $\frac{C}{4}$ = 1 *Nicunchaca*.   f Also fem. आढकी and आढकिका.

* Likewise खारिः and masc. खारः.   b And कुडपः or कुटपः.   i Or अंस.   j Masc. nom. राः (रै).   * Some disjoin the terms; कोश, wrought gold; हिरण्यं, unwrought silver.

And कोवः or कोपं.

Base metals. 92. (ताम्रा यद्यत्तु) कुप्यं^{na}

Bullion. रूप्यं (तद्वयमाहृतम्)ⁿ

An emerald. गारुत्मलं मरकतमृगगर्भं हिरिन्मणिः^{n n 1 n m}

A ruby. 93. शोणरत्नं लोहितकः पद्मरागो^{n m m}

A pearl. (ऽथ) मैत्रिकामⁿ

मुक्ता^f

Coral. (ऽथ) विद्रुमः (पुंसि). प्रबालं (पुंनपुंसकम्)^{m m n}

Any gem. 94. रत्नं मणि (द्विदोऽग्नज्जातौ मुक्तादिके ऽपि ऽथ)^{n m f b}

Gold. स्वर्णं शुक्लं कनकं हिरण्यं रौप्यं चाटकम्^{n n n 2 n}

95. तपनीयं शतकुंभं गार्ज्ज्वं भर्मं कर्जूरम्^{n n c n 3 n d n c}

चामीकरं जातरूपं महारजतं कांचने^{n n n n}

96. रूप्यं कार्त्तखरं जाम्बूनदमृष्टापदो (ऽस्त्रियाम्)^{f n n n 4 n m}

Gold for ornaments. (अलंकारं शुक्लं यच्च कृत्तकनकं (मिलदः)^{5 m n g}

Silver. 97. दुर्जने रजतं रूप्यं खर्जूरं श्वेतं (मिथयि)^{n n n n h n}

1 अ —. 2 — न. 3 — न. 4 अ —. 6 अ —.

^a Or अकुप्यं. ^b Also fem. मणो. ^c Or शतकुंभं. ^d Also भर्मं. ^e And कर्जूरं. Likewise कर्जूरं. ^f Or रूप्यं. ^g Some divide the terms: शृङ्गो or शृङ्गिः (also neut. शृङ्गि) and कनकं. ^h Or खर्जूरं.

	^{f a}	^{m n b}	
Brass.	रोतिः (स्त्रियाम्) आरकूटो (न स्त्रियाम्)		
		^m	
Copper.	(अथ) ताम्रकम्		
	^{n e}	ⁿ	^{n d}
	ⁿ	ⁿ	^{n e}
	98. शुक्लं श्लेष्मुखं द्वष्टं वरिष्ठोदुम्बराणि (च)		
	^{m n f}	ⁿ	ⁿ
	ⁿ	ⁿ	ⁿ
Iron.	लोहो (स्त्री) शस्तकं तीक्ष्णं पिण्डं कालायसा इयसो		
	^{m n}		
	99. अश्वसारो		
	^{m n}	^{n i}	
Rust of iron.	(इय) मण्डूरं सिंघान (मपि तन्मले)		
	^{m j}		
Any thing metallick.	(सर्वं स्यात्तेजसं) लौहं		
Wrought iron; bar iron.	(विकारस्त्रयसः) कुशो		
	^m	^m	
Glass.	100. क्षारः काषो		
	^m	^m	^{m n}
	^m	^m	^{m n k}
Quicksilver.	(इय) क्षपलो रसः सूत (स) पारदे		
	ⁿ		
Buffalo's horn.	गवलं (माहिषं शृङ्गम्)		
	ⁿ	ⁿ	ⁿ
	ⁿ	ⁿ	ⁿ
Tale.	अथकं गिरिजा इमेले		
	ⁿ	ⁿ	ⁿ
	ⁿ	ⁿ	ⁿ
Antimony.	101. खोलोन्न (सु) सौदीरं काषोताञ्जनम् मुने		
	^{n m}	ⁿ	ⁿ
Blue vitriol.	तुल्याञ्जनं शिखिग्रीवं वितुन्नक मधूरके		

1—स.

2 ज.

^a Also रोतिः. And neut. रेत्यं. ^b Likewise आरः. ^c Or शुक्लं. ^d And द्विष्टं. ^e उदुम्बरं, उडुम्बरं or औदुम्बरं. ^f And लौहं or लौहः. ^g Likewise कृणायसं. ^h अथं (स). Also आयसं. ⁱ And पिण्डाणं, or सिंघाणं, सिंघाणं. ^j And लोहं. ^k Also पारदः, or पारः. ^l And कषोताञ्जनं. ^m Also तुल्यं.

Collyrium.^a 102. कर्परी दार्विका (काथोद्वं) तुल्यं^{f b f n}

Another
sort. c

रसाञ्जनम्ⁿ

रसगर्भं तार्क्ष्यैलं^{n n}

Sulphur.

गंधाष्मनि (तु) गन्धकः^{1 n m d}

103. सौगंधिक (च)^{m e}

A blue stone
used as a
collyrium. f

चक्षुष्य कुलात्त्रौ (तु) कुलत्त्रिका^{f 2 f f d}

Calx of
brass.

रोतिपुष्यं पुष्यकेतु पौष्यकं कुसुमाञ्जनम्^{n n n h n i}

Yellow or-
piment

104. पिञ्जरं पीतकं तालमालं (च) हरितालकं^{n 3 n n 4 n n}

Red chalk.
k

गैरेद्यमर्थं गिरिजमण्यज (च) शिलाजतु^{m m l m m m m n}

Myrrh.

105. वील गंधरस प्राण पिण्ड गोप रसाः (समाः)

1—न. 2—ली. 3—अ. 4—अ.

^a Extracted from Amomum Zanthorhizon, Roxb. ^b Some grammarians include this in the synonyma of blue vitriol. Medical authors write it कर्परी or कर्परं, and make it a distinct sort of collyrium. ^c Some join this article with the preceding, omitting कर्परी from the synonyma: this agrees with the medical books. ^d And गन्धिकः. ^e Or सुगंधिवः. ^f Some make these three terms synonymous with the following. ^g And कुलत्त्रा. Likewise कुलं. ^h And पुष्यकं. ⁱ Also पुष्पाञ्जनं. ^j आलं or अलं. Also नालं. ^k According to a different explanation, bitumen. ^l Or रसगंधः. ^m And गोपः. Also पिण्डगोपः. ⁿ Or शृणुः. Also गोपशृणुः.

Cattle fish
bone.

ma mb m

दिण्डोरि^{ma} ऽविकफः^{mb} फोनः^m

Minium, or
red lead.

n n n n

सिन्दूरंⁿ नागसंभवंⁿ

Lead.

n n n n n c

106. नाग सीसकⁿ योगेयⁿ वप्राणिⁿ

Tin.

n n d

त्रपुⁿ पिच्चटम्^{n d}

n n

रंग वंगे^{n n}

Cotton.

m 2 m e

(ऽथ) पिचुस्तूलो^{m 2 m e}

Safflower;
carthamus.

n

(ऽथ) कनलोत्तरम्ⁿ

n n n n

107. (सात्) कुसुभंⁿ वङ्गिⁿ शिखेⁿ मद्धारजनⁿ (मित्यपि)

A woollen
blanket.

m m

मेघकम्बल^{m m} ऊर्णायुः^m

Hare's or
rabbit's
hair.

n 3 n

शृणोर्णⁿ शृणोर्ण^{3 n}

Honey.

n n 4 n

108. मधुⁿ क्षौद्रंⁿ माक्षिका^{4 n} (दि)

Wax.

n n

मधूⁿ क्षयंⁿ (तु) सिक्ककंⁿ

Red arsenic.

ff f fg f

मनःशिला^{ff} मनोशुभा^f मनोह्रा^{fg} नागजिहिका^f

f fh fi

109. नैपाली कुनटी गिला

Nitre; salt-
petre.

m m

यवत्तोरि^m यवायजः^m

¹—प्र.² तूल.³—न.⁴—क.

^a दिण्डोरः or पिण्डोरः. Also दिण्डिरः. ^b Or समुद्रफोनः.

^c Some read वर्धे. Also त्रधं. ^d Some include the two first terms with the preceding, as names of lead. ^e And पिचलः. Also पिचु

तूलः or तूलपिचुः. ^f Likewise मनःसिला. Also masc. मनःशिलः.

^g And मनोह्रा. ^h Some read कुलटो or कनटो. ⁱ Some make the last term the name of a different species; and the two preceding terms, its explanation.

^m
याक्वो

Natron; al-
kali.

^{ma} ^m ^m
(यथ) सर्जिकाक्षारः कापोतः सुखवर्चकः

ⁿ ^{nb}
110. सौवर्चलं (स्याद्) रुचकं

Manna of
jambos.

^f ^{fc}
तक्क्षोरा वंशरोचना

Seed of mor-
anga. d

ⁿ ⁿ
शियुजं श्वेतमरिचं

Root of
sugarcane.

ⁿ
मोरटं (मूलमैक्षवम्)

Root of long
pepper.

ⁿ ⁿ ^{inc}
111. यथिकं पिप्पलीमूलं चटिकाशिरः (इत्यपि)

Root of
sweet flag.

^f ⁿ
गोलोमी भूतेशो (ना)

Red-wood.

ⁿ ⁿ
यत्राङ्गं रक्तचन्दनम्

Three
spices. f

ⁿ ⁿ ⁿ
112. त्रिकटुचूषणं बोधं

Three my-
robals.

^{fh} ⁿ
त्रिफला (तु) फलत्रिकम्

1—स.

- Or सर्जिकाक्षारः. Also सर्जिका and क्षारः. ^b Some dis-
join the two last terms, and make them names of Borax. ^c Or
वंशरोचना. ^d Of Hyperanthera or Guilandina morunga. ^e And
चटिकाशिरः (स). Or masc. चटिकाशिरः (र). Also चटका and
शिरः. ^f Black pepper, dry-ginger and long pepper. ^g Or चूषणं.
^h And त्रिफलो or तृफला.

CHAPTER X.

Men of the fourth tribe.	^{m a} 1. शूद्रा (ख) ^m ऽवरवर्णा (ख) ^m दृषला (ख) ^m जघन्यजा ^m
Men of mixed origin. b	(आचण्डालात्) ^m संकीर्णा (अम्बष्ठ करणादयः)
A scribe. c	2. (शूद्राविशो स्तु) ^m करणो ^m
A physi- cian. d	^m ऽम्बष्ठो (वैश्यादिजन्मनोः)
An Ugra. e	(शूद्रा क्षत्रिययोर) उग्रो ^m
A bard. f	मागधः (क्षत्रियाविशोः)
A Mahishya. g	^m 3. माहिष्यो (य्याक्षत्रिययोः)
A Cshuttri.h	^{1 m} क्षत्ता (य्याशूद्रयोः सुतः)
A chari- oteer. i	^m (ब्राह्मणां क्षत्रियात्) सूतः
A trader. j	^m (तस्यां वैदेहिकां (विशः)

1—ट.

- ^a Sing. शूद्रः, &c.   ^b From the intermarriages of the other tribes.
^c Or man of a class which sprung from the 3d and 4th tribes.
^d Sprung from the 1st and 3d tribes.   ^e From the 2d and 4th.
^f From the 3d and 2d.   ^g From the 2d and 3d classes.
^h From the 4th and 3d.   ⁱ From the 2d and 1st.   ^j From the 3d and 1st.

- A car-
maker. 4. रथकार^m (सु माद्विधात् करण्यां यद्य संभव)
A Chan-
dala. & (स्याच्) चाण्डाल^{m h} (सु जनितो ब्राह्मण्यां दृषलेन यः)
An artisan. 5. कारुः शिल्पो^{m c 1 m}
A company
of artists. (संघतैस्त्रैदंयोः) श्रेणिः^{m f d} (सजातिभिः)
One emi-
nent by
birth. कुलकः^{m e} (स्यात्) कुलश्रेष्ठो^{2 m f}
A florist. मालाकार^m (सु) मालिका^m
A potter. 6. कुंभकारः^m कुलालः^m (स्यात्)
A bricklay-
er or plain-
ter. पलंगगड^m (सु) लेपकः^m
A weaver. तन्तुवायः^{m g} कुविन्दः^{m h} (स्यात्)
A taylor. तुग्रवाय^m (सु) सौचिकः^m
A painter. 7. रक्षाजीव^m चित्रकरः^{3 m}
An armour-
er. शस्त्रमाज्जा^m सिधाषकः^m
A shoema-
ker. पादूतचर्मकारः^{4 m i 5 m j} (स्याद्)
An iron-
smith. क्रीकारो^m लोहकारिकः^m
A gold-
smith. 8. नाडोन्मः^m खर्यकारः^m कुलादे^{1 m} रुक्मकारके^m

1—न. 2—न्. 3 चि—. 4—त्. 5 च—.

* Sprung from the 4th and 1st tribes.

b Also चाण्डालः.

c Likewise fem. कारुः.

d Also fem. श्रेणी.

e Or कुलिकः.

f Likewise कुलः and श्रेष्ठो. g And तन्तुवायः or तुग्रवायः. Also तन्तु

वायः. h Or कुविन्दः. i Or पादूतत्. j Also चर्मकारः. k Some

separate the terms as severally signifying a founder and a smith. l Or

कलादा.

A shell-
cutter.

(स्यच्) क्वांखिकः कामविकः

A copper-
smith.

शैल्विकः स्त्रायकुडकः

A carpen-
ter.

9. तच्चा (तु) बर्द्धकिल्लुष्टा रथकार (श्च) काष्ठतट्

One work-
ing for the
village.

(ग्रामाधीने) ग्रामतत्त्वः

One inde-
pendent.

कौटतत्त्वो (बोधोनकः)

A barber.

10. क्षुरि मुण्डि दिवाकोर्त्ति नापित् उत्तावसायिनः

A washer-
man.

निर्णैजकः (स्याद्) रजकः

A distiller.

शैण्डिको मण्डहारकः

A goatherd.

11. जाबालः (स्याद्) अजाजीवो

An atten-
dant on an
idol.

देवाजीवो (तु) देवलः

A female
juggler.

(स्यान्) माया शम्बरी

A juggler.

मायाकार (स्तु) प्रातिहारिकः

Dancers and
tumblers.

12. शैलालिन (स्तु) शैलूपा जायाजीवः कृ राश्विनः

भरता (इत्यपि) नटाश्

Dancers and
mimics.

भारता (स्तु) कुशीलवाः

1 शं—, 2 ता—, 3—न्, 4 लृट्, 5 लृट्, 6—न्,
7—न्, 8—न्, 9—न्, 10—न्, 11—न्.

* And सौल्विकः. ^b Fem. रजको. ^c Or देवाजीवः. ^d And
शम्बरी or शंवरौ, &c. * And मायावो (न्) or मायो (न्). ^f And
प्रातिहारः, प्रातिहारः or प्रातिहारकः. ^g And भारताः ^h Sing.
नटाः.

Players on
trums.

A fowler or
bird-catcher.

A hunter
using nets.

A vender of
flesh meat.

A hireling ;
a servant or
labourer.

A chandler.

A porter.

A low man.

A servant
or slave.

13. मार्वजिका मौरजिकाः

वैशुध्याः (सुर) वैश्विका

14. जीवान्तकः शाकुनिको

वैतंसिकः कौटिक (ख) मांसिक (ख समं वयम्)

15. मृतको मृतिभुक्कर्मकरो वैतनिको (ऽपि स)

वार्त्तावद्धो वैवधिको

भारवाह (ख) भारिकः

16. विवर्णः पामरो नीचः प्राकृत (ख) पृथग्नः

निक्षोणो ऽपसदो जाल्मः क्षुल्लक (ख) तर (ख सः)

17. मृत्ये दासेर दासेय दास गोप्यक चेटकाः

नियोज्य किंकर प्रैष्य भुजिष्य परिचारकाः

१—ज.

२ क—.

३ इ—.

* Or जीवन्तिकः. ^b Selling the flesh of beasts or birds. ^c And विवर्णः. ^d Likewise भारो (न). ^e Following a degrading profession. ^f Or अपशदः. ^g Likewise क्षुल्लकः. ^h Or दासः. Fem. दासी—शो. ⁱ And गोप्यः. ^j Or चेटः. Also चेटः, चेटकः. Fem. चेटिका, चेटो, चेटो. ^k Fem. किंकरा or किंकारो. ^l Also प्रैषः and प्रैष्यः.

- One non-^mished by a ^{m h} stranger ^{m c} 18. पराक्षित परिक्खन्द परजात परैधिताः
A lazy man. ^m 19. भन्दस्तुन्दपरिमज्ज आलसाः शीतको जलसो गुणाः
A dextrous ^m person. ^m दक्षे (तु) चतुर पेशल पटवः सूत्यान उषा (ख)
A Chandala. ^m 20. चण्डाल जव मातङ्ग दिवाकोत्ति जनङ्गमाः
Barbarians. ^{m g} 21. (भेदाः किरातश्वरपुलिन्दा) स्लेच्छ (जातयः)
A hunter, or ^m deer-killer. ^m 22. याधो म्गवधाजीवो म्गयुर्लुब्धको (ऽपि सः)
A dog. ^m 23. कैलेयकः सारमेयः कुक्कुरो म्गदंशकः
A mad dog. ^{m l} 24. शुनको भयकः श्वा (स्याद्)
A dog train-^med for the chase. ^m 25. (श्या) विश्वकदु (म्गयाकुशलः)
A bitch. ^f 26. सरगा शुनी

¹ तु— ² पटु. ³ अ—सिन्. ⁴ लु- ⁵ श्वन्.

^a Some include this line in the synonyma of slave. ^b Like-
wise परिक्खन्दः, परिष्कन्नः, परिक्खन्नः, पारक्खन्दः. ^c And परजितः
^d Or तुन्दपरिमार्जः. ^e And पेसलः or पेयलः. ^f Also जलङ्गमाः.
^g And निशादाः. ^h Sing. श्वपचः. Likewise श्वपक् (ज्). ⁱ Also
पुक्कशः, पुक्कषः. ^j Of various tribes, mountaineers, savages, &c.
As किरातः, living in forests and armed with a bow. श्वरः or पत्रश
वरः, wearing feathers (a peacock's tail, &c.). पुलिन्दः or पुंलिन्दः,
speaking no intelligible language. ^k And कुक्कुरः. ^l Or शुन and
शुनिः. ^m Also श्यानाः. ⁿ Likewise अलकः.

A village
hog.

विदुरः शूकरो याम्ये

Any young
animal-b

वर्कर (स्त्रियः पशुः)

Chase;
hunting.
A deer
wounded on-
its right
side.

24. आक्षोदनं मगधं (म्याद्) आखेटे मगया (स्त्रियाम्)

A thief or
robber.

(दक्षिणार्धबन्धयोगाद्) दक्षिणेर्मा (कुरङ्कः)

25. चैरिकागारिक स्तेन दम्पु तस्कर मोषकाः

Theft, rob-
bery.

प्रतिरोधि परास्त्रन्दि पाटचर मलिन्धुचा

Booty.

लोत्रं (तु तज्जनम्)

A net, chain,
or cage. k

वोतंस (स्तूपकरणं बन्धने मगपक्षिणाम्)

A snare or
trap. m

27. उन्मायः कूटयन्त्रं (म्याद्)

A net. n

वागुरा मगबन्धनी

A cord,
rope, or
string.

शुला वराटकः (स्त्री तु) रज्जु (स्त्रियु) वटो गुणः

1—न्.

2—र.

3—हे—.

4—न्.

5—न्.

* Some make the first, others the second, term, explanatory. ^a Or a lamb in particular. ^c Fem. वर्करी. ^d Also चैरः. Fem. चैरः.

^e Fem. ऐकागारिकी. ^f Or स्तेनः. Also स्तेन्यः. ^g And प्रतिरोधकः.

^h Likewise पटचरः. ⁱ Also चैरिका. ^j And लोत्रं or लोतं.

^k Any instrument for confining birds or beasts. ^l Also वितंसः.

^m Some make the preceding term synonymous with these. ⁿ For confining deer. ^o And श्रुवनं or श्रुवन्. Also masc. श्रुवन् and fem.

शुला or श्रुवती. Likewise मुषा according to a different reading. ^p Or

वराटः. But some read वडाकरः. ^q Likewise वटोगुणः.

Rope and
bucket of a
well, a

28. उद्घाटनं घटोयन्नं (सलिलोदाहनं ग्रहेः)

A loom.

(पुंसि) वेमा वायदण्डः

Threads.

सूत्राणि (नरि) तन्तवः

Weaving.

29. वाणि र्थतिः (स्त्रियो तुल्ये)

Plastering.

पुस्तं (वाग्दिकर्मणि)

A doll or
puppet, i

पाञ्चालिका पुत्रिका (स्यादस्तदन्तादिभिः कृता)

A bucket, k

30. पिटकः पेटकः पेटा मञ्जूषा

A pole for
carrying
burdens.

(इय) विहङ्गिका

भारयष्टिस्

Its string.

(तदालम्बि) शिक्वं काचे

A shoe.

(इय) पादुका

31. पादूरूपानत् (स्त्री)

A boot.

(सैवा) गुपीना (पदायता)

A thong.

नर्दी बर्दी वरत्रा (स्याद्)

A whip.

(अश्वादे स्वाडनो) कशा

1—न्.

2 यू—.

3—ष्टि.

4 उ—ह.

a A rope and jar to draw water from a well ; or any machine for raising water. b Likewise वेमः. c Or वायदण्डः. d Sing.

सूत्रं. e Sing. तन्तुः. Also सूत्रतन्तुः. f And वेणिः. g Or

युतिः. h Or painting images, &c. i Or figure made of cloth,

ivory, &c. j And पाञ्चालिका. k The two last of these four terms

are by some separated, and made to signify a large basket. l And

पेटा or पोटो. m Some add मञ्जूषा; erroneously. n Or विह

ङ्गमा. o Likewise शिक् (च्). p And बर्दी or बर्दी. q Also

कशा or कसा.

A vulgar lute.	^{fa} 32. चाण्डालिका (तु) ^{fb} कण्डोलवोणा ^f चण्डालवल्गुकी
Goldsmith's scales.	^f नाराची (स्माद्) ^f रघणिका ^m ^m ^{mc}
A touch-stone.	^m ^{1m} शाण (स्तु) ^m निकषः ^m कषः
An iron chisel. d	33. ब्रश्चनः ^m पत्रपरशुर ^{1m}
A pencil or brush. s	^{fi} ईषिका ^{fh} तुलिका (समे)
A crucible.	^f तैजसवर्तनी ^{fi} मूषा
Bellows.	^f भस्त्रा ^f चर्मप्रसेविका
A gimlet or auger.	34. आस्कोटनी ^{fj} वैधनिका ^f
Scissors or shears k	^f छपाणी ^f कर्तरी (समे)
A carpenter's chisel.	^m ^{2m} वृक्षादनी ^m वृक्षभेदी ^m
A hatchet. l	^m ^m टङ्कः ^m पाषाणदारणः
A saw.	35. क्रकचा ⁿⁿ (स्त्री) ⁿ करपत्रं
Shoemaker's knife.	^f (स्माद्) ^f आरा ^f चर्मप्रभेदिका

1—शु.

2—न.

* And चाण्डालिका.   ^b Likewise कण्डोलवोणा.   ^c Some read शान्तनिकसः and कसः.   ^d Or else a small saw.   ^e Some explain this a fibrous stick ; others a mould for ingots ; or else what is thrown into a crucible to try whether the metal be melted.   ^f Also इषीका and ईषीका or इषिका.   ^g Likewise तुलिः, तुली.   ^h Also मुषा and मूषी or मूषिका.   ⁱ Or masc. चर्मप्रसेवकः.   ^j And लास्कोटनी.   ^k Also a dagger.   ^l Likewise a stone-cutter's chisel.   ^m Or तङ्कः.   ⁿ And क्रकरः.

An image of
iron. a

सूर्मीं स्थाणा लोहप्रतिमा

An art.

प्रिष्टं (कर्म कलादिकम्)

An image;
statue or
picture.

36. प्रतिमानं प्रतिविम्बं प्रतिमा प्रतियातना प्रतिच्छाया

प्रतिहतिर्चा (युंसि) प्रतिनिधिर्

Resem-
blance. c

उपमेयमानं (स्यात्)

Like, sim-
ilar.

37. (वाचलिङ्गाः) समस्तुल्यः सदृशः सदृशः सदृक्

साधारणः सनात (ख)

(In composi-
tion) Like.

(सुहृत्तरपदैत्वमी)

38. निभ सङ्काश नोकाश प्रतीकाशोपमा (दयः)

Wages or
hire.

कर्मण्या (तु) विधा मत्या मतयो नर्म वेतनम्

39. भरण्यं भरणं मूल्यं निर्वेशः पण (इत्यपि)

Spirituons
liquor.

सुरा हलिप्रिया चाला परिसुद्वरणात्मजा

1— अ. 2— धि. 3— उ. 4— इ. 5— उपम.
6— ति. 7— न. 8— त. 9— व.

* So most commentaries explain this : but one says an anvil.
† Or सूर्मीः. Also सुर्मी or सुर्मिः. And शूर्मी, शूर्मिः or शूर्मः.
‡ Some include this with the preceding. § Fem. साधारणी, or साधारणा.
|| The following are used only in composition. Ex. पित्र निभः, like his father.
¶ Also निकाशः. ¶ And प्रतिकाशः, प्रतिकाशः, or प्रतीकारः.
|| Besides other terms similarly employed in composition for this acceptance : as भूतः रूपः कल्पः. ! Also fem. भरण्या.

^f ^f ^{1 fa} ^{2 f} ^f ..
40. गन्धोत्तमा प्रसन्नेरा काम्बर्थः परिबुता

^f ⁿ ⁿ
मदिरा कश्च मये (चाप्य)

Eating
what ex-
cites thirst.

^m
उवदंश (सु भक्षणम्)

A tavern.

^f ⁿ
41. शुण्डापानं मदस्थानं

Tippling.

^m ^{m b}
मधुवारा मधु क्रमाः

Spirit, dis-
tilled from
Bassia. c

^m ^{m d} ^m ^{n c}
मध्वास्वे माधवको मधु माध्वक (मदयेः)
ⁿ ^{3 m} ^{4 m n g}

Rum. f

42. मैरेयमासवः शोधुर

Vinous li-
quor for
distilling.
Distilla-
tion.

^m ^m
मैदको जगलाः (समो)

ⁿ ^m
सन्धानं (स्याद्) अभिषत्

Ferment. h

^{m i} ^{m j}
किरवं (पुसितु) बमङ्कः

Yeast, barm,
from
Place
where peo-
ple drink
together.

^{m k} ^m
43. कारोत्तरः सुरामण्ड

ⁿ ^f
आपानं पानगोष्ठिका

A drinking
vessel. l

^{m n} ⁿ ^{m n} ^{5 n m}
चषके (उत्ती) पानपात्रं सरको (प्य) नुतर्घणम्

¹ इरा. ²—री. ³का—, ⁴—धु. ⁵अ—.

^a Also प्रसन्नेरा. ^b Sing. मधुव.रः, मधु क्रमाः. ^c From the blossoms of the *Bassia latifolia*. Some divide the synonyma, making the two last terms signify wine obtained from grapes. ^d And माध्वकं, or माध्वकं. ^e Also मधुमाध्वीकं. ^f The three terms signify different kinds; the first distilled from blossoms of *Lythrum fruticosum*, with sugar, &c. the second from the raw juice of sugar-cane, the third from molasses. ^g Some connect the last term with the following article. ^h A drug used for that purpose. ⁱ Or किरवं. ^j Also neut. दमङ्क. ^k And कारोत्तरः. ^l Some separate the two last terms of this line, and interpret them the distribution of liquor, ^m Also मद्रा कचनम्

- A gamester. 44. धूर्त्ता^m ऽक्षदेवो^{l m} कृतवो^m ऽक्षधूर्त्ता^m द्यूतक्षत् (समाः)^m
- Sureties. (सुर) लम्काः^m प्रतिभुवः^{m a}
- Keepers of gaming houses. सभिका^{m b} द्यूतकारकाः^m
- Gaming. 45. द्यूतो^{m n} (ऽस्त्रियाम्) अक्षवतो^f कैतवंⁿ पण (ऽत्यपि)^m
- पणो^m (ऽक्षेष्ट) स्वर्हे^m
- Dice. ऽज्ञा^m (क्षु) देवनाः^m पाशकाः^m (श्च ते)
- Moving a piece at play. 46. परिणाय^{m c} (क्षु शरीणां समन्तात्रयने)
- (ऽस्त्रियौ)
- A checker-board or cloth. अष्टापदं^{m n} शरिफलं^{m n}
- A match of cocks, &c. प्राणियूतंⁿ समाकृत्यः^m
47. (उक्ताभूरिप्रयोगत्वादेकस्मिन् यं ऽत्र यौगिकाः
तादृग्यादन्यतो वृत्तावृत्त्या लिङ्गान्तरे ऽपि ते)

1—न.

* Sing. लम्कः, and प्रतिभूः. Some reckon these synonymous with the following. † Sing. सभिकः and द्यूतकारकः. ‡ Also परिणायः.

BOOK III.

CHAPTER I.

1. विशेष्यनिघ्नैः संकीर्णैर्नानार्थैर्यथैरपि
लिकादिसंयच्चैर्वर्गः सामान्ये वर्गसंश्रयाः।
2. स्त्रोदाराद्यैर्यद्विशेष्यं यादृशैः प्रसृतं पदैः
गुणत्रयक्रियाशब्दास्तथा सुस्तस्य भेदकाः।

Fortunate,
well-fated. a

3. सुखतो पुण्यवान् धन्यः।

Manani-
mous.

mfn mfn b

mfn mfn
महेच्छ (स्त्र) महाशय

Good-heart-
ed.

हृदयानुः सहृदयो।

mfn mfn

Perseve-
rant, dili-
gent.

mfn mfn mfn mfn mfn mfn

महोत्साहो महोद्यमः

Skilful, con-
versant.

4. प्रवीणे निपुण्णिभिश्च विज्ञनिष्णात शिद्धिताः

mfn c mfn 3 mfn mfn d
वैज्ञानिकः कृतमुखः कृतो कुशल (इत्यपि)

mfn mfn

Venerable.

5. पूज्यः प्रतीक्षः

mfn

mfn

Dubious. e

सांशयिकः संशयापस्तानसः

1— न्.

2— वत्.

3— न्.

a Fem. सुखतिनो, पुण्यवती, धन्या.

b Or सहृदयः. Also

हृदयो (—न्). हृदयिकः, हृदयवान् (—वत्).

c Or विज्ञानिकः.

¹ Likewise कुशलः.

^e Uncertain or questionable. Some refer this

to the person; iness-lute, unsettled in opinion.

Meriting a fee or re- ward.	^{m f n} दक्षिणोद्यो ^{m f n} दक्षिणार्हं (स्त्र) ^{m f n a} दाक्षिण्य (इत्यपि)
Munificent.	^{m f n b} 6. (सुर) वदान्य ^{m f n c} स्थूलजल्य ^{m f n} दानशैल्या ^{m f n} बज्रप्रदे
Long-lived.	^{m f n d} जैवाटकः (स्याद्) ^{1 m f n} आयुष्मान्
Stalled in progress.	^{m f n} अन्तर्वाणि (स्त्र) ^{2 m f n} शास्त्रवित्
Unnearly in- teresting.	^{m f n} 7. परोक्षकः ^{m f n} कारणिके
Dismissing a candidate.	^{m f n} वरद (स्त्र) ^{m f n} सर्वार्थकः
Joyful, cheerful.	^{m f n} हर्षमाणे ^{m f n} विकुर्वाणः ^{3 m f n f} प्रमत्ता ^{m f n} हृष्टमानसः
Sat, per- plexed.	^{4 m f n} 8. दुर्मत्ता ^{4 m f n} विमत्ता ^{4 m f n} अन्तर्मत्ताः (स्याद्)
Regretting.	^{m f n} उक्त ^{5 m f n} उन्मत्ताः
Sincere, candid.	^{m f n} दक्षिणे सरले ^{6 m f n} दारौ
Liberal in giving and testing.	^{m f n} सुकले ^{7 m f n} (दाढभोक्तार)
Diligent, attentive. g	^{m f n i} 9. (तत्परे) प्रसित्वास्तत्ताव ^{m f n}
Zealously active. h	^{m f n} इष्टार्थोद्युक्त उत्तम

1—त्, 2—द्, 3—वस्, 4—स्, 5—स्,
6 उ—, 7 आसक्त.

* And दक्षिणः. b Or वरदः. c And स्थूलजल्यः. d Fem.
जैवाटकाः. e As a deity, at the instance of a votary. f Also
प्रमत्ताः (—स्). g Some include the two next terms in these sy-
nonyma; others, varying the reading, add आविष्टः, to this article.
h Making exertions for a gratifying purpose. i According to an-
other reading, उद्युक्तः.

Known, celebrated, famous.

^{m/n} प्रतीते ^{mfn} प्रथित ^{mfn} ख्यात ^{mfn} विन ^{mfn} विज्ञात ^{mfn} विष्णुतः

Noted for good qualities.

10. (गुणैः प्रतीते तु) ^{mfn} छतलक्षणा ^{1 mfn} हतलक्षणे

Opulent, wealthy.

इभ्य आढ्यो धनो

An owner or master.

^m खासी (तो) ^{4 mc} श्वरः ^{5 m} पतिरोहिता ^{6 m}

11. ^m अधिभू ^{7 m} नायको ^{8 m} नेता ^m प्रभुः ^m परिष्टे ^m धियः

Every way happy.

^{mfn} अधिकर्षिः ^{mfn} समृद्धः (स्यात्)

Attentive to support his family.

^m कुटुम्बयापत (स्तुदः)

12. (स्याद) ^m अभ्यागारिक (स्त्रिस्त्रिन्) ^m उपाधि (हिंमुमानयम्)

Handsome and well-shaped.

(वराङ्गरूपयेतो यः) ^m सिंहसंहनने (हि सः)

Acting fearlessly.

13. ^{mfn} निर्वायः (कार्यकर्ता यः सम्पन्नः सत्त्वसम्पदा)

Dumb.

^{mfn} अवाचि मूके

Fatherly

(ऽथ) ^{mfn} मनोजवः (स) ^{mfn} पितृसन्निभः

Giving a girl in marriage.

14. (सत्त्वत्वाल्लक्षतां कन्यां यो ददाति स) ^{mi} कूकुदः

¹ आ—.

² न—.

³ न—.

⁴ ई—.

⁵ ति.

⁶ ईषित.

⁷ ना—.

⁸ ट.

^a Some read आहितलक्षणाः.

^b Fem. इभ्या, आढ्या, धनिनी.

^c Fem. ईश्वरा or ईश्वरी.

^d Invariably masc. : even with a feminine

or neuter substantive.

^e Some read निर्वायः.

^f अवाक् (त्).

^g Some erroneously read मनोजवः.

^h In due form ; decorating

her with ornaments.

ⁱ Or कूकुदः.

Prosperous,
happy.

लक्ष्मोवान् लक्ष्मणः श्रीलः श्रीमान्

Affecti-
onate.

स्निग्ध (स्नु) वत्सलः

Compassion-
ate.

15. (स्याद्) दयालुः कारुणिकः क्षपालुः सूरतः (समाः)

Unrestrained-
ed.

खतन्तेऽप्यावृतः खैरो खच्छन्दे निरवयहः

Dependent.

16. परतन्त्रः पराधीनः परवान्नाथवान् (अपि)

Docile, e

अधीनो निग्र आबन्तेऽखच्छन्दे गच्छको (ऽप्यमे)

A sweeper.

17. खलपः (स्याद्) बज्जकरो

Dilatory,
slow.

मार्ज्जसूत्राखिरक्रियः

Acting in-
considerate-
ly.

आलोऽसमोक्षकारौ (स्यात्)

Indolent.

कुण्ठो (मन्दः क्रियासु यः)

Competent
to an act.

18. कर्मक्षमोऽलंकर्मणिः

Engaged in
a business.

क्रियावान् कर्मसूचयः

Laborious.

(स) कर्मः कर्मशैलो (यः)

Finishing
carefully.

कर्मशूर (स्नु) कर्मठः

1—त. 2—त. 3—न. 4—त. 5—ना—त.
6—चि— 7—न. 8—त.

a And श्लो३ः. b Also सूरतः. c And खैरः. d Also निर्द
न्वणः and निरंकुष्टः. e Some make the terms in this and the pre-
ceding line synonymous. f Fem. बज्जकरो and बज्जकरा. g Fem
कर्मि.

Working for hire. 1 m f n a 2 m f n
 19. भरणमुक्कर्मकरः

Working without wages. m f n m f n
 कर्मकार (सु) तत्क्रियः

Bathing after mourning. b m f n m f n
 अयस्नाते मृतस्नात
 Eating fish and flesh. 3 m f n m f n c
 आमिषाशी (तु) शैष्कलः

Hungry. m f n m f n 4 m f n 5 m f n
 20. तुमुक्षितः (स्नात्) क्षुधितो जिघत्सुरश्नायितः

Feeding at another's cost. m f n m f n
 पराश्रः परपिण्डादे

Gluttonous. m f n m f n m f n
 भक्षको घस्मरो ऽन्नरः

Shamelessly voracious. m f n m f n
 21. आद्यूनः (साद्) औदरिक्ता (वज्रिगीषाविवर्जिते)

Selfishly voracious. d m f n m f n
 (उभाव्) आत्मभरिः कुक्षिभरिः (खोदरप्ररके)

Eating every thing. e m f n 6 m f n
 Greivous, greedy. 22. सर्वान्नोन् (सु) सर्वान्नभोजो

m f n m f n 7 m f n f
 गृध्रु (सु) गर्जनः

Very covetous. g m f n m f n
 (समौ) लोलुप लोलुभा

1—ज्. 2 क—. 3—न्. 4—त्सु. 5 अ—. 6—न्. 7 लृष्णज्.

* Or कर्मण्यमुक् (—ज्). b Some interpret this, dying after ablutions before the ceremony is complete. c And शैष्कलः or शुष्कलः.

d With disregard to those, whom he is bound to support. * Eating all manner of food, or—food proper to various tribes.

f Also लृष्णकः and लृषितः or तर्षितः. * Some make these synonymous with the preceding.

Wishing blessings.	27. आशंसुरासंसिवरि ^{1 mfn 2 mfn}	3 mfn 4 mfn
Disposed to take.	मृदयालुः (अदया युते)	5 mfn 6 mfn
Faithful; believing.	अदालुः (अदया युते)	7 mfn 8 mfn
Habitually talking.	पतयालु (स्तु) पातुकः	9 mfn 10 mfn
Bashful.	28. (लज्जाशीले) अपचपिषाणुर	11 mfn 12 mfn
Civil; po- lite.	वन्दारुभिवादके	13 mfn 14 mfn
Mischiev- ous.	शरारुर्घातुको द्विष्टः	15 mfn 16 mfn
Thriving; growing	(स्वाद) वर्द्धिष्णु (स्तु) वर्द्धनः	17 mfn 18 mfn
Jumping up.	29. उत्पत्तिष्णु (स्तु) त्यतता	19 mfn 20 mfn
Inclined to ornament.	लङ्कारिष्णु (स्तु) मण्डनः	21 mfn 22 mfn
Faring well.	भूषणभूविष्णुभविता	23 mfn 24 mfn
Stationary.	वर्त्तिष्णुर्वर्त्तनः (समौ)	25 mfn 26 mfn
Obstruc- tive.	30. निराकरिष्णुः क्षिप्रः (यात्)	27 mfn 28 mfn
Very smooth.	सान्द्रक्षिप्र (स्तु) मेदुरः	29 mfn 30 mfn
Knowing; intelligent.	ज्ञाता (तु) पिदुरो विन्दुर	31 mfn 32 mfn
Expanding.	विकासी (तु) विकसरः	33 mfn 34 mfn

1—सु. 2—आ—तं. 3—लु. 4—ष्णु. 5—रु. 6—अ—
7 घा— 8 उ—त. 9 भ— 10 भ—त. 11 व— 12—त.
13—न्दु. 14—न.

* मृदीता (—त) or मृदीता (—त). * Or क्षिप्रः. * Also
विदाशो (न्) and विकसरः or विकाशो (न्) and विकसरः.

Flowing or creeping.	31. विस्मरो विस्मरः प्रसारो (च) विसारणि
Patient, content. a	सहिष्णुः सहनः क्षन्ता तितिक्षुः क्षमिता क्षमो
Passionate, wrathful	32. क्रोधनेाः क्रोधः क्रोपो
Very passi- onate.	चखड (स) ज्यन्तक्रोधनः
Wakeful.	जागरुको जागरिता
Rolling, as in sleep.	सूयितः प्रचलायितः
Sleepy, slug- gish.	33. क्षपक् क्षपालुर्निद्रालुः
Asleep.	निद्राश्रयः शयितो (समै)
Averting the face.	पराङ्मुखः पराधीनः
Down-look- ed. d	(साम्) अवाङ् (अ) धेनुङ्
Adorning oneself. e	34. (देवानवति) देवद्वङ्
Going eve- ry where.	विष्वक् (विष्वक्वति)
Accompa- nying.	(यः सद्वाचति) सद्वाङ् (स)
Moving to- quently.	(स) तिर्यङ् (यस्तिरो ज्वति)

- 1—न. 2—रिन्. 3—क्षन्त. 4—ट. 5—न. 6—न.
7—अ. 8—ह. 9—ज. 10—नि—ह. 11—च. 12—च.
13—च. 14—च. 15—च.

* Some distinguish the three first terms as signifying patient; and the other three, contented. ^b Also क्रोधनः. ^c Likewise निद्रितः.
^d Also headlong. ^e Fem. अवाचो. ^f Fem. अयोमुखी. ^g The same term signifies approaching idols. ^h Fem. देवद्वीवो. Neut. देवद्वङ्. ⁱ Fem. विष्वक्वो. Neut. विष्वक्. Also विष्वक् (—त्), —द्वोवो, —द्वङ्. ^j Fem. सद्वाचो. Neut. सद्वाङ्. Also सम्यङ् (—च). ^k Fem. तिर्यङ्.

Speaking sensibly. a	35. वदो वदावदो वक्ता	mfn mfn l mfn
Eloquent.	वागीशो वाक्पतिः (समौ)	mfn mfn
Speaking much. b	वचोयुक्तिपटुर्वाग्मी वावदूक (ख) वक्तरिः	mfn c 2 mfn d mfn 3 mfn
Talking nonsense. c	36. (स्यत्) जष्पाक (ख) वाचालो वाचाटो वज्रगर्धवाक्	mfn f mfn g mfn 4 mfn
Fool-mouthed, scurrilous.	दंष्ट्रुं मुखरा उबधमुष्टौ	mfn mfn mfn
Speaking civilly.	शक्रुः प्रियम्बदे	mfn h mfn
Lisping.	37. लोडलः (स्यत्) अस्फुटवाक्	mfn 5 mfn
Speaking ill.	गर्षवादी (तु) कवदः	6 mfn mfn
Censorious, detracting.	(सलो) दुवाद कुचरो	mfn mfn
Having a hoarse voice.	(स्यद्) अतोम्यखरो एखरः	mfn mfn
Sonorous.	38. रवः शब्दने	mfn mfn
Speaker of a play or act.	नान्दीवादी नान्दीकरः (समौ)	7 mfn mfn j

1—लु. 2—लु. 3—लु. 4—लु. 5—लु.
6—लु. 7—लु.

^a Or knowing how to speak. Some interpret this simply, speaking or speaker.

^b Some separate the two, first terms as signifying one who speaks as is fit; and the other two, as signifying loquacious.

^c Or वचोयुक्ति, and पटुः. ^d वाग्मी (न्) or वाग्मी (न्). ^e Or

simply, talkative: or else, saying much that is blamable. ^f Fem.

जष्पाकी. ^g This term also occurs in a good sense. ^h Also

शक्रुः, शक्रुः, and शक्रुः. ⁱ Some say player of the overture. The

prologue of an Indian drama is a benediction joined with compliments to the audience. ^j Or नान्दीकरः.

Idiot, stupid.	^{mfn amfn} जडो ज्ञ
Deaf and dumb.	^{mfn b} यडमूक (स्तु वक्तुं ओतुमशक्तिते)
Silent.	^{mfn} 39. तुष्णींशील (स्तु तुष्णीको ^{mfn l mfn mfn}
Naked.	^{mfn c mfn} नमो एवासु दिगम्बरे
Expelled.	^{mfn c mfn} निःकासितो एवशब्दः (स्याद् ^{mfn mfn}
Cursed.	^{mfn mfn c} अपध्वस्त (स्तु) धिक्कृतः
Humbled; subdued. d	^{mfn mfn c} 40. आत्तगर्बो अभिभूतः (स्याद् ^{mfn c mfn}
Condemned; or adjudged. f	^{mfn mfn} दापितः साधितः (सभौ ^{mfn mfn}
Removed; set aside.	^{mfn mfn} प्रत्यादिष्टो निरक्षः (स्यात्) ^{mfn mfn} प्रत्याख्यातो निराश्रितः
	^{mfn mfn} 41. निष्ठतः (स्याद्) विप्रक्षतो ^{mfn mfn}
Deceived, tricked.	^{mfn mfn mfn mfn} विप्रजड्य (स्तु) वचितः
Disappointed.	^{mfn mfn mfn mfn} मनोहृतः प्रतिहृतः प्रतिबद्धो हृत (स् सः)
Turned away. b	^{mfn mfn} 42. अधिच्छिन्नः प्रतिच्छिन्नो ^{mfn mfn mfn}
Confined. i	^{mfn mfn mfn} बद्धे कोलित संयतो

1— वस्.

* Fem. जडा.   b Also अनेडमूकः.   c One reads निःकासितः.   d Some make the preceding synonymous with this.   e Also अभिहृतः.   f Either the person cast; or the thing awarded; some interpret this, amerced; others, the person, by whom, or to whom, payment is made.   g Likewise दापितः.   h Some explain it sent or despatched.   i Bound; some say fettered or confined in stocks, &c.

Distressed. a	^{mfn} आपन्न ^{mfn} आपत्तातः (यात्)	^{mfn} कादिशोको ^{mfn} भयभुतः
Put to flight.	^{mfn} आपन्न ^{mfn} आपत्तातः ^{mfn} अभिषङ्गे	
Calumniat- ed. b	43. आचारितः चारितो अभिषङ्गे	^{mfn} सङ्गुको ^{mfn} शिखरे
Unsteady. c	^{mfn} यसनार्त्ता ^{mfn} परत्ता (दौ)	
Afflicted. d	^{mfn} विद्वत् ^{mfn} बाकुलो (समौ)	
Confound- ed, perplex- ed.	^{mfn} विद्वत् ^{mfn} बाकुलो (समौ)	
Overcome by fear, &c. e	44. विद्वतो विद्वत्तः	^{mfn} (घातु) विद्वतो ^{mfn} शिखरदुष्टयोः
Apprehen- sive of death.	^{mfn} कश्यः ^{mfn} कशादे	^{mfn} सन्नडे (ता) ततायो बधेयते
Deserving a whipping.	^{mfn} सन्नडे ^{mfn} (ता) ततायो ^{mfn} बधेयते	
Murderous ; a felon. f	^{mfn} 45. द्वेष्ये (त) क्षिमतो	^{mfn} बधः शीर्षेय (समौ समौ)
Hateful, de- testable.	^{mfn} विद्वेत् (विद्वेष्यो वयो)	^{mfn} मुसल्यो (मुसलेन यः)
Meriting beheading.		
Meriting death by poison.		
—by knocks of a pestle.		

१ उ—ता.

२ आ—न.

^a Overtaken by calamity. ^b Especially by a false accusation of adultery : some explain it, accused of adultery ; others say, guilty of a crime. ^c Some interpret this uncertain. ^d Suffering pain from a cause human or divine. ^e Unable to contain himself. ^f Including assassins, incendiaries, robbers, &c. ^g Most commentators exclude the last, others the first and last, of these terms, from the synonyma. ^h Or मुसल्यः.

- Innocent. 46. शिष्टिदानेऽखवाकर्मा ^{mfn} ^{1 mfn a}
- Inconsiderately guilty. ^b ^{mfn} ^{2 mfn} घमलं द्विकुरः (घमेः)
- Malevolent and censorious. c ^{3 mfn} ^{4 mfn} दोषकटक् पुरोभागी ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
- Wicked; perverse. निहत (ख) ष्टुः ष्टुः ^{mfn d}
- Informers. 47. कर्णेजपः सूचकः (खात्) पिशुने ^{mfn} ^{mfn}
- Mischief-maker. दुर्जनः खलः
- Destructive, mischievous. ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} दृशंसे घातुकः क्रूरः पापे ^{mfn} ^{mfn}
- Frivolous; crafty. धूर्त (स्तु) वधकः ^{mfn mfn a} ^{mfn mfn mfn i} ^{mfn}
- Idiot. 48. अज्ञ मूढ यथाशक्त मूर्ख वैधेय बलिशः ^{mfn} ^{mfn mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn g}
- Miser; avaricious. कदर्थं हृदयं जुग क्षिप्तचान भित्तम्यबाः ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn h}
- Poor; indigent. 49. निःच (स्तु) दर्विधी दोने दर्विने दुर्मतो (पि सः) ^{mfn i} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{5 mfn}
- Beggar; mendicant. वनीयको वाक्वकी नारीया ताचका प्रनी

1—न.

2 वि—.

3—न.

4—न.

5—न.

a Many commentators read खलकनी (न); and expound the with the preceding term, sinful or criminal. b Committing a crime without considering the guilt. c Remarking only ill qualities. d Some include this in the next article; others make the five words synonymous. e Also लुप्यः. f Fem. वैधेयी. g Some read क्षिप्तवः and अनमितपचः. h Likewise दुष्टः. i Or वनीयकः.

1 m f n a 2 m f n

'rond. 50. अहङ्कारवानहङ्गुः (स्यात्)

m f n

m f n b

lappy.

शुभंयु (स्तु) शुभान्वितः

m f n

of divine
nign. c

दिव्योपपादुका (देवाः)

m f n

viviparous.
d

(वृगवाचा) जरायुजाः

m f n

ingendered
y damp. c 51. खेदजाः (समिंशायाः)viviparous.
f

m f n

(पक्षिसर्पादयो) खेदजाः

1—वत्.

2—य—.

^a Some make this to be only explanatory of the other term.

This also is by some made only explanatory. ^c Divine beings,

reduced without any apparent cause.

^d Produced from a vivi-

parous being; as man, horse, bulls, &c.

^e As worms and insects.

Produced from an egg: Birds, serpents, &c.

CHAPTER II.

Vegetables^a

1. उद्भिद (खट्वगुआवा)

1 mfn mfn b 2 mfn

Sprouting;
germinat-
ing.

उद्भिदुद्भिज्ज सुद्भिदम्

mfn c mfn mfn mfn mfn mfn

Beautiful or
pleasing.

सुन्दरं रुचिरं चारु सुसमं साधु शोभनम्

mfn mfn d mfn mfn mfn mfn e

2. कान्तं मनोरमं रम्यं मनोज्ञं मधु मञ्जुलम्

mfn f

Charming.

(तद) असेवनं (तदेवासेवने) यत्तु दर्शनात्

mfn mfn mfn mfn mfn mfn

Beloved,
desired.

3. अभोक्षे अभोक्षितं हृद्यं दयितं वल्लभं प्रियम्

mfn mfn 3 mfn mfn g mfn mfn h mfn

Inferior;
low.

निक्षुल प्रतिक्षुल्य र्व रेफ याय्य (वन्) अधमाः

mfn mfn mfn mfn mfn mfn i

4. कुष्ठय कुत्सित्वा अवय सेट गर्ह्य अणकाः (समाः)

mfa mfn j mfn mfn k

Foul, dirty.

मलोजसं (लु) मलिनं कवरे मज्जुषितम्

—द.   २ उ—   ३—न.

^a As trees, shrubs, &c.

^b उद्भिज्ज or उद्भिजं.

^c Fem

सुन्दरो and सुन्दरा.

^d Also मनोहरं, and मनोहारि (न्)

^e Some add सौख्यं, मञ्जवं, रमणीयं, and रमणीयकं.

^f असेचन

कं or आसेवनकं.

^g Or रेद्यः. Also रेफः (स्) and रेपः (स्).

^h Some read अरमः.

ⁱ अणकः or आणकः, also अणकः.

^j Like.

wise स्लानं.

^k Some discriminate the two first terms as signifying simply dirty; and the other two spoiled by dirt.

- ^{mfn mfn mfn}
 Purified. 5. ^{mfn}पूतं ^{mfn}यवित्तं मेधं (च)
 Clean. ^{mfn}वीधं (तु) ^{mfn}विमला (त्वक्त्म्)
^{mfn mfn mfn mfn 1 mfn}
 Cleansed. ^{mfn}निर्लिप्तं ^{mfn}शोधितं ^{mfn}मृष्टं ^{mfn}निःशोध्यमनवस्करम्
^{mfn mfn}
 Pitiless. 6. ^{mfn a}असारं ^{mfn mfn mfn}फल्गु
 Void, empty. ^{mfn}शून्यं (न्तु) ^{mfn}वशिकं ^{mfn}तुच्छं ^{mfn}रित्तके
^{nc mfn mfn mfn 5 mfn}
 Chief; principal. ^{mfn d mfn mfn mfn f n}(लोवे) प्रधानं प्रमुख प्रवेका णु भोक्तमः
 7. ^{mfn mfn mfn mfn mfn mfn mfn mfn}मुख्यं वय्यं वशेष्ठा (सु) पवर्द्धं जनराज्यं (वन्)
^{A mfn mfn mfn mfn mfn mfn}
 पराङ्मा ज्य प्रायश्चर प्रख्यात्ता ज्योतिर्मयिषम्
^{m m 5 m m}
 Excellent. 8. ^mश्रेयान् ^mश्रेष्ठः ^mपुष्कलः (जातु) सत्तम (ज्ञा) उत्तिशोभि
^{m m m h}
 Pre-eminent (in comp.) ^m(मुख्यतरपदे) ^mयाघ ^mपुङ्गव ^mभ ^mकुपराः
 9. सिंह शार्ङ्गल नागा (याः) मुंसि श्रेष्ठार्थभोजराः

1 अ—. 2 उ—. 3 अ—. 4—यस्. 5—वृ.

* Or शून्यं. ^b Some restrict the synonyma to the first line; others to the first eight terms: while others extend them to three lines, or even to four. ^c Invariably neuter. Instances of this word used in the masculine and in the feminine gender, are poetical licenses.
^d Also मुखः. ^e Also अग्रजः—णी—णि. ^f Some join this with the preceding article; others take in the two last lines; or the last line and a half including fourteen terms. ^g Ex. मुख्यपथादः, an eminent man. मुनिपुङ्गवः, a pre-eminent sage. ^h Besides other terms as मुखः, चन्द्रः, &c.

Secondary,
subordinate.

^{mfn} ⁿ ¹ⁿ
अप्राप्यं (दयहोने दे) अप्रधानोपसर्जनं

^{mfn} ^{mfn} ^{2mfn} ^{3mfn} ^{mfn} ^{4mfn}

Great.

10. विष्णुः पृथु वृहद्विशालं पृथुलं महत्

^{mfn} ^b ^{5mfn} ^{mfn}

वडेह विपुलं

Fat; large.

^{mfn} ^{6mfn} ^{mfn} ^{mfn}

धीन धीव्री (तु) खूल धीवरे

Little,
small. d

^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}

11. स्त्रीकाः स्त्री लुक्काः सूक्ष्मं सूक्ष्मं दधं रुक्षं तनु

^{fc} ^{ff} ^{mg} ^m ^{mh} ^{7m}

(स्त्रियां) मात्रा चुटो (पंसि) लव लेख कण्णः खवः

^{mfn} ^{mfn} ^{8mfn} ^{9mfn} ^{10mfn}

Very small. i

12. अत्युष्णं अत्युष्णोष्णः कणोष्णः उष्णोष्णः (इत्यपि)

^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{11mfn} ^{mfn} ^{mfn}

Much,
many.

प्रभूतं प्रचुरं प्राज्यमदधं बज्जलं बज्ज

^{mfn} ^k ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn} ^{12mfn} ¹ ^{mfn}

13. पुरहं पुरु भूयिष्ठं स्त्रियं भूय (स्त्र) भूरि (च)

^{mfn}

Countless.
m

परःशतं (यास्ते येषां परा संख्या शतादिकात्)

1 उ— 2—तु. 3 वि— 4—तु. 5 उ— 6—न.

7—ख. 8 अ—स. 9—स. 10—स. 11 अ— 12—स.

* Fem. विष्णुः, or — टो. ^b Also वधं. ^c Fem. धीवरी.

^d One author divides this article into four, making the three first terms signify small; the five next minute; the two terms following very minute; and the four last atom-like. ^e This and the following are invariably feminine. ^f Or चुटो. ^g This and the following are invariably masculine. But some make them vary the gender. Others restrict the three first of them to the abstract sense. ^h Also fem. कणो or कणीका. ⁱ Some omit this line. ^j Also कणोयः (स).

^k Likewise प्रचुरं. ^l Also भूम (न). ^m In this compound term, the first word is indeclinable. Ex. परःशतं, — तं, — तं. But others make it vary with the gender. Ex. Neut. परंशतं, more than a hundred. So परःतहस्रः (परंसहस्रं), above a thousand; परो

लक्षः, above a hundred thousand.

Numerable. 14. गणनीये (तु) गणयं

Numbered,
counted.

संख्याते गणितम्

All; entire.

(अथ) समं सर्वम्

विश्वमशेषं कृत्स्नं समस्तं निखिलां विप्रकृष्टं निःशेषम्

15. समयं सकलं पूर्णमुखं (स्याद्) अनूतने

घनं निरन्तरं सज्जं

Coarse
glass. c

पेलवं विरलं तनुं

Delicate,
fine. d

समोपे निकटसन्न सन्निकृष्ट सनीड (वत्)

Near, prox-
imate.

16. समोपे निकटसन्न सन्निकृष्ट सनीड (वत्)

सदेशाभ्यास सविधः समर्थोद सवेश (वत्)

17. उपकृष्टा न्तिका अभ्यासाभ्यासा (अथ) अभितेः
(अथयम्)

Adjoining,
contiguous.

संसर्गो (त्वं) अव्यक्तमपदान्तर (मिथयि)

Very near.

18. नेदिष्टमन्तिकृतं

Distant.

(स्याद्) दूरं विप्रकृष्टम्

1 अ— 2 अ—ल. 3 अ— 4 अ— 5 अ—

* Likewise पूर्व.

^b Or अनूतनं.

^c Without interstices.

^d With interstices.

^e Or अभ्यासा.

^f Also सवेशः.

^g Like

वत् अपदान्तरं.

^h Also अन्तिकं.

ⁱ And विप्रकृष्टं

- New.** 27. प्रत्ययोऽभिनवो नयो नवीनो नूतनो नयः
नूत (द्य)
सुकुमारं (तु) कामलं गङ्गुलं गङ्गु
- Soft.** 28. अन्वगन्वत्तमनुगेऽनुप्रदं (सीमन्वययम्)
- Following.** 29. एकत्वानोऽनयश्चित्तेऽकायना (तुषि)
(अप्ये) कसर्ग एकत्वा (अप्ये) कायना (अपि च)
- Perceptible. d.** 30. पुंसादिः पूर्व पौरुष प्रयसात्
(अयाच्छिन्नात्)
- Imperceptible. d.** 31. रोधं निरर्थकं
- Closely attentive. f.** 32. अन्वगन्वत्तमनुगेऽनुप्रदं (सीमन्वययम्)
- Prior; first; initial.** 33. पुंसादिः पूर्व पौरुष प्रयसात्
(अयाच्छिन्नात्)
- Last, ultimate.** 34. रोधं निरर्थकं
- Vain, useless.** 35. रोधं निरर्थकं
- Apparent, evident.** 36. रोधं निरर्थकं

1 — च्. 2 अ—. 3 अ—. 4 अ—. 5 ए—. 6 ए—न.
7 ए—. 8 ए—. 9 अदि. 10 अत्त. 11 अ—. 12 उ—.

* अन्वत्, अन्वीप्ती, अन्वङ्. ^b Or perceived : present. ^c Likewise समत्तं. ^d Or unperceived : absent. ^e Also अनयत्तं. Likewise परेत्तं. ^f With the mind fixed attentively on one object. ^g Invariably masculine. ^h Also अतिदमः and अयिजः. ⁱ Even with a feminine noun, it remains masculine or neuter. ^j So. write प्राज्ञात्यः. ^k Also अन्तिमः.

Common.	^{mfn a} साधारणं (तु) सामान्यम्	ⁿ
Alone, solitary.		^{1 mfn} एकाकी (त्व) ^{2 mfn mfn} एककः
Other different.	^{mfn} ३२. भिन्ना (र्थका) ^{mfn b} अन्यतर ^{mfn mfn c mfn} एकस्मिन् ^{3 mfn} इत्येतरा (वपि)	
Various.	^{mfn} उच्चावचं ^{4 mfn} नैकभेदम्	
Quick, expeditious.		^{mfn} उच्चैः ^{5 mfn d} मृदुविलम्बितम्
Sharp, corrosive.	^{mfn} ३३. अरुन्तुद (स्तु) ^{6 mfn} गर्मरुष्टम्	
Unobstructed.		^{mfn} हवाधं (तु) ^{mfn} निरगलम्
Contrary.	^{mfn} प्रसव्यं ^{mfn} प्रतिकूलं (स्माद्) ^{mfn} अप्रसव्यम् ^{7 mfn} पशु (च)	
Left.	^{mfn} ३४. वामं (शरीरं) ^{mfn} सव्यं (स्माद्)	
Right.		^{mfn e} अप्रसव्यं (तु) ^{mfn} दक्षिणम्
Narrow.	^{mfn} सङ्कटं (ना तु) ^{mfn} सम्बाधः	
Insipid.		^{mfn} कलिलं ^{mfn} गहनं (समे)
Crowded, confused. g	^{mfn h} ३५. सङ्कीर्णं ^{mfn mfn} संकुलं ^{mfn} कोर्णं	
Shaved.		^{mfn} मुण्डितं ^{mfn} परिवापितम्

१—न. २ एक. ३ इ—र. ४ अ—. ५—श्. ६ अ—. ७ आ—.

* Fem. साधारणी - णी. b Some read एकतरः. c त्वः (resulting from two radical pronouns, त्व and त्वत्, which differ in accent). d Or अविलम्बनं. e Or अवसव्यं. Some make one term explanatory of the other. f Invariably masculine. g Some make this and the preceding article synonymous. h Also प्रकीर्णं.

Strung; tied.	<i>mfn a mfn b mfn</i> यश्चितं सन्दितं दृढं
Spread; diffuse.	<i>mfn mfn mfn</i> विस्तृतं विस्तृतं वतम्
Forgotten.	<i>mfn mfn</i> 36. अन्तर्गतं विस्मृतं (स्मात्)
Placed. c	<i>mfn d mfn</i> प्राप्तप्रणिहिते (समे)
Shaken.	<i>mfn mfn 1 mfn mfn 2 mfn mfn</i> वेक्षितं प्रेक्षिताधूत नलितकम्पिताधूते
Thrown, cast, sent.	<i>mfn mfn mfn mfn 3 mfn mfn 1 mfn</i> 37. नुत्तनुत्ताः स्तनिकूता विद्वत्क्षिप्तेरितः (समाः)
Intrenched.	<i>mfn mfn</i> परिक्षिप्तं (तु) निवृत्तं
Stolen.	<i>mfn 5 mfn</i> मूर्धितं मुचिता (यक्ष्मन्)
Expanded; dispersed.	<i>mfn mfn</i> 38. प्रवृद्धं प्रसृते
Deposited.	<i>mfn 6 mfn</i> न्यस्त निरुद्धे
Multiplied.	<i>mfn 7 mfn</i> गुणिता दृते
Plastered.	<i>mfn mfn</i> निदिग्धापचिते
Hidden.	<i>mfn mfn</i> गूढ गुप्ते
Pounded.	<i>mfn mfn</i> गुण्डितं मूर्धितं
Melted.	<i>mfn 8 mfn</i> 39. द्रुताः श्वदीर्घे
Raised, held up. Suspended in a swing.	<i>mfn mfn</i> उद्धृष्टे चते
	<i>mfn mfn</i> काचितं शिक्विते

1 द्रा —. 2 द्रा —. 3 द्रा —. 4 ई —. 5 — त.

6 द्रा —. 7 उ —. 8 उ —.

a Or ग्रथितं. Also गुम्फितं and गुम्फितं. b Or मर्दितं. Like-
wise मूर्धितं. c Also, obtained. d And क्षाप्तं. e Or शिक्वितं.

	<i>mfn mfn</i>
Smelled.	घ्राण घ्राते
	<i>mfn mfn</i>
Smearcd, anointed.	दिग्ध लिप्ते
Drawn: raised from a deep place.	<i>mfn 1 mfn</i> समुदत्तोद्भूते (समे)
	<i>mfn mfn mfn mfn 2 mfn</i>
Surround- ed. a	40. वेष्टितं (स्यात्) बलघ्नितं सम्भोतं रुद्धमावृतम्
	<i>mfn mfn</i>
Bent, crook- ed.	रुद्ध भुग्ने
	<i>mfn mfn 3 mfn b mfn</i>
Sharpened, whetted.	(ऽथ) निश्चित द्युत शतातानि तैजिते
	<i>mfn mfn</i>
Mature.	41. (म्याद्) विनाशोन्मुखं पक्वं
	<i>mfn mfn mfn</i>
Ashamed.	होण ह्येतौ (तु) वञ्चिते
	<i>mfn mfn mfn c</i>
Chosen; ap- pointed.	वृत्ते (तु) वृत्त वाटन्तौ
	<i>mfn d mfn</i>
Joined; an- nexed.	संयोजित उपार्द्धितः
	<i>mfn mfn mfn</i>
Attainable.	42. प्राप्यं गम्यं समासायं
	<i>mfn mfn mfn mfn</i>
Flowing, dropping	स्रवन् रीणं सुतं सुतम्
	<i>mfn mfn</i>
Arranged; or heaped. c	सङ्घट्टः (स्यात्) सङ्घट्टिते
	<i>mfn mfn</i>
Detested.	वृणीतः व्यासङ्घट्टः

१ उ—.

२ आ—.

३ शत.

* Some restrict the two first terms to signify encompassed; and the other three, secured from access. ^b Also निश्चित. ^c Some, disallowing the root of this word, read वाटन्तः. Also आवृतः. ^d Or संयोजितः. ^e Or, as otherwise interpreted, brought in contact.

Various, multiform.	^{m f n} 43. विविधः (स्याद्) वज्रविधौ नानारूपः एधग्विधः	^{m f n}	^{m f n}	^{m f n}
Censured, blamed.	^{m f n} अवरोणां ^{m f n} धिक्कृत (स्याप्)	^{m f n}	^{m f n}	
Coarsely pounded.		^{m f n}	^{m f n}	एधधस्ता एधचूर्णितः
Diluted decoction.	^{m f n} 44. अनायासद्यतं फाणं	^{m f n}		
Sounded; making a noise.		^{m f n}	^{m f n}	स्वनितं ध्वनितं (समे)
Bound.	^{m f n} बद्धे सन्दानितं ^{m f n} मूतमुदितं ^{m f n} सन्दितं ^{m f n} सितम्	^{m f n}	^{m f n}	
Decocted.	^{m f n} 45. निष्पक्वे कथितं	^{m f n}		
Foiled, e		^{m f n}	^{m f n}	(पाके क्षीराज्यपयसां) शृतम्
Departed, f	^{m f n} निर्वाणो (मुनिवक्रपादौ)	^{m f n}		
Become calm, g		^{m f n}	^{m f n}	निर्वात (सुः) निले)
Mature, ripe.	^{m f n} 46. पक्वं परिखते	^{m f n}	^{m f n}	
Passed (as odure).	^{m f n} गूतं हन्ने	^{m f n}		
Passed (as urine).		^{m f n}	^{m f n}	मोढ (न्तु) मूतं
Nourished.	^{m f n} पुष्टे (तु) पुषितं	^{m f n}	^{m f n}	
Borne, b		^{m f n}	^{m f n}	सोढे क्षातम्
Vomited.		^{m f n}	^{2 m f n}	उद्दान्तमुद्गतं

1 उ—.

2 उ—.

* Also अपधस्ता.   b Made by an extemporary and simple preparation.   c And मूर्ख.   d उद्धितं.   e Water, milk, or liquid butter.   f As a saint who has attained beatitude, a fire which is extinguished, a beast which is infirm, &c.   g Wind no longer blowing.   h Also patient.   i Likewise उद्दानं and उद्दानं or उद्दान्तं.

- Tamed, sub-
dued or
trained. 47. दान्त् (स्त्र) दमिते ^{mfn} ^{mfn}
Pacified,
appeased. शान्तः शमिते ^{mfn} ^{mfn}
Asked, re-
quested. प्रार्थिते श्रितः ^{mfn} ^{mfn}
Made
known. ज्ञप्त (स्त्र) ज्ञपिते ^{mfn} ^{mfn}
Covered. कृन्नश्वादिने ^{mfn} ^{mfn}
Worshipped,
revered. पूजिते श्रितः ^{mfn} ^{mfn}
Filled : full. 48. पूर्ण (स्त्र) पूरिते ^{mfn} ^{mfn}
Tired, fa-
tigated. क्लिष्टः क्लिष्टिते ^{mfn} ^{mfn}
Finished. श्रुतः श्रुतः ^{mfn} ^{mfn}
Burnt. धुष्ट धुष्टेऽपिता दग्धे ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
Pared :
made thin. तद्य तद्यैः तनूद्यते ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
Pierced. 49. वेधितच्छ्रितौ बिद्धे ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
Judged, dis-
cussed. विद्व विद्वैः विचारिते ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
Gloomv,
obscured. निःप्रभे विगतः शोकैः ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
Liquid. विखोमे विभुत मुते ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
Accom-
plished. 50. सिद्धे निष्ठे निष्ठे ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
Split. दारिते भिन्न नैदितौ ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}
Woven. ऊतं सूतमुतं (येति त्रितयं तन्मुसन्वते) ^{mfn} ^{mfn} ^{mfn}

Saluted, honored.	51.	(स्माद्) अर्चिते नमस्चितं नमसितमपचायित् अर्चित् m f n m f n m f n 1 m f n m f n
		अपचितम् m f n
Served, adored.		वरिषसिते वरिवसितमुपासित (त्रि) पचरितं (च) m f n m f n 2 m f n 3 m f n
Suffering pain.	52.	सन्तापित सन्तपे! धूपित धूपायितौ (च) दून (ञ) m f n m f n 4 m f n m f n m f n m f n
Pleased, glad, con- tent.		हृष्टे मत्तस्तप्तः प्रहृष्टः प्रमुदितः प्रीतः m f n m f n m f n m f n m f n m f n m f n
Cut.	53.	क्षिन्नं क्वातं लूनं कृत्तं दातं दितं कितं दृक्कणम् m f n m f n m f n m f n m f n m f n m f n
Fallen.		खस्तं धस्तं यष्टं खन्नं पन्नं चुतं गलितम् m f n m f n m f n m f n 5 m f n m f n
Obtained.	54.	लब्धं प्राप्तं विन्नं भावितम्सादितं (च) भूतं (च) m f n m f n 6 m f n m f n m f n
Sought.		अन्वेषितं गवेषितम्निष्टं मागितं मृगितम् m f n m f n m f n m f n m f n m f n 7 m f n
Wet; moist- ened.	55.	आर्त्रं सार्त्रं क्लिन्नं तिमितं स्तिमितं समुन्नमुत्तं (च) m f n m f n m f n 8 m f n m f n m f n
Preserved, saved, guarded		चातं चाणं रक्षितम् दितं गोपायितं (च) गुप्तं (ञ) m f n 9 m f n m f n m f n m f n
Disregard- ed, despis- ed.	56.	अवगणितमवमत्! अवगते अवमानितं (च) परिभूते m f n m f n m f n m f n 10 m f n
Abandon- ed, left.		त्यक्तं ह्योनं विधुतं समुन्वितं धूतजुम्हृष्टम् m f n m f n 11 m f n m f n 12 m f n 13 m f n m f n
Spoken, said.	57.	उक्तं भाषितम्दितं जल्पितम्प्रातमभिहितं लपितम्

1 क—, 2 उ—, 3 उ—, 4 ट—, 5 आ—, 6 अ—,
7 उ—, 8 अ—, 9 अ—, 10 उ—, 11 उ—, 12 आ—,
13 अ—.

mfn mfn mfn mfn mfn 1 mfn mfn

Known,
understood.

बुद्धं बुधितं मनितं विदितं प्रतिपन्नमवसित् इवगते
mfn a 2 mfn 3 mfn 4 mfn mfn

Promised.

58. उरोक्ततमुरोक्ततमज्ञोक्ततमश्रुतं प्रतिज्ञातम्
mfn mfn mfn b mfn 5 mfn 6 mfn
सङ्कीर्णं समिष्टितं संश्रुतं समाहितेऽपश्रुतेऽपगतम्
mfn mfn c mfn mfn mfn 7 mfn

Praised.

59. ईलितं प्रस्तं पणायितं पनायितं प्रश्रुतं पणितं पनितानि
mfn c mfn mfn 8 mfn 9 mfn
अपिगोर्णं वर्णितं अभिष्टुतेऽडितानि स्तुता (ध्यानि)
mfn mfn mfn d mfn mfn e mfn mfn

Eaten.

60. भक्षितचर्चितं लिप्तं प्रत्यवसितं गिशितं खादितं प्लातम्
mfn mfn mfn f mfn mfn mfn mfn

अभ्यवहृत् इज्जग्धं ग्रस्तं ग्लस्तां अक्षितं भुक्तं
mfn g mfn h mfn i mfn j mfn k mfn l

For a wrong
under-
standing.

61. क्षेपिष्ठ क्षोदिष्ठ प्रेष्ठ वरिष्ठ स्थविष्ठ वंदिष्ठः

(क्षिप्र क्षुद्रा भोषित एष्टु पोव दहज प्रकर्षार्थाः)

mfn m mfn n mfn o mfn p mfn q mfn r

62. साधिष्ठ त्राधिष्ठ स्त्रीष्ठ गरिष्ठ हस्तिष्ठ वृन्दिष्ठः

(वाढ व्यायत बह्वं गुरु वामन वृन्दारकातिशये)

¹ अ—.

² उ—.

³ अ—.

⁴ आ—

⁵ उ—.

⁶ उ—.

⁷ —त.

⁸ ईडित.

⁹ स्तुत.

^a And उरोक्तं.

^b Also प्रतिश्रुतं.

^c And मोक्षं.

^d Likewise क्षीष्टं.

^e And गिरितं.

^f Also जग्धं.

^g Most

quick.

^h Most small.

ⁱ Most dear.

^j Most large.

^k Most corpulent.

^l Most numerous.

^m Most hard.

ⁿ Most

long.

^o Most firm.

^p Most heavy.

^q Most short.

^r Most

abundant.

CHAPTER III.

1. (प्रकृतिप्रत्ययाद्यर्थैः सङ्कीर्णं लिङ्गमुन्नयेत्)

Action.	^{1 n a f} कर्म क्रिया	
Continual. b	(तत्सात्वत्ये गम्भीर्ये) अपरस्परः	^{m f u c}
Totality.	2. (साकल्यासङ्गवर्धने) पारायण	^{n d}
Adherence, attachment.		^{m f u c} पराध
Willful- ness, inde- pendence. Vain and causeless state.	^{f ff} यदृच्छा स्मरिता	
	(हेतु शून्या त्वास्या) विलक्षणम्	
Quiet. g	3. शमय (स्तु) शमः शान्तिर्	^{m m 2 f}
Self-com- mand. h		^f दान्ति (स्तु) दमो दमः
Approved occupa- tion. i	^{n j} अवदानं (कर्मवृत्तिं)	
A desirable gift.		^{n n k} काम्यदानं प्रवारण

1—न.

2—ति.

- * One authority makes this term masc. and neut. in both its ac-
ceptions, of action and of act. Others add, in both genders, कर्मः,
and कर्म. ^b In respect of action. ^c Adjectively अपरस्परः, राः,
रं. Adverbially,—रं. ^d Invariably neuter even with nouns of other
genders. ^e Some read तुरायणं or त्वरायणं. ^f Also स्मरिता.
^g Absence of passion. ^h Endurance of the pain of austerities.
ⁱ Some interpret this an act accomplished. ^j Also अवदानं.
^k Likewise प्रद्वारणं.

Subduing
by charms. ^a 4. वशक्रिया संवदनं ^{nb}

Magic.

¹ⁿ मूलकर्म (तु) ⁿ कार्मणम् ^{nc}

Tremour.

ⁿ विधूननं ^{nc} विधुवनं

Satisfac-
tion. d

ⁿ तर्पणं ⁿ प्रोक्षणं ⁿ ऽवनम्

Warding off
a blow.

^f 5. पर्याप्तिः (स्यात्) ⁿ परित्राणं ^{nc} हस्तधारणं (मित्यपि)

Sewing.

ⁿ सेवनं ⁿ सीवनं ^{2f} सूतिरु

Tearing,
rending.

^m विदरः ^{nf} स्फुटनं ^f भिदा

Curse, im-
precation.

ⁿ 6. आक्रोशनम्भीयक्रुः ^{3mg}

Sensation,
perception.

^m संवेदे! ^{fn} वेदना (न ना)

Co-extending,
pervading.

ⁿ सम्मूर्च्छनम्भियाप्तिरु ^{4f}

Begging.

^f दाज्जा ^f भित्ता ^{fn} ऽर्धना ^{fn} ऽर्धना

Cutting.

ⁿ 7. वर्जनं ⁿ हेदनं

Courtesy;
welcome
or adieu. h

ⁿⁱ (अथ दे) आनन्दनं ^{nj} सभाजनं

ⁿ आप्रचनम्

Received
doctrine. k

^{5m} (अथा) आशयः ^m सम्प्रदायः

Loss.

^m क्षये ^j क्षिया

¹—न्. ²—ति. ³अ— ⁴—ति. ⁵आ—

^a Bringing into one's power by drugs, charms or incantations; or the drugs and charms by which that is effected. ^b Or संवदना. Also संवननं. ^c And विधूननं. ^d Whether the act of pleasing or the state of being pleased. ^e Or हस्तधारणं. ^f And स्फुटनं. ^g Likewise अभियक्रुः. ^h Civility in receiving a friend, or in taking leave of him: embracing, friendly inquiry, adieu. ⁱ And आमन्त्रणं. ^j Also सभाजनं. ^k Traditional and right.

Taking, a	^m 8. यच्चे याच्चे
Wish, desire.	^m वशः कान्तौ ^{1 f}
Protection, defence-	^{m b} रक्षास्त्राणे ^{2 n}
Sound, noise.	^m कर्णे
Perforation, piercing.	^m अधो वेधे ^m
Maturity.	^f यथा याके ^m
Calling; challenging.	^m ह्यो ह्यौ ^{3 f}
Engaging, appointing.	^m वया ध्या ^{4 f}
Combustion, burning.	^m 9. ओषः ज्ञेधे ^{m b}
Guiding, directing.	^m नयो नाये ^m
Wearing, growing old.	^f ज्यानिर्जणौ ^{5 f}
Whirling, going round.	^m धमे धमे ^{6 f}
Increase, growth.	^f स्थातिष्ठौ ^{7 f}
Fame, notoriety.	^f प्रया ख्यातौ ^{8 f}
Touch, contact.	^f स्पर्शः पृष्ठा ^{9 f}
Oozing, dripping.	^m खवः खवे

1—ति. 2 चा—. 3—ति. 4—ति. 5 जोषि.
6—मि. 7 वृद्धि. 8—ति. 9—ति.

* Whether by seizure or acceptance.

^b Some read रक्षा.

^c Also वशः.

^d Prevailing on a person to undertake a business.

Both terms also signify requesting, and encompassing. * Also प्रायः.

^f And खवः. Also खवः.

Thriving.	10. ^{f a} ^{1 f} एधा समञ्जै	^{n b} ^{n c}
Throbbing.		स्फुरणं स्फुरणे
True knowledge.		^{2 f} ^f प्रमितौ प्रमा
Bringing forth (as young).	^f ^m प्रसूतिः प्रसवे	^{m d} ^m
Pointing forth ; as- persion.		स्त्रेयते प्राधारः
Fatigue.		^m ^m क्षमथः क्षमे
Excellence.	11. ^m ^m उत्कर्षेः उत्तिष्ठये	^f ^m
Union, junction.		सन्धिः स्नेहे
Refuge ; asylum.		^m ^{m e} विषय आश्रये
Sending ; directing. f	^{3 f} ⁿ क्षिपायां क्षेपणं	^f ^{4 f d}
Swallowing.		गौरिणि गिरौ
Effort, exertion.		^{n h} ^{5 m} गुरणमुद्यमे
Raising.	12. ^m ^m उन्नाय उन्नये	^m ⁿ
Reliance ; taking re- fuge.		आयः अयणे
Conquest, victory.		ⁿ ^{m i} जयने जयः

१—क्षि. २—ति. ३—पा. ४ गिरि. ५ उ—.

- * Some read विधा. ^b And स्फुरणं or स्फोरणं. Also स्फुरः
and स्फुरणा. ^c Likewise स्फारणं. ^d And स्त्रेयते. ^e Or आश्रयः.
^f Also interpreted passing away time. ^g Also गिरिणि and गिरिनं.
^h Likewise गुरणं and गौरणं. ⁱ According to another reading,
जपनं, जपः, inaudible repetition.

Discourse, speech.	^m निगादे ^m निगादे
Pride. ^a	^m मादे ^m मद
Regret.	^m उदेग ^m उद्भवे
Trituration of perfumes.	^m 13. विमर्दनं परिमले
Conferring of a benefit, ^b	^{1 m} १भुययतिरनुयहः ^{2 m}
Disavour.	^{m c} नियह (स्त्रिद्विजः स्याद्)
Attack, onset. ^d	^m अभियोग (स्त्रि) भियहः ^{3 m}
Clinching of the fist.	^m 14. मुष्टिबन्ध (स्त्रि) संग्राहे ^m
Affray, assault. ^e	^m डिम्ने डमर विज्ञवै ^{m f m}
Ligament, fetters.	ⁿ बन्धनं ^f प्रसिति ^{4 m g} शारः
Morbid heat. ^h	^{m i} स्पर्शः ^{5 m j} स्यष्टौ ^{6 m} पततरि
Injury. ^k	^m 15. निकारे ^m विप्रकारः (स्याद्)
Hint, sign, token. ^l	^m आकारस्त्रि ^{7 m} इङ्गितः ^m

1—त्ति. 2 अ—. 3 अ—. 4 चार. 5 - सृ.
6 उ—प्त. 7 इ—.

^a Also joy. ^b By doing good, or by preventing ill. ^c Or
वियहः. Also, according to a varied reading, निरोधः and विरोधः;
but here a different acceptance is intended: viz. restraint or confine-
ment. ^d Some explain this, a challenge to fight. ^e A conflict
without weapons. Also terrifying the enemy by shouts or gestures.
Likewise devastation and predatory or irregular war. ^f And डामरः.
^g Some read खारः, and connect it with the next article. ^h The
jñe is by some divided into three articles, instead of two: viz. liga-
ment; business of a scout or spy (चारः स्यष्टः); morbid heat. ⁱ Also
स्पर्शः. ^j Or स्यष्टौ (सृष्टिः). ^k Also wickedness. ^l Indication
of sentiment.

Change of form. a.	^m परिणामो ^m विकारो ^f (हे समे) ^{1 f} विह्वलि विप्रिये
Loss.	16. ^m अपहार (स्व) ^{2 m} पचयः
Assemblage. b.	^m समाहारः ^m समुच्चयः
Abstraction. c.	^m प्रत्याहार ⁿ उपादानं
Waiting for pleasure.	^m विहार (स्तु) ^m परिक्रमः
Robbery. d.	17. ^{m e} अभिहारो ⁿ अभियहणं
Extraction.	^m निर्हारो ⁿ अभ्यवकर्षणम्
Imitation.	^m अनुहारो ^m अनुकारः (स्याद्)
Expenditure.	(अर्थस्यापगमे) ^m वयः
Stream. f.	18. ^m प्रवाह (स्तु) ^f प्रवृत्तिः (स्यात्)
Going forth, issuing.	^m प्रवहो ^m (गमनं वहिः)
Forbearance. g.	^m नियमो ^m वियमो ^m यमो ^m यमः ^m संयान ^m संयमो
Incantation to destroy.	19. ^{3 n} हिंसाकर्मा ^m अभिचारः (स्याज्)
Waking, watching.	^{f h} जागृत्या ^{m f} जागरा (हयोः)

१—या.

२ अ—.

३—न्.

* Some distinguish the terms, making the two first signify a total change, and the other two a partial or temporary alteration. ^b Gathering together in fact, or in thought. ^c Restraining the organs of sense. Also abridgment. ^d Or seizure in one's presence. ^e Likewise अभ्याहारः. ^f Or continual flow. Likewise commencement of action. ^g This line is by some divided into three articles: the two first terms signifying various distress; the two next decrease; and the two last, forbearance. ^h Also जाग्रिया and जागृतिः. Likewise जागरणं.

Obstacle,
impedi-
ment.

विघ्नो^m उत्तरायः^m प्रत्यहः^m

Contiguous
support, a

(स्याद्) उपघ्नो^m इत्तिकाश्रये^m

Enjoyment.

20. निर्वेण^m उपभोगः^m (स्यात्)

Encom-
passing;
surround-
ing.

परिसर्पः^m परिक्रिया^m

Separation.

विधुर^m (न्तु) प्रविक्षेणो^m

Meaning,
intention.

अभिप्रायस्कन्द^m आशयः^m

Abridg-
ment.

21. संक्षेपणं^m समसनं^m

Contradic-
tion.

पर्यवस्था^{f c} विरोधनम्ⁿ

Perambula-
tion, d

परिसर्या^{f e} परोसारः^m

Stay.

(स्याद्) आस्था^f (त्वा) सना^{2 f} स्थितिः^m

Diffusion.

22. विस्तारो^{m f} वियहो^m व्यासः^m

Proximity.

(सु च शब्दस्य) विस्तरः^m

Rubbing of
the person.

(स्यान्) मर्दनंⁿ सम्वाहनंⁿ

Disappear-
ance.

विनाशः^m (स्याद्) अदर्शनम्ⁿ

Acquaint-
ance.

23. संस्तवः^m (स्यात्) परिचयः^m

Spreading.

प्रसर^m (स्तु) विसर्पणम्^m

Scarcity.

नीलाक^m (स्तु) प्रयामः^m (स्यात्)

Proximity.

सन्निधिः^{m f} सन्निकर्षणम्ⁿ

¹ क—.

² आ—.

^a As a tree, of a creeper.

^b Also neut. इन्द्रः (स).

^c And

प्रत्यवस्था.

^d Moving about, on the ground: some interpret it near

approach.

^e Or परोसर्या.

^f And विस्तरः.

^g Also सन्निधिः.

Reaping. 24. लवो^m ऽभिलावो^m लवनेⁿ

Winnowing,
cleaning.

निघावः^m पवनेⁿ पवः^m

Occasion,
opportunity.

प्रस्तावः^m (स्याद्) अवसरः^m

A shuttle. a

त्रसरः^{m h} सूत्रवेष्टनम्ⁿ

First pregnancy of
cows. c

25. प्रजनः^m (स्याद्) उपसरः^m

Affectionate solicitation.

प्रश्रय^{m d} प्रणयौ^m (समौ)

Intellectual
faculty e

धीशक्तिर्निक्रमो^{f 1 m}

Difficult
progress f

(ऽस्त्री तु) संक्रामो^{m n g} दुर्गसंचरः^{m h}

Act tending
to a main
object.

26. प्रयुत्क्रमः^{m i} प्रयोगार्थः^{m j}

Beginning.

प्रक्रमः^m (स्याद्) उपक्रमः^m

(स्याद्) अभ्यादानमुद्घात आरम्भः^{n 2 m l m}

Haste,
hurry.

संघमस्तरा^{m 3 f m}

¹ नि—.

² उ—.

³ ल—.

* Also act of weaving. ^b Or तसरः. ^c Some interpret it, the season of impregnation. Others explain it, the first going of a cow to a bull; or the first impregnation; or simply her impregnation by the bull, or her pregnancy. ^d Also प्रसरः. ^e Power of the understanding: as attention, comprehension, reasoning, &c. ^f Towards a place scarcely accessible. ^g And संक्रमः. ^h Likewise संचरः. ⁱ Or प्रयुत्क्रान्तिः. ^j Some read प्रयुद्धार्यः; and explain this article, beginning of battle: others interpret it, war or combat. ^k Some divide this article; making the two first terms signify a first beginning, and the three last a commencement in general: others explain the two first, a beginning; and the three last, a thing begun. ^l Also उपोद्घातः. ^m And तरिः.

- Impediment. 27. प्रतिबन्धः प्रतिष्ठम्भो^{m a}
 Causing to descend. ^{m b} अवनाय (स्तु) ^{n c} निपातनम्
 Apprehension. d ^m उपलम्भ (स्तु) ^m अनुभवः
 Smearing. e ^m समालम्भो ^m विलेपनम्
 Separation of lovers. f 28. विप्रलम्भो ^m विप्रयोगो^m
 Liberality. ^m विलम्भ (स्तु) ^{1 n} तिसर्जनम्
 Celebrity. ^m विश्वाव (स्तु) ^{2 f h} प्रविख्यातिर्
 Attention. ^f अवेक्षा ^m प्रतिजागरः
 Reading; lecture. 29. निपाठ ^m निपठौ ^m पाठे^m
 Witness, i. ^m तेमस्तेमौ ^m सन्त्यनेⁿ
 Distress, from distress, &c. ^m आदीनव ^{3 m j} खा ^m क्षोभे^m
 Meeting; union. ^m मेलके ^m सङ्ग ^{m k} सङ्गमौ
 Research. 30. सम्योक्त्यं ^{n l} विवचनं ⁿ मार्ग्यं ⁿ मृगया ⁿ मृगः
 Embrace. परिभ्रमः ^{m n} परिखलः ^m संश्लेष ⁿ उपगृह्णन्
 Sight; see-
 ing, looking. 31. निर्वर्णनं ⁿ (स्तु) ⁿ निध्यानं ^{4 n o} दग्निना ^{5 n} कने ^{6 n} दग्निः
 1 अ— 2—ति. 3 आ— 4—न. 5 आ— 6 इ—
 a Likewise विलम्भः. b And अवनयः. c Or निपातनं.
 d Conception otherwise than from memory. e With saffron, sandal-wood, &c. f Also solitude, and disagreement. g Some explain it, appointing, engaging. h Also प्रतिख्यातिः. i One explains this, wet. j Or आश्रवः. k Also सङ्गमं, and साङ्गमः. l Likewise अन्वोक्त्यं, and अन्वेषणं, or गवेषणं. m Some read मृगया. n Or परीरम्भः. o According to another reading, आलोकाः and लक्षणः.

Rejection;
disallow-
ance.

ⁿ ⁿ ^m ^f
प्रत्याख्यानं निरसनं प्रत्यादेशे निराकृतिः

Watching
alternately.

^m ^m
32. उपशयो विशय (स) पर्यायशयनार्थकौ)

Censure, re-
proach. a

ⁿ ^{f b} ^{f c} ^f
अर्त्तनं (च) ऋतोया (च) हृणोया (च) घृण् (घृते)

Contrariety;
opposition.

^d ^{m g} ^m ^m ^{m e}
33. (स्याद्) व्यत्यासो विपर्ययो व्यत्यय (स) विपर्यये

Transgres-
sion. f

^m ^m ^m ^m
पर्ययोऽतिशय (स्तस्मिन्) तिपात् उपात्ययः

Mission af-
ter calling. h

ⁿ
34. (प्रेषणं यत्तमाह्वय तत्र स्यात्) प्रतिशासनम्

Place where
the priests
stand. i

^m
(स) संस्तवः (क्रतुषु या स्तुतिभूमिर्दिजन्मनाम्)

A carpen-
ter's work-
bench.

^m ^{m k}
35. (निधाय तद्यते यत्र काष्ठे काष्ठं स) उद्भनः

Tool for
cutting corn
and grass. j

^m ^m ^m
स्तम्बघ्न (स्तु) स्तम्बघनः (स्तम्बे येन निह्नयते)

An auger. l

36. आविधे (विध्यते येन तत्र)

From r,
circulat.

^m
(विष्वक्स्मे) विधः

Winnowing
of corn. m

^m ^m
उत्कार (स) निकार (स) हौ धान्योत्क्षेपणार्थकौ)

* One commentator remarks, that two of these terms, ऋतोया and हृणोया, which properly signify shame, are here inserted by mis-
take. ^b Also रोज्या. ^c Likewise हृणिया and ह्रिणोया or ह्रणोया.

^d One interprets this, misapprehension. ^e And विपर्ययः. ^f Some make the four terms, others the two first of them, synonymous with the preceding. ^g And पर्यायः. ^h Sending of a servant on an errand after calling him.

ⁱ At a solemn act of religion; reciting hymns and prayers. ^j For eradicating clusters of gramineous plants: some say for cutting the stalks: others explain the term a basket to re-

ceive heads of Indian corn, &c. ^k Also स्तम्बघनं, — नी. ^l Turn-

ed by a string. ^m Or piling it up.

Swallow- ing, &c. a	^m 37. निगारे ^{1 m} उद्गार ^m विक्ष्वा ^{2 m} वेद्वाह ^m (स्तु गरणादिषु)
Stopping, ceasing.	^{3 f} आरब्ध ^{4 f} वरति ^{5 f} विरतय ^{m b} उपरामे
Spitting.	^{m f c} (वा स्त्रियां तु) निष्ठेवः
	^f 38. निष्कृति ^{6 n} निष्ठेवं ⁿ निष्ठोवन ⁿ (मित्यभिन्नानि)
Speed.	ⁿ जवने ^{f d} जृतिः ^f
Conclusion.	^e साति (स्त्व) ज्वसाने (शब्द)
Fever.	^m (अथ) ज्वरे ^f जृतिः
Driving of cattle.	^m 39. उदज (स्तु) पशुधेरणम् ⁿ
Curse.	^m अकरणि (रित्यादयः शापे)
Aggregate patrony- mick. g	^{7 n} (गोत्रान्तेभ्यस्तस्य दृन्दमित्येो) पगवका (दिकम्)
Multitude of leaves and pies. h	^m 40. आष्टपिकं ^m शाष्कुलिक (मेवमाद्यमचेतसाम्)

1 उ — . 2 उ — . 3 — ति. 4 अ — . 5 — ति.
6 नि — . 7 ओ — क.

* The four terms, here exhibited, differ in significance. निगारः, swallowing. उद्गारः, vomiting. विक्ष्वावः, cough; some say, sound. उद्वाहः, taking up: also, replying in argument. ^b Or उपरमः.
* Fem. निष्ठेवा. Some say, also neuter निष्ठेवं. ^d Likewise युतिः. Some add जृतिः and अवनं. ^e End of action. ^f So similar terms of imprecation. As अजननिः, अजीवनिः, अवयाहः, निग्राहः, &c. Ex. तस्याजीव निरेवासु, May he not live! ^g Instanced in the text; आपगवकं, a multitude of descendants of UPAGU. So गार्गकं, a multitude of descendants of GARGA. दाक्षकं, —of DACSHA. ^h Respectively: stated as instances of nouns of multitude of inanimate things.

- Multitude
of boys. ^{n a} (माणवानान्तु) माणयं
- of coadjutors. ^f (सहायानां) सहायता
- of ploughs. ^f 41. हल्या (हलानां)
- of priests. ^{n n} ब्राह्मण वाडये (तु द्विजन्मनाम्)
- of ribs and back-bones. ^{n n} (द्वे पर्शुकानां एकाणां) पार्श्व एकर (मनुक्रमात्)
- of threshing floors. ^{f f} 42. (खलानां) खलिनो खल्या (ऽय)
- of men. ⁿ (ऽय) मानुष्यकं (वृणाम्)
- of villages, &c. c ^{f f f f f} ग्रामता जनता धूम्या पाश्या गल्या (एयक् एयक्)
- of thousand, &c. d ^{n n n I n} 42. (अपि) साहस्य कारोय चार्मण्यवर्णा (दिकम्)

¹ आ—ण.

^a Some read मानयं. ^b Respectively. ^c In order : multitude of people ; accumulation of smoke ; abundance of fetters ; great quantity of reeds, (or multitude of ropes or of throats : for गल has all these senses.) ^d In order : multitude of pieces of dry cow-dung ; abundance of hides (or of shields) ; collection of prayers and incantations delivered by the sage AT'HARVAN : besides other similar terms : as वार्मण्यं, assemblage of coats of mail ; वार्मिण्यं, multitude of men in armour ; चार्मिण्यं ; — of men holding shields, आङ्कारं ; — of burning or burnt coals ; क्षेत्रं, — of fields.

CHAPTER IV.

SECT. I.

1. (नानार्थाः केपि कान्तादिवर्गं खेवात्र कीर्तितः)

भूरि प्रयोगा ये येषु पर्यायेष्वपि तेषु ते)

1 Sky, ether.
2 Heaven.

2. (आकाशे त्रिदिने) नाकौ

1 World.
2 People.

लोक (सु भुवने जने)

1 Verse.
2 Glory.

(पद्ये यशसि च) श्लोकः

1 Arrow.
2 Sword.

(शरे खड्गे च) सायकः

1 Shakal.
2 God of water.

3. जम्बुकौ (क्रोष्टु वरुणौ)

1 Fried rice flattened.
2 Infant.

पशुकौ (चिपिटाभकौ)

1 Sight, look.
2 Light.

आलोकौ (दर्शनेद्यौतौ)

1 A double drum.
2 A large drum.

(भेरो घटहम्) आनकौ

1 Mark.
2 Frank.

4. (उत्सङ्ग चिह्नयोर्) अङ्कः

1 Spot.
2 Detamation.

कलङ्कौ (ऽङ्गापवादयोः)

* Or शायकः. Some read शारकः. ^b Some reverse the interpretation: one of these instruments is a large drum beaten at both extremities; the other, at one end only. ^c The side above the hip, where women place young children in carrying them. Also 3 A cypher or figure. 4 An act of a drama. 5 Variegated or spotted.

1 A carpenter. 2 The chief of snakes. a

^m
तक्षकः (नागबर्द्धकोर)

1 Crystal. 2 The sun. b

⁷³
अर्कः (स्फटिकसूर्ययोः)

1 Wind. 2 *Brahma*. 3 Sun. 4 Soul.

5. (मायते वेधसि ब्रह्मे पुंसि) कः

5 Head. 6 Water. c

^m
कं (शिरोऽमुनोः)

1 Shrivelled grain. 2 Breity. d

^m
(म्यात्) पुंसाक (सुख्याय संक्षेपे भक्तसिक्थके)

1 An owl. 2 Root of a tail. e

6. (उलूके करिणः पुच्छमूलोपान्ते च) पेयकः

Water pot. f

^{m n}
(जमण्डलो च) करकः

A *Buddha* or saint. g

^m
(सुगते च) विनायकः

1 Cubit. h
2 A span.

^m
7. किष्कु (हस्ते वितलो च)

Scorpion. i

^m
(शूककोटे च) दक्षिणः

An integrant part. j

^m
(प्रतिकूले) प्रतीक (ग्लिथेकदेशे च पुंमयम्)

^a Or of demi-gods shaped like snakes, abiding in the infernal regions. Also 3 Speaker of the prologue to a drama. ^b Also 3 Asclepias gigantea. 4 Copper. 5 A title of *Indra*. ^c Also 7 Joy. ^d Others say, 2 Celerity. 3 Lump of boiled rice. ^e That is of an elephant's tail. ^f Especially a hollow Coconut, or gourd. Also m. f. 2 Hail. m. 3 Pomegranate. 4 A bird (Curlew.) m. n. 5 A box to hold beetle-leaf. ^g Also 2 Title of GANESA. 3 Title of YAMA. 4 Name of VISHNU's eagle. 5 A spiritual teacher. 6 Obstacle; difficulty. ^h Whether the measure, or the forearm. ⁱ The insect; as well as the sign of the zodiac. Also, 2 The month during which the sun is in Scorpio. Likewise, 3 A crab. 4 A hairy caterpillar. 5 Name of a tree, (*Vangueria Spinosa*). ^j And m. f. n. 2 Contrary; not consonant. 3 Inverse.

1 Gentian. a
2 Afragant
grass. b

Sorts of Cucurbitaceous plants. c

8. (स्याद्) भूतिक (न्तु भूनिखे कत्तुखे भून्खे ऽपि च)

(ज्योत्स्निकायां च घोषे च) कौशातक^{1 f d}

(इय कटफलै)

A white sort of Mimosa. e

9. सिते च खदिरौ सोमवल्कः (स्याद्)

(इय सिङ्गके

1 Incense.
2 Meal of
sesame. f

तिलकल्के च) पिण्याके^{g h}

वाङ्मोकं (रामटे ऽपि च)

Asafoetida. g

1 INDRA.
2 Beldium.
3 Owl. i

10. (महेन्द्रगुणुलूकयालयादिषु) कौशिकः^{m j}

(रुक्तापशङ्कासु) तङ्गः^{2 m}

1 Dice.
2 m.
3 i cat. k

(खखे ऽपि) चुन्नक (खिपु)^{n f n m}

Small. l

¹—को.

² आ —.

* Gentiana Chirayta, Roxb.   ^b Andropogon Schoenanthus: and another kind. Some, varying the interpretation, make this a name of the *Câyaphal*.   ^c Vizt. 1 Trichosanthes dioeca.   Luffa Pentandra and Acutangula, R.   Likewise 3 Achyranthes aspera.   Also 4 Night.   ^d And कौशातकी.   ^e Also 2 the *Câyaphal*.   ^f Likewise 3 Oilcake of sesame.   4 Asafoetida.   5 Saffron.   ^g Also 2 Saffron. And m. 3 Name of a country.   4 Horse bred in that country.   5 Man of a low tribe.   ^h And वाङ्मोकं, वाहिकं, or वङ्मोकं.   ⁱ Also 4 Snakecatcher.   Likewise 5 Ichneumon (viverra mungo).   6 Title of VISWAMITRA.   7 Skilled in dictionaries. And ^f कैशिकी.   8 Title of GAURI.   9 Name of a river in Bengal.   Or कौशिकः—को.   ^k Also 4 Sound of a drum.   ^l Also 2 Hard. 3 Low, vile.   4 Poor, indigent.   5 Youngest.   ^m Fem. चुन्नका.   Also खुन्नकः—का.

The moon. a 11. जैवाटकः^m (अश्वत्थे ऽपि)

A horse's
hoof. b

(गुरे ऽप्यश्वस्य) वर्त्तकः^m

A leopard.
c

(याघ्रे ऽपि) घुण्डरोको^m (ना)

An aroma-
tick seed. d

(यवान्यामपि) दीपकः^{m e}

1 Ape.
2 Dog.
3 Shakal.

12. शालाटकाः (कपि क्रौष्ट्रवानः)^{1m}

Gold. f

(स्वर्णे ऽपि) गैरिकम्ⁿ

Pain. g

(पेडार्थे ऽपि) बलीकं (माद्)ⁿ

1 Falsehood.
2 Any thing
displeasing.
h

अलीकं (तु प्रिये ऽवृत्ते)ⁿ

1 Disposi-
tion. 2 Race,
family. i
1 Part. 2
Scale of a
fish. 3 Bark.

13. (शीलान्वयाव) ञ्जूके (दे)ⁿ

अङ्गुके (अकलवल्कले)ⁿ

1—क.

^a Also m. f. n. 2 Long-lived. 3 Thin. ^b And m. f. 2 A quail. ^c Also 2 The elephant posted in the S. E. to uphold the world. 3 A proper name (the author of a dictionary). 4 A variety of the sugar-cane. Likewise n. 5 A white lotos. 6 A white umbrella. 7 A medicinal drug. ^d Ligusticum Ajowan, Roxb. Or else Apium involucreatum, R. Also 2 Cumin (Cuminum Cyminum). 3 Celosia Cristata. 4 A lamp. 5 In rhetoric, a certain elegance of construction. ^e Or दीप्यकः m. n. 1 Ligusticum Ajowan, R. 2 Apium involucreatum, R. 3 Celosia cristata. ^f Also 2 Red orpiment. 3 Red chalk. ^g Likewise 2 Any thing displeasing. 3 Unfit to be done. 4 Strange. 5 Reverse. Also m. 6 Addicted to an unnatural crime. ^h Also : 3 The forehead. ⁱ Likewise m. 3 A former state of existence.

1 A weight.
a 2 Gold. 3
Ornament
on the
breast.

(साष्टे षष्ठे सुवर्णानां हेतु रोभूषणे पले

14. दोनारे ऽपि च) निष्को (ऽस्त्री)

1 Sin.
2 Fraud. b

कल्को (ऽस्त्री समवेनसे)

दमो ऽप्य)

1 Siva's
bow. 2 In-
dent. c

(ऽप्य) पिनाको (ऽस्त्री शूलशङ्करधन्वनीः)

A female
elephant. d

15. धेनुका (लु करेयां च)

Cloudiness.
e

(मेघजाले च) कालिका

1 Agony. 2
Explanato-
ry verse. f
An carrying.
g

कारिका (यातनादृच्छीः)

कथिका (कर्णभूषणे

* One of 108 *sucarnas*. Also one of 4 *sucarnas*. Likewise one of 2 *carshas*. b Also 3 Dirt. 4 Ordure. 5 Sediment. 6 Levigated powder. 7 The bellerick myrobalan. And m. f. 8 Sinful; wicked. c Siva's; some say, any trident. Also 3 A shower of dust. d Also 2 A milch cow; especially one which has recently calved. 3 Dagger. Likewise m. 4 Proper name; a demon slain by CRISHNA. n. 5 A herd of kine. 6 Gesture of a woman. e A multitude or succession of clouds. Also: 2 A dark cloud threatening rain. 3 A fog or mist. 4 Blackness. 5 Black. 6 The Goddess GAURĪ. 7 Name of a terrific goddess. 8 A female crow. 9 A black scorpion. 10 Spikenard. 11 A sort of potherb. 12 A branch of a Cucumber plant. 13 A line of hair reaching to the navel. 14 Price of a commodity on credit. 15 Interest at a monthly rate. 16 Spirituous liquor. 17 A stain or defect in gold, &c. f Or, as otherwise read, 3 Interest at any stipulated rate. 4 Action in general. Also 5 An art or profession. 6 A female rope-dancer and tumbler. g Also 2 The pericarp of a lotos. 3 The tip of an elephant's trunk. 4 The middle finger.

16. करिहस्ताकुलौ पद्मवोजकोश्यां)

(त्रिषूत्तरे)ⁿ

- 1 Hand-
some. 2
Chief,
principal. b
1 Chief.
2 Other.
3 Alone.
4 One.

^{mfn}
हन्दारकौ (रूपिमुखात्)

^{mfn}
यको (मुख्याव्यकोबलाः)

Hypocriti-
cal. c

17. (स्यादामिकः) कौक्कुटिकौ (यथादूरेरितेक्षणः)

- 1 Attentive.
2 Indolent.
d
1 Side of
a hill. 2
Bracelet.
3 Circle. e
1 A thorn.
2 A pailry
toe. 3 Hair
on end. t

^{mfn}
लालाटिकः (प्रभोर्भाबदर्शी कार्याक्षमश्च यः)

18. (भूमन्त्रितम्बलये चक्रेषु) कटकौ (ऽस्त्रियाम्)

^m
(सूचये क्षुद्रशत्रौ च लोमहर्षे च) कण्टकः

^a The following admit the three genders. ^b Also m. 3 A god. 4 A general or leader of an army. ^c Also, 4 One who never looks far before him ; but steps with caution for fear of treading on insects. ^d Watchful of his master's looks. 2 Careless or incapable of work. 3 Mode of embrace. ^e Also 4 A ring on an elephant's tooth. 5 An army. 6 A metropolis. 7 Sea salt. ^f Also 4 A fish-bone. 5 Finding fault. This and the preceding line are omitted by most commentaries.

SECTION II.

1 Bright-
ness. 2 Ray
of light. 3
Flame. a
1 A bee. 2
An arrow.

An aurifer-
ous gem. b

Organ of
sense. c

1 Ray of
light. 2
Flame. d

19. मयूख (मिडकर ज्वालाख)^m

(अलिवाखौ) सीमुखौ^m

शंखौ (निधौ ललाटाग्नि कम्बो न खौ)^m

(अग्नि पि) खम्ⁿ

20. (दृष्टिज्वाले अपि) शिखे^{1/}

SECTION III.

1 A monn-
tain. 2 A
tree. c

1 Wind. 2
An arrow. f

1 An arrow.
2 The sun. 3
A bird. g

1 A bird. 2
The sun. h

1 Areca. i
2 Multitude.

(शैलदक्षौ) नगावृक्षौ^{2 m 3 m}

अणुगौ (वायुविशिखौ)^m

(शरत्कविच्छगाः) खगः^m

21. पतङ्गौ (पक्षिसूक्ष्मौ च)^m

एगः (कामुलद्वन्द्वयोः)^m

1—खा.

2 नग.

3 अग.

* Also 4 Beauty. b And 2 The bones of the forehead. m. n.

3 A shell, a conch. 4 In numeration, the twelfth place of figures.
c Also 2 Vacuity. 3 A cypher. 4 Heaven. 5 The sky. 6 Auspici-
ousness. d Likewise 3 A branch. 4 A radiant branch. 5 Crest

of a peacock. 6 Lock of hair on the head. 7 Chief, principal. * Also

3 A serpent. 4 The sun. f Likewise m. f. n. 3 Fleet, moving
with speed. * Also 4 A planet. 5 A grasshopper. 6 A god.

7 Sound. b Also 3 A grasshopper. 4 Brasil-wood. 1 Masc.

The palm (Areca faufel). Neut. Its nut,

Cattle. a	(घशवेऽपि) नट्ग ^m
1 Stream. 2 Speed. b	वेगः (प्रवाहजवचोरपि) ^m
1 Pollen of flowers. 2 Dust. c	22. परागः (कौसुमे रेखो खानीयदौ रजस्यपि) ^m
An ele- phant. d	(गजेऽपि) नागमातङ्गाव ^m
A circlet on the fore- head. e	अपाङ्ग (स्त्रिलक अपि च) ^m
1 Nature. 2 Relinquish- ment. f	23. स्वर्गः (स्वभावनिर्माद्यनिश्चयाथायिकवृष्टि) ^m
1 Armour. 2 Means. g	योगः (सन्नद्धनोपावधानसङ्गतिवृत्तिवृ) ^m
1 Enjoy- ment. 2 Hire. h	24. भोगः (सुखे स्वादिष्टत्वावसेस्य फलसायवोः) ^m
1 Sort of food. 2 A diet. i	(चातके हरिणे वृत्ति) सारङः (श्रद्धये त्रियु) ^m

1 Likewise 2 Deer. 3 An elephant with white marks on his fore-head. 4 A constellation (the head of Orion). 5 Search. 6 Also 3 Rapid transition, as of mind or wind. 4 Call of nature. 5 And 3 Fragrant powder. Also 4 Eclipse. 5 Coral. 6 Also नागः. 2 A snake (Coluber naja: and a sort of demigod shaped as a serpent). 3 A cruel person. 4 Name of a country. 5 In comp. Pre-eminent. 6 Mesua ferrea. 7 Roubra tinctoria, R. 8 Cyperus pertenuis, R. Likewise ज्ञातङ्गः. 2 A race of mountaineers. 3 The sacred fig-tree (Ficus religiosa). 4 Also 2 Corner of the eye. 3 A lame or maimed person. 4 Likewise. Certainty. 5 A chapter or section. 6 Creation. Also 6 Perseverance. 7 And 3 Meditation. 4 Union. 5 Junction. Also 3 Keeping a fixed posture. 7 Lucky conjuncture. 8 In astrology, A mode of reckoning the moon's longitude. 9 And 3 Expanded head of a serpent. 4 Body of a serpent. Also 5 Eating. 6 Nurture. 7 And m. f. n. 3 Variegated. Also m. 4 An elephant. 5 A bee. 6 A peacock. 7 Or शारङ्ग.

An ape. a

25. (कपौ च) ज्वगः^m

1 Curse. 2

Defeat. b

(शापे त्व) अभिघ्नः (पराभवे)^m

1 A yoke.

2 A pan. 3

An age. c

(यानाद्यङ्गे) युगः (पुंसि)^m

1 Heaven.

2 An arrow.

3 A bull. 4

Speech. d

युगं (युग्मे हतादिषु)ⁿ26. (सर्गेणुपगुवाग्वचदिमेत्रपरिभुजले)ⁿलक्षदृष्ट्या स्त्रियां पुंसि) गैर^m

1 A mark. 2

Privy part. f

लिङ्गं (चिह्न शेषतोः)ⁿ1 Prefe-
rences. 2

Submitting

1 The head.

2 Privy

part. h

27. शृङ्गं (प्राधान्यसान्त्वोच्च)ⁿबराङ्गं (शृङ्गगुह्यतोः)ⁿ1 Prosperi-
ty. iभगं (श्रीकाममाद्यात्मवीर्यवनाईकीर्त्तिषु)ⁿ

* Also 2 A frog. 3 Sort of bird (a diver). 4 The dawn: the charioteer of the sun. ^b Also 3 Oath. 4 Group. 5 Imputation. 5 Embrace. ^c The *Crita*, *Trêtâ*, *Dieâpara* and *Cali*. Also 1 A measure of four cubits. ^d And 5 The thunderbolt. 6 A region or quarter. 7 An eye. 8 A ray of light. 9 The earth. 10 Water. Likewise 11 The sun. ^e Masc. in some senses; and fem. or even neut. in others. ^f Membrum virile. Also 3 A sign or token. 4 The Symbol of SIVA. ^g Of a mountain. Likewise 3 A home. Also fem. 4 A sort of fish (*Silurus puagentissimus*). 5 A poisonous plant. ^h Pudendum muliebre. ⁱ Or 2 Beauty. And 3 Love, desire. 4 Pudendum muliebre. 5 Excellence (virtue, knowledge, &c.) 6 Strength, Vigor. 7 Care. 8 Glory, fame. And m. n. 9 One of the twelve suns. Also 10 The Moon.

SECTION IV.

1 Destruction. 2 An
iron club. a

28. परिघः^m (परिघाते ऽस्त्रे ऽप्य)

1 Multitude.
2 A current. b

ओघा^m (वन्दे ऽम्भसां रवे)

1 Price. 2
Mode of a-
doration. c
1 Sin. 2 Pain.
3 Passion.

(मूल्ये ष्टजाविधाव्) ऽर्घीः^m

(ऽहो दुःखयसनेव्) ऽघम्ⁿ

Pleasing. d

29. (त्रिधिव्ये ऽपि) लघुः^{mfn}

SECTION V.

1 A swing. e
2 Glass. f

काचाः^m (प्रिक्वन्तद्वेददयुजः)

1 Extension. 2
Capaciousness.
g

विपर्यासे विस्तरे च) प्रपदः^m

1 Fire. 2 A
ruined minister.
3 A month. h

(वावके) णुतिः^m

30. (राक्षसाये चाप्युपघे पुंसि मेध्ये सिते त्रिघु)

1 Passion.
2 Desire. i

(अभिषङ्गे सुहावाच्च गमस्त्वौ च) रुचिः (स्त्रियाम्)

^a Or 3 A club armed with iron. ⁴ In astrology, One of the *Togas*. ^b Of water. Also 3 Succession. ^c Or of showing respect. ^d Also 2 Small. 3 Light. And n. 4 Quick. ^e For supporting a load. ^f And 3 A disease of the eye. ^g And 3 Error or illusion. ⁴ Prolixity. ⁵ Abundance. Also 6 Delusion. ^h That of *Āśhād'ha* or of *Jyāish't'ha*. Or 4 The Hot season. ⁵ The sentiment of love. And m. f. n. 6 Pure. 7 White. ⁱ And 3 A ray of light. Or 4 Intentness. 5 Splendour. 6 Beauty.

SECTION VI. ^a

1 Clear. 2 A bear. b

31. (प्रसन्ने भल्लुकेषु) ऽच्छे^m

1 A cluster. 2 Sort of neck-face. c

गुच्छः (सर्पः कृत्तरोः)^{m f n}

1 Item of a garment. d

(परिधानाच्चले) कच्छे^m (जलः त्रिशिङ्गकः)

SECTION VII.

1 A peacock. 2 VISHNU'S leg. e

32. (किकिताक्षे व) ऽहिभुजे^m

1 A tooth. 2 A peacock's name. f

(दन्तविप्रास्यः दिवाः)^m

1 VISHNU'S SIGN. 2 g

व्रजा (विष्णुहरच्छाया)^m

1 A woman. 2 A road. g

(गोलाध्वनिः) व्रजाः^m

1 A defiled spot. 2 YAMA. h

33. धर्मेराजा (मिनवमै)^m

An elephant's tooth. i

दुञ्जे (मन्ति ऽपि न खिवाम्)^{m n}

^a The stanza, constituting this section, is omitted by most commentators. ^b Also 3 Crystal. ^c Likewise 3 A clump. ^d A multitude or assemblage. ^e And m. f. n. (some say m.) 2 Bank or shore. ^f Also m. 3 Sort of tree (Hibiscus Pepulneoides). ^g Of the three first tribes. ^h And 3 An oviparous animal: a bird, &c. ⁱ Also

4 *Brāhṛā*. 5 Caput. 6 A sheep. Proper name; Son of RAGHU. ^a And 3 A multitude. ^b Also 3 Title of YUN'HIST'HIRA. ^c Likewise 2 An labour.

1 A field. 2 A
city gate. n
3 A pretty
woman.

ⁿ
बलजे (क्षेत्रप्रदारे)

^f
बलजा (वलणुदर्शना)

1 Even
ground. 2
War

34. (समे क्षांशे रखे ऽप्या) जिः

1 Progeny.
2 People.

^f
प्रजा (स्यात्सन्ततौ जन)

1 A couch.
2 The moon.
^b
1 Owl. 2
Perpetual.

^m
अज्ञो (शङ्कमशङ्को च)

^{m f n}
(सके नित्ये) निजं (त्रिषु)

SECTION VIII.

1 Soul. c

35. (पुंसात्मनि प्रवीणे च) क्षेत्रज्ञे (वाचति क्रकः)

1 Thought.
2 Name.
3 Root. d

^f
संज्ञा (स्याच्चेतनानामद्वयाधैष्टार्थसूचना)

1 A physi-
cian. 2 A wise
man.

^m
36. दायज्ञे (वैद्यविदांज्ञौ)

1 A wise
man. 2 De-
vīā. e

^m
ज्ञे (विदान्तेमजो ऽपि च)

¹ अज्ञि.

^a Also 3 War. ^b Also 3 Dhanwantari. 4 A tree (Eugenia acutangula). And n. 5 A Lotus. ^c And m. f. n. 6 Skilful. ^d Also ^e 4 Proper name: the wife of the sun. ^f First of the lunar race.

SECTION X.

SIVA. a

नीलकण्ठः (शिवे ऽपि च)

1 The stomach. 2 A granary. b

43. पुंसि कोष्ठे (ऽन्तर्जठरं कुसूले च चिन्तया)

1 Confirmation. c

निष्ठा (निष्पत्तिनाशान्तः)

1 Excellence. 2 Limit. 3 Region. d

काष्ठे (कर्णे स्थितौ दिशि)

Prominent. e

44. (त्रिषु) ज्येष्ठे (ऽतिशस्ते ऽपि)

1 Very young. 2 Small. f

कनिष्ठे (ऽतिमुवाच्ययोः)

A staff. g

दण्डे (ऽस्त्री लगुडे ऽपि पाद)

1 A glebe or ball. 2 Raisin sugar. h

गुडं (मालेयुवाच्ययोः)

1 A serpent. 2 A carnivorous beast. i

45. (सर्पनांसात्पञ्च) कर्द्वे

1 काष्ठः.

^a Also 2 A peacock. 3 A blue jay (*Cyanus Indica*, &c.) 4 A gallinule. ^b And 5 An apartment. Also 4 Own. ^c And 2 Disappearance. 3 Distracted. Or 4 Stop. 5 Steady practice. ^d Or quarter. Also 4 A measure of time; 18 twinklings of an eye. 5 A place. 6 A plant (*Amorcanum Anthoriza*). Likewise n. 7 Wood. ^e Also 2 Eldest. 3 Very old. Likewise m. 4 The month so called. And f. 5 The constellation. ^f Also 3 Youngest. And f. 4 The little finger. ^g Likewise 2 A measure of four cubits. 3 A churning stick. 4 A measure of time; 24 minutes. 5 Punishment. YAMA; the Judge of the next world. 7 A companion of the sun. 8 A column of troops. 9 A stem or trunk. ^h Also f. 3 *Euphorbia Tirucalli*. &c. ⁱ As a tiger, &c. Also 3 A wicked man.

- 1 A cow.
2 The earth.
3 S. scedra

गोभूवाचलि) डा इला

A Gamba
rod, c

ल्लेडा (वण्णलाकापि)

An Indian
hour, d

नाडी (काले अपि घट्त्तणे)

- 1 A stem.
2 A narrow, e

45. काण्डो (इलो दण्डवाखावर्गवर्गवसरवारिणु)

Trappings of
a horse, f

(स्यार्) भाण्ड (मन्नाभरणे ऽमत्रे मूलवणिग्धने)

SECTION XI.

- 1 Much.
2 Promise, g

47. (मण्णपतिञ्जयोर्) वाढं

- 1 Much.
2 Difficult, h

प्रगाढं (मण्णञ्जयोः)

- 1 Able.
2 Bulky, i

(अक्षय्यलो विष्णु) दण्डो

- 1 Arranged.
2 Compact, j

वृद्धा (विन्यस्तसंहतो)

1 इडा.

* And 4 Wife of BUDHA and daughter of ICSHWACU. ^b The word is written both ways. ^c Likewise 2 A war whoop. And m.
3 Venom. ^d Equivalent to 24 minutes. Also 2 A pipe or tube. 3 A vein or artery. 4 The guts. 5 A fistulous sore. 6 The hollow stalk of a lotos, &c. ^e And 2 Bad. 3 A chapter. Or 4 A horse.
5 Multitude. Likewise 6 Opportunity 7 Water. Also 8 A Cluster; or a shrub. 9 A branch of a tree. ^f Some say, his saddle. And 2 A vessel. 3 Stock or capital. Also 4 An ornament. ^g Some make the term indeclinable. ^h Or 3 Pain. 4 Firm. ⁱ Also 3 Strong.
4 Firm. 5 Confirmed. 6 Much. ^j Likewise 3 Large.

1 A barber, a	52. यासणी (वीपिते पुंस्ति श्रेष्ठे यामाधिवे त्रियु)
1 Wool, felt, &c. b	रुणी (विद्यादिकेति सादावर्ते चान्तराधिवे)
1 A doe. 2 A golden image, d	53. हरिणी (कान्तगी हेमप्रतिमा हरिता च या)
Yellowish white, c	(त्रियु पाशो च) हरिणः
A house post, f	स्थणा (स्त्रिणे ऽपि वेदनः)
1 Desire, 2 Thirst.	54. तृष्णे (सुखापिपासे वे)
1 Blame, 2 Pity	(बुद्ध्याकरणे) घृणे
1 A market, g	(वस्त्रिकपथे ऽपि) विपणिः
1 Spirituous liquor, 2 The west.	(मुराप्रत्यब्ध) वाखणी
A female ele- phant, h	55. करेणु (स्त्रिभां स्त्रीनेने)
1 Strength, 2 Wealth, j	त्रिविणं (तु वसं धनम्)
1 A house, 2 Preserver, k	शरणं (ऽहरक्षिणेः)
A lotus, l	श्रीपर्णे (वसले ऽपि च)

^a And m. n.   ² Excellent.   ³ A superintendent of a village.
^b And ² A circle of hair between the eye brows: esteemed a token of
greatness.   ^c Or उर्णा.   ^d And ³ Green. Also ⁴ Sort of metre.
⁵ A description of women.   ^e Also m. ² A deer.   ^f Likewise
² An iron image.   ^g Also ² A stall or shop. See Book II. ch. 2. ².
³ A commodity for sale.   ^h And m. A male elephant.   ⁱ Or fem.
करेणु.   ^j Also ² Gold.   ^k Likewise ³ Preservation. ⁴ Killing.
^l Nelumbium speciosum. Also ² Premna spinosa and longifolia.

1 Poison.
2 War, a

56. (विषाभिमरलौहेषु) तीक्ष्णंⁿ (क्षीये खरे त्रिषु)

1 Proof.
2 Limit, b

प्रमाणंⁿ (हेतुमर्यादाशस्त्रेयत्ताप्रभातयु)

1 Instrument.
2 Field, c

57. करणंⁿ (साधकतमं क्षेत्रगात्रेन्द्रियेषु)

1 Birth, 2
Unmixed
march of
troops, d

(प्राणुयादे) संसरणंⁿ (मृगनाथं तुल्यं)

58. घण्टापथे

1 Food vom-
ited, 2 Pass-
ing, e

(इय वान्ताग्ने) समुद्धरणंⁿ (मुत्रये)

(अतस्त्रिषु)^d

1 A horn, 2
Elephant's
tooth, f

विषाणं^{m f n} (सात्वतु वृद्धेभ्यः)

1 Deceit, 2
Humble, h

59. प्रवणः^{m f n} (क्रमनिर्गोचर्यो प्रो ना तु वतुः)

1 Miscelane-
ous, 2 Im-
pure, i
1 Desert,
2 Salt and
barren soil,

सङ्कीर्णं^{m f n} (निश्चिताशुजाव्)

ईरणं^{m f n j} (शूल्यमं)

* Or 3 D a h. 4 Lion. 5 A weapon. Any thing metallic.
7 Haste. 8 Sea salt. And m, f, n. 9 Sharp. 10 Hasty. Also m.
11 Nitre. ^b And 3 Sacred ordinance. 4 Quantity. 5 Authority.
* And 3 Body. 4 Organ of sense. Also 5 Cause, m. 6 A tribe
sprung from the third and fourth classes. ^d Or 3 Beginning of war.
And 4 A highway Or 5 A resting place. * As of water from a well.
Or 3 Eradicating of a tree, &c. ^f And उद्धरणं. * The following
admit the three genders ^b And m, 3 A place where four roads meet.
Also m, f, n. 4 Generous. 5 Principal. ⁱ Or 3 Mixed. 4 Of
an impure or mixed tribe. ^j And ईरणं.

SECTION XII.

1 A god. 2 The sun.	60. (देवसूयै) विवस्वन्तौ	1 n
1 A river. 2 The sea; a		2 n
1 A bird. 2 A bird's bird.	सरस्वन्तौ (नदार्णवा)	3 m
1 The Indian squire. 2 A bird. b	(पक्षिवायै) गरुत्मन्तौ	4 m
1 Fire. 2 A comet. c	शकुन्तौ (भासपक्षिणौ)	5 m
1 A cloud. 2 A moun- tain. d	61. (अग्न्यन्तौ) धूमकेतु-	6 m
1 A bird. 2 The as- tricism. e	जोषूतौ (मेघपर्वतौ)	7 m
1 Wind. 2 A deity. f	हस्ते (तु पाणिनक्षत्रे)	8 m f n
1 An ele- phant driver. 2 A chariot- teer. b	62. यन्त्रा (हस्तिपकेतु)	9 m
1 A holder. 2 A paunch- er. i	भर्ता (धातरि पोष्टरि)	10 m
1 A boat. 2 A coming animal. j	(यानदात्रे शिष्टौ) पोतः	11 m
1 A departed soul. k	प्रेतः (प्राण्यन्तरे मृत)	

1—त. 2—त. 3—त. 4—न्त. 5—तु.
6—त or —त. 7—न्त. 8—ह.

- * Also m. f. n. 3 Juicy. f. 4 Goddess of speech. 5 A river.
b Likewise 3 An insect. c Also 3 A falling star. d Likewise
3 The plant called *Deôtâr*. e Corvus. Also 3 An elephant's trunk.
4 A cubit. 5 (In composition with केश) multitude; pre-eminence.
f Of a particular order. Also n. 4 *Medicago esculenta*. g मरुत्
or मरुतः. h Likewise m. f. n. 3 Any person who restrains. i And
m. 3 A husband. j Also 3 Site of a house. k And m. f. n.
2 Dead.

1 The moon's
descending
node, a

63. (यह मेदे धजे) दैतुः^m

1 A king.
2 A son, b

(पार्थिवे तनये) सुतः^m

1 An archi-
tect, c

स्यपतिः (कारुमेदे ऽपि)^m

1 A minister.
2 A king.

भूमिद (भूमिधरे ऽपि)^{1 m}

1 A king, d

64 मूर्धनभिषिक्तो (भूमे ऽपि)^m

A woman's
court, e

कृतुः (स्त्रीकुसुमे ऽपि)^{2 m}

1 Vishnu, f

(विष्णवप्य) ऽनितः ऽपत्तिः^m

सूत (सृष्टि सारथी)^m

1 A Car-
wheel, 2 A
chariot, g

Wise, learn-
ed, h

65. यत्तः (प्राज्ञे ऽपि)^m

3 m

1 A scholar.
2 An exam-
ple, i

A m

दृष्टान्ताव (उभे शास्त्रनिर्द्देशे)

1 Character.
2 A portrait, j

चक्षुः (शास्त्रारथे वाऽप्येव चक्षुःसार्थं च भूमेऽपि)

1 Tonick.
2 A study, k

66. दृष्टावः (स्वाप्रकरणे प्रकारे कर्त्तव्ये तत्परे)^m

1—तु.

2—क्त.

3—न्त.

4—त्त.

* Reckoned as the ninth planet. 2 A flag or standard. 3 A mark or symbol. 4 A comet. 5 An enemy. ^b Or 3 A king's son. And 4 fem. सुता, a daughter. ^c Or 2 A head carpenter. Also 3 A person performing a sacrifice to the planet Jupiter. And m. f. n. 4 Chief. ^d Or 2 A man of the military tribe. 3 A mixed class sprung from the 1st and 2d. 4 A chief minister. ^e And 2 A season; spring, summer, &c. ^f Also अजितः. 2 One of the *Jinas*, m. f. n. 3 Unconquered. And अशक्तः. 2 *Siva*, n. 3 The Supreme soul. 4 Any invisible principle, m. f. n. 5 Indistinct. ^g Likewise 3 A mixed class sprung from the 2d and 1st. 4 Quicksilver, m. f. n. 5 Generated. ^h Also 2 Evident. 3 Ascertained. ⁱ Likewise 3 Death. ^j And 3 A mixed class sprung from the 4th and 2d. 4 One sprung from the 4th and 3d. Likewise 5 Son by a female slave. ^k And 3 Whole. 4 Rumour. Story.

1 War, 2 A stage, a

^m आनर्तः (समरे वृत्तस्यावगीष्टविशेषयोः)

1 YAMA, 2 Right conclusion, b

^m 67. कृपाः शो (यमसिद्धान्तैवाकुशलकर्मसु)

(श्लेषादि रसरक्षादि महाभूतानि तदुणः)

1 Principle of the body, c

^{1 m} 68. रक्तियस्यस्यविकृति मूत्रयोनिषु धातवः

The serpent, d

^m (कृष्णान्तरे ऽपि) शुद्धातो (वृषस्यासर्वगोचरे)

1 Anchor, 2 Power, e

^{f f} 69. कामूखामययोः) प्रक्षिप्

1 Motion, 2 body, g

^f मूर्तिः (काठिन्यकाययोः)

1 Expansion, 2 A creeping plant, h

^{f h} (विस्तारवह्निगर्) प्रवर्ति

1 Night, 2 A house, i

^{2 f} (यस्यतो) रात्रिवेशमिः

1 Loss, 2 Worship, j

^f 70. (सुवार्धयोर्) अपचिदिः

^{f k} सति (दानावसानयोः)

1 Unit, 2 Ex-struction, k

1— तु.

2— ति or — ती.

* Or 3 A theatre. 4 Name of a Country on the N. W. coast of India. 5 Inhabitant of that country. ^b Demonstrated doctrine. And 3 Destiny. 4 Sinful act. ^c Viz. phlegm, wind and bile. 2 Con-stituent part: as blood, flesh, marrow, &c. 3 The primary elements; earth, water, fire, air, and ether. 4 Their qualities, odour, flavour, colour, touch, and sound. 5 The organs of sense, nose, tongue, eye, skin and ear. 6 Fossil. 7 Metal. 8 Root of words; crude verb. ^d The king's private palace, or apartments of his women. Also 2 The King's wife, or concubine. ^e Likewise 3 Energy of a deity; as Ganes of SIVA. ^f कृत्तिः or कृत्तो ^g Or a definite form. ^h प्रवर्ति or प्रवर्तिः. ⁱ Also 3 Stay, abode. ^j Likewise 3 Expense. 4 Ex-clude ^k Some add सतिः and सन्तिः.

1 Pain. 2 End
of a bow.

अर्तिः (योडा धनुश्चेत्योर्)

1 Kind or
sort. 2 Bl. th.

जातिः (सामान्यजन्मोः)

1 Usure. 2
Draught.

71. प्रवारयन्द्यो रोरि

1 Colour
of season. d

ईति डिम्बप्रासयोः)

1 Gain. 2
Outwitting. e

(उदये ऽधिगमे) प्राप्तिः

1 Three sa-
crificial fires.

त्रेता (त ऽग्नित्रये युगे)

A harp. g

72. (योणानेरे ऽपि) मद्धती

1 Ashes. 2
Success. h

भूति (भोगनि सत्यदि)

1 River of
snakes 2 City
of serpents. i

(नदीनगर्योर्नागानां) भोगवत्यु

(ऽथ सङ्गरे

1 Combat.
2 Company.
3 Assembly.

73. संगे सभायां समितिः

1 Wine
loss. 2 A-
bode. j

(क्षयवासावपि) क्षतिः

1 Sun beam.
2 A. 3. 4. 5.
2. 11. 12. 13.
1. 14. 15. 16.
2. 17. 18. 19.
2. 20. 21. 22.

(रनेरर्षिश्च पृथक् च वल्लिज्वाला च) हेतयः

74. अरतो (जगति चन्देविशेषे ऽपि क्षित्वापि)

1—ति. 2—तो. 3—ति.

* Or आर्ति. ^b Also 3 Sort of metre. 4 Jasmin. 5 Nutmeg. 6 Lineage. ^c Likewise 3 Brass. 4 Scoria of metals. ^d And 2 Travelling abroad. ^e O. 3 Rise. 4 Improvement, success. ^f And 2 Second age of the word. ^g NAREDA's lute with 100 (some say seven) strings. 2 Solanum melongena. ^h Also 3 Super-human power, as rendering oneself invisible, &c. 4 Production. ⁱ Both situated in the infernal regions. Also m. भोगवत् (—वत्). A serpent. ^j Also 3 The earth. 4 Period of general destruction. ^k And 3 The earth.

1 A metre. 2 Ten. a	^f पंक्ति (श्चन्द्रे ऽपि दशमं)	
Majesty or dignity. b		^{1f} (स्यारभावे ऽपि चा) यतिः
Motion. c	^f 75. पत्ति (गौ च)	
1 Root of a wing. d		^f (मूले तु) पञ्चतिः (पक्षभेदयोः)
1 Origin. 2 Sex. e	^f प्रकृति (यैनि लिङ्गे च)	
Style of com- position. f		^{2f} (कौशिक्याद्याश्च) वृत्तयः
Scale. g	^f 76. सिकताः (सुधासुकायि)	
1 Holy scrip- ture. 2 Au- ear. i		^f (वेदे अक्सि च) श्रुतिः
Beloved woman. j	^f वनिता (जनितायर्थानुरागायां च योषिति)	
A cavern. k	^f 77. गुप्तिः (क्षितियुदासे ऽपि)	
1 Holding 2 Softness. l		^f वृत्ति (खारणधैर्ययोः)
1 A mag- pian. 2 A metre. m	^f वृत्तौ (सुधवागीकीकन्दे भेदे महद्यपि)	

1 या . 2 त्ति.

- ^a Also 3 A row. ^b Likewise 2 Breadth. 3 Future time.
4 Restraint of mind. ^c Also 2 A platoon. And m. 3 A foot sol-
dier. ^d And 2 First day of a lunar month. ^e Or 3 Pudendum
multi bre. And 4 Natural disposition. 5 Material nature. 6 Orig-
inal matter. 7 Root of a word. ^f And 2 Livelihood or profession.
3 Exposition or gloss. ^g Also 2 Sandy ground. 3 Stony nodules.
^h Some admit the singular number. ⁱ Likewise 3 Listening. 4 A
rumour. 5 A quarter of a musical tone. ^j Or 2 A woman in
general. 3 m. f. n. Solicited, begged. ^k Or 2 A hole in the ground.
3 A sink. Also 4 A prison. 5 Concealment. ^l Likewise 3 Sa-
tisfaction. 4 One of the astrological Yōgas. And m. 5 A religious
ceremony. ^m And 3 A large lute. 4 A mantle.

1 A woman.
2 A female
elephant. a
1 Livelihood.
2 Ramour. o

78. वासिता (स्त्रीकरिष्योश्च)

वार्ता (वृत्ता जनश्रुतेः)

1 Chaff
2 Health d

वार्त्त (फाल्गुन्यरोगे च त्रिष्व)

Water. a

(प्सु च) दृता इत्ये

1 Silver.
2 Gold.

79. कलधौतं (रुद्धेभोर)

1 Cause.
2 Token.

निमित्तं (हेतुलक्ष्मणोः)

1 Science. f

श्रुतं (शास्त्रावष्टयोर)

1 The golden
age 2 E-
nough g
1 Great
dread 2 Va-
liant act.

(युगपर्याप्तयेः) क्षतम्

1 An ele-
ment. h

(युक्ते क्षमादायते भूतं प्राण्यतीते समे त्रिषु)

1 Verse.
2 Conduct i

81. दृत्तं (पद्ये चरित्रे त्रिष्वतीते दृढनिष्ठत्वे)

Realm. j

महद् (राज्यं चा)

1 Calumny k

इवर्गोत्तं (जग्ये साधुर्हिते रघु)

* Also n. 3 The cry of birds. m. f. n. 4 Perfumed. Or
वासिता. Or 3 A profession. 4 News. And m. f. n. 3
Healthy. And 2 Liquid butter. Also द्रव्यतं. 3 Nectar. 4 Re-
sidue of a sacrifice. 5 Unsolicited alms. 6 Exemption from trans-
migration. And m. f. n. 2 Heard 3 Understood. Also
m. f. n. 3 Done. 4 Hurt. And m. f. n. 2 Right. 3 True.
4 Past 5 (in composition) Like. 6 Been. Also n. 7 A living being.
m. n. 8 A demon. And m. 9 A class of demi-gods. And m. f. n.
3 Past. 4 Firm. 5 Round. 6 Studied. 7 Covered. Also n.
8 Profession. Also m. 2 The intellectual principle. 3 m. f. n.
Great. f 4 A harp or large lute. And m. f. n. 2 Blamed,
censured. 3 Wicked.

Silver. a 82. श्वेतं (रूपे ऽपि)

1 A necklace.
2 Silver. b

रजतं (हारे रूपे सिते त्रिषु)

त्रिष्विते

Movable,
locomotive. d

जगद् इहे ऽपि

Died, tinged.

रक्तं (नील्यादिरागि च)

1 White.
2 Yellow.
3 Clean.

83. अवदातः (सिते पोते शुद्धे)

1 Bound.
2 White. f

(बद्धार्जुनौ) सितौ

1 Fit 2 Ex-
cellent g

(यत्ने ऽतिसंस्कृते मर्षिण्यु) ऽभिनीते

1 Wrought,
finished h

(ऽथ) संस्कृतम्

84. (रुचिमे लक्ष्योपेते ऽप्यु)

Infinite,
endless i

ऽनन्ते (ऽनवधावपि)

1 Famous.
2 Glad. j

(ख्याते हृष्टे) प्रसीते

1 Noble.
2 Learned. k

ऽभिजात (सु कुलजे बुधे)

1— त्.

* And m.f.n. 2 White. m. 3 Name of an island. 4 Name of a mountain. f. 5 A cowry. ^b Or, according to a different reading, 3 Gold (Ex. महारजतं). And m. f. n. 4 White. ^c The following admit the three genders. ^d Also n. 2 The world. m. 3 Air. ^e Also 2 Red. 3 Fond. And n. 4 Blood. 5 Copper. 6 Saffron. ^f Also 3 Destroyed. And f. 4 Clayed sugar. ^g Or 3 Much ornamented. And 4 Patient. Or 5 Impatient. ^h Or 2 Adorned. 3 Excellent. 4 Prepared. And n. 5 Language grammatically correct. ⁱ Likewise m. 2 VISHNU. 3 The king of serpents (Śeṣha). f. 4 The earth. 5 The goddess PARVATĪ. 6 A grass (Agrostis linearis). 7 A myrobalan. n. 8 The sky or atmosphere. ^j Also 3 Known. 4 Respectful. ^k Likewise 3 Fit.

1 Pure. 2

Desert. a

1 Foolish.

2 High,
tall. b

1 Sour ;

Vinegar.

2 Harsh.

1 White.

2 Black.

85. विविक्तौ (प्रतविजनौ)^{mfn}मूर्च्छितौ (मूढसेच्छयौ)^{mfn}(दौ चास्पर्शयौ) शुक्तौ^{mfn}श्रुती (धवलमेवकौ)^{mfn c}

1 True.

2 Right. d

86. (सत्ये साधौ विद्यमाने प्रशस्ते भ्यर्द्धिते च) सन्^{1 mfn}

1 Revered.

2 Distrest by
foes. eपुरस्कृतः (प्रजिते ऽराच्यभिद्युक्ते ऽग्रतः कृते)^{mfn}

1 Severe f

87. निवातव् (आश्रयावातो शस्त्राभेद्यं च वर्म यत्)

1 Produced.

2 High g

(जातेन्रदप्रवृद्धाः मूर्) उच्चिता^{mfn}उत्पत्ता स्वप्ती^{mfn}1 Increas-
ed. h88. वृद्धिमत्प्रायतेत्यत्रा)^{mfn}

1 Respectful.

2 Respected.

आदृतौ (सादरार्पितौ)^{mfn}

1 सत्.

• Or Lonely. Also 3 Discriminated. b And 3 Insensible.

• श्रुतिः — तो. — ति. Also सितिः. d And 3 Being, existing.

4 Excellent. 5 Respected, venerable. Fem. (सती). 6 A faithful wife. 7 The goddess PÁRVATÍ. c Or 3 Facing the enemy and

endeavouring to overcome him. 4 Placed in front. f As an abode.

2 Calm, free from wind. 3 Safe, as strong armour. e And

3 Grown large. h And 2 Endeavouring. 3 Born or produced.

SECTION XIII.

- 1 Meaning. ^m अर्थः (अभिधेयो रैवस्तुप्रयोजननिवृत्तियु)
2 Victim. a
- 1 Piece of water. b 89. (निषानागमयोस्) तीर्थम् (ऋषिजुष्टजले गुरौ)
ⁿ
- 1 Powerful. c ^{m f n} समर्थ (स्त्रिष्टु शक्तिर्ये सम्बन्धार्थे हितं पि च)
- 1 Impotent. ^m 90. दशनीस्थौ (क्षीणरागद्वौ)
2 Very old.
- A road. d ^f वीथी (पदद्वयि)
^f
- 1 Assembly. (आस्थानीयत्वयोर्) आस्था
2 Cart. e ^f
- 1 Side of a hill. f ^{m n} प्रस्थौ (स्त्रीसानुमानयोः)

SECTION XIV.

- 1 Meaning, ^{1 m} 91. (अभिप्रायवशै) अन्दाव्
option. 2
Subjection.
- 1 A cloud. ^{m g} चन्दौ (जमेतत्त्वयै)
2 A year.

1—न्द्.

• And 3 Thing. 4 Purpose. 5 Prohibition. 6 Object.
7 Cause. 8 Request. • And 2 Sacred science. 3 Holy spot visit-
ed by pilgrims; especially sacred water. 4 Holy instructor. 5 Sacri-
fice. • And 2 Connected in sense. 3 Benevolent. • Also 2 A
line. 3 Terrace in front of a house. 4 A shop. 5 Sort of drama.
• Likewise 3 Consideration, regard. 4 State. • And 2 A measure
of quantity. • Some write अन्द्ः in both acceptations; others in
the last.

1 Defamation.
2 Command.

^{m a}
अपवादौ (तु निन्दाञ्चे)

1 Son. 2
Kinsman.

^m
दायादौ (सुसन्धान्वै)

1 A ray of
light. 2 A
foot. b
1 The moon.
2 Fire. 3 The
sun.

^m
92. पादा (रश्मिंश्चित्पूर्वांशाश्)

^{1 m}
(चन्द्राम्यर्कोऽस् तमोऽनुरः)

111 report. o
1 Mud. 2
Young grass.

^m
निर्वादौ (जनवादे ऽपि)

^m
शादौ (जम्बालक्षयोः)

1 Cry. d

^{2 m}
93. (आरावे रुदिते त्रातर्यः) क्रन्दौ (दारुणे रणे)

Favor. e

^m
(स्यात्) प्रसादौ (नुरेधे ऽपि)

Sauce or con-
diment. f

^m
सूदः (स्याद्यज्ञने ऽपि च)

A cowherd. g 94. (गोष्ठाध्यक्षे ऽपि) गोविन्दौ

^{3 m} ^m
(हर्षे ऽप्या) मोद (वन्) मदः

Joy h

1 Chief.
2 Royal in-
signia. i

^{m n i}
(प्राधान्ये राजलङ्गे च दृष्टाङ्गे) ककुदौ (ऽस्त्रियाम्)

¹— द, or — द.

² आ—.

³ आ —.

* Or अववादः.

^b And 3 A fourth part. Also 4 A root.

5 A measure of a verse, or one verse of a stanza. ^c Likewise 2 Dis-
regard. 3 A controversy decided. 4 Absence of contest. ^d Excla-
mation in pain, or simply a cry. And 2 Lamentation, with or without
noise. 3 A defender in general, or 4 An abetter of an enemy who at-
tacks in the rear of the army. 5 Terrific war. ^e Also 2 Bright-
ness. 3 Cleanness. ^f Likewise 2 Split peace. 3 A cook. ^g Also
2 CRY-HUN. ^h Likewise आमोदः. 2 Fragrancy; delightful odor.
And मदः. 2 Intoxication. 3 Inebriating liquor. 4 Insanity. 5 Pride.
6 The juice exuding from the temples of a rutting elephant. ⁱ And
3 Hump of a bull. 4 Summit of a hill. ^j Or fem. ककुत् (—द).

- 1 Knowledge. 2 Cry. a ^{1f} 95. (स्त्री) सम्मिज् (ज्ञानसम्भाषा क्रियाकाराजिनामसु)
 1 Religious and moral merit. b ^{2f} (धर्मे रहस्यु) पविषत्
 1 The sultry season. 2 A year. ^{3f} (ष्वाद्गतो वत्सरे) शरत्
 1 Industry. 2 Defence. c ⁿ 96. पदं (यवसिति त्राणस्थानलतांश्चिबस्तुषु)
 1 Spent frequently by kine. d ⁿ गोप्यदं (सेविते माने)
 1 Dignity. 2 Business. e ^{4 mfn} (प्रतिष्ठाकृत्यम्) आस्पदम्
 1 Desired. 2 Sweet. ^{5 mfn} 97. (त्रिचिह्नधुरौ) खादु
 1 Blunt. 2 Soft. f ^{6 mfn} मृदू (चातुर्विधकोमलौ)
 1 Foolish, dull. 2 Little. ^{7 mfn} (मूढास्थापटूनिर्भाष्या) मन्दः (सुर)
 1 New. g ^{8 mfn} (द्वौ तु) शारदौ
 2 Diffident. h ^{9 mfn} 98. (प्रत्ययाप्रतिभौ)
 1 Learned. ^{10 mfn} (विद्वत्सुप्रसक्तौ) विशारदौ
 2 Confident.

1—द. 2 उ—द. 3—द. 4—दु. 5—दु. 6—द.

* As in battle. And 3 Agreement, contract. 4 War, combat.
 5 Name. ^b And 2 Privacy. Also 3 The theological portion of scripture. 4 Principle. ^c And 3 Place. 4 Mark. 5 Token.
 6 Foot. 7 Footstep. 8 Thing. 9 Word. 10 Sound. ^d And
 2 A measure of quantity; as much as a cow's footstep will hold.
 * And 3 A place. ^e And 3 Gentle. ^f And 3 Slow. 4 Un-
 lucky. 5 Low (a tone). Also m. 6 The planet Saturn. ^h Also
 3 Produced in the sultry season. And m. 4 A year. f. 5 A title of
 DURGA.

SECTION XV.

1 A fathom. a
2 The Indian
fig tree.

(यामो वटश्च) नयोधाव् ^{1 m}

1 Body.
2 Height.

उत्तेधः (काय उन्नतिः) ^m

1 A yoke for
burdens. 2 A
highway. b

99 (पर्याहारश्च मार्गश्च) विवधो वीवधो (च तैः) ^m

1 A branch
of a tree at
a sacrifice. d

परिधि येद्धियतरोः शाखायाम् ^{2 m}

1 A pledge.
2 A calamity. e

100. (बन्धकं यसनं पेतः षोडाधिकानम्) आधयः ^{3 m}

1 A reconcil-
ing of differ-
ences. f

(सुः समर्थननोपक्रमिमाश्च) समाधयः ^m

1 Offence or
guilt. g

101. (दौष्टेत्वादे) अनुबन्धः (स्यात्तत्त्वादिनिबन्धे
मुख्यानुयायिनि शिष्टौ प्रकृतस्यानुवर्तने) ^m

1 VISHNU.
2 The moon. h

102. विधु (विष्णौ चन्द्रमसि) ^m

1 Limit. 2
A hole. i

(परिकेदे विज्ञे) अवधः ^m

1—घ.

2—घि.

3—घि.

- a Measured by the extended arms. b Or 3 Storing of corn, &c. 4 A load. c Spelt both ways. d Stuck in the ground, to tie the victim to it. And 2 The sun's image. e And 3 Mental agony. 4 Site or place. 5 Expectation. f And 2 Silence. 3 Promise or vow. 4 Collecting grain on account of a dearth. 5 Deep meditation. 6 Perversion in a difficult undertaking. g And 2 An element of language; root, affix, augment or permutation. 3 In grammar, an indicatory letter not sounded. 4 A person following an example. 5 A child. Or 6 A child following example. 7 Continuation. h And 3 Camphor. i Also 3 Period. 4 Situation, place.

1 Rule, form. 2 Fate. a	^m विधि (विधाने देवे च)	
1 Request. 2 A spy. b		^m प्रणिधिः (प्रार्थने चरे)
Learned. o	103. बुधवृद्धौ (पण्डिते ऽपि)	
Multitude. d		^m सन्धः (समुदये ऽपि च)
1 Name of a country. 2 — of a river. e	(देहे नदविशेषे ऽभौ) सिन्धु (नौ सरिति ज्ञायाम्)	
1 Form or rule. 2 Man- ner, sort. f	104. विधा (विधौ प्रकारे च)	^{1 m f n} साधू (रम्ये ऽपि च निवृत्त)
Handsome, pleasing. h		^f सुधा (जेयो ऽमृतं बुद्धौ)
1 A wife. 2 Daughter-in- law. i	^f बधू (जाया बुधा स्त्री च)	
1 Plaister. 2 Nectar. j		^f सुधा (जेयो ऽमृतं बुद्धौ)
1 Promise. 2 State.	105. सन्धा (प्रतिज्ञा मर्यादा)	^f अज्ञा (सम्प्रत्ययः सृष्टा)
1 Belief, con- fidence. 2 Fondness.		

1—बु.

* Likewise 3 BRAHMA, or providence. 4 Command, injunction.
b Also 3 Situation, place. * Likewise बुधः. 2 The re-
gent of the planet Mercury. Or बुद्धः. 2 A deified saint. 3 Known
or understood. वृद्धः. 2 Old. 3 Grown or increased. d Also 2 A
shoulder. 3 The fork of a tree; or its principal branch. 4 Part
of an army. * And 3 The sea. 4 The juice exuding from the
temples of a rutting elephant. f. 5 A river. f Also 3 Fodder.
4 Prosperity, thriving. 5 Piercing. * Some state विधिः as a sepa-
rate term with the same acceptations. b Likewise 2 Right, fit.
3 Good, virtuous. m. 4 An usurer. 1 And 3 Any woman. 4 A
sister-in-law. 5 A bride. 1 And 3 Euphorbia Tirucalli, &c.

1 Ardent
spirit. 2 Nec-
tar of flow-
ers. a

मधु (मधे पुष्परसे क्षौत्रे च ।)

Darkness. b

अन्धं (तमस्यपि)

106. (अतस्त्रिषु)

1 Conceited
of learning. d

समुन्नद्धौ (पण्डितं मन्यगर्वितौ)

A reproach-
ful appella-
tive. e

m f n f

ब्रह्मबन्धु (रुद्धिच्छेपे निर्दोशे)

1 Relied on,
2 Near. g

(अथावलम्बितः)

m f n

107. अविदूरोऽप्य) अव्ययः

m f n

1 Notorious.
2 Adorned.

प्रसिद्धौ (ख्यातभूयितौ)

SECTION XVI.

1 m

1 The Sun.
2 Fire.

(सूर्यवक्त्रौ) चित्रभाणू

1 Ray of
light. 2 The
sun.

2 m

भाणू (रश्मि कर्त्रौ)

1—नु.

2—नु.

^a And 3 Honey. 4 Water. 5 Milk. Also m. 6 Bassia latifolia. 7 The season of spring. 8 The month of *Chaitra*. 9 Name of a demon slain by VISHNU. f. 10 Liquorice. ^b And m. f. n. 2 Blind. ^c The following admit the three genders. ^d And 2 Proud. 3 Elevated. ^e Indicating that the man neglects his duty, and is only a *Brāhmaṇa*. So क्षत्रबन्धुः in speaking of a *Cshatriya* 2 An indefinite appellation to avoid the use of a name. f Fem. ब्रह्मबन्धुः or न्युः. ^g Also 3 Wrapt up. 4 Bound. 5 Surrounded; assailed on all sides.

- 1 BRAHMA. 108. भूवात्मनौ (धातुदेहौ)^{1 m}
 2 Body. a
 1 An ignorant man. 2
 One of a low tribe.
 1 A mountain. 2 A rock or stone.
 1 An arrow. 2 A bird. b
 1 A tree. 2 A mountain. c
 1 Fire. 2 A peacock. d
 1 Desire. 2 Making prisoner. e
 1 Charioteer. 2 Horseman. f
 1 A horse. 2 An arrow. 3 A bird.
 1 Family. 2 Native spot. 3 A year. 2 Ray of light. h
- 2 m
 यावायौ (शैलपाषाणौ)
 3 m
 पत्रिणौ (शरपक्षिणौ)
 4 m
 109. (तृक्षैलौ) शिखरिणौ
 5 m
 शिखिनौ (वज्रिवह्निनौ)
 6 m
 प्रतियत्नात् (उभौ लिप्तापयाद्वात्)
 7 m
 (अथ) सादिनौ
 8 m
 वाजिनौ (श्वेषु पक्षिणौ)
 m
 (कुले ऽप्य) अभिजिनौ (जन्मभूम्यामप्य)
 m
 (अथ) दायना

1—नन्. 2—वन्. 3—नन्. 4—नन्. 5—नन्.
 6—नन्. 7—नन्. 8—नन्.

a Or, according to another reading. 3 Component part of an animated body, as blood, flesh, &c. b Also 3 A falcon. 4 A carriage. c Likewise 3 Clitoria ternatea. f. 4 शिखरिणी, sort of metre. d Also 3 A gallinaceous fowl. 4 A tree. 5 An arrow. m. f. n. 6 Crested. e Also 3 Comprehension. f Or 3 A person riding on an elephant. g Or 3 Head of a family. 4 Place where the family is. h And m. 3 Red rice. 4 Wild rice.

111. (वर्षार्चि ब्रौहिमेदाः सुष्ट^m)

1 The moon.
2 Fire. 3 The
sun. a

(चन्द्राग्न्यर्का) विरोचनाः^m

Hair. b

(केशे ऽपि) दृजिनो^m

1 The sun.
2 The artist
of the gods. c

1 m
विश्वकर्मा (ऽर्कसुराशिषिनोः)

1 Care. 2
Firmness. d

112. आत्मा (यत्नोऽर्तिर्बुद्धिः स्वभावो ब्रह्म षं च)^m

1 INDRA. 2 A
vicious ele-
phant. e

(शक्रघातुकमत्तेभ्यर्घुकाब्दा) घनाघनाः^m

1 Pride of
wealth, &c. 2
Knowledge. f

113. अभिमानो (ऽर्थादिदुर्पे ज्ञाने प्रणयहिंसयोः)^m

1 A cloud. 2
Solidity. g

घनो (मेघे मूर्तिगुणे त्रिषु मूर्ते निरन्तरे)^m

1 The sun. 2
A master. h

114. इतः (सूर्ये प्रभौ)^m

1 The moon.
2 A soldier
by tribe. i

3 m

राजा (स्रगाङ्गे सत्रिये द्ये)

1—मन्.

2—तन्.

3—ऊन्.

* Also 4 A proper name : the son of PRAHLĀDA and father of BALI. ^b Likewise n. 2 Sin. m. f. n. 3 Crooked, bent. ^c Also 3 Name of a sage. ^d And 3 Intellect. 4 Natural disposition. 5 The supreme BRAHME. 6 Body. 7 Vivifying soul. 8 Sentient soul. 9 Mind. ^e Or 3 Mischievous. 4 A rutting elephant. 5 A rainy cloud. 6 Collision. ^f And 3 Affection. 4 Request. 5 Killing. ^g And m. f. n. 3 Solid, material. 4 Uniformly extended. 5 Smooth. Also m. 6 Extension. 7 Assemblage. 8 An anvil. 9 Cyperus rotundus. n. 10 Cymbal, bell, &c. 11 Mode of dancing. ^h Or 3 A king. 4 A husband. ⁱ And 3 A king. 4 A master. 5 INDRA. 6 A Yacsha or attendant of CUVĀRA.

- 1 A dancing girl. a ^{1fb} बाणिन्यौ (नर्तकीमते) (खवन्त्यामपि) बाहिन्यौ
- A river. c ^{2f} 115. हादिन्यौ (वञ्जतडितौ) (वन्दायामपि) कामिन्यौ
- 1 The thunderbol. 2 Lightning. A climbing plant. d ^f 1 The skin. 2 Body. e (तन्मेहयोरपि) तनुः
- The uvula. f ^{m n} मूना (ऽधोजिह्विकापि च)
- 1 A sacrifice. 2 Expansion. g 116. (ऋतुविस्मारयोरस्त्री) वितानं (त्रिषु तुष्के मन्दे)
- 1 Indispensable act. h ⁿ (ऽद्य) केतनं (सूत्र्ये केतावृषनिमग्नये)
- 1 Holy writ. 2 True knowledge. i ^{3 n} 117. वेदकृतं तपो) ब्रह्म
- 1 A priest by birth. 2 The creator. j ^{4 m} ब्रह्मा (विप्रः प्रजापतिः)

1—नी.

2—नी.

3—न्.

4—न्.

* And 2 A woman intoxicated. 3 A woman fond of gratification. ^b Or बाणिन्यौ. ^c Also 2 An army. ^d Likewise 2 A loving woman. And m. कामी—न्. 3 An amorous man. 4 A dove. 5 A ruddy goose (Anas Casarca). ^e And m. f. n. 3 Thin. 4 Small. 5 Separate. ^f Also 2 Place of execution. 3 Place of slaughter (as the kitchen hearth, &c. of a householder. Menu 3. 69.) 4 Daughter. And n. 5 Bringing forth young. 6 A flower. m. f. n. 7 Blossoming. ^g And m. f. n. 3 Empty, vacant. 4 Bad. Or 5 Dull, stupid. Also n. 6 A sort of metre. m. n. 7 A canopy. ^h Or 2 Business. 3 A standard, or a symbol. 4 An invitation. 5 An abode. ⁱ Or 3 The supreme being. 4 Devotion. ^j Likewise 3 A superintending priest at religious rites. 4 One of the astrological yōgas.

1 Perseverance. 2 Destruction. a	(उत्साहने च हिंसायां सूचने चापि) मंघनम् ⁿ	..
1 Calcining. b	118. आतव्वनं (प्रतीवापजवनाप्यायनार्थकम्) ⁿ	
1 A mark or token. 2 A heard. c	वज्रनं (लाङ्कनं श्मश्रु निष्ठानावयवेष्वपि) ⁿ	
1 Detraction. d	119. (स्यात्) कौलीनं (लोकवादे युद्धे पञ्चद्विपक्षिणाम्) ⁿ	
1 Going forth, exit. e	(स्याद्) उद्यानं (निसरणे वनभेदे प्रयोजने) ⁿ	
1 Leisure. 2 Place. f	120. (अवकाशे स्थितौ) स्थानं ⁿ	
1 Sport, play. g	(क्रोडादावपि) देवनम् ⁿ	
1 Manly exertion. 2 An army. h	उत्थानं (पौरुषे तन्ने सन्निविष्टोदमे ऽपि च) ⁿ	
1 Turning away. 2 Opposition. i	121. व्युत्थानं (प्रतिरोधे च विरोधाचरणे ऽपि च) ⁿ	

* And 3 Intimation. Or 4 Hint to kill. 5 Manifestation. ^b By casting a powder into melted gold, &c. Or 2 A powder adapted to that purpose. 3 Casting any thing, for example burnt milk, into fresh milk to turn it. 4 Danger, calamity; as a pestilence or epidemic. 5 Speed. 6 Gratifying. ^c And 3 Sauce or condiment. 4 Private part of male or female. Also 5 A consonant. 6 A day. ^d Or 2 Rumour, report. 3 Combat of animals, whether quadrupeds, birds, serpents, &c. 4 Cockfight or other match of animals for a bet. 5 High birth. ^e And 2 A garden. 3 Purpose, motive. ^f Also 3 Stay, or continuance without increase or diminution. ^g And 2 Emulation, desire to surpass. 3 Splendour. 4 Praise. 5 Motion. 6 Affair, business. 7 Grief. Also m. 8 A die. ^h Or 3 Business of a family or of a realm, as the care of dependants and subjects. ⁱ Also 3 Independence.

- 1 Killing.
2 Obsequies.
3 Motion. a

(मारणे मृतसंस्कारे गतौ मये र्द्यदापने

122. निवर्त्तनोपकरणानुप्रव्यासु च) साधनम्

- 1 Revenge.
2 Gift. b

निर्यातनं (वैरशुद्धौ दाने यासाप्ये ऽपि च)

- 1 Calamity.
2 Fall.
3 Fault. c
1 Eyelash.
2 Filament
of a flower. d

123. व्यसनं (विपदि भङ्गे दोषे कामजकोपजे)

पत्मा (ऽक्षिलोमि किञ्चुलके तत्त्वार्थे ऽप्यणोयसि)

- 1 Certain
days of the
lunar month. e

124. (तिथिभेदे क्षणे) पर्व

- 1 Eyelid.
2 A road. f

(अकार्यं गुणे) कौपोने

वर्म (नेत्रच्छदे ऽध्वनि)

- 1 Wrong or
unfit act. f

- 1 Union.
2 Copula-
tion. g

मैथुनं (सङ्गतौ रते)

- 1 The su-
preme soul.
2 Intellect. h

125. प्रधानं (परमात्माधीः)

- 1 Knowledge.
2 A mark,
token.

प्रज्ञान (बुद्धिचिह्नयोः)

1 पत्नम्.

2—न्.

3—न्.

- * And 4 Substance. 5 Enforcement of delivery of any thing.
6 Accomplishing. 7 Materials; or instrument. 8 Following.
Also 9 An army. 10 Means. 11 Cause. 12 Generative organ
of a male. ^b And 3 Delivery of a deposit. 4 Payment of a debt.
^c Arising from desire (as hunting, gaming, drinking, wenching), or from
aversion (as calumny, battery, or pecuniary injury). Also 4 Sin. 5 Ill
destiny. 6 Fated consequence. 7 Vain effort. ^d And 3 A short
thread. 4 Any thing small. 5 A wing. ^e Viz. the full and
change of the moon, and the 6th, 8th and 10th of each half month.
2 A festival. 3 The day of the equinox, solstice, &c. 4 A book or
chapter. 5 A knot or joint. ^f And 2 Privy part. 3 Covering
of it. ^g Or 3 Marriage. ^h Also 3 Nature. 4 An elephant-
driver. And (invariably sing.) 5 Chief.

1 A blossom.
2 A fruit.

प्रसूनं (पुष्पफलयोः)

1 A family.
2 Disappearance. a

निघनं (कुलनाशयोः)

1 Weeping.
2 Lamenting.

126. क्रन्दने (रोदनाकाने)

1 Body.
2 Measure. b

वर्ण (देहप्रमाणायोः)
2 n

1 A house.
2 Body
3 Light. c
1 Meeting of
four roads. d

(गृहदेहत्वित्प्रभावः) धामन्य

(अथ चतुष्यथे)

127. सन्निवेशे च) संस्थानं

1 A mark,
token.
2 Chief.

लक्ष्म (चिह्नप्रधानयोः)

1 Covering,
clothing. e

आच्छादने (सन्निधानमपवारणमित्युभे)

1 Accom-
plishment. f

128. आराधनं (साधने साद्वान्मो तोषणे ऽपि च)

1 A wheel
2 A town. g

अधिष्ठान (चक्रपुरप्रभावाध्यासनेष्वपि)

Excellent of
its kind. h

129. रत्नं (स्वजातिश्रेष्ठे ऽपि)

1 Water.
2 A forest. i

वने (सलिलकानने)

1—न.

2 धामन्य.

3—न.

- * Or 3 Head of a family. 4 Death. b Also 3 A hand-
some form. 4 Weight, elevation. c And 4 Dignity or majesty.
d And 2 Fabrication or construction. 3 Form. 4 Death. e And
2 Concealment. 3 Deception. f And 2 Attainment, acquisition.
3 Gratifying. g And 3 Dignity or majesty. 4 Approach.
5 Fixing. 6 Adjustment. h Also 2 A gem. i Likewise
3 Abode. 4 A house or dwelling.

1 Separate. 2 Small. a	^{mfn} तलिनं (विरले स्त्रोके)	
		^b (वाचलिकाक्षयोत्तरे)
1 Virtuous. 2 Similar. 3 Same. c	^{mfn} 130. समानाः (सत्त्वमैके स्त्रुः)	
1 Wicked. 2 A whisper. d	^{mfn} पिशुनौ (खलसूचकौ)	
1 Deficient. 2 Blamable.	^{mfn} ^{1 mfn} हीनन्यूनाव् (उनगद्गो)	
1 Swift. 2 Valiant.		^{2 mfn} (वेगिशूरौ) तरखिनौ
1 Guilty. 2 Subdued. e	^{mfn} 131. अभिपन्ने (परार्द्धे अभियन्त्यापन्नतावपि)	

SECTION XVII.

1 An ornament. 2 A string of bells. f	^m कलापो (भूयसे वर्द्धं तूणीरे संदत्ते अपि च)	
1 Furniture. 2 Sewing around. g	^m 132. (परिच्छेदे) परीबाधः (पर्युष्टौ सलिलस्थितौ)	
1 A herds- man. 2 The head of a cowpen. h	^m (शोधगोष्ठपतो) गोपौ	^{3 m} (हरविष्णू) दृषाकपौ
1 SIVA. 2 VISHNU. i	^m 133. वाष्पाव् (उष्माश्रु)	
1 Vapour. 2 A tear.	^{4 m n} कशिपू (त्वन्नमाच्छादनं दयम्)	
1 Food. 2 Clothing. j		

1— न्.

2— न्.

3— यि.

4— यु.

^a Also 3 Clear, transparent. ⁴ Inferior, situated beneath. ^b The following are adjectives agreeing in gender with the subject. ^c Likewise ^m. ^d One of the five breaths. ^e Also 3 A crow. ^f And 3 Involved in calamity. ⁴ Fugitive. ⁵ Seeking refuge. ⁶ Worn by women round their waist. ³ The eye in a peacock's tail. ⁴ A quiver. ⁵ Multitude; assemblage. ⁸ And 3 Standing water. ⁴ A piece of water. ^h Also 3 A superintendent of a district. ⁴ A king. ⁱ Likewise 3 Fire. ^j Also du. 3 Food and apparel.

1 A bed, 2
An upper
story. a

1 A clump or
cluster, b

1 Learned,
2 Pleasing.

3 A female
turtle, 2 A
sort of lute. c

^{m n}
तल्पं (शय्याद्वारेषु)

^{m n}
(स्तम्भे ऽपि) विटयो (ऽस्त्रियाम्)

^{m f n} ^{m f n} ^{m f n}
134. प्राप्तस्य स्वरूपा ऽभिरूपा (बुधमनोद्भवाः
भेदलिङ्गा अमी)

^f
(कूर्मी वीणाभेदश्च) कच्छपी

SECTION XVIII.

1 The letter
R, d

135. (रवर्णे मुंत्ति) रेफः ^m (स्यत्कुत्सिते वाच्यलिङ्गकः)

SECTION XIX.

1 Spirit after
death. c

1 A ring,
2 A conch
or shell.

1 A serpent.
2 A whisper-
er or inform-
er.

^m
(अन्तराभवसत्वे ऽप्ये) गन्धर्वा (दिद्यगायने)

^m
136. कम्बु (र्ना वलये शंखे)

^m
द्विजिह्वौ (सर्पसूचको)

* Likewise 3 A wife. ^b Also 2 A branch above the principal one. ³ Expansion. ^c SARASWATI's lute. Likewise 3 A disorder of the spleen. ^d And m, f, n. ^e Vile, bad. ^f And previous to its being born again. Also 2 A horse. 3 A celestial quiver. 4 Spirits frequenting the sky. 5 A black cuckow. 6 Sort of deer.

1 Eastern. 2 Prior. ^a	^{m f n b} पूर्वा (न्यलिङ्गः प्रागाह पुम्बज्जले इपि पूर्वजान्)
1 A jar. c	^{m f n} 137. कुम्भौ (घटेभमूर्द्धाभौ)
1 A child. 2 An ignorant man.	^m डिम्भौ (तु शिष्टुवालिभौ)
1 Post or pil- lar. 2 Insen- sibility.	^m स्तम्भौ (स्थूणाजडोभावौ)
1 BRAHMA. 2 SIVA. d	^{1 m} शंभू (ब्रह्मत्रिलोचनौ)
1 The belly. 2 A fetus. 3 A child.	^m 138. (कुत्तिभूणाभका) गर्भौ
Acquaint- ance. c	^m विश्वंभः (प्रणवे इपि च)
1 A large drum. f	^f (स्राद्धेय्यौ) दुन्दुभिः (पुंसि स्राद्धे) दुन्दुभिः (स्त्रियाम्)
1 Safflower. g	ⁿ 139. (स्यान्महारजनं क्लीवं) कुसुमं (करके पुमान्)
A <i>Cshettriya</i> . h	^m (क्षत्रिये इपि च) नामि (नै)
A cow. i	^m सुरभि (गवि च स्त्रियाम्)

¹—भु.

^a And m. pl. 3 Forefather. ^b पूर्वः or पूर्वः. ^c And 2 Fron-
tal globe of an elephant's head. Also 3 The sign aquarius. 4 Pro-
per name, the nephew of RĀVANA. 5 The paramour of a prostitute.
n. 6 Bdellium. f. 7 Bignonia chelonoides. ^d Also 3 A deified
saint or JINA. 4 VISHNU. ^e Or 2 Amorous solicitation. 3 Play-
ful dispute. 4 Trust, confidence. ^f Also 2 VARUNA. 3 Name
of a demon. And f. 4 A die. 5 A stake at play. ^g And 2 Gold.
m. 3 A water-pot. 4 A pomegranate. ^h Also 2 An emperor. 3 The
navel of a wheel. m. f. 4 The navel. f. 5 Musk. ⁱ Or 2 The
cow which, being milked, yields every wish. m. 3 Spring. 4 Nutmeg.
5 *Michelia champac*. m. f. n. 6 Fragrant. 7 Pleasing.

1 An assembly.
My. 2 One of
a company, a

A superin-
tendent. b

1 A ray of
light. 2 A
rein.

1 An ape.
2 A frog.

1 Desire 2
Love, Cupid.
c

1 Power. 2
Exertion d

1 Moral and
religious
merit. e

1 Deliberate
undertaking.
f

1 A market.
2 A town. 3
Holy writ. g

1 A citizen,
a towns-man.
2 A trader h

140. सभा (संसदि सभ्ये च)

(विषयक्षे ऽपि) वक्षभः^{m f n}

(किरणप्रयक्षौ) रश्मौ^{1 m}

(कपिभेकौ) श्वङ्गमौ^m

141. (इच्छामनोभवौ) कामौ^m

(शत्रुभोगौ) पराक्रमौ^m

धर्माः (पुण्ययमन्यायस्वभावाचारसोमपाः)^m

142. (उपायपूर्वं आरंभ उपधा चाप्सु) पक्रमः^{2 m}

(वणिकूपयः पुरस्वेदो) निगमो^m

(नागरो वणिक)

1— विम.

2 उ—.

Likewise 3 A house. 4 Gaming. Or 2 A chief herds-
man. Also 3 Beloved. 4 A horse with good marks. Likewise
n. 3 Independent. 4 Semen genitale. 5 Desirable. To subdue
the foe. 3 Valour. And 2 YAMA. 3 Fitness, propriety. 4 Na-
ture, character. 5 Usage, practice. 6 One who drinks the juice of
acid asclepias at a sacrifice. 8 Resemblance. 9 In-
noxiousness. 10 A bow. 11 A theological treatise from the *Vēda*.
12 Virtue personified; the father of YUDHISHTHIRA. [In some of
its acceptations the word admits the neuter gender.] With know-
ledge of means. 2 A stratagem. 3 Valour. Also 4 Trade.
Likewise 3 A theological portion of the *Vēda*.

143. नैगमौ (द्वौ)

1 BALA-
RAMA. a

(बले) रामौ (नीलचारुस्त्रिते त्रिषु)

In comp. A
multitude. b

(शब्दादि पृथ्वी वन्दे ऽपि) यामः

Walking. c

(क्रान्तौ च) विक्रमः

1 A disease
of the spleen.

144. गुल्मा (रुक्स्तं वसेनाश्च)

1 A sister.
2 A chaste
woman.

जामिः (खलकुलस्त्रियोः)

1 The earth.
2 Patience. f

(क्षितिदान्त्योः) क्षमा (युक्ते) क्षमं (शक्ते हिते त्रिषु)

1 Green.
2 Black. g

145. (त्रिषु) श्यामौ (हरित्वाणो) श्यामा (साक्षरिवानिशा)

1 A tail. h

ललामं (पुच्छपुगङ्गाश्च भूषा प्राधान्यकेतुषु)

The supreme
soul. j

146. मूलम् (मध्यात्ममयम्)

1 First.
2 Chief.

(आदौ प्रधाने) प्रथम (स्त्रिषु)

* Also 2 PARASURĀMA. 3 RĀMACHANDRA. 4 Sort of deer. m. f. n. 5 Black. 6 Pleasing. 7 White. ^b Likewise 2 A village or township. 3 An octave in music. ^c Also 2 Power. 3 Valour. ^d And 2 A clump of grass, &c. 3 Body of troops consisting of 9 platoons. ^e Or यामिः. ^f And n. 3 Right, propriety. m. f. n. 4 Able. 5 Benevolent. 6 Patient. ^g Also m. 3 A black cuckow. 4 A cloud. 5 A sacred fig-tree at *Prayāga*. 6 A sort of pot-herb: *Convolvulus argenteus*. n. 7 Black-pepper. f. 8 A plant; vulgarly *Syāmlatā*. 9 Night. 10 Indigo. 11 A description of women. ^h Also 2 A mark on the forehead of a horse, bull, &c. 3 A horse. 4 An ornament. Or 5 Ornament of a horse. 6 Chief. 7 A flag or symbol. 8 A horn. 9 Mane. ⁱ Or ललामं (—न्). ^j Also m. 2 An atom. m. f. n. 3 Little.

1 Pleasing.
2 Reverse,
contrary a

m f n

वामौ (वङ्गप्रतीपो दाव्)

m f n

अधमौ (नूनकुत्सितौ)

m f n

1 Old.
2 Used.

147. (जोर्णं च परिभुक्तं च) यातयाम (मिदं दधम्)

SECTION XX.

1 A horse.
2 VISHNU'S
bird. b

(तुरङ्ग गृहडौ) ताव्यौ

(निलयापचयौ) स्यौ

1 A house.
2 Less. c.
1 Husband's
brother.
2 Wife's
brother.

148. श्वश्रुर्यौ (देवरथ्यालौ)

भातया (भातजद्वियौ)

1 A brother's
son. 2 An
enemy.
1 A thunder-
cloud. 2 IN-
DRA. d
1 A master.
2 A man of
the 3d tribe.

पर्जन्या (रसदब्देनैः)

(ष्वाद) अर्यः (स्वामि वैश्ययोः)

1 The 8th as-
terism. 2 The
4th age. f
1 Opportuni-
ty. 2 Succes-
sion. g
1 Subjected.
2 Oath, or-
ded h

149. तिष्यः (पुष्ये कलियुगे)

पर्यायो (उवसं क्रमे)

प्रत्यो (धनीनश्रपयज्ञान विश्वासहेतुयु

* Likewise 3 Left, not right. m. 4 An udder. 5 Cupid. 6 SIVA.
n. 7 Wealthy f. — मा. 8 A woman — मी. 9 A mare. 10 A she
ass. 11 A female shakal. 12 A young female elephant. ^b Also
3 The dawn. n. 4 A collyrium. ^c Likewise 3 A phthisis or con-
sumption. 4 General destruction. ^d Also 3 Any cloud. 4 Thun-
der. ^e Likewise m. f. n. 3 Excellent. ^f Also f. 3 The Emblick
myrobalan. ^g Likewise 3 Mode, manner, form. ^h And 3 Know-
ledge, apprehension. 4 Trust, confidence. 5 Cause. 6 A hole.
7 An affix. Also 8 Celebrity. 9 Practice, usage.

150. रंधे शब्दे)

1 An old en-
mity. 2 Re-
pentance.

(इथा) णुशये (दोषद्वेषानुतापयोः)

1 Incom-
pleteness. a

स्थूलाच्चय (स्वसाकल्ये गजानां मध्यमे गते)

1 An oath.
2 Usage. b
3 Time. b

151. समयाः (शपथाचारकालसिद्धान्तसम्बिदः)

1 Vice. 2 Ill
fortune.
3 Calamity.

(यसनान्यशुभं दैवं विमदित्य) णनया (स्वयः)

1 Transgres-
sion. 2 Dis-
tress. c.

152. अत्यये (इतिक्रमे लुक्ते दोषे दण्डे इष्य)

1 Calamity.
2 War.
3 Futurity.

(इथापदि

युद्धायात्यो) सम्यरायः

A father-in-
law. d.

पूज्य (स्तु श्चशुरे ऽपि च)

1 Rearguard.
2 Multitude.

153. (पश्चादवस्थाप्यबलं समवायश्च) सन्निये

1 Assem-
blage. 2 Vi-
cinity. c.

(संघाते सन्निये च) संख्यायः

1 Acquaint-
ance. 2 So-
licitation. f

प्रणया (स्वमो

154. विस्मय याज्ञा प्रेमाणा)

Enmity. g

(विरोधे ऽपि) समुच्चयः

1 Frequent-
ed and
known. h

विषयो (यस्य यो ज्ञातस्तत्र शब्दादिकेष्वपि)

- * And 2 An elephant's middle pace, neither quick nor slow. 3 A hill at the foot of a mountain. ^b And 4 Demonstrated conclusion. 5 Agreement, bargain. 6 Hint. 7 Leisure. ^c And 3 Fault, guilt. 4 Punishment by fine, &c. ^d Also 2 A teacher. m. f. n. 3 Wor-
thy of respect. ^e Likewise 3 A house. ^f And 3 Affection.
^g Also 2 Elevation, height. ^h And 2 Object of sense, as sound,
&c. 3 Country, province.

Infusion, extract. a	155. (निर्वासे ऽपि) कषायो ^{m n} (ऽस्त्री)
Assembly. b	(सभायां च) प्रतिश्रयः ^m
1 Abundance, frequency. c	प्रायो ^m (भूद्भ्रान्तगमने)
1 Distress. 2 A sacrifice. 3 Anger. d	मन्यु ^m (दैन्ये क्रतौ क्रुधि)
1 A secret. 2 Privy part. e	156. (रह्योपस्थयोर्) गुह्यं ⁿ
1 An oath. 2 Truth. f	सत्यं ⁿ (शपथतथ्ययोः)
1 Animal, strength. g	वोर्ध्यं ^{n h} (बले प्रभाने च)
1 Right, fit. 2 Substance. i	अयं ⁿ (भवे गुणाश्रये)
1 A place. 2 A house. j	157 धिघ्नयं ^{n k} (स्थाने गृहे भेदे)
1 Destiny. 2 Goodluck. 3 Ill fate.	भाग्यं ⁿ (कर्मशुभाशुभम्)
1 A pignut. 2 Gold. l	(कश्चेष्टेष्टेर्) माङ्गयं ⁿ
A plant. m	विशल्या ^f (दन्तिकापि च)

* Or 2 Exudation of a tree. 3 Astringent taste. 4 Perfume rubbed on the body. ^b Also 2 Refuge. 3 House. ^c And 2 Starving oneself to death. 3 (In composition) Similar, like. ^d Also 4 Grief, sorrow. ^e Likewise m. 3 A tortoise. 4 Pride. ^f Also 3 The first age of the world. m. f. n. 4 True. ^g Likewise 3 Semen virile. 4 Splendour. 5 Valour. ^h Or बोर्ध्यं. ⁱ The substratum of qualities. Likewise 3 Wealth. 4 Drug. 5 Brass. ^j And 3 An asterism. 4 Strength. m. n. 5 Fire. ^k Or धिघ्नः and धिघ्नः. ^l Also m. 3 BHISHMA son of Gangā. ^m Named Danti. Also certain other plants, as Menispermum glabrum, &c.

1 The goddess
Jagadīdī
2 A goddess

158. इषाकयादी (मन्त्रोत्तर)

1 A name
2 The name
3 The name
4 The name
5 The name
6 The name

अस्मिन् (मन्त्रोत्तर)

(अस्मिन्) मन्त्रोत्तरः इति ध्वनं सन्ध्यावर्णम्

1 The name
2 The name
3 The name
4 The name
5 The name
6 The name

159. उषासः कस्य देवता च त्रिकुता च नमः, त्रिकुतः

त्रिकुतः (मन्त्रोत्तरः कालः प्रसिद्धिमानः त्रिकुतः)

1 The name
2 The name
3 The name
4 The name
5 The name
6 The name

160. कस्या मन्त्रोत्तरः कस्याः कस्याः मन्त्रोत्तरः

कस्या (मन्त्रोत्तरः कस्याः मन्त्रोत्तरः)

1 A name
2 A name
3 A name
4 A name
5 A name
6 A name

A name

161. कस्या (मन्त्रोत्तरः मन्त्रोत्तरः)

1 The name
2 The name
3 The name
4 The name
5 The name
6 The name

मन्त्रोत्तरः (मन्त्रोत्तरः मन्त्रोत्तरः)

1 The name
2 The name
3 The name
4 The name
5 The name
6 The name

(मन्त्रोत्तरः मन्त्रोत्तरः)

मन्त्रोत्तरः (मन्त्रोत्तरः मन्त्रोत्तरः)

* 1. kevi e 2 Swaha, wife of the deity Indra. 3. Indra, wife of
INDRA. * Also 3. Glory. * And 3. Indra. 4. Indra, wife of
5. Indra, wife of Indra. 6. Means, expectant. 7. Indra. 8. Indra, wife of
9. Indra, wife of Indra. 10. Indra, wife of Indra. 11. Indra, wife of Indra.
12. Indra, wife of Indra. * And 3. A reflected image. 4. Indra, wife of
2. The gate of such an enclosure. 3. A temple, a shrine, worn by a
man. 4. A temple, a shrine, worn by a man. 5. Indra, wife of Indra.
6. The temple. 7. To whom sacrifices are offered for destruction
and magical purposes. 8. Indra, wife of Indra. 9. Indra, wife of Indra.
10. Indra, wife of Indra. 11. Indra, wife of Indra. 12. Indra, wife of Indra.
13. Indra, wife of Indra. 14. Indra, wife of Indra. 15. Indra, wife of Indra.
16. Indra, wife of Indra. 17. Indra, wife of Indra. 18. Indra, wife of Indra.
19. Indra, wife of Indra. 20. Indra, wife of Indra. 21. Indra, wife of Indra.
22. Indra, wife of Indra. 23. Indra, wife of Indra. 24. Indra, wife of Indra.
25. Indra, wife of Indra. 26. Indra, wife of Indra. 27. Indra, wife of Indra.
28. Indra, wife of Indra. 29. Indra, wife of Indra. 30. Indra, wife of Indra.
31. Indra, wife of Indra. 32. Indra, wife of Indra. 33. Indra, wife of Indra.
34. Indra, wife of Indra. 35. Indra, wife of Indra. 36. Indra, wife of Indra.
37. Indra, wife of Indra. 38. Indra, wife of Indra. 39. Indra, wife of Indra.
40. Indra, wife of Indra. 41. Indra, wife of Indra. 42. Indra, wife of Indra.
43. Indra, wife of Indra. 44. Indra, wife of Indra. 45. Indra, wife of Indra.
46. Indra, wife of Indra. 47. Indra, wife of Indra. 48. Indra, wife of Indra.
49. Indra, wife of Indra. 50. Indra, wife of Indra. 51. Indra, wife of Indra.
52. Indra, wife of Indra. 53. Indra, wife of Indra. 54. Indra, wife of Indra.
55. Indra, wife of Indra. 56. Indra, wife of Indra. 57. Indra, wife of Indra.
58. Indra, wife of Indra. 59. Indra, wife of Indra. 60. Indra, wife of Indra.
61. Indra, wife of Indra. 62. Indra, wife of Indra. 63. Indra, wife of Indra.
64. Indra, wife of Indra. 65. Indra, wife of Indra. 66. Indra, wife of Indra.
67. Indra, wife of Indra. 68. Indra, wife of Indra. 69. Indra, wife of Indra.
70. Indra, wife of Indra. 71. Indra, wife of Indra. 72. Indra, wife of Indra.
73. Indra, wife of Indra. 74. Indra, wife of Indra. 75. Indra, wife of Indra.
76. Indra, wife of Indra. 77. Indra, wife of Indra. 78. Indra, wife of Indra.
79. Indra, wife of Indra. 80. Indra, wife of Indra. 81. Indra, wife of Indra.
82. Indra, wife of Indra. 83. Indra, wife of Indra. 84. Indra, wife of Indra.
85. Indra, wife of Indra. 86. Indra, wife of Indra. 87. Indra, wife of Indra.
88. Indra, wife of Indra. 89. Indra, wife of Indra. 90. Indra, wife of Indra.
91. Indra, wife of Indra. 92. Indra, wife of Indra. 93. Indra, wife of Indra.
94. Indra, wife of Indra. 95. Indra, wife of Indra. 96. Indra, wife of Indra.
97. Indra, wife of Indra. 98. Indra, wife of Indra. 99. Indra, wife of Indra.
100. Indra, wife of Indra.

- 1 Intelligent. ^{m f n} 162. (आत्मवाननपेतोर्थाद्) अर्थः
 2 Wealthy. a ^{m f n} पुण्यं (तु चार्त्तपि)
 Pleasing. b
 Beautiful. c ^{m f n} रूप्यं (प्रशस्तरूपे ऽपि)
 Eloquent. d ^{m f n} वदाद्यौ (वल्गुवाग्पि)
 Just, reason- ^{m f n} 163. (न्याये ऽपि) मथं
 able. e ^{m f n} सौम्यं (तु सुन्दरे सोमदैवते)
 1 Handsome.
 2 Sacred to
 the moon. f

SECTION XXI.

- 1 Multitude. ^{m h} (निवहानसरौ) वारौ
 2 Occasion. g ^m संसरौ (प्रसरध्वरौ)
 1 A bed of
 grass or bark.
 2 A sacrifice. ^m 164. गुरू (गोष्यविपित्राद्यौ)
 1 VRIHASPATI. 2 A pa-
 rent. i ^m दापरौ (युगमंश्वरौ)
 1 The 3d age.
 2 Doubt. ^m प्रकारौ (भेदसादृश्यात्)
 1 Difference.
 2 Similitude.

* Or 3 Right, reasonable. n. 4 Red chalk. ^b Also n. 2 A good action. 3 Virtue, moral or religious merit. ^c Likewise 1 2 Silver. 3 Wrought silver and gold. ^d Also 2 Generous, munificent. ^e Likewise 2 Middle. 3 Low. And n. 4 The middle. ^f Also 3 Mild. m. 4 Patronymick of *Budha*, or Mercury. ^g An 3 A day of the week. n. 4 A vessel for spirituous liquor. ^h वार or वारः. ⁱ Or other venerable relative. And 3 A spiritual teacher. m. f. n. 4 Heavy. 5 Great.

1 Hint.

2 Form.

1 Beard of corn. 2 An arrow.

1 A country void of water. 2 A mountain.

1 A tree. 2 A mountain.

3 The Sun.

1 A woman's breast. 2 A cloud. a

1 Darkness. 2 A foe. 3 A demon. b

1 Tax. 2 Hand. 3 Ray of light. c

1 Splitting. d

Hair. e

1 A hornless bull. 2 A hornless man. f

Gold. g

1 A bed. 2 A dependent. h

1 Elegance of a pearl. i

^{1m} आकारात् (इङ्गितादलो)

165. किंशरू (घान्यशूकेषू)

^m मरू (धन्वराधरो)

^{2m} अमयो (ब्रूमयैलार्काः)

^m (स्त्रीस्तनाब्दै) पयोधरो

166. (ध्वान्तरिदानवा) वृत्रा

^m (बलिहस्तांशवः) कराः

^m प्रदरा (भङ्गनारीरुग्वाणा)

^m अस्त्राः (कचा अयि)

167. (अजातशत्रुः) गोः कालेऽप्यश्वश्रुर्ना च तूवरः

^{5m} (खर्गः) राः

^m परिकरः (पर्यङ्गपरिवारयोः)

168. (मुक्ताशुद्धौ च) तारः (साच)

1—र.

2—दि.

3—रै.

* Also 3 Coconut.   b Who was slain by INDRA.   c Like-wise 4 An elephant's trunk.   5 Hair.   d Or 2 Fracture.   3 A feminine disease (excess of menstruation). 4 An arrow.   e Also 2 A corner. n.   3 A tear.   4 Blood.   f Although of an age to have a beard; and, in the instance of the bull, of an age to have horns. 3 Astringent taste.   g Likewise 2 Wealth.   3 A cloud.   h Also 3 Commencement. 4 Multitude. 5 Girding (as for battle).   i Or 2 A beautiful pearl.   3 The pupil of the eye.   4 A high note. m. f. n.   5 High, as a note in music. n.   6 Silver. f. n.   7 A star. f.   8 The wife of VRIHASPATI.   9 — of SUGRIVA.   10 A goddess of the Bauddhas.

1 And 2

धूरे (व.वौ स तु विष्टु^{1 m})

कवरे;

1 Promise.
2 Demand.
3 Bargain.(यव इतिहाजिसन्निदापलु) सङ्करः^m1 The party
of the
Faction.109. वेद मेरे (गुप्तवारे) नन्वे^m

The Sum of

मिन्ने (एवावधि)^m1 A dwelling
2 A residenceसङ्करः (एवावधि) सङ्करः^m1 A house
2 A residence(गुप्तवारे) सङ्करः^m1 A house
2 A residence

110. ग्राहकम् (गुप्तवारे) ग्राहकम् च ग्राहकम्

1 A house
2 A residence

अभिहासः (ग्राहकम्) च पौर्ण्य सङ्करम् (ग्राहकम्)

1 A house
2 A residence
3 A house
4 A residence
5 A house
6 A residence
7 A house
8 A residence
9 A house
10 A residence

111. ग्राहकम् ग्राहकम् (ग्राहकम्) ग्राहकम्

ग्राहकम् (ग्राहकम्) ग्राहकम् (ग्राहकम्)

1 A house
2 A residence

112. ग्राहकम् ग्राहकम् (ग्राहकम्) ग्राहकम्

ग्राहकम् (ग्राहकम्) ग्राहकम् (ग्राहकम्)

1 ग्राहकम्

2 ग्राहकम् (ग्राहकम्)

* And m. 1. n. 2 Variegated. Also m. 3 Tables for playing.
 b And 4 Unhappy, distress. c And 2 Secret communication; private
 advice. 3 Incantation or charm. d Also n. 2 A friend. e And
 2 Shavings of the wood of which a sacrificial post is made. f सङ्करः
 (गुप्तवारे). g And 2 Ordure, excrement. 3 Sweepings.
 h And 2 Resting of large elephants. 3 Beginning. 4 Making a
 show. i And 2 Standing, taking arms. j And 3 The insignia
 of dignity. k लो परिवार. l And 3 A stool or cushion.

1 A large reclination. 2 VISHNU. ^m	(विष्णुले गङ्गुले विशेषे) बभ्रुः (स्योत्पिङ्गुले त्रिषु)
1 Enough. 2 Likewise. ^m	173. सारो (बले क्षिरांशे च व्याप्ये क्षीरं बरे त्रिषु)
1 A son-in-law. 2 A counsel. ^m	कुमेदरो (सूतकथे षष्ठे द्यूते) दुरोवरम्
1 A for it. 2 A counsel. 1 Indef. ^{m n}	174. (महादये दुर्गधरे) काव्यारः (पुत्रांशुतारः)
1 Indef. ^m	मरुतः (महावदिवे तद्व्याप्यवेक्षितु)
1 A hand. ^{m n}	175. (देवद्यूते) वरः (येष्टे त्रिषु क्षीरे भनाक्षे प्रेते)
1 Shouting. Bannet. ^{m n}	(व्याप्युमे) करीरो (अस्त्रो तद्वनेष्टे षष्ठे च वा)
1 Bear. 2 Indef. ^m	176. (न चमूकप्रते हस्त सूत्रे) प्रतिसरो (द्विषाम्)
1 A. ^m 2 A. ^m 3 Indef. ^m	(धमनिने द्रव्यार्कविष्णुसंज्ञांशुवात्रिषु)

^a Also 3. 174. 4 Free. 5 Proper name; a sage. m. f. n. 6 Yarn. 7 Large. ^b Likewise 3 Marrow. n. 4 Proceeding. 5 White. 6 A son-in-law. m. f. n. 7 Excellent. ^c And m. 3 Play. 4 Indef. ^d Or दरोरुः — र. ^e Also m. 3 A sort of sugar-cane. ^f And m. f. n. 2 Envious. 3 Avaricious, sordidly. f. 4 A good. ^g And m. f. n. 2 Excellent. n. (some say indef.) 3 A bit or approval. Likewise m. 4 A son-in-law. 5 Appointment. n. 6 Saffron. f. 7 — र. The three myrobolans. — री. 8 Asparagus racemosa. ^h Or वरः. ⁱ And m. 2 Sort of plant (common in dry deserts) 3 A jar. ^j And m. n. 2 A string worn on the wrist at nuptials, &c. Also m. 3 Counsel. 4 A bracelet. 5 A wreath. m. n. 6 Territory. m. f. n. 7 Fit to be employed. ^k And 4 the Moon. 5 The Sun. 6 VISHNU. 7 A lion. 8 A ray of light. 9 A horse. 10 A parrot. 11 A serpent. 12 An ape. 13 A frog. m. f. n. 14 Tawny. 15 Green. Or 16 Yellow.

177. शुकादिकपिभेकेषु^m हरि^f (नौ कपिले त्रिषु)

A potsherd.

शर्करा (कर्पूरांशे ऽपि)

1 Passing a-

way time. b

1 The earth.

2 Speech.

3 Ardent

spirit. c

1 Drowsiness.

2 Lassitude.

यात्रा (स्याद्यपने गतौ)

178. इरा (भूवाकुरासु स्यात्)

f d

तन्त्रो (निद्राप्रमोदयोः)

1 A nurse.

2 The earth. e

धात्रो (सादृशमातापि क्षितिःप्यामलक्ष्यपि)

1 Wanting

a limb. 2 A

dancing girl.

f

179. लुद्रा (यङ्गा नटो वेश्या सरधा कण्टकारिका

त्रिषु क्रूरे ऽधमे ऽल्ये ऽपि) लुने^{m f n}

1 Requisites,

materials. 2

A little. g

मात्रा (परिच्छेदे

180. अल्पे च परिमाणे सा मात्रं (कार्त्स्न्ये ऽवधारणे)

1 Painting,

delicacy. 2

Wonder. h

(अलेख्याश्चर्ययाश्च) चित्रंⁿ

* Also 2 A stony nodule. 3 A country abounding in such. 4 A disease (the gravel). 5 Clayed sugar. b Or 2 Livelihood. And 3 Travelling. 4 Festival; procession. c And 4 Water. d Or तन्त्रा or तन्त्रिः. e Also 3 A mother. 4 An emblic myrobalan. f And 3 A courtesan. 4 A bee. 5 An egg-plant. m. f. n. 6 Cruel. 7 Low. 8 Small. Also 9 Miserly. 10 Poor. And f. A fly. g And 3 Quantity. n. 4 The whole. 5 Only; (exclusive and identical). Also f. 6 An earring. 7 An instant. 8 Half a short syllable. h Also 3 A circlet or mark. 4 Variegated color. m. f. n. 5 Variegated. 6 Wonderful. f. चित्रा. 7 A star in the Virgin's spike. 8 Title of SUBHADRA.

1 The hip
and loins.
2 A wife. a

1 Fit, capa-
ble. 2 A
vessel. b

1 A vehicle,
2 A wing. c

1 Command.
2 Institutes
of a science.

1 A weapon.
2 Iron. d

1 Root of a
tree. 2
Wove silk
bleached. e

1 A wife
2 Body. f

1 Snout of a
hog. 2 Fore-
part of a
plough. g

Name. h

1 Vesture.
2 A sacrifice.
3 A constant
aim. i

1 Object of
perception.
2 A body. j
1 Ether; the
sky. 2 Ap-
parel. k

ⁿ
कलत्रं (अग्निभार्ययोः)

ⁿ
181. (योग्यभाजनयोः) पात्रं

ⁿ
पत्रं (वाहनपक्षयोः)

ⁿ
(निदेशग्रन्थयोः) शास्त्रं

ⁿ
शस्त्रम् (आयुधलोहयोः)

ⁿ
182. (स्वाज्जटाशुकयोर्) नेत्रं

ⁿ
क्षेत्रं (पत्नीशरीरयोः)

ⁿ
(मुखायै श्रोतृद्वयोः) पैत्रं

ⁿ
गोत्रं (तु नाम्नि च)

ⁿ
183. सत्रम् (आच्छादने यज्ञे सदादाने वने ऽपि च)

ⁿ
अजिरम् (विषये काये ऽप्य)

ⁿ
अम्बरं (द्यौमनि वाससि)

- * Likewise 3 A fastness or strong hold. ^b Also 3 A king's minister. 4 The channel of a river, or space between the banks. 5 A vessel used in sacrifice; as a ladle, &c. 6 A leaf. 7 A person of a drama. ^c Likewise 3 A leaf. 4 The feather of an arrow. ^d Also f. शस्त्री. 3 A knife. ^e Likewise; 3 An eye. 4 The rope of a churn. 5 A car. m. f. n. 6 A guide. ^f Also 3 A field. 4 A holy spot. 5 A geometrical figure. ^g Likewise. Sort of cloth. ^h Also 2 Family, race, line. 3 Wealth. m. 4 A mountain. f. 5 The earth. 6 A herd of kine. ⁱ And 4 A forest, or 5 Wealth. ^j Like- wise 3 A court-yard. 4 Wind. ^k Also 3 Ambergis.

1 Fear, dread.
2 A hole in
the ground. a

^m
दरो (इस्त्रियां भये शब्दे)

1 A diamond.
2 The thun-
derbolt. b
1 Chief. 2
Right con-
clusion. c

^{m n}
वचो (इस्त्री वीरके पदौ)

1 Handle of
a fan of
cow's hair. d

187. तन्त्रं (प्रधाने सिद्धान्ते सूत्रवापे परिच्छदे)

^m ^{1 n}
औशोर (खामरे दण्डे इषौ) शोरं (शयनासने)

1 Tip of an
elephant's
trunk. e

188. पुष्करं (करिहस्ताये वायभाण्डमुखे जले

याम्नि खड्गफले पद्मे तोयौघधिविशेषयोः)

1 Interval.
2 Period.
3 Clothing.
4 Covering. f

189. अन्तरम् (अवकाशावधिपरिधानांतर्जिभेदतादर्थ्यं

हिजात्मोयविनावहिरवसरमध्ये अन्तरात्मनि च)

Fragrant root
of grass. g

190. (मुस्ते इपि) पिठरं

1 औ—.

* Likewise indec. 3 A little. And f. दरि. 4 A cavern. † Also m. 3 One of the 28 astrological *yogas*. † And 3 A weaver's lay or batten. 4 Raiment. 5 Care of a realm. 6 Dependence. 7 A sacred book. 8 An excellent medicament. † And r. 2 A bed. 3 A chair or stool. Likewise 4 Fragrant root of grass (*Andropogon muricatum*.) * And 2 Head of a drum, or place where any musical instrument is struck. 3 Water. 4 The sky. 5 Edge of a scimitar, or 6 A scabbard. 7 A lotos. 8 Name of a place. 9 A drug (*Costus Arabicus*.) 10 One of the *Dvīpas* or continents. m. 11 The Indian Crane. † And 5 Difference. 6 Sake. 7 A hole or rent. 8 Own. 9 Without, except. 10 Outside. 11 Opportune time. 12 Midst. 13 Supreme soul. 14 Similar. 15 Other. *This term is a pronoun in the 3d and 10th acceptations.* † *Cyperus rotundus*. Also 2 A churning stick. m. 3 A seeth or boiler.

Another
sort. a

- 1 Very dark
2 Mischiev-
ous, des-
tructive. b
1 Pale red.
2 White.
3 Yellow. c

Sharp, corro-
sive. d

Hard. e

Inferior,
low. f

Unperplex-
ed. g

- 1 Distracted.
2 Perplexed.
h

1 Superior,
high. 2 Nor-
thern. i

1 Inferior.
2 Southern. j

ⁿ
(राजकशेरुख्यपि) नागरम्

m f n

शर्वरं (तन्धतमसे घातुके भेद्यलिङ्गकः)

m f n

191. गैरो (रुखे सिते पोते)

m f n

(व्रणकार्ये ऽप्य) रुक्करः

m f n

जठरः (कठिने ऽपि स्याद्)

m f n

(अधस्तादपिचा) धरः

1 m f n

192. (अनाकुले ऽपि चै) कायो

m f n

बयो (वास्तव आकुले)

2 m f n

(उपयुद्दोचश्लेष्यु) तरः (स्याद्)

m f n

अनुतरः

¹ ए —.

² उ —.

* *Cyperus pertenuis*. Likewise 2 Ginger. *m. f. n.* 3 Of or be-
longing to a city. 4 Sagacious. ^b According to another reading,
m. 3 A vicious elephant. ^c Likewise 4 Clean. *m.* 5 White mus-
tard. 6 The moon. *n.* 7 Filament of a lotos. *f.* 8 The goddess, wife of
SIVA. 9 — of VARUNA. 10 The earth. 11 Name of a river.
12 A young girl. 13 Turmeric. ^d Also *m.* 2 *Semecarpus*
Anacardium. ^e Likewise 2 Old. *m. n.* 3 The belly. ^f Also
2 Less, worse. *m.* 3 The lip. 4 The nether lip. ^g Likewise
2 Intent, attentive. ^h Or 3 Frightened. ⁱ And 3 Excellent.
Also *n.* 4 An answer. *m.* 5 Proper name, the son of VIRATA. *f.*
6 The wife of ABHIMANYU. 7 The north. ^j And 3 Worse.
Likewise 4 Excellent. 5 Silent, unable to answer.

193. (एषां विपर्यये श्रेष्ठे)

1 Distant,
remote.
2 Other. a

1 Sweet.
2 Pleasing.
b

1 Hard.
2 Pitiless;
cruel. c

1 Generous.
2 Great. d

1 Other.
2 Low, vile.

1 Indolent.
2 Independent, uncontrolled.

1 Splendid.
2 White. f

(दूरानात्प्रोक्तमाः) पराः^{mfn}

(खादुप्रियौ तु) मधुरौ^{mfn}

शूरो (कठिननिर्दयौ)^m

194. उदारो (दातृमहत्तरोः)^{mfn}

इतर (स्वन्यनीचयोः)^{mfn}

(मन्दस्वच्छन्दयोः) खैरः^{mfn}

शुभम् (उद्गीतशुक्लयोः)^{mfn}

SECTION XXII.

1 Lock on
the crown of
the head. g
1 The tree
Pala. 2 An
elephant. h

195. (चूडाकिरीटं केशाश्च संयता) मैलयम् (त्रयः)^{1mf}

(द्रुमप्रभेदमातङ्ग काण्डपुष्पाणि) पौलवः^{2m}

1—लि.

2—लु.

* And 3 Pre-eminent. Or 4 Subsequent. 5 Inimical, enemy. u.
(some say indec.) 6 Only. b Also m. 3 A sweet taste. n. 4 Poi-
son. f. 5 Anise. c Likewise 3 Terrible. 4 Destructive. d Also
3 Gentle. 4 Unperplexed. e Fem. उदारा, — री. f And n.
Talc. g And 2 A diadem. 3 Hair tied on the head. 4 Head. m.
5 Jonesia Asoca. 6 The earth. h And 3 An arrow. 4 A flower
(Or 5 Blossom of the Saccharum Sara). Also 7 An atom.

1 YAMA.
2 Measured
time. a

The fourth
age. b

A deer. c

A blanket. d

1 Tax, reve-
nue. 2 An
oblation. e
1 Bulkiness.
2 Strength.
3 Army,
forces. f

1 A whirl-
wind. g

1 Wicked. i

1 m
196. (कृतान्तानेहसोः) कालश्

m
(चतुर्थे ऽपि युगे) कलिः

m
(स्यात्कुरङ्गे ऽपि) कमलः

m
(प्रावारे ऽपि च) कम्बलः

m
197. (करोपहारयोः पुंसि) वलिः (प्राण्यङ्गे स्त्रियाम्)

n
(स्थौल्यसामर्थ्यसैन्येषु) बलं (ना काकसोरिणोः)
m h

198. वातूलः (पुंसि वाद्यायामपि वातसहे त्रिषु)

m f n j
(भेद्यलिङ्गः शठे) बालः (पुंसि आपदसर्पयोः)

1 काल.

* Likewise 3 Death. 4 Time (infinite). 5 Black colour.

f. काला. 6 Madder. 7 Indigo. कालो. 8 The goddess GAURĪ.
9 One of the MĀTRĪs. 10 Heavy clouds. b Likewise 2 Quarrel,
strife. 3 War, battle. 4 Bellerick myrobalan. 5 An unblown
flower. c Also n. 2 A lotos. 3 Water. 4 Copper. f. 5 The
goddess LACSHMĪ. 6 An excellent woman. d Also 2 A dewlap.
3 A fabulous chief of serpents. n. 4 Water. e And f. बलिः -- लो
(or वलि). 3 A wrinkle. Also m. 4 Proper name; a giant. 5 Handle
of a flyflapper. f. 6 Ridge of a roof. f And m. 4 A crow. 5 Pro-
per name; BALARĀMA. Also 6 Name of a demon slain by INDRA.
m. f. n. 7 Strong. f. 8 Sida cordifolia, &c. g And 2 Gouty, Rheu-
matic. 3 Insane. h Or वातूलः. i And m. 2 A beast of
prey; tiger, &c. 3 A serpent. 4 A vicious elephant. 5 A king.
j Fem. बालो.

- 1 Sin. 2 Filth. 3 Excretion. a ^{mn} 199. मलो (स्त्री पापविट्किट्वात्यु)
 1 Colick. 2 A weapon. b ^{mn} (स्त्री) शूलं (रुगायुधम्)
 A lance. o ^{mf} (शङ्खावपि द्वयोः) कौलः
 1 A corner. ^f पालिः (स्वल्परूपंतिष्ठ)
 2 The hollow above the hip. d ^f
 1 A mechanical art. 2 A measure of time. e ^f 200. कला (शिल्पे कालभेदे ऽप्यु)
 1 A companion. 2 A row. f ^{1f} आली (सख्यावली अपि)
 1 Tide. ^{fh} (अध्यामुविष्टतौ) बेला (कालमर्थ्यादयोर्ऽपि)
 2 Tide. ^{fh}
 3 Limit. g ^m 201. बज्जलाः (वृत्तिकागावो) बज्जलो (ऽयिः शितौ त्रियु)
 1 The Pleiades. 2 A cow. i ^f लीला (विलासक्रिययोर्ऽपि)
 1 Sport. ^f उपला (शर्करापि च)
 2 Gesture.
 A stony nodule. k

1— लि or — लो.

- * As sweat, snot, earwax, &c. 4 Dregs. 5 Rust. m. f. n.
 6 Niggardly. ^b A trident or a pike. Also f. 3 A courtesan.
 * Likewise 2 A gnomon. 3 A stake. 4 A post. 5 Flame. 6 The elbow. 7 A thump on the breast. 8 A punch with the elbow. f. 9 A blow. ^a Or 3 Sharp edge. 4 A mark. 5 A row or string. Also 6 Delmeation with sandal, &c. on the ear. 7 Contiguity. 8 Allowance to a dependant. 9 A masculine woman (who has a beard).
 10 A handful. 11 Praise. * Likewise 3 A digit of the moon.
 4 Interest on a capital sum. 5 A part. 6 Collection. ^f Also 3 A bridge. m. f. n. 4 Intelligent, wise. * Likewise 4 Seashore. 5 Easy and sudden death. ^b Or बेला. ¹ In the first acceptance, invariably plural. And m. 3 Fire. m. f. n. 4 Black. Also 5 Cardamum. m. 6 The dark half of the month. n. The sky. ¹ Or वज्जलाः.
 * Also 2 Manufactured sugar. m. 3 A stone. 4 A gem.

1 Blood.
2 Water.

202. (शोणिते ऽम्भसि) कीलालं

1 Origin.
2 Root. a

मूलम् (आद्ये शिफामयेऽ)

1 A multi-
tude. 2 A
net. b

जालं (समूहः आनायो गवाक्षद्वारकावपि)

1 Disposi-
tion. 2 Good
conduct.

203. शीलं (स्वभावे सद्गते)

1 Fruit.
2 Result. c

(सस्ये हेतुकृते) फलम्

1 A roof.
2 A film over
the eye. d

(एदिर्नेत्ररजोः क्लोवं समूहे) पटलं (न ना)

1 Bottom.
2 Essential
character. e

204. (अधःस्वरूपधोरस्त्री) तलं

Flesh. f

(स्याच्चाभिधे) पलम्

Submarine
fire. g

(अर्वातले ऽपि) पातालं

1 Clothes,
various. h
1 A hole fil-
led with
stakes. i

चेलं (बस्त्रे ऽधमे त्रिषु)

205. कुकूलं (शक्रुभिः कीर्णे अथे ना तु तुषानले)

* And m. n.

3 An asterism (the Scorpion's tail).

Or n.

4 Principal, capital.

^b And 3 A window, a lattice.

4 An un-

blown flower. 5 Magic, illusion. 6 Pride. f जालो. 7 Tricho-

santhes dioica. * Likewise 3 Edge of a weapon. 4 A nutmeg.

5 A pearl. 6 Profit. 7 A shield. ^d And. f. n. (— लो ला or लं).

3 A multitude. n. 4 Retinue. * Likewise f. n. 3 A guard for

an archer's arm. m. 4 A span. 5 The palm with extended fingers.

f Also 2 A measure, consisting of four Carshas. * Likewise 2

The infernal regions. 3 A hole. ^b And m. f. n. 2 Inferior; low

in situation. Fem. चेली. ^c And m. 2 Conflagration of chaff.

1 Absolute,
certain. a

(निर्णीति) केवलम् (इति त्रिलिङ्गं त्रैकल्ययोः)

1 Adequacy.
2 Safety.
3 Virtue. b

206. (पर्याप्तचित्तमपुण्येषु) कुशलं (शिक्षिते त्रिषु)

1 A shoot or
sprout. c

प्रबालम् (अंकुरेऽप्यस्त्री)

Stupid. d

(त्रिषु) स्थूलं (जडेऽपि च)

1 Having
projecting
teeth.

207. करालो (दन्तुरे तुङ्गे)

2 High. e
1 Beautiful.
2 Expert. f

(चारौ दक्षे च) पेशलः

1 Ignorant.
2 Young, a
child. h

(मूर्खेऽर्भकेऽपि) बालः (स्थाल्)

1 Tremulous.
2 Thirsty. i

लोल (खलसदृशयोः)

SECTION XXIII.

1 A forest.
2 Fire in a
forest. j

208. दवदवौ (वनारखवर्कौ)

1 Birth.
2 Siva. k

(जन्महरौ) भवौ

- * And m. f. n. 2 Alone, sole. 3 Entire, all. Fem. — ला, लो.
b And m. f. n. 4 Skilful, expert. c Or 2 A new leaf. Also 3
Coral. 4 The neck of a lute. d Likewise 2 Bulky. e Likewise
3 Terrible. f Also 3 Soft. g Or पेशलः. h Likewise m.
3 Hair. 4 Tail of a horse. 5 — of an elephant. m. n. 6 Andro-
pogon Schœnanthus. i Also f. — ला. 3 The tongue. 4 The
goddess LACSHMI. j Likewise 3 Fire in general. k Also
3 Existence. 4 Acquisition. 5 This world. 6 Safety, well being.

1 A counsel-
ler. 2 A com-
panion.

1 A husband.
2 Lythrum
fruticosum. a

1 A moun-
tain. 2 A
sheep. 3 The
sun. b

1 Command.
2 Call. 3 Sa-
crifice.

1 A living
being. c

1 Produc-
tion. 2 Fruit.
3 Blossom. d
1 Distrust.
2 Denial.
3 Conceal-
ment.

1 Elevation.
2 Impatience.

1 Dignity,
authority.
2 Firm opi-
nion. f

1 Generative
cause. 2 Ori-
gin. g

1 Son of a
Brahmana by
a Sudra wo-
man. h

(मन्त्रो सहायः) सचिवौ

(पतिशशिखनरा) घवाः

209. अवयः (पैलमेवाका)

(आक्षाकानाध्वरा) हवाः

भावः (सत्वस्वभावाभिप्रायचेष्टात्मजन्मसु)

210. (स्यादुत्पादे फले पुष्पे) प्रसवे (गर्भमेचने)

(अविश्वासे उपकृते अपिनिवृत्तावपि) निरुवः

211. (उत्तेकामर्षेयोरिच्छा प्रसवे मद्) उत्सवः

अनभावः (प्रभावे स्यात्सतां च मतिनिश्चये)

212. (स्याज्जन्महेतुः) प्रभवः (स्थानं चाद्येऽपलब्धये)

(पूद्गाया विप्रतनये शस्त्रे) पारशवः (पुमान्)

1 अवि.

- * And 3 A man. 4 A cheater. ^b Also 4 The shawl goat.
* Or (varying the reading.) 2 Existence, state. 3 Nature, disposition.
4 Meaning, intention. 5 Gesture, movement. 6 Soul. 7 Birth.
8 Thing. 9 Venerable. 10 (in dramatic language) Learned. 11 State,
condition. ^d And 4 Bringing forth. 5 Offspring. * And
3 Formation of a wish. 4 Festival, jubilee. ^f Or 3 Certainty.
4 Indication, hint. * Or 3 Source. 4 Place where a thing is first
perceived. 5 Strength. ^b And 2 Battle-axe. 3 A son born in
adultery.

1 The polar
star. a

213. भुवो (भवेदे क्रीवं तु निश्चिते प्राचते विषु)

1 A kinsman.
2 The soul. b

खो (चामावात्मनि) खं (विष्व लोके) खौ (स्त्रियां धने)

1 Girth for a
woman's
waist. c

214. (स्तोकटोवस्त्रव वे ऽपि) नोवो (परिपथे ऽपि च)

1 Girth.
2 A snail. e

शिवा (गौरीकोटवगेर)

1 Dispute,
quarrel.
2 A party. f

हृदं कजहयुग्मयेऽ

1 Substance.
2 Beauty. g

215. (द्रव्यामुद्यवसथेषु) सत्वन् (अज्ञो तु जज्ञात्)

1 Neuter
gender.
2 An eunuch. h

क्रीवं (नपुंसके यण्डे रायजिह्वाभितने)

SECTION XXIV.

1 Man of the
common
tribe. k

216. (दो) विष्टा (वश्यमनुजे)

1 श्र - .

- * And n. 2 Certainty. m. f. n. 3 Perpetual, constant. Also m.
4 A stake. 5 An axis, or pole. 6 ŚIVA. f. — ब्र. 7 Burden of a song.
8 A ladle or spoon. n. 9 Reasoning. m. f. n. 10 Immovable. * And
m. f. n. 3 Own. m. n. 4 Wealth. It is a pronoun in the 3d
acceptation. * And 2 Mercantile stock. 3 A stake at play.
* Or नोविः. * Also m. 3 MAHĀDĒVA. 4 One of the astrological
Yogas. 5 The Vēdas. n. 6 Pleasure, ease. 7 Auspiciousness;
well-being. 8 Water. f. 9 The yellow myrobalan. f Likewise
5 Union of the sexes. * Or other unconscious function. 3 Vigour.
m. n. 4 An animal. Also n. 5 A quality. 6 Nature. 7 Strength.
8 A demon. 9 Existence. 10 Essence. 11 Self-command. * सत्यं.
* सत्यं. 1 And m. f. n. 3 Weak. 4 Id'e. * Or क्रीवं.
* And 2 Man in general. f. 3 Entrance, Sing विदुः

1 A spy.
2 War. a

(बौ चराभिमरौ) कयौ

1 A heap.
2 A sign of
the zodiac.

(बौ) राशी (पुञ्जमेवाँ)

1 Family,
race. 2 A
bambo. b

(बौ) वंशौ (कुलमकरौ)

1 Solitude.
2 Display.
1 Wages,
hire 2 En-
joyment. d

217. (रहः प्रकाशौ) वीकाशौ

निर्वेशौ (मतिभोगयोः)

1 YAMA *

(इतान्ते पुंसि) कीनाशः (क्षुद्रकर्षकयोस्त्रिषु)

1 A place or
spot. 2 A butt.
3 A cause.

218. (पदे लक्ष्ये निमित्ते) उपदेशः

(स्यात्) कुशम् (अप्सु च)

Water. f

Age, as youth,
&c. g

दशा (वस्थानेकविधाय)

1 Hope,
desire. 2
Breadth. h
1 A woman.
2 A female
elephant i
1 Knowledge.

आशा (तृष्णापि चायता)

219. वशा (स्त्री करिषी च स्याद्)

दृग् (ज्ञाने ज्ञातरि त्रिषु)

1— शि.

2— श्.

* Also 3 Conflict with a dangerous animal in hopes of reward.

1 Likewise 3 The back bone. 4 A multitude.

* Or विकाशः.

Or 3 Eating. And m. f. n. 2 Small. Or 3 Niggardly. 4 A cultivator. Also 5 A slayer of cattle. m. 6 An ape.

f Also m.

2 Proper name: Son of RĀMA. 3 Sacrificial grass (Poa Cynosuroides). 4 One of the continents. 5 A yoke. f. — श्यौ. 6 Share of a plough.

Likewise 2 Wick of a lamp. 3 (Invariably pl.) Border or edge of cloth. Also 3 Region; quarter. Likewise 3 A

barren cow. 4 A daughter. n. 5 Subjection. 6 Desire, wish. m. f. n.

7 Subject, dependent. And m. f. n. 2 One who sees or knows.

Also f. 3 Sight. 4 An eye.

- 1 Violent.
2 Hard. 3 In-
tangible. a
- (स्फात्) कर्कशः (साहसिकः कठोरामरुणावपि)
- Notorious. b
220. प्रकाशो (प्रतिप्रसिद्धे अपि)
- 1 Young.
2 Ignorant.
- (शिशुवद्भ्यश्च) बालिशः

SECTION XXV.

- 1 A god.
2 A fish.
- (सुरमव्याव्) अग्निमिवौ
- 1 The soul.
2 A man.
- गुरुधाव (आत्ममानवौ)
- 1 A crow.
2 Any bird
which preys
on fish. *
221. (काकमव्याव्गौ) धाँक्षौ
- 1 Grass.
2 A climb-
ing plant. d
- कक्षौ (सु लण्वीरुधौ)
- 1 A halter or
rein. 2 A ray
of light.
- अभीष्टः (प्रयच्छे रश्मौ)
- 1 Despatch,
sending. 2
Paining. f
- प्रैषः (प्रेषणमर्हने)

* Or 4 Harsh. 5 Cruel. 6 Unmerciful. 7 Miserly. 8 Also
2 Light. 3 Display. 4 Loud laugh. * Likewise 3 A beggar.
d Also 3 The armpit. 4 A forest of dead trees. 5 A wall. 6 The
side. m. f. n. 7 End of a cloth fixed in the waistband. f. 8 The string
round an elephant's neck. 9 Objection in argument. 10 Emulation.
• Or अभीष्ट. f Likewise 3 Fatigue.

- Partisan. a ^m 222. पक्षः (सहाये ऽण्)
- 1 A turban. ^{m n} उद्योदः (शिरे वेष्टकरोटयेः)
- 2 A diadem.
- 1 Lustful. (सुखले मूर्ध्नि अस्ते सुखते इषमे, दृषः)
- 2 A rat b ^{m n d}
- 1 A hind. 223. कोष्ठा (स्त्रो कुडले खड्गदिधाने ऽथैषदिद्ययोः)
- 2 A s. cath.
- 3 Treasur. e. o ^m
- 1 Gaming with dice. (घूत ऽथै सरिफात्कं ऽण्, आवर्णे)
- 2 A die. e ["] (ऽथा ऽक्षम् इत्येव)
- 1 An organ of sense. f 224. (वा अन्तर्गे वर्धयन्ने यवहारे कलिद्रुमे)
- 1 Agricultural. o ^m
- 2 Fire with cowdung. g ^f कपू (वृत्तो दरीय निः) कर्पूः (दुल्भाभिधायिनी)

* Also 2 Side. 3 Alternative. 4 Half of the lunar month.
 5 Army, forces. 6 Friends. 7 Wing. 8 Thesis, doctrine to be
 maintained. 9 Contradiction. 10 Subject of an inference. 11 (In
 composition with केश, Gr at quantity. ^b In composition. 12 Chief,
 pre-eminent. 4 Vulture, personified in the shape of a bull. 5 A bull.
 6 The sign of the Z diack (Taurus). 7 Proper name, title of CAR-
 NĀ. f. — या. 8 Cowich (Dolichos or Carpopogon pruriens). — घी.
 9 Cushion used by ascetics. ^c And 4 Oath or ordeal. 5 A
 vessel used at sacrifices. 6 A cocoon of silk. 7 Eye ball. 8 Testi-
 cle. 9 Dictionary ^d Or कौशः. ^e And 3 A board for playing.
 4 An organ of sense. 5 Attraction. 6 Drawing the bow. ^f And
 m. 2 A die. 3 A measure (a carsha or 16 māsas). 4 A wheel.
 5 A lawsuit. 6 The bellerick myrobatan. Also 7 Wood of a car.
 8 Business, transaction. 9 Proper name, son of RĀVUNA. n. 10 Kind
 of salt. ^a And f. 3 A river. 4 A canal.

1 Virility. 2 Many act. Water. b	225. (एमावे तस् क्रियायां च) पौरुषं विषम् (अपु च)
A bribe. c	(उपदाने ऽप्य) क्षातिषं (साद)
An offence. d	(अपराधे ऽपि) किल्बिषम्
1 Rain. 2 A country. 3 A year. e	226. (सादृष्टौ लोकधातुये वत्सरे) वर्षम् (अस्त्रियाम्)
1 Forcing. 2 New. f 1 Service. 2 Begging. 3 Hire, wages. g	प्रेक्षा (दृष्टेक्षणं प्रज्ञा) भिक्षा (सेवा ऽथवा भक्तिः)
Splendour. h	227. त्वष्ट (शोभा ऽपि) (त्रिषु ऽरे) न्यत्तं (कार्त्तानिष्ठद्योः)
1 Entire. 2 Inferior.	(प्रत्यक्षे ऽधिष्ठते) ऽध्यक्षी
1 Perceptible. 2 Superintendent.	रक्ष (लक्ष्मणचिह्नये)
1 Unfriendly. 2 Rough.	

1 — घ.

* Also 3 Semen. m. f. n. 4 Measured by the human stature, or by the height to which a man reaches. ^b Likewise 2 Poison. f.

— घा. 3 A plant (sort of Betula ?) * Also 2 Flesh. 3 Food.

* Likewise 2 Disease. * Also 4 A cloud. f. pl. वर्षाः. 5 Rainy season. ^c Or 3 Viewing an exhibition of dancing. 4 Intellect.

^d Likewise 4 Alms. ^b Also 2 Ray of light. ^c The following admit the three genders.

SECTION XXVI.

- 1 The sun. 228. (रविर्देवदेव) हसौ^m
 3 A goose. a
 1 The ind. 1 m
 2 Fire. (सूर्यवक्रो) विभावसू
 1 A calf. 1 A year. b वसौ^m (तर्णकवधो देव)
 A bird : Ca- 2 m d
 culus. c (सारङ्गाश्च) दिवौकसः^m
 1 Taste or 229. (ऋक्सारदेवो विषे वीर्यं गुणे रामे ब्रवे) रसः^m
 sentiment in dramas. e
 1 An earring. (पुंस्य) उत्तसा^{m n} वतंसौ^{m n f} (द्वौ कर्णधरे ऽपि शेखरे)
 2 A crest. 3 m
 1 A class of 230. (देवभेदे ऽनजे रसौ) वसूⁿ (रत्ने धने) वसु
 2 Fire. g

1—सु.

2—स.

3—सु.

* Likewise 3 VISHNU. 4 The Supreme Being. 5 The soul.
 6 Breath. 7 A sort of ascetick life. 8 A person devoid of covetous-
 ness. 9 Unenvious. 10 A king. 11 The horse sacrificed by YUD'-
 HISHTHIRA. ^b Also 3 An endearing appellation of a son or grand-
 child. n. 4 The breast. ^c Likewise 2 A god. 3 A bee. 4 An
 antelope. ^d दिवौकाः or दिवोकाः. ^e Amatory, heroick, ten-
 der, pathetick, &c. And 2 Poison, or 3 Water. 4 Semen virile, or
 5 Quicksilver. 6 Quality of taste; savour, as sweet, sour, &c. 7 Zeal,
 ardour, passion. 8 Juice, a liquid. 9 Juices of the body. 10 Myrrh.
 f 11 The tongue. 12 The earth. ^f Or वतंस. ^g And 3 A ray
 of light. Or 4 A rein, or halter. n. 5 A gem. 6 Wealth. Also
 7 Gold. m. 8 Tie of the yoke. 9 A plant (*Vatapushpa*).

- 1 m
VISHNU. a (विष्णौ च) वेधाः
- 1 Benedic-
tion. 2 Fang
of a serpent. 2 f
(स्त्रोता) षो (हितापंक्षा हिदंष्ट्रयो)
- 1 Request. b 231. काकसे (पार्थनैकुक्ते)
Injury, mis-
chief, as rob-
bery, &c. o
हिंसा (पैर्यादिकर्म च)
- A mare. d प्रसू (रश्मापि)
Earth and
sky. e (भूषावौ) दोदसौ दोदसो (च ते)
- 1 Flame. 6 f n
2 Light. 6 n
1 A star. 7 n
2 Light. 7 n
3 Pupil of
the eye. f
232. (ज्वालाभासोर्नपुंस) र्पिर्
भ्यात् (भद्योतद्विष्णु)
- 1 Sin. 2 An
offence. 8 n
(पापपराधयोर्) आगः
1 A bird. 9 n
2 Age. g (खगवाल्यादिनोर्) वयः
- 1 Splendour. 10 n
2 O. d. h 233. (तेजः परोषयोर्) वर्चो
1 A festival. n i
2 Light. महसू (तूक्तवतेजसो)
1 Quality of
passion. 11 a k
2 Woman's
menses. j रजो (गुणे स्त्रीपुंश्च च)

1 - सू. 2 आशीसू. 3 - सा. 4 - सी. 5 - स. 6 - सू.
7 - सू. 8 - सू. 9 - सू. 10 - सू. 11 - सू.

- * Also 2 BRAHMA. 3 Intelligent, wise. * Likewise 3 Thirst,
desire. * Also 2 Slaughter. d Likewise 2 A mother. * And
2 The earth. 3 The sky. Collectively, dual; severally, singular. Ex.
राशः. f Also m. 4 The sun. 5 Fire. * Likewise 3 Youth.
* Also 3 Colour. i Or m. महः (च). j Likewise 3 Dust.
* 4 Farina of flowers, pollen. k Or m. रजः (ज).

- 1 Moon's ascending node.
2 Parkn. ss. a
1 Poetical metre.
2 Desire. b

Austerity,
penance. c

- 1 Strength.
2 Month of *Agrahayana*.
d

1 The sky. e

1 A house. f

- 1 Milk.
2 Water.

- 1 Splendour.
2 Strength.

- 1 Organ of sense.
2 Stream of a river.

- 1 Dignity.
2 Splendour.
3 Strength. j

(राक्षो धान्ते गुणे) तमःⁿ

234. कन्दः (पथे अभिलाषे च)ⁿ

तमः (सुखे च) चⁿ

सहो (बलं) सदा (मार्गे)^{1n 1m}

2n 2m

नमः (यं आवयो) नमो^{2n 2m}

235. ओक्तः (सन्नाययञ्चो) कः^{ng 3m}

पयः (क्षीरं) पयो (बु च)^{n n}

ओजः (दीप्तो बजे)^{nh}

ओतः (इन्द्रिये निम्नगारये)⁴ⁿ¹

236. तेजः (प्रभावे दीप्तौ च बले शुक्रोऽपि)ⁿ

(इतस्त्रिपु)^k

1—स.

2—स.

3 ओक्तस्

4—स.

* And 3 The third quality, according to the *Sāṅkhya* system of philosophy: darkness or illusion, contrasted to truth and passion.

4 Grief. * Also 3 The *Vēda*. 4 Uncontradicted conduct. Likewise, in the second acceptation, कन्दं (न्द). * Also 2 Value, moral merit.

3 One of the superior worlds. m. तमः (स). 4 The month of *Māgha*. 5 The cold season. * सहः (— स) or सह (ह).

1 Strength. And m. सहः (स or सहः (ह). 2 The month of *Agrahayana*. Also 3 The winter. n. 4 A luminary. * And m. 2 The month of *Śrāvaṇa*. 3 Rain. 4 A cloud. * And m. 2 An asylum.

* Or ओक्त. * Or ओजं. * Or ओतं. * And 4 semen white.

* The following admit the three genders.

Intelligent. a	^{1 m f n} विद्वान् (विद्वंस)	
Mischievous, cruel. b	^{m f n} बोभत्से (हिंस्रो ऽप्य)	(अतिशये त्वमी)
1 Very old.	^{2 m f n c} 237. (दृढप्रशस्योर्) ज्यायान्	
2 Very excellent.	^{3 m f n d} कनीयांस्तु (युवास्पयोः)	
1 Very young.	^{4 m f n e} वरीयाँ (स्तुवरयोः)	
2 Very small.	^{5 m f n f} साधीयान् (साधुवाढयोः)	
1 Very great.		
2 Very excellent.		
1 Very right.		
2 Very firm.		

SECTION XXVII.

^{A leaf. g} 238. (दले ऽपि) बद्धे ^{m n}	
^{1 Seizure.}	(निर्बन्धोपरागाकर्त्तादयो) यद्वाः ^m
^{2 An eclipse.}	
^{3 A planet. h}	

1 विद्वत्. 2 ज्यायस्. 3 — यस्. 4 — यस्. 5 — यस्.

- * Also 2 Learned. 3 Having a true knowledge of the soul.
 * Likewise 2 Envious. n. 3 ARJUNA. Fem. बोभत्सा. * Fem.
 ज्यायसी. * Fem. कनीयसी. * Fem. वरीयसी. * Fem.
 साधीयसी. * Or 2 Retinue. 3 A peacock's tail. * Also
 4 The moon's node. 5 Seizure, caption. 6 Effort in battle.
 7 A class of imps.

1 A door.
2 A chaplet a

(द्वार्यापोडे काथरसे) निर्युहो (नागदन्तके)

1 The string
suspending
a balance. b
1 A wife.
2 Family ;
dependent. c

239. (लुकासूत्रे ऽश्वादिरश्मौ) प्रकाहः त्रयहो (ऽपि च)

(पत्नीपरिजनादानमूलशपाः) परिग्रहा

A wife. d

240. (दारेष्पि) गृहाः

A woman's
waist e

(ऽप्यमृष्या) रोहो (वरस्त्रियाः)

A multitude.
f

गृहो (दृन्दे ऽप्य)

The demon
Vrtra. g

अहि (द्वित्रे ऽप्य)

1 Fire.
2 The moon.
3 The sun. h

(अमोन्दकीस) तमोपहः

1 Retinue.
2 Insignia of
Royalty i

241. (परिच्छदे नृपाहं ऽर्थं) परिवर्द्धो

(ऽव्ययाः परे)

1 आ—.

• Or 3 A piece of wood jutting out of a wall. 4 Extracted juice.
5 Wood placed in a wall (for doves to build nests on). 6 And 2 A
rein or halter for horses, &c. 3 Prisoners. 4 Restraint. 5 An arm.
6 A ray of light. 7 And 3 Acceptance. 4 Origin; or 5 Root. 6
Oath; or 7 Quarrel. Also 8 The sun near the moon's node. 9 And
2 A house. Invariably plural; but in the 2d acceptance also neuter
sing. 10 Likewise 2 Ascent as a climbing plant. 3 Rider of an
elephant or horse. 4 Length. 5 Height. 6 Likewise 2 Array of
troops. 3 Fabrication. 4 Reasoning. 5 Also 2 A serpent. 6 Like-
wise 4 A deified saint or prophet. 7 Or 3 A thing. 8 The fol-
lowing are indeclinable.

SECTION XXVIII.

INDECLINABLES.

- 1 A little.
2 Until. a
1 Oh (re-
member-
in). c
1 Ah! (an-
grily).
2 Alas (sor-
rowfully).
1 Sinful.
2 Bad.
3 A little.
1 Fy! (me-
nacingly).
2 Fy! (re-
proachful-
ly).
1 Moreover.
2 And
3 Mutually.
4 Also. e
1 Well (a
benedic-
tion).
2 Safe. f

1. आङ् (ईषदर्थे भियान्नौ सोमार्थे धातुयोगजे)

आ (प्रगृह्यः स्रुतौ वाक्ये ऽप्य)

आस् (तु स्यात्कोपपीडयोः)

2. (पापकुत्सेवदर्थे) कुं

घिङ् (निर्मलननिन्दयोः)

चा (ज्वाजये समाहारेतररेतरसमुच्चये)

3. स्वल्पा (श्रीः क्षेमपुण्यादौ)

¹ धिक्.

² च.

³ स्वस्ति.

* Including the limit. Or † Exclusive of the bound or limit.
4 Preposition joined to verbs, and altering their sense, or giving in-
tensity to it. ^b आ (for the final consonant is expunged). ^c And
2 But (indicating a change). 3 And (collective). ^d Unalterable
in orthography even before vowels. ^e In the first acceptance, the
particle connects a secondary with a primary object; in the second it
conjoins equal objects; in the third it indicates reciprocation: in the
fourth it connects different acts with the same subject. It has other
acceptations, as 5 But, (indicating a converse proposition). 6 But
(excusingly). 7 Forthwith. 8 Expletive. ^f And 3 Right.
4 Auspicious.

1 Very. 2
Surpassing.

1 What? (interrogative).

2 (Doubtingly).

1 But (indicating difference).

2 Indeed. a

1 Together.

2 Once. b

1 Far.

2 Near.

1 Westward.

2 Behind.

1 Also.

2 What? c

1 Again, often.

2 Always. d

1 In presence, before.

2 As, like.

1 Also !

(Sorrow).

2 (Compassion). f

1 On (Joy).

2 (Pity). 3

(Incapable).

4 Alas ! g

1 Instead.

2 Each, respectively.

3 Towards. h

(प्रकर्षे लङघने ऽप्य) ऽति

खित् (प्रभे च वितर्के च)

तु (साद्भेदे ऽवधारणे)

4. सखत् (सहैवारे स्याद्)

अ. राद् (दूरसमीपयोः)

(प्रतीचां चरमे) पश्चाद्

उत् (प्यर्थविकल्पयोः)

5. (युनः सदाशयोः) शश्वत्

साक्षात् (प्रत्यक्षतुल्ययोः)

(खेदानुकम्पासन्तोषविस्मयामन्त्रणे) वत्

6. हन्त (हर्षे ऽनुकम्पायां वाक्यारम्भविषादयोः)

प्रति (प्रतिनिधौ वीष्मालक्षणादौ प्रयोगतः)

1—त्.

2—त्.

3 उत् or उत्.

* Also 3 And. 4 Again. 5 Expletive. ^b Likewise 3 Always.

• Interrogatively. 3 What ! doubtfully. 4 Either, or. 5 Expletive.

d Or 3 Together. 4 Perpetually. ^e Or सखत्. ^f And 3 Indicating joy. 4 Indicating surprise. 5 Oh ! (vocative) ^g Also

5 Certainly ; indeed. 6 Gift. Ex. हन्तकारः, generous. ^h Like-

wise 4 For. 5 Belonging to (as a portion). 6 In exchange.

7 A little.

- 1 Therefore.
2 Thus. a
- 1 Eastward.
2 Prior, first.
3 Formerly.
4 In front.
- 1 As much as
(the whole).
2 Until. c
- 1 Auspicious
particle.
2 After d
- 1 In vain.
2 Wrong.
- 1 Many.
2 Both. e
- 1 What? (in-
terrogative).
2 Or. f
- 1 After.
2 Like. g
- 1 Interroga-
tive particle.
h
7. इति (हेतुप्रकरणप्रकर्षादिसमाप्तिषु)
b
(मात्वा) पुरस्तात् (अद्यमे पुरार्थे इत्यपि)
1
8. यावत् तावत् (य साकल्ये इवैव माने इवधारणे)
1
(मङ्गलानन्तरारम्भप्रश्नकार्त्तव्यं) इथो अथ
9. दृष्ट्या (निरर्थकाविध्योर)
नाना (नेकोभयार्थयोः)
नु (एच्छार्या विकल्पे च)
पञ्चात्मादृश्योर) अनु
10. (प्रश्नावधारणानुज्ञा अनुयामन्त्ये) ननु

1 — त्.

* Indicating a sort or set. 3 So : well known as such. 4 Et-
cætera. 5 Even so : exactly thus. 6 Indicating the preceding sound
to be meant. 7 Indicating the sense to be intended. 8 So ; of this
opinion. 9 Finis : marking a close. 10 So ; of this form. b Or
पुरः (स). c And 3 As many as (number). 4 As many as there
are. 5 So much (affirmative). d And 3 Now (inceptive). e What ?
(interrogatively). 5 All (comprehensively). 6 Now (promising).
7 Imperative particle. 8 And. f Also 3 Without, except. g Like-
wise 3 An indication of doubt. h Also 3 Along. 4 Under, inferior
to. 5 With. 6 Near. 7 Towards. 8 In regard to. 9 A share. 10 Seve-
rally, respectively. b And 2 Certainly. 3 Indicating assent. 4 A
consolatory and kind expression. 5 Vocative particle. 6 A concilia-
tory vocative particle. 7 Inceptive. 8 Reproachful. 9 Responsive.

1 Reprehensive particle.
a

(गर्हासमुच्चयप्रशङ्कासम्भावनाख) इपि

1 As, like.

2 Or, either.

b

11. (उपमायां विकल्पे) वा

1 Half.

2 Blamably.

सामि (तर्द्ध जुगुप्सने)

1 With, to-

gether.

2 Near.

अमा (सद्व समीपे च)

1 Water.

2 Head. d

कम् (वारिणि च मूर्द्धि च)

1 Like, as.

2 Thus e

12. (इत्येत्यमर्थयोर्) एवं

1 Perhaps.

2 Certainly. f

नूनं (तर्क इर्थनिश्चय)

1 Silently.

2 At ease.

(तूष्णीमर्थं सुखे) जौषं

1 What? (Interrogative).
Bad; ill. g

(किम् एच्छायां जुगुप्सने)

1 Evidently.

2 Possibly. i

1 Ornament.

2 Enough.

3 Able. i

13. नाम प्रमाणमायकोद्योपगमकुर्वने

अलम् (भूयणपर्याप्तिशक्तिवारणवाचकम्)

And 3 Interrogative particle. 4 Earnest inquiry. 5 Doubt, or suspicion. 6 Possibility and likelihood. 7 Pursuit or seeking. 8 Corroborative of an affirmation. 9 Even. 10 Although. b Like- wise 3 And. 4 Expletive. 5 Only; no other. 6 Indication of doubt and consideration. c More properly वा. d Also 3 Ill; bad. 4 Ease, pleasure. 5 Expletive. e Also 3 Indicative of consent. 4 Certainly. 5 Command. f Likewise 3 Indicating recollection. 4 Expletive. g Also 3 Indicating doubt or consideration. 4 Pro- hibition. h Or 3 Indicating recollection. 4 Wrath. 5 Indignant consent. 6 Reproach. 7 Pretence. 8 Surprise. i And 4 Pro- hibition. Also 5 Uselessness.

- 1 Indicative of doubt and reflection. a
1 Near.
2 Within, midst.
1 Again.
2 But, on the contrary. b
1 Certainly.
2 Negation.

14. क्वम् (वितर्के परिप्रश्ने)

समया (ऽन्तिकमध्ययोः)

पुनर् (अप्रथमे भेदे)

निर् (निश्चयनिषेधयोः)

- 1 Ancient story. 2 Old.
3 Past. c

15. (स्यात्पुन्ये चिरातोते (निकटागामिके) पुरा

- 1 Expansion.
2 Assent.

ऊर्युरी (चै) ररी (च विस्तारे ऽङ्गीकृतौ जयम्)

- 1 Heaven.
2 The next world. c

16. (सर्गे परे च लोके) स्वर

(वार्त्तासमाधयोः) किल

- 1 News : so reported.
2 Probably. f

(निषेधवाक्यालङ्कारजिज्ञासानुबन्धे) खलु

- 1 Prohibition.
2 Expletive. g

17. (समीपोभयतः शोधसाकल्याभिमुखे) ऽभितः

- 1 Near.
2 Both.
3 Quickly.
4 Entirely.
5 In front.

(नामप्रकाशयोः) प्रादुर

- 1 Name. 2 Appearance.

मिथो (ऽन्यो ऽन्यं रहस्यम्)

- 1 Mutually.
2 In private.

- 1 Concealment
2 Awry. h

18. तिरो (ऽन्तर्ज्ञातिर्यगर्थे)

- 1 ऊरुरी. 2 ऊरी. 3 ऊरुरी. 4—तत्. 5—स्.
6 मिथस्. 7 तिरस्.

* And 2 Interrogative particle. 3 Yes 4 Indicating fear. 5 Wrath. 6 Aversion, dislike. 7 Reproach. ^b Also 3 Indicating change of subject. ^c Or 4 Long since past. 5 Near. 6 Future. Or 7 Proximate future. ^d Or उरी. Also ऊरुरी. ^e Also the sky or atmosphere. ^f Likewise 3 Conciliatory expression. 4 Indeed. 5 Falsely indicating displeasure. ^g And 3 Indicating inquiry. 4 A conciliatory expression. 5 Indeed, certainly. ^h Also 3 Contempt, disregard.

1 Alas! (sorrow).

2 (Regret).

1 Indication of wonder.

2 Of pain or fatigue.

1 Because, for. 2 Indeed. *

हा (विषादशुगतिषु)

1

अहं ह्ये (त्यङ्गते खेदे)

हि (हेतावधारणे)

CHAPTER V.

- Long time. 1. चिराय चिररात्राय चिरम्हा (या चिरार्धकाः)
3i 4i 5i 6ic 7i
- Again and again; frequently. मुञ्जः पुनःपुनः शब्दभोक्त्रमसकन् (समाः)
8i 9i 10i i i 11i 12i
- Soon; instantly. 2. खाग्ल्मट्यङ्गसा ङ्गाय सयदि त्रङ् मंजु (च हुते)
i i i 12i 13i 14i
- Much; very. बलवत् सुष्ठु किमुत् ख ज्यतोः (च निर्भरे)
15i 16i ie 17i 18i 19i
- Without; except. 3. पृथग्विना अन्तरेणत् द्विरङ्गना (च वर्जने)

- 1—ह or —हा. 2—स्य. 3—स. 4—र. 5—त्.
6—अ— 7—अ— 8—क्. 9—ति. 10—अ—.
11—क्. 12—सु. 13—अति. 14—अ— 15—क्.
16—विना. 17—कृते. 18—क्. 19—नाना.

* Likewise 3 Interrogative. 4 Expletive. 5 Indicating difference.
6 Also चिरं, चिरेण, चिरात्, चिरे. 7 This term is also declinable.
8 One adds, but erroneously, संचु. 9 Also अन्तरा.

Because ; therefore. a	^{i i i i} यत्तद्यत्तस्ते (हेताव्)
Some. b	^{1 2 i} (असाकल्ये तु) चिच्चन
Sometimes.	^{3 i 4 i} 4. कदाचिज्जातु
Together, with.	^{i i o i i i id} सार्द्धं (तु) सार्द्धं सत्रा समं सह
Conformity.	ⁱ (आनुकूल्यार्थकं) प्राध्वं
In vain.	^{i i e} (वर्थके तु) दृष्टा मुधा
Either, or (in- dicating de- liberation).	^{i f i i i 6 i 6 i} 5. आहो उताहो किमुत (विकल्पे) किं किमुत च
Expletives.	^{i i i i i i} तु हि च स्म ह वै (धादप्ररणे)
Particles of praise and reverence.	^{7 i 8 i} (प्रजने) स्वति
By day. g	ⁱ 6. दिवा (हीत्य)
By night.	^{i i} (ऽथ) दोषा (च) नत्तां (च रजनावित्)
Crooked, bent ; awry. Vocative particles.	^{i h * 9 i} (तिर्यग्धर्ष) साचि तिर्यो (ऽथ) (ऽथसन्मोघनार्थकाः)

1—त. 2 च—. 3—त. 4 जा—. 5 किम्.
6 उत. 7 सु. 8 अति. 9 तिरस्.

* Correlatives ; यत्, यतः or येन, because, तत्, ततः तेन there-
fore. b In composition with the pronoun किम् and its derivatives.
Ex. किञ्चित्, something ; कश्चन, somebody ; a certain person. * One
commentator adds प्रार्क ; but erroneously. d Also सञ्ज्ञा (—जुम्).
* Some read म्हा. f Or अहो. Also आहोस्वित् and उताहो
स्वित्. * Likewise the day, generally. b This term is also de-
clinable and is fem.

7. सुः) पाट् पाडङ्ग है हे भोः

1 Near.
2 Midst a

Inconsider-
ately, sud-
denly.

Before, in
front.

Oblations to
the gods; or
manes. b

A little.

In the next
life.

As, like.

Ah! (indi-
cating sur-
prise).

Silently.

Instantly.

Indication
of joy.

Between;
amidst.

समया निकषा दिष्टक

(अतर्किते तु) सद्दसा

(स्नात) पुरः पुरतो ऽयतः

8. सा द्वा (देवहविर्दाने) औघड् वौघड् वघट् सधा

किञ्चिदोपमनाम् (अल्पे)

प्रेत्या ऽमुत्र (भवान्तरे)

9. वद्वा यथातथैवैव (साम्ये)

ऽहो ह्यो (च विस्मये)

(मौने तु) तूष्णीं तूष्णीकां

सद्यस् सपदि (तत्क्षणे)

10. दिक्षाशमुपजेयं (चेत्यानन्दे)

(ऽथा) ऽन्तरे ऽन्तरा

* 1 पाट्. 2 अङ्ग. 3—स. 4—ट्. 5—त्. 6 इषद्.
7—क्. 8—त्य. 9 वा. 10 तथा. 11 इव. 12 एवं. 13 अ.

* The terms are synonymous in both acceptations. b The terms are used as invocations with such offerings: the first peculiar to an oblation presented to a god; the last to one offered to the manes. Ex. इन्द्राय सा द्वा, this oblation to INDRA. पितृभ्यः सधा, this oblation to the manes. * In a different acceptance this term is declinable and fem. B. II. Ch. 7. v. 21. * वत्. One commentator reads व. * Also एवं. * Also समुपजेयं. Some read उपजेयं.

अन्तरेण (च मध्ये सु)

प्रसस्य (तु इठार्यकम्)

Forceibly,
violently.

Properly.

Continually,
perpetually.

No, not.

Negative and
prohibitive.

If.

Truly.

Apparent.

Yes.

Every way;
all around.

Willingly. &

Be it so. &

11. (युक्ते हे) साम्प्रतस्थाने

भीष्म शब्द (अनारवे)

(अभावे) नक्षत्रेणा (ऽपि)

मास मां ऽलं (च वारणे)

12. (पक्षान्तरे) चेद्यदि (च)

(तत्वेत्) ऽजा ऽञ्जना (द्वयम्)

(प्राकाशे) प्रादुर्भावः (स्याद्)

आमेव परमं (मते)

13. समन्ततस् (तु) परितः सर्वत्राविध्वग् (इत्यपि)

(अकामानुमते) कामम्

(असूयोपगमे) ऽस्तु (च)

1—त. 2 बहि. 3 अ. 4 न, or ना. 5 चेत्. 6 यदि.
7—स्. 8 आविस्. 9—म. 10 एवं. 11 क. (च.)

* नो or अनो. Also अन. * Likewise आ. * Also विश्वतः,
समन्तात्, &c. * Implying previous disinclination, but ultimate ac-
quiescence. Also, according to a different reading, 2 Willing com-
pliance; and (synonymous with the next.) 3 Acquiescing with reluc-
tance. * Implying regret in the acknowledgment or acquiescence.

Indicating
contradiction.
1. Conduitory
of a and
question. b
1. Properly;
unusually.
As thereto
appertaining.

14. ननु च (स्यादिरोधोक्तौ)

कश्चित् (कामप्रवेदने)

निःघमन्दुःघमं (गर्भे)

यथास्वं (तु) यथायधम्

1. Indecy.

15. मया मिथ्या (च वितथे)

Properly,
adversely.

यथार्थं (तु) यथायधम्

1. Good.

(सुखं) एवं तु पुनर्वे वे (त्यवधारणवाचकाः)

1. Same, an-
terior.

16. प्राग (अतोतार्थकं)

Commonly;
necessarily.

नूनमवश्यं (निश्चये द्वयम्)

A year.

सम्बद (वर्षे)

Former,
prior.

(ऽवरेत्) ऽर्वाग

Assent, con-
sent, promise.

आमेवं

Self; of him-
self.

स्वयम् (आत्मना)

Little; low.

17. (अल्पे) नोचैः

Great; high,
load.

(महत्सु) चैः

Frequently;
generally.

प्रायो (भूम्नि)

Slowly.

(अद्रुते) शनैः

1—र. 2—वै. 3—वा. 4—क. (च). 5—अ. 6—द.
7—क. (च). 8—आं. 9—एवं. 10—स. 11—उचैस्. 12—स्.
• Or ननु. • Wishing that it may be so. • Or, according
to another reading, एवं and च.

Perpetually,
ever.

सना (नित्ये)

External;
out.

वहिर (वाह्ये)

Formerly. b

स्मा (ऽतोत्ते)

Disappear-
ance

ऽस्तम् (अदर्शने)

Present;
now, be-
ing.

18. अस्ति (सत्ते)

Interjection,
expressive
of wrath.

(रुधेक्ताव्) उम्

Interroga-
tive particle.

उं (प्रश्ने)

Encouraging
votive.

(ऽनुनयेत्) ऽधि

Particle in-
dicating re-
flection.

हं (तर्के स्यात्)

Close of the
night; morn-
ing, break of day.

उषा (रात्रेरुदयस्य)

Hail! sala-
tation, how.

वने (वने)

Again. f

19. (पुनरर्थे) ऽह

Ill.

(निन्दायां) दुष्ट

Well.

सुष्ठु (प्रशंसने)

Evening,
close of the
day.

सायं (साये)

Morning.

प्रगे प्रातः (प्रभाते)

Near.

निकषा (ऽन्तिके)

1—स.

2—स.

3—स.

4—स.

5—र.

* Also सनात् and सनत्. b This particle, indicating past time, converts the present tense into the preterite. c Some say, indicat-

ing anger also. d Also ऊं. Some read नु. e Likewise उक्

-(स्). f Implying, however, a difference: "the rather."

Last year;
penult, and
present
years. a

To-day.

▲ former
day, &c. b

20. प॒रुत्प॒राय॑षमो (इ॒न्द्रे प॒र्वे प॒रुत्त॑रे यति)

1 i

अ॒द्या (इ॒त्रा॒ङ्गः)

(इ॒द्यं प॒र्वे इ॒न्द्रो॒त्पा॒दो प॒र्वो॒त्तरा॑प॒रात्

21. त॒था इ॒धरा॑ इ॒न्या इ॒न्यत॑रे॒तरा॑त्) प॒र्वे॒द्युः (आ॒दयः)

2 i

3 i

Both days. c

उ॒भय॑द्युः (सो) भ॒वेद्युः

Next day.

(प॒रे ल॒ङ्गि) प॒रेद्य॑वि

Yesterday.

22. स॒ो (ग॒ते)

4 i

To-morrow.

(इ॒ना॒गत॑े इ॒ङ्गि) अः

5 i

The day after
to-morrow.

प॒रश्च॑स् (त॒त्यरे॑ इ॒द्वि॒नि)

6 d

Then, at that
time.

त॒दा त॒दानौ

6 i 7 i

At once; at
the same
time.

यु॒गप॑द॒कदा॑

Always; at
all times.

स॒र्व॒दा स॒दा

१ अ॒द्य. २ उ—स. ३ —स. ४ —स. ५ —स. ६ —स.
७ —स.

प॒रुत्, last year; प॒रा॒रि, year before the last; इ॒धमः (सु),
current year. प॒र्वे॒द्युः, a former day; yesterday. उ॒त्त॒रे॒द्युः, a
subsequent day; to-morrow. अ॒प॒रे॒द्युः, another day; the day after to-
morrow. अ॒ध॒रे॒द्युः, a past day; the day before yesterday. अ॒न्ये॒द्युः,
another day. अ॒न्य॒त॒रे॒द्युः, either day; one of two days. इ॒त॒रे॒द्युः, a
different day. The past day and the day to come, प॒रश्च॑
or प॒रश्च॑: (—स).

Now ; at this time. 23. एवर्हि सम्प्रतीदानीमधुना साम्प्रतं (तथा)

East, North,
West, &c. &c.

(दिग्देशकाले पूर्वादौ) प्रागुदक्प्रत्यग् (आदयः)

CHAPTER VI.

SECTION I.

1. सति ऋशस्त्रैः सन्नादिस्तत्तज्जितसमासजैः

अनुक्तैः संयत्ते लिङ्गं सङ्गोर्णवदिहोन्नयेत्

1—ति. इ—म्. 2 अ—. 3—क् (च). 4—उ—घ.
5—क् (च).

• प्राक् (च) the east ; from or in the east : or eastern (country).
or prior time. उदक् (च), North ; northern, or subsequent. प्रत्यक्
(च) West, western, or subsequent. Besides other terms, as अवाक्
(च) South : Southern or former. दक्षिणात् — यातः — येन,
Southward. उत्तरात् — रतः — रेण, Northward. अधरात् —
रतः — रेण — स्नात्, underneath. पुरस्तात्, before. उपरि उय
दिष्टात्, above. अधस्तात्, behind.

The following are feminine, viz. Monosyllables

in ई or ऊ.

Names of female beings. b

Terms signifying lightening. c
A compound in अ with a numeral. d

A noun ending in the affixes तल्, &c. e

2. लिङ्ग शेषविधिर्यापो विशेष्यधवाधितः

स्त्रियामीदृदिरामैकाच

सयोनिप्राणिनाम च

3. नाम विद्युन्निशत्वलोनीणादिम्भूनदोद्दिष्टा

अदन्तैर्दिगुरेकार्था न च पात्रयुगादिभिः

4. तल्लन्दे ये निकट्यत्रा वैरमेषुनकादिवुन्

* Example, श्रीः, prosperity. मूः, eyebrow. ^b Except कलत्रं and गृहं, neut. and दाराः masc. pl. signifying a wife. ^c Viz. lightning; night; any creeping plant; a lute; (some read वाणी speech;) space, quarter; earth; river; modesty (some read भा intellect). ^d Provided the sense be singular (Ex. त्रिलोकी, the aggregate of three worlds;) except such compound term, formed with the words पात्रं, यगः, &c. (Ex. चतुर्युगं, Total of four ages). ^e Viz. तल्, which imports state of being, and multitude, or is pleonastick, (Ex. देवता, God, deity): य, इनि, कट्यच् and त्र signifying multitude, as पाश्या assemblage of chains or bonds; पद्मिनी, a pond (abounding in lotuses); रथकट्या, a crowd of carriages; गोत्रा, a herd of kine: वुन् (or वु with वुण् or वुज्, all convertible into अक, and finally into इका;) signifying enmity, nuptial union, &c. (including the distributive import, and gift and amercement). Ex. काकोलूकिका, enmity of crows and owls.

Or in अनि,
&c. a

स्त्रीभावादावनक्तिन्गुण्यञ् क्यपोयुजिञ्छन्शः

Or, in certain
vāddi affixes.

5. उयादिषुनिरुचि

Or in a femi-
nine termina-
tion, c

आबूडन्तं चरं शिरम्

Or in ए,
&c. d

तत्प्रोडायां प्रहरणं चेन्मौष्टा पाक्षवा एदिक्

* Nouns ending in these eleven affixes, which import the state of being, &c are feminine: viz. अनि, signifying an imprecation. त्तिन् (ति) for the abstract sense (Ex. स्मृतिः, recollection); गुन् (conver-
tible into इका) denominating a disease; or implying the import of the verb (as जीविका, livelihood); also गुच्; णच् (आ ई) imply-
ing reciprocity; as यावक्रोशी, mutual imprecation: क्यप् (या) conveying the abstract sense; as ब्रह्महत्या, sacrilege: युच् (अना) with the abstract sense; as मण्डना, decoration: इज (इ) indicating question and reply: अङ् (आ आ) for the abstract sense; Ex. पचा, cookery: नि with the abstract import; Ex. ग्लानिः, fatigue: अ also in the abstract sense; as चिकीर्षा, desire to act: (but some omit this affix; others interpose it after क्यप्; others transpose some of the latter affixes:); श (आ आ) with the same abstract import: Ex. क्रिया, action.
† Viz. नि; as ओणिः, a string or row. Some read अनिः; as अवनिः, the earth; ऊ as चमू, an army. ई as लक्ष्मी, prosperity. † Ter-
minated by an affix denoting the feminine gender (ङी, आप् or आङ्) whether the noun signify any thing locomotive or fixed, or whether it vary the gender, or be restricted to the feminine. ‡ In-
dicating play in which the thing is used as a weapon. Ex. मौष्टा, boxing, playing at fisty cuff.

Or in ^अ fol-
lowing घञ्.

6. घञोऽजः साक्रियायां चेद्वाण्यता हि फावगुनो

शैन्यता हि मगया तैलम्यता सधेति दिक्

Diminutives, b

And the particular nouns here enumerated. b

7. स्त्रोसात्काचिन्मृणाल्यादिविवक्षा उपचये यदि

लङ्का श्रेयालिका टोका धातकी यञ्जिकाङ्की

8. सिद्धका सारिका चिक्रा प्राचिकोक्ता पिपीलिका

तिन्दुकी कणिका भङ्गिः सुरङ्गा सूचि माण्यः

9. पिच्छावितण्डाकाकिण्यसूर्णिः शाशी दुष्णी दस्त

1 आ—. 2 उ—. 3 माङ्गि. 4 शो or नो.

* And implying, that such act takes place at such time or in such circumstance. Ex. शैन्यतामगया. b Formed by giving the feminine termination to a masculine noun : as मृणाली, a small fibre of a water lily. c The city of the name. d Nyctanthus arbortristis. e A commentary ; annotations. f Grisea tomentosa. g 1 A perpetual commentary. 2 A book of accounts ; a journal. 3 A calendar or almanack. h Cytisus Cajan. i The plant. j A sort of bird : Turdus Salica, Buch. MS. k Hiccough. l A sort of bird ; others say, a gadfly. m A firebrand. n An ant. o Diospyros melanoxylon. p 1 An atom. 2 A spark. q 1 Fracture. 2 Deception. 3 Wave. 4 Irony. r A winding hole in the ground, a mine ; an opening by sap, such as house-breakers make. s A needle. t The gem of leaves : young leaves undisplayed. u Gum of the Bombax heptaphyllum. v Scum of boiled rice, &c. w Criticising. x The quarter of a pāna ; some say of a māsha. y चूर्णिः or चूर्णी, selection of an unanswerable argument. z 1 A grindstone. 2 A curtain made of rushy Crotalaria. 3 A centipede. 4 A tribe of barbarians.

a   b   l e   d   e
 साति कथा (तथा) सन्दी नामो राजसभा (ऽपि च)
 f   g   h   i   j   k
 10. भल्लरी चर्चरो पारो होरा लद्धा (च) तिध्रला
 l   m   n   o   p   q
 लाक्षा लिक्षा (च) गण्डूषा गृध्रसी चमसी मसी

१ अ—.

- * Extreme pain.   2 Destruction.   * A rug : a quilt of rags.
 • A small bed or couch; a chair, or stool.   d नामो or नाभिः, the
 navel. It is also masculine.   * The royal court.   f Cymbals.
 * Rejoicing : celebration by song, &c. According to another reading
 ककटो, a small jar.   h A drinking vessel; a cup or goblet. Ac-
 cording to another reading, वारो, 1 A vessel for milking.   2 A rope
 for binding an elephant.   i 1 Rising of a zodiacal sign.   2 Half a
 sign. 3 A sign of the zodiac. 4 Astrology.   j 1 Name of a plant.
 2 Name of a bird. 3 Lock of hair on the forehead.   4—on the side
 of the face.   k 1 Blotch of the skin. 2 Sort of leprosy.   l Lac.
 m Nit, egg of a louse.   n A mouthful of water to rinse the mouth.
 * Gout or rheumatism affecting the thigh.   p 1 A small ladle or
 spoon. 2 Lentils ground to meal.   q Ink. Also masc. मसिः.

SECTION II.

The follow-
ing are mas-
culine, viz.
Nouns signi-
fying gods,
&c. a

11. पुंल्ले सभेदानुचराः सपर्यायाः सुरासुराः

स्वर्गयोगादिमेवाव्यिदृक्कालासिहरारयः

12. करगण्डोच्छदोर्दण्ड कण्ठकेशनखस्तनाः

Terms end-
ing in अह

अहान्ताः

or अह. b

Names of
poisons. c
Compound
terms in

ल्लेदभेदा

रात्र. d

रात्रान्ताः प्रागसंख्यकाः

* Viz. Gods of various orders with their attendants (under some exceptions). Demons with their attendants (under some exceptions). Likewise the following (under certain exceptions), viz. heaven, and particular heavens; sacrifice, and its varieties; a mountain, and particular mountains; a cloud, or particular descriptions of clouds; a sea, and particular seas; a tree, and particular species; time, and the measures of time; a sword, and sorts of swords; an arrow, and varieties of arrows; an enemy, and descriptions of enemies. Also, Revenue or tax. A ray of light. A hand. A cheek. A lip. An arm. A tooth. The throat. Hair. A nail. A paw. [The exceptions are stated in their places.]^b As पूर्वार्द्धः, forenoon. द्वहः, a couple of days. ^c With certain exceptions. ^d As वर्षारात्रः, a rainy night. Except in composition with a numeral. Ex. पञ्चरात्रं.

Resins and
gums. ^a
Nouns in

^b 13. श्रीवेद्यायाश्च निर्यासा

अस or

असन्नन्वा अवाधितः

अन्. °

Nouns in तु
or रु.

कशेरु जतुवस्तूनि हित्वा तुरुविरामकाः

In अ with
a penult क्,

14. क व ण भ मरोपान्ता यद्यदन्ता अमो अथ

&c. e
Or with a pe-
nult प्, &c.

प थ न य य स टोपान्ता

^f
Names of fa-
milies. g
Names of
portions of
the Veda.
Nouns in

गोत्राद्याः

चरणाकृताः

शब्, &c. ^h

15. नाश्रयकर्त्तरि भावे च घञजपनङ् घाद्युचः

^a Or other exudations of trees; and any vegetable extracts.

^b According to another reading श्रीषिष्टः. ^c With many exceptions.

Some erroneously read उस् or अस्. ^d Except कशेरु, root of Scir-

pus maximus? which is neuter and masc. (some say fem.); जतु, lac;

वस्तु, a thing: both neuter: besides other exceptions. ^e Viz. क, घ, ण,

भ, म, र. ^f Viz. प, थ, न, य, स, ट. Some understand this

not to be limited to a final अ, but the better opinion so restricts it.

Even with that restriction, the rule admits numerous exceptions.

^g Denominated from a patriarch. ^h Viz. Nouns denominative,

terminated by the affixes घञ्, अच्, अप्, (all convertible into अ,) नङ्

(न), ण, घ, (both convertible into अ,) and अद्युच् (अद्यु), with the

abstract sense, or denoting the import of any case except the agent; or

even this import, if the noun be not denominative. The rule admits

exceptions.

In ल्य, &c.

The compound term
अश्ववडव.
b

ल्यः कर्त्तरीमभिज्ञावे को घाः किः प्रादितेऽन्यत्

16. दन्दे अश्ववडवावश्ववडवा न समाहृते

कान्त in
composition.The nouns
here enu-
merated.कान्तः सूर्येन्दुपर्याय पूर्वो ऽयः पूर्वको ऽपि च
d e f g17. वटकः (चा) णुवाक (च) रक्षक (च) कुटङ्ककः
h j k l m n

पुष्टोऽन्युक्तः समुद्र (च) विटपट्टघटः खटः

• Viz Terminated in ल्य (convertible into अन) with the active import; in इमनिच (इमन्) with the abstract sense (some say the passive also); in क (convertible into अ), with the abstract sense; and in कि (इ) affixed to the verbs termed घु (viz. दा, &c.) with a preposition or noun prefixed. ^b Du. अश्ववडवैः, a horse and mare. pl. अश्ववडवाः, horses and mares; but अश्ववडवः, a stud of horses and mares.

• With names of the sun and moon, or with the word अयस्. ... सूर्ये कान्तः, a crystal lens. ^d Pulse ground and fried with oil and butter.

• A hymn in the *védas*. ^f 1 Sort of deer. 2 Eyelid. ^g Or

कुटङ्ककः. 1 An harbour formed by creeping plants overrunning a tree.

2 A root or thatch. 3 A house or hut. ^h Feathered part of an arrow.

ⁱ Or न्युक्तः. 1 Sixfold repetition of the triliteral name of God. 2 The *Sāmaveda*. 3 Pleasing. ^j A box with a cover or lid. ^k A sodo-

mite. ^l 1 Cloth. 2 Wove silk. 3 A royal patent. 4 A stone

for grinding with a mullar. ^m A balance. ⁿ 1 Grass. 2 A

blind well.

18. कोट्टारघट्टहट्टा (ख) पिण्डगोण्डचिपिण्ड (वत्)

गडुः करणोलगुडोवरण्ड (ख) कियोधुणः

19. दति सोमन्त हरितोरामयोभीयबुदः

कासमर्दो बुदः कुदस्तेनस्तूपौ (स) यूपकौ

1— त.

2 ड —.

* कोट्टः, a fort. According to another interpretation कोट्टारः,
 1 The town well. 2 The stairs of a pond. ^b अरघट्टः, machine for
 drawing water. According to another interpretation, घट्ट, a wharf:
 stairs. ^c हट्टः, a market. ^d 1 A lump of food. 2 A lump of
 flesh? 3 A body. 4 An oblation of food to the manes of ancestors.
 * 1 A tribe of mountaineers. 2 A person having the navel prominent.
 Some read गौडः, others गौडः; and interpret a lump of flesh on the
 navel. ^f The Abdomen. ^g 1 A goitre. 2 Hump on the back.
^h 1 A box with a lid or cover. 2 A basket. ⁱ 1 A staff. 2 A
 club armed with iron, or made of it. ^j 1 A multitude. 2 Pimples
 on the face. 3 A portico. ^k 1 A wart. 2 A scar. ^l An insect
 which eats wood. ^m Bellows. ⁿ Dressing of hair; separating
 the hair, so as to leave a line on the top of the head. ^o Green colour.
^p Chewing the cud. ^q 1 Designation of the triliteral name of God.
 2 A portion of the *Sāmaveda*. ^r Bubble of water. * Or काश्
 मर्दः. 1 The plant (*Cassia esculenta*). 2 An acid preparation of ta-
 marind and mustard. ^s 1 In numeration; a hundred millions. 2 In
 medicine, An indolent swelling. Some read अर्दनिः. 1 Fire. 2 Dis-
 ease. ^t 1 The plant (*Jasminum multiflorum*). 2 A turner's lathe.
^v Froth. ^w A mound of earth. ^x यूपः, a sacrificial post to
 which a victim is bound. According to another reading यूपः, bread.

20. आतयः (क्षत्रिये) नाभि कण्ठ्य क्षुरकेदराः
^a ^b ^c ^d ^e
^f ^g ^h ⁱ ^j ^k

धूरक्षुरप्रचक्रा (च) गोल द्विजुलुपुनलाः
^l ^m ⁿ ^o ^p

21. वेताल मल्लभक्षा (च) पुरोडाशो (ऽपि) पट्टिशः
^q ^r ^s ^t
 कुल्माषोरभस (चैव स) कटाहः पतङ्गहः

* Sunshine.   * A soldier or man of the military tribe.   * A spear or lance. According to another reading कण्ठ्यः, 1 A dead body. 2 A stink. 3 A spear.   * Or क्षुरः. 1 A razor. 2 Barleria (or Ruellia) longifolia.   * Name of a plant.   * A wave.   * Or क्षुरप्रः, sort of arrow.   * चुक्रः, 1 Acid sauce. 2 Sorrel.   * 1 A globe. 2 A widow's bastard.   * द्विजुलुः, m. n. or द्विजुलः, m. Vermillion.   * Or पुनलः, 1 Soul. 2 Body.   * A dead body, occupied by an evil spirit.   * A wrestler or boxer.   * 1 A bear. m. f. 2 Sort of arrow.   * Or, पुरोडाः (स). 1 The residue of an oblation. 2 Sort of oblation.   * Or पट्टिसः, a battle axe.   * Or कुल्मासः, a dish consisting of half boiled rice with pulse; or half boiled barley, &c.   * 1 Joy. 2 Mental exertion.   * 1 A shallow boiler. 2 A turtle's shell. 3 A young buffalo.   * A spitting pot.

SECTION III.

The follow-
ing are neu-
ter : viz.
Nouns signi-
fying sky,
&c. a

22. द्विहीने ऽन्यच्च खारण्यपर्णश्चधृदिमोदकम्

श्रीतिष्णमांसरुधिरमुखाक्षिद्रविण्मलम्

23. फलहेमगुल्ललोह सुखदुःखशुभाशुभम्

जलपुष्पाणि लवणं यज्जनान्यनुलेपनम्

Dissyllables
in अस्

24. कोट्याः शतादिसख्यांन्यावाबलक्षानियुतं च तत्

इस् उत्

यत्कमसिमुसन्नं

or अन्. b

Nouns in

अन्. c

यदनान्तमकर्त्तरि

^a Viz. (Under various exceptions). The sky or atmosphere, or the ethereal element ; an organ of sense ; a forest ; a leaf ; a hole ; frost ; water ; cold ; heat ; flesh ; blood ; the face ; an eye ; wealth, substance ; force, strength ; forces, army ; fruits of various sorts (or according to another reading हल, a plough) ; gold ; copper ; iron ; metal ; pleasure ; pain ; good luck ; ill luck ; aquatick flowers ; salts of various kinds ; sauce or condiment ; and various sorts of condiments ; perfumes of various kinds ; numerals from 100 upwards, except कोटि, ten millions, which is fem. and लक्ष fem. and neut. and नियुत masc. and neut. both signifying a hundred thousand. ^b Example यशः

(स्), glory. हविः (स्), oblation of butter. वपुः (स्), body. नामः (न्), name. ^c With that termination bearing any import but that

of agent. गमनं, movement, going.

In **त्र, स**and **ल, a**25. **त्रान्तं सलोपधं शिष्टं**In **रात्र**

with a nume-

ral, **b**

Compounds

in **पात्र,**&c. **c**Nouns com-
pounded co-
pulative or
adverbially. **d****पर्यन्,**

with a nume-

ral or parti-

cle. **e****छाया,**

with a word

in the 6th

case. **f****सभा** ⁱⁿ

composition

with the 6th

case. **g****रात्रम्याक् संख्यान्वितम्****पात्राद्यन्तैरेकार्था द्विगुलं स्थानुसारतः**26. **इद्वैकत्वाद्ययोर्भावे****पथः संख्याययात्परः****यथास्त्रायवह्नाश्चेद्विच्छाद्यं****संघटौसभा**

* Ex. **मित्रं**, a friend, **वृसं**, chaff, **कुलं**, a family. The rule is sub-
ject to many exceptions. Some read **न** for **ल**, and interpret the rule
as restricted to nouns in **त्र** with **स**, or **न्** prefixed. Ex. **वस्त्रं**, cloth.
यन्त्रं, a machine. † Ex. **चिरात्रं**, the duration of three nights.
‡ Compound terms in **त्र** formed of **पात्र** and certain other nouns with
numerals : and signifying one whole. Ex. **चतुर्गुणं**, entire period of
the four ages. ‡ The first implying one whole. Ex. **शिरोऽग्रं**, head
and neck. The second joining a noun with a particle. Ex. **यथाशक्ति**,
as much as able. § **कापथं**, a bad road. ¶ Provided such word
be plural. Ex. **विच्छाद्यं**, shadow of a flock of birds. * Provided
it signify an assembly. Ex. **दासीसभं**, a multitude of female slaves.
Or whether it signify an assembly or a house, if the term to which it is
joined signify king, (except the word **राज**), or a demon, or similar
being, (neither man nor god). Ex. **नृपसभं**, a king's palace, or a meet-
ing of kings. **रक्षःसभं**, a multitude of demons.

27. शालार्थापि पराराजा ऽमनुष्यार्थादराजकात्

दासीसर्भं वृषसर्भं रक्षःसममिमा दिशः

So उपज्ञा,

and उप 28. उपज्ञोपक्रमान्तश्च तदादित्प्रकाशने

क्रमः *

कोपञ्चं कोपक्रमादि

Also कथ्या.

कथ्याशीनरनामसु

^b
Nouns in
affixes hav-
ing an abs-
tract sense, c

29. भावेनण कचिद्वोऽन्ये समूहे भावकर्मणोः

अदन्तप्रत्ययाः

In अह,
with certain
terms. d

पुण्यादिनाभ्यां त्वहःपरः

Adverbs and
epithets of
indefinables.

30. क्रियाव्ययानां भेदकान्येकत्वे ऽप्य

The nouns
here speci-
fied.

^e ^f
उक्त्यते टक

^a In composition with the sixth case, provided the imper b. com-
mencement. Ex. कोपञ्चं, and कोपक्रमं, the creation by *Brahmā*.

^b Provided the compound term be the name of a town in the province
of *Uśmāra*. Else it is feminine. Ex. सौसमिकयं and दक्षिणया,
names of towns; the first situated in *Uśmāra*, the other out of that
province. ^c Being terminations in अ, forming verbal derivatives.

Except न, (नङ्); ख, क, (as well as घञ्,) reducible to अ; and
such as are distinguished by an indicative च्, (as अञ्, &c.) Also af-
fixes in अ, with the abstract or the passive import, or with the sense
of multitude, forming derivatives from nouns. ^d Viz. With पुण्य, or

सुदिन. Ex. पुण्याहं, a holiday. ^e 1 A portion of the *Sāmaveda*.

^f 2 A monosyllabick vers.

^f 1 Name of a metre. 2 Species of

drama.

^a ^b ^c ^d ^e ^f
 मोचं पिच्छं गृहस्थं तिरोटं मर्मयोजने

^g ^h ⁱ ^j
 31. राजसूयं वाजपेयं गद्यपद्ये (छतौ कवेः)

^k ^l ^m ⁿ ^o ^p
 माणिक्यभाष्यसिन्दूरचीरचोवरपञ्जरम्

^q ^r ^s ^t ^u
 32. लोकायतं हरितालं विदलं स्थालवाङ्मयम्

- ^a 1 Half-eaten fruit. ² Fruit of the palm. ³ A cocoanut. Or मोचं, a plantain. Also, according to another reading, खेटं, chase; hunting. ^b A peacock's tail: some say m. f. a monosyllabick verse. Also, according to different readings, उक्तं (vide उक्त्यं); and मुक्तं, released. ^c Pillar of a house. ^d 1 A turban. ² A diadem. ^e A joint, or place of junction of parts of the body. ^f A long measure. ⁴ *Crósa*. ^g A grand sacrifice by an emperor attended by tributary kings. It is also masc. ^h Name of a sacrifice. ⁱ Prose. ^j Verse. ^k A gem. ^l 1 Commentary. ² Sort of building. ^m Minium. ⁿ 1 Bark. ² Rag. ³ Dress of a priest of the sect of *Buddha*. ^o Dress of a mendicant. ² Dress of priest of the sect of *Buddha*. ^p Or पिञ्जरं, 1 A cage. ² The ribs. It is also masc. ^q System of atheistical philosophy taught by *CHAKVACA*. ^r Yellow ornament. ^s A basket made of split bambus. ² Bark of pomegranate. ³ Split peas. ^t A caldron. ^u 1 Name of a country, ² Production of that country. Also बाङ्गवं, sort of saffron.

SECTION IV.

The nouns
here speci-
fied are mas-
culine and
neuter.

(पुंनपुंसकयोः) शेषे ऽर्द्धं पश्यात्कण्टकाः
33. मोदकस्तण्डकस्तृकशाटकाः कर्वटो ऽर्बुदः
मातङ्गो योगेश्वरकतमाला भस्मका नडः

¹ त —.

² उ —.

* Some include this among the terms exhibited : m. n. in the sense of remainder; but masc. as a name of the eternal serpent *Séshanāga*.

^b Half a verse of the *védas*.

^c An oil cake.

^d 1 A thorn or

prickle. 2 A fault or defect. 3 Horripiation. * Sort of sweet-
meat. ^f Performance. Right preparation. According to another

reading दण्डकः, sort of metre. ^g टङ्कः, a hatchet, or a stone-cut-

ter's chisel. Or, according to another reading, तङ्कः. 1 Grief at se-
paration from a beloved object. 2 Terror. ^h A petticoat. ⁱ Capital

of a district (of two or four hundred villages) : not a city nor a
village; but partaking of both. Some write खर्वटः. But, according

to another reading, कर्पटः, cloth.

^j 1 In numeration, a million.

2 In medicine, Ophthalmia.

^k Sin.

^l Exertion, endeavour.

^m Name of a book on medicine : (so denominated from its author).

Or बरकः, sewn cloth.

ⁿ 1 Name of a tree.

2 Bark of bambu.

* Emblick myrobalan. Or आमालकः, an inhabited place on a hill
or mountain. ^p A hollow reed.

34. कुष्ठं मुखं शीधुवृक्षं त्वेडितं क्षेमकुट्टिमम्
 सकर्मं शतमानां र्मे शम्बला इययताण्डवम्
 35. कविय कन्दकार्पासं पारां वारं युगध्वम्
 श्रुपं प्रयोवपात्रीवे श्रुपं चमसचिकसौ

* 1 Leprosy. 2 Costus.   1 The head, m. f. n. 2 Shaved or shorn.   1 Rum.   1 Forcemeat. 2 Fried meat. Some read चुस्तं. Also, according to various readings, पुस्तं, plaster. तुस्तं, dust. श्रुस्तं, excellence.   1 Warwhoop.   1 Well-being.   1 A mine of gems. 2 Ground smoothed and plastered. 3 A poor man's abode, a cottage.   1 Confluence of rivers, &c.   1 A *pala* of silver. 2 An *adhaca*.   1 A disease of the eye.   1 शम्बलं, or सम्बलं, stock for travelling expenses.   1 An indeclinable word.   1 Dancing with violent gesticulation.   1 A bridle.   1 A bulbous or tuberos root. Or कर्म, act.   1 Cotton cloth. Or कर्पासं, cotton.   1 The opposite bank or shore.   1 The near bank or shore. According to another reading, वारं, 1 Multitude. 2 Opportunity. 3 Succession. 4 Going forth to spy.   1 A yoke. 2 Name of a mountain.   1 A post to which a victim is tied at a sacrifice. Or छयं, Pus.   1 A window. 2 A house for recreation. 3 Top of a tree.   1 पात्रीवं or पात्रीवं, sort of vessel used at religious ceremonies.   1 Or जूधं, Peas-porridge: the water of boiled pulse (Phaseolus mungo, &c.)   1 A spoon: a vessel for drinking the extract of acid asclepias.   1 Barley meal.

36. अर्जर्चादौ दृतादीनां पुंस्त्वाद्यं वैदिकं भ्रुवम्

तन्नात्तमिह लोके ऽपि तच्चेदस्यसु शेषवत्

SECTION V.

The following are masculine and feminine, viz. Patronymics.

37. स्त्रीपुंसयोः पर्यायान्ता

द्विचतुःषट्पदोदरगाः

Generic names of animals. b

जातिभेदाः

Names of males, and by association, of females. c
The terms here specified.

पुमाण्याश्च स्त्रीयोगः सह

d

मत्तकः

* Certain other terms, as दृत्, &c. which are m. and n. in the *Védas*, are exclusively neuter in popular speech. Other terms, employed in both genders, must be learnt from practice. ^b As bipeds, quadrupeds, insects, reptiles; also fish, &c. This rule is however subject to exceptions. Ex. मच्छिका, a fly. शिवा, a shakal. लूता, a spider. पिपीलिका, an ant. All which are feminine whatever sex be intended. ^c Ex. गोपः, a cowherd. गोप्यो, a cowherd's wife. ^d A vessel holding oil : a c. uet.

^a   ^b   ^c   ^d   ^e   ^f
 38. मुनिवराटकः खातिर्वर्णको जाटलिर्भनः
^g   ^h   ⁱ   ^{2j}   ^k   ^l   ^m
 मूषा वषाटी कर्कश्वर्यसिः श्वाटो कटो कुटिः

SECTION VI.

The follow-
ing are femi-
nine and neu-
ter, viz.
Nouns in
अञ् or

वज्, some-
times in
Compounds
in सेना,
&c. o

39. स्त्रीनपुंसयोर्भावद्वययोः व्यञ्जकचिच्चवुञ्

औचित्यमौचितो मैत्री मैत्र्यं वुञ् प्रागुदाहृतः

40. वज्रान्तं प्राक्पदा सेना छायाशालामुरानिशाः

स्यादावृत्तेन अनिशङ्गे शालमितरे च दिक्

¹ व —.

² य —.

^a A devotee or ascetic. ^b A cowry. ^c The star: Arcturus.
^d A pigment, as indigo, orpiment, &c. But m. f. n. a perfume, as
 sandal wood. ^e Name of a tree. Some read पाट (lett, Bignonia
 chelonoides. ^f Name of MENU, or of his wife. ^g A crucible.
^h A measure: masc. वषाटः, fem. वषाटी. Also अक्षपाटी, — टः,
 A stream of blood. ⁱ A jujube. ^j A staff. ^k A petticoat.
^l M. कटिः, and f. कटिः, कटी. The hollow above the hip. Or m.
 कटः, f. कटी, a mat. ^m A hut. ⁿ Nouns in अञ्, (य), or वुञ्
 (अक्), with the abstract or the passive import, are commonly fem.
 and neut. but sometimes fem. only; and sometimes neut. Ex. औ-
 चित्यं — तो, Propriety. मैत्र्यं मैत्री, Friendship. बार्हिकं, — का,
 Old age. ^o With a term in the sixth case. As वृत्तेन, an army
 of men. अनिशं, a night during which dogs bark and howl. गेशालं,
 a compound.

Numerals
with nouns in

आप् or

अन्.

41. आवन्नन्तात्तरपदो दिगुष्वापुंसि नञ् लुप्

त्रिखट् च त्रिखट् च त्रितल्लं त्रितल्लं

SECTION VII.

The nouns
here speci-
fied admit
the three
genders.

42. (त्रिषु) पात्रो पुटो वाटो घटो कुवलादिमै

* Compound terms ending in nouns terminated by आप्, (आ, denoting the feminine) or by अन्; joined with numerals and denoting a single whole. The final न् is in such compounds expunged. Ex. त्रिखट्, or — द्वी, aggregate of three beds. त्रितल्लं, or — लो, a party of three carpenters. ^b पात्रः, — त्री, — त्रं, a vessel. ^c पुटः, टो, टं; 1 A lid or cover. 2 A plate made of leaves. Or घटः, — टो, — टं, covering; cloth. ^d वाटः, टो, टं, 1 An enclosed piece of ground: a yard. 2 An orchard, or place for planting Arecas, &c. 3 A road. ^e घटः, टो or टा, टं; 1 A multitude: an assembly. 2 A basket. 3 Retinue. ^f कुवलं, — लो, — लं; 1 Jujube. 2 The jujube tree (some distribute the genders, m. f. the tree; n. the fruit). ^g दाडिमः, — मो, मं, pomegranate: (or else m. f. the tree; n. the fruit.)

SECTION VIII.

The gender of the final is retained. a That of another term is followed in certain compounds. b

Numerals and pronouns. c Compound epithets. d Epithets expressing a quality, the of action. e

परिलिङ्गप्रधाने दन्धे तत्पुरुषे ऽपि तत्

43. अर्थान्ताः प्राच्यं प्राप्तापन्नपूर्वाः परोपगः

तद्वितार्था दिगः

संख्या सर्वनाम तदन्तकाः

44. बज्रवीहिर्दिडस्मा मुनेया तदुदाहृतिः

गुणत्रयक्रियायोगोपाधयः परगामिनः

* In certain compound terms, viz. Conjunctive compounds in which the several terms are principal; and compound terms formed of a principal one with a modification of it. Ex. (fem.) कुक्कुटमयूरी, a dunghill cock and a peahen. (masc.) भयूरोकुक्कुटौ, a peahen and a dunghill cock. (m.) कुलविप्रः, the priest of the family. (n.) विप्रकुलं, the family of the priest. ^b Viz. Those ending in the word अर्थ (as ब्राह्मणार्थः, — र्था, — र्थ, intended for a *Brāhmaṇa*): and compound terms beginning with प्र and certain other terms. (Ex. अलङ्घ्यविकः, — का, — वं, competent to a livelihood): and compound terms containing a numeral, and terminated by an affix peculiar to derivatives from nouns: (Ex. पञ्चकपालः, — ला, — लं, prepared in five posts). They agree in gender with another term. ^c And terms ending in numerals and pronouns. However, most numerals must be excepted: and the rule applies only to those from one to four, which agree in gender with the subject. ^d As बहुधनः, — ना, — नं, opulent. Except names of regions of space. ^e Example, m. f. n. शुक्लः (पटः) शुक्ला, शुक्लं, white cloth, &c. But शुक्लः, the white colour. दण्डो, दण्डिनो, दण्डि, one who bears a staff. याचकः, — का, — वं, one who begs.

Verbal active
nouns. a

Adjectives
derived from
nouns. b

Some nouns
rels, &c. do
not vary. c

45. कृतः कर्तर्यसंज्ञायां कृत्याः कर्तरि कर्तृणि

अनाद्यन्तस्तेनरक्ताद्यर्थे नानार्थभेदकाः

46. सट्संज्ञकास्त्रिषु समायुषदस्मत्तिङ्ययम्

परंपिरोधे श्रेष्ठं तु ज्ञेयं निरुपयोगतः^d

47. इत्यमरसिंहकृतौ नासल्लिङ्गानुशासने

सामान्यस्त्वतीयः काण्डः साङ्ग एव समर्थितः ।

* Derivatives from verbs, terminated by affixes named कृत्, and denoting the agent, but not forming denominatives. Ex. कर्ता, — र्ता, ते, agent. कुर्वन्, ती, त्, acting. Or terminated by affixes named कृत्य, with the active or passive, (not the neuter and abstract sense.) Ex. भयः (तरुः) — द्या, — द्यं, a tree, that is to be. गन्तव्यः (यावतः), — द्या, — द्यं, a village which may be approached or travelled to. † That is, according to the literal sense of this rule, Derivatives from nouns with the termination अन्, &c. (among the affixes named तद्धित), and which are epithets of various objects, or of which the subjects are various. Ex. कौसुमः, — मी, — मं, dyed with safflower. हैमः, मो, मं, made of gold. ऐन्द्रः, — त्री, — त्रं, sacred to INDRA. ‡ The numerals denominated षट्, viz. from 5 to 10, do not vary in gender; nor the personal pronouns; nor inflected verbs; nor indeclinable particles. § In instances where any of the preceding rules are at variance, the last is an exception to the first: and what has been left unsaid, must be learnt from the practice of good writers.

ALPHABETICAL INDEX.

N. B. p stands for page. And n. for note. The English figures point out the couplets in which the word is to be found.

अंश, p 158, n. p 242, 90. अंशक, p 18, 17. अंशु, p 22, 34. अंशुक, p 168, 17. अंशुमतौ, p 113, 3. अंशुमत्फला, p 112, 1. अंस, p 158, 39. p 242, n. अंसल, p 148, 44. अंहति, p 182, 29. अंहस्, p 31, 1. अंहिति, p 182, n. अंहि, p 156, 22. अक, p 384, n. अकरणि, p 296, 39. अकुप्य, p 243, n. अकूपार, p 60, 1. अकृष्णकर्मान्, p 270, 46. अक्ष, p 241, 86. p 258, 45. p 162, n. p 364, 223. अक्षत, p 232, 47.	अक्षता, p 232, n. अक्षदर्शक, p 192, 5. अक्षदेवो, p 258, 44. अक्षधूर्त, p 258, 44. अक्षर, p 352, 184. अक्षरचुचु, p 194, 15. अक्षरचन, p 194, 15. अक्षरचुचु, p 194, n. अक्षरविन्यास, p 195, n. अक्षरसंस्थान, p 195, 16. अक्षरचक, p 231, 43. अक्षवती, p 258, 45. अक्षुष, p 100, 39. अक्षायकोलक, p 205, 24. अक्षान्ति, p 51, 24. अक्षि, p 162, 44. अक्षिकूटक, p 201, 6. अक्षिगत, p 269, 45. अक्षिव, p 230, n. अक्षोव, p 230, 41. p 93. 11.

अक्षौड, p 92, 9.
 अक्षौहिणी, p 211, 49.
 अखण्ड, p 275, 15.
 अखात, p 68, 27.
 अखिल, p 275, 14.
 अग, p 304, 20.
 अगरी, p 102, n.
 अगस्त्या, p 19, 21.
 अगस्ति, p 19, n.
 अगाध, p 64, 15.
 अगार, p 79, 5.
 अगुरु, p 171, 28. p 100, 43.
 अगुरुशिंशपा, p 100, n.
 अमासी, p 180, 21.
 अमि, p 10, 48.
 अमिकाण, p 11, 53.
 अमिचित्, p 177, 11.
 अमिचाला, p 115, 12.
 अमिभू, p 7, 35.
 अमिमय, p 101, 46.
 अमिमुखी, p 96, 23.
 अमिशिख, p 170, 25.
 अमिशिखा, p 113, 6.
 p 118, 2.
 असीध, p 179, n.
 अम्युत्पात, p 27, 10.
 अय, p 88, 12. p 273, 7.
 अयज, p 147, 43.

अयजन्मन्, p 175, 3.
 अयणि, p 273, n.
 अयणी, p 273, n.
 अयतःसर, p 208, 40.
 अयतस्, p 378, 7.
 अयमांस, p 154, 15.
 अयसर, p 208, n.
 अयाण्य, p 352, 185.
 अयिम, p 147, n. p 278, n.
 अप्रिय, p 147, 43. p 273, 7.
 अग्रीय, p 147, n. p 273, 7.
 अग्रेदिधिपु, p 142, 23.
 अग्रेसर, p 208, 40.
 अग्यु, p 147, n. p 273, 7.
 अघ, p 307, 28. p 31, n.
 अघमर्घण, p 188, 47.
 अघमर्घणी, p 188, n.
 अघ्नग, p 237, 67.
 अङ्ग, p 19, 18. p 298, 4
 अङ्गी, p 46, n.
 अङ्गुर, p 87, 4.
 अङ्गुण, p 202, 9.
 अङ्गूर, p 87, n.
 अङ्गोठ, p 93, 9.
 अङ्ग, p 46, 5.
 अङ्ग, p 156, 21. p 39, 4.
 p 378, 7. p 381, 19.
 अङ्गद, p 166, 9.

अङ्गन, p 81, 13.
 अङ्गना, p 137, 3.
 अङ्गविलेप, p 49, 16.
 अङ्गसंस्कार, p 169, 22.
 अङ्गहार, p 49, 16.
 अङ्गहारि, p 49, n.
 अङ्गार, p 228, 30.
 अङ्गारक, p 21, 27.
 अङ्गारधानिका, p 227, 29.
 अङ्गारवल्ली, p 97, 29.
 अङ्गारवल्ली, p 107, 8.
 अङ्गारशकटो, p 227, 29.
 अङ्गिरसः, p 21, n.
 अङ्गीकार, p 34, 14.
 अङ्गीकृत, p 285, 58.
 अङ्गुरि, p 159, n.
 अङ्गुरो, p 159, n.
 अङ्गुरोयक, p 166, n.
 अङ्गुल, p 159, n.
 अङ्गुलि, p 159, n.
 अङ्गुलिप्रश्न, p 241, 86.
 अङ्गुलिमुद्रा, p 166, 9.
 अङ्गुली, p 159, 33.
 अङ्गुलोयक, p 166, 9.
 अङ्गुष्ठ, p 159, 33.
 अङ्गुस्, p 31, n.
 अङ्घ्रि, p 156, n.
 अङ्घ्रिवल्लिका, p 107, 11.

अचण्डी, p 238, 71.
 अचल, p 84, 1.
 अचला, p 73, 2.
 अच्युत, p 4, 14.
 अर्चि, p 11, n.
 अच्युतायज, p 4, 18.
 अच्छ, p 64, 14. p 308, 31.
 अक्कभल्ल, p 127, 4.
 अज, p 239, 16. p 308, 32.
 अजकव, p 6, n.
 अजकाव, p 6, n.
 अजगन्धिका, p 119, 5.
 अजगर, p 57, 5.
 अजगव, p 6, 30.
 अजगाव, p 6, n.
 अजननि, p 296, n.
 अजन्य, p 217, 77.
 अजमोदा, p 120, 10.
 अजशृङ्गी, p 114, 7.
 अजस्र, p 13, 61.
 अजा, p 239, 76.
 अजाजी, p 229, 36.
 अजाजीव, p 250, 11.
 अजानेय, p 202, n.
 अजित, p 318, 64.
 अजिन, p 187, 46.
 अजिनपत्रा, p 132, 26.
 अजिनयोनि, p 128, 8.

- अजिर, p 81, 13. p 351, 183. अजिमन्, p 7, 31.
 अजित, p 276, 21. अयो, p 205, n.
 अजित्मग, p 212, 54. अयोयस्, p 274, 12,
 अजोकव, p 6, n. अयु, p 225, 20. p 274, 11.
 अजोवनि, p 296, n. अण्ड, p 135, 37.
 अज्जुका, p 48, 11. अण्डकोश, p 157, n.
 अज्ज, p 268, 38. p 270, 48. अण्डकाष, p 157, 27.
 अक्षित, p 283, 47. अण्डज, p 65, 17. p 134, 33.
 अञ्जन, p 16, 5. p 271, 51.
 अञ्जनकोशी, p 116, 18. अतट, p 84, 4.
 अञ्जना, p 16, 6. अतलस्पर्श, p 64, 15.
 अञ्जनावती, p 16, 6. अतसो, p 225, 20.
 अञ्जलि, p 160, 36. अति, p 372, 3. p 376, 2.
 अञ्जसा, p 376, 2. p 379, 12. p 377, 5.
 अञ्जटा, p 116, 15. अतिक्रम, p 214, 64. p 295, 33.
 अटनि p 212, n. p 343, 152.
 अटनी, 212, 52. अतिचरा, p 120, 11.
 अटवि, p 86, n. अतिच्छत्र, p 125, 32.
 अटवी, p 86, 1. अतिच्छत्रा, p 122, 17.
 अटरुष, p 110, 22. अतिजव, p 209, 41.
 अटरुष, p 110, n. अतिथि, p 183, 33.
 अटा, p 184, n. अतिथो, p 183, n.
 अटाव्या, p 184, 35. अतिनिर्हारिन्, p 36, 19,
 अट्ट, p 80, 12. अतिनु, p 63, 14.
 अट्या, p 184, n. अतिपथिन्, p 76, 16
 अणक, p 272, 4. p 272, n. अतिपात, p 184, 36. p 295,
 अणय, p 221, n. 33.
 अणि, p 205, 24. अतिबल, p 209, n.

- अतिमात्र, p 13, 62.
 अतिमुक्त, p 103, 52.
 अतिमुक्तक, p 92, 7.
 अतिरिक्त, p 277, 25.
 अतिविषा, p 109, 18.
 अतिवेत्त, p 13, 62.
 अतिशक्तिता, p 216, 71.
 अतिशय, p 13, 61. p 289, 11.
 अतिसर्जन, p 294, 28.
 अतिसारकिन् p 153, 10.
 अतिसौरभ p 94, 14.
 अतीन्द्रिय, p 278, 28,
 अतीव, p 376, 2,
 अस्तिका, p 49, n.
 अत्यन्तकोपन, p 266, 32.
 अत्यन्तोन, p 209, 44.
 अत्यय, p 218, 84. p 343, 152.
 अत्यर्थ, p 13, 62.
 अत्यल्प p 274, 12.
 अत्याहित, p 322, 80.
 अय, p 373, 8.
 अथो, p 373, 8.
 अदध, p 274, 12.
 अदर्श, p 26, n. p 174, n.
 अदर्शन, p 292, 22.
 अदितिनन्दन, p 2, 3.
 अदृष्ट, p 153, 12.
 अदृष्ट, p 198, 30.
 अदृष्टि, p 55, 37.
 अङ्गा, p 379, 12.
 अङ्गुत, p 50, 19.
 अङ्गर, p 263, 20.
 अङ्ग, p 382, 20.
 अङ्गि, p 84, 1. p 347, 165.
 अङ्गुवादिन्, p 3, 9.
 अङ्ग, p 56, n.
 अङ्गम, p 272, 3. p 342, 146.
 अङ्गमर्ष, p 221, 5.
 अङ्गर, p 354, 191. p 161, 41.
 अङ्गरतस्, p 383, n.
 अङ्गरस्ताव, p 383, n.
 अङ्गरात्, p 383, n.
 अङ्गरेण, p 383, n.
 अङ्गरेयुस्, p 382, n.
 अङ्गरौ, p 161, n.
 अङ्गस्तात्, p 283, n.
 अङ्गामार्गव, p 107, n.
 अधिक, p 240, 80.
 अधिकर्त्ति, p 261, 11.
 अधिकार, p 207, 31.
 अधिकार, p 198, 31.
 अधिकृत, p 192, 7.
 अधिकृति, p 268, 42.
 अधिकृत्या, p 85, 7.
 अधिप, p 261, 11.
 अधिभू, p 261, 11.

- अधिरोद्धिणी, p 82, 18.
 अधिवासन, p 173, 36.
 अधिविन्ना, p 138, 7.
 अधिअयणी, p 227, 29.
 अधिष्ठान, p 336, 128.
 अधीन, p 262, 16.
 अधीर, p 264, 26.
 अधीश्वर, p 191, 2.
 अधुना, p 383, 23.
 अधृष्ट, p 264, 26.
 अधोऽङ्ग, p 169, 18.
 अधोक्षज, p 4, 16.
 अधोभुवन, p 56, 1.
 अधोमुख, p 266, 33.
 अधोलोक, p 56, n.
 अधोमुखी, p 266, n.
 अध्यक्ष, p 97, n. p 192, 6. p 365, 227.
 अध्यङ्ग, p 106, n.
 अध्यवसाय, p 52, 29.
 अध्यापक, p 176, 6.
 अध्याहार, p 33, 12.
 अध्यक्षा, p 138, 7.
 अधोषणा, p 183, 32.
 अध्वग, p 195, 17.
 अध्वगा, p 195, n.
 अध्वनीन, p 195, 17.
 अध्वनीना, p 195, n.
 अध्वन्, p 76, n.
 अध्वन्य, p 195, 17.
 अध्वन्या, p 195, n.
 अध्वर, p 178, 13.
 अध्वर्यु, p 178, 16.
 अन, 379, n.
 अनक, p 272, n.
 अनकडुन्दुभि, p 4, n.
 अनक्षर, p 43, 21.
 अनक्ष, p 5, 20.
 अनक्ष, p 64, 14.
 अनङ्गुही, p 235, n.
 अनङ्गुह, p 235, 60.
 अनङ्गाहो, p 235, n.
 अनध्यक्ष, p 278, n.
 अनन्त, p 15, 1. p 323, 84. p 57, 4.
 अनन्ता, p 73, 2. p 107, 10. p 118, 2. p 123, 24. p 112, 30.
 अनन्यज, p 5, 21.
 अनन्यवृत्ति, p 278, 29.
 अनमितपक्ष, p 270, n.
 अनया, p 343, 151.
 अनर्घक, 43, 21.
 अनल, p 10, 50.
 अनवधानता p 53, 30.
 अनवरत, p 13, 61.
 अनवरार्द्ध, p 273, 7.

- अन्नस्, p 204, 20.
 अन्नाकुल, p 354, 192.
 अन्नागतार्चवा, p 139, 8.
 अन्नादर, p 50, 22.
 अन्नामय, p 150, 1.
 अन्नामिका, p 159, 33.
 अन्नायासहत, p 282, 44.
 अन्नारत, p 13, 61.
 अन्नार्थवित्त, p 119, 8.
 अन्नाहत, p 167, 13.
 अन्नि, p 385, n.
 अन्निमिष, p 363, 220.
 अन्निरुद्ध, p 5, 22.
 अन्निल, p 2, 5. p 12, 57.
 अन्निश, p 13, 61.
 अन्नोक्त, p 210, 46. p 216, 73.
 अन्नोक्तश्च, p 192, 6.
 अन्नोक्तिनो, p 210, 46.
 अन्न, p 373, 9.
 अन्नुक, p 264, 23,
 अन्नुकम्पा, p 49, 18.
 अन्नुकषे, p 206, 25.
 अन्नुकर्षेन्, p 206, n.
 अन्नुकल्प, p 185, 39.
 अन्नुकामोन, p 209, 44.
 अन्नुकार, p 291, 17.
 अन्नक्रम, p 184, 36.
 अन्नक्राश, p 49, 18.
 अन्नग, p 278, 28.
 अन्नपद, p 290, 13.
 अन्नचर, p 208, 39.
 अन्नज, p 147, 43.
 अन्नजीविन्, p 193, 9.
 अन्नतर्पण, p 257, 43.
 अन्नतर, p 63, n,
 अन्नताप, p 51, 25.
 अन्नत्तम, p 273, 6.
 अन्नवर, p 354, 192.
 अन्नपद, p 278, 28.
 अन्नपदोना, p 254, 31.
 अन्नपमा, p 16, 6.
 अन्नज्ञव, p 208, 39.
 अन्नबन्ध, p 328, 101.
 अन्नभोध, p 170, 24.
 अन्नभव, p 294, 27.
 अन्नभाव, p 360, 211. p 50, 21.
 अन्नमति, p 26, 8.
 अन्नयोग, p 41, 10.
 अन्नरोध, p 170, n. p 194, 12.
 अन्नलाप, p 42, 16.
 अन्नवर्त्तन, p 194, 12.
 अन्नवत्सर, p 30, n.
 अन्नशक्त, p 390, 17.
 अन्नशय, p 343, 150.
 अन्नकुप्, p 180, n.
 अन्नष्ण, p 252, 19.

अनुहार, p 291, 17.
 अनहार्य, p 183, n.
 अनूक, p 301, 13.
 अनुचान, p 177, 9.
 अबून, p 275, n.
 अनूनक, p 275, 15.
 अनूप, 75, 10.
 अनूर, p 22, 33.
 अनुषर, p 74, n.
 अटुज, p 270, 46.
 अटुत, p 43, 22. p 220, 2.
 अनेकप, p 200, 2.
 अनेडमूक, p 268, n.
 अनेहस, p 24, n.
 अनो, p 379, n.
 अनोकह, p 87, 5.
 अन्तःपुर, p 80, 11.
 अन्त, p 218, 85.
 अन्तक, p 11, 54.
 अन्तर, p 353, 189.
 अन्तरा, p 378, 10.
 अन्तराय, p 292, 19.
 अन्तराल, p 16, 7.
 अन्तरिक्ष, p 15, 1.
 अन्तरोक्ष, p 15, n.
 अन्तरोप, p 62 8.
 अन्तरोय, p 169, 18.
 अन्तरे, p 378, 10.

अन्तरेण, p 376, 3. p 379, 10.
 अन्तर्गत, p 280, 36.
 अन्तर्द्वार, p 81, 14.
 अन्तर्द्धा, p 18, 14.
 अन्तर्द्धि, p 16, 14.
 अन्तर्मानस, p 260, 8.
 अन्तर्वैष्णव, p 192, 8.
 अन्तर्वीक्षी, p 142, 22.
 अन्तर्वैष्णव, p 260, 6.
 अन्तावसायिन्, p 250, 10.
 अन्तिक, p 275, 17.
 अन्तिकतम, p 275, 18.
 अन्तिका, p 49, 15. p 227, 29.
 अन्तिकाश्रय, p 292, 19.
 अन्तिम, p 275, n. p 578, n.
 अन्तेवासिन्, p 252, 20. p 177,
 10.
 अन्त्य, p 278, 30.
 अन्त, p 155, 17.
 अन्दि का, p 227, n.
 अन्दुक, p 202, 9.
 अन्दूक, p 202, n.
 अन्ध, p 233, 48. p 60, n. p
 330, 105.
 अन्धकरिपु, p 6, 29.
 अन्धकार, p 56, 3.
 अन्धतमस, p 56, 3.
 अन्धस्, p 233, n.

अन्धातमस, p 56, n.

अन्य, p 68, 26.

अत्र, p 233, 48. p 285, 60.

अन्य, p 279, 32.

अन्यतर, p 279, 32.

अन्यतरेषु, p 382, n.

अन्येभ्यः, p 382, n.

अन्वत्, p 278, 28.

अन्वच्, p 278, n.

अन्वय, p 175, 1.

अन्ववाय, p 175, 1.

अन्वाहार्ये, p 183, 31.

अन्वाहार्यक, p 183, n.

अन्विष्ट, p 284, 54.

अन्वीक्षण, p 294, n.

अन्वीची, p 278, n.

अन्वेष्टण, 294, n.

अन्वेष्टा, p 183, 31.

अन्वेष्टित, p 284, 54.

अपकारगो, p 42, 14.

अपक्रान्त, p 217, 80.

अपगा, p 69, 30.

अपघन, p 156, 21.

अपचय, p 291, 16.

अपचायित, p 284, 51.

अपचित, p 284, 51.

अपचित्ति, p 319, 70.

अपटान्तर, p 275, 17.

अपटु, p 152, 9.

अपत्य, p 144, 28.

अपत्रपा, p 51, 23.

अपत्रपिष्ठा, p 265, 28.

अपघ, p 77, 17.

अपघिन्, p 77, 17.

अपदान, p 286, n.

अपदान्तर, p 275, n.

अपदिष्ट, p 16, 7.

अपदेश, p 53, 33. p 362, 218.

अपधस्त, p 268, 39. p 282, n.

अपधंश, p 38, 2.

अपधंस, p 38, n.

अपमान, p 217, 80.

अपरस्पर, 286, n.

अपरस्परा, p 286, n.

अपरार्जिता, p 110, 22. p 121, 15.

अपराद्धपक्ष, p 208, 36.

अपराध, p 197, 26.

अपराह, p 25, 3.

अपरेषु, p 382, n.

अपर्णा, p 7, 33.

अपलाप, p 42, 17.

अपवर्ग, p 35, 16.

अपवर्जन, p 182, 29.

अपवाद, p 41, 13. p 326, 91.

अपवारण, 18, 14.

- अपशब्द, p 251, n.
 अपशब्द, p 38, 2.
 अपशु, p 279, 33.
 अपसद, p 251, 16.
 अपसर्प, p 194, 13.
 अपसय, p 279, 34.
 अपस्कर, p 205, 23.
 अपस्नात, p 263, 19.
 अपहार, p 291, 16.
 अपाङ्ग, p 162, 45. p 305, 22.
 अपान, p 157, 24. p 12, 59.
 अपामार्ग, p 107, 7.
 अपाम्यति, p 60, 2.
 अपावृत्त, p 262, 15.
 अपासङ्ग, p 212, n.
 अपासन, p 218, 82.
 अपाचो, p 15, n.
 अपि, p 374, 10.
 अपिगोर्ण, p 285, 59.
 अपिधान, p 18, 14.
 अपिनङ्ग, p 207, 33.
 अपोनस, p 150, n.
 अपूप, p 232, 48.
 अपोगण्ड, p 148, n.
 अपेदिक्ता, p 123, n.
 अप, p 60, n.
 अप्यति, p 12, 56.
 अप्यत्त, p 11, 52.
 अपकाण्ड, p 88, 9.
 अपगुण, p 276, 21.
 अपत्यक्ष, p 278, 28.
 अपधान, p 274, 9.
 अप्राग्य, p 274, 9.
 अप्रिया, p 67, n.
 अपुरस्, p 2, 6. p 10, 47.
 अपल, p 87, 7.
 अपज, p 43, 21.
 अपजमुख, p 267, 36.
 अपध्य, p 43, n.
 अपला, p 137, 2.
 अपाद्य, p 279, 33.
 अपज, p 18, 16. p 309, 34.
 अपज्योति, p 3, 12.
 अपद्, p 30, 20. p 325, 91.
 अप्य, p 15, n.
 अप्यमुः, p 16, n.
 अप्यि, p 63, n.
 अप्रक्षण, p 43, 14.
 अप्राक्षण, p 48, n.
 अभय, p 125, 30.
 अभया, p 100, 39.
 अभायण, p 184, 35.
 अभिक, p 264, 24.
 अभिक्रम, p 214, n.
 अभिख्या, p 345, 158. p 40, n.
 अभिग्रस्त, p 337, 131.

- अभिगृह, p 290, 13.
 अभिगृह्य, p 291, 17.
 अभिघाति, p 193, 11.
 अभिघातिन्, p 193, n.
 अभिचार, p 291, 19.
 अभिजन, p 175, 1. p 331, 110.
 अभिजात, p 323, 84.
 अभित, p 375, 17.
 अभिधान, p 40, 3.
 अभिधा, p 40, n.
 अभिधा, p 51, 24.
 अभिनय, p 49, 16.
 अभिनव, p 273, 27.
 अभिनवोद्भिद्, p 87, 4.
 अभिनिर्मुक्त, p 190, 54.
 अभिनिर्याण, p 214, 63.
 अभिनीत, p 197, 24.
 अभिपन्न, p 337, 131.
 अभिप्राय, p 292, 20.
 अभिभूत, p 268, 40.
 अभिमान, p 50, 22. p 332, 113.
 अभियाति, p 193, n.
 अभियातिन्, p 193, n.
 अभियोग, p 290, 13.
 अभिरूप, p 338, 134.
 अभिलाव, p 293, 24.
 अभिलाष, p 52, 28.
 अभिलाषुक, p 263, 22.
 अभिवाद, p 42, 14.
 अभिवादक, p 265, 28.
 अभिवादन, p 185, 40.
 अभियाति, p 287, 6.
 अभिशक्त, p 269, 43.
 अभिशक्ति, p 183, 32.
 अभिशाप, p 41, 11.
 अभिषेचन, p 41, n.
 अभिषङ्ग, p 287, n. p 306, 25.
 अभिषव, p 257, 42. p 188, 46.
 अभिषत्, p 230, 39.
 अभिषेचन, p 214, 63.
 अभिष्टुत, p 235, 59.
 अभिसम्पात, p 216, 73.
 अभिसर, p 208, 39.
 अभिसारिका, p 139, 10.
 अभिहत, p 268, n.
 अभिहार, p 291, 17. p 348, 170.
 अभिहित, 284, 57.
 अभोक्त, p 264, 24.
 अभोक्ष, p 379, 11, p 376, 1.
 अभोक्षित, p 272, 3.
 अभोष्ट, p 109, 19.
 अभोषक, p 287, 6.
 अभोष्ट, p 272, 3.

अभ्यय, p 275, 17.
 अभ्यन्तर, p 16, 7.
 अभ्यमित, p 152, 9.
 अभ्यमित्रोण, p 209, 43.
 अभ्यमित्रोयः, p 209, 43.
 अभ्यमित्रः, p 209, 43.
 अभ्यर्ण, p 275, 17.
 अभ्यवक्तृण, p 291, 7.
 अभ्यवक्त्रन्दन, p 217, 78.
 अभ्यवहन्त, p 289, 60.
 अभ्याख्यान, p 41, 11.
 अभ्यगारिक, p 261, 13.
 अभ्यादान, p 293, 26.
 अभ्यान्त, p 152, 9.
 अभ्यामर्द, p 216, 74.
 अभ्याश, p 275, n.
 अभ्यास, p 275, 16.
 अभ्यासादन, p 217, 78.
 अभ्याहार, p 291, n.
 अभ्युदित, p 190, 54.
 अभ्युपगम, p 34, 14.
 अभ्युपपत्ति, p 290, 13.
 अभ्युघ, p 223, n.
 अभ्युघ, p 232, 47.
 अभ्योघ, p 232, n.
 अध, p 15, 1.
 अधक, p 244, 100.
 अधपुष्य, p 93, 10.

अधमातङ्ग, p 9, 42.
 अधमु, p 16, 6.
 अधमुवल्लभ, p 9, 42. /
 अधि, p 63, 13.
 अधिय, p 16, 9.
 अधो, p 63, n.
 अधेष, p 197, 24.
 धमण्ड, p 98, n.
 धमत्र, p 229, 33.
 धमर, p 1, 2.
 धमरा, 8, n.
 धमरावती, p 8, 40.
 धमर्त्य, p 2, 3.
 धमर्ष, p 51, 26.
 धमर्षण, p 266, 32.
 धमल, p 244, 100.
 धमलक, p 397, 23.
 धमांस, p 147, 44.
 धमा, p 374, 11.
 धमाय, p 192, 4.
 धमानस्य, p 59, 3.
 धमास्यो, p 26, n.
 धमासासो, p 26, n.
 धमावसो, p 26, n.
 धमावस्था, p 25, 8.
 धमावासी, p 26, n.
 धमावासा, p 26, 8.
 धमिन्, p 193, 11.

अभिष, p 154, n.

अमुत्र, p 378, 8.

अमृताल, p 125, 30.

अमृत, p 9, 44. p 182, 28. p
322, 78. p 60, 3.

अमृता, p 99, 38. p 100, 39.
p 106, 1.

अमृतान्धस्, p 2, 3.

अमोघा, p 99, 35. p 110.
24.

अम्बर, p 351, 183. p 15, 1.

अम्बरिष, p 228, n.

अम्बरोष, p 228, 30.

अम्बु, p 248, 2.

अम्बुहा, p 103, 52. p 106, 3.
p 119, 6.

अम्बा, p 48, 14. p 7, n.

अम्बिका, p 7, 33.

अम्बु, p 61, 4.

अम्बुकण, p 17, 13.

अम्बुज, p 100, 41.

अम्बुमृत, p 16, 8.

अम्बुवाहिनी, p 63, n.

अम्बुवेतस्, p 93, 11.

अम्बुसेचनी, p 63, n.

अम्बूलत, p 43, 21.

अम्भस्, p 61, 4.

अम्भोदह, p 71, 41.

अम्भोदह, p 71, n.

अम्भय, p 61, 5.

अम्भतक, p 92, n.

अम्भ, p 35, 18.

अम्भ, p 35, n.

अम्भलोलिका, p 119, 6.

अम्भवेतस्, p 119, 6.

अम्भान, p 104, 54.

अम्भिका, p 96, 24.

अम्भोका, p 96, n,

अम्भ, p 32, 5.

अम्भन, p 28, 13. p 76, 15.

अम्भस्, p 390, n. p 244, 98.

अम्भि, p 381, 18.

अम्भुधिक, p 208, 35.

अम्भुधोय, p 208, 35.

अम्भोय, p 226, 25.

अम्भ, p 13, 60.

अम्भदह, p 391, 18.

अम्भट, p 99, n.

अम्भणि, p 179, 18.

अम्भणी, p 179, n.

अम्भण, p 86, 1.

अम्भणानी, p 86, 1.

अम्भन्ति, p 160, 37.

अम्भ, p 272, n.

अम्भ, p 13, n.

अम्भर, p 82, 17.

अररि, p 82, n.

अररो, p 82, n.

अरलु, p 99, n.

अरविन्द, p 71, 39.

अराति, p 193, 11.

अराल, p 171, 29. p 276, 20. अर्चित, p 283, n. p 284, 51.

अरि, p 193, 10.

अरित्र, p 63, 13.

अरिभेद, p 98, 30.

अरिष्ट, p 93, 12. p 80, 8. p 126, 33.

121, 14. p 310, 38. p 131, अर्जुनो, p 237, 67.

20. p 80, 8. p 234, 53.

अरिष्टदुष्टयो, p 269, 44.

अरुण, p 22, 31. p 22, 33.

p 37, 25 p 314, 51.

अरुणा, p 109, 18.

अरुनुद, p 279, 33.

अरुण्वर, p 96, 23. p 354, 191. अर्थ, p 325, 88. p 242, 91.

अरुस्, p 151, 5.

अरोक, p 283, 49.

अर्क, p 22, 31. p 299, 4.

p 105, 61.

अर्कपथ, p 105, 61.

अर्कबन्धु, p 3, 10.

अर्काङ्क, p 105, 61.

अर्गल, p 82, 17.

अर्गला, p 82, n.

अर्गली, p 82, n.

अर्च, p 307, 28.

अर्घ्य, p 183, 32.

अर्घ्या, p 183, n.

अर्घ्या, p 184, 34. p 256, 36.

अर्चि, p 11, 52.

अर्चित, p 283, n. p 284, 51.

अर्चिस्, p 367, 232.

अर्जक, p 105, 60.

अर्जुन, p 37, 22. p 96, 25.

p 126, 33.

अर्जुनो, p 237, 67.

अर्णव, p 60, 1.

अर्णस्, p 61, 4.

अर्त्तगल, p 104, 55.

अर्त्तन, p 295, 32.

अर्त्ति, p 320, 70.

अर्त्तिका, p 49, n.

अर्थ, p 325, 88. p 242, 91.

अर्थना, p 183, 32. p 287, 6.

अर्थप्रयोग, p 221, 4.

अर्थशास्त्र, p 39, 5.

अर्थिन्, 193, 9, p 270, 49.

अर्थ्य, p 245, 104. p 346, 162.

अर्दना, p 287, 6.

अर्दनि, p 391, n.

अर्दित, p 283, 47.

अर्ज, p 18, 17.

अर्जचक्रा, p 111, 27.

- अर्द्धनाव, p 63, 14.
 अर्द्धरात्र, p 25, 6.
 अर्द्धर्ष, p 397, 32.
 अर्द्धहर, p 166, 7.
 अर्द्धाहक, p 169, 20.
 अर्बुद, p 391, 19. p 397, 33.
 अर्भक, p 135, 38.
 अर्म, p 393, 34.
 अर्य, p 342, 148.
 अर्यमन्, p 21, 29.
 अर्या, p 140, 14.
 अर्याणी, p 140, 15.
 अर्या, p 140, 15.
 अर्बन्, p 272, 3. p 202, 12.
 अर्वाक्, p 380, 16.
 अर्वाच्, p 380, 16.
 अर्श, p 151, n.
 अर्शरोगवृत्त, p 152, 10.
 अर्शस, p 152, 10.
 अर्शस्, p 151, 5.
 अर्शाघ्न, p 123, 22.
 अर्शस्, p 151, n.
 अर्हणा, p 184, 34.
 अर्हित, p 284, 51.
 अलं, p 379, 11. p 374, 13.
 अल, p 245, 104.
 अलक, p 252, n. p 162, n.
 अलका, p 14, 66.
 अलहा, p 171, 26.
 अलह्मी, p 59, 2.
 अलगर्ह, p 57, 5.
 अलगर्ह, p 57, n.
 अलगर्ह, p 57, n.
 अलङ्कारिण, p 164, 1. p 265, 29.
 अलङ्कर्तृ, p 164, 1.
 अलङ्कर्मीण, p 262, 18.
 अलङ्कार, p 164, 3.
 अलङ्कृत, p 164, 2.
 अलङ्कियता, p 164, 2.
 अलङ्गर, p 228, n.
 अलङ्गोविक, p 403, n.
 अलङ्गोविका, p 403, n.
 अलर्क, p 252, 22. p 105, 61.
 अलवाल, p 68, n.
 अलस, p 252, 19.
 अलात, p 228, 30.
 अलातु, p 123, n.
 अलातू, p 123, 21.
 अलि, p 130, 14. p 133, 29.
 अलिक, p 161, 43.
 अलिगर्ह, p 57, n.
 अलिङ्गर, p 228, 31.
 अलिन्, p 130, n.
 अलिन्द, p 31, n.
 अलोक, p 161, n. p 301, 12.

- अलु, p 228, n.
 अल्प, p 274, 11.
 अल्पतनु, p 149, 48.
 अल्पमारिष, p 118, 1.
 अल्पसरस्, p 68, 28.
 अल्पिष्ठ, p 274, 12.
 अल्पीयस्, p 274, 12.
 अवकर, p 82, 18.
 अवकीर्णिन्, p 190, 53.
 अवकृष्ट, p 268, 39.
 अवकेभिन्, p 87, 7.
 अवक्रय, p 240, 80.
 अवगणित, p 284, 56.
 अवगत, p 285, 57.
 अवगीत, p 281, 42.
 अवग्रह, p 17, 12. p 201, 6.
 अवग्रह, p 17, 12. p 201, n.
 p 296, n.
 अवक्षुरित, p 54, n.
 अवचूर्णित, p 282, 43.
 अवज्ञा, p 51, 23.
 अवज्ञात, p 284, 56.
 अवट, p 56, 2.
 अवटि, p 56, n.
 अवटोट, p 148, 45.
 अवटु, p 161, 39.
 अवतंस, p 366, 229.
 अवतमस, p 56, 3.
 अवतोक्ता, p 237, 68.
 अवदंश, p 257, 40.
 अवदात, p 37, 22.
 अवदान, p 286, 3.
 अवदारण, p 222, 12.
 अवदाह, p 125, 30.
 अवदीर्ण, p 280, 39.
 अवय, p 272, 4.
 अवधि, p 328, 102.
 अवधान, p 53, n.
 अवध्वस्त, p 282, 43.
 अवन, p 287, 4. p 296, n.
 अवन्त, p 276, 20.
 अवनय, p 294, n.
 अवनाट, p 148, 45.
 अवनाय, p 294, 27.
 अवनि, p 73, 3. p 385, n.
 अवनी, p 73, n.
 अवन्तिसोम, p 230, 22.
 अवनञ्ज, p 46, n.
 अवन्ध्य, p 87, 3.
 अवन्ध्य, p 182, 27.
 अवन्धट, p 148, 45.
 अवम, p 272, 3.
 अवमत, p 284, 56.
 अवमर्द्द, p 217, 78.
 अवमानना, p 51, 23.
 अवमानित, p 284, 56.

- अवयव, p 156, 21.
 अतर, p 201, 8.
 अतरज, p 147, 43.
 अवरति, p 296, 37.
 अवर्वण, p 248, 1.
 अवरोण, p 232, 13.
 अवरोध, p 30, 12.
 अवरोधन, p 30, 11.
 अवरोध, p 33, 11.
 अवर्ण, p 41, 13.
 अवलम्ब, p 158, 30.
 अवलक्ष, p 37, n.
 अवलगुज, p 108, 14.
 अवनाद, p 197, 25. p 326, n.
 अवश्य, p 330, 16.
 अवस्थाय, p 19, 19.
 अव्यक्तवर्ण, p 233, 71.
 अव्युत्थ, p 330, 107.
 अवसर, p 293, 24.
 अवसर्प, p 194, n.
 अवसय, p 279, n.
 अवसान, p 296, 38.
 अवसित, p 283, 48. p 226, n.
 p 285, 57.
 अवस्तर, p 155, 18. p 348, 169.
 अवस्था, p 32, 7.
 अवहार, p 66, 21.
 अवहित्या, p 54, 34.
 अवहित्य, p 54, n.
 अवहेल, p 51, 23.
 अवहेला, p 51, n.
 अताकपुष्पो, p 122, 18.
 अत्राय, p 276, 20.
 अवाची, p 15, 3. p 266, n.
 अवाच्, p 261, n. p 383, n. p
 266, 33.
 अवात्ता, p 43, 21.
 अवार, p 62, 8. p 398, 35.
 अवार्णारः, p 60, n.
 अवासम्, p 233, 39.
 अवि, p 360, 209. p 142, n.
 अविम, p 102, 43.
 अवित, p 284, 55.
 अविद्धकर्णा, p 106, n.
 अविद्धकर्णी, p 106, n.
 अविद्या, p 35, 16.
 अविनीत, p 264, 23.
 अविरत, p 13, 61.
 अविरा, p 142, 20.
 अविलम्बन, p 279, n.
 अविलम्बित, p 13, 60. p 279, 32.
 अविसृष्ट, p 43, 22.
 अवो, p 142, n.
 अवोरा, p 139, 11.
 अवेक्षा, p 294, 23.
 अद्ध, p 324, n.

- अयि, p 60, 1.
 अयिकफ, p 246, 105.
 अयक्त, p 318, 64.
 अयक्तराग, p 37, 25.
 अयणा, 106, 5.
 अयथा, p 100, 39. p 120, 11.
 अयय, p 398, 34.
 अयवर्हित p 275, 17.
 अशन, p 96, n.
 अशनाया, p 234, 54.
 अशनायित, p 263, 20.
 अशनि, p 9, 43.
 अशनी p 9, n.
 अशितङ्गवीन, p 235, n.
 अशिथी, p 139, 11.
 अशेष, p 275, 14.
 अशेकरोहिणी, p 105, 4.
 अशोका p 106, n.
 अश्वगर्भ, p 243, 92.
 अश्वज, p 245, 104.
 अश्वन्, p 84, 4.
 अश्वन्त, p 227, 29.
 अश्वरी, p 152, 7.
 अश्वसार, p 244, 99.
 अश्व, p 162, n. p 164, n.
 अश्वप, p 11, n.
 अश्वान्त, p 13, 61.
 अश्वि, p 214, 61.
 अश्वी, p 214, n.
 अश्वु, p 162, 44.
 अश्वील, p 43, 19.
 अश्व, p 202, 11.
 अश्वयुज, p 29, n.
 अश्वकर्णक, p 96, 25.
 अश्वत्थ, p 91, 1.
 अश्वमेधीय, p 203, 13.
 अश्वयुज, p 20, 23.
 अश्ववडव, p 390, 16.
 अश्ववडम, p 390, 16.
 अश्ववडगे, p 390, n.
 कश्चा, p 203, 14.
 अश्वरोह, p 206, 28.
 अश्विनी, p 29, 23.
 अश्विनीमुत्, p 10, 46.
 अश्विन, p 10, 47.
 अश्वीय, p 203, 16.
 अघडत्तोण, p 196, 22.
 अघाठ, p 29, 16. p 187, n.
 अघाठक, p 29, n.
 अष्टापद, p 258, 46. p 243, 95.
 अक्षीवत्, p 156, 23.
 असंहत्, p 110, n.
 असकृत्, p 376, 1.
 असती, p 139, 10.
 असतोमुत्, p 143, 26.
 असन, p 96, 21.

असमोद्यकारिन्, p 262, 17.

असार, p 273, 6.

असि p 213, 57.

असिकी, p 141, 18.

असित, p 37, 23.

असिधावक, p 249, 7.

असिधेनुका, p 214, 60.

असिपुत्रो, p 214, 60.

असिहेति p 208, 38.

असु p 219, n.

असुधारण, p 219, 88.

असर, p 2, 7.

असुरी, p 225, n.

असूक्ष्ण p 51, n.

असूर्क्ष्ण, p 51, n.

असूक्ष्ण, p 51, 23.

असूर्क्ष्ण, p 51, n.

असूया, p 51, 24.

असूयरा, p 154, 13.

असूयरा p 154, n.

असूय, p 154, 15.

असूपाटो, p 400, n.

असेचनक, p 272, 2.

असेम्यसर, p 267, 37.

अस्त, p 84, 2. p 280, 37.

अस्तम्, p 381, 17.

अस्ति, p 381, 18.

अस्तु, p 379, 13.

अस्त, p 347, 166. p 211, 50.

अस्तिन्, p 209, n.

अस्थिर, p 269, 43.

अस्तुटवाच्, p 267, 37.

अस्तन्त, p 227, n.

अस्तपुष्य, p 115, 10.

अस, p 154, 15. p 162, 44.

असप, p 11, 55.

असु, p 162, 44.

असच्छन्द, p 262, 16.

असप, p 2, 3.

असर, p 267, 37.

असाध्याय, p 289, 53.

अहयु, p 271, 50.

अहपति, p 22, 32.

अहकार, p 50, 22.

अहकारवत्, p 271, 50.

अहन्, p 24, n.

अहमहमिका, p 216, 70.

अहमूर्जिका, p 215, 68.

अहमति, p 35, 16.

अहपति, p 22, 32.

अहर्मुख, p 24, 2.

अहकार, p 22, 30.

अहह, p 376, 18.

अहार्य, p 84, 1.

अहि, p 370, 240. p 57, 6.

अहित, p 193, 11.

अहितुण्डिक, p 58, 11.

अहिमय, p 198, 30.

अहिभुज, p 308, 32.

अहेर, p 109, 20.

अडो, p 377, n. p 378, 9.

अहोरात्र, p 27, 12.

अक्राय, p 376, 2.

आं p 380, 16.

आ, p 371, 1.

आकम्पित, p 260, 36.

आकर, p 85, 7.

आकरणा, p 40, n.

आकर्ष, p 364, 223.

आकल्प, p 164, 1.

आकार, p 290, 15. p 347, 164. आगू, p 34, 14.

आकारगुप्ति, p 54, 34.

आकारणा, p 40, n.

आकाश, p 15, 2.

आकीर्ण, p 279, 35.

आकुल, p 276, 21.

आकूपार, p 60, n.

आक्रोड, p 86, 3.

आक्रोशन, p 287, 6.

आक्षारणा, p 42, 15.

आक्षारित, p 269, 43.

आक्षोभ, p 93, 11.

आक्षेप, p 41, 13.

आक्षोट, p 92, 9.

आक्षोड, p 92, n.

आक्षोदन, p 253, 24.

आखण्डल, p 8, 40.

आख, p 129, 12.

आखुभुज, p 128, 6.

आखेट, p 253, 24.

आख्या, p 40, 3.

आख्यात, p 284, 57.

आख्यायिका, p 39, 6.

आगन्तु, p 183, 33.

आगस, p 197, 23. p 367, 132.

आगध, p 64, n.

आगन्तु, p 183, n.

आगार, p 79, n.

आगू, p 34, 14.

आग्नीध, p 179, 17.

आग्नेयी, p 15, n.

आग्न, p 34, n.

आगुरं, p 34, n.

आगूम, p 34, n.

आयहायण, p 28, n.

आयहायणिक, p 28, 14.

आयहायणी, p 20, 24.

आड, p 371, 1.

आङ्गार, p 297, n.

आङ्गिक, p 49, 16.

आङ्गिरस, p 21, 26.

- आचमन, p 184, 35.
 आचाम, p 233, 49.
 आचार्य, p 176, 7.
 आचार्या, p 140, 14.
 आचार्याणी, p 140, 14.
 आचित, p 242, 88.
 आच्छादन, p 18, 14. p 168, 17.
 आच्छुरितक, p 54, 34.
 आजक, p 239, 77.
 आजगवं, p 6, n.
 आजानेय, p 202, 12.
 आजि, p 216, 74. p 309, 34.
 आजोष, p 220, 1.
 आजु, p 59, n.
 आजू, p 59, n.
 आज्ञा, p 197, 26.
 आज्य, p 233, 52.
 आटि, p 132, 25.
 आडम्बर, p 348, 170.
 आडि, p 132, 25.
 आढक, p 242, 89.
 आढकिक, p 222, n.
 आढकिका, p 222, 10. p 242, n.
 आढकी, p 222, n. p 386, 7.
 p 242, n.
 आढकोन, p 222, n.
 आढकोना, p 222, n.
 आढ, p 261, 10.
- आढा, p 261, n.
 आणक, p 272, n.
 आणवोन, p 221, n.
 आणि, p 205, n.
 आतघन, p 334, 118.
 आततायिन्, p 269, 44.
 आतप, p 23, 36. p 392, 20.
 आतपत्र, p 199, 32.
 आतर, p 63, 11.
 आतापिन्, p 131, n.
 आतायिन्, p 131, n.
 आतिथेय, p 183, 33.
 आतिथेयो, p 183, n.
 आतिथ्य, p 183, 33.
 आतिथ्या, p 183, n.
 आतुर, p 152, 9.
 आतोय, p 46, 5.
 आत्तगर्व, p 268, 40.
 आत्मगता, p 106, 5.
 आत्मघोष, p 131, 20.
 आत्मज, p 143, 27.
 आत्मजा, p 143, n.
 आत्मन्, p 332, 112.
 आत्मभू, p 3, 11. p 5, 21.
 आत्मभरि, p 263, 21.
 आधर्वण, p 297, 43.
 आदर्श, p 174, 41.
 आदि, p 278, 30.

- आदिकारण, p 32, 6.
 आदितेय, p 2, 3.
 आदित्य, p 2, 5. p 21, 29.
 आदिम, p 278, n.
 आदोनव, p 294, 29.
 आदित, p 324, 88.
 आदेश्य, p 176, 7.
 आद्य, p 278, 30.
 आद्यमायक, p 241, 86.
 आद्यून, p 263, 21.
 आद्यार, p 68, 29.
 आधि, p 52, 28. p 328, 100.
 आधूत, p 280, 36.
 आधेरण, p 206, 27.
 आध्यान, p 52, 29.
 आध्या, p 52, n.
 आनक, p 46, 6. p 298, 3. p 46, n.
 आनकदुन्दुभि, p 46, n. p 4, 17.
 आनकदुन्दुभो, p 46, n.
 आनत, p 276, 19.
 आनज, p 46, 4.
 आनन, p 161, 40.
 आनन्द, p 31, 3.
 आनन्दद्यु, p 31, 3.
 आनन्दन, p 287, 7.
 आनर्त्त, p 319, 66.
 आनाय, p 64, 16.
 आनाय्य, p 180, 21.
 आनाह, p 168, n. p 151, 6.
 आनुपूर्व, p 184, n.
 आनुपूर्वक, p 184, n.
 आनुपूर्वी, p 184, 36.
 आन्धसिक, p 227, 28.
 आनन्द, p 31, n.
 आन्वोक्षिकी, p 39, 5.
 आपक, p 232, 47.
 आपगा, p 69, 30.
 आपण, p 78, 2.
 आपणिक, p 239, 79.
 आपत्ताप्त, p 269, 42.
 आपदा, p 211, n.
 आपद, p 211, 50.
 आपन्न, p 269, 42.
 आपन्नसत्ता, p 142, 22.
 आपमित्यक, p 221, 4.
 आपस्, p 60, n.
 आपान, p 257, 43.
 आपोड, p 173, 38.
 आपोन, p 238, 73.
 आपृषिक, p 227, 28.
 आप, p 194, 13.
 आप्य, p 115, n.
 आप्रच्छन, p 287, 7.
 आप्रपद, p 169, 21.
 आप्रपदोन, p 169, n.

आप्रपदोना, p 169, n.

आज्ञव, p 170, 23.

आज्ञवव्रतिन्, p 186, n.

आज्ञवव्रतो, p 186, 42.

आज्ञाव, p 170, 23.

आहुतव्रतो, p 186, n.

आबन्ध, p 223, 13.

आबिद्ध, p 276, 21. p 280, 37.

आबिध, p 295, 36.

आभरण, p 164, 3.

आभाषण, p 42, 16.

आभाषर, p 2, 5.

आभीर, p 235, 57.

आभीरपक्षि, p 83, n.

आभीरपक्षी, p 83, 20.

आभीरो, p 140, 13.

आभील, p 60, 4.

आभोग, p 173, 38.

आमगन्धि, p 36, 21.

आमण्ड, p 98, n.

आमनस्य, p 59, n.

आमन्त्रण, p 287, n.

आमय, p 150, 2.

आमयाविन्, p 152, 9.

आमघ, p 51, n.

आमलक, p 99, n.

आमलको, p 99, 38.

आमानस्य, p 59, n.

आमालक, p 397, n.

आमिष, p 154, 14.

आमिषाग्निन्, p 263, 19.

आमिष्ठा, p 180, 22.

आमोक्षा, p 180, n.

आमुत्त, p 207, 33.

आमोद, p 36, 19.

आमोदन्, p 36, 20.

आम्, p 379, 12.

आम्नाय, p 39, 3.

आम्न, p 94, 14.

आम्नातक, p 92, 8.

आम्नेडित, p 41, 12.

आम्निका, p 96, n.

आम्नीका, p 96, n.

आयत, p 198, n. p 276, 18.

आयतन, p 79, 7.

आयति, p 198, 29.

आयत्त, p 262, 16.

आयस, p 244, n.

आयाम, p 168, 16.

आयु, p 219, 88.

आयुध, p 211, 50.

आयुषत्, p 261, 6.

आयुस्, p 219, n.

आयोधन, p 216, 72.

आर, p 244, n.

आरकूट, p 244, 97.

- आरग्वध, p 91, 4.
 आरनालक, p 230, 29.
 आरम्भ, p 293, 26.
 आरा, p 255, 35.
 आराति, p 193, n.
 आरात्, p 372, 4.
 आराधन, p 336, 128.
 आराम, p 86, 2.
 आरालिक, p 227, 28.
 आरव, p 44, 2.
 आराव, p 44, 2.
 आरु, p 228, n.
 आरेवत, p 91, 4.
 आरोग्य, p 150, 1.
 आरोह, p 168, 16. p 370, 240.
 आरोहण, p 82, 18.
 आर्त्तगल, p 104, n.
 आर्त्तव, p 142, 21.
 आर्त्ति, p 320, n.
 आर्त्तयो, p 142, n.
 आर्द्र, p 284, 55.
 आर्द्रक, p 229, 37.
 आर्य्य, p 175, 2.
 आर्य्यावर्त्त, p 74, 8.
 आर्य्यभ्य, p 236, 62.
 आल, p 245, 104.
 आलम्भ, p 218, 84.
 आलय, p 79, 5.
 आलवाल, p 68, 29.
 आलस्य, p 252, 19.
 आलान, p 201, 9.
 आलाप, p 42, 16.
 आलाबु, p 123, n.
 आलाबू, p 123, n.
 आलि, p 76, 14. p 130, n. p 140, 12.
 आलिङ्ग, p 46, n.
 अलिङ्ग्य, p 46, 5.
 आली, p 86, n. 130, n. p 140, n. p 76.
 आलीढ, p 212, 7.
 आलु, p 228, 31.
 आलोक, p 294, 1.
 आलोकन, p 294, p 298, 5.
 आवपन, p 229, 7.
 आवर्त्त, p 61, 6.
 आवलि, p 86, 4.
 आवसित, p 226, 23.
 आवाप, p 68, 29.
 आवापक, p 166, 8.
 आवाल, p 68, 29.
 आविल, p 64, 14.
 आविस्, p 379, 12.
 आवुक, p 48, 12.
 आवुत्त, p 48, 12.
 आहत, p 281, 40.

- आहत्, p 184, 36.
 आहत्, p 281, n.
 आवेगो, p 118, 2.
 आवेग, p 54, n.
 आवेशन, p 79, 7.
 आवेशिक, p 183, 33.
 आवेशिको, p 183, n.
 आशंसित, p 265, 27.
 आशंसु, p 265, 27.
 आशम्, p 378, 10.
 आशय, p 289, 11.
 आशर, p 11, 55.
 आशाढ, p 29, n.
 आशा, p 362, 218. p 15, 2.
 आशितङ्गवोन, p 235, 59.
 आशित्, p 367, 230.
 आशीविष, p 57, 7.
 आशु, p 13, 60. p 223, 15.
 आशुग, p 12, 57. p 212, 54.
 p 304, 20.
 आशुजोहि, p 223, n.
 आशुशुक्षि, p 11, 50.
 आश्वय्ये, p 50, 19.
 आश्वम, p 175, 3.
 आश्वय, p 195, 18.
 आश्वधण, p 10, 50.
 आश्वव, p 264, 24.
 आश्व, p 203, 16.
 आश्वत्थ, p 90, 18.
 आश्वयुज, p 29, 17.
 आश्विन, p 29, 17.
 आश्विनैय, p 10, 47.
 आश्वोन, p 203, 15.
 आश्वोना, p 203, n.
 आषाढ, p 29, 16. p 187, 43.
 आसत्, p 260, 9.
 आसन, p 174, 40. p 202, 7.
 आसनः, p 292, 21.
 आसन्न, p 275, 16.
 आसादित, p 284, 54.
 आसार, p 17, 13. p 214, 64.
 आसुर, p 2, n.
 आसुरो, p 225, n.
 आसेचनक, p 272, n.
 आस्, p 371, 1.
 आखन्दन, p 216, 72.
 आक्कन्दित, p 204, 16.
 आस्था, p 325, 90.
 आस्थान, p 178, 15.
 आस्थानो, p 178, 15.
 आस्रद, p 327, 96.
 आस्कोटनी, p 255, 34.
 आस्कोटा, p 103, n.
 आस्कोता, p 103, 50.
 आस्य, p 261, 40.
 आस्या, p 292, 21.

- आचव, p 294, 29.
 आहत, p 43, 21. p 280, 38.
 आहतलक्षण, p 261, 10.
 आहव, p 216, 74.
 आहवनीय, p 179, 19.
 आहार, p 234, 56.
 आहाव, p 68, 26.
 आहितलक्षण, p 261, n.
 आहित्यं, p 54, n.
 आहितुण्डिक, p 58, 11.
 आहति, p 40, n.
 आह्येय, p 58, 9.
 आह्येयो, p 58, n.
 आहो, p 377, 5.
 आहोपुष्टिका, p 215, 60.
 आहोखित्, p 377, n.
 आह्य, p 40, 8.
 आका, p 40, 8.
 आकान, p 40, 9.
 इका, p 384, n.
 इलु, p 125, 29.
 इलुगन्धा, p 110, 23. p 124, 28.
 इलाकु, p 123, 21.
 इरु, p 290, 15. p 277, 23.
 इरुत, p 290, 15.
 इरुद, p 97, n.
 इरुदो, p 97, 26.
 इष्ठा, p 52, 27.
 इष्ठावती, p 139, 9.
 इञ्जल, p 100, 41.
 इष्ठाशोल, p 176, 8.
 इट्चर, p 236, 62.
 इडा, p 313, 45.
 इडर, p 236, n.
 इतर, p 251, 16. p 355, 194.
 इतरेषुस, p 382, n.
 इति, p 373, 7.
 इतिहा, p 178, 12.
 इतिहास, p 39, 5.
 इत्वरी, p 139, 10.
 इदानीम्, p 383, 23.
 इध, p 89, 13.
 इन, p 332, 114.
 इन्दिरा, p 5, 23.
 इन्दोवर, p 70, 37.
 इन्दीवरी, p 109, 19.
 इन्दोवार, p 70, n.
 इन्दु, p 18, 15.
 इन्द्र, p 7, 36.
 इन्द्रु, p 96, 25.
 इन्द्रयव, p 102, 47.
 इन्द्रवारणी, p 123, 22.
 इन्द्रसुरस, p 102, 49.
 इन्द्रसुरिस, p 102, n.
 इन्द्राणिका, p 102, 49.

- इन्द्राणी, p 8, 40.
 इन्द्रायसाहा, p 378, n.
 इन्द्रायुध, p 17, 12.
 इन्द्रारि, p 2, 7.
 इन्द्रावरज, p 4, 15.
 इन्द्रिय, p 153, 13. p 35, 17.
 इन्द्रियाय, p 35, 17.
 इन्धन, p 89, 13.
 इभ, p 200, 3.
 इभ्य, p 261, 10.
 इभ्या, p 261, n.
 इमनिष्, p 390, 15. n.
 इरण, p 316, n.
 इरम्भद, p 17, 11.
 इरा, p 257, 40. p 350, 178.
 इवाह, p 123, 21.
 इला, p 313, 45.
 इलो, p 213, n.
 इल्लका, p 20, n.
 इल्लला, p 20, 25.
 इव, p 378, 9.
 इशीका, p 201, n.
 इष, p 29, 17.
 इषिका, p 255, n. p 201, n.
 इषोका, p 255, n. p 201, n.
 इषु, p 212, 55.
 इषुधि, p 212, 56.
 इष्ट, p 182, 27. p 235, 57.
 इष्टकापथ, p 125, 30.
 इष्टगन्ध, p 36, 20.
 इष्टार्थोद्युक्त, p 260, 9.
 इष्टि, p 311, 41.
 इष्वास, p 211, 51.
 ईक्षण, p 162, 44. p 294, 31.
 ईक्षणिका, p 141, 20.
 ईडित, p 285, 59.
 ईति, p 320, 71.
 ईरण, p 316, 59.
 ईरित, p 280, 37.
 ईर्म, p 151, 5.
 ईर्ष्या, p 151, 24.
 ईति, p 213, n.
 ईलित, p 285, 59.
 ईली, p 213, 59.
 ईम्, p 6, 25. p 15, 4.
 ईष्ठा, p 223, n.
 ईशान, p 6, 26.
 ईशित, p 251, 10.
 ईश्वर, p 6, 26. p 261, 10.
 ईश्वरा, p 7, n. p 261, n.
 ईश्वरी, p 7, 32. p 261, n.
 ईष, p 29, n.
 ईषत्, p 378, 8.
 ईषा, p 223, 14.
 ईषिका, p 201, n. p 255, 33.

- ईषीका, p 255, n.
 ईहामग, p 128, 7.
 उत्त, p 284, 57. p 396, n.
 उत्ति, p 38, 1.
 उत्थ, p 396, n.
 उत्तन्, p 235, 60.
 उत्तामद, p 235, 59.
 उत्ता, p 228, 31.
 उय, p 6, 27. p 248, 2. p 50,
 20.
 उयगन्धा, p 109, 21. p 120,
 10.
 उय, p 276, 19.
 उयत्ता, p 124, 25.
 उयण्ड, p 279, 32.
 उयार, p 155, 18.
 उयवच, p 279, 32.
 उयैववस्, p 8, 41.
 उयैववस्, p 8, n.
 उयैवुष्ट, p 41, 12.
 उयैव, p 380, 17.
 उय्तादन, p 170, n.
 उय्य, p 88, 10.
 उय्य, p 88, 10.
 उय्यित, p 276, 19.
 उय्यासन, p 218, 83.
 उय्यल, p 49, 17.
 उय्य, p 220, n.
 उय्यल, p 220, 2.
 उय्यल, p 220, n.
 उय्य, p 79, 6.
 उय, p 20, 22.
 उय्य, p 62, 11.
 उय्य, p 62, n.
 उय्यर, p 214, n.
 उय्यर, p 90, n.
 उय्योन, p 135, 37.
 उय, p 377, 5. p 283, 50.
 उयत्ता, p 377, 5.
 उयत्ताहोस्ति, p 377, n.
 उय, p 372, n.
 उय, p 260, 8.
 उय्य, p 264, 23. p 118, 22.
 उय्यल, p 52, 29.
 उय्य, p 136, 42.
 उय्य, p 289, 11.
 उय्यलिका, p 52, 29.
 उय्यार, p 295, 36.
 उय्योश, p 132, 23.
 उय्यस, p 366, 229.
 उय्य, p 284, 55.
 उय्य, p 154, 14.
 उय्य, p 273, 6.
 उय्यस, p 221, 5.
 उय्यल, p 137, 4.

उत्तमाङ्ग, p 162, 46.
 उत्तर, p 41, 10. p 354, 192.
 उत्तरतस्तु, p 383, n.
 उत्तरात्, p 383, n.
 उत्तरासङ्ग, p 169, 19.
 उत्तरोद्य, p 169, 19.
 उत्तरेण, p 383, n.
 उत्तरेयुस्, p 382, n.
 उत्तात, p 64, 15.
 उत्तानशय, p 147, 41.
 उत्तुङ्ग, p 276, n.
 उत्थान, p 334, 120.
 उत्थत, p 324, 87.
 उत्थतह, p 265, 29.
 उत्पत्तिष्णु, p 265, 29.
 उत्पत्ति, p 32, 8.
 उत्पन्न, p 70, 36 p 115, 14.
 उत्पलशरिवा, p 112, 30.
 उत्पात, p 217, 77.
 उत्पुङ्ग, p 87, 7.
 उत्प्रास, p 50, n.
 उत्स, p 85, 5.
 उत्सर्जन, p 182, 28.
 उत्सव, p 55, 38. p 360, 211.
 उत्सादन, p 170, 23.
 उत्साह, p 52, 29.
 उत्साहवद्धन, p 49, 18.
 उत्सुक, p 260, 9.

उत्सृष्ट, p 284, 56.
 उत्सृष्ट, p 88, 10. p 328, 98.
 उद, p 60, n.
 उदक, p 60, 4.
 उदक्या, p 142, 21.
 उदय, p 276, 19.
 उदय, p 276, 19. n.
 उदज, p 296, 39.
 उदधि, p 60, 1.
 उदन्त, p 40, 8.
 उदन्या, p 234, 55.
 उदन्वत्, p 60, 1.
 उदयान, p 68, 26.
 उदय, p 84, 2.
 उदर, p 158, 28.
 उदकै, p 198, 29.
 उदवसित, p 78, 4.
 उदश्चित्, p 234, 53.
 उदान, p 12, 59.
 उदार, p 355, 194.
 उदारा, p 355, n.
 उदारी, p 355, n.
 उदासोन, p 193, 10.
 उदाहार, p 41, 10.
 उदाहारण, p 41 n.
 उदित, p 282, 44. p 284, 57.
 उदोची, p 15, 3.
 उदुमर, p 244, 98.

- ଓଦନରପର୍ଣୀ, p 120, 10.
 ଓଦୁନର, p 91, 2.
 ଓଦୁଖନ, p 226, 25.
 ଓହତ, p 282, 46.
 ଓହମନୀୟ, p 167, 14.
 ଓହାଢ, p 13, 62.
 ଓହାଢ, p 178, 16.
 ଓହାର, p 296, 37.
 ଓହୀୟ, p 391, 19.
 ଓହୁଏ, p 280, 39.
 ଓହାହ, p 296, 37.
 ଓହ, p 32, 5.
 ଓହୁନ, p 295, 35.
 ଓହୁଟନ, p 254, 28.
 ଓହୁତ, p 293, 26.
 ଓହାନ, p 197, 26.
 ଓହିତ, p 282, n.
 ଓହୁବ, p 217, 79.
 ଓହୁରଣ, p 316, n.
 ଓହୁଏ, p 55, 38.
 ଓହୁବ, p 55, 38.
 ଓହାନ, p 282, n. p 227, 29.
 ଓହାନୁ, p 200, 4. p 282, 29.
 ଓହାର, p 221, 4. p 227, n.
 ଓହୁତ, p 281, 39.
 ଓହୁବ, p 32, 8.
 ଓହିନ, p 272, n.
 ଓହିଜ, p 272, 1.
 ଓହିଦ, p 272, 1.
 ଓହିଦ, p 272, 1.
 ଓହୁମ, p 290, 12.
 ଓହତ, p 280, 39.
 ଓହମ, p 289, 11.
 ଓହାନ, p 86, 3. p 334, 119.
 ଓହୁତ, p 260, 9.
 ଓହୋଗ, p 397, 32.
 ଓହ, p 66, 20.
 ଓହତ୍ତେନ, p 170, 23.
 ଓହାନ, p 282, n.
 ଓହାନୁ, p 282, 46.
 ଓହାସନ, p 218, 83.
 ଓହାହ, p 190, 56.
 ଓହେଗ, p 126, 35. p 290, 12.
 ଓହସ, p 238, n.
 ଓହାନ, p 227, n.
 ଓହୁହ, p 129, 12.
 ଓହୁତାନୁ, p 276, 19.
 ଓହୁୟ, p 289, 12.
 ଓହୁୟ, p 289, 12.
 ଓହୁତ, p 104, 58. p 153, 11.
 ଓହୁଦ, p 264, 23.
 ଓହୁଦିଷ୍ଟ, p 264, 23.
 ଓହୁନସ୍, p 260, 8.
 ଓହୁାଧ, p 253, 27.
 ଓହୁାଦ, p 51, 26. p 264, n.
 ଓହୁାଦବ୍, p 153, 11.

- उपकण्ठ p 275, 17.
 उपकारिक, p 80, 10.
 उपकारो, p 80, n.
 उपकार्या, p 80, n.
 उपकुक्षिका, p 229, 37. p 115,
 13.
 उपकुल्या, p 108, 15.
 उपकृप, p 68, 26.
 उपक्रम, p 178, 12. p 340, 142.
 उपक्रोश, p 41, 14.
 उपक्षण, p 44, n.
 उपगत, p 285, 58.
 उपगूहन, p 294, 30.
 उपग्रह, p 219, 87.
 उपग्रहण, p 185, n.
 उपग्रास, p 198, 28.
 उपघ्न, p 292, 19.
 उपचरित, p 284, 51.
 उपचाय, p 180, 20.
 उपचित, p 280, 38.
 उपचित्रा, p 107, 6.
 उपजाप, p 196, 21.
 उपजेष, p 378, 10.
 उपज्ञा, p 178, 12.
 उपतप्त, p 290, 14.
 उपताप, p 150, 2.
 उपत्यका, p 85, 7.
 उपदर्शक, p 192, n.
 उपदा, p 198, 28.
 उपध, p 196, 21.
 उपधान, p 174, 39.
 उपधि, p 52, n.
 उपनास, p 47, 7.
 उपनिधि, p 240, 81.
 उपनिषद, p 327, 95.
 उपनिष्कर, p 77, 18.
 उपन्यास, p 40, 9.
 उपपत्ति, p 145, 35.
 उपभृत्, p 181, 24.
 उपभोग, p 292, 20.
 उपमा, p 256, 36.
 उपमान, p 256, 36.
 उपयन, p 190, 55.
 उपयाम, p 190, 56.
 उपयोष, p 378, n.
 उपरक्त, p 27, 10. p 269, 43.
 उपरक्षण, p 199, 1.
 उपरम, p 296, n.
 उपराग, p 26, 9.
 उपराम, p 296, 37.
 उपरि, p 383, n.
 उपरिहृत्, p 383, n.
 उपल, p 84, 4.
 उपलधार्मा, p 39, 6.
 उपलधि, p 33, 10.
 उपलम्भ, p 294, 27.

उपला, p 357, 201.

उपवन, p 86, 2.

उपवर्त्तन, p 75, 8.

उपवर्ह, p 174, 39.

उपवस्त, p 184, 37.

उपवास, p 184, 37.

उपविवा, p 109, 18.

उपवीत, p 188, 49.

उपश्ल्य, p 83, 20.

उपशाव, p 295, 32.

उपश्रुत, p 285, 58.

उपसंयान, p 169, 18.

उपसम्यन्न, p 181, 26. p 232, 45.

उपसर, p 293, 25.

उपसर्ग, p 217, 77.

उपसर्जन, p 274, 9.

उपसर्था, p 238, 70.

उपसूर्यक, p 22, 34.

उपस्कर, p 229, 35.

उपस्थ, p 157, 26.

उपस्पर्श, p 184, 35.

उपहार, p 198, 28.

उपहर, p 352, 185.

उपांशु, p 196, 23.

उपाकरण, p 185, 40.

उपाकर्म्मन्, p 185, n.

उपाहत, p 181, 25.

उपाख्य, p 295, 33. p 184, 36.

उपादान, p 291, 16

उपाधि, p 261, 12. p 52, 28.

उपाध्याय, p 176, 6.

उपाध्याया, p 140, 14.

उपाध्यायानी, p 140, 15.

उपाध्याधो, p 140, 15.

उपानह, p 254, 31.

उपाय, p 196, 20.

उपायन, p 198, 28.

उपावृत्त, p 204, 18.

उपासक, p 212, 56.

उपासन, p 184, 34. p 212, 54.

उपासना, p 184, n.

उपासित, p 284, 51.

उपास्ति, p 184, n.

उपाहित, p 27, 10. p 181, 41.

उपेन्द्र, p 4, 15.

उपादिका, p 123, 23.

उपोद्वात, p 41, 10. p 293, n.

उपोषण, p 184, n.

उपोषित, p 184, n.

उपहृष्ट, p 221, 8.

उभययुग्म, p 382, 21.

उभयेयुग्म, p 382, 21.

उमा, p 7, 32.

उमापति, p 6, 30.

उरःसूत्रिका, p 165, 6.

- उरग, p 58, 8.
 उरङ्ग, p 58, n.
 उरङ्गम, p 58, n.
 उरण, p 239, 77.
 उरणात्, p 120, 13.
 उरध, p 239, 77.
 उररीक्षत, p 285, 58.
 उरय, p 220, 1.
 उरश्चद, p 207, 32.
 उरसिल, p 209, 44.
 उरस्, p 158, 29.
 उरस्य, p 144, 28.
 उरसत्, p 209, 44.
 उरो, p 375, n.
 उरोक्षत, p 285, n.
 उरु, p 254, 31.
 उरुरो, p 375, n.
 उरुवुक, p 98, n.
 उरुवूक, p 98, 31.
 उरूँ, p 315, n.
 उव्वरा, p 73, 4.
 उव्वी, p 10, 47.
 उव्वी, p 73, 3.
 उलपो, p 65, n.
 उल्लुपो, p 65, n.
 उल्लुपी, p 65, 18.
 उल्लूक, p 130, 15.
 उल्लूदिन्, p 65, 18.
 उल्लूखल, p 226, 25.
 उल्लूखलक, p 94, 14.
 उल्ला, p 386, 8.
 उल्लुक, p 228, 30.
 उल्लाघ, p 152, 8.
 उल्लोच, p 169, 21.
 उल्लोल, p 61, 6.
 उल्ल, p 146, 38.
 उल्लनस्, p 21, 26.
 उल्लनन्, p 21, n.
 उल्लन, p 21, n.
 उल्लोर, p 125, 29.
 उल्लय, p 220, 36. n.
 उल्लणा, p 108, 15.
 उल्लतो, p 42, 18.
 उल्लुध, p 10, 49.
 उल्लस्, p 381, n. p 24, 2.
 उल्ल, p 24, 5.
 उल्ला, p 228, n. p 381, 18. p 24, n.
 उल्लपति, p 5, 22.
 उल्लित, p 283, 48.
 उल्लितङ्गवीन, p 235, n.
 उल्लितङ्गवीना, p 235, n.
 उल्लोर, p 125, n.
 उल्ल, p 239, 75.
 उल्ला, p 252, 19. p 30, 19.
 उल्लारसि, p 22, 30.

उष्णागम, p 30, 19.

उष्णिक, p 180, n.

उष्णोष, p 364, 222.

उष्णापगम, p 30, 19.

उष्णक, p 29, 18.

उष्मा, p 29, 18.

उष्मेगम, p 30, n.

उष्य, p 231, 45.

उष्कट, p 207, 33.

उत्त, p 283, 50.

उत्ति, p 296, n.

उधस्, p 238, 73.

उम्, p 381, 18.

उररो, p 375, 15. n.

उर्रो, p 375, 15. n.

उरोहत, p 285, 58.

उरुस, p 156, 24.

उरुज, p 220, 1.

उरुपर्वन्, p 156, 23.

उज्ज, p 29, 18.

उज्जखल, p 209, 43.

उज्जखिन, p 209, 43.

उर्ध्वनाम, p 129, 13.

उर्ध्वनाभि, p 129, n.

उष्मा, p 315, 52.

उर्ध्वायु, p 239, 77. p 246, 107.

उर्ध्व, p 162, 43.

उर्ध्वक, p 46, 5. n.

उर्ध्वजानु, p 148, 47.

उर्ध्व, p 148, n.

उर्ध्वक्षु, p 148, 47.

उर्मि, p 61, 5.

उर्मिका, p 166, 9.

उर्मिमत्, p 276, 20.

उर्मी, p 61, n.

उल्लघो, p 65, n.

उल्लूक, p 130, n.

उष, p 73, 4.

उष्ण, p 30, n.

उष्णागम, p 30, n.

उष्णागम, p 30, n.

उष्णापगम, p 30, n.

उष्मा, p 29, n.

उषण, p 220, 36. 1.

उषण्ट, p 108, n.

उषर, p 74, 5.

उषवत्, p 74, 5.

उषापति, p 5, n.

उह, p 33, 12.

उहा, p 33, n.

ऋक्ष, p 242, 90.

ऋक्ष, p 99, 37. p 20, 22. p 127, 4.

ऋक्षगन्धा, p 118, 2.

ऋक्षगन्धिका, p 111, 29.

- ऋत्र, p 33, 5.
 ऋषीष p 228, n.
 ऋषीष, p 228, 32.
 ऋशु, p 276, 21.
 ऋण, p 220, 3.
 ऋत, p 220, 2.
 ऋतोषा, p 295, 32.
 ऋतु, p 28, 13.
 ऋतुमती, p 142, 21.
 ऋतं, p 376, n.
 ऋत्विज्, p 179, 17. n.
 ऋड, p 226, 23.
 ऋडि, p 112, 31.
 ऋतु, p 2, 3. n.
 ऋतुक्षन, p 3, 40.
 ऋतू, p 2, n.
 ऋश्व, p 129, 10. n.
 ऋश्वकेतु, p 5, n.
 ऋषभ, p 45, 1.
 ऋष, p 186, 42.
 ऋषी, p 186, n.
 ऋष्टि, p 213, n.
 ऋष्य, p 129, n.
 ऋष्यकेतु, p 5, n.
 ऋष्यगन्धा, p 118, n.
 ऋष्येक्षा p 106, 5.
 एक, p 279, 31. p 279, 32.
 p 303, 16.
 एकक, p 279, 31.
 एकगुरु, p 177, 11.
 एकतर, p 279, n.
 एकतान, p 278, 29.
 एकताल, p 45, 3.
 एकतान, p 45, n.
 एकत्व, p 279, n.
 एकत्वत्, p 279, n.
 एकदन्त, p 7, 34.
 एकदा, p 382, 22.
 एकधुर, p 237, 65.
 एकधुरावह, p 237, 65.
 एकधुरीण, p 237, 65.
 एकपदी, p 68, 16.
 एकपिङ्ग, p 14, 65.
 एकपिङ्गल, p 14, n.
 एकयष्टिका, p 166, 7.
 एकसर्ग, p 278, 29.
 एकहायनी, p 237, 68.
 एकाय, p 354, 192. p 278, 29.
 एकाय्य, p 278, 29.
 एकान्त, p 13, 92.
 एकान्दा, p 237, 68.
 एकायन, p 278, 29.
 एकायनगत, p 278, 29.
 एकावली, p 166, 7.
 एकाशील, p 105, 62.
 एकाशीला, p 106, 3. p 105, n. •

यड, p 149, 48.
 यडक, p 239, 77.
 यडका, p 230, n.
 यडगज, p 120, 12.
 यडमुक्त, p 268, 38.
 यडूक, p 78, 4.
 यडोक्त, p 78, n.
 यण, p 129, 10.
 यत, p 36, 26.
 यतर्हि, p 383, 23.
 यता, p 36, n.
 यध, p 89, 13.
 यधस्, p 89, 13.
 यधित, p 277, 26.
 यनो, p 36, n.
 यरण्ड, p 93, 31.
 यलवालुक, p 114, 9.
 यलापणी, p 119, 5.
 यई, p 374, 12. p 378, 9.
 यव, p 378, 9. p 80, 15.
 यषणिका, p 255, 32.
 येकागरिक, p 253, 25.
 येकागरिको, p 253, n.
 येडविड, p 14, n.
 येहद, p 90, 18.
 येडविल, p 14, n.
 येक, p 128, 8.

येखेय, p 182, 8.
 यतिल, p 178, 12.
 येद्र, p 403, n.
 येन्द्रियक, p 278, 28.
 येद्रो, p 403, n.
 येरवण, p 9, 42.
 येरवत्, p 8, 42. p 16, 5. p 95, 18.
 येरवती, p 17, 10.
 येरविल, p 12, 65.
 येरविल, p 12, n.
 येला, p 115, 13.
 येलेय, p 114, 9.
 येश्वर्य, p 7, 31.
 येयम, p 382, 20.

ओक्त, p 368, n.
 ओक्तस्, p 368, 235
 ओघ, p 31, 1. p 47, 9. n. p
 135, 39.
 ओहार, p 39, 4.
 ओज, p 363, 235. p 368, n.
 ओडपुष्प, p 104, 56.
 ओतु, p 123, 6.
 ओदन, p 233, 48.
 ओव, p 288, 9.
 ओवधि, p 87, n. p 118, n.
 ओवधो, p 87, 6. n. p 118, 1.
 ओवधोह, p 18, 15.

ओष्ठ, p 161, 41.

ओष्ठाधरो, p 161, n.

ओष्ठौ, p 261, n.

ओत्तक p 236, 60.

ओत्तितो, p 400, 39.

ओत्तित्य, p 400, 39.

ओत्तानपादि, p 19, 21.

ओदनिक, p 227, 28.

ओदरिक, p 263, 21.

ओपगव, p 296, 39

ओपनिक, p 197, 24.

ओपवस्त, p 184, n.

ओरथक, p 239, 77.

ओरस, p 144, 28. n.

ओरस्य p 144, n.

ओर्द्धदेहिक, p 182, 30.

ओर्व, p 11, 52.

ओलुक p 136, n.

ओशीर, p 353, 187.

ओषध, p 150, 1. p 118, 1.

ओष्टक, p 239, 77.

कं, p 299, 5.

कंश, p 228, n.

कंस, p 228, 32.

कंसाराति, p 4, 16.

क, p 299, 5.

ककुद्, p 326, 94. n.

ककुद्गतो, p 157, 25.

ककुन्दर, p 157, n.

ककुप, p 15, n.

ककुभ, p 15, 2.

ककुभा, p 15, n.

ककौलक, p 172, 31.

ककूट, p 277, 25.

कक्ष, p 158, 30. p 363, 221.

कक्षा, p 202, n.

कक्ष्या, p 202, 10. p 345, 160.

कक्ष, p 130, 16.

कक्षटक, p 207, 32.

कक्षण, p 166, 9.

कक्षणी, p 167, n.

कक्षत, p 174, n.

कक्षतिका, p 174, 41.

कक्षतो, p 174, n.

कक्षाल, p 155, 20.

कक्षु, p 225, 20.

कक्षु, p 225, n.

कक्ष, p 162, 46.

कक्षर, p 272, 4.

कक्षित्, p 380, 14.

कक्ष, p 75, 10. p 116, 16.

p 308, 31.

कक्षप, p 66, 21.

कक्षपी, p 339, 134.

- कच्छुर, p 152, 9.
 कच्छुरा, p 107, 10.
 कच्छ, p 150, n.
 कंचुक, p 207, 31. p 58, 9.
 कंचुकिन्, p 193, 8. n.
 कट, p 400, n. p 157, 25. p 200, 5.
 कटक, p 85, 5. p 166, 8. p 303, 18.
 कट्य p 384, 4.
 कटभो, p 121, 15.
 कटम्बरा, p 106, 4.
 कटम्बरा, p 122, 18.
 कटाक्ष p 162, 45.
 कटाक्ष, p 392, 21.
 कटि, p 157, 25. p 310, n.
 कटिप्रोथ, p 157, 26.
 कटिक्क, p 122, 20.
 कटो, p 400, 38. p 157, n. p 310, n.
 कटु, p 35, 18. n. p 106, 4. p 310, 38.
 कटुतन्वी p 123, 21.
 कटुरोहिणी, p 106, 4.
 कोलबोणा, p 255, n.
 कठफल, p 300, 8.
 कङ्क, p 99, 37.
 कठिञ्जर, p 105, 60.
 कठिन, p 277, 20.
 कठोर, p 277, 25.
 कठोल, p 277, n.
 कडङ्गर, p 225, 22.
 कडम्ब, p 229, 35.
 कडार, p 38, 25.
 कण, p 314, 48. p 392, 20.
 कणा, p 274, 11. p 108, 15.
 कणाद, p 249, n.
 कणिका, p 274, n. p 101, 46. p 386, 8.
 कणिष्ठा, p 225, 21.
 कणी, p 274, n.
 कणीय, p 274, 12.
 कण्टक, p 303, 18. p 397, 32.
 कण्टकफल, p 100, n.
 कण्टकारोका, p 108, 22.
 कण्टकिफल, p 106, 41.
 कण्ठ, p 160, 39.
 कण्ठभूषा, p 165, 5.
 कण्ठा, p 160, n.
 कण्ठी, p 160, n.
 कण्डू p 151, 4.
 कण्डूति, p 151, n.
 कण्डूया, p 151, 4.
 कण्डूरा, p 106, 5.
 कण्ठोलबोणा, p 255, 32.
 कल्लय, p 125, 31.

- कथा, p 40, 6.
 कदधन्, p 76, 16.
 कदम्बक, p 135, 40.
 कदर, p 98, 30.
 कदर्य, p 270, 48.
 कदल, p 112, n.
 कदली, p 128, 9. p 113, 1.
 कदाचित्, p 377, 4.
 कदुष्ण, p 23, 36.
 कनु, p 38, 25.
 कवद, p 267, 37.
 कनक, p 104, 58. p 243, 94.
 कनकाध्यक्ष, p 192, 7.
 कनकालुका, p 199, 32.
 कनिक, p 147, 43. p 312, 44.
 कनिष्ठा, p 159, 33.
 कनोनिक्ता, p 159, n. p 162, 43.
 कनोनो, p 159, n.
 कनोयसो, p 370, n.
 कनोयस्, p 274, n. p 369, 237.
 p 147, n.
 कक्षा, p 387, 9.
 कन्दर, p 85, 6.
 कन्दरा, p 85, n.
 कन्दराल, p 96, 23.
 कन्दरी, p 85, n.
 कन्दर्प, p 5, 20.
 कन्दली, p 128, 9.
 कन्दुक, p 174, 40.
 कन्दू, p 228, 30.
 कन्धर, p 160, n.
 कन्धरा, p 160, 39.
 कन्यका, p 138, n.
 कन्यकाजात, p 142, 24.
 कन्यस, p 147, n.
 कन्यसा, p 159 n.
 कन्या, p 138, 8.
 कपट, p 52, 30.
 कपर्द, p 6, 30.
 कपर्दिन्, p 6, 27.
 कपाट, p 82, 17.
 कपाटो, p 82, n.
 कपाल, p 155, 19.
 कपालमृत्, p 6, 27.
 कपि, p 127, 3.
 कपिकच्छु, p 106, 5.
 कपित्थ, p 91, 1.
 कपिल, p 38, 25.
 कपिला, p 16, 6. p 101, 43. p
 114, 8.
 कपिवल्ली, p 108, 16.
 कपिश, p 37, 25.
 कपितन, p 92, 7. p 96, 23.
 कपोत, p 130, 14.
 कपोतपालिका, p 81, 15.
 कपोताक्षि, p 116, 17.

- कपोताञ्जन, p 244, n.
 कपोल, p 161, 41, n.
 कफ, p 153, 13.
 कफणि, p 158, 31. n.
 कफणी, p 158, n.
 कफिन, p 153, 11.
 कफारि, p 158, 31.
 कफोणो, p 158, n.
 कर्कर, p 12, n.
 कर्कुर, p 12, n.
 कर्कथ, p 60, 4. p 219, 86.
 कमठ, p 66, 21.
 कमठो, p 67, 24.
 कमण्डल, p 187, 45.
 कमन, p 264, 24.
 कमथ, p 60, n.
 कनल, p 60, 3. p 71, 40. p 356, 196.
 कमला, p 5, 22.
 कनलासन, p 3, 12.
 कमलोत्तर, p 246, 106.
 कमठ, p 264, 23.
 कम, p 374, 11.
 कम्य, p 55, 38.
 कम्यित, p 55, n.
 कम्यन, p 277, 24. p 55, n.
 कम्यिल, p 120, n.
 कम्यित्त, p 120, n.
 कमील, p 120, n.
 कम्य, p 277, 24.
 कमल, p 169, 18. p 356, 196.
 कम्बि, p 229, 34.
 कम्बी, p 229, n.
 कम्बु, p 67, 23. p 338, 136.
 कम्बुयोवा, p 161, 39.
 कम्ब, p 264, 24.
 कयस्था, p 120, n.
 कर, p 197, 27. p 22, 25. p 347, 166.
 करक, p 101, 45.
 करका, p 18, 13.
 करज, p 116, 17. p 97, 28.
 करञ्जक, p 97, 28.
 करट, p 130, 20. p 310, 36.
 करण, p 248, 2. p 316, 57.
 करण्ड, p 391, 16.
 करतोया, p 69, 33.
 करपत्र, p 255, 35.
 करपाल, p 213, 57.
 करपालिका, p 213, 59.
 करवाल, p 213, n.
 करवालिका, p 213, n.
 करभ, p 159, 32. p 239, 75.
 करभूषण, p 166, 9.
 करमर्दक, p 102, 48.
 करम्ब, p 232, n.

- करम, p 232, 48.
 करह, p 159, 34.
 करवालिका, p 213, n.
 करवीर, p 104, 57.
 करशाखा, p 159, 33.
 करणीकर, p 200, 5.
 करहाट, p 72, 43.
 करहाटक, p 93, 33.
 कराल, p 359, 207.
 करिगजित, p 217, 76.
 करिणो, p 200, 4.
 करिन्, p 200, 2.
 करिपिपली, p 108, 15.
 करिभावक, p 200, 3.
 करोर, p 104, 37. p 349, 175.
 करोय, p 133, 51.
 करग, p 49, 18. p 315, 54.
 करेट, p 131, 19.
 करेण, p 315, 55. p 200, n.
 करेणू, p 315, n.
 करेण्ट, p 156, 20.
 करै, p 203, 14.
 करैट, p 66, n.
 करैटक, p 66, 21.
 करैटो, p 387, n.
 करैथु, p 94, n.
 करैथू, p 94, 17. p 400, 38.
 करैरो, p 228, 31.
 करैरेट, p 131, 19.
 करैण, p 120, 12. p 363, 219.
 करैण, p 122, 21.
 करैर, p 243, n.
 करैर, p 122, n.
 करैरक, p 118, 23.
 करै, p 162, 45.
 करैजलौकस्, p 130, n.
 करैजलौका, p 130, 13.
 करैधार, p 63, 12.
 करैवेष्टन, p 165, 5.
 करैका, p 165, 5. p 302, 15.
 करैकार, p 100, 41.
 करैोरय, p 204, 20.
 करैजय, p 270, 47.
 करैरो, p 255, 34.
 करै, p 403, n.
 करै, p 403, n.
 करैम, p 62, 9.
 करैट, p 168, 16. p 397, n.
 करैर, p 155, 19.
 करैराज, p 92, n.
 करैरो, p 245, 102.
 करैस, p 398, n.
 करैसी, p 113, 4.
 करैर, p 172, 31.
 करैर, p 243, 95. p 12, 55.
 करैर, p 243, n.

- कर्म, p 286, n.
 कर्मक्षर, p 251, 15. p 263, 19.
 कर्मकार, p 263, 19.
 कर्मक्षम, p 262, 18.
 कर्मठ, p 262, 18.
 कर्मण्यभुज, p 263, n.
 कर्मणा, p 256, 38.
 कर्मन्दिन्, p 185, 41.
 कर्मेश्वर, p 262, 18.
 कर्मसचिव, p 192, 4.
 कर्मर, p 124, 26.
 कर्मत्रय, p 35, 17.
 कर्मठ, p 397, 33.
 कर्मर, p 230, n.
 कश्चुर, p 38, 26. p 122, n.
 कश्चुर, p 122, 20.
 कर्ष, p 242, 88.
 कर्षक, p 221, 6.
 कर्षफल, p 100, 39.
 कर्ष, p 364, 224.
 कल, p 45, 2.
 कलकल, p 44, 4.
 कलङ्क, p 19, 18. p 298, 4.
 कलत्र, p 351, 130. p 331, n.
 कलधेत्त, p 322, 79.
 कलभ, p 200, 3.
 कलम्ब, p 123, n. p 212, 55.
 p 229, 35.
 कलम्बी, p 123, 23.
 कलंबू, p 123, n.
 कलरव, p 130, 14.
 कलल, p 146, 38.
 कलविह, p 131, 18.
 कलश, p 228, 31.
 कलशि, p 108, 11. p 228, n.
 कलशी, p 103, n. p 223, n.
 कलस, p 228, n.
 कलसि, p 108, n.
 कलसी, p 228, n.
 कलहंस, p 132, 23.
 कलह, p 216, 73.
 कला, p 18, 17. p 27, 11. p
 357, 200.
 कलाद, p 249, 8.
 कलानिधि, p 18, 16.
 कलाप, p 337, 131.
 कलाय, p 224, 16.
 कलि, p 216, 73. p 89, n.
 p 356, 196.
 कलिका, p 89, 16.
 कलिकारक, p 97, n.
 कलिङ्ग, p 102, 47. p 130, 16.
 कलिद्रुम, p 100, 39.
 कलिमारक, p 97, 28.
 कलिल, p 279, 34.
 कली, p 89, n.

- कलुष, p 31, 1. p 64, 14.
 कलेवर, p 156, 21.
 कल्क, p 302, 14.
 कल्प, p 30, 21. p 185, 39.
 p 256, n.
 कल्पना, p 202, 10.
 कल्पवृक्ष, p 9, 46.
 कल्पान्त, p 30, 22.
 कल्पव, p 31, 1.
 कल्पाव, p 38, 26.
 कल्प्य, p 24, 2. p 345, 161.
 p 152, 8.
 कल्या, p 42, 18. p 217, 24.
 कल्याण p 31, 3.
 कल्याणी p 31, n.
 कल्लोल, p 61, 6.
 कवच, p 207, 32.
 कवर, p 163, n.
 कवरो, p 119, 5. p 163, 48.
 p 230, 40.
 कवज, p 234, 54.
 कवाट, p 82, n.
 कवाटो, p 82, n.
 कवि, p 21, 26. p 176, 5.
 कविका, p 204, 17.
 कवित्य, p 91, n.
 कविय, p 398, 35.
 कवी, p 176, n. p 204, n.
 कवीश, p 23, 36.
 कथ, p 181, 24.
 कथा, p 254, 31.
 कथार्थ, p 269, 44.
 कथियु, p 337, 133.
 कथेरुका, p 156, 20.
 कथन, p 377, n.
 कथमल, p 217, 78.
 कथोरजन्मन्, p 170, n.
 कथ्य, p 257, 40. p 269, 44.
 p 203, 15.
 कथ p 255, 32.
 कथा, p 254, n.
 कथाय, p 344, 155. p 35, 18.
 कथका, p 156, n.
 कथ, p 311, 42. p 60, 4.
 कस, p 255, n.
 कसा, p 254, n.
 कस्तूरी, p 172, 31.
 कसल, p 217, n.
 कङ्कार, p 70, 36.
 कङ्क, p 132, 22.
 कांस्य, p 228, n.
 काक, p 131, 20.
 काकचिञ्चो, p 109, 16.
 काकतिन्दुक, p 95, 19.
 काकनासिका, p 113, 6.

काकयत्त, p 163, 47.
 काकपोलुक्, p 95, 19.
 काकमाची, p 121, 17.
 काकसुहा, p 112, 1.
 काकली, p 45, 2.
 काकाङ्गो, p 113, 7.
 काकिनी, p 386, 9.
 काक्, p 41, 13.
 काकुद, p 161, 42.
 काकंदु, p 95, 19.
 काकाडुम्बरिका, p 100, 42.
 काकादर, p 58, 7.
 काकिल, p 58, 10. p 131, 21.
 काकाळूकिका, p 384, n.
 काक्ली, p 117, 19.
 काङ्गा, p 52, n.
 काक्ली, p 93, n.
 काक्, p 214, 100. p 254, 30.
 p 307, 29.
 काक्खाली, p 99, 35.
 काक्चित, p 289, 39.
 काक्चन, p 243, 95.
 काक्चनार्थ, p 101, 45.
 काक्चनी, p 239, 41.
 काङ्कि, p 163, n.
 काङ्किक, p 230, 39.
 काङ्को, p 66, 10.
 काङ्किक, p 230, n.

काङ्किक, p 230, 29.
 काङ्कोक, p 230, n.
 काण्ड, p 225, 22. p 313, 46.
 काण्डएक, p 208, 35.
 काण्डवन, p 208, 37.
 काण्डाल, p 227, 26.
 काण्डोर, p 208, 37.
 काण्डेलु, p 110, 23.
 कातर, p 264, 26.
 कातरा, p 264, n.
 कात्यायनी, p 7, 32. p 141, 17.
 कादम्ब, p 132, 23. p 96, n.
 कादम्बरी, p 257, 40.
 कादम्बिनी, p 16, 9.
 कामन, p 86, 1.
 कानोन, p 142, 24.
 कानोना, p 142, n.
 कान्त, p 272, 2.
 कान्तलक, p 116, 16.
 कान्ता, p 137, 3.
 कान्तार, p 77, 17. p 349, 174.
 कान्तारक, p 125, 29.
 कान्ति, p 19, 19.
 कान्दविक, p 227, 28.
 कान्दिशीक, p 269, 42.
 कापय, p 76, 16.
 कापोत, p 136, 43. p 247, 109.
 कापोत झन, p 244, 101.

- काम, p 5, 20. p 52, 28. p 340, 141. p 379, 235, 57. कारमा, p 99, 36.
 कारा, p 219, 87.
 13. कारिका, p 302, 15. p 59, n.
 कारीघ, p 297, 43.
 कामगामिन्, p 209, 44. कार, p 249, 5.
 कामझामिन्, p 209, n. कारखिक्, p 262, 15.
 कामन, p 264, 24. कारख्य, p 49, 18.
 कामपाल, p 4, 18. कारोत्तर, p 257, 43.
 कामयित्, p 264, 24. कार्तखर, p 343, 96.
 कामिनी, p 137, 3. p 333, 115. कार्तान्तिक, p 194, 14.
 कामिन्, p 333, n. कार्तिक, p 24, 17.
 कामुक, p 264, 23. कार्तिकिक, p 29, 18.
 कामुका, p 139, 9. कार्तिकेय, p 7, 34.
 कामुकी, p 139, 9. कार्पास, p 167, 12. p 398,
 काम्पिल्य, 120, n. 35.
 काम्पिल, p 120, 12. कार्पासी, p 113, n.
 काम्ल, p 205, 22. कार्म, p 262, 18.
 काम्बोज, p 203, 13. कार्मण, p 287, 4.
 काम्बोजो, p 119, 8. कार्मो, p 262, n.
 काम्यदान, p 286, 3. कार्मुक, p 211, 51.
 काय, p 156, 22. p 189, 50. कार्श्ये, p 96, n.
 कायस्या, p 120, n. p 99, n. कार्षेक, p 221, n.
 कार, p 197, n. कार्षापण, p 242, 88.
 कारण, p 32, 6. कार्षापणक, p 242, n.
 कारणा, p 59, 3. कार्षिक, p 42, 88.
 कारणिक, p 260, 7. कार्ष्य, p 296, 25.
 कारणव, p 134, 34. काल, p 24, 1. p 11, 54. p
 कारवो, p 122, 18. p 111, 30. 350, 196. p 37, 23.
 कारवत्त, p 122, 20.

- कालक, p 149, 49.
 कालकण्ठक, p 131, 21.
 कालकूट, p 58, 10.
 कालखण्ड, p 155, 17.
 कालधर्म, p 218, 84.
 कालष्टक, p 211, 51.
 कालमेषिका, p 107, n.
 कालमेशो, p 108, n.
 कालमेषिका, p 111, 27. p 107, 9.
 कालमेषी, p 108, 14.
 कालशेय, p 234, 53.
 कालसेय, p 234, n.
 कालसूत्र, p 59, 2.
 कालस्त्रय, p 95, 19. p 102, 48.
 काला, p 7, n. p 108, 13. p 111, 27.
 कालगुरु, p 171, 28.
 कालानुसार्य, p 115, 10. p 171, 27.
 कालायस्, p 244, 93.
 कालिका, p 302, 15.
 कालिन्दो, p 69, 32.
 कालिन्दोभेदन, p 4, 19.
 कालो, p 7, 32. p 99, n. p 356, n.
 कालोयक, p 109, n. p 171, 27.
 कालेयक, p 109, 20. p 171, n.
 काव्यक, p 118, 23.
 काव्य, p 24, n.
 काव्या, p 238, 70. p 42, n.
 कावचिक, p 207, 34.
 कावेरो, p 70, 35.
 काव्य, p 21, 26.
 काण, p 124, 28. p 150, n.
 काणमर्द, p 391, n.
 कासरो, p 94, 16.
 कासरो, p 120, 11.
 कासरोजन्मन्, p 170, 25.
 काश्यप, p 22, n.
 काश्यपि, p 22, 33.
 काश्यपी, p 73, 2.
 काष्ठ, p 88, 13.
 काष्ठकुडाल, p 63, 13.
 काष्ठत, p 250, 9.
 काष्ठानुवाहिनी, p 63, 11.
 काष्ठा, p 15, 2. p 27, 11. p 312, n.
 काष्ठोला, p 112, 1.
 कास, p 124, n.
 कासमर्द, p 391, 19.
 कासर, p 128, 4.
 कासार, p 68, 28.
 किं, p 377, 5.
 किंशार, p 225, 21. p 347, 165.
 किंशुक, p 93, 10.
 किं, p 390, 15.

- किक्कि, p 130, n.
 किक्किदिवि, p 130, n.
 किक्किदोवि, p 130, n.
 किक्कोदिव, p 130, n.
 किक्कोदिवि, p 130, 16.
 किक्कोदोवि, p 130, n.
 किक्कर, p 251, 17.
 किक्करा, p 251, n.
 किक्करो, p 251, n.
 किक्किनी, p 167, 11.
 किक्कित्, p 377, n. p 378, 8.
 किक्किलिक, p 66, n.
 किक्कुलुक, p 66, 22.
 किक्कुलु, p 66, n.
 किक्कुलूक, p 66, n.
 किक्कलूक, p 72, 43.
 किक्किटि, p 127, 2.
 किक्किड, p 155, 16.
 किक्किण, p 391, 18.
 किक्किण्छी, p 107, 7.
 किक्किण, p 257, 42.
 किक्कितव, p 104, 58. p 258, 44.
 किक्कन्नर, p 14, 66.
 किक्कन्नरेण, p 14, 64.
 किक्कुमु, p 377, 5.
 किक्कुम, p 376, 2. p 377, 5.
 किक्कुम, p 374, 12. p 377, n.
 किक्कुच, p 270, n.
 किम्पवान, p 270, 48.
 किम्पुव, p 14, 66.
 किम्बदन्ति, p 40, n.
 किम्बदन्तो, p 40, 7.
 किक्कर, p 127, 2.
 किक्करण, p 22, 34.
 किक्कराव, p 252, n.
 किक्करावत्तिह, p 119, 8.
 किक्किरि, p 127, n.
 किक्किरोट, p 164, 3.
 किक्किर्मोरि, p 38, 26.
 किक्किल, p 375, 16.
 किक्कास, p 150, 4.
 किक्काकिन्, p 153, 12.
 किक्किलिङ्गक, p 227, 26.
 किक्किलिध, p 365, 225. p 31, 1.
 किक्किलेर, p 203, 14.
 किक्किल्लु, p 299, 7.
 किक्किलय, p 89, 14.
 किक्कोकस, p 155, 19.
 किक्कोकि, p 130, n.
 किक्कोचक, p 124, 27.
 किक्कोनाश, p 362, 217.
 किक्कोर, p 131, 21.
 किक्कोसि, p 41, 12.
 किक्कोसिना, p 41, n.
 किक्कोल, p 11, 52. p 357, 199.
 किक्कोजा, p 11, n.

- कौलक, p 238, 73.
 कौलाल, p 60, 3. p 358, 202.
 कौलित, p 268, 42.
 कोश, p 127, 3.
 कोशपर्या, p 107, 7.
 कु, p 73, 3.
 कुकर, p 149, 48.
 कुकुद, p 261, n.
 कुकुन्दर, p 157, 26.
 कुकूल, p 358, 205.
 कुकुट, p 131, 17.
 कुकुटमप्रस्था, p 402, n.
 कुकुभ, p 134, 35.
 कुकुर, p 117, 20. p 252, 22.
 कुत्ति, p 158, 28.
 कुत्तिम्भरि, p 263, 21.
 कुडुम, p 170, 25.
 कुच, p 158, 28. n.
 कुचन्दन, p 173, 34.
 कुचर, p 267, 37.
 कुचाय, p 158, 24.
 कुज, p 21, 27.
 कुक्षित, p 276, 20.
 कुञ्ज, p 85, 8. p 308, 33.
 कुञ्जर, p 201, 2. p 273, 8.
 कुजराशन, p 91, 1.
 कुजल, p 230, 39.
 कुट, p 79, 6. p 87, 5. p 228, 32.
 कुटङ्कक, p 390, n.
 कुटज, p 102, 47.
 कुटमट, p 117 19. p 99, 37. .
 कुटर, p 239, n.
 कुटि, p 79, n.
 कुटिल, p 276, 21.
 कुटो, p 79, n.
 कुटङ्कक, p 390, 17.
 कुटम्ब्याएत, p 261, 11.
 कुटम्बिनो, p 138, 6.
 कुटनी, p 141, 19.
 कुटिम, p 398, 34.
 कुटमल, p 89, 16.
 कुठर, p 239, 75.
 कुठार, p 213, 60.
 कुठारी, p 213, n.
 कुठेरक, p 105, 60.
 कुडय, p 242, n.
 कुडव, p 242, 89.
 कुञ्जल, p 89, n.
 कुञ्ज, p 78, 4.
 कुणय, p 219, 87. p 392, 20.
 n.
 कुण्णि, p 116, 16.
 कुण्ठ, p 262, 17.
 कुण्ड, p 228, 31. p 145, 36.
 कुण्डल, p 165, 5.
 कुण्डलिन, p 58, 7.

कुण्डिका, p 187, n.
 कुण्डी, p 228, n. p 187, 45.
 कुतय, p 183, 31.
 कुतुक, p 53, 31.
 कुतुष, p 229, 33.
 कुतू, p 229, 33.
 कुतूहल, p 53, 31.
 कुत्ता, p 41, 14.
 कुत्तित, p 272, 4.
 कुय, p 202, 10. p 125, 31.
 कुया, p 202, n.
 कुर्न, p 53, n.
 कुदाल, p 91, 3.
 कुद्यम, p 78, n.
 कुदाल, p 63, n.
 कुनटी, p 246, 109.
 कुनाशक, p 107, 10.
 कुन्त, p 215, 61.
 कुन्तल, p 162, 46.
 कुन्द, p 391, 19. p 114, 9.
 कुन्दु, p 114, n.
 कुन्दुर, p 114, n.
 कुन्दुर, p 114, 9.
 कुन्दुरकी, p 115, 12.
 कुपिन्द, p 249, n.
 कुपय, p 272, 4.
 कुप्य, p 243, 92.
 कुपय, p 76, n.

कुञ्ज, p 149, 48.
 कुमार, p 7, 36. p 48, 12.
 कुमारक, p 91, 5.
 कुमारी, p 103, 54. p 138, 8.
 कुमत्, p 70, n.
 कुमुद, p 70, 37.
 कुमुदबान्धव, p 18, 15.
 कुमुदबन्धु, p 18, 1.
 कुमुदिका, p 95, 21.
 कुमुदिनी, p 71, 39.
 कुमुदती, p 71, 38. n.
 कुमुदत्, p 75, 9.
 कुम्भ, p 180, 18.
 कुम्भ, p 94, 14. p 200, 5. p
 339, 137.
 कुम्भकार, p 249, 6.
 कुम्भसम्भव, p 19, 21.
 कुम्भिका, p 70, 38.
 कुम्भी, p 95, 21.
 कुम्भीर, p 66, 21.
 कुम्भील, p 66, n.
 कुरङ्ग, p 128, 8.
 कुरङ्गक, p 253, 24
 कुरण्टक, p 104, n.
 कुरर, p 132, 23.
 कुररो, p 132, n.
 कुरवक, p 104, 55.
 कुरण्टक, p 104, 56.

- कुरुवक्त्र p 104, n.
 कुरुविन्द. p 124, 25.
 कुरुविस्त, p 241, 87.
 कुक्कुर, p 252, n.
 कुर्विका, p 231, n.
 कुर्वीती, p 403, n.
 कुर्वीत्, p 403, n.
 कुल, p 136, 41. p 175, 1. p 394, n. p 249, n.
 कुलक, p 95, 19. p 122, 20. p 249, 5.
 कुलटा, p 139, 10.
 कुलटी, p 246, n.
 कुलीश, p 9, n.
 कुलित्यका, p 245, 103.
 कुलपालिका, p 138, 7.
 कुलपाली, p 138, n.
 कुलविप्र, p 402, n.
 कुलश्रेष्ठिन्, p 249, 5.
 कुलसम्भव, p 175, 2.
 कुलस्त्री, p 138, 7.
 कुलाय, p 135, 37.
 कुलाल, p 249, 6.
 कुलाली, p 245, 103.
 कुलिक, p 249, n.
 कुलिश, p 9, 42.
 कुली, p 108, 12.
 कुलीन, p 202, 12. p 175, 2.
 कुलीर, p 66, 21.
 कुल्लाघ, p 224, 18. p 230, 39. n. p 392, 21.
 कुल्लाघा, p 230, n.
 कुल्लास, p 392, n. p 224, n. p 230, n.
 कुल्य, p 155, 19. p 175, n.
 कुल्या, p 69, 34.
 कुव, p 70, n.
 कुवर, p 35, n.
 कुवल, p 401, n. p 94, 17.
 कुवलय, p 70, 37.
 कुवली, p 401, n.
 कुवाद, p 267, 37.
 कुवेणी, p 64, 16.
 कुपिनी, p 64, n.
 कुविन्द, p 249, 6.
 कुवेर, p 14, 65.
 कुवेरक, p 116, 15.
 कुवेल, p 70, n.
 कुश, p 125, 31. p 362, 218.
 कुशल, p 269, 4. p 31, 4. p 359, 206.
 कुशला, p 359, n.
 कुशली, p 359, n.
 कुशी, p 244, 99.
 कुशीद, p 221, n.
 कुशीलव, p 250, 12.

- कुशेशय, p 71, 40.
 कुषल, p 259, n. p 31, n.
 कुषीद, p 221, n.
 कुष्ठ, p 398, 34. p 115, 14. p 151, 5.
 कुष्माण्डक, p 122, 21.
 कुसोद, p 221, 4.
 कुसोदिक, p 221, 5.
 कुसुम, p 90, 17.
 कुसुमाञ्जन, p 245, 103.
 कुसुमेष्ट, p 5, 21.
 कुसुम्भ, p 339, 139. p 246, 107.
 कुष्ठति, p 53, 30.
 कुस्तुमुरी, p 230, n.
 कुस्तुमुर, p 330, 38.
 कुहना, p 189, 52.
 कुहर, p 56, 1.
 कुह, p 26, n.
 कुह, p 26, 9.
 कूकुद, p 261, 14.
 कूट, p 84, 4. p 311, 39. p 136, 42.
 कूटक, p 223, 13.
 कूटयन्त्र, p 253, 27.
 कूटशाल्मलि, p 97, 27.
 कूटस्थ, p 277, 23.
 कूणि, p 149, n.
 कूदाल, p 63, n.
 कूप, p 68, 26.
 कूपक, p 63, 12. p 62, n.
 कूपार, p 60, n.
 कूर्च, p 162, 43.
 कूर्चशीर्ष, p 119, 8.
 कूर्चिका, p 231, 44.
 कूर्दन, p 53, 33.
 कूर्पर, p 158, 31.
 कूर्पर, p 158, n.
 कूर्पासक, p 169, 19.
 कूर्म, p 66, 21.
 कूल, p 61, 7.
 कूवर, p 206, 25.
 कूवार, p 60, n.
 छकण, p 131, 19.
 छकलास, p 129, 12.
 छकवाकु, p 131, 17.
 छकाटिका, p 161, 39.
 छकुलास्त, p 129, n.
 छच्छ, p 60, 4. p 189, 51.
 छत, p 322, 79.
 छतक, p 231, 42.
 छतपुङ्ख, p 208, 36.
 छतमाल, p 91, 4.
 छतमुख, p 259, 4.
 छतलक्षण, p 261, 10.
 छतसपत्निका, p 138, n.
 छतसापत्निका, p 138, n.

छतसापलीका, p 138, 7
 छतसापली p 138, n.
 छतसापलीका, p 138, n.
 छतहस्त, p 208, 36.
 छतान्त, p 11, 54. p 319, 67.
 छतिन, p 176, 5.
 छत्त, p 234, 53.
 छत्ति, p 187, 46.
 छत्तिवास, p 6, n.
 छत्तिवासस, p 6, 27.
 छत्त, p 403, 45.
 छत्त्या, p 345, 160.
 छत्रिम, p 86, 2.
 छत्रिमधूपक, p 171, 29.
 छत्स, p 275, 14.
 छपण, p 270, 48.
 छपा, p 49, 18.
 छपाण, p 213, 57.
 छपाणो, p 255, 34.
 छपालु, p 262, 15.
 छपोटयोनि, p 10, 49.
 छमि, p 130, 13.
 छमिकोशत्य, p 167, 13.
 छमिघ, p 110, 25.
 छण, p 274, 11.
 छणानु, p 10, 50.
 छणानुदेतस, p 6, 28.
 छणान्निन्, p 251, 12.

छषक, p 223, n.
 छषानु, p 10, n.
 छषि, p 220, 2.
 छषिक, p 221, 6.
 छषीबल, p 221, 6.
 छष्ट, p 222, 8.
 छष्टि, p 176, 5.
 छष्टा, p 3, 13. p 37, 23. p 229, 36.
 छष्टकर्मन्, p 270, n.
 छष्टपाक, p 102, n.
 छष्टपाकफला, p 102, 48.
 छष्टपाल, p 102, n.
 छष्टफला, p 108, 14.
 छष्टभेदो, p 106, 4.
 छष्टाला, p 109, 16.
 छष्टावर्त्मन्, p 10, 49.
 छष्टवन्ता, p 99, .
 छष्टाशर, p 129, n.
 छष्टासार, p 129, 10.
 छष्टा, p 108, 15.
 छष्टिका, p 225, 19.
 केकर, p 149, 49.
 केका, p 133, 31.
 केकिन्, p 133, 30.
 केतक, p 126, n.
 केतको, p 126, 35.
 केतन, p 215, 67.

केस, p 318, 63.
 केदार, p 392, 20.
 केदार, p 222, 11.
 केनिपातक, p 63, 13.
 केष्टर, p 166, 9.
 केलि, p 53, 32.
 केवल, p 359, 205.
 केश, p 317, n. p 162, 46.
 केशपक्ष, p 163, n.
 केशपाश, p 163, n.
 केशपाणी, p 163, 48.
 केशर, p 92, n. p 72, 43.
 केशरिन्, p 127, n.
 केशव, p 3, 13. p 148, 45.
 केशवेश, p 163, 48.
 केशिक, p 143, 45.
 केशिनी, p 115, 14.
 केशिन्, p 148, 45.
 केसर, p 72, n. p 92, 6. p 101, 44.
 केसरिन्, p 127, 1.
 कैटभजित्, p 4, 17.
 कैटर्य, p 95, 21.
 कैतव, p 258, 45. p 52, 30.
 कैदार, p 222, n.
 कैदारक, p 222, 11.
 कैदारिक, p 222, 11.
 कैदार्य, p 222, 11.

कैरव, p 70, 37.
 कैलास, p 14, 66.
 कैवर्त्त, p 64, 15.
 कैवर्त्तमुस्तक, p 117, n.
 कैवल्य, p 34, 15.
 कैवर्त्तिमुस्तक, p 117, 20.
 कैवर्त्तीमुस्तक, p 117, n.
 कैशिक, p 162, 47.
 कैश्य, p 162, 47.
 काक, p 128, 7. p 132, 22.
 काकनद, p 71, 42.
 काकनदच्छवि, p 37, 24.
 काकिल, p 131, 19.
 काकिलाक्ष, p 110, 23.
 काटर, p 89, 13.
 काटरो, p 141, n.
 काटवो, p 141, 17.
 काटि, p 214, n. p 311, 40.
 p 393, n.
 काटिवर्ग, p 117, 21.
 काटिश्, p 222, 12.
 काटी, p 214, n.
 काड्ड, p 391, 18.
 काड्डवो, p 141, n.
 काड्डार, p 391, 18.
 काट, p 214, 61.
 काण, p 46, 6. p 214, 61.
 काणि, p 149, n.

कोदण्ड, p 211, 51.

कोशव, p 224, 16.

कोष, p 51, 26.

कोषक्रम, p 395, n.

कोषघ्न, p 395, n.

कोषन, p 266, n.

कोषना, p 137, 4.

कोषिन्, p 266, 32.

कोमल, p 278, 27.

कोयष्टिक, p 134, 35.

कोरक, p 89, 16. p 134, 35.

कोरकी, p 115, 13.

कोरदूष, p 224, 16.

कोल, p 94, 17. p 62, 11. p 127,

2.

कोलक, p 172, 31. p 229, 36.

कोलदल, p 116, 18.

कोलम्बक, p 47, 7.

कोलवल्ली, p 108, 16.

कोला, p 94, n. p 108, 15.

कोलाहल, p 44, 4.

कोलि, p 94, 17.

कोलो, p 94, n.

कोविद, p 176, 4.

कोविदार, p 91, 3.

कोष, p 135, n. p 242, 91.

कोशफल, p 172, 31.

कोशतको, p 300, n.

कोष, p 135, 37. p 242, n.

p 364, 223. n.

कोषतको, p 300, 8.

कोष्ठ, p 312, 43.

कोष्ठा, p 23, 36.

कोकुटिक, p 303, 17.

कोक्ष्यक, p 211, 57.

कोटतल, p 250, 9.

कोटिक, p 251, 14.

कोडिक, p 222, n.

कोणप, p 11, 55.

कोतुक, p 53, 31.

कोतूहल, p 53, 31.

कोत्रवीण, p 221, 8.

कोन्तिक, p 208, 38.

कोन्तो, p 114, 8.

कोपोन, p 335, 124.

कोपौदको, p 5, n.

कोमोदो, p 5, n.

कोमुदो, p 19, 18.

कोमोदको, p 5, 24.

कोलटिनेय, p 143, 27.

कोलटेय, p 143, 26.

कोलटेयो, p 143, n.

कोलटेर, p 143, 26.

कोलटेरा, p 143, n.

कोलथोन, p 221, n.

कोलोन, p 334, 19.

- कौलेय, p 175, n.
 कौलेयक, p 175, n. p 259, 22.
 कौशिक, p 94, 14. p 300, 10.
 कौशिको, p 300, n.
 कौश्य, p 167, 13.
 कौषिक, p 300, n.
 कौषिको, p 300, n.
 कौषेय, p 167, n.
 कौसुम, p 403, n.
 कौसुमी, p 403, n.
 कैस्तुभ, p 5, 24.
 क्षिन्, p 385, n.
 क्रकच, p 255, 35. p 104, n.
 क्रकर, p 104, 57. p 131, 19.
 p 255, n.
 क्रत, p 178, 13.
 क्रतुर्धंसिन्, p 6, 29.
 क्रतुभुज, p 2, 4.
 क्रथन, p 218, 83.
 क्रन्दन, p 217, 76. p 336, 126.
 p 54, n.
 क्रन्दित, p 54, 35.
 क्रम, p 185, 39.
 क्रमुक, p 95, 21. p 126, 34.
 क्रमेलक, p 239, 75.
 क्रयविक्रयिक, p 239, 79.
 क्रयिक, p 240, 79.
 क्रय्य, p 240, 82.
 क्रय्य, p 154, 14.
 क्रयाद्, p 11, 55.
 क्रयाद्, p 11, 55.
 क्रायक, p 240, 79.
 क्रिमि, p 130, n.
 क्रिमिज, p 171, 28.
 क्रिया, p 385, n.
 क्रियावत्, p 203, 18.
 क्रोडा, p 53, 33.
 क्रुध, p 131, 22. n.
 क्रुध, p 51, 26. n.
 क्रुष्ट, p 54, 35.
 क्रूर, p 270, 47. p 277, 25.
 p 355, 193.
 क्रतय, p 240, 82.
 क्रय, p 240, 82.
 क्रोड, p 127, 2. p 158, 28.
 क्रोडा, p 158, n.
 क्रोध, p 51, 26.
 क्रोधन, p 266, 32.
 क्रोशयुग, p 77, 18.
 क्रोशु, p 128, 5.
 क्रोशुविन्ना, p 108, 11.
 क्रोश्री, p 111, 28. p 128, n.
 क्रोशदारण, p 7, n.
 क्रोश, p 131, 22.
 क्रोशदारण, p 7, 36.
 क्रम, p 289, 01.

- कसय, p 289, 10.
 क्षिप्र, p 284, 55.
 क्षिप्रान्त, p 153, 11.
 क्षिप्र, p 283, 48.
 क्षिप्र, p 43, 20. p 283, 48.
 क्षीतक, p 111, 28.
 क्षीतकिका, p 103, 13.
 क्षीव, p 146, 59. p 361, 213.
 क्षेप, p 294, 29.
 क्षोम, p 154, 16.
 कण, p 44, 3.
 कणन, p 44, 3.
 कथित, p 282, 45.
 काण, p 44, 3.
 काथोद्धव, p 245, 102.
 कण, p 314, 50. p 27, 11.
 p 55, 33.
 कणदा, p 25, 4.
 कणन, p 218, 82.
 कणप्रभा, p 17, 10.
 कतज, p 154, 15.
 कतव्रत, p 190, 53.
 कट, p 248, 3. p 318 65.
 p 206, 27.
 कत, p 191, n.
 कत, p 191, n.
 कतबन्धु, p 330, n.
 कचिय, p 191, 1.
 कचिया, p 140, 14.
 कचियाणी, p 140, 14.
 कचियो, p 140, 15.
 कचिन्, p 191, n.
 कंट, p 266, 31, n.
 कपा, p 25, 4.
 कपाकर, p 18, 16.
 कस, p 341, 144.
 कसा, p 341, 144. p 73, n.
 कमित, p 266, 31.
 कमित, p 266, 31.
 कथ, p 30, 22. p 287, 7. p 150,
 2. p 196, 19. p 342, 147.
 कर्ष, p 150, 3.
 कवथु, p 150, 3.
 कान्त, p 282, 46.
 कान्ति, p 51, 24.
 कार, p 244, 10.
 कारक, p 89, 16.
 कारण, p 42, n.
 कारमत्तिका, p 73, 4.
 कारित, p 269, 43.
 किति, p 320, 73. p 73, 2.
 क्षिपणि, p 63, n.
 क्षिपा, p 289, 11. p 25, n.
 क्षिपणी, p 63, n.
 क्षिप्त, p 280, 37.
 क्षिप्तु, p 265, 30.

- क्षिप्र, p 13, 6.
 क्षिया, p 287, 7.
 क्षोर, p 61, 4. p 233, 51. p 352, 184.
 क्षोरविक्षति, p 231, 44.
 क्षोरविदारो, p 111, 29.
 क्षोरशुक्ला, p 111, 28.
 क्षोराभितनया, p 5, 23.
 क्षोराखी, p 109, 18.
 क्षोरिका, p 97, 26.
 क्षोरोद, p 60, 2.
 क्षीव, p 264, 23.
 क्षुत्, p 150, 3.
 क्षुताभिजनन, p 225, n.
 क्षुत्, p 150, 3.
 क्षुद्र, p 270, 48. p 350, 179.
 क्षुद्रघण्टिका, p 167, 11.
 क्षुद्रशङ्ख, p 67, 23.
 क्षुद्रा, p 108, 12. p 350, 179.
 क्षुद्राण्डमलसङ्घात, p 65, 19.
 क्षुधा, p 234, n.
 क्षुधाभिजनन, p 225, 19.
 क्षुद्धित, p 263, 20.
 क्षुध्, p 150, 3. p 234, 54.
 क्षुप, p 87, 8.
 क्षुमा, p 225, 20.
 क्षुर, p 204, n. p 110, 23.
 क्षुरक, p 95, 20.
 क्षुरिन्, p 250, 10.
 क्षुल्लक, p 274, 11. p 300, 10.
 क्षुल्लका, p 300, n.
 क्षेत्र, p 223, 11. p 351, 182.
 क्षेत्रज्ञ, p 32, 7. p 309, 35.
 क्षेत्राजोव, p 221, 6.
 क्षेत्रण, p 189, 11.
 क्षेत्रिण, p 63, 13.
 क्षेत्री, p 63, n.
 क्षेत्रिष्ठ, p 285, 61.
 क्षेत्र, p 31, 4. p 116, 16. p 398, 34.
 क्षेत्र, p 222, 11. p 297, n.
 क्षेत्र, p 215, 67.
 क्षेत्रादि, p 285, 61.
 क्षेत्र, p 168, 15. p 80, n.
 क्षेत्रिण, p 73, n.
 क्षेत्री, p 73, n.
 क्षेत्र, p 246, 108.
 क्षेत्र, p 167, n. p 80, 12. p 168, n.
 क्षेत्री, p 167, n.
 क्षुत्, p 281, 40.
 क्ष्मा, p 73, 3.
 क्ष्माभूत, p 84, 1.
 क्षेत्र, p 58, 9.
 क्षेत्र, p 217, 75. p 313, 45.
 क्षेत्रित, p 398, 34.

ख, p 304, 19.

खकखट, p 277, n.

खग p 212, 54. p 134, 32.
p 304, 20.

खगेश्वर, p 5, 24:

खज, p 229, n.

खजाका, p 229, 34.

खड्ग, p 149, 49.

खड्गन, p 130, 15.

खड्गरोट, p 130, 15.

खट, p 390, 17.

खड्ग, p 174, 39. p 205, n.

खड्ग, p 127, 4.

खड्गिन, p 127, 4.

खड्ग, p 18, 17.

खड्गपद्म, p 6, 26. n.

खड्गिक, p 224, 16.

खदिर, p 98, 30.

खट्ठिरो, p 119, 7.

खद्योत, p 133, 28.

खनि, p 85, 7.

खनित्र, p 222, 12.

खनी, p 85, n.

खमुट, p 123, 34.

खर, p 239, 78. p 23, 37.

खरण, p 148, 46.

खरण्या, p 119, 5.

खरमञ्जरी, p 107, 7.

खरा, p 102, 49.

खरागरो, p 102, n.

खराशा, p 111, 30.

खर्जुर, p 243, n.

खर्ज, p 151, 4.

खर्जर, p 126, 35. p 243;
97.

खर्जरो, p 126, 35.

खर्पर, p 245, n.

खर्परी, p 245, n.

खर्प, p 276, 20.

खर्व, p 148, 46. p 276, n.

खर्वट, p 397, n.

खर्ज, p 270, 47.

खर्जट, p 262, 17.

खर्जिन, p 204, n.

खर्जनी, p 29, 22.

खर्जो, p 204, 17.

खर्जु, p 375, 16.

खर्ज्या, p 297, 42.

खात, p 68, 27.

खादित, p 235, 60.

खार, p 242, n.

खारि, p 242, n.

खारो, p 242, 89.

खारीक, p 222, 10.

खारीवाप, p 222, 10.

खिल, p 74, 5. n.

खिला, p 74, n.

खर, p 116, 18. p 392, n.

खुरणस, p 148, 47.

खुरणस, p 148, 47.

खुरप, p 392, n.

खुसक p 300, n. p 251, n.

खुन्नका, p 300, n.

खेट, p 272, 4. p 396, n.

खेय, p 68, 29.

खेला, p 53, 33.

खेड, p 149, 49.

ख्यत, p 261, 9.

खातगद्द, p 281, 42.

ख्याति, p 288, 9.

गगण, p 15, 1.

गङ्गा, p 69, 31.

गङ्गाधर, p 6, 29.

गज, p 200, 2.

गजता, p 200, 4.

गजबन्धनी, p 202, 11.

गजभक्षा, p 115, n.

गजभक्षा, p 115, 11.

गजानन, p 7, 34.

गङ्गा, p 79, 8.

गडक, p 65, 17.

गडु, p 391, 18.

गडुल, p 149, 48.

गण, p 135, 40. p 211, 49.

p 314, 48.

गणक, p 194, 14. n.

गणतो, p 194, n.

गणनीय, p 275, 14.

गणरात्र, p 25, 6.

गणरूप, p 105, 61.

गणहासक, p 116, 16.

गणाधिप, p 7, 33.

गणिका, p 103, 52. p 141, 19.

गणिकारिका, p 101, 46.

गणित, p 275, 14.

गण्य, p 275, 14.

गण्ड, p 161, 41. p 200, 5.

गण्डक, p 127, 4.

गण्डकारी, p 119, n.

गण्डकाजी, p 119, 7.

गण्डपैल, p 85, 6.

गण्डाली, p 124, 24.

गण्डीर, p 123, 22.

गण्डूपद, p 66, 22.

गण्डूपदी, p 67, 24.

गण्डूषा, p 387, 10.

गतनासिक, p 148, 46.

गति, p 204, 17.

गद, p 150, 2.

गद्य, p 396, 31.

गन्तव्य, p 403, n.

- गन्तथा, p 403, n.
 गन्तो, p 204, 20.
 गन्ध, p 35, 16.
 गन्धक, p 245, 102.
 गन्धकुटी, p 115, 11.
 गन्धन, p 334, 117.
 गन्धनाकुली, p 112, 2.
 गन्धफलो, p 99, 36. p 101, 44.
 गन्धमादन, p 81, 3.
 गन्धमूली, p 122, 19.
 गन्धरस, p 245, 105.
 गन्धर्व, p 2, 6. p 10, 48. p 129, 11. p 202, 12. p 338, 135.
 गन्धर्वहस्तक, p 98, 31.
 गन्धवह, p 12, 57.
 गन्धवहा, p 161, 40.
 गन्धवाह, p 12, 57.
 गन्धशटी, p 122, n.
 गन्धसार, p 172, 32.
 गन्धांशुमतो, p 113, 3.
 गन्धालो, p 133, n.
 गन्धासन, p 245, 102.
 गन्धिक, p 245, n.
 गन्धिनो, p 115, 11.
 गन्धोत्तमा, p 257, 40.
 गन्धली, p 133, 27.
 गन्धस्त्रि, p 22, 34.
 गन्धोर, p 64, 15.
 गम, p 214, 63.
 गमन, p 214, 63.
 गम्भारी, p 94, 16.
 गम्भीर, p 64, 15.
 गम्य, p 281, 42.
 गरल, p 58, 9.
 गरगरौ, p 102, n.
 गरिष्ठ, p 285, 62.
 गरी, p 102, 49.
 गरुड, p 5, 24.
 गरुडध्वज, p 4, 14.
 गरुडयज्ञ, p 22, 33.
 गरुत्, p 134, 36.
 गरुत्मत्, p 5, 24. p 317 60.
 p 134, 34.
 गर्गरी, p 239, 75.
 गर्जित, p 17, 10.
 गर्त, p 56, 2.
 गर्दभ, p 239, 78.
 गर्दभाण्ड, p 96, 23.
 गर्दन, p 263, 22.
 गर्भ, p 339, 138. p 146, 39.
 गर्भक, p 173, 36.
 गर्भगार, p 80, 8.
 गर्भाशय, p 146, 38.
 गर्भिणी, p 142, 22.
 गर्भापघातिनी, p 237, 70.
 गर्भुत्, p 125, 31.

गर्व, p 50, 22.
 गर्हण, p 41, 14.
 गर्ह, p 272, 4.
 गर्हवादिन्, p 267, 37.
 गल, p 160, 29. p 297, n.
 गलकंबल, p 236, 63.
 गलन्तिका, p 228, 31.
 गलित, p 284, 53.
 गलोद्देश, p 203, 16.
 गल्या, p 297, 42.
 गवय, p 129, 11.
 गवल, p 244, 100.
 गवांभज, p 235, 58.
 गवाक्ष, p 80, 9.
 गवाक्षो, p 123, 22.
 गवोश्चर, p 235, 58.
 गवडु, p 226, 25.
 गवडुका, p 226, n.
 गवधु, p 226, n.
 गवधुका, p 226, 25.
 गवेघण, p 294, n.
 गवेघणा, p 183, 31.
 गवेघित, p 284, 54.
 गय, p 233, 50.
 गया, p 235, 60.
 गयूति, p 77, 18.
 गघ्न, p 86, 1. p 279, 34.
 गकर, p 85, 6. p 352, 185.

गाङ्गेय, p 243, 95. p 344, 157.
 गाङ्गेरुको, p 113, 5.
 गाढ, p 13, 62.
 गाणिक्य, p 142, 22.
 गाण्डिव, p 211, 52.
 गाण्डोव, p 211, 52.
 गात्र, p 156, 21. p 201, 8.
 गात्रानुलेपनो, p 173, 35.
 गान, p 45, 4.
 गान्धी, p 204, n.
 गान्धार, p 45, 1.
 गान्धर्व, p 10, n.
 गायत्री, p 98, 30. p 180, 22.
 गायत्री, p 180, n.
 गायकत, p 243, 92.
 गार्ग्य, p 296, n.
 गाभिर्ण्य, p 142, 22.
 गार्हपत्य, p 179, 19.
 गालव, p 94, 13.
 गिरि, p 84, 1. p 289, 11.
 गिरिकर्णी, p 110, 22.
 गिरिका, p 129, 12.
 गिरिज, p 245, 104. p 244, 100.
 गिरित, p 285, n.
 गिरिमञ्जिका, p 102, 47.
 गिरिश, p 6, 26.
 गिरोश, p 6, 26.
 गिर, p 38, 1.

मिरी, p 38, n.

मिनि, p 289, n.

मिनि, p 285, 60.

मिनि, p 289, n.

मीत, p 44, 4.

मीर्ण, p 285, 58.

मीर्ण, p 289, 11.

मीर्ण, p 2, 4.

मीर्ण, p 20, 25. n.

मीर्ण, p 20, h.

मुगुल, p 94, 14.

मुक्क, p 225, 21. p 89, n. p

103, n.

मुक्क, p 89, 16.

मुक्क, p 165, n.

मुक्क, p 109, 16. p 79, n.

मुड, p 312, 44.

मुडधु, p 92, 8.

मुडफल, p 92, 9.

मुड, p 110, 24.

मुडू, p 106, n.

मुडू, p 106, 1.

मुण, p 195, 19. p 212, 53. p

253, 27. p 314, 49.

मुण्डक, p 63, 12.

मुणित, p 280, 38.

मुणित, p 280, 38.

मुल, p 165, 7. p 89, n.

मुलक, p 89, n.

मुलार्ज, p 165, 7.

मुद, p 157, 24.

मुद्र, p 124, 27.

मुद्र, p 99, 36. p 124, 25.

मुद्र, p 280, 38. p 284, 55.

मुद्र, p 321, 77.

मुद्रित, p 280, n.

मुद्रित, p 280, n.

मुद्र, p 177, 11.

मुद्र, p 20, 25. p 176, 6.

p 346, 164.

मुद्रिणी, p 142, 22.

मुद्रा, p 156, 23.

मुद्र, p 88, 9. p 155, 17. p

341, 144.

मुद्रिणी, p 88, 9.

मुद्रा, p 126, 34.

मुद्रा, p 85, 6.

मुद्र, p 344, 156.

मुद्रक, p 2, 6.

मुद्रकेशर, p 14, 63.

मुद्र, p 280, 38.

मुद्रपद, p 58, n.

मुद्रपाद, p 58, 7. n.

मुद्रपुष्ट, p 194, 13.

मुष्ट, p 155, 19.

मून, p 282, 46.

- गूरय, p 289, n.
 गूवाक, p 126, n.
 गृजन, p 121, 14.
 गृभु, p 263, 22.
 गृप्र, p 131, 21.
 गृधसो, p 387, 10.
 गृष्टि, p 121, 16.
 गृह, p 78, 4. p 384, n.
 p 370, 240. p 78, 4.
 गृहगोधा, p 129, n.
 गृहगोधिका, p 129, 12.
 गृहगोलिका, p 129, n.
 गृहपति, p 194, 15.
 गृहवालु, p 265, 27.
 गृहखूण, p 396, 30.
 गृह्वाराम, p 86, 1.
 गृह्वावयहणी, p 81, 13.
 गृहिन्, p 175, 3.
 गृहीट, p 265, 27.
 गृह्यक, p 262, 16. p 136, 43.
 ग्रेसुक्त, p 174, 40.
 ग्रेण्डूक, p 174, n.
 ग्रेह, p 78, 4.
 गैरिक, p 301, 12. p 85, 8.
 गैरैय, p 245, 104.
 गो, p 235, 60. p 237, 67.
 गोक्कण्डक, p 109, 17.
 गोक्कर्थ, p 159, 34. p 129, 10.
 गोक्कर्षी, p 106, 2.
 गोकुल, p 235, 58.
 गोक्षुरक, p 109, 17.
 गोक्षर, p 35, 17.
 गोत्रिहा, p 114, 7.
 गोड, p 391, n.
 गोडुम्वा, p 123, 22.
 गोण्ड, p 391, 18.
 गोत्र, p 175, 1. p 351, 182.
 गोत्रभिद्, p 8, 38.
 गोत्रा, p 73, 3.
 गोदारण, p 223, 14.
 गोदुह, p 235, n.
 गोदुह, p 235, 57.
 गोधन, p 235, 58.
 गोधा, p 212, 52.
 गोधापदो, p 114, 7.
 गोधि, p 161, 43.
 गोधिका, p 66, 22.
 गोधिकात्मज, p 128, 6.
 गोधूम, p 224, 18.
 गोनर्द, p 117, 20.
 गोतस, p 57, 4.
 गोप, p 337, 132. p 399, n.
 p 192, 7. p 245, 105.
 गोपति, p 236, 62.
 गोपा, p 112, n.
 गोपानसो, p 81, 15.

गोपायित, p 284, 55.

गोपाल, p 235, 57.

गोपी, p 112, 30.

गोपूर, p 82, 16. p 117, 20.
p 352, 184.

गोप्य, p 251, n.

गोप्यक, p 251, 17.

गोमत्, p 235, 58.

गोमय, p 233, 50.

गोमायु, p 128, 5.

गोमिन्, p 235, 58.

गोरण, p 289, n.

गोरस, p 234, 53.

गोर्द, p 154, 16.

गोल, p 392, 20. p 146, n.

गोलक, p 146, 36.

गोला, p 246, 109.

गोलिह, p 95, n.

गोलिह, p 95, 20.

गोलोमो, p 124, 24. p 247, 111.

गोवन्दिनी, p 99, 36.

गोविन्द, p 4, 14.

गोविष, p 233, 50.

गोशाल, p 400, 40. n.

गोशीर्ष, p 172, 33.

गोष्ठ, p 76, 13.

गोष्ठी, p 178, 14.

गोष्ठीन, p 76, 13.

गोष्यद, p 327, 96.

गोसंख्य, p 235, 57.

गोस, p 245, n.

गोसङ्ग, p 245, n.

गोस्तना, p 165, 7. p 111, n.

गोस्तनो, p 111, 26.

गोस्थानक, p 76, 13.

गौड, p 391, n.

गौतम, p 3, 10.

गौधार, p 128, 6.

गौधेय, p 128, 6.

गौधेर, p 128, 6.

गौर, p 354, 191. p 37, 24.

गौरा, p 7, n.

गारी, p 7, 32. p 139, 8.

ग्रथित, p 280, n.

ग्रथि, p 124, 27.

ग्रथिक, p 247, 111.

ग्रथित, p 280, 35.

ग्रंथिर्ष, p 117, 20.

ग्रंथिल, p 95, 18. p 104, 57.

ग्रस्त, p 43, 20. p 285, 60.

ग्रह, p 26, 9. p 288, 8. p 369,
238.

ग्रहणि, p 151, n.

ग्रहणी, p 151, n.

ग्रहणीरुक्, p 151, 6.

ग्रहपति, p 22, 32.

- गद्योक्त, p 265, 27.
 ग्राम, p 83, 20.
 ग्रामणी, p 315, 52.
 ग्रामत, p 250, 9.
 ग्रामता, p 297, 42.
 ग्रामाधीन, p 250, 9.
 ग्रामान्त, p 83, 20.
 ग्रामोखा, p 108, 13.
 ग्राम्य, p 43, 19. p 253, 23.
 ग्राम्यधर्म, p 190, 56.
 ग्रामन्, p 84, 1. p 331, 108.
 ग्राम, p 234, 54.
 ग्राम, p 66, 21. p 288, 8.
 ग्रामिन्, p 91, 1.
 ग्रामा, p 160, 39.
 ग्राम, p 29, 18.
 ग्राम, p 165, n.
 ग्राम, p 165, n.
 ग्राम, p 165, 5.
 ग्राम, p 285, 60.
 ग्राम, p 258, 45.
 ग्राम, p 152, 9.
 ग्रामि, p 385, n.
 ग्राम, p 152, 9.
 ग्राम, p 18, 16.
 ग्राम, p 228, 32.
 ग्राम, p 217, 75.
 ग्राम, p 217, 75.
 ग्राम, 254, 28.
 ग्राम, p 391, n.
 ग्रामपथ, p 77, 19.
 ग्रामपाटलि, p 95, 20.
 ग्रामारवा, p 110, 25.
 ग्राम p 16, 9. p 213, 59. p
 332, 113. p 46, 4. p 275,
 15.
 ग्रामरस, p 61, 5.
 ग्रामसार, p 172, 32.
 ग्रामाग्र, p 332, 112.
 ग्राम, p 54, 33.
 ग्रामर, p 263, 20.
 ग्राम, p 24, 2.
 ग्राम, p 161, 39.
 ग्रामिक, p 215, n.
 ग्रामिक, p 215, 65, n.
 ग्राम, p 218, 84.
 ग्राम, p 265, 28. p 270, 47.
 ग्राम, p 125, 33.
 ग्राम, p 390, n.
 ग्राम, p 156, n.
 ग्राम, p 156, n.
 ग्रामिका, p 156, 23.
 ग्रामि, p 156, n.
 ग्राम, p 391, 18.
 ग्रामित, p 266, 32.

- चला, p 49, 18. p 295, 32. p 315, 54.
 चण, p 22, 34.
 चत, p 233, 52. p 339, n. p 322, 78.
 चटि, p 127, 2. p 121, n.
 चोट, p 202, n.
 चोटक, p 202, 11.
 चोखा, p 161, 40. p 204, 17.
 चोखो, p 127, 2.
 चोखा, p 95, 17. p 126, 34.
 चोर, p 50, 20.
 चोष, p 83, 20.
 चोषक, p 113, 5.
 चोषणा, p 41, 12.
 छाण, p 161, 40. p 281, 39.
 छाणतर्पण, p 36, 20.
 छात, p 281, 39.
 च, p 377, 5. p 371, 2.
 चक्र, p 205, 24. p 210, 46. p 352, 184. p 132, 22.
 चक्रकारक, p 116, 17.
 चक्रपाणि, p 4, 15.
 चक्रमर्दक, p 120, 12.
 चक्राला, p 124, 25. n.
 चक्रवर्तिन्, p 191, 2.
 चक्रवर्तिनी, p 122, 19.
 चक्रवाक, p 132, 22.
 चक्रवाड, p 16, n. p 84, n.
 चक्रवाल, p 16, 7.
 चक्राङ्ग, p 132, 23.
 चक्राङ्गी, p 106, 4.
 चक्रिन्, p 57, 7. n.
 चक्रोवत्, p 239, 78.
 चक्षुःखवस्, p 58, 7.
 चक्षु, p 162, n.
 चक्षुष्य, p 245, 103.
 चक्षुस्, p 162, 44.
 चक्षल, p 277, 24.
 चक्षला, p 17, 11.
 चक्षु, p 98, 32. p 135, 36.
 चक्षू, p 126, n.
 चटक, p 131, 18.
 चटका, p 131, 18.
 चटकाशिरस्, p 247, n.
 चटकाशिरस, p 247, n.
 चटल, p 277, n.
 चटिकाशिरस्, p 247, n.
 चटिकाशिरस्, p 247, 111.
 चणक, p 224, 18.
 चण्ड, p 266, 32.
 चण्डा, p 116, 16. p 7, n.
 चण्डात, p 104, 57.
 चण्डातक, p 169, 20.
 चण्डाल, p 252, 20.

चण्डालिका, p 255, 32.

चण्डाल्यवस्तको, p 255, 32.

चण्डि, p 7, n.

चण्डी, p 7, n.

चतुःशाल, p 79, 6.

चतुःशाली, p 79, n.

चतुर, p 252, 19.

चतुरकुज, p 91, 4.

चतुरानन, p 3, 11.

चतुर्भद्र, p 190, 57.

चतुर्भुज, p 4, 15.

चतुर्भुज, p 384, n. p 394, n.

चतुर्भुज, p 190, 57.

चतुष्पथ, p 77, 17.

चत्वर, p 81, 13. p 179, 17.

चन, p 377, 3.

चन्द्र, p 18, n.

चन्द्रन, p 172, 32.

चन्द्र, p 18, 15. p 120, 12. p

273, n. p 172, 32. p 352.

184.

चन्द्रक, p 133, 31.

चन्द्रभागा, p 69, 34.

चन्द्रमस, p 18, 15.

चन्द्रवल्ली, p 118, n.

चन्द्रवाला, p 115, 13.

चन्द्रशेखर, p 6, 26.

चन्द्रहास, p 213, 57.

चन्द्रिका, p 19, 18.

चन्द्रिमा, p 19, n.

चण्ड, p 160, n.

चण्ड, p 244, 100. p 270, 46.

p 13, 60. p 277, n.

चण्डला, p 17, 11. p 108, 15.

चण्डे, p 160, 35.

चमर, p 129, n. p 198, n.

चमरिक, p 91, 3.

चमस, p 398, 35.

चमसी, p 387, 10.

चमू, p 210, 46. p 385, n.

चमू, p 128, 9.

चम्यक, p 101, 44.

चय, p 78, 3. p 135, 40.

चर, p 277, 23. p 194, 13.

चरक, p 397, 23.

चरण, p 156, 22.

चरणायुध, p 131, 17.

चरम, p 278, 30.

चरमत्साम्, p 84, 2.

चराचर, p 277, 23.

चरिण, p 277, 23.

चर्चन, p 33, n.

चरु, p 180, 22.

चर्चरो, p 387, 10.

चर्चि, p 32, 11. p 170, 23.

चर्चट, p 161, n.

चर्म, p 213, n.

चर्मकषा, p 120, 9.

चर्मकसा, p 120, n.

चर्मकार, p 249, 7.

चर्मन्, p 187, 46. p 208, 39.

p 213, 58

चर्मप्रभेदिका, p 255, 35.

चर्मप्रसेवक, p 255, n.

चर्मप्रसेविका, p 255, 33.

चर्मार, p 249, n.

चर्मिन्, p 97, 26.

चर्या, p 184, 35.

चर्चित, p 235, 60.

चल, p 277, 24.

चलदल, p 91, 1.

चलन, p 277, 24.

चलाचल p 277, 24.

चलित, p 214, 64. p 280, 36.

चविक, p 108, n.

चविका, p 108, 16.

चवी, p 108, n.

चथ, p 103, 16.

चथा, p 108, n.

चघक, p 257, 43.

चघाल, p 179, 18.

चाक्रिक, p 215, 65.

चाकुरी, p 119, 6.

चाटकैर, p 131, 18.

चाखकीन, p 221, n.

चाण्डाल, p 249, 4.

चाण्डालिकार, p 255, 32.

चातक, p 130, 17.

चान्द्रभागा, p 69, n.

चान्द्रभागी, p 69, n.

चाप, p 211, 51.

चासर, p 198, 31.

चामरा, p 198, n.

चामरो, p 198, n.

चामोरैर, p 243, 95.

चाम्येघ, p 101, 44.

चार, p 290, 14. p 194, 31.

चारटो, p 120, 11.

चारण, p 250, 12.

चारु, p 272, 1.

चार्विक्य, p 169, 23

चार्मी, p 205, n.

चार्मण, p 297, 43.

चार्मिण, p 297, n.

चाल, p 81, n.

चालन, p 227, n.

चाजनी, p 227, 26

चाघ, p 130, 16.

चिकित्सक, p 152, 8.

चिकित्सा, p 150, 1.

चिकोर्षा, p 385, n.

चिकुर, p 162, 46. p 270, 46.

- चिकण, p 232, 46.
चिष्ठा, p 96, 24.
चित्, p 33, 10. p 377, 3.
चिता, p 218, 86.
चिति, p 218, 86.
चित्त, p 33, 9.
चित्तविधम, p 51, 26.
चित्तसमुच्चति, p 50, 22.
चित्ताभाग, p 33, 11.
चित्या, p 218, 86.
चित्र, p 38, 26. p 50, 19. p 350, 189.
चित्रक, p 105, 60. p 93, 31.
चित्रकर, p 249, 7.
चित्रकृत, p 92, 7.
चित्रतण्डुला, p 110, 24.
चित्रपर्णी, p 107, 11.
चित्रभालु, p 11, 51. p 330, 107.
चित्रशिखण्डिज, p 21, 26.
चित्रशिखण्डन, p 21, 28.
चित्रा, p 107, 6. p 123, 22.
चिन्त, p 52, n.
चिन्ता, p 52, 29.
चिन्तिया, p 52, n.
चिपिट, p 232, n.
चिपिटक, p 232, 47.
चिपुट, p 232, n.
चिर, p 376, n.
चिरक्रिय, p 262, 17.
चिरखो, p 139, 9.
चिरकन, p 277, 26.
चिररात्राय, p 376, 1.
चिरविल्ल, p 97, 28.
चिरसूता, p 238, 71.
चिरस्य, p 376, 1.
चिरात्, p 376, n.
चिरातित्त, p 119, n.
चिराय, p 376, 1.
चिरिखो, p 139, n.
चिरिबिल्ल, p 97, n.
चिरे, p 376, n.
चिरेख, p 376, n.
चिलिचिम, p 65, 18.
चिलिचिमि, p 65, n.
चिलिचोम, p 65, n.
चिलिमोनक, p 65, n.
चिलोचिम, p 65, n.
चिलोचिमि, p 65, n.
चिलोम, p 65, n.
चिस्त, p 131, n. p 153, 11.
चिविट, p 232, n.
चिवु, p 161, n.
चिवुक, p 161, 41.
चिह्न, p 19, 18.
चीन, p 128, 9.
चोर, p 396, 31.

शोरी, p 133, 23.

शोवर, p 396, 31.

शुक्र, p 119, 6. p 229, 35.

शुक्रिका, p 119, 6.

शुचक, p 158, n.

शुलूयी, p 65, n.

शुल्ल, p 153, 11.

शुल्लि, p 227, 29.

शुल्लो, p 227, n.

शुल्ल, p 398, n.

शुचक, p 158, 23.

शूडा, p 134, 31. p 163, 48.

शूडामणि, p 165, 4.

शूडाला, p 124, 25.

शूत, p 94, 14.

शूर्ण, p 173, 35. p 215, 67.

शूर्णकुन्तल, p 162, 47.

शूर्णी, p 386, 9.

शूर्णी, p 386, n.

शूलिका, p 201, 6.

शूवा, p 102, 10.

शेट, p 251, n.

शेटक, p 251, 17.

शेटिका, p 251, n.

शेटो, p 251, n.

शेट, p 251, n.

शडक, p 251, n.

शेडो, p 251, n.

शेत्, p 33, 9.

शतकी, p 100, 40.

शतन, p 33, 8.

शतना, p 33, 10.

शतस्, p 33, n.

शेल, p 168, 17. p 358, 204.

शेली, p 168, n.

शैत्य, p 79, 7.

शैत्र, p 28, 15.

शैत्ररथ, p 14, 65.

शैत्रिक, p 28, 15.

शोच, p 118, 22. p 396, 30.

शोर, p 253, n.

शोरपुष्पो, p 115, 14.

शोरिका, p 253, n.

शोज, p 169, 19.

शोली, p 169, n.

शौर, p 253, 25.

शौरिका, p 253, 26.

शौरो, p 253, n.

शौर्य, p 253, 26.

शुत, p 284, 53.

शोत, p 289, 10. a.

शग, p 239, n.

शगल, p 239, n.

शगलक, p 239, 76.

शगला, p 118, n.

हगलाघो, p 118, n.

हगलान्नी, p 118, 2.

हन्न, p 199, n.

हन्न, p 199, 32.

हन्ना, p 110, 23. p 125, 32.

p 229, 37.

हन्नाको, p 113, 3.

हद, p 89, 14. p 134, 36.

हदन, p 89, 14. p 18, n.

हदिस, p 81, 14.

हदन्, p 52, 30.

हन्द, p 368, n. p 196, n. p 325,

91.

हदम्, p 368, 234. p 180, 22.

p 292, 20.

हन्न, p 196, 22. p 283, 47.

हर्दि, p 151, n.

हर्दी, p 151, n.

हल, p 217, 77.

हवि, p 19, 19.

हवी, p 19, n.

हाग, p 239, n.

हागल, p 239, n.

हागी, p 239, 76.

हात, p 147, 44. p 284, 53.

हात्र, p 177, 10.

हादन, p 18, 14.

हादित, p 283, 47.

हान्दस, p 176, 6.

हाया, p 345, 159.

हिय, p 284, 53.

हिय, p 56, 2.

हियित, p 283, 49.

हिय, p 284, 53.

हियरुदा, p 106, 1.

हुरिका, p 214, 60.

हेक, p 136, 43.

हेदन, p 287, 7.

जत्त, p 2, n.

जत्त, p 150, n.

जत्तन्, p 150, n.

जम्त, p 74, 6. p 12, n.

जगतो, p 74, 6. p 320, 47.

जगतो, p 12, n.

जगन्तो, p 12, n.

जगत्ता, p 12, 58.

जगर, p 207, n.

जगल, p 257, 42.

जग्ध, p 285, 60. n.

जग्धि, p 234, 55.

जघन, p 157, 25.

जघनेफत्ता, p 100, 42.

जघन, p 278, 30. p 345, 161.

जघनज, p 147, 43. p 248, 1.

जङ्गल, p 277, 23.

जङ्गा, p 156, 23.

जहावरिक, p 209, 41.

जहाल, p 209, 41.

जटा, p 88, 11. p 311, 40.

p 163, 48. p 117, n.

जटाजूट, p 6, 30.

जटामांसी, p 117, 22.

जटि, p 93, n.

जटिला, p 117, 22.

जटो, p 93, 13. n.

जटुल, p 149, 49.

जठर, p 158, 23. p 277, 26.

जठरा, p 277, n.

जड, p 19, 20. p 263, 38.

जडा, p 106, 5. p 268, 38.

जनु, p 171, 26.

जतुक, p 230, 40.

जतुका, p 132, 26.

जतुहत्, p 122, 19.

जतुका, p 132, n. p 122, 19.

जनु, p 158, n.

जजुखी, p 158, 29.

जन, p 192, 8.

जनक, p 144, 28.

जनकम, p 252, 20.

जनता, p 297, 42.

जनन, p 175, 1. p 32, 8.

जननी, p 122, n. p 144, 29.

जनपद, p 75, 8.

जनयित्री, p 144, 29.

जनश्रुति, p 40, 7.

जनादन, p 4, 14.

जनाश्रय p 80, 9.

जनि, p 32, 8. p 122, n.

p 139, n.

जनित्री, p 144, n.

जनी p 32, n. p 139, n. p 122, 19.

जनुस्, p 32, 8.

जन्तु, p 33, 8

जन्तुपञ्च, p 91, 2.

जन्म, p 32, n.

जन्मन्, p 32, 8.

जन्मिन्, p 33, 8.

जन्म, p 190, 57. p 345, 161.

p 216, 72.

जन्तु, p 33, 8.

जप, p 289, n. p 187, 40.

जपन, p 289, n.

जपा, p 104, n.

जमन, p 234, n.

जम्पती, p 146, 38.

जम्बाल, p 62, 9.

जम्बीर, p 105, n. p 91, 5.

जम्बु, p 90, 19.

जम्बुक, p 128, 5. p 298, 3.

जम्बू, p 90, 19.

जम्बुक, p 128, n.

- जम्भ, p 91, 5.
 जम्भभेदिन्, p 8, 39.
 जम्भल, p 91, 5.
 जम्भीर, p 91, 5.
 जय, p 289, 12. p 217, 78.
 जयन, p 289, 12.
 जयन्त, p 8, 41.
 जयन्ती, p 101, 46.
 जया, p 101, 47. p 101, 46.
 जय्य, p 209, 42.
 जरठ, p 277, 26. p 158, 28.
 जरण, p 229, 36.
 जरत्, p 147, 42.
 जरहव, p 236, 61.
 जरहवी, p 236, n.
 जरा, p 147, 41.
 जरायु, p 146, 38.
 जरायुज, p 271, 50.
 जरायुस्, p 146, n.
 जल, p 60, 3.
 जलङ्गम, p 252, n.
 जलज, p 92, 8.
 जलजन्तु, p 66, 20.
 जलजन्तुका, p 66, n.
 जलद, p 16, n.
 जलधर, p 16, 8.
 जलनिधि, p 60, 2.
 जलनिर्गम, p 61, 7.
 जलनीली, p 70, 38.
 जलप्राय, p 75, 10.
 जलभृत, p 16, n.
 जलमुष्, p 16, 9.
 जलयाल, p 60, 5.
 जलशुक्ति, p 67, 23.
 जलसूची, p 66, n.
 जलाधार, p 67, 25.
 जलालोका, p 66, n.
 जलाशय, p 67, 25. p 125, 30.
 जलासुका, p 66, n.
 जलिकावेणी, p 66, n.
 जलूका, p 66, n.
 जलैकस्, p 66, n.
 जलोका, p 66, n.
 जलोष्ठास, p 62, 10.
 जलोरगी, p 66, n.
 जलौकस्, p 66, 22.
 जलौकस, p 66, n.
 जलौका, p 66, 22.
 जल्पाक, p 267, 36.
 जल्पाको, p 267, n.
 जल्पित, p 284, 57.
 जव, p 209, 41. p 13, 60.
 जवन, p 203, 13. p 209, 41.
 p 296, 38. p 13, n.
 जवनिका, p 169, 22.
 जवा, p 104, 56.

- जवाधिक, p 203, 13.
 जङ्गलनया, p 69, 31.
 जागर, p 207, 32.
 जागरण, p 291, n.
 जागरा, p 291, 19.
 जागरित, p 266, 32.
 जागरूक, p 266, 32.
 जागर्ति, p 291, n.
 जागर्थी, p 291, 19.
 जायिवा, p 291, n.
 जाङ्गलिक, p 58, n.
 जाङ्गुलिक, p 58, 11.
 जाङ्गिक, p 209, 41.
 जाटलि, p 400, 38.
 जात, p 33, 9.
 जातवेदस, p 10, 49.
 जातरूप, p 243, 95.
 जातापच, p 141, 16.
 जाति, p 320, 70. p 172, n.
 p 33, 9. p 103, 53.
 जातिफल, p 172, 34.
 जाती, p 172, n.
 जातीकोश, p 172, 34.
 जातीकोष, p 172, n.
 जातीफल, p 172, n.
 जातु, p 377, 4.
 जातुधातु, p 12, n.
 जातोच्च, p 236, 61.
 जानु, p 156, 23.
 जाप, p 187, n.
 जावाल, p 250, 11.
 जामात, p 145, 32.
 जामि, p 341, 144.
 जाम्ब, p 90, 19.
 जामूनद, p 243, 96.
 जायक, p 171, 27.
 जाघा, p 138, 6.
 जाघाजीव, p 250, 12.
 जाघाघति, p 146, 38.
 जायु, p 150, 1.
 जार, p 145, 35.
 जारः, p 145, 36.
 जाल, p 64, 16. p 353, 202.
 जालक, p 89, 16.
 जालिक, p 251, 4.
 जाली, p 113, 6. p 358, n.
 जाल्य, p 251, 16. p 262, 17.
 जायक, p 171, n.
 जिज्ञी, p 107, 9.
 जिघत्सु, p 263, 20.
 जितर, p 210, 45.
 जिन, p 3, 8.
 जिष्णु, p 8, 37. p 210, 45.
 जिस, p 276, 20.
 जिसग, p 58, 8.
 जिह, p 161, n.

जिह्वा, p 161, 42.

जोन, p 147, 42.

जोमूत, p 16, 9. p 102, 49. P
317, 61.

जोरक, p 229, 36.

जोर्ख, p 147, 42.

जोर्खवस्त, p 168, 16.

जोर्खि, p 288, 9.

जोव, p 21, 26. p 219, 38.

जोवक, p 96, 24. p 119, 8.

जोवझोव, p 134, 35.

जोवन, p 60, 3. p 220, 1. p
219, n.

जोवना, p 119, n.

जोवनो, p 119, 7.

जोवनीय, p 60, n.

जोवनीया, p 119, 7.

जोवनौघध, p 219, 88.

जोवन्तिक, p 251, n.

जोवन्तिका, p 105, 62. p 106, 1.

जोवन्तो, p 119, 7.

जोवा, p 119, 7. p 219, n.

जोवातु, p 219, 88.

जोवान्तक, p 251, 14.

जोविका, p 220, 1. p 385, n.

जोवितकाज, p 219, 88.

जुगुप्ता, p 41, 14.

जुङ्ग, p 118, 3.

जुङ्गा, p 118, n.

जुङ्ग, p 181, n.

जुङ्ग, p 181, 24.

जूति, p 296, 38.

जूत्ति, p 296, 38.

जूघ, p 398, n.

जुम्म, p 54, 35.

जुम्माय, p 54, 35.

जुम्मा, p 54, n.

जेह, p 209, 42. p 210, 45.

जेमन, p 234, 56.

जेय, p 209, 42.

जैत्र, p 209, 42.

जैवाटक, p 260, 6. p 18, 16.
p 301, 11.

जैवाटका, p 260, n.

जोङ्गक, p 171, 28.

जोघ, p 374, 12.

जोघा, p 137, n.

ज, p 176, 5. p 309, 36.

जपित, p 283, 47.

जप्त, p 283, 47.

जप्ति, p 33, 10.

जातसिद्धान्त, p 194, 15.

जाति, p 145, 34.

जाट, p 265, 30.

जातेय, p 145, 35.

जान, p 34, 15.

- ज्ञानिन, p 194, 14.
 ज्ञा, p 73, 2. p 212, 53.
 ज्ञाघातवारण, p 212, 52.
 ज्ञानि, p 288, 9.
 ज्ञायसी, p 369, n.
 ज्ञायस्, p 147, 43. p 369, 237.
 ज्येष्ठ, p 312, 44. p 29, n.
 ज्येष्ठ, p 29, 16.
 ज्योतिरिक्कण, p 133, 28.
 ज्योतिषिक, p 194, n.
 ज्योतिषातो, p 121, 15.
 ज्योतिस्, p 367, 232.
 ज्योत्स्ना, p 19, 18. p 113, n.
 ज्योत्स्नी, p 25, 5. p 113, 6.
 ज्यौतिषिक, p 194, 14.
 ज्वर, p 151, 7. p 296, 38.
 ज्वलन, p 10, 49.
 ज्वाल, p 11, 52.
 ज्वाला, p 11, n.
 भटा, p 116, 15.
 भटिति, p 376, 2.
 भर, p 85, 5.
 भर्म्हैर, p 47, 8.
 भक्षरो, p 387, 10.
 भघ, p 65, 17.
 भघा, p 113, 5.
 भस, p 65, n.
 भाटल, p 95, 20.
 भाटा, p 116, n.
 भाढामला, p 116, n.
 भावुक, p 95, 20.
 भिण्णो, p 104, 55.
 भिक्षिका, p 133, 28.
 भोरका, p 133, 28.
 टङ्क, p 397, n. p 255, 34.
 टङ्कपति, p 192, n.
 टिटिभक, p 134, n.
 टिटिभ, p 134, 35.
 टोका, p 386, 7.
 टुण्डुक, p 29, 37.
 डमर, p 290, 14.
 डमर, p 47, 8.
 डमरक, p 47, n.
 डमर, p 217, 76.
 डयन, p 204, n.
 डङ्क, p 100, 41.
 डामर, p 290, n.
 डालिम, p 101, n.
 डिण्डिम, p 47, 8.
 डिम्भ, p 290, 14.
 डिम्भ, p 135, 38.
 डिम्भा, p 147, 41.
 डुण्डुभ, p 57, 5.

डुडुभ, p 57, n.

डुलि, p 67, n.

डक्का, p 46, 6.

तङ्ग, p 234, 53.

तत्तक, p 299, 4.

तत्तन्, p 250, 9.

तङ्ग, p 255, n. p 300, 10. p 397, n.

तट, p 61, 7.

तटके, p 68, n.

तटिनो, p 69, 30.

तटो, p 61, n.

तडाक, p 68, n.

तडाग, p 68, 28.

तडित्, p 17, 11.

तडित्त, p 16, 8.

तण्डक, p 397, 33.

तण्डुल, p 110, 25.

तण्डुलीय, p 118, 1.

तत्, p 377, n. p 155, n.

तत, p 46, 4. p 280, 35. p 377, n.

तत्ताल, p 198, 29.

तत्क्रिय, p 263, 19.

तत्पत्री, p 230, 40.

तत्पर, p 260, 9.

तत्, p 47, 9.

तत्त्व, p 47, n.

तत्तत्त्व, p 47, n.

तथा, p 387, 9.

तथागत, p 2, 8.

तथ्य, p 43, 22.

तदा, p 382, 22.

तदाल, p 198, 29.

तदानोम्, p 382, 22.

तनय, p 143, 27.

तनया, p 143, n.

तनु, p 156, 22. p 274, 11. p 333, 115. p 275, 15.

तनुञ्ज, p 207, 32.

तनू, p 156, 22.

तनूनपा, p 10, n.

तनूकृत, p 283, 48.

तनूनपात्, p 10, 49.

तनूरुह, p 134, 36. p 263, 50.

तन्तव, p 254, 28.

तन्तु, p 254, n.

तन्तुक, p 224, n.

तन्तुभ, p 224, 17.

तन्तुवाय, p 249, 6. n.

तन्तक, p 167, 13.

तन्तवाय, p 249, n.

तन्तवाय, p 249, n.

तन्तिक, p 106, 1.

तन्त्रवाय, p 249, n.

- तत्रा, p 350, n. p 55, n.
 तद्रि, p 350, n. p 55, n.
 तद्रो p 55, 37. p 350, 178.
 तपःक्षेपसद्, p 186, 42.
 तप, p 30, 19. p 363, 234. p
 30, n. p 28, n.
 तपन p 22, 32. p 59, 1.
 तपनीश, p 243, 95.
 तपस्, p 28, 15. p 363. n
 तपस्य, p 28, 15.
 तपस्विन्, p 186, 41.
 तपस्विनी, p 117, 22.
 तभ, p 239, n.
 तभ, p 56, n.
 तभस्, p 21, 28. p 32, n. p 56,
 3. p 363, 233.
 तभस, p 56, n.
 तभसती, p 25, n.
 तभस्विनी, p 25, 4
 तभा, p 25, n. p 56, n.
 तभल, p 102, 48. p 397, 33.
 तभलपत्र, p 170, 24.
 तभिस, p 56, 3.
 तभिसा, p 25, 5.
 तभो, p 25, 4.
 तभोनुद्, p 326, 92.
 तभोपद्, p 370, 240.
 तभु, p 127, 1.
 तभु, p 61, 5.
 तभुषी, p 69, 30.
 तभुष, p 202, 10.
 तभुषि p 22, 31. p 103, 54.
 p 62, 10.
 तभुषी, p 62, n.
 तभुष्य, p 63, 11.
 तभुल, p 277, 24. p 165, 4.
 तभुला, p 233, 59.
 तभुस्, p 12, 59. n.
 तभुस, p 154, 14.
 तभुस्विन्, p 209, 41. p 337,
 130.
 तभि p 62, 10.
 तभु p 87, 5.
 तभुष, p 147, 42.
 तभुषी p 139, 8.
 तभुषी, p 33, 12.
 तभुषी, p 101, 46.
 तभुषी, p 159, 32.
 तभुष, p 236, 61.
 तभु, p 229, 34.
 तभुष, p 235, 56. p 287, 4.
 तभुष, p 179, 18.
 तभु, p 212, n. p 358, 204.
 तभु, p 212, 52. n.
 तभु, p 337, 129.
 तभु, p 333, 133.

- तल्लज, p 32, 5.
 तर्घ, p 52, 28. p 234, 55.
 तर्धित, p 263, n.
 तर्ह, p 310, n.
 तसर, p 293, n.
 तस्कर, p 253, 25.
 ताण्ड, p 47, 10. p 398, 34.
 ताडि, p 126, n.
 ताडो, p 126, n.
 तात, p 144, 28.
 तान्त्रिक, p 194, 15.
 तापन, p 22, n.
 तापस, p 186, 41.
 तापसुवह, p 97, 26.
 तापिह, p 102, 43.
 तापिञ्ज, p 102, n.
 ताम्रस, p 71, 40.
 ताम्रशर्की, p 116, 15.
 तामसी, p 25, 5.
 तामो, p 25, n.
 ताम्रक, p 244, 97.
 ताम्रकर्ण, p 16, 6.
 ताम्रकुण्डक, p 250, 8.
 ताम्रवृड, p 131, 17.
 ताम्बूलवल्ली, p 114, 8.
 ताम्बूलो, p 114, 8.
 तार, p 45, 2. p 347, 168. p 20, n.
 तारक, p 20, n.
 तारकजित्, p 7, 35.
 तारका, p 20, 22. p 20, 25.
 तारा, p 20, 23.
 तारुण्य, p 146, 40.
 तार्क्ष्य, p 5, 24. p 342, 147.
 तार्क्ष्यशैल, p 245, 102.
 ताल, p 47, 9. p 126, 34. p 245, 104. p 159, 34.
 तालपत्र, p 165, 5.
 तालपर्णी, p 115, 11.
 तालमूलिका, p 114, 7.
 तालदन्त, p 174, n.
 तालदन्तक, p 174, 41.
 तालाङ्ग, p 4, 19.
 तालि, p 126, n.
 ताली, p 116, 15. p 126, 35.
 तालु, p 161, 42.
 तावत्, p 373, 8.
 तिल, p 35, 18.
 तिलक, p 122, 20.
 तिलशाक, p 91, 5.
 तिग्म, p 23, 37.
 तितउ, p 227, 26.
 तितित्ता, p 51, 24.
 तितित्तु, p 266, 31.
 तित्तिर, p 134, n.
 तित्तिरि, p 134, 35.

तिथि, p 24, 1.

तिथिः, p 92, 7.

तिन्नि डी, p 96, 24.

तिन्नि डीक, p 96, n. p 229, 35.

तिन्निडो, p 96, n.

तिन्दुक, p 95, 19.

तिन्दुको, p 95, n. p 386, 8.

तिमि, p 65, 19.

तिमिङ्गल, p 66, 20.

तिमित, p 284, 55.

तिमिर, p 56, 3.

तिरसु, p 375, 18. n.

तिरखो, p 266, n.

तिरखरिणो, p 169, 22.

तिरखारिणो, p 169, n.

तिरस्त्रिया, p 50, 22.

तिरोट, p 94, 13.

तिरोधान, p 18, 14.

तिरोहित, p 218, 80.

तिर्य्यच्, p 266, 34.

तिल, p 225, 19.

तिलक, p 95, 20. p 149, 49.

p 154, 16. p 170, 24. p 231, 43.

तिलकाजक, p 149, 49.

तिलपर्या, p 172, 33.

तिलपिञ्ज, p 225, 19.

तिलपेज, p 225, 19.

तिलित्, p 57, 5.

तिल्य, p 221, 7.

तिल्ल, p 94, 13.

तिष्य, p 20, 23.

तिष्यफला, p 99, 33.

तोह्य, p 23, 37. p 244, 93. p 316, 56.

तोह्यगन्ध, p 93, 11. n.

तोह्यगन्धक, p 93, 11. n.

तोह, p 61, 7.

तोह्य, p 325, 89.

तोत्र, p 13, 62.

तोत्रोदना, p 59, 3.

तु, p 372, 3. p 377, 5. p 380, 15.

तुङ्ग, p 92, 6. p 276, 19.

तुङ्गो, p 119, 5.

तुङ्ग, p 273, 6.

तुङ्गि, p 116, n.

तुङ्ग, p 161, 40.

तुङ्गकरो, p 119, n.

तुङ्गकरो, p 119, 4. p 113, 4.

तुङ्गिभ, p 153, 12.

तुङ्गिल, p 153, 12.

तुङ्ग, p 245, 102.

तुङ्गा, p 115, 13. p 108, 13.

तुङ्गाञ्जन, p 244, 101.

तुन्द, p 158, 28.

तुन्दपरिमार्ज, p 252, n.

तुन्दपरिमर्ज, p 252, 19.

तुन्दिक, p 148, 44. n.

तुन्दिन्, p 148, 44.

तुन्दिभ, p 148, n.

तुन्दिल, 148, 44.

तुन्न, p 116, 15.

तुन्नवाय, p 249, 6.

तुन्नरिका, p 117, 19.

तुमुर, p 216, n.

तुमुज, p 216, 75.

तुमूल, p 216, n.

तुम्बि, p 123, n.

तुम्बो, p 123, 21. n.

तुमुरो, p 230, n.

तुमुरु, p 230, n.

तुरग, p 202, 11.

तुरङ्ग, p 202, 11.

तुरङ्गम, p 202, 11.

तुरङ्गवदन, p 14, 66.

तुरायण, p 286, n.

तुरासाह, p 8, 39.

तुरङ्क, p 171, 30.

तुला, p 242, 87.

तुलाकोटि, p 166, 11. n.

तुलाकोटो, p 166, n.

तुलि, p 255, n.

तुली, p 255, n.

तुल्य, p 256, 37.

तुल्यपान, p 234, 55.

तुवर, p 35, 18.

तुघ, p 225, 22.

तुघार, p 19, 21.

तुघित, p 2, 5.

तुघीक, p 268, 39.

तुघोशील, p 268, 39.

तुस, p 225, n.

तुस्त, p 398, n.

तुद्धिन, p 19, 19.

तूण, p 212, 56.

तूणो, p 213, 57. n.

तूणीर, p 212, 56.

तून्नरिका, p 117, n.

तून्नरो, p 117, n.

तून्नरोका, p 117, n.

तूर्ण, p 13, 60.

तूल, p 246, 106. n.p 96, 22.

तूलपिचु, p 246, n.

तूलिका, p 255, 33.

तूली, p 108, n.

तूवर, p 347, 167. p 35, n.

तूवरी, p 117, n.

तूघोकाम्, p 378, 9.

तूघोम्, p 378, 9.

तूण, p 125, 31.

- लघुभुम, p 126, 35.
 लघुघान्य, p 226, 25.
 लघुध्वज, p 124, 26.
 लघुराज, p 117, 34.
 लघुशून्य, p 102, 50.
 लघ्वा, p 126, 33.
 लघोद्यप्रकृति, p 146, n.
 लघोद्याहत, p 222, 9.
 लघोद्याप्रकृति, p 146, 39.
 लघ, p 234, 52.
 लघि, p 235, 56.
 लफला, p 347, n.
 लघा, p 234, n.
 लघित, p 263, n.
 लघ्, p 234, 55.
 लघाक्, p 263, n.
 लघाज्, p 263, 22. n.
 लघा, p 234, n. p 315, 54.
 लेजन, p 124, 26.
 लेजनक, p 124, 27.
 लेजनो, p 106, 2.
 लेजस्, p 153, 13. n. p 368, 236. n.
 लेजित, p 281, 40.
 लेन, p 377, n.
 लेम, p 284, 29.
 लेमन, p 231, 44.
 लेजसावर्त्तनी, p 255, 33.
 लेत्तिर, p 136, 43.
 लेलपरिष्क, p 172, 33.
 लेलपायिका, p 132, 26.
 लेलीन, p 221, 7.
 लेष, p 28, 15.
 लेक, p 144, 28.
 लेकक, p 130, 17.
 लेकम्, p 223, 16.
 लेत्र, p 201, 9.
 लेदन, p 223, 12.
 लेमर, p 214, 61.
 लेय, p 61, 4.
 लेयपिप्पली, p 111, 29.
 लेरख, p 82, 16.
 लेर्यत्रिक, p 47, 10.
 व्याक्त, p 284, 56.
 व्याग, p 182, 28.
 जपा, p 51, 23.
 जपु, p 246, 106.
 जप्थ, p 233, 51.
 जयो, p 39, 4.
 जयोधर्म्म, p 39, 3.
 जस, p 277, 23.
 जसर, p 293, 24.
 जस्त, p 264, n.
 जस्तु, p 264, 26.
 जाण, p 284, 55.
 जात, p 284, 55.

- ज्ञायन्तो, p 121, 16.
 ज्ञायमाणा, p 121, 16.
 ज्ञास, p 50, 21.
 ज्ञिक, p 157, 27.
 ज्ञिककुत्, p 84, 2.
 ज्ञिकटु, p 247, 112.
 ज्ञिका, p 68, 27.
 ज्ञिकूट, p 84, 2.
 ज्ञिखद्, p 401, 41.
 ज्ञिखद्गो, p 401, 41.
 ज्ञिगण, p 190, n.
 ज्ञिगुणाहत, p 222, 9.
 ज्ञितक्ष, p 401, 41.
 ज्ञितक्षो, p 401, 41.
 ज्ञिदण, p 1, 1.
 ज्ञिदणालय, p 1, 1.
 ज्ञिदिव, p 1, 2.
 ज्ञिदिवेश, p 1, 2.
 ज्ञिपथगा, p 69, 31.
 ज्ञिपिष्टप, p 1, n.
 ज्ञिपुटा, p 111, 26 p 115, 13.
 ज्ञिपुटो, p 111, n.
 ज्ञिपुरान्तक, p 6, 29.
 ज्ञिफला, p 238, 112.
 ज्ञिफलो, p 247, n.
 ज्ञिबिष्टप, p 1, n.
 ज्ञियामा, p 25, 4.
 ज्ञिरात्र, p 394, n.
 ज्ञिलोको, p 384, n.
 ज्ञिलोचन, p 6, 28.
 ज्ञिवर्ग, p 86, 19. p 190, 57.
 ज्ञिविष्टप, p 1, 1.
 ज्ञिरत्, p 811, 26.
 ज्ञिरता, p 111, 26.
 ज्ञिसन्ध, p 25, 3. n.
 ज्ञिसोद्य, p 123, 9.
 ज्ञिखोतस्, p 69, 31.
 ज्ञिहल्य, p 222, 9.
 ज्ञुटि, p 115, 13. p 274, n.
 p 311, 40.
 ज्ञुटो, p 274, 11.
 ज्ञुषण, p 247, n.
 ज्ञुषण, p 247, 112.
 ज्ञेता, p 180, 19.
 ज्ञेति, p 135, 36.
 ज्ञेटी, p 135, n.
 ज्ञम्बक, p 6, 29.
 ज्ञम्बकसख, p 14, 63.
 लक्, p 154, n.
 लक्क्षोरा, p 247, 110.
 लक्पत्र, p 118, 22.
 लक्पत्री, p 230, n.
 लक्षार, p 124, 26.
 लक्, p 88, 12. p 154, 13.
 लक्, p 118, 22. p 154, n.
 लक्, p 154, n.

लपिसार, p 24, 26.

लरा, p 293, 26.

लरायेण, p 286, n.

लरि, p 293, n.

लरित, p 209, 41. p 13, 60.

लरितोदित, p 43, 20.

लरु, p 283, 48.

लरु, p 250, 9.

लियाम्यति, p 22, 32.

लिव, p 23, 35. p 360, 227.

लरु, p 213, 58.

दक, p 60, n.

दंश, p 133, 27.

दंशन, p 207, 32.

दंशित्य, p 207, n.

दंशो, p 133, 27.

दंशो, p 127, 2.

दंसन, p 207, n.

दस्त, p 252, 19.

दक्षिण, p 279, 34. p 260, 8.

दक्षिणस्य, p 206, 28.

दक्षिणामि, p 179, 19.

दक्षिणात्, p 383, n.

दक्षिणात्, p 383, n.

दक्षिणाह, p 260, 5.

दक्षिणीय, p 260, 5.

दक्षिणेन, p 283, n.

दक्षिणेर्मान्, p 253, 24.

दक्षिण्य, p 260, n.

दग्ध, p 283, 48.

दग्धिका, p 233, 49.

दण्ड, p 22, 33. p 196, 20.

p 312, 44.

दण्डक, p 397, n.

दण्डधर, p 11, 54

दण्डधार, p 11, n.

दण्डनीति, p 39, 5.

दण्डावब्राम्म, p 239, 75.

दण्डादित, p 234, 53.

दण्डि, p 402, n.

दण्डिनो, p 402, n.

दण्डिन्, p 402, n.

दत्, p 161, n.

ददु, p 152, n.

ददुघ्न, p 120, 12.

ददुण, p 152, 10.

ददुहोगिन्, p 152, 10.

ददु, p 152, n.

ददुण, p 152, n.

दधित्य, p 91, 1.

दधिफल, p 91, 2.

दधिसत्तु, p 232, 48.

दनुज, p 2, 7.

दस्त, p 161, 42.

दन्तधावन, p 98, 30.

- दन्तभाग, p 201, 8.
 दन्तशूठ, p 91, 5. p 91, 2.
 दन्तशूठा, p 119, 6.
 दन्ता, p 161, n.
 दन्ताबल, p 200, 2.
 दन्तिका, p 120, 10.
 दन्तिन्, p 200, 2.
 दन्दशूक, p 58, 8.
 दस, p 274, 11.
 दम, p 196, 21. p 286, 3.
 दमय, p 236, 3.
 दमित, p 283, 47.
 दमुनस्, p 11, 51.
 दम्यतो, p 146, 38.
 दम्भ, p 52, 30.
 दम्भेलि, p 9, 43.
 दम्य, p 236, 62.
 दवा, p 49, 18.
 दयालु, p 263, 15.
 दयित, p 272, 3.
 दर, p 50, 21. p 353, 186.
 दरत्, p 386, 9.
 दरिद्र, p 270, 49.
 दरो, p 85, 6.
 दरोदर, p 349, n.
 दर्दुर, p 67, 24.
 दर्हु, p 152, n.
 दर्हु, p 152, n.
 दर्पण, p 5, 20.
 दर्पण, p 174, 41.
 दर्भ, p 125, 31.
 दर्भि, p 229, 34.
 दर्बी, p 229, n.
 दर्बीकर, p 58, 8.
 दर्श, p 26, 8.
 दर्शक, p 192, 6.
 दर्शन, p 294, 31.
 दल, p 89, 14.
 दव, p 359, 208.
 दवीरु, p 276, 18.
 दवीयस्, p 276, 18.
 दशन, p 161, 42.
 दशबवास्, p 161, 41.
 दशना, p 161, 42.
 दशपुर, p 117, n.
 दशहर, p 117, n.
 दशबल, p 3, 9.
 दशमिन्, p 147, 48.
 दशमोख, p 325, 90.
 दशा, p 168, 15.
 दस्यु, p 253, 26. p 193, 11.
 दस, p 10, 47.
 दहन, p 11, 51.
 दाक्षक, p 296, n.
 दाक्षाय, p 131, 21.
 दाक्षायिनी, p 20, 23.

दाक्षिण्य, p 395, n.
 दाक्षिण्य, p 260, n.
 दाडिम, p 401, 42. n.
 दाडिमपुष्पक, p 97, 29.
 दाडिमो, p 401, n. p 101, n.
 दाडिम्य, p 101, n.
 दाण्डपाता, p 386, 6.
 दाण्डू, p 131, 21.
 दाण्डोह, p 131, n.
 दात्र, p 223, 13.
 दान, p 182, 28. p 200, 5.
 दानव, p 2, 7.
 दानवारि, p 2, 4.
 दानवौख, p 260, 6.
 दान्त, p 186, 42. p 283, 47.
 दान्ति, p 286, 3.
 दापित, p 268, 40.
 दाम, p 238, 74.
 दामन्, p 238, 74.
 दामनी, p 238, 74.
 दामोदर, p 3, 13.
 दावाद, p 326, 91.
 दावित, p 268, n.
 दार, p 138, 6.
 दारद, p 58, 11.
 दारा, p 138, n.
 दारित, p 283, 50.
 दाद, p 98, 34. p 260, 8.

दादय, p 50, 20.
 दादहरिमा, p 109, 20.
 दादहस्तक, p 229, 34.
 दादोषाट, p 130, 17.
 दार्मिका, p 114, 7. p 245, 102.
 दार्मि, p 109, 20.
 दारिम, p 101, n.
 दाव, p 359, 108.
 दाविक, p 70, 36.
 दाश, p 64, n. p 251, n.
 दाशी, p 251, 17. n.
 दास, p 64, 15. p 251, 17.
 दासो, p 251, n. 104, 55.
 दासोसभ, p 394, n.
 दासेय, p 251, 17.
 दासेर, p 251, 17.
 दिगम्बर, p 268, 39.
 दिग्ध, p 281, 39. p 212, 56.
 दिव, p 284, 53.
 दितिसुत, p 2, 7.
 दिधिषु, p 142, 23.
 दिधिषू, p 142, 23.
 दिन, p 24, 2.
 दिनान्त, p 24, 3.
 दिव, p 1, n.
 दिवस, p 24, 2.
 दिव्यवति, p 8, 37.
 दिवा, p 377, 6.

- दिवाकर, p 21, 29.
 दिवाकोत्ति, p 251, 10. p 252, 20.
 दिविषद्, p 2, 3.
 दिविसत्, p 2, n.
 दिवोक्त् p 366, n.
 दिवोक्ता, p 366, n.
 दिवौ, p 15, 1.
 दिवौक्त्, p 366, 228. n. p 1, 2.
 दिवौक्ता, p 366, n.
 दिव्य, p 114, 10.
 दिव्योपपादक, p 271, 50.
 दिश, p 15, n.
 दिशा, p 15, n.
 दिश्य, p 15, 3.
 दिष्ट, p 32, 6. p 310, 37. p 24, 1.
 दिष्टान्त, p 218, 84.
 दोक्षित, p 176, 7.
 दोदिवि, p 233, 48.
 दोधिति, p 22, 35.
 दोन, p 270, 49.
 दोनार, p 302, 14.
 दोप, p 174, 40.
 दोपक, p 111, n.
 दोप्ति, p 23, 35.
 दोष्य, p 111, 30.
 दोष्यक, p 301, n.
 दोर्घ, p 276, 18.
 दोर्घकोशिका, p 67, n.
 दोर्घकोषिका, p 67, 25.
 दोर्घदर्शिन, p 176, 6.
 दोर्घष्ट, p 58, 8.
 दोर्घष्टन्त, p 99, 37.
 दोर्घसूत्र, p 262, 17.
 दोर्घिका, p 68, 28.
 दुःख, p 59, 3.
 दुःप्रधर्वणी, p 112, 2.
 दुःप्रधर्विणी, p 112, n.
 दुःघम, p 380, 14.
 दुःखर्ष, p 107, 10.
 दुःस्पर्शा, p 108, 12.
 दुःकूल, p 163, 15.
 दुग्ध, p 233, 51.
 दुग्धिका, p 109, 18.
 दुडि, p 67, n.
 दुदुम, p 121, 13.
 दन्दु, p 4, n.
 दुन्दुभि, p 46, 6.
 दुरध, p 77, 16.
 दुराजभा, p 107, 10.
 दुरित, p 31, 1.
 दुरोदर, p 349, 173.
 दुर्गत, p 270, 49.
 दुर्गति, p 59, 1.
 दुर्गन्ध, p 36, 21.

- दुर्गन्धी, p 36, n.
 दुर्गसञ्चर, p 293, 25.
 दुर्गा, p 7, 33.
 दुर्जन, p 270, 47.
 दुर्द्दिन, p 18, 13.
 दुर्मुम, p 121, n.
 दुर्नामक, p 151, 5.
 दुर्नामन्, p 67, 25.
 दुर्बल, p 147, 44.
 दुर्मनस, p 260, 8.
 दुर्मख, p 267, 36.
 दुर्बर्ण, p 243, 97.
 दुर्बिध, p 270, 49.
 दुर्दद, p 193, 10.
 दुलि, p 67, n.
 इली, p 67, n.
 दुष्पवन, p 8, 39.
 दुष्कृत, p 31, 1.
 दुष्ट, p 381, 19.
 दुष्पत्र, p 116, 16.
 दुष्प्रधर्षिणी, p 112, n.
 दुष्य, p 169, 21.
 दुहितुपति, p 145, 32.
 दुहित, p 143, 28, n.
 दूत, p 195, 16.
 दूती, p 141, 17. p 195, n.
 दूय, p 195, 16.
 दून, p 284, 52.
 दूर, p 275, 18.
 दूरदर्शिन, p 176, 6.
 दूर्वा, p 123, 23.
 दूष्य, p 169, n.
 दूषिका, p 155, 18.
 दूषी, p 155, n.
 दूषोका, p 155, n.
 दूष्य, p 169, n.
 दूष्या, p 202, n.
 दृढ, p 13, 62. p 277, 25. p 313, 47.
 दृढस्थि, p 277, 25.
 दृति, p 391, 19.
 दृढ्य, p 280, 35.
 दृष्ट, p 162, 44. p 362, 219.
 दृष्टत्, p 84, 4.
 दृष्ट, p 198, 30.
 दृष्टरजस, p 139, 8.
 दृष्टान्त, p 318, 65.
 दृष्टि, p 162, 44. p 311, 41.
 देव, p 1, 2. p 48, 13. p 145, n.
 देवकुसुम, p 171, 27.
 देवकोनन्दन, p 4, 16.
 देवखात, p 68, 27.
 देवचन्द, p 165, 6.
 देवजगत्, p 125, 32.
 देवता, p 2, 4. p 380, n.
 देवताड, p 102, 49.

- देव. p 189, n.
 देवदारु p 99, 34.
 देवद्वय p 266, n.
 देवद्वय p 266, 34.
 देवः p 234, 120. p 258, 45.
 देववत्सल, p 92, 6.
 देवभूय p 189, 51,
 देवमातृक p 76, 12.
 देवर, p 145, 32.
 देवज्ञ p 145, n. p 250, 11.
 देवाभा, p 9, 44.
 देवसायुज्य, p 189, n.
 देवाजीव, p 250, 11.
 देवाजीवी, p 150, 11.
 देवी, p 48, 13. p 106, 2.
 देह, p 145, 32.
 देश, p 74, 7.
 देशरूप, p 197, 24.
 देह, p 156, 22.
 देहलो, p 81, 13.
 देतेय, p 2, 7.
 दैत्य, p 2, 7.
 दैत्यगण, p 21, 26.
 दैत्या p 115, 11.
 दैत्यारि, p 4, 14.
 दैर्घ्यः p 168, 16.
 दैव, p 32, 6. p 188, 50.
 दैवकीर्तन, p 4, n.
 दैवज्ञ, p 194, 14.
 दैवज्ञा, p 141, 20.
 दैवत, p 2, 4.
 दैव्य, p 32, n.
 दैवता, p 108, 13. p 205, 21.
 दैवज्ञ, p 176, 4. p 309, 36.
 दैवा p 377, 6. p 158, n.
 दैविकदृष्टि, p 279, 46.
 दैवस, p 158, 31.
 दैहिक p 52, 27.
 दैहिकवती p 142, 21.
 दैकूत p 205, n.
 दैव्या, p 195, n.
 दैवारिक, p 192, n.
 द्युति p 19, 19. p 23, 35.
 द्युती, p 19, n.
 दुर्भागि, p 22, 31.
 दुष्ट, p 242, 91.
 दुष्टत्, p 2, n.
 दुस्तत्, p 2, n.
 दृश्य, p 270, n.
 द्यूत p 258, 45.
 द्यूतकारक, p 258, 44.
 द्यूतकृत्, p 258, 44.
 द्यूत, p 1, 1. p 15, 1.
 द्यूत, p 23, 36.
 द्रष्टु p 233, n.
 द्रष्टु, p 233, n.

- ऋव, p 53, 32. p 217, 79.
 ऋवन्ती, p 107, 6.
 ऋविण, p 242, 91. p 315, 55.
 ऋविणन्तर, p 216, 70.
 ऋय, p 242, 90. p 344, 153.
 ऋक्, p 377, 2.
 ऋक्षा, p 111, 26.
 ऋधिर, p 285, 62.
 ऋत्, p 217, 79.
 ऋविडक, p 118, 23.
 ऋ, p 37, 5.
 ऋविण, p 98, 34.
 ऋव, p 213, 59. n.
 ऋव, p 130, 14.
 ऋवि, p 63, n.
 ऋवो, p 63, n. p 386, 9.
 ऋत, p 283, 49. p 13, 60. p 47, 9.
 ऋता, p 280, 49.
 ऋम, p 87, 5.
 ऋमामय, p 171, 26.
 ऋमोत्पल, p 100, 40.
 ऋवय, p 241, 85.
 ऋव, p 67, n.
 ऋवन, p 3, n.
 ऋविण, p 3, 12.
 ऋव, p 314, 51. p 131, n.
 ऋवकाक, p 131, 21.
 ऋवक्षीरा, p 238, 72.
 ऋवदुघा, p 238, 72.
 ऋविण, p 63, n.
 ऋविका, p 63, n.
 ऋविषी, p 222, n.
 ऋवो, p 63, 11.
 ऋवचिन्तन, p 34, 13.
 ऋविक, p 222, 10.
 ऋव, p 135, 38. p 361, 214.
 ऋवतिगा, p 187, 44.
 ऋव, p 192, n.
 ऋदशाहुल, p 159, 35.
 ऋदशात्मन्, p 21, 29.
 ऋपर, p 34, 12. p 346, 164.
 ऋर, p 81, 16.
 ऋरपाल, p 192, 6.
 ऋरिक, p 192, n.
 ऋरिन्, p 192, n.
 ऋव, p 192, 6.
 ऋवित, p 192, 6.
 ऋवितदर्शक, p 192, n.
 ऋगुणास्त, p 222, 9.
 ऋज, p 134, 32. p 308, 32.
 p 175, n.
 ऋजन्मन्, p 175, n.
 ऋजराज, p 18, 16.
 ऋजा, p 114, 8.
 ऋजाति, p 175, 3. n.

द्विजिह्व, p 338, 136.
 द्वितीया, p 138, 5.
 द्वितीयास्त, p 222, n.
 द्विप, p 200, 2.
 द्विपाद्य, p 197, 27.
 द्विरुद, p 200, 2.
 द्विरुफ, p 133, 29.
 द्विरुर्ण, p 237, 68.
 द्विष्, p 193, n.
 द्विष, p 193, n.
 द्विजत्, p 193, 10.
 द्विष्टाश, p 378, 10.
 द्विष्ट, p 244, n.
 द्विसौत्य, p 222, n.
 द्विहन्त्य, p 222, n.
 द्विहाय गो, p 237, 68.
 द्वीप, p 62, 8.
 द्वीपवती, p 69, 30.
 द्वेषण, p 193, 10.
 द्वेष्य, p 269, 45.
 द्वेष, p 195, 18.
 द्वैप, p 205, 22.
 द्वैमासुर, p 7, 33.
 द्वाय, p 244, 98.
 धट, p 390, 17.
 धन, p 47, 9.
 धनज्ञय, p 10, 48.

धनद, p 14, 64.
 धनद्वरी, p 116, 16.
 धनाधिप, p 14, 64.
 धनिक, p 230, n.
 धनिन्, p 261, 10.
 धनिनी, p 261, n.
 धनिष्ठा, p 20, 24.
 धनोयक, p 230, n.
 धनुःश्रेणी, p 106, 2. n.
 धनु, p 211, n.
 धनुर्धर, p 208, 37.
 धनुर्धय, p 212, 53.
 धनुर्यास, p 107, n.
 धनुष्यट, p 94, 15.
 धनुषात्, p 208, 37.
 धनुस्, p 211, 51.
 धनू, p 211, n.
 धनेयक, p 230, n.
 धन्य, p 230, n.
 धन्या, p 220, n.
 धन्याक, p 230, 38.
 धन्यास्त, p 230, 39.
 धन्व, p 211, n.
 धन्वन्, p 211, n.
 धन्वयवास, p 107, n.
 धन्वयास, p 107, 10.
 धन्विन्, p 208, 37.
 धमन, p 124, 28.

- धमनि, p 116, n. p 154, 16. धानुष्क, p 208, 37.
 धमनो. p 154, n. p 116, 18. n. धान्य, p 225, 21. p 230, n.
 धम्मिज्ञ, p 163, 48. धाम्यक, p 230, n.
 धरं, p 84, 1. धामन्, p 336, 126.
 धरणि, p 73, 2. धामार्गव, p 107, 7. p 113, 5.
 धरणी, p 73, n. धाया, p 180, 21.
 धरा, p 73, 2. धारण, p 20, 26.
 धरित्री p 73, 2. धारणा, p 197, 26.
 धर्म p 31, 2. p 340, 141. धारा, p 204, 17. n.
 धर्मसिन्ता, p 52, 28. धाराधर, p 16, 8.
 धर्मधजिन्, p 190, 53. धाराध्यात, p 17, 13.
 धर्मपत्तन, p 229, 36. धार्तराष्ट्र, p 132, 24.
 धर्मराज p 2, 8. p 308, 33. धावनि, p 108, 11.
 धर्मसंहिता, p 40, 7. धिक्, p 371, 2. n.
 धर्वणी p 139, n. धिक्कृत, p 268, 39. p 222, 43.
 धर्विणी p 139, 10. धिघण, p 20, 25.
 धव, p 145, 35. p 360, 203. धिहणा, p 33, 10.
 धवल, p 37, 22. p 257, 68. धिह, p 344, n.
 धवला, p 237, 63. धिष्ण, p 344, 157.
 धवलो, p 237, n. धो, p 33, 10. p 384, n. p 34, n.
 धवित्र, p 180, n. धीन्द्रिय, p 35, 17.
 धातकी, p 115, 12. धीमत्, p 176, 5.
 धातु, p 85, 8. p 319, 68. धोर, p 170, 23. p 176, 5.
 धातुपुष्पिका, p 115, n. धोवर, p 64, 15.
 धाढ, p 3, 12. धीवरी, p 64, n.
 धाढपुष्पिका, p 115, 12. धोषति, p 283, 25.
 धात्री, p 350, 178. धोषिव, p 192, 4.
 धाना, p 232, 47. धुत, p 280, 36.

- धुनि, p 69, n.
 धुनो, p 69, 30.
 धुरन्धर, p 236, 65.
 धुर, p 205, 23.
 धुरा, p 205, n.
 धुरीण, p 236, 65.
 धुर्य, p 236, 65.
 धुर्वह, p 236, 65.
 धुवित्र, p 180, 23.
 धुस्तुर, p 104, n.
 धुस्तूर, p 104, 58.
 धूत, p 28, 36.
 धूनी, p 69, n.
 धूपायित, p 284, 52.
 धूपित, p 284, 52.
 धूमकेतु, p 317, 61.
 धूमयोनि, p 16, 9.
 धूमल, p 37, 25.
 धूम्या, p 297, 42.
 धूम्याट, p 130, 16.
 धूष, p 37, 25.
 धूर्जटि, p 6, 28.
 धूर्त, p 104, 58. p 258, 44. p 270, 47.
 धूर्धर, p 236, n.
 धूर्ति, p 215, 66. n.
 धूनी, p 215, n.
 धूसर, p 37, 23.
 धूस्तूर, p 104, n.
 दति, p 321, 77.
 दष्ट, p 265, 25.
 दद्या, p 264, n.
 दद्यामियात, p 264, 25.
 दद्याज्, p 264, 25.
 दधि, p 22, 34.
 देनु, p 238, 71.
 देनुका, p 200, 4. p 302, 15.
 देनुष्या, p 238, 72.
 देनुक्त, p 235, 60.
 देवत, p 45, 1.
 दैतकौण्डिन, p 167, 14.
 दैरेय, p 236, 65.
 दैरितक, p 204, 16.
 द्याम, p 125, 32.
 धज, p 215, 67.
 धजिनी, p 210, 46.
 धनि, p 44, 1.
 धनित, p 282, 44.
 धस्त, p 284, 53.
 धाँक्ष, p 131, 20. p 363, 221.
 धान, p 44, 1.
 धान्त, p 56, 3.
 धुव, p 19, 21. p 87, 8. p 276, 22. p 181, 24.
 धुवा, p 13, 3.

- न, p 379, n.
 नकुच, p 100, n.
 नकुलोद्या, p 113, 3.
 नक्त, p 377, 6.
 नक्तक, p 168, 16.
 नक्तमाल, p 97, 28.
 नक्त, p 66, 21.
 नक्षत्र, p 20, 22. n.
 नक्षत्रमाला, p 166, 8.
 नक्षत्रेश, p 18, 16.
 नख, p 159, 34. p 116, 17.
 नखर, p 159, 34.
 नखरा, p 159, n.
 नखी, p 116, n.
 नय, p 304, 20.
 नगज, p 200, n.
 नगर, p 77, n.
 नगरी, p 77, n. p 8, 40.
 नगौकस्, p 134, 33.
 नम, p 268, 39.
 नमज्ज, p 257, n.
 नमह्, p 257, 42.
 नमिका, p 139, 8. p 141, 17.
 नट, p 99, 37. p 250, n.
 नटन, p 47, 10.
 नटो, p 116, 17.
 नड p 124, 28. p 397, 33.
 नडमोन, p 65, n.
 नडसंहति, p 126, 33.
 नद्या, p 126, 33.
 नड्ढत्, p 75, 9.
 नड्ढल, p 75, 9.
 नत, p 381, 18. p 276, 20.
 नतनासिक, p 148, 45.
 नदो, p 68, 29.
 नदीमाहक, p 76, 12.
 नदोसर्ज्ज, p 96, 25.
 ननंद, p 144, n.
 ननांद, p 144, 29.
 ननु, p 380, 14. p 373, 10.
 नन्दक, p 5, 24.
 नन्दन, p 8, 41.
 नन्दि, p 31, n.
 नन्दिदत्त, p 116, 16.
 नन्दोदत्त, p 116, 7.
 नन्द्यावर्त्त, p 80, 10.
 नपुंसकत, p 146, 39.
 नप्त, p 144, n.
 नप्पो, p 148, 29.
 नभ, p 15, n.
 नभस् p 368, 234. p 15, 1. n.
 p 29, 16.
 नभसङ्गम, p 134, 34.
 नभस्य, p 29, 17.
 नभसत्, p 12, 58.
 नभसित, p 284, 51.

नमस्कारो, p 119, 7.

नमस्या, p 184, 34.

नमस्यित, p 284, 51.

नमुचिस्तूदन, p 8, 39.

नय, p 288, 9.

नयन, p 162, 44.

नर, p 137, 1.

नरक, p 59, 1.

नरपति, p 191, n.

नरवाहन, p 14, 64.

नर्तको, p 47, 8.

नर्तन, p 47, 10.

नर्मदा, p 69, 32.

नर्मन्, p 53, 32.

नल, p 125, 31.

नलकुवर, p 14, 65.

नलद, p 125, 30.

नलमोन, p 65, 18.

नलिन, p 71, 39.

नलिनो, p 71, 39.

नलो, p 116, 17.

नल्ल, p 77, 18.

नव, p 278, 27.

नवदल, p 72, 43.

नवनीत, p 233, 52.

नवमालिका, p 103, 53.

नवसूतिका, p 238, 71.

नवाम्बर, p 167, 13.

नवीन, p 278, 27.

नवीकृत, p 233, 52.

नय, p 278, 27.

नष्ट, p 218, 80.

नष्टचेष्टता, p 54, 33.

नष्टामि, p 190, 52.

नष्टेन्दुकला, p 26, 9.

नसा, p 161, n.

नस्तित, p 236, 63.

नस्या, p 161, n.

नस्योत, p 263, 63.

नहि, p 379, n.

ना, p 379, 11.

नाक, p 1, 1. p 298, 2.

नाकु, p 76, 14.

नाकुलो, p 192, 2.

नाग, p 56, n. p 200, 2. p 305, 22.

नागकेशर, p 101, n.

नागकेसर, p 101, 45.

नागजिहिका, p 246, 108.

नागर, p 230, 38.

नागरङ्ग, p 95, 18.

नागलोक्त, p 56, 1.

नागवला, p 113, 5.

नागवल्ली, p 114, 8.

नागसम्भव, p 246, 105.

नागसुगन्धा, p 112, n.

नागान्तक, p 5, 25.

नाय, p 47, 10.

नाडि, p 154, n.

नाडिकेल, p 126, n.

नाडिचम, p 249, 8.

नाडो, p 154, 16. p 313, 45. p 225, 22.

नाडोवण, p 151, 5.

नाथवत्, p 262, 16.

नाद, p 44, 1.

नादेयो, p 93, 11. p 95, 18. p 113, 6.

नाना, p 376, 3.

नान्दिकर, p 267, n.

नान्दोकर, p 267, 38.

नान्दोवादिन्, p 267, 38.

नापित, p 250, 10.

नाभि, p 392, 20. p 172, n. p 205, 24. p 339, 139.

नाभो, p 205, n. p 339, 109.

नाम, p 374, 13.

नामधेय, p 40, 8.

नाय, p 288, 9.

नायक, p 161, 11.

नार, p 161, n.

नारक, p 59, 1.

नाराच, p 212, 55.

नाराचो, p 255, 32.

नारायण, p 3, 13. n.

नरायणी, p 109, 19.

नारिकेर, p 126, 34.

नारिकेल, p 126, n.

नारिकेलि, p 126, n.

नारिकेलो, p 126, n.

नारो, p 137, 2.

नारोकेल, p 126, n.

नार्यङ्ग, p 95, n.

नाल, p 245, n. p 71, n. p 225, 22.

नालो, p 71, n.

नाविक, p 63, 12.

नाय, p 62, 10.

नाश, p 218, 85.

नासव्य, p 10, 47.

नासा, p 81, 13. p 161, 40.

नासिका, p 161, 40.

नासिकौ, p 10, n.

नास्तिकता, p 34, 13.

निःकासित, p 268, 39.

निःक्रामित, p 268, n.

निःप्रभ, p 283, 49.

निःशलाक, p 196, 22.

निःशेष, p 275, 14.

निःशेष्य, p 273, 5.

निःश्रेणि, p 82, 18.

निःश्रेणी, p 82, n.

- निःश्रेयस, p 34, 15.
 निःषम, p 380, 14.
 निःसरण, p 82, 19.
 निःस्व, p 270, 49.
 निकट, p 275, 16.
 निकर, p 135, 39.
 निकर्षण, p 82, 19.
 निकष, p 255, 32.
 निकषा, p 381, 19.
 निकषात्मज, p 12, 55.
 निकस, p 255, n.
 निकाम, p 235, 57.
 निकाय, p 136, 42.
 निकार्य, p 79, 5.
 निकार, p 290, 15. p 295, 36.
 निकारण, p 218, 81.
 निकास, p 256, n.
 निकुञ्चक, p 242, 89.
 निकुञ्ज, p 85, 8.
 निकुम्भ, p 120, 10.
 निकुरम्, p 135, 40.
 निष्ठत, p 268, 41. p 270, 46.
 निष्ठति, p 53, 30.
 निष्ठर, p 272, 3.
 निकेतन, p 78, 4.
 निकोषक, p 93, 9.
 निष्ठा, p 44, 3.
 निष्ठाण, p 44, 3.
 निखिल, p 275, 14.
 निगड, p 202, 9.
 निगद, p 290, 12.
 निगम, p 77, 1. p 340, 142.
 निगाद, p 290, 12.
 निगार, p 296, 37.
 निगाल, p 203, 16.
 नियह, p 290, 13.
 नियारह, p 296, n.
 निघ, p 295, 36.
 निघस, p 234, 56.
 निघ्न, p 262, 16.
 निषिकी, p 237, n.
 निघुल, p 100, 41. p 169, n.
 निघोल, p 169, 18.
 निघोली, p 169, n.
 निज, p 309, 34.
 नितम्ब, p 157, 25.
 नितम्बस्य, p 157, 28.
 नितम्बिनो, p 137, 3.
 नितान्त, p 13, 62.
 निव्य, p 13, 61.
 निदाह, p 30, 19. p 54, 33.
 निदान, p 32, 6.
 निदिप्रिधका, p 108, 12.
 निदेश, p 197, 25.
 निद्रा, p 54, 36.
 निद्राण, p 266, 33.

- निमाज, p 266, 33.
 निमित्त, p 266, n.
 निधन, p 218, 85. p 336, 125.
 निधि, p 14, 67.
 निधुवन, p 190, 56.
 निध्यान, p 294, 31.
 निनद, p 44, 1.
 निनाद, p 44, 1.
 निन्दा, p 41, 14.
 निप, p 228, 32.
 निपठ, p 294, 29.
 निपाठ, p 294, 29.
 निषान, p 68, 26.
 निपुण, p 259, 4.
 निबर्हण, p 218, 81.
 निभ, p 256, 38.
 निभत, p 264, 25.
 निमित्त, p 322, 79.
 निमेष, p 27, 11.
 निम्न, p 64, 15.
 निम्नगा, p 69, 30.
 निम्न, p 100, 43.
 निम्नतर, p 92, 6.
 नियति, p 32, 6.
 तित्यन्त, p 206, 27.
 नियम, p 184, 37. p 188, 48.
 p 34, 14.
 नियासन, p 294, n.
 नियासन, p 63, 12.
 नियाम, p 63, n.
 नियुत, p 393, 24.
 नियुद्ध, p 216, 75.
 नियोज्य, p 251, 17.
 निरङ्कुश, p 262, n.
 निरन्तर, p 275, 15.
 निरय, p 59, 1.
 निरर्गज, p 279, 33.
 निरर्थक, p 278, 31.
 निरवग्रह, p 262, 15.
 निरसन, p 295, 31.
 निरस्त, p 212, 56.
 निराकारिण, p 265, 30.
 निराकृत, p 268, 40.
 निराकृति, p 189, 53. p 295, 31.
 निरामय, p 152, 8.
 निरोध, p 223, n.
 निरोध, p 223, 13. n.
 निरोध, p 290, n.
 निर, p 375, 14.
 निश्चेति, p 59, 2.
 निर्गन्धन, p 218, n.
 निर्गुण्डी, p 102, n.
 निर्गुण्डी, p 102, 49.
 निर्ययन, p 218, 82.
 निर्घोष, p 44, 1.
 निर्जर, p 1, 2.

- निर्जितेन्द्रिययाम, p 186, 43.
 निर्भर, p 85, 5.
 निर्णय p 34, 12.
 निर्णयित p 273, 5.
 निर्णयक, p 250, 10.
 निर्देश, p 199, 25.
 निर्दोष्य, p 261, n.
 निर्बन्ध, p 369, 238.
 निर्वर्द्धय, p 218, n.
 निर्भर, p 13, 62.
 निर्मद, p 200, 4.
 निर्मत्त, p 57, 6.
 निर्मोक्त, p 58, 9.
 निर्धन्य, p 262, n.
 निर्य्याख, p 201, 6.
 निर्य्यासन, p 335, 122.
 निर्य्यह, p 370, 238.
 निवर्द्धन, p 49, n.
 निर्वपण, p 182, 29.
 निर्वर्धन, p 294, 31.
 निर्वहणा, p 49, 15.
 निर्वाण, p 282, 45. p 34, 15.
 निर्वात, p 282, 45.
 निर्वाद, p 41, 13. p 326, 92.
 निर्वाप, p 182, n.
 निर्वापण, p 218, 83.
 निर्वाय्य, p 261, 213.
 निर्वासन, p 218, 82.
 निर्वत्त, p 283, 50.
 निर्वेश, p 256, 39. p 362, 217.
 निर्ययन, p 56, 2.
 निर्धार, p 291, 17.
 निर्धारिन्, p 36, 20.
 निलय, p 79, 5.
 निवह, p 135, 39.
 निवात, p 224, 27.
 निवाप, p 182, 30.
 निवीत, p 188, 49. p 168, 15.
 निवीता, p 168, n.
 निवृत्त, p 168, n.
 निवेश, p 199, 1.
 निशा, p 25, 4.
 निशात, p 181, n.
 निशाद, p 252, n.
 निशान्त, p 79, 5.
 निशापति, p 18, 15.
 निशाख, p 218, 81.
 निशाङ्गा, p 230, 41.
 निशित, p 281, 40.
 निशोच, p 25, 6.
 निशोचिनी, p 25, 4.
 निखय, p 34, 12.
 निखेखि, p 82, n.
 निखेखी, p 82, n.
 निखर, p 212, 56.
 निखरिन्, p 208, 37. n.

- निबद्ध, p 45, n.
 निबन्धा, p 78, 2.
 निबन्धर, p 62, 9.
 निबन्ध, p 84, 3.
 निबाद, p 45, 1. p 252, 20.
 निबादिन्, p 206, 27.
 निबुद्ध, p 218, 81.
 निम्ब, p 302, 14.
 निम्बला, p 142, 21.
 निम्बलो, p 142, n.
 निम्बासित, p 268, 39.
 निम्बुट, p 89, 13.
 निम्बुटि, p 115, 13.
 निम्बुम्भ, p 120, n.
 निम्बुह, p 89, 13.
 निम्बम, p 293, 25.
 निम्बा, p 49, 15. p 312, 43.
 निम्बान, p 231, 44.
 निम्बोक्ता, p 296, 38.
 निम्बुर, p 43, 19. p 277, 25.
 निम्बुत्त, p 280, 37.
 निम्बुत्ति, p 296, 38.
 निम्बेव, p 296, n.
 निम्बेवा, p 296, n.
 निम्बात्त, p 259, 4.
 निम्बत्त, p 282, 45.
 निम्बत्त, p 283, 50.
 निम्बात्त, p 293, 24.
 निम्बुम्भ, p 260, 49.
 निम्बुम्बादि, p 167, 13.
 निम्बला, p 143, n.
 निम्बलो, p 143, n.
 निम्बर्ग, p 55, 38.
 निम्बर्गव, p 218, 82.
 निम्बल, p 276, 19.
 निम्बोश, p 213, 57.
 निम्बाव, p 231, 49.
 निम्बान, p 44.
 निम्बान, p 44.
 निम्बान, p 21, 82.
 निम्बावा, p 6, 22.
 निम्बिसन, p 2, 81.
 निम्बोन, p 251, 16.
 निम्बव, p 42, 17. p 360, 210.
 निम्बाद, p 44, 1.
 निम्बात्त, p 256, 38.
 निम्ब, p 251, 16.
 निम्बिका, p 237, n.
 निम्बिको, p 237, n.
 निम्बो, p 276, n.
 निम्बेत्त, p 380, 17.
 निम्ब, p 135, 37.
 निम्बोद्भव, p 134, 34.
 निम्ब, p 81, 14.
 निम्ब, p 96, 22.
 निम्ब, p 61, 4.

- नील, p 37, 23.
 नीलकण्ठ, p 312, 42. p 133, 33.
 नीलकु, p 130, 13.
 नीललोहित, p 6, 28.
 नीला, p 37, n. p 133, n.
 नीलाकु, p 130, n.
 नीलाम्बर, p 4, 19.
 नीलाम्बुजन्दन, p 70, 37.
 नीलिका, p 103, 51.
 नीलिनो, p 108, 13.
 नीलो, p 108, 13. p 133, n.
 नीवाक, p 292, 23.
 नीवार, p 226, 25.
 नीवि, p 361, n. p 240, n.
 नीवो, p 240, 80. p 361, 214.
 नीदृत्, p 75, 8.
 नीशर, p 169, 20.
 नीहार, p 19, 19.
 नु, p 380, n. p 373, 9.
 नुति, p 41, 12.
 नुत्त, p 280, 37.
 नुत्र, p 280, 37.
 नूतन, p 278, 27.
 नूल, p 278, 27.
 नूद, p 96, 22.
 नून, p 374, 12. p 380, 16.
 नूपुर, p 166, 11.
 नृ, p 137, n.
 नृत्त, p 47, 10.
 नृप, p 191, 1. n.
 नृपति, p 191, n.
 नृपलक्ष्मण, p 199, 32.
 नृपसभ, p 394, n.
 नृपासन, p 198, 31.
 नृसेन, p 400, 40. n.
 नेत्र, p 162, 44. p 351, 182.
 नेत्राम्बु, p 162, 44.
 नेदिष्ठ, p 275, 18.
 नेपथ्य, p 164, 1.
 नेमि, p 68, 27. p 205, 24. p
 92, n.
 नेमिन्, p 92, n.
 नेमो, p 92, n. p 205, n.
 नैकभेद, p 279, 32.
 नैगम, p 239, 78.
 नैचिको, p 237, 67.
 नैयासी, p 246, 109.
 नैमेय, p 240, 81.
 नैययोध, p 90, 18.
 नैर्ऋत, p 12, 56. n. p 15, 4.
 नैष्किक, p 192, 7.
 नैर्ऋणिक, p 208, 38.
 ने, p 379, 11.
 नै, p 62, 10.
 नैकादण्ड, p 63, 13.
 न्यक्, p 276, n.

न्यस्य, p 365, 227.
 न्ययोध, p 328, 98.
 न्ययोधी, p 107, 6.
 न्यइ, p 276, n.
 न्यहु, p 129, 10.
 न्यच, p 276, 20.
 न्यस्त, p 280, 38.
 न्याद, p 234, 56.
 न्याय, p 197, 24.
 न्याय्य, p 197, 25.
 न्यास, p 240, 81.
 न्युक्त, p 390, 17.
 न्युज, p 153, 12.
 न्यू, p 337, 130.

यक्ताय, p 83, 20.

यक्त, p 282, 46.

यक्त, p 27, 12. p 163, 49. p
 364, 222. p 212, 55. p
 134, n.

यक्तक, p 81, 14.

यक्तवि, p 24, 1. p 135, 36.

यक्ततो, p 24, n.

यक्तवार, p 81, 14.

यक्तभाग, p 201, 8.

यक्तमूल, p 135, 36.

यक्तस, p 134, n.

यक्तान्, p 26, 7.

यक्षिणी, p 25, 5.

यक्षिन्, p 134, 32.

यक्षन्, p 335, 123.

यक्ष, p 31, 1.

यक्षिल, p 75, 10.

यक्षेरुह, p 71, 40.

यक्षु, p 149, 48: n.

यक्षु, p 149, n.

यंति, p 86, 4. p 180, n. p
 321, 74.

यंती, p 86, n.

यचम्यचा, p 109, 20.

यचम्यचा, p 109, n.

यचा, p 288, 8.

यचजन, p 137, 1.

यचता, p 218, 84.

यचत्, p 218, n.

यचदशी, p 26, 7.

यचम, p 45, 1.

यचरात्र, p 388, n.

यचलक्षय, p 39, 6.

यचशर, p 5, 20.

यचशाख, p 159, 32.

यचाकुल, p 98, 32.

यचालिका, p 254, n.

यचाय, p 127, 1.

यचर, p 396, 31.

यचिका, p 386, 7.

- पट, p 81, n.
 पटचर, p 168, 16.
 पटल, p 81, 14. p 358, 203.
 पटलाप्रान्त, p 81, 14.
 पटभेदन, p 77, n.
 पटवासक, p 174, 41.
 पटह, p 46, 6. p 217, 76.
 पटि, p 168, n.
 पटी, p 168, n.
 पटु, p 122, 20. p 252, n.
 p 311, 42. p 267, n.
 पटुपर्णी, p 119, 3.
 पटोल, p 123, 20.
 पटोलिका, p 113, 6.
 पङ्क, p 390, 17.
 पङ्कन, p 77, n.
 पङ्कनी, p 77, n.
 पङ्किका, p 95, 21.
 पङ्कित, p 95, 21.
 पङ्कित, p 392, 21.
 पङ्कित, p 392, n.
 पण, p 242, 88. p 256, 39. p
 314, 49.
 पणायित, p 285, 59.
 पणित, p 285, 59.
 पणितय, p 240, 82.
 पण्ड, p 146, 39.
 पण्डित, p 176, 5.
 पण्य, p 240, 82.
 पण्यबोधिका, p 78, 2.
 पण्य, p 121, 15.
 पण्यजीव, p 339, 79.
 पत्तग, p 134, 33.
 पत्तङ्ग, p 133 28.
 पत्तङ्गिका, p 133, 27.
 पत्तत्, p 134, 33.
 पत्तत्रिन्, p 134, 33.
 पत्तत्रिन्, p 134, 33.
 पत्तद्वह, p 174, 40. p 392, 21.
 पतयालु, p 265, 27.
 पताका, p 215, 67.
 पताकी, p 208, 39.
 पति, p 145, 35.
 पतिम्बरा, p 138, 7.
 पतिव्रता, p 138, 6.
 पतिवली, p 140, 12.
 पत्तङ्ग, p 172, n.
 पत्तन, p 77, 1.
 पति, p 208, 34. p 210, 48.
 पतिसंहति, p 208, 35.
 पत्तिन्, p 212, 55. p 134, 33.
 पलो, p 138, 5.
 पत्र, p 89, 14.
 पत्रङ्ग, p 172, n.
 पत्रपरशु, p 255, 33.
 पत्रपाया, p 165, 4.

यत्ररथ, p 134, 33.
 यत्रलेखा, p 170, 24.
 यत्राङ्ग, p 172, 33. p 247, 111.
 यत्राङ्गुलि, p 170, 24.
 यत्रिन्, p 134, 33. p 130, 15.
 यत्रोर्ण, p 99, 37.
 यथ, p 76, n.
 यथन, p 76, n.
 यथिक्त, p 195, 17.
 यथिक्ता, 195, n.
 यथिक्ती, p 195, n.
 यथिन्, p 76, n.
 यद, p 156, n. p 327, 96.
 यदग, p 208, 34.
 यदति, p 76, n.
 यदवी, p 76, 15.
 यदाजि, p 208, 34.
 यदाति, p 208, 34.
 यदातिक्त, p 208, 34.
 यदिक, p 208, 35.
 यद्, p 208, 35.
 यदति, p 76, 15.
 यदती, p 76, n.
 यद्, p 200, n.
 यद्गक्त, p 201, 7.
 यद्गचादिखी, p 120, 11.
 यद्गनाभ, p 4, 13.
 यद्गनाभि, p 4, n.

यद्गपत्र, p 120, 11.
 यद्गराग, p 243, 93.
 यद्गा, p 5, 22. p 120, 11.
 यद्गाकर, p 68, 28.
 यद्गाट, p 120, 13.
 यद्गालया, p 5, 22.
 यद्गिन्, p 200, 3.
 यद्गिनी, p 71, 39. p 200, n.
 यद्ग, p 366, 31.
 यद्गा, p 76, 15.
 यद्गस, p 100, 41.
 यद्गायित, p 285, 59.
 यद्गित, p 285, 59.
 यद्ग, p 284, 53.
 यद्गग, p 58, 8.
 यद्गगाशन, p 5, 25.
 यद्गस्, p 60, 3. p 233, 51. p 368, 235.
 यद्गस, p 233, 51.
 यद्गोधर, p 347, 165.
 यद्गशत, p 274, n.
 यद्गसहस्र, p 274, n.
 यद्गशत, p 274, 13. n.
 यद्गशता, p 274, 13.
 यद्गसहस्र, p 274, n.
 यद्गसस्, p 382, n.
 यद्ग, p 355, 193. p 193, 11.
 यद्गता, p 252, 18.

- परजित, p 252, n.
 परतन्त्र, p 262, 16.
 परपिण्डाद, p 263, 20.
 परम्भत, p 131, 19.
 परम्भत्, p 131, 20.
 परम, p 379, 12.
 परमात्र, p 181, 23.
 परमेष्ठिन, p 3. 11.
 परम्पराक, p 181, 25.
 परवत्, p 262, 16.
 परगु, p 213, 60.
 परश्वध, p 213, 60.
 परश्वस्, p 382, 22.
 परस्वध, p 213, n.
 पराक्रम, p 216, 71. p 340, 141.
 पराग, p 90, 17. p 305, 22.
 पराङ्मुख, p 266, 33.
 पराक्षित, p 252, 18.
 पराचीन, p 266, 33.
 पराजय, p 217, 80.
 पराजित, p 218, 80.
 पराधोन, p 262, 16.
 परात्र, p 263, 20.
 पराभूत, p 218, 80.
 पराय, p 382, 20.
 परायण, p 286, 2.
 परारि, p 382, n.
 परार्थ, p 273, 7.
 पराशरिन्, p 185, n.
 पराशरी, p 185, n.
 परासन, p 218, 81.
 परासु, p 218, 85.
 परास्मिन्दिन्, p 253, 25.
 परि, p 155, n.
 परिकर, p 347, 167.
 परिकर्मन्, p 169, 22.
 परिक्रम, p 291, 16.
 परिक्रिया, p 292, 20.
 परिक्षित, p 280, 37.
 परिखा, p 68, 29.
 परियह, p 210, 47. n. p 370, 239.
 परिघ, p 307, 28. p 213, 59.
 परिघातन, p 213, 59.
 परिचय, p 292, 23.
 परिचर, p 207, 30.
 परिचर्या, p 184, 34.
 परिचार्य, p 180, 20.
 परिचारक, p 251, 17.
 परिणत, p 282, 46.
 परिणय, p 191, 56.
 परिणाम, p 291, 15.
 परिणाय, p 258, 46.
 परिणाह, p 168, 16.
 परितस्, p 379, 13.
 परित्राण, p 287, 5.

- परिधान, p 240, 81.
 परिदेवन, p 42, 16.
 परिधान, p 196, 18.
 परिधि, p 22, 34. p 328, 99.
 परिधिष्य, p 207, 30.
 परिपण, p 240, 80.
 परिपंथिन्, p 193, 11.
 परिपाटि, p 184, n.
 परिपाटी, p 184, 36.
 परिप्लव, p 173, 38.
 परिपेल, p 117, n.
 परिपेजव, p 117, 19.
 परिप्लव, p 277, 24.
 परिप्लव, p 370, 241.
 परिभय, p 50, 22.
 परिभाव, p 50, 22.
 परिभाषण, p 42, 15.
 परिभूत, p 284, 56.
 परिमल, p 36, 19. p 290, 13.
 परिमम, p 294, 30.
 परिवल्लव, p 30, n.
 परिवर्जन, p 218, 82.
 परिवर्त, p 240, n. p 30, n.
 परिवादिनी, p 45, 3.
 परिवापित, p 279, 35.
 परिवार, p 348, n.
 परिवाह, p 62, n.
 परिविति, p 190, 55.
 परिदृष्ट, p 261, 11.
 परिदृष्टि, p 190, n.
 परिदृष्टि, p 190, n.
 परिवेष्ट, p 190, 55.
 परिवेष्ट, p 22, n.
 परिवेष्ट, p 22, 34.
 परिधाध, p 93, 11. p 100, 41.
 परिवाज, p 185, 41.
 परिवाजक, p 185, n.
 परिषद्, p 178, 14.
 परिष्कन्द, p 252, n.
 परिष्कन्न, p 252, n.
 परिष्कार, p 164, 3.
 परिष्कृत, p 164, 2.
 परिष्टोम, p 202, n.
 परिषद्, p 294, 30.
 परिसर, p 76, 14.
 परिसर्प, p 292, 20.
 परिसर्यु, p 184, n. p 292, 21.
 परिखन्द, p 252, 18.
 परिखन्न, p 252, n.
 परिस्तोम, p 202, 10.
 परिखन्द, p 173, 38.
 परिखन्द, p 173, n.
 परिखुत्, p 256, 39.
 परीक्षक, p 260, 7.
 परीणाय, p 258, n.
 परीभाव, p 50, n.

परोरम्भ, p 294, n.
 परोवर्त, p 240, 81.
 परोवाद, p 41, 13.
 परोवाय, p 337, 132.
 परोवार, p 348, 171.
 परोवाह, p 62, 10. n.
 परोचि, p 183, 31.
 परोसर्था, p 292, n.
 परोसार, p 292, 21.
 परोहास, p 53, 32.
 पख, p 124, n.
 पखत्, p 382, 20. n.
 पखघ, p 43, 19. p 273, n.
 पखस्, p 124, 27. n.
 पखेत, p 218, 85.
 पखेतराज, p 11, 53.
 पखेता, p 59, n.
 पखेष्टका, p 238, 71.
 पखैधित, p 252, 18.
 पखोत्त, p 278, n.
 पखोष्टो, p 132, n.
 पखोष्णो, p 132, 26.
 पखैटिन्, p 93, n.
 पखैटी, p 93, 13. n.
 पख्जनी, p 109, 20.
 पख्जन्य, p 342, 148.
 पख्यै, p 94, 10. p 89, 14.
 पख्यैभाला, p 79, 6.

पखोस, p 165, 60.
 पख्यै, p 70, n.
 पख्यै, p 174, 39.
 पख्यैटन, p 184, 35.
 पख्यैन्तभू, p 76, 14.
 पख्यैय, p 184, 36.
 पख्यैवस्था, p 292, 21.
 पख्यैत, p 235, 57.
 पख्यैति, p 287, 5.
 पख्यैय, p 184, 36.
 पख्यैद्वन, p 220, 3.
 पख्यैवणा, p 183, 31.
 पख्वत्, p 84, 1.
 पख्वन्, p 124, 27. p 335, 124.
 पख्वंसन्धि, p 26, 7.
 पख्ण, p 156, n.
 पख्ण्वा, p 156, 20.
 पख, p 241, 86. p 358, 204.
 पखगण्ड, p 249, 6.
 पखङ्गवा, p 109, 17.
 पखल, p 154, 14.
 पखलगु, p 121, 13.
 पखला, p 225, 22.
 पखलाश, p 89, 14. p 122, 20.
 p 37, n.
 पखल्लो, p 140, 12.
 पखलित, p 147, 41.
 पखलिता, p 140, n.

यस्यङ्ग, p 174, 39.

यस्यङ्ग, p 89, 14.

यस्यङ्ग, p 68, 28.

यव, p 293, 24.

यवन, p 12, 58. p 293, 24.

यवनाशन, p 58, 8.

यवि, p 9, 42.

यवित्र, p 187, 44.

यवित्रक, p 64, 16.

यशु, p 129, 11.

यशुपति, p 6, 25.

यशुमेरु, p 296, 39.

यशुरज्जु, p 238, 74.

यश्वात्, p 372, 4.

यश्वात्प, p 51, 25.

यश्मिन्, p 278, 30.

याणु, p 225, 66.

याणुला, p 139, 11.

यासु, p 215, n.

याक, p 135, 38.

याकक्षणाफल, p 202, n.

याकफल, p 202, n.

याकशासन, p 7, 36.

याकशासनि, p 8, 41.

याकस्थान, p 227, 27.

याक्य, p 231, 42. p 247, 109.

याखण्ड, p 187, n.

यावज्जन्म, p 5, 23.

याटल, p 223, 15. p 37, 25.

याटला, p 90, 20. p 99, 35.

याटलि, p 99, 35.

याटली, p 199, n.

याठ, p 294, 29.

याठा, p 106, 3.

याठिन्, p 105, 60.

याठीन, p 65, 18.

याडङ्ग, p 378, 7.

याणि, p 159, 32.

याणिगृहीती, p 138, 5.

याणियहण, p 190, n.

याणिपोडन, p 190, 56.

याण्ड, p 37, 23.

याण्डकम्बलिन्, p 205, 22.

याण्डुर, p 36, 22.

याताल, p 56, 1. p 353, 204.

यातुक, p 265, 27.

यात्र, p 62, 8. p 181, 24. p 239, 33.

यात्रगुग, p 384, n.

याघस्, p 60, 4.

याद्, p 156, 22. p 85, n. p 242, 90. p 326, 92.

यादकटक, p 167, 11.

यादयहण, p 185, 40.

यादय, p 87, 5.

यादसोढ, p 50, 3.

- भादाय, p 156, 22.
 भादाकद, p 166, 11.
 भादान, p 208, 35. n.
 भादातिक्र, p 208, 34. n.
 भादाविक, p 208, n.
 भादुका, p 254, 30.
 भाद्य, p 183, 32.
 भाद्या, p 183, n.
 भादनपात्र, p 257, 43.
 भादनभाजन, p 228, 32.
 भादोय, p 61, 4.
 भादोयशक्तिका, p 79, 7.
 भाद्य, p 195, 17.
 भाप, p 31, 1.
 भापचेली, p 106, 3.
 भाप्पन्, p 31, 1.
 भाप्पन्, p 150, 4.
 भाप्पा, p 150, n.
 भाप्यस, p 171, 30. p 181, 23.
 भाप्यु, p 157, 24.
 भाप्य, p 241, 85.
 भार, p 62, 8. n. p 244, n.
 भारत्, p 244, n.
 भारद, p 244, 100.
 भारद्वय्योपदेश, p 178, 12.
 भारद्वीक, p 203, 13. n.
 भारद्वधिक, p 208, 38.
 भारद्वीक, p 203, n.
 भारद्वीक, p 143, 24.
 भारापत्, p 130, n.
 भारापार, p 60, n.
 भारावत्, p 130, 14.
 भारावतांघ्रि, p 121, 15.
 भारावार, p 60, 1.
 भाराशरिन्, p 185, 41. n.
 भाराशरी, p 185, n.
 भारिकाक्षिन्, p 186, 41.
 भारिजातक, p 9, 45. p 92, 6.
 भारितय्या, p 165, 4.
 भारिपात्रक, p 84, 3.
 भारिपात्रिक, p 22, 33.
 भारिपत्रव, p 277, 24.
 भारिभन्, p 92, 6.
 भारिभन्क, p 98, 33.
 भारिभाष, p 115, 14.
 भारिबद, p 6, 31. n.
 भारिबद, p 6, n.
 भारिबद, p 6, n.
 भारिबार्थ, p 166, 8.
 भारिबार्थ, p 42, 14.
 भारिबार्थ, p 191, 1.
 भारिबार्थी, p 7, 33.
 भारिबार्थीनन्दन, p 7, 35.
 भारिबार्थ, p 158, 30. p 297, 41.
 भारिभाष, p 201, 8.
 भारिभाषि, p 156, 20.

पाणि, p 156, 23.
 पाणिंयाह, p 193, 10.
 पातघ, p 125, 32.
 पातङ्गी, p 114, n.
 पातङ्ग्य, p 114, 9. n.
 पाताह, p 37, 24.
 पात्ति, p 214, 61. n.
 पालिन्दी, p 111, n.
 पालिन्धो, p 111, 27.
 पाली, p 114, n.
 पावक, p 10, 50.
 पाष्, p 163, 49.
 पाशक, p 258, 45.
 पाशिन, p 12, 56.
 पाशुपत, p 105, 62.
 पाशुपाल्य, p 220, 2.
 पाश्या, p 384, n.
 पावण्ड, p 187, 44.
 पाषाण, p 84, 4.
 पाषाणदारण, p 255, 34.
 पिक, p 131, 19.
 पिक्र, p 38, 25.
 पिक्रल, p 22, 33. p 38, 25.
 पिक्रला, p 38, n.
 पिचण्ड, p 158, n.
 पिचिण्ड, p 158, 28.
 पिचिण्डवत्, p 391, 18.
 पिचिण्डिल, p 148, 44.

पिचु, p 246, 106.
 पिचुतुल, p 246, n.
 पिचुमर्द, p 100, 43.
 पिचुल, p 95, 20. p 246, n.
 पिचट, p 246, 106.
 पिक्, p 134, 31.
 पिक्का, p 97, 27.
 पिक्किल, p 232, 46.
 पिक्किला, p 97, 27.
 पिञ्ज, p 218, 84.
 पिञ्जर, p 396, n.
 पिञ्जल, p 215, 67.
 पिठ, p 227, 26.
 पिठक, p 151, 4. p 24, 30.
 पिठका, p 151, n.
 पिठर, p 228, 31.
 पिठरी, p 228, n.
 पिण्ड, p 244, 98. p 391, 18.
 पिण्डक, p 171, 30.
 पिण्डगोत्र, p 245, n.
 पिण्ड, p 205, n.
 पिण्डिका, p 205, 24.
 पिण्डी, p 205, n.
 पिण्डीतक, p 98, 33.
 पिण्डीर, p 246, n.
 पिण्या, p 221, n.
 पितरै, p 146, 37.
 पितामह, p 3, 11. p 145, 33.

- पितामहो, p 145, n.
 पितृ, p 144, 28.
 पितृकानन, p 219, n.
 पितृदान, p 182, 30.
 पितृपाति, p 15, 4. p 11, 53.
 पितृपितृ, p 145, 33.
 पितृप्रसू, p 24, 3.
 पितृवन, p 219, 87.
 पितृवसति, p 219, n.
 पितृय, p 144, 31.
 पित्त, p 153, 13.
 पित्तत, p 134, 34.
 पिधान, p 18, 14.
 पिनङ्ग, p 207, 33.
 पिनस, p 150, n.
 पिनाक, p 6, 30. p 302, 14.
 पिनाकिन्, p 6, 27.
 पिपासा, p 234, 55.
 पिपीलिका, p 386, 8.
 पिप्पल, p 91, 1.
 पिप्पलि, p 108, n.
 पिप्पली, p 108, 15.
 पिप्पलीमूल, p 247, 111.
 पिङ्गु, p 149, 49.
 पियाल, p 94, 15.
 पिस्त, p 153, 11.
 पिशङ्ग, p 38, 25.
 पिशङ्गी, p 38, n.
 पिशाच, p 2, 6.
 पिशित, p 154, 14.
 पिशुन, p 170, 26.
 पिशुना, p 117, 21.
 पिशुक, p 232, 48.
 पिशुप, p 76, n.
 पिशुपचन, p 228, 32.
 पिछात, p 174, 41.
 पीठ, p 174, 40.
 पीडन, p 217, 78.
 पीडा, p 59, 3.
 पीत, p 37, 24.
 पीतक, p 245, 104.
 पीतदारु, p 98, 34.
 पीतद्रु, p 100, 40.
 पीतन, p 170, 25. p 92, 7.
 पीतसालक, p 96, 24.
 पीता, p 230, 41.
 पीताम्बर, p 4, 14.
 पीति, p 202, 11.
 पीतिन्, p 202, n.
 पीन, p 274, 10.
 पीनस, p 150, 2.
 पीनेधो, p 238, 72.
 पीयूष, p 234, 54. n. p 9, 44.
 पीलु, p 92, 9. p 355, 195.
 पीलुपर्णी, p 106, 2.
 पीवर, p 274, 10.

धीवरलनी, p 238, 72.

धुंखनी, p 139, 10.

धुखर, p 252, n

धुखर, p 252, n.

धुखर, p 252, 20.

धुख, p 390, 17.

धुख, p 204, 18.

धुख, p 136, 42.

धुठकिनी, p 71, n.

धुठमेदन, p 77, 1.

धुठो, p 401, 42.

धुखरीक, p 16, 5. p 301, 11.

p 71, 41.

धुखरीक, p 4, 14.

धुखर, p 116, 15.

धुखर, p 125, 29.

धुखर, p 103, 52.

धुख, p 31, 4. p 346, 162.

धुखर, p 184, 37.

धुखजन, p 12, 56.

धुखजनेवर, p 14, 65.

धुखभूमि, p 74, 8.

धुखार, p 395, n.

धुखिनी, p 133, 27.

धुख, p 143, 27.

धुखनी, p 134, n.

धुखिनी, p 143, n.

धुखो, p 143, n.

धुखो, p 146, 37.

धुखधुखर, p 376, 1.

धुखर, p 375, 14.

धुखर, p 159, n.

धुखर, p 121, 14.

धुखर, p 159, 34.

धुखर, p 142, 23.

धुखर, p 92, 6.

धुख, p 137, 1.

धुखर, p 208, 40.

धुख, p 94, 14. p 352, 185. p 77, n.

धुखर, p 378, 7.

धुखर, p 82, 16.

धुखर, p 8, 37.

धुखर, p 138, n.

धुखर, p 138, 6.

धुखर, p 373, n.

धुखर, p 324, 86.

धुखर, p 373, 7. p 383, n.

धुखर, p 274, 13.

धुख, p 375, 15.

धुखर, p 242, n. p 39, 6.

धुखर, p 277, n.

धुखर, p 277, n.

धुखर, p 277, 26.

धुखर, p 39, 5.

धुखर, p 77, n.

- पुरी, p 77, 1.
 पुरीतत्, p 155, 17.
 पुरीष, p 155, 19.
 पुरु, p 274, 13.
 पुरुष, p 32, 7. p 137, 1.
 पुरुषोत्तम, p 4, 16.
 पुरुङ्गव, p 8, 37.
 पुरोग, p 208, 40.
 पुरोगम, p 209, 40.
 पुरोगामिन्, p 209, 40.
 पुरोधस्, p 192, 5.
 पुरोभागिन्, p 270, 46.
 पुरोहित, p 192, 5.
 पुर, p 77, 1.
 पुलाक, p 299, 5.
 पुलिन, p 62, 9.
 पुल्लोमजा, p 8, 40.
 पुषित, p 282, 46.
 पुष्कर, p 132, n. p 15, 1. p 60,
 4. p 71, 41.
 पुष्कराक्ष, p 132, n.
 पुष्करिणी, p 68, 27.
 पुष्कल, p 273, 8.
 पुरु, p 282, 46.
 पुष्य, p 90, 19.
 पुष्यक, p 14, 66.
 पुष्यकेतु, p 245, 103.
 पुष्यदन्त, p 16, 5.
 पुष्यधनु, p 5, n.
 पुष्यधन्वन्, p 5, 21.
 पुष्यफल, p 91, 2.
 पुष्यरथ, p 204, 19.
 पुष्यरस, p 90, 17.
 पुष्यलिङ्, p 133, 29.
 पुष्यवत्, p 26, 10.
 पुष्यवती, p 142, 20.
 पुष्यसमय, p 29, 18.
 पुष्याञ्जन, p 245, n.
 पुष्य, p 20, 23.
 पूग, p 126, 34. p 304, 21.
 पूजा, p 184, 34.
 पूजित, p 239, 47.
 पूज्य, p 259, 5.
 पूत, p 226, 23. p 273, 5.
 पूतना, p 100, 39.
 पूतिक, p 97, 28.
 पूतिकरज, p 97, 28.
 पूतिकरञ्ज, p 97, n.
 पूतिका, p 123, n.
 पूकितारु, p 99, 34. p 100, 40.
 पूतिगन्धि, p 36, 21.
 पूतिफली, p 108, 14.
 पूप, p 232, 48.
 पूरणो, p 97, 27.
 पूरित, p 283, 48.
 पूरुष, p 137, 1. p 32, n.

सूत्रं, p 275, 15.

सूत्रकुम्भ, p 199, 32.

सूत्रमा, p 26, n.

सूत्रमासो, p 26, n.

सूत्रिमासो, p 26, n.

सूत्रिमा, p 26, 7.

सूत्र, p 182, 27.

सूत्र, p 339, 136. n.

सूत्र, p 275, n. p 273, 30. p 339, n.

सूत्रज, p 147, 43.

सूत्रदेव, p 2, 7.

सूत्रपर्वत, p 84, 2.

सूत्राङ्ग, p 382, 20.

सूत्रेष्टु, p 382, n.

सूत्र, p 22, 31.

सूत्र, p 96, 22.

सूत्रा, p 117, 21.

सूत्रि, p 288, 9.

सूत्रा, p 41, 10.

सूत्रना, p 210, 46.

सूत्रक, p 376, 3.

सूत्रपर्वत, p 107, 11.

सूत्रगालता, p 184, 37.

सूत्रगालिका, p 33, 9.

सूत्रगुन, p 252, 16. p 331, 108.

सूत्रमिध, p 282, 43.

सूत्रवो, p 73, n.

सूत्रवो, p 73, n.

सूत्र, p 229, 37. p 274, 10.

सूत्रक, p 135, 38. p 232, 47.

सूत्रोमन्, p 65, 17.

सूत्रल, p 274, 10.

सूत्रो, p 73, 1.

सूत्रोका, p 116, 13.

सूत्रा, p 57, 6.

सूत्रि, p 149, 48.

सूत्रिपर्वत, p 107, n.

सूत्र, p 61, 6. n. p 129, n.

सूत्र, p 61, n. p 129, n.

सूत्रा, p 12, n.

सूत्रो, p 129, n.

सूत्रक, p 212, 54.

सूत्रक, p 12, 57.

सूत्रा, p 181, 23.

सूत्र, p 158, 29.

सूत्र, p 203, 14. p 297, 41.

सूत्रि, p 149, n.

सूत्रिपर्वत, p 107, 11.

सूत्रक, p 130, 15.

सूत्रक, p 254, 30.

सूत्रो, p 401, 42.

सूत्रा, p 254, n.

सूत्र, p 234, n. p 9, n.

सूत्रव, p 275, 15.

सूत्रक, p 252, 19. p 359, 207.

पेङ्गि, p 135, n.
 पेणो, p 135, 37.
 पेणोकोष, p 135, n.
 पेवल, p 252, n.
 पेसल, p 252, n.
 पेठर, p 231, 45.
 पैठखसेय, p 143, 25.
 पैठखसीय, p 143, 25.
 पैन्न, p 189, 50.
 पैयुव, p 9, n.
 पैशाच, p 2, n.
 पैगण्ड, p 148, 46.
 पैटगल, p 124, 28.
 पैटा, p 140, 15.
 पैत, p 135, 38.
 पैतकी, p 123, n.
 पैतवणिज्, p 63, 12.
 पैतवाह, p 63, 12.
 पैताधान, p 65, 19.
 पैतिका, p 123, n.
 पैती, p 135, n.
 पैजिन्, p 144, n.
 पैजी, p 144, 29.
 पैण्डर्य, p 116, n.
 पैर, p 125, 32.
 पैरख, p 278, 30.
 पैख, p 160, 38.
 पैखी, p 160, n.

पैरोगव, p 227, 27.
 पैर्यमास, p 188, 47.
 पैर्यमी, p 26, n.
 पैर्यमासो, p 26, 7.
 पैलख्य, p 14, 64.
 पैलि, p 232, 47.
 पैच, p 28, 15.
 पैख्यक, p 245, 103.
 प्रकाण्ड, p 32, 5. p 88, 10.
 प्रकाम, p 235, 57.
 प्रकार, p 346, 164.
 प्रकाश, p 23, 36.
 प्रकीर्यक, p 198, 31.
 प्रकीर्य, p 97, 28.
 प्रकृति, p 32, 7. p 55, 37.
 प्रकोष्ठ, p 159, 31.
 प्रक्रिया, p 198, 31.
 प्रकण, p 44, 3.
 प्रकाण, p 44, 3.
 प्रखेदना, p 213, n.
 प्रखेदन, p 212, n.
 प्रखेदना, p 212, 55.
 प्रगण्ड, p 159, 31.
 प्रगतजानु, p 148, n.
 प्रगतजानुक, p 149, 47.
 प्रगल, p 264, 25.
 प्रगाह, p 313, 47.
 प्रगुण, p 276, 21.

प्रगे, p 381, 19.

प्रयय, p 219, 87. p 370, 239.

प्रयाय, p 370, 239,

प्रयीव, p 398, 35.

प्रयू, p 273, 7.

प्रयय, p 81, 12.

प्रयय, p 81, 12.

प्रयय, p 214, 64.

प्रययवित, p 266, 32.

प्रयय, p 392, 20.

प्रयय, p 274, 12.

प्रययस्, p 12, 56.

प्रयोदनी, p 108, 12.

प्रयदपट, p 169, 18.

प्रयन, p 41, n.

प्रयय, p 81, 14.

प्रययिंका, p 151, 6.

प्रयन, p 293, 25.

प्रयविन्, p 209, 41.

प्रया, p 309, 34.

प्रयाता, p 141, 16.

प्रयापति, p 3, 12.

प्रयापती, p 144, 30.

प्रय, p 176, n. p 148, n.

प्रया, p 140, 12.

प्रयान, p 335, 125.

प्रयु, p 148, 47.

प्रडोन, p 135, 37.

प्रयय, p 293, 25. p 343, 153.

प्रयय, p 39, 4. p 47, n.

प्रयद, p 41, n.

प्रयाद, p 41, 11.

प्रयाल, p 70, n.

प्रयाली, p 70, 35.

प्रयिधि, p 194, 13. p 329, 102.

प्रयिहित, p 280, 33.

प्रयोत, p 232, 45. p 180, 19.

प्रयुत, p 285, 59.

प्रयेय, p 264, 25.

प्रयति, p 88, n.

प्रयन, p 277, 26.

प्रयय, p 160, 36.

प्रयानिनी, p 88, 9.

प्रयाप, p 196, 20.

प्रयापस्, p 105, 61.

प्रयति, p 372, 6.

प्रतिकर्म्मन्, p 164, 1.

प्रतिकाश, p 256, n.

प्रतिकास, p 256, n.

प्रतिकूल, p 279, 33.

प्रतिष्ठति, p 256, 36.

प्रतिष्ठय, p 272, 3.

प्रतिष्ठित, p 268, 42.

प्रतियय, p 210, 47. p 174, n.

प्रतियाय, p 174, 40.

प्रतिष्ठा, p 51, 26.

प्रतिज्ञातन, p 218, 83.
 प्रतिज्ञाया, p 256, 36.
 प्रतिज्ञागर, p 294, 28.
 प्रतिज्ञात, p 285, 58.
 प्रतिज्ञान, p 34, 14.
 प्रतिज्ञान, p 240, n.
 प्रतिज्ञान, p 44, 4.
 प्रतिनिधि, p 256, 36.
 प्रतिपत्, p 38, 10.
 प्रतिपद्, p 24, 1. p 26, n.
 प्रतिपन्न, p 285, 57.
 प्रतिपादन, p 182, 29.
 प्रतिपन्न, p 258, 41.
 प्रतिपन्न, p 294, 27.
 प्रतिपन्न, p 256, 36.
 प्रतिपन्न, p 50, 20.
 प्रतिभान्वित, p 264, 25.
 प्रतिभू, p 258, n.
 प्रतिमा, p 256, 36.
 प्रतिमान, p 201, 7. p 256, 36.
 प्रतिमुक्त, p 207, 33.
 प्रतिपत्, p 331, 109.
 प्रतिपातना, p 256, 36.
 प्रतिरोधक, p 253, n.
 प्रतिरोधिन्, p 253, 25.
 प्रतिवचन, p 41, n.
 प्रतिवाक्य, p 41, 10.
 प्रतिविम्ब, p 256, 36.

प्रतिविम्ब, p 109, 18.
 प्रतिपासन, p 295, 34.
 प्रतिष्ठा, p 150, n.
 प्रतिष्ठाय, p 150, 2.
 प्रतिष्ठय, p 344, 155.
 प्रतिष्ठय, p 34, 14.
 प्रतिष्ठुत्, p 44, 4.
 प्रतिष्ठुत्, p 285, n.
 प्रतिष्ठम्, p 294, 27.
 प्रतिसर, p 349, 176.
 प्रतिसोरा, p 169, 22.
 प्रतिष्ठाय, p 150, n.
 प्रतिष्ठन, p 44, n.
 प्रतिष्ठत, p 268, 41.
 प्रतिष्ठार, p 250, n.
 प्रतिष्ठास, p 104, 57.
 प्रतीक, p 156, 21. p 299, 7.
 प्रतीकार, p 217, 79.
 प्रतीकाश्च, p 256, n.
 प्रतीकास, p 256, 38.
 प्रतीची, p 15, 3.
 प्रतीत, p 323, 84. p 261, 9.
 प्रतीपदर्शिनौ, p 137, 2.
 प्रतीर, p 61, 7.
 प्रतीहार, p 81, 16. p 348,
 172, p 192, 6.
 प्रतीहारिन्, p 348, 172.
 प्रतीहास, p 104, n.

प्रताली, p 78, 3.

प्रत, p 277, 26.

प्रत्यक्षपक्षी, p 107, 7.

प्रत्यक्षेणी, p 107, 6.

प्रत्यक्ष, p 278, 28.

प्रत्यय, p 278, 27.

प्रत्यय, p 383, n.

प्रत्यन्त, p 74, 7.

प्रत्यन्तपञ्चैत, p 85, 7.

प्रत्यय, p 342, 149.

प्रत्ययित, p 194, 13.

प्रत्ययिता, p 194, n.

प्रत्ययिन्, p 193, 11.

प्रत्यवसित, p 285, 60.

प्रत्याख्यात, p 268, 40.

प्रत्याख्यान, p 295, 31.

प्रत्यादिष्ट, p 268, 40.

प्रत्यादिष्ट, p 295, 31.

प्रत्यालोढ, p 212, 53.

प्रत्यासर, p 210, n.

प्रत्यासार, p 210, 47.

प्रत्याहार, p 291, 16.

प्रत्युक्कम, p 293, 26.

प्रत्युक्कान्ति, p 293, n.

प्रत्युक्, p 24, n.

प्रत्युक्, p 24, 2.

प्रत्युक्, p 24, n.

प्रत्यम, p 341, 146. p 278, 30.

प्रथा, p 288, 9.

प्रथित, p 261, 9.

प्रथुक, p 135, n.

प्रथरा, p 347, 166.

प्रथिक, p 16, n.

प्रथीय, p 174, 40.

प्रथीयन, p 58, 10.

प्रदेश, p 159, n.

प्रदेशन, p 197, 27.

प्रदेशनी, p 159, 32.

प्रदेशिनी, p 159, n.

प्रदेश, p 25, 6.

प्रथुक्, p 5, 20.

प्रथाव, p 217, 79.

प्रथन, p 216, 72.

प्रथान, p 192, 5. p 32, 7. p

335, 125.

प्रथि, p 205, 24.

प्रथ, p 307, 29.

प्रथद, p 156, 22.

प्रथा, p 79, 7.

प्रथात, p 84, 4.

प्रथितामह, p 145, 33.

प्रथितामही, p 145, n.

प्रथुनाड, p 120, n.

प्रथुनाड, p 120, n.

प्रथुनाड, p 120, 12.

प्रथौखरीक, p 116, 15.

- प्रकुल, p 87, 7.
 प्रबन्धकल्याण, p 40, 6.
 प्रवाल, p 243, 93. p 359, 206.
 प्रबोधन, p 170, 23.
 प्रभञ्जन, p 12, 58.
 प्रभव, p 360, 212.
 प्रभा, p 23, 35.
 प्रभाकर, p 22, 30.
 प्रभात, p 24, 3.
 प्रभात, p 196, 20.
 प्रभिन्न, p 200, 4.
 प्रभु, p 261, 11.
 प्रभूत, p 274, 12.
 प्रभृष्टक, p 173, 37.
 प्रमथस्, p 260, n.
 प्रमथ, p 6, 31.
 प्रमथन, p 218, 83.
 प्रमथाधिप, p 6, 27.
 प्रमद, p 31, 2.
 प्रमदवन, p 86, 3.
 प्रमदा, p 137, 3.
 प्रमदावन, p 86, n.
 प्रमनस्, p 260, 7.
 प्रमा, p 289, 10.
 प्रमाथ, p 316, 56.
 प्रमातामह, p 145, n.
 प्रमाद, p 53, 30.
 प्रमापथ, p 218, 81.
 प्रमापन, p 218, n.
 प्रमिति, p 289, 10.
 प्रमोत, p 181, 26. p 218, 86.
 प्रमोला, p 55, 37.
 प्रमुख, p 273, 6.
 प्रमुदित, p 284, 52.
 प्रमेह, p 151, n.
 प्रमेद, p 31, 2.
 प्रयत, p 187, 44.
 प्रयत्न, p 232, 45.
 प्रयाम, p 292, 23.
 प्रयुङ्गार्थ, p 293, n.
 प्रयोगार्थ, p 100, 40.
 प्रलम्ब, p 4, 18.
 प्रलय, p 30, 22. p 54, 33.
 प्रलाप, p 42, 16.
 प्रवण, p 316, 59.
 प्रवयण, p 222, n.
 प्रवयस्, p 147, 42.
 प्रवह, p 273, 7.
 प्रवक्षिका, p 40, 6.
 प्रवह, p 219, 18.
 प्रवहण, p 204, 20.
 प्रवह्नि, p 40, n.
 प्रवह्नि, p 40, 6. n.
 प्रवह्नी, p 40, n.
 प्रवारण, p 283, 3.
 प्रवाल, p 46, 7.

प्रवाह, p 291, 18.
 प्रवाषण, p 218, 81.
 प्रवाहिका, p 151, 6.
 प्रविष्टाति, p 294, 28.
 प्रविदारण, p 216, 72.
 प्रविश्लेष, p 292, 20.
 प्रवीण, p 260, 4.
 प्रवृत्ति, p 40, 8. p 291, 18.
 प्रवृद्ध, p 277, 26.
 प्रवेक, p 273, 26.
 प्रवेणि, p 202, n. p 264, 49.
 प्रवेणी, p 202, 10.
 प्रवेष्ट, p 158, 31.
 प्रवृत्त, p 278, 31.
 प्रवृत्त, p 41, 10.
 प्रवृत्ति, p 22, n.
 प्रवृत्त, p 293, 25.
 प्रवृत्त, p 85, 5.
 प्रवृत्त, p 264, 25.
 प्रवृत्त, p 236, 63.
 प्रवृत्त, p 238, 70.
 प्रवृत्त, p 64, 27.
 प्रवृत्तता, p 19, 18.
 प्रवृत्ता, p 257, 40.
 प्रवृत्तरा, p 257, n.
 प्रवृत्त, p 217, 7.
 प्रवृत्त, p 292, 23.
 प्रवृत्त, p 214, 64.

प्रवृत्ति, p 214, n.
 प्रवृत्ति, p 214, n.
 प्रवृत्त, p 289, 10. p 360, 210.
 प्रवृत्तवचन, p 89, 15.
 प्रवृत्त, p 279, 33.
 प्रवृत्त, p 379, 10.
 प्रवृत्त, p 18, 18.
 प्रवृत्त, p 164, 1. p 174, n.
 प्रवृत्तनी, p 164, 1.
 प्रवृत्त, p 164, 2.
 प्रवृत्त, p 214, n. p 122, 18.
 प्रवृत्ति, p 266, 31.
 प्रवृत्त, p 260, 9.
 प्रवृत्ति, p 290, 14.
 प्रवृत्त, p 330, 107.
 प्रवृत्त, p 367, 231. p 144, 29.
 प्रवृत्त, p 141, 16.
 प्रवृत्ति, p 289, 10.
 प्रवृत्तिका, p 141, 16.
 प्रवृत्त, p 59, 3.
 प्रवृत्त, p 90, 17. p 336, 125.
 प्रवृत्त, p 220, n. p 280, 38. p
 160, 36.
 प्रवृत्त, p 156, 23.
 प्रवृत्ति, p 160, n.
 प्रवृत्त, p 227, 26. p 46, n.
 प्रवृत्त, p 46, 7.
 प्रवृत्त, p 84, 4.

- प्रस्ताव, p 293, 24.
 प्रस्थ, p 242, 89. p 85, 5. p 325, n.
 प्रस्थमुष्य, p 105, 59.
 प्रस्थान, p 214, 63.
 प्रस्ताव, p 155, 18.
 प्रखेद, p 54, n.
 प्रहर, p 25, 6.
 प्रहरण, p 204, n. p 211, 50.
 प्रहस्त, p 160, 35.
 प्रहि, p 68, 26.
 प्रहेलि, p 40, n.
 प्रहेलिका, p 40, 6.
 प्रह्व, p 284, 52.
 प्रांशु, p 275, 19.
 प्राक्, p 380, 16.
 प्राकार, p 78, 3.
 प्राकृत, p 251, 16.
 प्रग्वंश, p 178, 15.
 प्रायहर, p 273, 7.
 प्राघार, p 289, 10.
 प्राच्, p 383, n.
 प्राची, p 15, 3.
 प्राचीन, p 78, n.
 प्राचीना, p 106, 3.
 प्राचीनावीत, p 188, 49.
 प्राचीर, p 78, 3.
 प्राच्य, p 74, 7.
 प्राजन, p 222, 12.
 प्राजित, p 206, 27.
 प्राज्ञ, p 176, 5.
 प्राज्ञा, p 140, 12. p 33, n.
 प्राज्ञी, p 140, 12. p 176, n.
 प्राज्य, p 274, 12.
 प्राङ्गिवाक, p 192, 5.
 प्राण, p 12; 59.
 प्राणिन्, p 33, 8.
 प्रातर, p 381, 19.
 प्रातिहार, p 250, n.
 प्रातिहारक, p 250, n.
 प्रातिहारिक, p 250, 11.
 प्राथमकव्यिक, p 177, 10.
 प्रादेश, p 159, 34.
 प्रादेशन, p 182, 29.
 प्राध्वन, p 377, 4.
 प्रान्तर, p 77, 17.
 प्राप्त, p 280, 36. p 284, 54.
 प्राप्तपक्षल, p 218, 85.
 प्राप्तरूप, p 338, 134.
 प्राप्ति, p 320, 71.
 प्राभृत, p 197, 27.
 प्राय, p 189, 52. p 344, 155.
 p 380, 17.
 प्रायस्, p 410, 17.
 प्रालम्ब, p 173, 37.
 प्रालम्बिका, p 165, 6.

- भाष्य, p 19, 20.
 भाषार, p 169, 19.
 भाषत, p 168, 15. n.
 भाषता, p 168, n.
 भाषस्, p 30, 19.
 भाषा, p 30, n.
 भाषायणी, p 106, 5.
 भाष, p 214, n.
 भास, p 214, 61.
 भासक, p 206, 25.
 भासंग, p 236, 64.
 भासाद, p 80, 9.
 भासिक, p 208, 38.
 भासिक, p 222, n.
 भाङ, p 25, 3.
 प्रिय, p 145, 35. p 272, 3.
 प्रियक, p 96, 22. p 128, 9.
 प्रियकु, p 99, 36. p 225, 20.
 प्रियता, p 52, 27.
 प्रियमद, p 267, 36.
 प्रियाल, p 94, n.
 प्रीणन, p 287, 4.
 प्रीत, p 284, 52.
 प्रीति, p 31, 2.
 प्रुष्ट, p 283, 48.
 प्रेक्षा, p 33, 10. p 365, 226.
 प्रेक्षा, p 205, 21.
 प्रेक्षित, p 280, 36.
 प्रेत, p 59, 2. p 218, 85. p 317, 62.
 प्रेत्य, p 378, 8.
 प्रेम, p 52, n.
 प्रेमन्, p 52, 27.
 प्रेष्ठ, p 265, 61.
 प्रेष्य, p 251, n.
 प्रैव, p 251, n.
 प्रैव्य, p 251, 17.
 प्रोक्षण, p 181, 25.
 प्रोक्षित, p 181, 26.
 प्राच, p 204, 17.
 प्राष्ठ, p 129, n.
 प्रोष्ठपद, p 20, 24.
 प्राष्ठो, p 65, 18.
 प्रोष्ठपद, p 29, 17.
 ज्ञत्त, p 93, 13. p 96, 24.
 ज्ञव, p 117, 20. p 4, 34.
 ज्ञवग, p 127, 3. p 306, 25.
 ज्ञवङ्ग, p 127, 3.
 ज्ञवङ्गम, p 340, 140. p 127, n.
 ज्ञात्त, p 90, 18.
 ज्ञिहन्, p 155, 17.
 ज्ञोहन्, p 155, n.
 ज्ञोहन्, p 97, 29.
 ज्ञुत, p 204, 16.
 ज्ञुष्ट, p 283, 48.
 ज्ञौघ, p 288, 9.

प्रात, p 285, 60.

फञ्जिका, p 107, 8.

फटा, p 58, n.

फण, p 58, n.

फणम्, p 58, n.

फणा, p 58, 9.

फणिक, p 105, 59.

फणित्, p 58, 7.

फर, p 213, n.

फल, p 240, 80. p 89, 15. p

126, 35. p 213, 58.

फलक, p 213, 58.

फलकपाणि, p 208, 39.

फलपट्टि, p 87, n.

फलत्रिक, p 247, 112.

फलपत्र, p 105, 59.

फलवत्, p 87, 7.

फलस, p 100, n.

फलाध्यक्ष, p 97, 26.

फलिन्, p 87, 7.

फलिन, p 87, 7.

फलिनी, p 99, 36. p 118, 2.

फलेयट्टि, p 87, 6.

फलेरुद्धा, p 99, 35.

फल्गु, p 273, 6.

फरगुन, p 28, n.

फाखित, p 231, 43.

फाख, p 282, 44.

फाल, p 223, 13. p 167, 12.

फारगुन, p 28, 15.

फारगुनिक, p 28, 15.

फुल, p 87, 8.

फेन, p 246, 105.

फेनिल, p 93, 12.

फेरव, p 128, 5.

फेर, p 128, 5.

फेलक, p 235, n.

फेजा, p 235, 56.

फेजि, p 235, n.

बण, p 288, n.

बद्ध, p 268, 48. p 282, 44.

बद्धी, p 254, n.

बध, p 218, 84.

बधिर, p 149, 48.

बधु, p 139, n.

बधू, p 329, 104. p 139, n.

बधूटो, p 139, n.

बधोयत्, p 269, 44.

बध्य, p 269, 45.

बन्धक, p 328, 100.

बन्धको, p 159, 10.

बन्धन, p 197, 26.

बन्धनालय, p 219, 87.

बन्धनी, p 238, n.

बन्धुसम्म, p 201, 9.

बन्धु, p 145, 34.

बन्धुजोवक, p 103, 53.

बन्धुता, p 145, 35.

बन्धुर, p 276, 19.

बन्धुल, p 143, 26.

बन्धूक, p 103, 53.

बन्धूर, p 276, n.

बन्ध, p 87, 7.

बन्धा, p 237, 69.

बन्धु, p 349, 172.

बल, p 210, 40. p 4, 19. p

356, 197. p 216, 70.

बलज, p 309, 33.

बलजा, p 309, 33.

बलन, p 4, n.

बलभद्र, p 4, 18.

बलभद्रिका, p 121, 16.

बलयित, p 231, 40.

बलवत्, p 148, 44.

बलविन्यास, p 210, 47.

बला, p 110, 25.

बलालार, p 217, 77.

बलाराति, p 7, 38.

बलि, p 356, n.

बलिधंसिन, p 4, 16.

बलिसद्वन्, p 56, 1.

बली, p 356, n.

बलोवर्द, p 235, 59.

बध्कघणो, p 238, n.

बहिर्मख, p 2, n.

बहिर्मख, p 2, n.

बा, p 374, 11.

बाण, p 104, n.

बाणा, p 104, 55.

बाधा, p 59, 3.

बान्धकिनेय, p 143, 26.

बान्धव, p 145, 34.

बाल, p 147, 42. p 114, 10.

p 162, 46. p 359, 207. p

203, 14.

बालगभिणो, p 236, 70.

बालतनय, p 98, 30.

बालदलक, p 98, n.

बालधि, p 204, 18.

बालपत्र, p 98, n.

बालहस्त, p 204, 18.

बाला, p 147, n.

बालेय, p 239, 78. p 107, 8.

बालेयणक p 107, 8.

बाल्य, p 146, 40.

बोभत्स, p 369, 236.

बुक्क, p 154, n.

बुक्कन्, p 154, n.

बुक्का, p 154, 15.

बुक्कायमांस, p 154, n.

बुक्ती, p 154, n.

बुज, p 329, n. p 2, 8, p 285, 57.

बुद्धि, p 33, 10.

बुद्धद, p 391, 19.

बुध, p 2, n. p 329, 103. p 21, 27. p 176, 4.

बुधित, p 285, 57.

बुभुक्षा, p 234, 54.

बुभुक्षित, p 263, 20.

बुघ, p 225, n.

बुस, p 225, 22.

बूक्ता, p 154, n.

बूक्ता, p 154, n.

बुक्ता p 154, n.

बुक्ता, p 154, n.

बुद्धश्वा, p 8, n.

बुद्धरक, p 303, 16.

बुद्धि, p 285, 62.

बेत्त, p 110, 24.

बैत्त, p 90, n.

बोधकर, p 215, 65.

बोधि, p 91, n.

बोधिदुम, p 91, 1.

ब्रवति, p 319, n.

ब्रह्मचारिन्, p 175, 3. p 186,

42.

ब्रह्मण्य, p 96, 22.

ब्रह्मल, p 189, 51.

ब्रह्मदर्भा, p 120, 10.

ब्रह्मदारु, p 96, 22.

ब्रह्मन्, p 3, n. p 333, 117.

ब्रह्मपुत्र, p 58, 11.

ब्रह्मभूय, p 189, 51.

ब्रह्मवर्षस, p 184, 35.

ब्रह्मविन्दु, p 185, 38.

ब्रह्माणी, p 6, n.

ब्रह्मसायुज्य, p 189, 51.

ब्रह्मसू, p 5, 22.

ब्रह्माञ्जलि, p 185, 38.

ब्रह्मासन, p 185, 39.

ब्रह्मण्य, p 175, 4.

ब्रह्मण्यष्टिका, p 107, 8.

ब्रह्मणो, p 107, 8.

ब्राह्मी, p 38, 1. p 6, 31. p 118,

3.

ब्राह्म, p 189, 50.

भ, p 20, 22.

भक्त, p 233, 48.

भक्तक, p 263, 20.

भक्तित, p 285, 60.

भक्त्यकार, p 227, 28.

भग, p 157, 27. p 306, 27.

भगन्दर, p 151, 7.

भगवत्, p 3, 8.
 भगिनी, p 144, 29.
 भयो, p 144, n.
 भङ्ग, p 61, 5.
 भङ्गा, p 225, 20.
 भङ्गि, p 386, 8.
 भङ्गमान, p 197, 24.
 भट, p 207, 29.
 भटिञ्ज, p 231, 45.
 भट्टारक, p 48, 13.
 भट्टिनी, p 48, 13.
 भण्डाकी, p 112, 2.
 भण्डिर, p 101, n.
 भण्डिरी, p 107, n.
 भण्डिल, p 101, 44.
 भण्डो, p 107, 9.
 भण्डोर, p 101, n.
 भण्डोरो, p 107, 9.
 भण्डोल, p 101, n.
 भद्र, p 31, 3.
 भद्रक, p 272, n.
 भद्रकुम्भ, p 199, 32.
 भद्रदारु, p 98, 34.
 भद्रघण्टी, p 94, 16.
 भद्रपदा, p 20, n.
 भद्रबलल, p 4, n.
 भद्रसुक्तक, p 124, 25.
 भद्रयव, p 102, 47.

भद्रवल, p 4, n.
 भद्रवला, p 122, 18.
 भद्रश्री, p 172, 32.
 भद्रासन, p 198, 31.
 भय, p 50, 21.
 भयङ्कर, p 50, 20.
 भयदुत, p 269, 42.
 भयानक, p 50, 20.
 भर, p 13, 61. p 242, n.
 भरण, p 256, 39.
 भरण्य, p 256, 39.
 भरण्यभुज्, p 263, 19.
 भरण्या, p 256, n.
 भरत, p 250, 12.
 भरतवर्ष, p 74, n.
 भरद्वाज, p 130, 15.
 भर्ग, p 6, 29.
 भर्ग्य, p 6, n.
 भर्तृदारिक, p 48, n.
 भर्तृ, p 145, 35.
 भर्तृशारक, p 48, 12.
 भर्तृशारिका, p 48, 13.
 भर्त्सन, p 42, 14.
 भर्म्मान्, p 243, 95.
 भक्त, p 392, 21. p 127, 4.
 भक्तातक, p 96, n.
 भक्तातकी, p 96, 23.
 भक्तक, p 127, n.

- भक्तूक, p 127, n.
 भव, p 6, 30. p 359, 208.
 भवन, p 80, 11.
 भवानो, p 6, 32.
 भविक, p 31, 4.
 भविष्ठ, p 265, 29.
 भविष्णु, p 265, 29.
 भव, p 31, 4. p 403, n.
 भया, p 403, n.
 भवक, p 252, 22.
 भवता, p 255, 33.
 भ मगन्धितो, p 114, 8.
 भक्तगर्भा, p 101, 43.
 भक्तन, p 320, 72.
 भा, p 23, 35.
 भाग, p 242, 90.
 भागधेय, p 197, 27. p 32, 6.
 भागिनेव, p 145, 32.
 भागिनी, p 48, n.
 भागिनेयो, p 145, n.
 भागीरथो, p 69, 31.
 भाग्य, p 32, 6.
 भाङ्गोत, p 221, n.
 भाजन, p 229, 33.
 भाण्ड, p 229, 33.
 भाद, p 29, 17.
 भाद्रपद, p 29, 17.
 भाद्रपदा, p 20, 24.
 भातु, p 22, 32. p 22, 35. p
 330, 107.
 भाभिनी, p 137, 4.
 भार, p 242, 87.
 भारत, p 250, n. p 74, 6.
 भारती, p 38, 1.
 भारद्वाज, p 130, n.
 भारद्वाजो, p 113, 4.
 भार्यष्टि, p 254, 30.
 भारवाह, p 251, 15.
 भारिक, p 251, 15.
 भारिन्, p 251, n.
 भार्गव, p 21, 26.
 भार्गो, p 107, 8.
 भार्या, p 138, 6.
 भार्यापत्नी, p 146, 38.
 भाक्तूक, p 127, n.
 भाक्तूक, p 127, 4.
 भाव, p 43, 12. p 50, 21. p
 360, 209.
 भावबोधक, p 50, 21.
 भावित, p 232, 46.
 भाविनी, p 137, 3.
 भावुक, p 31, 4.
 भाव, p 23, 53.
 भ्राता, p 38, 1.
 भावित, p 38, 1.
 भाव्य, p 396, 31.

- भास्व, p 23, n.
 भास्वर, p 22, 30.
 भास्वत्, p 22, 30.
 भिक्षा, p 287, 6. p 265, 226.
 भिक्षु, p 175, 3. p 185, 41.
 भिक्षुको, p 143, 26.
 भित्त, p 18, 17.
 भित्ति, p 78, 4.
 भिदु, p 9, n.
 भिदा, p 287, 5.
 भिदर, p 9, 42.
 भिदिर, p 9, n. p 276, 21.
 भिन्दिपाल, p 213, 59.
 भिन्न, p 279, 32. p 283, 50.
 भिषा, p 50, n.
 भिवज्, p 152, 8.
 भिष्मा, p 233, n.
 भिष्मिका, p 233, n.
 भिष्मिटा, p 233, n.
 भिषिष्टा, p 233, n.
 भिस्मा, p 233, 48.
 भस्मटा, p 233, 49.
 भिस्मा, p 233, 48.
 भिस्मिटा, p 233, n.
 भिस्मिठा, p 233, n.
 भो, p 50, 21.
 भोत, p 50, n.
 भोति, p 50, 21.
 भौम, p 50, 20. p 6, 30.
 भौर, p 137, 3. p 264, 26.
 भौरक, p 264, 26.
 भौरघञ्जी, p 109, 19.
 भोलु, p 137, n.
 भोलुक, p 265, 26.
 भोषण, p 50, 20.
 भोष, p 50, 20.
 भोषसू, p 69, 31.
 भुक्त, p 285, 60.
 भुक्तसमुज्जित, p 235, 56.
 भुस, p 276, 21. p 281, 40.
 भुज, p 158, 31.
 भुजग, p 57, 6.
 भुजङ्ग, p 57, 6.
 भुजङ्गभुज्, p 133, 30.
 भुजङ्गम, p 57, 6.
 भुजङ्गाक्षी, p 112, 3.
 भुजशिरस, p 158, 29.
 भुजा, p 158, n.
 भुजान्वर, p 158, 28.
 भुजिष्य, p 251, 17.
 भुवन, p 60, 3.
 भू, p 73, 2. n.
 भूत, p 2, 6. p 256, n. p 284, 54. p 322, 80.
 भूतकेश, p 247, 111.
 भूतवास, p 100, 39.

भूतवेशी, p 103, 51.
 भूतात्मन्, p 331, 108.
 भूति, p 7, 31.
 भूतिक, p 300, 8.
 भूतेश, p 6, 26.
 भूदार, p 127, 2.
 भूदेव, p 175, 3.
 भूनिम्ब, p 119, 8.
 भूप, p 191, 1.
 भूपदो, p 102, 50.
 भूपाल, p 191, n.
 भूमन्, p 318, 63.
 भूमन्, p 274, n.
 भूमि, p 73, 2.
 भूमिजबुका, p 95, 18.
 भूमिदेव, p 175, n.
 भूमिपाल, p 191, n.
 भूमिस्थ, p 220, 1.
 भूमो, p 73, n.
 भूयस्, p 274, 13.
 भूयिह, p 274, 13.
 भूरि, p 274, 13. p 352, n.
 भूरिफोना, p 120, 9.
 भूरिमाय, p 128, 5.
 भूरुण्डो, p 102, 50.
 भूर्ज, p 97, 26.
 भूवण, p 164, n.
 भूषा, p 164, 2.

भूषित, p 164, 2.
 भूषण, p 265, 29.
 भूषण, p 125, 32.
 भकुटि, p 55, n.
 भकुटी, p 55, n.
 भग, p 20, n.
 भग, p 84, 4. p 21, n.
 भङ्ग, p 130, 16.
 भङ्गरजस्, p 121, n.
 भङ्गराज, p 121, 17.
 भङ्गराजन्, p 121, n.
 भङ्गार, p 199, 32.
 भङ्गारी, p 133, 28.
 भतक, p 251, 15.
 भति, p 256, 38.
 भतिभुज, p 251, 15.
 भय, p 251, 17.
 भया, p 256, 38.
 भय, p 13, 62.
 भेक, p 67, 24.
 भेकी, p 67, 24.
 भेद, p 196, 20.
 भेदित, p 283, 50.
 भेरी, p 46, 6.
 भेषज, p 150, 1.
 भैल, p 187, 46.
 भैरव, p 50, 19.
 भैषज्य, p 150, 1.

भाग, p 210, n. p 305, 24.

भागवत्, p 320, n.

भागवती, p 320, 72.

भागिन्, p 58, 8.

भागिनी, p 138, 5.

भाजन, p 234, 55.

भास्, p 378, 7.

भौम, p 21, 27.

भौरिक, p 192, 7.

भंण, p 197, 23.

भकुण, p 47, n.

भकुंस, p 47, 11.

भकुटि, p 55, 37.

भकुटो, p 55, 37.

भम, p 34, 13. p 61, 6. p 288, 9.

भमर, p 133, 29.

भमरक, p 163, 47.

भमि, p 288, 9.

भष्ट, p 284, 53.

भाजिष्णु, p 164, 2.

भक्षरो, p 146, 36.

भाटज, p 146, 36.

भाटजाया, p 144, 30. p 146, 36.

भाटभगिनी, p 146, 36.

भाटय, p 146, n.

भात्रीय, p 846, 36.

भान्ति, p 34, 13.

भाङ्ग, p 228, 30.

भुकुंस, p 47, 11.

भुकुटो, p 55, 37.

भुण, p 146, 39.

भू, p 162, 43. p 384, n.

भूकुंस, p 47, 11.

भूकुटि, p 55, 37. n.

भूकुटो, p 55, n.

भूण, p 314, 48.

भेष, p 197, 23.

भकर, p 66, 20.

भकरध्वज, p 5, 21.

भकरन्द, p 90, 17.

भकुट, p 164, 3.

भकुर, p 174, n.

भकुष्टक, p 224, n.

भकुष्टक, p 224, 17.

भकुलक, p 120, n.

भक्षिका, p 133, 26. p 399, n.

भख, p 178, 13.

भगध, p 215, 65. n.

भघवन्, p 7, 36. n.

भघवान्, p 7, n.

भकुर, p 174, n.

भंछु, p 376, 2.

भङ्गज, p 31, 3.

मङ्गल्यक, p 224, 17.
 मङ्गल्या, p 171, 28.
 मन्त्रिणा, p 32, 5.
 मज्जान्, p 88, 12.
 मज्जिमा, p 254, n.
 मच्छ, p 65, n.
 मच्च, p 174, 39.
 मञ्जरि, p 89, 13.
 मञ्जरी, p 89, n.
 मञ्जिष्ठा, p 107, 9.
 मञ्जोर, p 166, 11.
 मञ्जु, p 272, 2.
 मञ्जुल, p 272, 2.
 मञ्जुषा, p 254, 30.
 मठ, p 79, 8.
 मडु, p 47, 8.
 मणि, p 243, 94.
 मणिक, p 228, 31.
 मणिवन्ध, p 159, 32.
 मणी, p 243, n.
 मण्ड, p 233, 49. p 98, 32.
 मण्डन, p 164, 3. p 265, 29.
 मण्डना, p 385, n.
 मण्डप, p 80, 9.
 मण्डज, p 22, 34. p 18, 17. p
 16, 7. p 210, n.
 मण्डलक, p 151, 5.
 मण्डलाय, p 213, 57.

मण्डलेश्वर, p 191, 2.
 मण्डहारक, p 250, 10.
 मण्डित, p 164, 1.
 मण्डूक, p 67, 24.
 मण्डूकपर्णी, p 99, 37.
 मण्डूकपर्णी, p 107, 9.
 मण्डूर, p 244, 99.
 मतङ्गज, p 200, 2.
 मतस्त्रिका, p 32, 5.
 मति, p 33, 10.
 मत्त, p 200, 4. p 284, 52.
 264, 23.
 मत्तकाशिनो, p 137, 4.
 मत्तकाशिणी, p 137, n.
 मत्तकासिनो, p 137, n.
 मत्स, p 65, n.
 मत्सर, p 349, 174.
 मत्सो, p 65, n.
 मत्स्य, p 66, 17. n.
 मत्स्यण्डो, p 231, 43.
 मत्स्यधानो, p 64, 16.
 मत्स्यपित्त, p 106, 4.
 मत्सरङ्ग, p 134, n.
 मत्स्यवेधन, p 64, 16.
 मत्स्यवेधनो, p 64, n.
 मत्स्याक्षो, p 118, 3.
 मद्यित, p 234, 53.
 मद्, p 200, 5. p 326, 94.

मदकल, p 200, 3.

मदन, p 5, 20. p 98, 33. p
104, 58.

मदस्थान, p 257, 41.

मदिरा, p 257, 40.

मदिरागृह, p 79, 8.

मदोक्त, p 200, 3.

महु, p 134, 34.

महुर, p 65, 19.

महुरसो, p 67, n.

मख, p 257, 40.

मम, p 45, n.

मधु, p 246, 108, p 257, 41.
p 330, 105. p 28, 15. p
119, 7. p 92, n.

मधुक, p 29, n. p 215, n. p
111, 28.

मधुकर, p 133, 29.

मधुक्रम, p 257, 41.

मधुद्रुम, p 92, 8.

मधुप, p 133, 29.

मधुपर्णिका, p 94, 16. p 108,
13.

मधुपर्णी, p 106, 1.

मधुपायिन्, p 133, n.

मधुमल्लिका, p 133, 26.

मधुमाध्वीक, p 257, n.

मधुयष्टिका, p 111, 28.

मधुर, p 35, 18. p 355, 103.

मधुरक, p 119, 8.

मधुरसा, p 106, 2. p 111, 26,

मधुरा, p 122, 17.

मधुरिका, p 110, 23,

मधुरिपु, p 4, 15.

मधुलिह, p 133, 29.

मधुवार, p 257, 41.

मधुव्रत, p 133, 29.

मधुश्रियु, p 93, 12,

मधुश्रेयो, p 106, 2.

मधुशील, p 92, 8.

मधुसवा, p 119, n.

मधुच्छिद्य, p 246, 108.

मधूलक, p 92, 8.

मधूलिका, p 106, 2.

मथ, p 158, 30. p 47, 9. p
346, 163.

मथदेश, p 74, 7,

मथम, p 45, 1. p 158, 30. p
74, 7.

मथमा, p 139, 8. p 159, 33.

मथा, p 139, n.

मथाङ्ग, p 25, 3.

मध्वासव, p 257, 41.

मनःशिल, p 246, n.

मनःशिला, p 246, 108,

मनःसिखा, p 246, n.

मनैसिकार, p 33, n.
 मनसिज, p 5, 21.
 मनस्, p 33, 9.
 मनस्कार, p 33, 11.
 मनाक्, p 378, 8.
 मनित, p 285, 57.
 मनोवा, p 33, 10.
 मनोयिन्, p 176, 5.
 मनुज, p 137, 1.
 मनुषी, p 137, n.
 मनूष्य, p 137, 1.
 मनुष्यधर्म्मन्, p 14, 64.
 मनोगुप्ता, p 246, 108.
 मनोज, p 5, n.
 मनोजव, p 261, 13.
 मनोजवस, p 261, n.
 मनोज्ञ, p 272, 2.
 मनोज्ञा, p 246, n.
 मनोरथ, p 52, 27.
 मनोरम, p 272, 2.
 मनोज्ञत, p 268, 41.
 मनोहर, p 272, n.
 मनोहारिन्, p 272, n.
 मनोह्रा, p 246, 108.
 मनु, p 197, 26.
 मन्त्र, p 348, 169.
 मन्त्राष्टाष्टत्, p 176, 7.
 मन्त्रिन्, p 192, 4.

मय, p 239, 74.
 मयदण्डक, p 239, 74.
 मयनी, p 239, 75.
 मय्यर, p 209, 40.
 मय्यान्, p 239, 74.
 मन्द, p 252, 19. p 327, 97.
 मन्दगामिन्, p 209, 40.
 मन्दाकिनी, p 9, 44.
 मन्दाक्ष, p 51, 23.
 मन्दार, p 105, 61. p 9, 45. p 92, 6.
 मन्दास्य, p 51, n.
 मन्दिर, p 79, 5. p 352, 186.
 मन्दुरा, p 79, 7.
 मन्दोष्ठा, p 23, 36.
 मद्र, p 45, 2.
 मन्मथ, p 5, 20. p 91, 1.
 मन्या, p 154, 16.
 मनु, p 51, 25. p 344, 155.
 मन्त्रन्तर, p 30, 22.
 मण्डक, p 224, n.
 मण्डक, p 224, 17.
 मय, p 239, 75.
 मयक, p 224, n.
 मयु, p 14, 66.
 मयुक्क, p 224, n.
 मयूख, p 22, 34. p 304, 19.
 मयूर, p 111, 30. p 134, 30.

- मधुरक, p 244, 101. p 107, 7. मलयज, p 172, 32.
 मधुरोक्तुदेर, p 402, n. मला, p 116, n.
 मरकत, p 243, 92. मलिन, p 272, 4.
 मरु, p 218, 85. मलिनो, p 142, 20.
 मरिच, p 229, n. मलिमुच, p 253, 25.
 मरोच, p 229, 36. ममीमल, p 272, 4.
 मरोचि, p 22, 35. मल्ल, p 392, 21.
 मरोचिका, p 23, 37. मल्लिक, p 132, 24.
 मरु, p 347, 165. p 74, 5. मल्लका, p 102, 50.
 मरुत्, p 12, 58. p 317, 61. n. मल्लिकाञ्ज, p 132, n.
 मरुत्, p 317, 61. n. मपित, p 230, n.
 मरुत्, p 7, 36. मसि, p 387, n.
 मरुत्मात्रा, p 117, 21. मसी, p 387, 10.
 मरुवक, p 98, 33. p 105, 59. मसुर, p 224, n.
 मर्कट, p 127, 3. मसुरा, p 224, n.
 मर्कटक, p 129, 13. मसूर, p 224, 17.
 मर्कटो, p 97, 29. p 106, 5. मसूरविदला, p 111, 27.
 मर्त्य, p 137, 1. मधूरा, p 224, n.
 मर्दन, p 292, 22. मरण, p 232, 46.
 मर्दल, p 47, 8. मरार, p 124, 26.
 मर्दित, p 280, n. मज्जरिन्, p 185, 41.
 मर्ग, p 396, 30. मल, p 162, n.
 मर्मर, p 44, 2. मल्लक, p 162, 46.
 मर्मस्तम्भ, p 279, 33. मल्लिष्क, p 154, 16.
 मर्यादा, p 197, 26. मस्तु, p 234, 54.
 मल, p 155, 16. p 357, 199. मह, p 367, n. p 55, 38.
 मलदूषित, p 272, 4. महत्, p 274, 10.
 मलष्ट, p 100, 42. महती, p 320, 72.

- महस, p 367, 133. n.
 महाकन्द, p 121, 14.
 महाकुल, p 175, 2.
 महाक, p 239, 75.
 महाजाली, p 113, 5.
 महादेव, p 6, 28.
 महाधन, p 137, 14.
 महानस, p 227, 27.
 महामात्र, p 192, 5.
 महायज्ञ, p 178, 14.
 महारजत, p 243, 95.
 महारजन, p 246, 107.
 महारण्य, p 83, 1.
 महाराजक, p 2, n.
 महाराजिक, p 2, 5.
 महारौरव, p 59, 1.
 महाशय, p 259, 3.
 महाशूरी, p 140, 13.
 महाश्वेता, p 111, 29.
 महासहा, p 119, 4. p 104, 54.
 महासेन, p 7, 34.
 महि, p 73, n.
 महिध, p 84, n.
 महिर, p 22, n.
 महिला, p 99, 35. p 137, 2.
 महिष, p 128, 4.
 महिषी, p 128, n. p 138, 5.
 महो, p 73, 3.
- महोत्तिव, p 191, 1.
 महोध, p 84, 1.
 महोधर, p 84, n.
 महोरुह, p 87, 5.
 महोलता, p 66, 21.
 महोला, p 137, n.
 महोसुत, p 21, 27.
 महैक, p 259, 3.
 महैरणा, p 115, 12.
 महैरुणा, p 115, n.
 महैजा, p 137, n.
 महैश्वर, p 6, 25.
 महोक्त, p 236, 61.
 महोत्पल, p 71, 39.
 महोत्साह, p 259, 3.
 महोद्यम, p 259, 3.
 महोपय, p 121, 13. p 109, 18.
 p 230, 38.
 महोपयो, p 230, n.
 मांस, p 154, 14.
 मांसल, p 148, 44.
 मांसिक, p 251, 14.
 मा, p 379, 11.
 मात्तिक, p 246, 108.
 मागध, p 215, 65. p 243, 2.
 मागधी, p 103, 51. p 103, 15.
 माघ, p 28, 15.
 माघ्य, p 103, 53.

- माठर, p 22, 33.
 माठि, p 386, n.
 माखइ, p 137, n.
 माखवक, p 166, 7. p 147, 42.
 माखय, p 297, 40.
 माखिक्य, p 306, 31.
 माखिबन्ध, p 230, n.
 माखिमंथ, p 230, 42.
 मातङ्ग, p 252, 20. p 305, 22.
 मातरपितरौ, p 146, 37.
 मातरिचन्, p 12, 57.
 मातापितरौ, p 146, 37.
 मातामह, p 145, 33.
 मातुल, p 104, 58. p 144, 31.
 मातुलपुत्रक, p 105, 58.
 मातुलानी, p 144, 30.
 मातुलाहि, p 57, 6.
 मातुलि, p 8, 41.
 मातुली, p 144, 30.
 मातुलुङ्गक, p 105, 59.
 माट, p 144, n. p 237, 66.
 माटखसेय, p 143, n.
 माटखसेयो, p 143, n.
 माटखखीय, p 143, n.
 माटखखीया, p 143, n.
 मात्र, p 350, 180.
 मात्रा, p 350, 179. p 274, 11.
 माद, p 290, 12.
 माधव, p 3, 13. p 29, 16.
 माधवक, p 257, 41.
 माधवीलता, p 103, 52.
 भाधक, p 257, n.
 माधोक, p 257, 41.
 मान, p 50, 22. p 241, 85.
 मानव, p 137, 1.
 मानय, p 297, n.
 मानस, p 33, 9.
 मानसौकस्, p 132, 23.
 मानिनो, p 137, n.
 मानुघ, p 137, 1.
 मानुघो, p 137, n.
 मानुघ्यक, p 297, 42.
 माया, p 250, 11.
 मायाकर, p 251, 11.
 मायादेवीसुत, p 3, 10.
 मायाविन्, p 250, n.
 मायिन्, p 250, n.
 मायु, p 153, 13.
 मष्टर, p 137, 43.
 मार, p 5, 20.
 मारजित्, p 3, 8.
 मारण, p 219, 83.
 मारिक, p 48, 14.
 मारुत, p 12, 58.
 मार्कव, p 121, 17.
 मार्गे, p 28, 14.

- मागेख, p 212, 55. p 270, 49.
 p 294, 30.
 मार्गशोध, p 28, 14.
 मार्गित, p 284, 54.
 मार्ज्जन, p 94, 13.
 मार्ज्जना, p 170, 22.
 मार्ज्जार, p 128, 6.
 मार्ज्जिता, p 231, 44.
 मार्त्तण्ड, p 22, 31.
 मार्त्ताण्ड, p 22, n.
 मार्द्दङ्गिक, p 251, 13.
 मार्द्वीक, p 257, n.
 मार्धक, p 48, n.
 मार्ष्टि, p 170, 22.
 मालक, p 100, 42.
 मालती, p 103, 53.
 माला, p 173, 36.
 मालाकर, p 249, 5.
 मालाहणक, p 125, 32.
 मालिक, p 249, 5.
 मालुधान, p 57, 6.
 मालूर, p 93, 12.
 माल्य, p 173, 36.
 माल्यवत्, p 84, 3.
 माष, p 241, n.
 माषपर्णी, p 119, 4.
 माषोष्ण, p 221, n.
 माघ्य, p 221, n.
 मास, p 27, 12. p 241, n.
 मासर, p 233, 49.
 मासिक, p 183, 31.
 मास्य, p 379, 11.
 माहाकुल, p 175, n.
 माह्विष्य, p 248, 3.
 माह्वी, p 237, 66.
 मितम्पच, p 270, 48.
 मित्र, p 193, n. p 194, n.
 नित्र, p 194, 12. p 193, 9. p 22
 31. p 348, 169. p 194, n.
 मित्रा, p 194, n.
 मिघस्, p 375, 17.
 मिथुन, p 135, 38.
 मिथ्या, p 380, 15.
 मिथ्यादृष्टि, p 34, 13.
 मिथ्याभियोग, p 41, 11.
 मिथ्याभिशंसन, p 41, 11.
 मिथ्यामति, p 34, 13.
 मिशि, p 110, n. p 117, n. p
 122, n.
 मिशी, p 110, 23.
 मिश्रेया, p 110, 24.
 मिषि, p 117, n. p 122, n.
 मिषो, p 117, n.
 मिसि, p 110, n. p 122, 17.
 मिसो, p 110, n. p 117, 22.
 मिहिका, p 19, 20.

मिष्टि, p 22, 31.

मोह, p 282, 46.

मोन, p 65, 17.

मोनकेतन, p 5, 20.

मुकुट, p 164, n.

मुकुन्द, p 114, n.

मुकुन्दक, p 121, n.

मुकुन्द, p 114, n.

मुकुर, p 174, 41.

मुकुल, p 89, 16.

मुकुलक, p 224, n.

मुकुलक, p 120, n.

मुक्ता, p 396, n.

मुक्ताकचुक, p 57, 6.

मुक्ता, p 243, 93.

मुक्तावली, p 165, 6.

मुक्तास्फोट, p 67, 23.

मुक्ति, p 34, 15.

मुख, p 82, 19. p 161, 40. p 273, n.

मुखवासन, p 36, 20.

मुख्य, p 185, 39.

मुग्ध, p 270, n.

मुण्ड, p 149, 48. p 398, 34.

मुण्डा, p 149, n.

मुण्डित, p 149, 48. p 279, 35.

मुण्डित, p 250, 10.

मुदिर, p 16, 9.

मुद्, p 31, n.

मुद्रा, p 31, n.

मुद्रित, p 31, n.

मुद्रपर्वी, p 112, f.

मुद्गर, p 213, 59.

मुद्रक, p 224, n.

मुधा, p 377, 4.

मुनि, p 186, 41.

मुनिपुङ्गव, p 273.

मुनोन्न, p 3, 9.

मुनु, p 400, 38.

मुरज, p 46, 5. 1

मुरा, p 115, 11

मुर्वी, p 106, n.

मुशली, p 129, n. 4, n.

मुषल, p 226, n.

मुषली, p 4, n. p 114, n. p 129, n.

मुषल्य, p 259, n.

मुषा, p 255, n.

मुषिका, p 255, n.

मुषित, p 280, 37.

मुष्क, p 157, 27.

मुष्कक, p 95, 20.

मुष्टि, p 160, 37.

मुष्टिवन्ध, p 290, 14.

मुसल, p 226, 25.

मुसलिन, p 4, 19.

मुसली, p 114, 7. p 129, 12.

मुसल्य, p 267, 45.

मुसलक, p 124, 25.

मुसला, p 124, 25.

मुजभाषा, p 42, 16.

मुजस, p 376, 1.

मुजस, p 27, 11.

मुक, p 261, 13. p 268, 38.

मुक, p 270, 48.

मुत, p 282, 44.

मुत्र, p 155, 18.

मुत्रसक, p 152, 7.

मुत्रित, p 282, 46.

मुख, p 270, 48.

मुख, p 217, 78.

मुखाल, p 153, 12.

मुखित, p 153, 12. p 324, 85.

मुख, p 282, n.

मुत्त, p 153, 12. p 277, 26.

मुत्ति, p 156, 22. p 319, 69.

मुत्तिमत्, p 277, 26.

मुद्धन्, p 162, 46.

मुद्धामिषित, p 191, 1. p 318,

64.

मुर्वी, p 106, 2.

मुल, p 88, 12. p 358, 202.

मुलक, p 123, 23.

मुलसक, p 287, 4.

मूलधन, p 240, 20.

मूल्य, p 240, 80. p 256, 39.

मूषा, p 255, 33. p 400, 38.

मूषिक, p 129, 12.

मूषिकपर्या, p 107, 6.

मूषिका, p 255, n.

मूषित, p 280, 37.

मूषी, p 255, n.

मृग, p 294, 30. p 128, 8. p

172, n. p 305, 21. p 20, n.

मृगणा, p 294, 30.

मृगलणा, p 23, 37.

मृगदंशक, p 252, 22.

मृगधूर्तक, p 128, 5.

मृगनाभि, p 172, 31.

मृगबधाजोव, p 252, 21.

मृगबन्धनी, p 253, 27.

मृगमद, p 172, 31.

मृगया, p 253, 24. p 294, n.

मृगयु, p 252, 21.

मृगरोमज, p 167, 13.

मृगय, p 253, 24.

मृगशिरस्, p 20, 24. n.

मृगशिरा, p 20, n.

मृगशीर्ष, p 20, 24. n.

मृगाङ्ग, p 18, 16.

मृगादन, p 127, 1.

मृगित, p 284, 54.

मरौत्र, p 127, 1.
 मन्त्रा, p 170, 22.
 मन्त्र, p 6, 26.
 मन्त्रानो, p 7, 33.
 मन्त्राल, p 72, 42. p 125, n.
 मन्त्रालिनी, p 71, n.
 मन्त्राली, p 72, n. p 386, n.
 मन्त्र, p 218, 86. n.
 मन्त्रसात, p 263, 19.
 मन्त्रा, p 220, 3.
 मन्त्रालक, p 117, 19.
 मन्त्रि, p 218, n.
 मन्त्रालक, p 117, n.
 मन्त्रि, p 73, 4.
 मन्त्रिका, p 73, 4.
 मन्त्र, p 218, 85.
 मन्त्रुञ्जय, p 6, 27.
 मन्त्रा, p 73, 4.
 मन्त्रा, p 73, 4. p 117, 19.
 मन्त्र, p 73, 4.
 मन्त्रा, p 73, n.
 मन्त्रक, p 46, 5.
 मन्त्र, p 327, 97. p 278, 27.
 मन्त्रक, p 97, 26.
 मन्त्रल, p 278, 27.
 मन्त्रोक्ता, p 111, 26.
 मन्त्र, p 216, 72.
 मन्त्रा, p 377, n. p 380, 15.

मन्त्रार्थक, p 43, 21.
 मन्त्र, p 273, 5.
 मेकलकन्यका, p 69, 32.
 मेखलकन्यका, p 69, n.
 मेखला, p 213, 58. p 166, 10.
 मेघ, p 16, 8.
 मेघज्योति, p 17, 11.
 मेघपुष्प, p 61, 5.
 मेघनादानुलासिन, p 133, 50.
 मेघनामन्, p 124, 25.
 मेघनिर्घोष, p 17, 10.
 मेघमाला, p 16, 9.
 मेघवाहन, p 8, 39.
 मेचक, p 37, 23. p 133, 31.
 मेघ, p 239, 77. p 157, 27.
 मेद, p 154, 15.
 मेदक, p 257, 42.
 मेदस्, p 154, n.
 मेदिनी, p 73, 3.
 मेदुर, p 265, 30.
 मेघा, p 33, 11.
 मेघि, p 223, 15.
 मेध्य, p 273, 5.
 मेरु, p 9, 45.
 मेलक, p 294, 29.
 मेली, p 108, n.
 मेघ, p 21, 29. p 239, 77.
 मेघकमल, p 246, 107.

- मेह, p 151, 7.
 मेहन, p 157, 27.
 मैत्रावरुणि, p 20, 22.
 मैत्री, p 400, 39.
 मैत्र्य, p 400, 39.
 मैथुन, p 190, n. p 335, 124.
 मैत्रेय, p 257, 42.
 मोक्ष, p 35, 16. p 95, 20.
 मोष, p 278, 31.
 मोषा, p 99, n.
 मोच, p 396, n.
 मोचक, p 93, 11.
 मोचा, p 97, 27. p 112, 1.
 मोदक, p 397, 33.
 मोरट, p 247, 110.
 मोरटा, p 106, 2.
 मोषक, p 253, 25.
 मोह, p 217, 78.
 मोक्षिक, p 243, 93.
 मोक्षीन, p 221, 8.
 मोन, p 184, 35.
 मोरजिक, p 251, 13.
 मोलि, p 355, 195.
 मोर्वी, p 212, 53.
 मोर्या, p 335, 5.
 मोर्या, p 385, n.
 मोहर्त्त, p 194, 14.
 मोहर्त्तिक, p 194, 41.
 मोक्ष, p 272, n.
 मोक्ष, p 48, 22.
 मोक्ष, p 252, 21.
 मोक्षदेण, p 74, 7.
 मोक्षमुख, p 244, 98.
 यक्ष, p 155, 17.
 यक्ष, p 2, 6.
 यक्षकर्म, p 173, 34.
 यक्षधूप, p 171, 29.
 यक्षराज, p 14, 63.
 यक्षन्, p 150, 2.
 यक्षिनी, p 2, n.
 यक्षी, p 2, n.
 यक्षमान, p 176, 7.
 यक्षेश्वर, p 14, n.
 यजुस्, p 39, 4.
 यज्ञ, p 178, 13.
 यज्ञाङ्ग, p 91, 2.
 यज्ञिय, p 182, 27.
 यज्ञिया, p 182, n.
 यज्वन्, p 177, 8.
 यत्, p 377, 3. n.
 यत्स, p 377, 3.
 यति, p 186, 43. n.
 यतिन्, p 186, 43.
 यत्पान, p 216, 71.
 यथा, p 378, 9.

यथाजात, p 270, 48.
 यथावयम्, p 380, 14.
 यथाय, p 380, 15.
 यथाह्वय, p 194, 13.
 यथाशक्ति, p 394, n.
 यथास्वम्, p 380, 14.
 यथेप्सित, p 235, 57.
 यदि, p 379, 12. n.
 यदृक्, p 236, 2.
 यन्त्र, p 206, 27. p 317, 62.
 यन्त्र, p 394, n.
 यम, p 11, 54. p 291, 13.
 यमनिका, p 169, n.
 यमराज, p 11, 54.
 यमानिका, p 120, n.
 यमानो, p 120, n.
 यमो, p 69, n.
 यमुना, p 69, 32.
 यमुनाभात, p 11, 54.
 ययु, p 203, 13.
 यवक, p 221, 7.
 यवक्षार, p 246, 109.
 यवन, p 203, 13.
 यवनिका, p 169, n.
 यवफल, p 124, 26.
 यवस्, p 125, 33.
 जवागू, p 233, 50.
 यवायज, p 246, 109:

यवानिका, p 120, 10.
 यवानी, p 120, n.
 यवास, p 107, 10.
 यविह, p 147, n.
 यवीय, p 147, 43.
 यवीयस्, p 147, n.
 यय, p 221, 7.
 ययःपट्ट, p 46, 6.
 ययस्, p 41, 12. p 393, n.
 ययि, p 400, 38.
 ययिमधुका, p 111, 28.
 ययौ, p 111, n.
 ययु, p 176, n.
 याग, p 178, 13.
 याचक, p 402, n. p 270, 49.
 याचका, p 402, n.
 याचनक, p 270, 49.
 याचना, p 183, 32. p 288, n.
 याचित, p 220, 3.
 याचितक, p 221, 4.
 याज्ञा, p 183, 32. p 287, 6.
 याजक, p 179, 17.
 यातना, p 59, 3.
 यातयाम, p 342, 147.
 यातु, p 12, 56.
 यातुधान, p 12, 56.
 याह, p 144, 30.
 याचा, p 214, 63. p 350, 17

- बादःपति, p 60, 2.
 बादस्, p 66, 20.
 बादसाम्पति, p 12, 56.
 बान, p 195, 18. p 206, 26.
 बानमुख, p 205, 23.
 बाप्य, p 272, 3.
 बाप्ययान, p 204, 21.
 बाम, p 25, 6. p 291, 18.
 बामवती, p 25, n.
 बामाह, p 145, n.
 बामि, p 341, n.
 बामिनी, p 24, 4.
 बामुन, p 244, 101.
 बाम्य, p 15, n.
 बायजूक, p 176, 8.
 बाव, p 171, 26.
 बावक, p 224, 18.
 बावत्, p 374, 8.
 बावन, p 171, 30.
 बाह्योक, p 208, 38.
 बास, p 107, 10.
 युक्त, p 197, 24.
 युक्तरसा, p 119, 5.
 युग, p 135, 38. p 206, 25.
 युगकोलक, p 223, 14.
 युगधर, p 398, 35. p 206, 25.
 युगपत्रक, p 91, 3.
 युगपद्, p 382, 22.
 युगपार्श्वक, p 236, n.
 युगपार्श्वग, p 236, 63.
 युगल, p 135, 38.
 युग्म, p 135, 38.
 युग्य, p 206, 26. p 236, 64.
 युद्ध, p 216, 72.
 युध्, p 216, n.
 युनी, p 139, 3.
 युवति, p 139, 8.
 युवती, p 139, n.
 युवन, p 147, 42.
 युति, p 296, n.
 युथ, p 136, 41.
 युथनाथ, p 200, 3.
 युथप, p 200, 3.
 युथिका, p 103, 52.
 युप, p 179, n. p 391, n. p 398, 35.
 युपक, p 391, 19.
 युपकटक, p 179, 18.
 युपाय, p 179, 18.
 युय, p 398, 35. n.
 युष, p 398, 35. n.
 येन, p 377, n.
 योक्त, p 223, 13.
 योग, p 305, 23.
 योगेरु, p 246, 106.
 योग्य, p 112, 31.

- याजन, p 396, 30.
 याजनपर्याय, p 107, n.
 याजनवह्नी, p 107, 9.
 यात्र, p 223, 13.
 यादु, p 207, n.
 याध, p 207, 29.
 याधसंराव, p 217, 76.
 यानि, p 157, 27.
 यानो, p 157, n.
 याया, p 137, 2.
 याघित्, p 137, 2.
 याघिता, p 137, n.
 यातव, p 241, 85.
 यातुक, p 198, n.
 यावत, p 142, 22.
 यावन, p 146, 40.
 रंइस्, p 12, 59.
 रत्त, p 37, 24. p 154, 15. p
 170, 26. p 323, 82.
 रत्तक, p 103, 53.
 रत्तचन्दन, p 170, n. p 247,
 111.
 रत्तपा, p 66, 22.
 रत्तफला, p 119, 4.
 रत्तसन्ध्यक, p 70, 36.
 रत्तसरोरुह, p 71, 41.
 रत्ताङ्ग, p 120, 12.
 रत्तोत्पल, p 71, 42.
 रत्तसम, p 394, n. p 395, 27.
 रत्तस्, p 2, 6. p 12, n.
 रत्ता, p 171, n. p 288, n.
 रत्तित, p 284, 55.
 रत्तिवर्ग, p 192, 6.
 रत्ता, p 288, 8.
 रत्तु, p 129, 10.
 रत्त, p 246, 106.
 रत्ताजीव, p 249, 7.
 रत्त, p 12, n.
 रचना, p 173, 38.
 रज, p 142, n. p 215, n. p
 32, n. p 367, n. p 142, 21.
 रजक, p 250, 10.
 रजकी, p 250, n.
 रजत, p 243, 97.
 रजनि, p 25, n.
 रजनो, p 25, 4. p 122, 19.
 रजनोमुख, p 25, 6.
 रजस्, p 215, 66. p 367, 233.
 p 32, 7.
 रजखला, p 141, 20.
 रज्जु, p 253, 27.
 रज्जन, p 172, 33.
 रज्जनी, p 108, 13.
 रण, p 288, 8. p 216, 73. p
 314, 51.

- रणसङ्कुल, p 216, 75.
 रण्डा, p 107, 6.
 रत्न, p 190, 56.
 रति, p 190, n.
 रतिपति, p 5, 21.
 रत्न, p 243, 94. p 336, 129.
 रत्नसानु, p 9, 45.
 रत्नाकर, p 60, 2.
 रथ, p 93, 10. p 204, 19.
 रथकडा, p 384, n. p 205, 23.
 रथकार, p 249, 4. p 250, 9.
 रथगुप्ति, p 206, 25.
 रथदु, p 92, 7.
 रथाङ्ग, p 205, 24. p 132, 22.
 रथाभपुष्प, p 93, n.
 रथिक, p 209, 44.
 रथिन्, p 209, 44.
 रथिन, p 209, n. p 206, 28.
 रथिर, p 209, 44.
 रथ्य, p 203, 14.
 रथ्या, p 78, 3. p 205, 23.
 रद, p 161, 42.
 रदन, p 161, 42.
 रदनक्कद, p 161, 41.
 रग्ध, p 56, 2.
 रभस, p 392, 21.
 रमठ, p 180, 40.
 रमथ, p 190, n.
 रमणा, p 137, n.
 रमणी, p 137, 4.
 रमणीय, p 272, n.
 रमा, p 5, 23.
 रम्भा, p 112, 1.
 रय, p 12, 59.
 रक्तक, p 169, 18. p 390, 17.
 रव, p 44, 1.
 रवण, p 267, 38.
 रवि, p 22, 32.
 रशना, p 161, n.
 रश्मि, p 340, 140.
 रस, p 35, 16. p 49, 17. p 366, 229. p 244, 100.
 रसगन्ध, p 245, 105. n.
 रसगर्भ, p 245, 102.
 रसज्ञा, p 161, 42.
 रसन, p 161, n.
 रसना, p 161, 42. p 166, 10.
 रसवती, p 227, 27.
 रसा, p 73, 2. p 115, 11. p 106, 3.
 रसाञ्जन, p 245, 102.
 रसातल, p 56, 1.
 रसाल, p 94, 14. p 125, 29.
 रसाला, p 231, 44.
 रसित, p 17, 10.
 रसेनक, p 221, 14.

- रहस्, p 196, 22.
 रहसा, p 196, 23.
 रहसा, p 196, n.
 रा, p 349, n.
 राका, p 26, 8.
 राक्षस p 11, 55.
 राक्षा, p 171, 26.
 राक्षव, p 167, 13.
 राज्, p 191, 1.
 राजक, p 191, 3.
 राजजस्मन्, p 150, n.
 राजन्, p 394, n. p 332, 114.
 p 191, 1.
 राजन्य, p 191, 1.
 राजन्यक, p 191, n.
 राजन्वत्, p 76, 13.
 राजयस्मन्, p 150, n.
 राजराज, p 14, 64.
 राजवंश, p 175, 2.
 राजवत्, p 76, 13.
 राजवला, p 122, 18.
 राजवोजिन्, p 175, 2.
 राजवृत्त, p 91, 4.
 राजसदन, p 80, 10.
 राजसभा, p 387, 9.
 राजसूय, p 396, 31.
 राजहंस p 132, 24.
 राजातन, p 94, n.
 राजादन, p 94, 15.
 राजादनफल, p 97, n.
 राजार्ह, p 171, 28.
 राजि, p 86, 4. n.
 राजिका, p 225, 19.
 राजिल, p 57, 6.
 राजी, p 86, n.
 राजीव, p 65, 19. p 71, 41.
 राज्याङ्ग, p 195, 18.
 राज्त्रि, p 25, 4.
 राज्त्रिचर, p 12, 55.
 राज्त्रिचर, p 12, 55.
 राज्त्री, p 25, n.
 राज्ञान्व, p 34, 13.
 राध, p 29, 16.
 राधा, p 20, 23.
 राम, p 4, 18. p 129, 11. p
 341, 143.
 रामठ, p 230, 40.
 रामखोयक, p 272, n.
 रामा, p 137, 4.
 राम्म, p 187, 45.
 राल, p 171. n.
 राव, p 44, n.
 राशि, p 362, 216. p 136, 42.
 राष्ट्र, p 352, 186.
 राष्ट्रिक, p 108, 12.
 रास्म, p 239, 78.

राक्षा, p 112, 2. p 119, 5.

राज, p 21, 28.

राक्षक, p 276, 6.

राक्ष्य, p 242, 90.

राक्ष्म, p 54, n.

राक्ष्ण, p 54, 36.

रिपु, p 193, 10.

रिष्यकेतु, p 5, n.

रिष्यकेतु, p 5, n.

रिषि, p 186, n.

रिष्ट, p 310, n.

रिष्टि, p 213, n.

रो, p 349, n.

रोज्या, p 295, n.

रोजा, p 51, 23.

रोण, p 281, 42.

रोति, p 244, 97. p 320, 71.

रोतिपुष्प, p 245, 103.

रोती, p 244, n.

रुक्प्रतिक्रिया, p 150, 1.

रुक्म, p 243, 96.

रुक्मकारक, p 249, 8.

रुक्ष, p 365, 227.

रुम, p 281, 40.

रुचक, p 105, 59. p 247, 110.

रुचि, p 23, 35. p 307, 30.

रुचिर, p 272, 1.

रुच्य, p 272, 2.

रुज्, p 150, 2. n. p 23, 25.

रुजा, p 150, 2.

रुत, p 44, 4.

रुदित, p 54, 35.

रुद्र, p 281, 40.

रुद्र, p 2, 5. p 6, 30

रुद्राणो, p 7, 32.

रुधिर, p 154, 15.

रु, p 129, 10.

रुवुक, p 98, n.

रुवूक, p 98, n.

रुघ्, p 51, 26. n.

रुद्धा, p 123, 24.

रुघ्, p 55, n. p 35, 16. p 256, n

रुपाजोवा, p 141, 19.

रुष्य, p 243, 97. p 346, 162.

रुष्याध्यक्ष, p 192, 7.

रुवुक, p 98, n.

रुवित, p 280, 38.

रेखा, p 86, n.

रेचनी, p 111, n.

रेचित, p 204, 16.

रेणु, p 215, 66.

रेणुका, p 114, 8.

रेतस्, p 153, 13.

रेत्य, p 244, n.

रेप, p 272, n.

रेपस्, p 272, n.

रेकस्, p 272, n.
 रेवतीरमण, p 4, 18.
 रेफ, p 272, 3. p 338, 135.
 रेवा, p 69, 32.
 रै, p 347, n. p 242, 91.
 रोक, p 56, 2.
 रोग, p 150, 2.
 रोगहरिन्, p 152, 8.
 रोचन, p 97, 27.
 रोचनो, p 111, 27. p 120, 12.
 रोचिष्णु, p 164, 2.
 रोचिस्, p 23, 36.
 रोद, p 367, n.
 रोदन, p 54, n. p 162, 44.
 रोदनो, p 107, 10.
 रोदस्, p 367, 231.
 रोदसी, p 367, 231.
 रोध, p 61, n.
 रोधस्, p 61, 7. n.
 रोप, p 212, 55.
 रोमन्, p 163, 50.
 रोमय, p 391, 19.
 रोमहर्ष, p 54, n.
 रोमहर्षण, p 54, 35.
 रोमविज्रिया, p 54, n.
 रोमाश्च, p 54, 35.
 रोमोहम, p 54, n.
 रोमोद्धेद, p 54, n.

रोष, p 51, 26.
 रोहिणी, p 37, n. p 237, 67.
 रोहित, p 65, 19. p 17, 12.
 p 37, 24. p 129, 10.
 रोहितक, p 97, 29.
 रोहिता, p 37, n.
 रोहिताश्च, p 11, 50.
 रोहिन्, p 97, 29.
 रोहोतक, p 67, n.
 रौत्र, p 50, 20.
 रौम, p 231, n.
 रौमर्क, p 231, 42.
 रौरव, p 59, 1.
 रौहिणेय, p 4, 19. p 21, 27.
 रौहिष, p 129, 10. p 125, 32.
 रौ, p 358, n.
 लकुच, p 100, 41.
 लक्तक, p 168, n.
 लक्ष, p 53, n. p 393, n. p
 212, 54.
 लक्ष्ण, p 19, 18.
 लक्षणा, p 132, n.
 लक्षा, p 393, 24.
 लक्ष्मण, p 19, n. p 262, 14. p
 294, n.
 लक्ष्मणा, p 132, 25.
 लक्ष्मन्, p 19, n. p 336, 127.

- लक्ष्मी, p 5, 22. p 211, 50. p 112, 31. p 385, n.
 लक्ष्मीवत्, p 262, 14.
 लक्ष्म, p 53, 33. p 212, 54.
 लक्ष्मड, p 391, 18.
 लक्ष्म, p 21, 29.
 लक्ष्मक, p 258, 44.
 लक्ष्मिका, p 139, n.
 लक्ष्म, p 13, 60. p 117, 21. p 307, 29.
 लक्ष्मलय, p 125, 30.
 लक्ष्मा, p 386, 7.
 लक्ष्मापिका, p 117, n.
 लक्ष्मायिका, p 117, n.
 लक्ष्मापिका, p 117, 21.
 लक्ष्मा, p 51, 23.
 लक्ष्माशील, p 265, 28.
 लक्ष्मा, p 51, n.
 लक्ष्मिजित, p 281, 41.
 लक्ष्मा, p 387, 10.
 लक्ष्मा, p 88, 11. p 99, 36. p 117, 21. p 121, 15.
 लक्ष्मार्क, p 121, 13.
 लक्ष्मन, p 161, 40.
 लक्ष्मि, p 38, 1. p 284, 57.
 लक्ष्म, p 284, 54.
 लक्ष्मवर्ण, p 176, 5.
 लक्ष्मानुच, p 177, 10.
 लक्ष्म, p 197, 24.
 लक्ष्मन, p 165, 5.
 लक्ष्मोदर, p 7, 34.
 लक्ष्म, p 47, 9.
 लक्ष्मना, p 137, 3.
 लक्ष्मन्तिका, p 165, 5.
 लक्ष्माट, p 161, 43. p 201, 6.
 लक्ष्माटिका, p 165, 4.
 लक्ष्माम, p 341, 145.
 लक्ष्मामक, p 173, 37.
 लक्ष्मि, p 53, n.
 लक्ष्म, p 274, 11. p 293, 24.
 लक्ष्म, p 171, 27.
 लक्ष्म, p 230, 41. p 35, 18.
 लक्ष्मोद, p 60, 2.
 लक्ष्म, p 293, 24.
 लक्ष्मि, p 223, 13.
 लक्ष्म, p 121, 14.
 लक्ष्मक, p 212, 53.
 लक्ष्मा, p 359, n.
 लक्ष्मा, p 171, 26. p 387, 10.
 लक्ष्माप्रसादन, p 95, 21.
 लक्ष्मल, p 223, 14.
 लक्ष्मलदण्ड, p 223, 14.
 लक्ष्मलयद्वि, p 223, 14.
 लक्ष्मलिकी, p 113, 6.
 लक्ष्मलिन्, p 126, n.
 लक्ष्मली, p 111, 29. p 126, 34.

- लाकुल, p 204, n.
 लाकुल, p 204, 18.
 लाज, p 232, 47.
 लाञ्छन, p 19, 18.
 लाभ, p 240, 80.
 लाभञ्जक, p 125, 30.
 खालषा, p 52, n.
 खालसा, p 52, 28.
 खाला, p 155, 13.
 खालाटिका, p 303, 17.
 खाव, p 134, 35.
 खासिका, p 47, 8.
 खास्फोटनी, p 255, n.
 खाय, p 47, 10.
 लिकुच, p 100, 41.
 लिच्चा, p 387, 10.
 लिखन, p 195, n.
 लिखित, p 195, 17.
 लिङ्ग, p 306, 26.
 लिङ्गवृत्ति, p 190, 53.
 लिपि, p 195, 16.
 लिपिकर, p 194, n.
 लिपिकार, p 193, 15.
 लिपी, p 194, n.
 लिप्त, p 281, 39. p 285, 60.
 लिप्तक, p 212, 56.
 लिप्ता, p 52, 27.
 लिवि, p 195, 16.
 लिबिङ्गर, p 194, n.
 लिनी, p 195, n.
 ली, p 359, n.
 लीढ, p 285, n.
 लीला, p 53, 32. p 357, 201.
 लुठित, p 204, 18.
 लुब्ध, p 263, 22.
 लुब्धक, p 252, 21.
 ललाप, p 128, 4.
 ललाय, p 128, n.
 लता, p 129, 13. p 399, n.
 लून, p 284, 53.
 लूम, p 204, 18.
 लेखक, p 194, 15.
 लेखन, p 195, n.
 लेखधर्म, p 8, 37.
 लेखा, p 86, 4.
 लेप, p 234, 56.
 लेपक, p 249, 6.
 लेश, p 274, 11.
 लेष्ट, p 222, n.
 लेष्टु, p 222, n.
 लोक, p 298, 2. p 74, 6.
 लोकजित्, p 3, 8.
 लोकमातृ, p 5, 23.
 लोकायत, p 396, 32.
 लोकालोक, p 84, 2.
 लोकोप, p 3, 11.

लोचन, p 162, 44.

लोचमर्कट, p 111, n.

लोचमस्तक, p 111, 30.

लोत, p 253, n.

लोत्र, p 253, n.

लोध, p 94, 13.

लोपागुदा, p 20, 22.

लोह, p 253, 26.

लोमन्, p 163, 50.

लोमणा, p 117, 22.

लोमहर्षण, p 54, 35.

लोम, p 359, 207. p 277, 24.

लोला, p 359, n.

लोलप, p 263, 22.

लोलुभ, p 263, 22.

लोह, p 222, 12.

लोहघ्न, p 222, n.

लोहभेदन, p 222, 12.

लोह, p 244, 93. p 171, 28.

लोहकारक, p 249, 7.

लोहष्ट, p 130, 16.

लोहप्रतिमा, p 256, 35.

लोहल, p 267, 37.

लोहाभिसार, p 214, n.

लोहाभिहार, p 214, 62.

लोहित, p 65, n. p 37, 24. p

154, 15.

लोहितचन्दन, p 170, 26.

लोहिता, p 37, n.

लोहितारु, p 21, 27.

लोहिनो, p 37, n.

लोह, p 244, n.

ल्य, p 390, n.

ल्यु, p 390, 15.

वंश, p 175, 1.

वंशक, p 171, n.

वंशरोचना, p 247, 110.

वंशलोचना, p 247, n.

वंशिक, p 171, 23. n.

वंहिष्ठ, p 285, 61.

वक्त, p 105, 62. p 132, 22.

वक्तधूपक, p 171, n.

वकुल, p 101, 45.

वक्तल, p 345, 161.

वक्त, p 267, 35.

वक्त, p 161, 40.

वक्त, p 61, 7. p 276, 21.

वक्तल, p 153, 2).

वक्तल, p 157, 24.

वक्त, p 246, 106.

ववन p 38, 1.

वचनयाहिन्, p 264, n.

वचस्, p 38, 1. p 109, 21,

वचनेस्थित, p 264, 24.

वक्त, p 9, 42. p 353, 186.

वज्रम्, p 110, 24.
 वज्रनिर्घोष, p 17, n.
 वज्रनिर्घोष, p 17, 11.
 वज्रपुष्प, p 104, 56.
 वज्रिन्, p 8, 38.
 वज्राग्नि, p 9, n.
 वज्रक, p 128, 5.
 वज्रित, p 268, 41.
 वज्रुल, p 92, 7. p 101, 45.
 वट, p 93, 13.
 वटक, p 390, 17.
 वटाकर, p 253, n.
 वडभि, p 81, n.
 वडभी, p 81, 15.
 वडवा, p 203, 14.
 वडवानल, p 11, 52.
 वडिश, p 64, 16.
 वडिशा, p 64, n.
 वडिशो, p 64, n.
 वड्, p 274, 10.
 वणिग्भाव, p 220, 3.
 वणिज्, p 239, 78.
 वणिज, p 239, n.
 वणिज्य, p 220, n. p 240, n.
 वणिज्या, p 220, n. p 240, 80.
 वण्टक, p 242, 90.
 वत्स, p 366, n.
 वत्, p 378, 9.

वत्, p 378, n. p 372, 5.
 वत्स, p 366, 238. p 158, 29.
 p 236, 62.
 वत्सक, p 102, 47.
 वत्सतर, p 236, 62.
 वत्सनाभ, p 58, 11.
 वत्सर, p 30, 20. p 28, 13.
 वत्सल, p 262, 14.
 वत्सादनो, p 106, 1.
 वद, p 267, 35.
 वदन, p 161, 40.
 वदन्य, p 260, n.
 वदन्या, p 260, n.
 वदर, p 95, 17. p 113, 4. p
 94, n.
 वदरा, p 121, 16.
 वदरो, p 95, 17.
 वदान्य, p 260, 6. p 34, 162.
 वदावद, p 267, 35.
 वदो, p 254, n.
 वधू, p 117, 21. p 137, 2.
 वन, p 60, 3. p 86, 1.
 वनकार्यास, p 113, n.
 वनतित्तिका, p 106, 3.
 वनप्रिय, p 131, 19.
 वनमाक्षिक, p 133, 27.
 वनमालिन्, p 4, 16.
 वनमुह, p 224, 17.

वनशृङ्गाट, p 109, 17.
 वनसमूह, p 87, 4.
 वनस्थिति, p 87, 6.
 वनायुज, p 203, n.
 वनिता, p 137, 2. p 321, 76.
 वनीयक, p 270, n.
 वनीयक, p 270, 49.
 वनैकस्, p 127, 3.
 वन्दका, p 105, n.
 वन्द्या, p 105, 62.
 वन्द्याका, p 105, n.
 वन्द्याक, p 265, 23.
 वन्दि, p 219, 87. n.
 वन्दिन्, p 215, 65.
 वन्दो, p 219, n. p 215, n.
 वन्धूक, p 103, 53.
 वन्धूकपुष्प, p 96, 24.
 वज्रा, p 87, 4.
 वपा, p 56, 2. p 154, 15.
 वपुस्, p 156, 21. p 393, n.
 वघ, p 78, 3. p 222, 11.
 वध, p 274, n.
 वधु, p 349, 172.
 वनयु, p 151, 6. p 200, 5.
 वनि, p 151, 6.
 वयःस्था, p 118, n. p 100, n.
 वयस्, p 367, 232.
 वयस्य, p 147, 42.

वयस्था, p 99, 38. p 100, 39. p 118, 3.
 वयस्य, p 193, 12.
 वयस्या, p 140, 12.
 वर, p 288, 8. p 349, 173.
 p 170, 25.
 वरट, p 133, n.
 वरटा, p 133, 27. p 132, 25.
 वरटो, p 132, n. p 133, n.
 वरख, p 78, 3. p 91, 5.
 वरखड, p 391, 18.
 वरत्रा, p 202, 10. p 254, 31.
 वरवर्णिनी, p 137, 4. p 230, 41.
 वरवाङ्गीक, p 170, n.
 वराक, p 306, 27.
 वराङ्गक, p 118, 22.
 वराट, p 253, n.
 वराटक, p 72, 43. p 253, 27.
 वरायोहा, p 137, 4.
 वराशि, p 168, 17.
 वरास, p 168, n.
 वराह, p 127, 2.
 वरिवसित, p 284, 51.
 वरिवस्था, p 184, 34.
 वरिवसित, p 284, 51.
 वरिष्ठ, p 244, 98. p 285, 61.
 वरो, p 109, 19.
 वरोवर्द्ध, p 235, n.

- वरीयस्, p 369, 237.
 बेरीयसो, p 369, n.
 वरुण, p 12, 56. p 91, 5.
 वरुणात्मजा, p 256, 39.
 वरुध, p 206, 25.
 वरुधिनी, p 210, 46.
 वरेण्य, p 273, 7.
 वर्कर, p 253, 23.
 वर्करी, p 253, n.
 वर्ग, p 136, 41.
 वर्णक, p 155, 19.
 वर्ण, p 175, 1. p 314, 50. p 202, 10.
 वर्णक, p 400, 38. p 173, 35.
 वर्णित, p 285, 59.
 वर्णिन्, p 181, 42.
 वर्त्तक, p 134, 35. p 301, 11.
 वर्त्तका, p 134, n.
 वर्त्तन, p 265, 29. p 220, 1.
 वर्त्तिनि, p 76, n.
 वर्त्ति, p 173, 35. n.
 वर्त्तिका, p 134, 35.
 वर्त्तिनी, p 76, 15. n.
 वर्त्तिष्ठा, p 265, 29.
 वर्त्ति, p 173, n.
 वर्त्तुल, p 276, 19.
 वलन, p 335, 124. p 76, 15.
 वर्त्तनि, p 76, n.
 वर्त्तनी, p 76, n.
 वर्त्तक, p 107, 8.
 वर्त्तिक, p 250, 9.
 वर्त्तन, p 265, 28.
 वर्त्तमान, p 98, 32.
 वर्त्तमानक, p 228, 32.
 वर्त्तिष्ठा, p 265, 28.
 वर्त्ति, p 254, 31.
 वर्त्तया, p 133, 26.
 वर्म्मन्, p 207, 32.
 वर्म्मित, p 207, 33.
 वर्थ, p 273, 7.
 वर्था, p 138, 7.
 वर्वर, p 107, 8.
 वर्वरा, p 119, 5.
 वर्ध, p 17, 12. p 365, 226.
 वर्धवर, p 193, 9.
 वर्धण, p 17, n.
 वर्धा, p 30, 19. p 365, n.
 वर्धाभू, p 67, 24.
 वर्धाभ्यो, p 67, 24.
 वर्धाराज, p 388, n.
 वर्धालङ्कादिका, p 117, n.
 वर्धीयस्, p 147, 43.
 वर्धीपल, p 18, 13.
 वर्धेन्, p 156, 21. p 336, 126.
 वर्द्ध, p 117, n. p 134, 31. n.
 वर्द्धिःपुष्प, p 117, n.

वर्हिः, p 114, n.
 वर्हिण, p 133, 30.
 वर्हिन्, p 117, n. p 133, 30.
 वर्हिषुष्य, p 117, 20.
 वर्हिष्ठ, p 114, 10.
 वलत्त, p 37, 22.
 वलदेव, p 4, 18.
 वलाक्ता, p 132, 25.
 वलाहक, p 16, 8.
 वलि, p 197, 27. p 356, n.
 वलिध्वंसो, p 5, n.
 वलिम्ब, p 76, n.
 वलिन, p 148, 45.
 वलिपुष्ट, p 131, 20.
 वलिभ, p 148, 45.
 वलिभुज, p 131, 20.
 वलिमत्, p 148, n.
 वलिमुख, p 127, n.
 वलिर, p 149, 49.
 वलिस, p 64, n.
 वलिसो, p 64, n.
 वलीक, p 81, 14.
 वलोमुख, p 127, 3. n.
 वलोवर्द्ध, p 235, n.
 वल्क, p 88, 12.
 वल्कल, p 88, 12.
 वल्गित, p 204, 16.
 वल्मीक, p 76, 14.

वल्लको, p 45, 3.
 वल्लभ, p 340, 140. p 272, 3.
 वल्लरि, p 89, 13.
 वल्लरो, p 89, n.
 वल्लव, p 227, 27. p 235, 57.
 वल्लि, p 88, n.
 वल्ली, p 88, 9.
 वल्लूर, p 154, 14.
 वल्लूरा, p 154, n.
 वल्लज, p 124, 28.
 व्यवहरण, p 40, n.
 वश, p 288, 8. p 175, 1. p
 124, 26.
 वशज्जिया, p 287, 4.
 वशा, p 273, 69. p 362, 219.
 p 200, 4.
 वशिक, p 273, 6.
 वशिर, p 230, n. p 108, 16.
 वश्य, p 264, 25.
 वघट्, p 378, 8.
 वघट्छत, p 181, 26.
 वध्कयणी, p 238, 71.
 वध्कयिणी, p 238, n.
 वसति, p 319, 69.
 वसतो, p 319, 69.
 वसन, p 168, 17.
 वसन्त, p 29, 18.
 वसा, p 154, 15.

- वसिर, p 108, n. p 230, 41. n.
 वसु, p 2, 5. p 366, 230. p 242,
 90. p 105, 62.
 वसुक, p 105, 61. p 231, 42.
 वसुदेव, p 4, 17.
 वसुधा, p 73, 3.
 वसुधरा p 73, 3.
 वसुमती, p 73, 3.
 वसूक, p 105, n.
 वसूयनी p 233, n.
 वस्त, p 233, 76.
 वस्ति, p 103, 15. p 157, 24.
 वस्ती, p 157, n.
 वस्त, p 168, 17.
 वस्त्यानि, p 167, 12.
 वस्त, p 240, 80.
 वस्त्या, p 155, 17.
 वस्तिद्वार, p 82, 16.
 वस्तिस्, p 381, 17.
 वज्र, p 274, 12.
 वज्रपाद, p 93, 13.
 वज्रप्रद, p 260, 6.
 वज्रमूल्य, p 167, 14.
 वज्ररूप, p 171, 29.
 वज्रल, p 274, 12. p 357, 201.
 वज्रला, p 357, n. p 115, 13.
 वज्रलोहत, p 226, 23.
 वज्रवारक, p 94, 15.
 वज्रनिध, p 282, 43.
 वज्रसुता, p 109, 19.
 वज्रसूति, p 238, 71.
 वज्रि, p 10, 48. p 105, 60.
 वज्रिण्य, p 246, 107.
 वा, p 380, 15. 373, 9.
 वाकुची, p 108, 14.
 वाक्प्रति, p 267, 35.
 वाक्य, p 39, 3.
 वाक्प्रति, p 267, n.
 वागीश, p 267, 35.
 वायुजी, p 108, n.
 वायुर्ग, p 253, 27.
 वायुरिक्त, p 251, 14.
 वागिन्, p 267, 35.
 वाङ्मुख, p 40, 9.
 वाङ्, p 38, 1.
 वाचंयम, p 186, 41.
 वाचक, p 38, 2.
 वाचस्पति, p 21, 26.
 वाचा, p 38, n.
 वाचाट, p 267, 36.
 वाचाल, p 267, 36.
 वाचिक, p 42, 18.
 वाचायुक्ति 267, n.
 वाचायुक्तिपटु p 267, 35.
 वाज, p 212, 55.
 वाजपेय, p 396, 31.

वाजि, p 134, 33. p 202, 12.

वाजिदन्वक, p 110, 22.

वाजिन, p 331, 110.

वाजिशाखा, p 79, 6.

वाञ्छा, p 52, 27.

वाटो, p 401, 42.

वाट्यालक, p 110, 25.

वाडव, p 11, 52. p 203, 14. p 175, 3.

वाडय, p 297, 41.

वाढ, p 13, 62. p 313, 22.

वाण, p 212, 54.

वाणप्रस्थ, p 175, 3.

वाणवार, p 207, n.

वाणि, p 254, 29. p 38, 4.

वाणिज, p 239, 78.

वाणिजिक, p 239, n.

वाणिज्य, p 220, 2. p 240, 80.

वाणिनी, p 333, n.

वाणी, p 38, 1.

वात, p 12, 58.

वातक, p 121, 15.

वातकिन्, p 153, 10.

वातकुम्भ, p 201, n.

वातप्रमी, p 128, 7.

वातमृग, p 128, 7.

वातरोगिन्, p 153, 10.

वातायन, p 80, 9.

वातायु, p 128, 8.

वाति, p 12, n.

वातुल, p 356, n.

वातूल, p 356, 198.

वात्सक, p 235, 60.

वादर, p 167, 12.

वादित्र, p 46, 5.

वाद्य, p 46, 5.

वान, p 89, 15.

वानप्रस्थ, p 92, 8.

वानर, p 127, 3.

वानस्य, p 87, 6.

वानायुज, p 243, 13.

वानौर, p 93, 10.

वापदण्ड, p 254, n.

वापि, p 68, n.

वापी, p 68, 28.

वाप्य, p 115, 14.

वाम, p 279, 34. p 342, 146.

वामदेव, p 6, 21.

वामन, p 16, 5. p 276, 19. p 148, 46.

वामनी, p 148, n.

वामलूर, p 76, 14.

वामलोचना, p 137, 3.

वामा, p 137, 2.

वामी, p 203, 14.

वायदण्ड, p 254, 28.

वायस, p 131, 20.

वायसाराति, p 130, 15.

वायसो, p 121, 17.

वायसोको p 120, 9.

वायु, p 12, 57.

वायुसखि, p 11, 55.

वारिधर, p 16, n.

वार, p 60, 3.

वार, p 346, 163. n. p 135, 39.

वारण, p 200, 2

वारणबुघा, p 112, n.

वारणबुसा, p 112, 1.

वारबुघा, p 112, n.

वारमुखा, p 141, 19.

वारवाण, p 207, 31.

वारस्त्री, p 141, 19.

वाराहो, p 121, 16,

वारि, p 60, 3.

वारिद, p 16, 8.

वारिमर्षी, p 70, 38.

वारिमर्षी, p 70, n.

वारिमवाह, p 85, 5.

वारिवाह, p 16, 8.

वारी, p 287, n. p 202, 11.

वारुणो, p 315, 54. p 20, n.

वार्त्त, p 322, 78. p 152, 8.

वासो, p 220, 1. p 40, 8. p

112, n. p 152, n. p 322.

78.

वात्ताको p 112, 2.

वात्ताकु, p 112, n.

वात्तावह, p 251, 15.

वाद्धक, p 147, 40.

वाद्धक्य, p 147, n.

वाद्धुचि, p 221, 5.

वाद्धुचिक, p 221, 5.

वाद्धी, p 254, n.

वाम्मेण, p 297, n.

वाम्मि, p 297, n.

वार्धिक, p 121, 16.

वार्हत, p 90, 19.

वालहण, p 125, 33.

वालपाश्या, p 165, 4

वालमूषिका, p 120, 12.

वाल्लिष, p 363, 220. p 270, 48.

वालुक, p 114, 9.

वाल्क, p 167, 12.

वाल्की, p 167, n.

वावदूक, p 267, 35.

वाशर, p 21, n.

वाशा, p 110, n.

वाशिका, p 110, n.

वाशित, p 44, 4.

वाशिता, p 322, 78. n.

वाप्प, p 137, 331.

- बाधिका, p 230, 40.
 बाधोका, p 230, n.
 बास, p 79, 6. p 168, 17. n.
 बासक, p 110, 22.
 बासगृह, p 80, 8.
 बासन्तो, p 103, 52.
 बासयोग, p 173, 35.
 बासर, p 24, 2.
 बासव, p 8, 33.
 बासस्, p 168, 17.
 बासिका, p 110, 21.
 बासित, p 44, n. p 173, 35.
 बासिता, p 200, n. p 322, 78.
 बासु, p 4, n.
 बासुकि, p 57, 4. n.
 बासुदेव, p 4, 15.
 बासू, p 48, 14.
 बासु p 83, 19.
 बासुक, p 123, n.
 बासुक, p 123, 23.
 बासोप्यति, p 8, 38. n.
 बास्य, p 205, 22. n.
 बाह, p 57, 5. p 202, 12. p 158, n. p 242, 89.
 बाहदिवत्, p 128, 4.
 बाहन, p 206, 26.
 बाहना, p 210, n.
 बाहा, p 158, n.
 बाहिय, p 201, 7.
 बाहिनी, p 333, 114. p 210, 46.
 बाहिनोपति, p 207, 30.
 बाज, p 158, 31.
 बाजज, p 191, 1.
 बाजदा, p 69, 33.
 बाजमूल, p 158, 30.
 बाजयुद्ध, p 216, 75.
 बाजल, p 29, 18.
 बाजलेय, p 7, 35. n.
 बाङ्गिक, p 170, n. p 203, n.
 बाङ्गिका, p 203, 13.
 बाङ्गीक, p 203, n. p 170, 25, p 230, 40.
 बिंशति, p 241, 84.
 बिंशतो, p 241, n.
 बि, p 134, n.
 विक्रत, p 95, 18.
 विक्रव, p 87, 7.
 विकर्त्तन, p 22, 31.
 विकलाङ्ग, p 148, 46.
 विकल्प, p 30, n. p 33, n.
 विकचर, p 265, n.
 विकवा, p 107, n.
 विकचर, p 256, n.
 विकसा, p 107, 9.
 विकसित, p 33, n. p 87, 8.

विकार, p 265, 30.

विकार, p 291, 15.

विकाश, p 362, n.

विकाशिन, p 265, n.

विकाशिन, p 265, n.

विकासिन, p 265, 30.

विकिर, p 134, 33.

विकोरण, p 165, 61.

विकुञ्चण, p 260, 7.

विद्यत, p 152, 9.

विद्यति, p 291, 15.

विक्रम, p 341, 143. p 216, 71.

विगत, p 241, 83.

विक्रयिक, p 340, 79.

विक्रान्त, p 210, 45.

विक्रिया, p 291, 15.

विक्रोह, p 240, 79.

विज्ञेय, p 240, 82.

विलव, p 269, 44.

विक्षाव, p 296, 37.

विगत, p 283, 49.

विगतार्त्तवा, p 242, 21.

विय, p 148, 46.

वियह, p 156, 21. p 195, 18.

p 292, 22.

विघस, p 182, 28.

विघोक्त, p 53, n.

विघ्न, p 262, 10.

विघ्नराज, p 7, 33.

विचक्षण, p 176, 5.

विचयन, p 294, 30.

विचर्चिका, p 150, 4.

विचारणा, p 33, 11.

विचार, p 33, n.

विचारित, p 283, 49.

विचि, p 61, n.

विचिकित्सा, p 33, 12.

विच्छन्दक, 80, 11.

विच्छर्दक, p 80, n.

विच्छाय, p 394, 26.

विजन, p 196, 22.

विजय, p 217, 78.

विजयिन, p 232, n.

विजिन, p 232, n.

विजिल, p 232, 46.

विज्जन, p 232, n.

विज्ञ, p 259, 4.

विज्ञात, p 261, 9.

विज्ञान, p 259, 4.

विज्ञानिक, p 259, n.

विट, p 390, 17.

विटङ्क, p 81, 15.

विटप, p 89, 14. p 338, 133.

विटपिन्, p 87, 5.

विटखदिर, p 98, 30.

विट्चर, p 253, 23.

विह, p 231, 42.
 विहङ्ग, p 110, 25.
 विहङ्गल, p 128, 6.
 विहङ्गजस्, p 7, 36.
 विहङ्गजा, p 7, n.
 वित्तंस, p 253, n.
 वितण्डा, p 386, 9.
 विज्ञास, p 50, n.
 वितथ, p 43, 22.
 वितरण, p 182, 29.
 वितर्हि, p 81, 16.
 वितर्दी, p 31, n.
 वितर्लि, p 159, 35.
 वितान, p 333, 116. p 169, 21.
 वितुन्न, p 121, 14.
 वितुन्नक, p 115, 14. p 244, 101.
 p 229, 37.
 वित्त, p 261, 9. p 283, 49. p
 242, 90.
 विदर, p 287, 5.
 विदल, p 396, 32.
 विदारक, p 62, 10.
 विदारो, p 111, 28. p 113, n.
 विदारोगन्ध, p 113, 3.
 विदित, p 285, 57.
 विदिष्ट, p 16, 7.
 विदु, p 201, 5.
 विदुर, p 265, 30.

विदुल, p 93, 10. p 93, 11.
 विदू, p 201, n.
 विह, p 283, 49.
 विहङ्गजो, p 106, 3.
 विद्याधर, p 2, 6.
 विद्युत्, p 17, 11.
 विन्नधि, p 151, 7.
 विहव, p 217, 79.
 विहृत, p 283, 49.
 विहृत, p 243, 93.
 विहृतलता, p 116, 17.
 विहत्, p 176, 4. p 269, 236.
 विहेष, p 51, 25.
 विध, p 329, n.
 विधवा, p 139, 11.
 विधस, p 182, n.
 विधा, p 329, 104. p 256, 38.
 p 289, n.
 विधाह, p 3, 12.
 विधि, p 3, 12. p 32, 6. p 185,
 39. p 329, 102.
 विधिदर्शिक, p 178, 15. n.
 विधु, p 4, 17. p 18, 15. p 328,
 102.
 विधुत, p 284, 56.
 विधुनन, p 287, n.
 विधुनुद, p 21, 28.
 विधुर, p 292, 20.

विधुवन, p 287, 4.
 विधूनन, p 287, 4.
 विधेय, p 264, 24.
 विनययाहिन्, p 264, 24.
 विना, p 376, 3.
 विनाह, p 68, n.
 विनायक, p 3, 9. p 7, 33.
 विनाश, p 292, 22.
 विनाशेन्मुख, p 281, 41.
 विनिमय, p 240, n.
 विनोत, p 202, 12. p 264, 25.
 विन्दु, p 61, 6. p 265, 30.
 विन्दुजालक, p 201, 7.
 विन्ध्य, p 84, 3.
 विन्न, p 283, 49. p 284, 54.
 विपक्ष, p 193, 11.
 विपक्षी, p 45, 3.
 विपण, p 241, 83.
 विपणि, p 78, 2. p 315, 54.
 विपणो, p 78, n.
 विपत्ति, p 211, 50. n.
 विपथ, p 76, 16.
 विपद्, p 211, 50.
 विपदा, p 211, n.
 विपर्यय, p 295, 33.
 विपर्ययास, p 295, 33.
 विपश्चित्, p 176, 4.
 विपादिका, p 150, 3.

विपाश, p 69, 33.
 वपाशा, p 69, 33.
 विपिन, p 86, 1.
 विपुल, p 274, 10.
 विप्र, p 175, 4.
 विप्रकार, p 290, 15.
 विप्रकृत, p 268, 41.
 विप्रकृष्ट, p 275, n.
 विप्रकृष्टक, p 275, 18.
 विप्रतोसार, p 51, 25.
 विप्रयोग, p 294, 28.
 विप्रलब्ध, p 268, 41.
 विप्रलम्भ, p 54, 36. p 294, 28.
 विप्रलाप, p 42, 17. p 54, n.
 विप्रश्रिता, p 141, 20.
 विप्रुष, p 61, n.
 विज्ञव, p 290, 14.
 विज्ञुष, p 61, 6. p 165, 38.
 विबन्ध, p 151, 6.
 विबन्धिका, p 251, n.
 विबुध, p 1, 2.
 विभव, p 242, 91.
 विभाकर, p 22, 30.
 विभावरी, p 25, 4.
 विभावसु, p 11, 51. p 22, 32.
 p 366, 228.
 विभीतक, p 99, n.
 विभीतकी, p 99, n.

विभूति, p 7, 31. n.
 विभूषण, p 164, 3.
 विधम, p 53, 31.
 विधाज्, p 164, 2.
 विमनस्, p 260, 8.
 विमना, p 260, 8.
 विमय, p 240, n.
 विमर्दन, p 290, 13.
 विमल, p 273, 5.
 विमला, p 120, 9.
 विमातृज, p 143, 25.
 विमान, p 9, 43.
 विमानना, p 51, n.
 विम्ब, p 18, 17.
 विम्बो, p 18, n.
 विम्लिका, p 119, 4.
 विषद्, p 15, 2.
 विषदङ्गा, p 9, 44.
 विषम, p 291, 18.
 विषाम्, p 291, 18.
 विरजस्तमस्, p 187, 44.
 विरति, p 296, 37.
 विरल, p 275, 15.
 विराज, p 291, 1.
 विराल, p 128, n.
 विराव, p 44, 2.
 विरश्च, p 3, n.
 विरश्चन, p 3, n.

विरश्चि, p 3, n.
 विरिश्च, p 3, n.
 विरिश्चि, p 3, 11.
 विरूपाक्ष, p 6, 28.
 विरोक्त, p 56, n.
 विरोचन, p 22, 31. p 332,
 111.
 विरोध, p 51, 25. p 290, n.
 विरोधन, p 292, 21.
 विरोधोक्ति, p 42, 17.
 विल, p 56, 1.
 विलक्ष, p 264, 26.
 विलक्षण, p 286, 2.
 विलय, p 158, n.
 विलम्बित, p 47, 9.
 विलम्भ, p 294, 28.
 विलम्बय, p 58, n.
 विलाप, p 42, 16.
 विलाल, p 128, n.
 विलास, p 53, n.
 विलीन, p 283, 49.
 विलेपन, p 173, 35. p 294, 27.
 विलेपी, p 233, 50.
 विलेशय, p 58, 8.
 विल्ल, p 93, 12.
 विवध, p 328, 99.
 विवर, p 56, 1.
 विवर्य, p 251, 16.

- विवश, p 269, 44.
 विवशत्, p 22, 30.
 विवाद, p 4, 9.
 विवाह, p 190, 55.
 विविक्षा, p 196, 22. p 325, 85.
 विविक्षा, p 196, n.
 विविध, p 182, 43. p 328, 99.
 विवेक, p 184, 37.
 विव्वाक, p 53, 31.
 विश, p 361, 216. p 220, 1.
 विश, p 72, n.
 विशङ्कट, p 274, 10.
 विशङ्कटा, p 274, n.
 विशङ्कटो, p 274, n.
 विशप्रभूत, p 71, n.
 विशद, p 36, 22.
 विशर, p 218, 84.
 विशल्या, p 118, 2. p 344, 157.
 p 106, 1.
 विशसन, p 218, 83.
 विशाख, p 7, 35. p 212, n.
 विशाखा, p 20, 23.
 विशाय, p 295, 32.
 विशारण, p 218, n.
 विशारद, p 327, 98.
 विशाल, p 274, 10.
 विशालता, p 168, 16.
 विशाललक्ष्, p 91, 3.
 विशाला, p 123, 22.
 विशिख, p 212, 54.
 विशिखा, p 78, 3.
 विशेषक, p 170, 24.
 विश्न, p 36, n.
 विश्वम्भ, p 196, 23.
 विश्वणन, p 182, 29.
 विश्राव, p 294, 28.
 विश्रुत, p 261, 9.
 विश्व, p 230, 38. p 275, 14.
 p 2, 5.
 विश्वकदु, p 252, 23.
 विश्वकर्म्मन्, p 332, 111.
 विश्वकेतु, p 5, 22.
 विश्वकथन, p 4, n.
 विश्वतस्, p 379, n.
 विश्वेदेव, p 2, n.
 विश्वद्युच्, p 266, n.
 विश्वमेघज, p 230, 38.
 विश्वम्भर, p 4, 17.
 विश्वम्भरा, p 73, 2.
 विश्वरज्, p 3, 12.
 विश्वस्ता, p 139, 11.
 विश्वस्या, p 139, n.
 विश्वा, p 109, 18. p 230, n.
 विश्वास, p 196, 23.
 विघ, p 58, 9. p 72, n. p 155,
 19. p 365, 225.

विष्, p 155, n.
 विषद, p 36, n.
 विषधर, p 57, 7.
 विषप्रसून, p 71, n.
 विषमच्छद, p 91, 3.
 विषय, p 35, 16. p 75, 8. p 289, 11. p 343, 154.
 विषदिन, p 35, 17.
 विषवैद्य, p 58, 11.
 विषा, p 155, n. p 109, 18.
 विषाण, p 316, 58.
 विषाणो, p 114, 7.
 विषुण, p 28, n.
 विषुप, p 28, n.
 विषुव, p 28, 14.
 विषुवत्, p 28, 14.
 विषुवान, p 28, n.
 विष्कर, p 134, 33.
 विरुप, p 74, 6.
 विरुम्भ, p 294, n.
 विरुर्, p 348, 171.
 विरुश्चवस्, p 3, 13.
 विरि, p 59, 3.
 विरु, p 155, 19.
 विष्णु, p 3, 13.
 विष्णुक्रान्ता, p 110, 22.
 विष्णुपद, p 15, 2.
 विष्णुपदो, p 69, 31.

विष्णुरथ, p 5, 25.
 विष्णुार p 217, n.
 विष्य, p 269, 13.
 विष्यक्, p 379, 13.
 विष्यक्तेन, p 3, 14.
 विष्यक्तेनप्रिया, p 121, 16.
 विष्यक्तेना, p 99, 36.
 विष्यच्, p 379, 13.
 विष्यद्रौचो, p 266, n.
 विष्यद्रक्, p 266, n.
 विष्यद्रक्, p 266, 34.
 विस्त, p 72, 42.
 विस्तकण्ठिका, p 132, 25.
 विस्तप्रसून, p 72, 42.
 विस्तम्बाद, p 54, 36.
 विस्तर, p 135, 39.
 विस्त्जन, p 182, 28.
 विस्पर्ण, p 292, 23.
 विस्तार, p 65, 17.
 विस्तारिन्, p 266, 31.
 विस्तारो, p 65, n.
 विसिनी, p 71, 39.
 विस्तत, p 280, 35.
 विस्तलर, p 266, 31.
 विस्तमर, p 266, 31.
 विस्त, p 241, 87.
 विस्तर, p 292, 22. n.
 विस्तार, p 89, 14. p 292, 22.

- विखंडित, p 280, 35.
 विखासा, p 147, 41.
 विस्फार, p 217, 76.
 विस्फूर्ज्यु, p 17, n.
 विस्फूर्ज्यु, p 17, n.
 विस्फोट, p 151, 4.
 विस्मय, p 50, 19.
 विस्मयान्वित, p 264, 26.
 विस्मृत, p 280, 35.
 विस्म, p 36, 21.
 विस्मम, p 339, 138, p 196, n.
 विहग, p 134, 32.
 विहङ्ग, p 134, 32.
 विहङ्गम, p 134, 32.
 विहङ्गमा, p 254, n.
 विहङ्गिका, p 254, 30.
 विहसित, p 54, 35.
 विहस्त, p 269, 43.
 विहापित, p 182, 28.
 विहाय, p 15, n.
 विहायणा, p 15, n.
 विहायस्, p 15, 2. n. p 134, 32.
 विहाया, p 15, n.
 विहार, p 291, 16.
 विहल, p 269, 44.
 वो, p 134, n.
 वोकाण, p 362, 217.
 वोपी, p 61, 5. n.
 वोज, p 32, 6. p 153, 13.
 वोजकोण, p 72, 43.
 वोजघूर, p 105, 59.
 वोजाकृत, p 221, 8.
 वोज्य, p 175, 2.
 वोणा, p 45, 3.
 वोणादण्ड, p 46, 7.
 वोणावाद, p 251, 13.
 वोतंस, p 253, 26.
 वोत, p 202, 11.
 वोति, p 202, n.
 वोतिहोत्र, p 10, 48.
 वोधि, p 86, n.
 वोधी, p 86, 4. p 325, 90.
 वोध, p 273, 5.
 वोनाह, p 68, 27.
 वोभत्स, p 50, 19. p 49, 17.
 वोभत्सा, p 369, n.
 वोर, p 210, 45. p 49, 17.
 वोरण, p 125, 29.
 वोरतर, p 125, 29.
 वोरतरु, p 96, 25.
 वोरपत्नी, p 141, 16.
 वोरपाण, p 216, 71.
 वोरपान, p 216, n.
 वोरभार्या, p 141, 16.
 वोरमातृ, p 141, 16.
 वोरदत्त, p 96, 23.

- वीराशंसन, p 215, 68.
 वीरसू, p 141, 16.
 वीरहन्, p 189, 52.
 वीरध, p 88, 9.
 वीर्य, p 52, 29. p 153, 13. p 344, 156.
 वीवध, p 328, 99.
 वु, p 384, n.
 वुक, p 105, n.
 वुज, p 384, n.
 बुण, p 384, n.
 बुधित, p 245, 57.
 वुन, p 384, 4.
 वुघ, p 225, n.
 वूण, p 202, n.
 वुस, p 225, 22. p 394, n.
 वृद्धित, p 217, 76.
 वृक, p 128, 7.
 वृकधूप, p 171, 29. p 172, 30.
 वृका, p 154, n.
 वृकान्, p 154, n.
 वृका, p 154, n.
 वृक, p 284, 53.
 वृक्ष, p 87, 5.
 वृक्षभेदिन, p 255, 34.
 वृक्षरहा, p 105, 62.
 वृक्षवाटिका, p 86, 2.
 वृक्षादन, p 255, 34.
 वृक्षादनी, p 105, 62.
 वृक्षाक्ष, p 229, 35.
 वृजिन, p 31, 1. p 332, 111.
 वृत्त, p 281, 41.
 वृत्ति, p 288, 8.
 वृत्त, p 276, 19. p 322, 81. p 281, 41.
 वृत्ताध्ययनार्द्धि, p 184, 38.
 वृत्तान्त, p 40, 8. p 318, 66.
 वृत्ति, p 220, 1. p 288, n.
 वृत्रहन्, p 8, 38.
 वृत्रा, p 347, 166.
 वृथा, p 373, 9. p 377, 4.
 वृद्ध, p 115, 10. p 147, 42.
 वृद्धत्, p 147, 40.
 वृद्धदारक, p 118, 2.
 वृद्धश्रवस्, p 8, 37.
 वृद्धसङ्ग, p 147, 40.
 वृद्धा, p 140, 12.
 वृद्धि, p 112, 31. p 196, 19.
 वृद्धिजीव, p 221, 4.
 वृद्धिजीविका, p 221, 4.
 वृद्धोक्त, p 236, 61.
 वृद्धाजीव, p 221, 5.
 वृन्त, p 89, 15.
 वृन्द, p 135, 40.
 वृन्दभेद, p 136, 41.
 वृन्दारक, p 2, 4.

- दृश, p 110, n.
 दृशिक, p 130, 14. p 299, 7.
 दृष, p 21, 29. p 236, 61. p
 113, 4. p 364, 222.
 दृषण, p 157, 27.
 दृषदंशक, p 128, 6.
 दृषध्वज, p 6, 29.
 दृषन्, p 8, 38.
 दृषभ, p 113, 4. p 235, 59.
 दृषल, p 228, 1.
 दृषमन्तो, p 139, 9.
 दृषा, p 107, 6.
 दृषाकपायो, p 345, 158.
 दृषाकपि, p 337, 132.
 दृषो, p 187, 45.
 दृष्टि, p 17, 12.
 दृष्टिभू, p 67, n.
 दृष्टत्, p 274, 10.
 दृष्टतिका, p 169, 19.
 दृष्टतो, p 108, 12. p 321, 77.
 p 180, n.
 दृष्टकुक्षि, p 148, 44.
 दृष्टझानु, p 10, 50.
 दृष्टसति, p 20, 25.
 दृग, p 305, 21.
 दृगिन्, p 209, 41.
 दृशि, p 163, 49. p 254, n.
 दृषो, p 102, 49. p 1. 63.
 वेयु, p 124, 26.
 वेयुक, p 201, n.
 वेयुधा, p 251, 13.
 वेतन, p 256, 38.
 वेतखत्, p 75, 9.
 वेताल, p 392, 21.
 वेत्रवतो, p 69, 34.
 वेद, p 39, 3.
 वेदना, p 287, 6.
 वेदि, p 179, 17. p 81, n.
 वेदिका, p 81, 16.
 वेदी, p 81, n. p 179, n.
 वेध, p 238, 8.
 वेधनिका, p 255, 34.
 वेधमुख्यक, p 118, 23.
 वेधस्, p 367, 230. p 3. 12.
 वेधित, p 285, 57. p 243, 49.
 वेपयु, p 55, 38.
 वेन, p 254, n.
 वेमन्, p 254, 28.
 वेजा, p 357, 200.
 वेक्ष, p 110, 24.
 वेक्षज, p 229, 35.
 वेक्षित, p 276, 21. p 280, 36.
 वेण, p 78, 2. p 164, 1.
 वेणन्त, p 68, 28.
 वेणवार, p 229, n.
 वेणन, p 78, 4.

वैश्वभू, p 83, 19.
 वैश्या, p 141, 19.
 वैश्याजनसमाश्रय, p 78, 2.
 वैघ, p 164, n.
 वघवार, p 229, n.
 वेसवार, p 229, 35.
 वेहत्, p 237, 70.
 वै, p 377, 5.
 वैकल्यक, p 173, 37.
 वैकल्य, p 95, n.
 वैकुण्ठ, p 3, 13.
 वैकुण्ठ, p 50, n.
 वैजनन, p 146, 39.
 वैजयन्त, p 8, 41.
 वैजयन्तिक, p 208, 39.
 वैजयन्तिका, p 101, 46.
 वैजयन्तो, p 215, 67.
 वैज्ञानिक, p 259, 4.
 वैणव, p 90, 18. p 187, 45.
 वैणविक, p 251, 13.
 वैणिक, p 251, 13.
 वैष्णुक, p 201, 9.
 वैष्णविक, p 251, 14.
 वैतनिक, p 251, 15.
 वैतरण, p 59, n.
 वैतरणी, p 59, 2. n.
 वैतालिक, p 215, 65.
 वैदेह, p 239, n.

वैदेहक, p 239, 78. p 248, 3.
 वैदेही, p 108, 15.
 वैद्य, p 152, 8. n.
 वैद्यमाल, p 110, 21.
 वैद्यातकि, p 10, n.
 वैधात्र, p 10, 46.
 वैधेय, p 270, 48.
 वैधेयी, p 270, n.
 वैभक्त्य, p 5, 24.
 वैनीतक, p 206, 26.
 वैमात्रेय, p 143, 25.
 वैमेय, p 240, n.
 वैयाघ्र, p 205, 21.
 वैर, p 51, 25.
 वैरनिर्यातन, p 217, 79.
 वैरगुडि, p 217, 79.
 वैरिन्, p 193, 10.
 वैस्त, p 90, n.
 वैवर्धक, p 251, 15.
 वैवस्वत, p 11, 54.
 वैशाख, p 29, 16. p 239, 74.
 वैश्य, p 220, 1.
 वैश्ववण, p 14, 64.
 वैश्वानर, p 10, 48.
 वैसारिण, p 65, 17.
 वोल, p 245, 105.
 वाघट्, p 378, 8.
 वा, p 288, 8.

यज्ञ, p 318, 35.

यज्ञि, p 33, 9.

यय, p 354, 192.

यजन, p 174, 41.

यज्ञक, p 49, 16.

यज्ञन, p 334, 118.

यडम्बक, p 98, 32.

यडम्बन, p 98, n.

यद्यय, p 295, 33.

यद्यास, p 295, 33.

यद्या, p 59, 3.

यध, p 283, 8.

यध्व, p 76, 16.

यय, p 291, 17.

यज्ञीक, p 301, 12.

यवधा, p 18, 14.

यवहार, p 40, 9.

यवाय, p 190, 56.

यसन, p 335, 123.

यसनर्त्त, p 269, 43.

यस्त, p 276, 21.

याकुल, p 269, 43.

याकोश, p 87, n.

याकोच, p 87, 7.

याघ, p 127, 1.

याघनख, p 116, 17.

याज्ञपाद्, p 95, 18.

याज्ञपुद्, p 98, 31.

याघाट, p 130, 15.

याघी, p 108, 12.

याज, p 53, 33.

याड, p 312, 45.

याडःयुध, p 116, 17.

याध, p 252, 21.

याधि, p 115, 14. p 150, 2.

याधिघात, p 91, 4.

याधित, p 152, 9.

यान, p 12, 59.

यापाद, p 34, 13.

याप्त, p 280, n.

याप्य, p 115, 14.

याम, p 160, 38.

यायत, p 285, 62.

याल, p 57, 7. p 356, 198.

यालयारह, p 58, n.

यालयारहिन, p 58, 11.

याकायुध, p 116, n.

याली, p 356, n.

यावज्जोशी, p 385, 11.

यावत्त, p 281, n.

यास, p 292, 22.

याहार, p 38, 1.

युत्या, p 334, 121.

युष्टि, p 311, 41.

यूढ, p 313, 47.

यूढकण्ट, p 207, 33.

श्रुति, p 254, 29.
 श्रुह, p 135, 39. p 210, 47.
 श्रुहपार्श्वी, p 210, 47.
 श्रोकार, p 249, 7.
 श्रोमकोश, p 6, 30.
 श्रोमन्, p 15, 1.
 श्रोमयान, p 9, 43.
 श्रोघ, p 247, 112.
 श्रज, p 135, 39.
 श्रज्या, p 184, 35. p 214, 63.
 श्रख, p 151, 5.
 श्रत, p 184, 37.
 श्रतति, p 319, 69. p 88, 9.
 श्रतती, p 88, n.
 श्रतिन्, p 176, 7.
 श्रध, p 88, 12.
 श्रखन, p 255, 33.
 श्रक्षा, p 3, n.
 श्रात, p 135, 39.
 श्राव्य, p 189, 53.
 श्राव्य, p 189, 50.
 श्रोडा, p 53, 33.
 श्रोडन, p 51, n.
 श्रोडित, p 51, n.
 श्रोदि, p 223, 15.
 श्रोदिभेद, p 225, 20.
 श्रुहय, p 221, 6.

श्रकट, p 204, 20.
 श्रकल, p 18, 17.
 श्रकलिन, p 65, 17.
 श्रकुन, p 134, 32.
 श्रकुनि, p 134, 32.
 श्रकुन्त, p 134, 32. p 317, 60.
 श्रकुन्ति, p 134, 32.
 श्रकुल, p 65, 19.
 श्रकुलाक्षक, p 124, 24.
 श्रकुलादनो, p 106, 4.
 श्रकुलार्भक, p 65, 17.
 श्रक्षत्, p 155, 18.
 श्रक्षत्करि, p 236, 62.
 श्रक्ष, p 267, n.
 श्रक्षि, p 195, 19. p 216, 71.
 p 319, 69. n.
 श्रक्षिघर, p 7, 36.
 श्रक्षिहेतक, p 208, 37.
 श्रक्षो, p 319, n.
 श्रक्ष, p 267, n.
 श्रक्ष, p 267, 36.
 श्रक्ष, p 8, 37. p 102, 47.
 श्रक्षधनुस्, p 17, 12.
 श्रक्षपादप, p 98, 33.
 श्रक्षपुष्पो, p 118, 2.
 श्रक्ष, p 267, n.
 श्रक्षो, p 65, n.
 श्रक्षर, p 6, 26.

- शत्रोर्ण, p 279, n.
 शत्रु, p 87, 8. p 214, 61. p 66, 20.
 शत्रु, p 14, 67. p 67, 23. p 116, 18.
 शत्रुनख, p 67, 23. n.
 शत्रुनो, p 115, 14.
 शत्रि, p 8, n.
 शत्रो, p 8, 40.
 शत्रोपति, p 8, 38.
 शत्रा, p 163, n.
 शत्रो, p 122, 19.
 शत्र, p 270, 46.
 शत्रपार्थी, p 121, n.
 शत्रपुष्पिका, p 110, 25.
 शत्रसूत्र, p 64, 16.
 शत्र, p 146, n. p 236, n.
 शत्र p 236, n. p 193, 9, p 146, 39.
 शत्रकोटि, p 9, 43.
 शत्रु, p 69, 33.
 शत्रपत्र, p 71, 40.
 शत्रपत्रक, p 130, 16.
 शत्रपदो, p 130, 13.
 शत्रपर्वन, p 124, 26.
 शत्रपर्विका, p 109, 21. p 123, 23.
 शत्रपुष्पा, p 122, 17.
 शत्रपास, p 104, 57.
 शत्रभोर, p 102, n.
 शत्रमनु, p 8, 37.
 शत्रमान, p 398, 34.
 शत्रमूली, p 109, 19.
 शत्रवोर्था, p 124, 24.
 शत्रवेधिन, p 119, 6.
 शत्रहृदा, p 17, 10.
 शत्राङ्ग, p 204, 19.
 शत्रावरो, p 109, 19.
 शत्रु, p 193, 11.
 शत्रि, p 21, n.
 शत्रेखर, p 21, 27.
 शत्रेस्, p 380, 17.
 शत्रय, p 41, 10.
 शत्रन, p 41, 10.
 शत्र, p 204, 17.
 शत्रर, p 65, n.
 शत्ररो, p 65, 18.
 शत्ररालय, p 83, 20.
 शत्र, p 35, 16. p 44, 1.
 शत्रयह, p 162, 45.
 शत्रन, p 267, 38. p 44, n.
 शत्र, p 286, 3.
 शत्रय, p 286, 3.
 शत्रन, p 181, 25. p 11, 54.
 शत्रनखर, p 69, 32.
 शत्रल, p 155, 18.

शमित, p 283, 47.
 शमो, p 98, 32.
 शमोक, p 216, n.
 शमीधान्य, p 226, 24.
 शमोर, p 98, 32.
 शमोरु, p 98, n.
 शम्भ, p 9, 43.
 शम्बर, p 61, 4. p 129, 10.
 शम्बरारो, p 5, 21. n.
 शम्बल, p 398, 34.
 शम्बा, p 17, n.
 शम्बाछत, p 222, n.
 शम्भु, p 67, n.
 शम्भुक, p 67, n.
 शम्भूक, p 67, 23.
 शम्भली, p 141, 19.
 शम्भु, p 6, 25. p 339, n.
 शम्भू, p 6, n. p 39, 37.
 शम्भा, p 223, 14.
 शय, p 159, 32.
 शयन, p 54, 36. p 174, 39.
 शयनीय, p 174, 39.
 शयालु, p 266, 33.
 शयित, p 266, 33.
 शयु, p 57, 5.
 शय्या, p 174, 39.
 शर, p 124, 27. p 212, 55.
 शरजन्मन्, p 7, 34.

शरट, p 129, n.
 शरण, p 315, 55.
 शरणि, p 76, n.
 शरणो, p 76, n.
 शरद्, p 30, 19. p 327, 95.
 शरभ, p 129, 11.
 शरथ, p 212, 54.
 शराति, p 132, n.
 शराभ्यास, p 212, 54.
 शरारि, p 132, 25.
 शराख, p 265, 28.
 शरालि, p 132, n.
 शराव, p 228, 32.
 शरावली, p 69, 34.
 शरासन, p 211, 51.
 शरीर, p 156, 21.
 शरीरिन्, p 33, 8.
 शर्करा, p 75, 11. p 350, 177.
 p 231, 43.
 शर्करावत्, p 75, 11.
 शर्करिल, p 75, 11.
 शर्मेन्, p 31, n.
 शर्व, p 6, n.
 शर्वरी, p 25, 3.
 शर्वला, p 214, n.
 शल, p 128, 7.
 शलभ, p 133, 28.
 शलज, p 128, 7.

शस्त्रालिङ्ग, p 128, 7.

शस्त्राट्ट, p 89, 15.

शस्त्रक, p 301, 13.

शस्त्रालि, p 97, n.

शस्त्र, p 98, 33. p 128, 7. p
214, 61.

शस्त्रको, p 115, 12.

शव, p 219, 87.

शवर, p 252, 21.

शवराज्य, p 83, 20.

शवल, p 38, 26.

शवला, p 237, n.

शवली, p 237, 68.

शश, p 129, 11.

शशधर, p 18, 16.

शशलाङ्गन, p 18, n.

शशलोमन, p 246, 107.

शशाङ्क, p 18, n.

शशादन, p 130, 14.

शशी, p 18, n.

शशोर्ध्व, p 246, 107.

शशत्, p 376, 1.

शष्य, p 125, 33.

शसन, p 181, n.

शस, p 31, 4.

शस, p 351, 181. p 211, 50.

शसक, p 244, 98.

शसमार्ग, p 249, 7.

शस्त्राजीव, p 208, 35.

शस्त्री, p 351, n. p 214, 60.

शस्य, p 89, 13.

शस्यमञ्जरी, p 225, 21.

शस्यशूक, p 225, 21.

शस्यसम्बर, p 96, 25.

शाक, p 229, 34. p 118, 1.

शाकट, p 236, 64.

शाकुनिक, p 251, 14.

शास्त्रीक, p 208, 37.

शाक्य, p 8, n.

शाक्यमुनि, p 3, 9.

शाक्यसिंह, p 3, 10.

शाखा, p 88, 11.

शाखानगर, p 78, 2.

शाखाशिका, p 88, 11.

शाखिन्, p 87, 5.

शाङ्गिक, p 250, 8.

शाठक, p 397, 33.

शाठी, p 400, 38.

शाठा, p 53, 30.

शाथ, p 255, 32.

शाथिल्य, p 93, 12.

शात, p 31, 8. p 281, n. p
147, 44.

शातकुम्भ, p 243, 95.

शातकोम्भ, p 243, n.

शावला, p 120, n.

- शात्रवे, p 163, 11.
 शाद, p 62, 9. p 326, 93.
 शादहरित, p 75, 10.
 शादल, p 75, 10.
 शान, p 255, n.
 शान्त, p 283, 47.
 शान्ति, p 286, 3.
 शान्त्, p 196, n.
 शाप, p 41, n.
 शामन्, p 196, n.
 शामरो, p 250, 11.
 शाम्युक्त, p 67, n.
 शाम्युक्त, p 67, n.
 शायक, p 298, n.
 शार, p 348, 168.
 शारक, p 298, n.
 शारङ्ग, p 130, n. p 305, n.
 शारद, p 91, n. p 327, 97.
 शारदी, p 91, 3. p 111, 29.
 शारिपाल, p 258, 46.
 शारिवा, p 112, 30.
 शार्कर, p 75, 11.
 शार्ङ्गिन्, p 4, 14.
 शार्ङ्गल, p 127, 1. p 273, 9.
 शार्ङ्गर, p 354, 190.
 शार्ङ्गरो, p 25, n.
 शाल, p 65, 19. p 78, 3.
 शालयर्षी, p 113, n.
 शाला, p 79, 6. p 88, 11.
 शालाह्व, p 301, 12.
 शालि, p 226, n.
 शालीन, p 264, 28.
 शालूक, p 70, 38.
 शालूर, p 67, 24.
 शालीय, p 110, 23. p 221, 6. p 226, 24.
 शास्त्रजि, p 97, 27. n.
 शास्त्रज्ञो, p 97, n.
 शास्त्रजीवेक, p 97, 27.
 शावक, p 135, 38.
 शावर, p 94, 13.
 शाव्यत, p 276, 22.
 शाव्यल, p 263, n.
 शाव्युक्ति, p 296, 40.
 शासन, p 197, 25.
 शाशिता, p 3, n.
 शाशि, p 197, n.
 शास्त्र, p 3, n.
 शास्त्र, p 351, 181.
 शास्त्रविद्, p 260, 6.
 शिंपया, p 100, 43.
 शिक्क, p 254, 30.
 शिक्कित, p 280, 39.
 शिक्कित, p 259, 4.
 शिक्का, p 39, 4.
 शिक्क, p 134, 31. p 163, n.

- शिखण्ड, p 163, 47.
 शिखर, p 84, 4. p 88, 12.
 शिखरिणी, p 331, n.
 शिखरिन्, p 331, 109. p 84, 1.
 शिखा, p 11, 52. p 163, 48.
 p 304, 20.
 शिखाण्ड, p 163, n.
 शिखावत्, p 11, 50.
 शिखावल, p 133, 30.
 शिखियोव, p 244, 101.
 शिखिन्, p 133, 30. p 331, 109.
 शिखिवाहन, p 7, 35.
 शिष्य, p 93, 11. p 229, 34.
 शिष्यज, p 247, 110.
 शिष्याय, p 244, n.
 शिष्, p 254, n.
 शिष्ठा, p 44, n.
 शिष्टित, p 44, 2.
 शिष्टिनो, p 211, 53.
 शितम्, p 69, 33.
 शितशिव, p 230, n.
 शितशूक, p 223, n.
 शिति, p 324, n.
 शितिकण्ड, p 6, 27.
 शितिसारक, p 95, 19.
 शित्ती, p 324, 85.
 शिवविष्ट, p 310, n.
 शिविविष्टि, p 310, 37.
 शिमा, p 88, 12.
 शिमाण्ड, p 72, 43.
 शिमा, p 226, n.
 शिमि, p 226, n.
 शिरर, p 126, n.
 शिरस्, p 88, 12. p 162, 46.
 शिरस्त्र, p 207, 32.
 शिरस्य, p 163, 49.
 शिरा, p 154, n.
 शिरोव, p 101, 43.
 शिरोयोव, p 394, n.
 शिरोधि, p 160, 39.
 शिरोरत्न, p 165, 4.
 शिरोरुह, p 162, 46.
 शिल, p 220, n. p 84, 1.
 शिला, p 81, 13. p 84, 4.
 शिलान्तु, p 245, 104.
 शिली, p 67, 24.
 शिकोमुख, p 304, 19.
 शिलोच्चय, p 84, 1.
 शिष्य, p 256, 35.
 शिष्यशाल, p 79, n.
 शिष्यशाखा, p 79, n.
 शिष्यशाल, p 79, n.
 शिष्यिन्, p 249, 5.
 शिष्यको, p 115, n.
 शिव, p 6, 25. p 31, 3.
 शिवक, p 238, 73.

शिवमञ्जो, p 105, 62.

शिवा, p 6, 32. p 128, 5. p 98,

32. p 399, n. p 100, 40. p

361, 214 p 116, 15:

शिविका, p 204, 21.

शिविपिष्ट, p 310, n.

शिविर, p 199, 1.

शिवी, p 7, n.

शिशिर, p 19, 20. p 29, 18.

शिशु, p 135, 38. p 239, 75.

शिशुक, p 65, 18.

शिशुल, p 146, 40.

शिशुमार, p 66, 20.

शिश्र, p 157, 27.

शिशिदान, p 270, 46.

शिशि, p 197, 26.

शिव्य, p 177, 10.

शिक्ष, p 171, n.

शोकर, p 17, 13.

शोघ, p 13, 60.

शोत, p 19, 20. p 93, 10.

शोतक, p 252, 19.

शोतभीरु, p 102, 50.

शोतन, p 19, 21. p 121, 15.

शोतलवातक, p 121, n.

शोतशिव, p 115, 10. p 110, 23.

शोता, p 223, n.

शोथ, p 223, n.

शोफालिका, p 103, n.

शोध, p 257, 42. p 398, 34.

शोर्व, p 162, 46.

शोर्वक, p 207, 31.

शोर्वच्छ, p 239, 45.

शोर्वण्य, p 163, 49.

शोल, p 258, 203. p 51, 26.

शोलन, p 71, n.

शुक, p 117, 20.

शुकनास, p 99, 37.

शुक्ति, p 67, 23. p 116, 18. p

324, 85.

शुक, p 11, 51. p 153, 13. p

29, 16. p 21, 26.

शुकला, p 124, n.

शुकशिव्य, p 2, 7.

शुक, p 402, n. p 36, 22.

शुक्ता, p 402, n.

शुक्, p 51, 25.

शुचि, p 11, 52. p 29, 16. p

36, 22. p 307, 29.

शुलि, p 230, n.

शुल्लो, p 230, 38.

शुण्डा, p 257, 41.

शुतुनि, p 69, n.

शुबान्त, p 80, 12. p 319, 66.

शुनक, p 252, 22.

शुनाशीर, p 8, n.

शुनासीर, p 8, n.

शुनि, p 252, n.

शुनो, p 252, 23.

शुन्य, p 273, n.

शुभंयु, p 271, 50.

शुभ, p 31, 3.

शुभदन्तो, p 16, n.

शुभवासन, p 36, n.

शुभान्वित, p 271, 50.

शुभ, p 36, 22. p 355, 194.

शुभदन्तो, p 16, 6.

शुभांशु, p 18, 15.

शुक्ल, p 197, 27.

शुक्ल, p 244, 98. p 253, 27.

शुक्ला, p 253, n.

शुक्लो, p 253, n.

शुक्ल, p 253, n.

शुश्रूषा, p 184, 34.

शुचि, p 56, n.

शुचिर, p 56, 2.

शुचिरा, p 116, 17.

शुची, p 56, n.

शुष्कमांस, p 154, 14.

शुष्कल, p 263, n.

शुष, p 10, n.

शुषण, p 10, n.

शूक, p 226, 28.

शूककोट, p 130, 14.

शूकधान्य, p 226, 24.

शूकर, p 127, 2. p 253, 23.

शूकशिल्पि, p 106, 5.

शूद, p 248, 1.

शूदा, p 140, 13.

शूदो, p 140, 13.

शून्य, p 273, 6.

शूर, p 21, n. p 210, 45.

शूरज, p 123, 22.

शूर्य, p 227, 26.

शूर्मि, p 256, n.

शूर्मी, p 256, n.

शूल, p 357, 199.

शूलाक्षत, p 231, 45.

शूलिन्, p 6, 25.

शून्य, p 231, 45.

शृगाल, p 128, 5.

शृङ्गल, p 166, 10. p 201, 9.

शृङ्गलक, p 239, 76.

शृङ्गला, p 166, n. p 201, n.

शृङ्ग, p 84, 4. p 119, 8. p 306, 27.

शृङ्गवेर, p 229, 37.

शृङ्गाटक, p 77, 17.

शृङ्गार, p 49, 17.

शृङ्गि, p 67, n.

शृङ्गिणी, p 267, 66.

शृङ्गिन्, p 113, n.

शुद्धी, p 67, 25. p 109, 18. p
113, 4.

शुद्धीकनक, p 243, 96. n.

शुद्ध, p 282, 45.

शेखर, p 173, 38.

शेष, p 157, n.

शेषस्, p 157, n.

शेफ, p 157, n.

शेफस्, p 157, 27.

शेफालि, p 103, n.

शेफालिका, p 103, 51. p 386, 7.

शेफाली, p 103, n.

शेव, p 157, n.

शेमुघी, p 33, 10.

शेनु, p 94, 15.

शेवधि, p 14, 67.

शेवल, p 71, n.

शेवाल, p 71, n.

शेष, p 57, 4. p 397, 32.

शेत्त, p 177, 10.

शेखरिक, p 107, 7.

शेखरेय, p 107, n.

शेत्त, p 84, 1.

शेत्तालिन्, p 250, 12.

शेत्तुय, p 93, 12. p 250, 12.

शेत्तेय, p 115, 11.

शेवल, p 71, 38.

शेवलिनी, p 69, 80.

शेवाल, p 71, 38.

शेवव, p 146, 40.

शेक, p 51, 25.

शेचिष्केय, p 10, 49.

शेचिस्, p 23, 36.

शेख, p 69, 34. p 37, 24.

शेखक, p 99, 38.

शेखरत्न, p 243, 93.

शेखा, p 37, n.

शेखित, p 154, 15.

शेखी, p 37, n.

शेथ, p 150, 3.

शेथनी, p 121, 14.

शेथनी, p 82, 18.

शेथित, p 232, 46. p 273, 5.

शेथ, p 150, 3.

शेथन, p 272, 1.

शेथभा, p 19, 19.

शेथभाजन, p 93, 11.

शेथ, p 150, 2.

शेथ, p 136, 43.

शेथिकेय, p 58, 10.

शेथ, p 264, 23.

शेथिक, p 250, 10.

शेथी, p 108, 15.

शेथोदनि, p 3, 10.

शेथि, p 4, 16. p 21, 27.

शेथ्य, p 216, 70.

- शैलिक, p 250, 8.
 शैलिक, p 263, 19.
 शैलिक, p 289, 10.
 शैलिक, p 219, 87.
 शैलिक, p 163, 50.
 शैलिक, p 163, 50.
 शैलिक, p 37, 23. p 341, 145.
 शैलिक, p 37, 23.
 शैलिक, p 99, 35. p 112, 30. p 341, 145.
 शैलिक, p 125, 31.
 शैलिक, p 144, 32.
 शैलिक, p 37, 25.
 शैलिक, p 36, n.
 शैलिक, p 130, 15.
 शैलिकपाता, p 386, n.
 शैलिक, p 37, n.
 शैलिकपाता, p 386, 6.
 शैलिक, p 99, 37.
 शैलिक, p 329, 105.
 शैलिक, p 265, 27. p 142, 21.
 शैलिक, p 289, 12.
 शैलिक, p 288, n. p 162, n.
 शैलिक, p 162, 45.
 शैलिक, p 162, 45.
 शैलिक, p 20, 23.
 शैलिक, p 235, 50.
 शैलिक, p 182, 30.
 शैलिक, p 11, 54. p 162, n.
 शैलिक, p 289, 12.
 शैलिक, p 29, 16.
 शैलिक, p 29, 16.
 शैलिक, p 5, 22.
 शैलिक, p 6, 27.
 शैलिक, p 3, 9.
 शैलिक, p 14, 65.
 शैलिक, p 4, 16.
 शैलिक, p 101, 46.
 शैलिक, p 95, 21.
 शैलिक, p 94, 16.
 शैलिक, p 93, 12.
 शैलिक, p 108, 13.
 शैलिक, p 95, 20. p 262, 14.
 शैलिक, p 262, 14.
 शैलिक, p 4, n.
 शैलिकलाञ्छन, p 4, 17.
 शैलिक, p 172, 30.
 शैलिक, p 172, n.
 शैलिक, p 172, 30.
 शैलिक, p 102, 50.
 शैलिक, p 322, 79.
 शैलिक, p 39, 3. p 162, 45. p 321, 76.
 शैलिक, p 216, n.
 शैलिक, p 216, 70.
 शैलिक, p 239, 5.

अणो, p 249, n.

अयस् p 34, 15. p 31, 2. p 273, 8.

अयसो, p 100, 40. p 106, 3. p 108, 16.

अष्ठ, p 273, 8.

अष्टो, p 249, n.

अष्टा, p 149, 48.

अष्टाणि, p 157, n. p 385, n.

अष्टाफलक, p 157, 25.

अष्टादी, p 157, 25. n.

अष्टाणोफल, p 157, n.

अत्र, p 162, 45.

अत्रिय, p 176, 6.

अत्र, p 162, n.

अष्ट, p 378, 8.

अष्टा, p 274, 11.

अष्टो, p 262, n.

अष्ट, p 289, 11.

अष्टाण, p 153, 11.

अष्टान्, p 153, 13.

अष्टाल, p 153, 11.

अष्टातक, p 94, 15.

अष्टाक, p 298, 2.

अष्टयस्, p 31, 3.

अष्टदा, p 109, 17.

अन्, p 252, n.

अनिष्ट, p 400, 40.

अपच, p 252, 20.

अध, p 56, 2.

अधु, p 150, 3.

अदत्ति, p 220, 2.

अधुर, p 144, 31.

अधुरो, p 146, 37.

अधुर्य, p 342, 148.

अधू, p 144, 31.

अधूअधुरो, p 146, 37.

अस्, p 382, 22.

असन, p 12, 57. p 93, 33.

अविध, p 128, 7.

अत्र, p 151, 5.

अत्, p 36, 22. p 151, n. p 243, 97.

अतगरुत्, p 132, 23.

अतमरिच, p 247, 110.

अतरत्, p 37, 25.

अतसुरसा, p 103, 51.

अता, p 36, n.

अत्र, p 151, n.

अटो, p 122, n.

अटकर्मन्, p 176, 4.

अटप, p 133, 29.

अडभिष, p 3, 9.

अडयथ, p 97, 29.

अडयथा, p 109, 21.

अडयथिना, p 122, 19.

घट्ज, p 45, 1.

घडाजल, p 7, 34.

घण्ट, p 146, n. p 230, 62. p
72, 42.

घटिक्क, p 221, 7.

घाख्मातुर, p 7, 36.

संक्रन्दब, p 8, 39.

संक्रम, p 293, n.

संक्राम, p 293, 25.

संचु, p 376, n.

संचेपण, p 292, 21.

संख्य, p 216, 72.

संख्या, p 33, 11. p 241, 83.

संख्यात, p 275, 14.

संख्यान, p 33, n.

संख्यावत्, p 176, 5.

संख्येय, p 241, 84.

संयद्, p 40, 7.

संयाम, p 216, 74.

संयाद्, p 213, 58. p 290, 14.

संइ, p 148, n

संइपण, p 218, 82.

संछा, p 309, 35. p 40, n.

संचु, p 148, 47.

संज्वर, p 11, 53.

संडोन, p 135, 37.

संदाव, p 217, 79.

संदाव, p 217, 79.

संकुल, p 87, 7.

संमार्जनी, p 82, 18.

संखर, p 232, 46.

संयत्, p 216, 74.

संयत, p 268, 42.

संयम, p 291, 18.

संयमन, p 79, n.

संयाम, p 291, 18.

संयुग, p 216, 73.

संयोगित, p 281, n.

संयोजित, p 281, 41.

संराव, p 44, 2.

संलाप, p 42, 17.

संयान, p 169, 18.

संशप्तक, p 215, 66.

संशय, p 33, 12.

संशयापह्नमानस, p 299, 5.

संयत्, p 285, 58.

संश्लेष, p 294, 30.

संसत्, p 178, n.

संसत्ता, p 275, 17.

संसद, p 178, 14.

संसरख, p 77, 18. p 316, 57.

संसिद्धि, p 55, 37.

संखार, p 173, 36.

संखारहोन, p 189, 53.

संखल, p 328, 83.

संक्षव, p 292, 23.
 संक्षव, p 295, 34.
 संक्षाय, p 343, 153.
 संक्ष्वा, p 197, 26.
 संक्ष्यान, p 336, 127.
 संक्ष्यत, p 218, 85.
 संक्ष्वा, p 122, 19.
 संक्षोट, p 216, n.
 संक्षोट, p 216, 73.
 संक्षत, p 277, 25. p 160, 36.
 संक्षतजानु, p 148, n.
 संक्षतजानुक, p 148, 47.
 संक्षतल, p 160, 36.
 संक्षति, p 135, 40.
 संक्षनन, p 156, 21.
 संक्षार, p 59, 2.
 संक्षति, p 40, 9.
 संक्षल, p 275, 15.
 संक्षत्, p 155, n. p 372, 4.
 संक्षवज, p 131, 20.
 संक्षुल, p 65, n.
 संक्षुफला, p 98, 32.
 संक्षुफली, p 98, n.
 संक्षुधि, p 156, 24.
 संक्षि, p 194, 12.
 संक्षी, p 140, 12. p 194, n.
 संक्ष्य, p 194, 12.
 संक्षभ्य, p 145, 34.

संक्षोत्र, p 145, 38.
 संक्षि, p 234, 55.
 संक्षट, p 279, 34.
 संक्षर, p 82, 18.
 संक्षर्षण, p 4, 19.
 संक्षलित, p 281, 42.
 संक्षल्प, p 33, 11.
 संक्षसुक, p 269, 43.
 संक्षश, p 256, 38.
 संक्षोर्ष, p 248, 1. p 316, 59. p 279, 35.
 संक्षुल, p 279, 35. p 43, 20.
 संक्षोच, p 170, 26.
 संक्ष, p 294, 29.
 संक्षत, p 43, 19.
 संक्षम, p 294, n. p 398, 34.
 संक्षर, p 348, 168.
 संक्षोर्ष, p 285, 58.
 संक्षूढ, p 281, 42.
 संक्ष, p 136, 41.
 संक्षत, p 59, n. p 135, 39.
 संक्षि, p 8, n.
 संक्षिव, p 360, 208.
 संक्षी, p 8, n.
 संक्षमाल, p 75, 10.
 संक्षुस्, p 377, n.
 संक्ष, p 207, 33.
 संक्षन, p 199, 1. p 175, 2.

- संज्ञना, p 202, 10.
 सञ्चार, p 293, n.
 सञ्चारिका, p 141, 17.
 सञ्चवन, p 79, 6. ●
 सटा, p 163, 48.
 सटो, p 122, n.
 सखसूत्र, p 64, 16.
 सख, p 146, n.
 सत्, p 176, n. p 324, n.
 सतत, p 13, 61.
 सतपुष्पा, p 122, n.
 सति, p 319, n.
 सतो, p 138, 6. p 324, n.
 सतीनक, p 224, n.
 सतीर्थ, p 177, n.
 सतीर्थ, p 177, 11. n.
 सतील, p 224, n.
 सतीलक, p 224, 16.
 सत्कुमार, p 10, n.
 सत्तम, p 273, 8.
 सत्ती, p 194, n.
 सत्त्व, p 361, n.
 सत्पथ, p 76, 16.
 सत्य, p 43, 22. p 344, 156.
 सत्यहार, p 240, 83.
 सत्यवचस्, p 186, 42.
 सत्याकृति, p 240, 83.
 सत्यावृत्त, p 120, 3.
 सत्यापन, p 240, 83.
 सत्यापना, p 240, n.
 सत्रा, p 377, 4.
 सत्रिन्, p 194, 15.
 सत्त्व, p 32, n.
 सत्त्व, p 361, 215.
 सत्वर, p 13, 60.
 सद, p 178, 15. n.
 सदन, p 79, 5.
 सद्य, p 178, 15.
 सदा, p 382, 22.
 सदागति, p 12, 57.
 सदातन, p 276, 22.
 सदानोरा, p 69, 33.
 सदाय, p 198, 28.
 सदत्त्व, p 256, 37.
 सदृश, p 256, 37.
 सदृश, p 256, 37.
 सदेश, p 275, 16.
 सद्गन्, p 78, 4.
 सद्यस्, p 378, 9.
 सधर्मिणी, p 138, n.
 सधीक्, p 266, n.
 सधाय, p 266, 34.
 सधायी, p 266, n.
 सनत्, p 381, n.
 सनत्कुमार, p 10, 45.
 सनसूत्र p 64, n.

- सना, p 381, 17.
 सजात्, p 381, n.
 सनातन, p 276, 22.
 सनाभि, p 145, 33.
 सनि, p 183, 32.
 सनिरिव, p 43, 21.
 सजी, p 183, n.
 सजीड, p 275, 16.
 सन्तत, p 13, 61.
 सन्तति, p 175, 1.
 सन्तप्त, p 284, 52.
 सन्तमस, p 56, 4.
 सन्तान, p 175, 1. p 9, 46.
 सन्ताप, p 11, 53.
 सन्तापित, p 284, 52.
 सन्दान, p 238, 74.
 सन्दानित, p 282, 44.
 सन्दाव, p 217, 79.
 सन्दित, p 280, 35. p 282, 44.
 सन्देशवाच, p 42, 18.
 सन्देशहर, p 195, 16.
 सन्देश, p 34, 12.
 सन्देश, p 135, 39.
 सन्धा, p 329, 105.
 सन्धान, p 257, 42.
 सन्धा, p 24, 3. n.
 सन्धि, p 195, 18. p 289, 11.
 सन्धिनो, p 237, 69.
 सन्नकडु, p 94, 15.
 सन्नद, p 207, 33. p 269, 44.
 सन्नय, p 343, 153.
 सन्निकर्षण, p 292, 23.
 सन्निकृष्ट, p 275, 16.
 सन्निय, p 292, n.
 सन्नियि, p 292, 23.
 सन्नियेश, p 82, 19.
 सपत्न, p 193, 10.
 सप्रदि, p 378, 9.
 सपर्य्या, p 184, 34.
 सपिण्ड, p 145, 33.
 सपोति, p 234, 55.
 सप्तकी, p 166, 10.
 सप्ततन्तु, p 178, 13.
 सप्तपण, p 91, 3.
 सप्तपि, p 21, 23.
 सप्तजा, p 103, 53. p 119, 8.
 सप्तार्चिम्, p 11, 51.
 सप्तार्चिप्, p 11, 51.
 सप्ताश्व, p 22, 30.
 सप्ति, p 202, 12.
 सफरी, p 65, n.
 समर्हका, p 140, 12.
 सभा, p 79, 6. p 178, 14. p 340, 140.
 सभाजन, p 287, 7.
 सभासत्, p 178, n.

सभासद्, p 178, 16.
 सभास्तार, p 178, 16.
 सभिक, p 258, 44. n.
 सभ्य, p 175, 2. p 178, 16.
 सम, p 256, 37. p 275, 14.
 समय, p 275, 15.
 समङ्गा, p 107, 9. p 119, 7.
 समज, p 136, 42.
 समज्ञा, p 41, n.
 समज्या, p 41, n. p 178, 14.
 समञ्जस, p 197, 24.
 समञ्जिक, p 277, 25.
 समनस, p 337, 130.
 समन्त, p 379, 13.
 समन्तदुग्धा, p 110, 24.
 समन्तभञ्ज, p 4, 8.
 समन्तात्, p 379, n.
 समन्वितजय, p 45, 3.
 समयद्, p 212, n.
 समम्, p 377, 4.
 समय, p 24, 1. p 343, 151.
 समया, p 378, 7. p 375, 14.
 समर, p 216, 73.
 समर्थ, p 325, 89.
 समर्थन, p 197, 25.
 समर्द्धक, p 260, 7.
 समर्थ्याद्, p 2751, 6.
 समवर्तिन्, p 11, 53.

समवाय, p 135, 40.
 समद्विज्ञा, p 123, 22.
 समसन, p 292, 21.
 समस्त, p 275, 14.
 समस्या, p 40, 7.
 समस्यार्था, p 40, n.
 समांसमोना, p 238, 73.
 समाकषिन्, p 36, 20.
 समाख्या, p 41, n.
 समाघात, p 216, 74.
 समाज, p 136, 42.
 समाधि, p 34, 14. p 328, 190.
 समान, p 12, 59. p 256, 37.
 समानोदय, p 145, 34.
 समालम्ब, p 294, 27.
 समावाय, p 135, n.
 समावृत्त, p 177, 10.
 समासाद्य, p 281, 42.
 समासार्था, p 40, 7.
 समाहार, p 291, 16.
 समाहित, p 285, 58.
 समाहृति, p 40, 7.
 समाकृत्य, p 258, 46.
 समिति, p 178, 14. p 320, 73.
 p 216, 74.
 समिध, p 89, 13.
 समीक, p 216, 72.
 समीप, p 275, 16.

- समीर, p 12, 58.
 समीरण, p 12, 58. p 105, 59.
 समुच्चय, p 291, 16.
 समुच्छ्रय, p 343, 154.
 समुज्झित, p 284, 56.
 समुत्पिञ्ज, p 215, 67.
 समुदत्त, p 281, 39.
 समुदय, p 135, 40.
 समुदाय, p 135, 40. p 216, 74.
 समुद्र, p 174, n. p 390, 17.
 समुद्रक, p 174, 40.
 समुद्रत, p 264, 23.
 समुद्ररण, p 316, 58.
 समुद्र, p 60, 1.
 समुद्रफेन, p 246, n.
 समुद्रन्ता, p 107, 10. p 115, 4.
 p 117, 21.
 समुन्दन, p 294, 29.
 समुन्न, p 284, 55.
 समुन्नज्ज, p 330, 106.
 समुपयोष, p 378, n.
 समुद्य, p 180, 20.
 समूह, p 129, 9.
 समूह, p 135, 39.
 समृद्ध, p 261, 11.
 समृद्धि, p 289, 10.
 सम्यत्ति, p 211, 50.
 सम्यद, p 211, 49.
 सम्यराय, p 343, 152.
 सम्यरायक, p 216, n.
 सम्याक, p 91, 4.
 सम्युटक, p 174, 40.
 सम्यत्ति, p 333, 23.
 सम्यदाय, p 237, 7.
 सम्यधारणा, p 197, 25.
 सम्यहार, p 216, 73.
 सम, p 9, n.
 सन्वत्, p 393, n.
 सन्वाहृत, p 222, 9.
 सन्वाध, p 279, 34.
 सम्मलो, p 141, n.
 सम्मेद, p 70, 35.
 सम्भूम, p 54, 34. p 293, 26.
 सम्मद, p 31, 2.
 सम्मूर्च्छन, p 287, 6.
 सम्यङ्, p 266, n.
 सम्यच्, p 43, 22.
 सम्राज्, p 191, 3.
 सम्य, p 9, n.
 सम्यत, p 380, 16.
 सम्यत्तर, p 30, 20.
 सम्यदन, p 287, 4.
 सम्यदना, p 287, n.
 सम्यनन, p 287, n.
 सम्यर, p 129, n.
 सम्यरारि, p 5, n.

सम्वरो, p 107, n.
 सम्वर्त्त, p 30, 22.
 सम्वर्त्ति, p 72, n.
 सम्वर्त्तिका, p 72, 43.
 सम्वर्त्ती, p 72, n.
 सम्वल, p 398, n.
 सम्वसथ, p 83, 19.
 सम्वहन, p 292, 22.
 सम्वित्, p 33, 10.
 सम्विद्, p 34, 14. p 33, 10. p
 327, 95.
 सम्विदित, p 235, 58.
 सम्वीक्षण, p 294, 30.
 सम्वीत, p 281, 40.
 सम्वेग, p 54, 34.
 सम्वेद, p 287, 6.
 सम्वेष्ट, p 54, 36.
 सम्वेष, p 275, n.
 सर, p 212, n.
 सरक, p 257, 43.
 सरघा, p 133, 26.
 सरट्, p 129, n.
 सरट, p 129, 12.
 सरणा, p 111, n. p 122, 18.
 सरणि, p 76, 15.
 सरणी, p 122, n.
 सरलि, p 160, 37.
 सरमा, p 252, 23.

सरल, p 100, 40. p 260, 8.
 सरलद्रव, p 172, 30.
 सरला, p 111, 26.
 सरय, p 212, n.
 सरस्, p 68, 28.
 सरसा, p 111, n.
 सरसी, p 68, 28.
 सरसीरुद्ध, p 71, 40. n.
 सरखट्, p 60, 1 p 317, 60.
 सरखती, p 38, 1. p 69, 34.
 सराव, p 228. 32. n.
 सरित्, p 68, 29.
 सरित्वति, p 60, 1.
 सरिल, p 60, n.
 सरिषय, p 224, n.
 सरीरुप, p 57, 7. n.
 सह, p 213, n.
 सर्गा, p 305, 23.
 सर्ज, p 96, 25.
 सर्जक, p 96, 24.
 सर्जर, p 171, 29.
 सर्जिका, p 247, n.
 सर्जिकाक्षार, p 247, 109.
 सर्प, p 57, 6.
 सर्पराज, p 57, 4.
 सर्पिणी, p 57, n.
 सर्पिस्, p 233, 52.
 सर्पी, p 57, n.

सर्वसहा, p 73, 3.
 सर्व, p 6, 26. p 275, 14.
 सर्वश, p 6, 28.
 सर्वतस, p 379, 13.
 सर्वतोभद्र, p 80, 10. p 100,
 42.
 सर्वतोभद्रा, p 94, 18.
 सर्वतोमुख, p 60, 4.
 सर्वश, p 382, 22.
 सर्वधुरावह, p 237, 66.
 सर्वधुरोण, p 237, 66.
 सर्वमङ्गजा, p 7, 32.
 सर्वरस, p 171, 29.
 सर्वज्ञा, p 214, 61.
 सर्वजिह्वन्, p 187, 44.
 सर्ववेदस्, p 177, 9.
 सर्वसन्नहन, p 214, 62.
 सर्वशायी, p 7, 32.
 सर्वानुभूति, p 111, 26.
 सर्वज्ञभोजिन्, p 263, 22.
 सर्वज्ञोन्, p 263, 22.
 सर्वभिसार, p 214, 62.
 सर्वार्थ, p 3, n.
 सर्वार्थसिद्ध, p 3, 10.
 सर्वोद्य, p 214, 62.
 सर्वप, p 224, 17.
 सुविद्ध, p 60, 3.

सहकौ, p 115, n.
 सह, p 178, 13.
 सवन, p 188, 46.
 सवयस्, p 193, 12.
 सवहा, p 111, n.
 सविट्, p 22, 32.
 सविध, p 275, 10.
 सवेष्ट, p 275, 16.
 सय, p 279, 54.
 सयेष्ट, p 206, n.
 सयेष्ट, p 206, 28.
 सयेठ, p 206, n.
 सत्रक्षधारिन्, p 177, 11.
 ससन, p 181, n.
 सश, p 89, n.
 सशसम्बर, p 96, n.
 सह, p 377, 4. p 216,
 368, n. p 28, n.
 सहकार, p 94, 14.
 सहचरी, p 104, 56.
 सहज, p 145, 34.
 सहधर्मिणो, p 138, 5.
 सहन, p 266, 31.
 सहभोजन, p 234, 55.
 सहस्, p 28, 14. p 216, 70. p
 368, 234.
 सहसा, p 378, 7.

सहय, p 28, 15.
 सहस्रदंष्ट्र, p 64, 18.
 सहस्रपत्र, p 71, 40.
 सहस्रवर्षी, p 123, 24.
 सहस्रवेदि, p 230, 40.
 सहस्रवेदिन्, p 119, 6.
 सहस्रांशु, p 22, 32.
 सहस्राक्ष, p 8, 40.
 सहस्रिन्, p 207, 30.
 सहा, p 103, 54. p 112, 1. p
 73, n.

सहाय, p 104, n.
 सहाय, p 208, 39.
 सहायता, p 207, 40.
 सहिष्णु, p 266, 31.
 सहृदय, p 259 n.
 सहेदर, p 145, n.
 सांयात्रिक, p 63, 12.
 सांयुगोन्, p 210, 45.
 सांख्यिक, p 259, 5.
 साक, p 377, 4.
 साक्षात्, p 372, 5.
 सागर, p 60, 1.
 साधि, p 377, 6.
 सातवा, p 120, 9.
 साति, p 387, 9. p 296, 38. p
 319, 70.
 सातिहार, p 153, 10.

सातोबक, p 224, n.
 सातिक, p 49, 16.
 सादन, p 79, n.
 सादिन्, p 206, 28. p 331, 100.
 साधन, p 335, 122.
 साधारण, p 279, 31. p 256, 37.
 साधारणा, p 256, n. p 279, n.
 साधारणी, p 256, n. p 279, n.
 साधित, p 268, 40.
 साधित, p 285, 62.
 साधोयस्, p 369, 237.
 साधोयसी, p 369, n.
 साधु, p 329, 104 p 175, 2. p
 272, 1. p 138, n.
 साधुवादिन्, p 202, 12.
 साध्य, p 2, 5.
 साध्वस, p 50, 21.
 साध्वी, p 138, 6.
 सानु, p 85, 5.
 सान्ध, p 43, 19. p 196, 21.
 सान्द्रिक्, p 198, 29.
 सान्द्र, p 275, 15.
 सान्नाय, p 181, 26.
 सायन्, p 193, n.
 साप्तायिक, p 194, 12.
 सामधेयी, p 180, 21.
 सामन्, p 39, 4. p 196, 21.
 सामनी, p 238, n.

सामाजिक, p 178, 16.
 सामान्य, p 33, 9.
 सामि, p 374, 11.
 सामुद्र, p 230, 41.
 साम्यरायिक, p 216, 72.
 साम्प्रत, p 379, 11. p 383, 23.
 साम्बलर, p 194, 14.
 साम्बरी, p 250, n.
 साय, p 24, 3.
 सायक, p 298, 2.
 सायम्, p 381, 19.
 सार, p 83, 12. p 349, 173.
 सारङ्ग, p 130, 17. p 305, 24.
 सारथि, p 206, 27.
 सारमेय, p 252, 22.
 सारव, p 70, 36.
 सारत, p 132, 22. p 71, 40.
 सारसन, p 166, 10.
 सारसना, p 207, 31.
 सारिका, p 386, 8.
 सारोद्भूत, p 58, n.
 सार्ध, p 136, 41.
 सार्धवाह, p 239, 78.
 सार्ध, p 284, 55.
 सार्ध, p 377, 4.
 सार्धभौम, p 16, 5. p 191, 2.
 साज, p 65, n. p 96, 25. p
 78, n,

साजपर्यन्त, p 113, 3.
 साजा, p 79, n.
 साजूर, p 67, n.
 साजूक, p 70, n.
 सालेय, p 110, n.
 सावर, p 94, n.
 साध, p 236, 63.
 साधस, p 196, 21.
 साधब, p 297, 43.
 सिंह, p 127, 1.
 सिंहतल, p 160, n.
 सिंहनाद, p 217, 75.
 सिंहपुष्पी, p 108, 11.
 सिंहसंहनन, p 261, 12.
 सिहाय, p 244, n.
 सिंहान, p 244, 99.
 सिंहाय, p 110, 22.
 सिंही, p 112, 2.
 सिक्तामय, p 62, 9.
 सिक्तावत्, p 75, 11.
 सिङ्गाय, p 244, n.
 सित, p 37, 22. p 282, 44. p
 323, 63. p 282, 48.
 सितम्भ, p 122, 17.
 सितप्रिय, p 230, n.
 सितशूक, p 223, 15.
 सितसिद्ध, p 230, n.
 सिता, p 37, n. p 231, 43.

- सिताथ, p 172, 32.
 सितामोज, p 71, 41.
 सिति, p 324, n.
 सिद्ध, p 2, 6. p 283, 50.
 सिद्धान्त, p 34, 13.
 सिद्धार्थ, p 224, 18. p 3, n.
 सिद्धि, p 112, 31.
 सिद्धि, p 150, n.
 सिद्धन्, p 150, 4.
 सिद्धान्त, p 153, 12. p 387, 10.
 सिद्ध, p 20, 23.
 सिद्धका, p 386, 8.
 सिनोगलो, p 26, 9.
 सिन्दु, p 102, 48.
 सिन्दुवार, p 102, 49.
 सिन्दूर, p 246, 105. p 396, 31.
 सिन्धु, p 60, 1. p 229, 103.
 सिन्धुक, p 102, n.
 सिन्धुज, p 230, 42.
 सिन्धुवार, p 102, n.
 सिन्धुसक्रम, p 70, 35.
 सिरा, p 154, 16.
 सिंहाली, p 115, n.
 सङ्ग, p 171, 30.
 सोकर, p 17, n.
 सोता, p 223, 14.
 सोतीनक, p 224, n.
 सोण, p 222, 8.
 सोमन्, p 83, 20.
 सोमन्त, p 391, 19.
 सोमन्तिनो, p 137, 2.
 सोमा, p 83, 20.
 सोर, p 223, 14.
 सोरपाणि, p 4, 19.
 सोवन, p 287, 5.
 सोसक, p 246, 106.
 सोङ्गळ, p 110, 24.
 सु, p 377, n.
 सुकन्दक, p 121, 13.
 सुकरा, p 238, 71.
 सुकल, p 260, 8.
 सुकुमार, p 278, 27.
 सुकत, p 31, 2.
 सुकतिन्, p 259, 3.
 सुकण, p 44, n.
 सुख, p 31, 3.
 सुखवर्चक, p 247, 109.
 सुखसन्दुषा, p 238, n.
 सुखसन्दोषा, p 238, 72.
 सुगत, p 2, 8.
 सुगहनाहति, p 179, 18.
 सुगन्धा, p 112, 2.
 सुगन्धि, p 36, 20. p 114, 9.
 सुगन्धिक, p 245, n.
 सुगन्धी, p 36, n.
 सुगरिका, p 138, 6.

सुचेतक p 168, 17.
 सुत, p 143, 27.
 सुतश्रेणी p 107, 6.
 सुता, p 143, n.
 सुतात्मजा, p 144, 29.
 सुत्रामन्, p 8, n.
 सुत्वन्, p 177, 10.
 सुदर्शन, p 5, 23.
 सुदाय, p 198, n.
 सुदिन, p 198, n.
 सुदर, p 276, 18.
 सुधर्मन्, p 9, 44.
 सुधांशु, p 18, 15.
 सुधा, p 9, 44. p 329, 104.
 सुधी, p 176, 4.
 सुनासीर, p 8, 37.
 सुनिघण्टक, p 121, 14.
 सुन्दर, p 272, 1.
 सुन्दरा, p 272, n.
 सुन्दरी, p 137, 4 p 272, n.
 सुप्रथिन, p 76, 16.
 सुप्रर्ण, p 6, 25.
 सुप्रवन्, p 1, 2.
 सुप्रार्थक, p 96, 23.
 सुप्ति, p 54, n.
 सुप्रतीक, p 16, 5.
 सुप्रयोगविशिख, p 208, 36.
 सुप्रलाय, p 42, 17.

सुभगासुत, p 142, 24.
 सुभिक्षा, p 115, 12.
 सुम, p 90, n.
 समन, p 90, n.
 सुमनस्, p 1, 2. p 103, n. p 90, 17.
 सुमना, p 103, 53. n.
 सुमनोरजस्, p 90, 17.
 सुमेरु, p 9, 45.
 सुर, p 1, 2.
 सुरज्येष्ठ, p 3, 11.
 सुरत, p 262, n.
 सुरदोषिका, p 9, 44.
 सुरदिष्, p 2, 7.
 सुरनिष्ठा, p 69, 31.
 सुरपति, p 8, 38.
 सुरभि, p 36, 20 p 339, 13.
 सुरभी, p 115, 11. p 36, n.
 सुरभीरसा, p 115, n.
 सुरर्षि, p 9, 43.
 सुरलोक, p 1, 1.
 सुरवर्त्मन, p 15, 1.
 सुरसा, p 112, 2.
 सुरा, p 256, 39.
 सुराचार्य, p 20, 25.
 सुरामण्ड, p 257, 43.
 सुरालय, p 9, 45.
 सुराष्ट्रज, p 117, 19.
 सुरी, p 225, 19.

सुवचन, p 42, 17.

सुवर्ण, p 241, 87. p 243, 94.

सुवर्णक, p 91, 4.

सुवर्णि, p 108, 14.

सुवहा, p 111, n. p 102, 51. p

113, 3. p 119, 5. p 114, 7.

सुवासिनी, p 139, 9.

सुविद, p 193, n.

सुव्रत, p 238, 72.

सुशवी, p 122, n. p 229, n.

सुशीम, p 19, n.

सुधमा, p 19, 19.

सुधवि, p 122, n.

सुधवी, p 122, 20 p 229, 37.

सुधि, p 56, n.

सुधिर, p 46, n. p 56, n.

सुधीम, p 19, 20.

सुधेण, p 101, 48.

सुधेणिका, p 111, 27.

सुहु, p 376, 2. p 381, 19.

सुष्ण, p 253, n.

सुसंस्कृत, p 232, 45.

सुसम, p 272, 1.

सुसवी, p 229, n.

सुसोम, p 19, n.

सुहृद्, p 194, 12.

सूकर, p 127, n.

सूक्त, p 274, 11. p 341, 146.

सूचक, p 270, 47.

सूचि, p 386, 8.

सूत, p 206, 27. p 244, 100.

p 318, 64.

सूतकाष्ठ, p 80, n.

सूतिकाष्ठ, p 80, 8.

सूतिमास, p 146, 39.

सूत्यान, p 152, 19.

सूत्या, p 188, 46.

सूत्र, p 254, 28.

सूत्रवेदन, p 393, 24.

सूत्रामन्, p 8, 33.

सूद, p 227, 28 p 326, 93.

सून, p 90, n.

सूना, p 333, 115.

सूनु, p 143, 27.

सूनुत, p 43, 19.

सूनुद, p 264, 23.

सूनुद, p 264, n.

सूपकार, p 227, 27.

सूर, p 21, 29.

सूरत, p 262, 15.

सूरसूत, p 22, 33.

सूरि, p 176, 5.

सूरी, p 176, n.

सूर्य, p 227, n.

सूय, p 21, 29.

सूर्यसाय, p 390, n.

सूर्यतनवा, p 69, 32.
 सूर्यनुसङ्गम, p 26, 8.
 सङ्का, p 161, n.
 सङ्काणी, p 161, 42.
 सङ्कि, p 161, n.
 सङ्का, p 161, n.
 सङ्ग, p 213, 59.
 सङ्गात, p 128, n.
 सङ्गिकाक्षार, p 247, n.
 सङ्गि, p 202, 9.
 सङ्गिका, p 155, 18.
 सङ्गिका, p 155, n.
 सङ्गि, p 76, 15.
 सङ्गाट, p 400, n.
 सङ्गाटो, p 400, 38.
 सङ्गर, p 129, 11.
 सङ्ग, p 311, n.
 सङ्गि, p 311, 41.
 सङ्गपात्र, p 63, 13.
 सङ्गन, p 63, 13.
 सङ्गु, p 76, 14.
 सङ्गा, p 210, 46.
 सङ्गाङ्ग, p 199, 1.
 सङ्गानो, p 7, 35. p 207, 30.
 सङ्गामुख, p 211, 49.
 सङ्गारक्ष, p 207, 29.
 सङ्गाल, p 74, n.
 सङ्गुपी, p 33, n.

सङ्गाल, p 74, n.
 सङ्गु p 94, n.
 सङ्गधि, p 14, n.
 सङ्गक, p 193, 9.
 सङ्गक, p 287, 5.
 सङ्गा, p 220, 2.
 सङ्ग, p 125, 30.
 सङ्गिकेय, p 21, 28.
 सङ्गत, p 62, 9.
 सङ्गाङ्गिनो p 69, 33.
 सङ्गिक, p 207, 29.
 सङ्गव, p 230, 42. p 202, 12.
 सङ्ग, p 207, 29. p 210, 46.
 सङ्गिक, p 236, 64.
 सङ्गिन्नी, p 141, 18.
 सङ्गिभ, p 128, 4.
 सङ्गीयक p 104, 55.
 सङ्गीयक p 104, n.
 सङ्गा, p 282, 46.
 सङ्गदर, p 145, n.
 सङ्गदर्थ, p 145, 36.
 सङ्गनाद, p 264, n.
 सङ्गपञ्चव, p 27, 10.
 सङ्गपान, p 82, 18.
 सङ्गाङ्गन, p 93, n.
 सङ्गम, p 18, 16.
 सङ्गमप, p 177, 8.
 सङ्गमपा, p 177, n.

सैम्योतिन्, p 177, 8.
 सैमराजो, p 103, 14.
 सैमलता, p 118, n.
 सैमवक्त्र, p 98, 31. p 300, 9.
 सैमवक्षरि, p 118, n.
 सैमवक्षरो, p 118, 3.
 सैमवक्षिका, p 108, 14. p 118, n.
 सैमवक्षो, p 106, 1.
 सैमाद्भवा, p 69, 32.
 सैम्य, p 31, n.
 सैम्यिक, p 70, 36. p 125, 32.
 p 245, 103.
 सैम्यिक, p 249, 6.
 सैमामनो, p 17, n.
 सैमामिनो, p 17, 11.
 सैम्यामी, p 17, n.
 सैम्य, p 80, 10.
 सैम्याग्नेय, p 143, 24.
 सैम्याज्जन, p 93, n.
 सैम्य, p 21, 27. p 346, 163.
 सैर, p 21, n.
 सैरभेय, p 235, 60.
 सैरभेयो, p 237, 66.
 सैराष्ट्रिक, p 58, 10.
 सैरि, p 21, n.
 सैस्त्रिक, p 250, n.
 सैवर्चल, p 231, 43. p 247, 110.
 सैविद, p 193, 8.

सैविदक, p 193, 8.
 सैवीर, p 230, 39. p 95, 17.
 p 244, 101.
 सैसमिक्य, p 395, n.
 सैहिय, p 235, 56.
 खन्द, p 7, 35.
 खन्ध, p 88, 10. p 329, 103.
 खन्धदेश, p 201, 7.
 खन्धशाखा, p 88, 11.
 खन्धस्, p 158, n.
 खन्न, p 284, 53.
 खन्नन, p 54, 36.
 खन्नित, p 217, 77.
 खन्न, p 158, 28.
 खन्नन्धया, p 147, n.
 खन्नन्धयो, p 147, 41.
 खन्नया, p 147, 41.
 खन्नयित्, p 16, 8.
 खन्नित, p 17, 10.
 खन्न, p 239, n.
 खन्न, p 88, 9. p 225, 21.
 खन्नकरि, p 225, 21.
 खन्नघन, p 295, 35.
 खन्नघ्न, p 295, 35.
 खन्नहनन, p 295, n.
 खन्नैरम, p 200, 3.
 खन्न, p 339, 137.
 खन्न, p 41, 12.

- सु, p 85, 5.
 सुतु, p 281, 42.
 सुवा, p 139, 9.
 सुत्, p 110, 24.
 सुहो, p 110, 24.
 सुह, p 52, 27.
 सुर्ग, p 35, 16. p 290, 14.
 सुर्गन, p 182, 29. p 12, 57.
 सुग, p 194, 13. p 290, n. p 362, 216.
 सुष्ट, p 278, 31.
 सुग, 290, n.
 सुतो, p 108, 12.
 सुचि, p 288, 9.
 सुहा, p 52, 27.
 सुह, p 290, 41.
 सुष्टा, p 58, n.
 सुरण, p 289, 10.
 सुति, p 288, 9.
 सुरण, p 289, n.
 सुचि, p 157, 26.
 सुिर, p 274, 13.
 सुट, p 87, 7. p 278, 31.
 सुटन, p 287, 5.
 सुर, p 289, n.
 सुर्जथु, p 17, n.
 सुरण, p 289, 10.
 सुहया, p 289, n.
 सुजन, p 289, n.
 सुलिङ्ग, p 11, 53.
 सुर्जक, p 95, 19.
 सुर्जथु, p 17, 11.
 सुन, p 391, 19.
 सुक, p 285, 62.
 सुोटन, p 287, n.
 सु, p 377, 5.
 सुर, p 5, 20.
 सुरहर, p 6, 29.
 सुित, p 54, 34.
 सुति, p 40, 7. p 52, 29. p 385, n.
 सुद, p 12, 59.
 सुन्दन, 92, 7. p 204, 19.
 सुन्दनारोह, p 206, 28.
 सुन्दिनो, p 155, 18.
 सुन्न, p 281, 42.
 सुल, p 144, n.
 सुत, p 227, 26.
 सुति, p 287, 5.
 सुन, p 227, n.
 सुंसिन्, p 92, 9.
 सुज्, p 173, 36.
 सुव, p 288, 9.
 सुवर्धन, p 337, 69.
 सुवन्ती, p 69, 30.
 सुवा, p 106, n.

खट्, p 3, n.

खल, p 284, 53.

खल्, p 376, 2.

खल, p 288, n.

खल, p 181, 24.

खल, p 281, 42.

खल, p 181, 24.

खल, p 106, 2.

खलपट्ट, p 95, 18.

खल, p 181, n.

खलस्, p 62, 11.

खलखली, p 69, n.

खलखली, p 69, 30.

खलपञ्चन, p 244, 101.

खलपञ्चन, p 69, n.

ख, p 361, 213. p 145, 34.

खल्ल, p 262, 15.

खलन, p 145, 34.

खलन, p 262, 15.

खल, p 378, 8.

खलति, p 213, 60.

खल, p 44, 1.

खलित, p 282, 44.

खल, p 54, 36.

खलज, p 266, 33.

खलज, p 287, 7. n.

खलव, p 55, 38.

खल, p 3, 13.

खलम्, p 380, 16.

खलम्, p 3, 11.

खलम्बरा, p 138, 7.

खल, p 1, 1.

खल, p 39, 5.

खलित, p 286, 2.

खल, p 9, 43. p 348, n.

खलप, p , 558.

खलपा, p 338, 134.

खल, p 1, 1.

खल, p 243, 94.

खलकार, p 249, 8.

खलली, p 119, 3.

खलदी, p 9, 44.

खलदी, p 9, n.

खलानु, p 21, 23.

खल, p 9, 46.

खल्ल, p 10, 47. n.

खल्ल, p 10, n.

खलसिनो, p 139, n.

खल, p 144, 29.

खलित, p 372, 3.

खलित, p 80, 10.

खलीय, p 145, 32.

खलीया, p 145, n.

खलित, p 400, 38.

खल, p 327, 97.

खलक, p 95, 17. p 109, 17.

खादरसा, p 120, 9.

खादी, p 111, 26.

खाधाय, p 187, 46.

खान, p 44, 1.

खान्त, p 33, 9.

खात्प, p 54, 86.

खापतेव, p 242, 90.

खामिन्, p 261, 10.

खाराज्, p 8, 39.

खाहा, p 180, 21. p 378, 8.

खित्, p 372, 3.

खिद, p 54, 33.

खिदज, p 271, 51.

खिदनी, p 228, 30.

खिर, p 262, n.

खिरता, p 286, n.

खिरिणी, p 139, 11.

खिरिन्, p 262, 15.

खंस, p 132, 23.

खंसक, p 167, 11.

खंसो, p 132, n.

ख, p 377, 5.

खञ्जे, p 49, 15.

खड्ग, p 391, 18.

खड्गविकासिनी, p 116, 18.

खठ, p 217, 77.

खड्गे, p 49, 15.

खत, p 268, 41.

खनु, p 116, 18. p 161, 41.

खनू, p 161, n.

खन्त, p 372, 6.

खन्न, p 282, 46.

खय, p 202, 12.

खयन, p 204, 20.

खयपुष्को, p 119, 4.

खयमारक, p 104, 57.

खयो, p 202, n.

खर, p 6, 29.

खरण, p 198, 28.

खरि, p 127, 1. p 350, 177.

खरिचन्द्रन, p 9, 46. p 172, 33.

खरिण, p 128, 8. p 37, 23. p 815, 53.

खरिणी, p 315, 53.

खरित्, p 37, 24. p 15, 2.

खरित, p 37, 24. p 391, 19.

खरितक, p 229, 34.

खरिताल, p 396, 32.

खरितालक, p 245, 104.

खरिदख, p 22, 30.

खरिजा, p 230, 41.

खरिनाम, p 37, 24.

खरिनु, p 109, 20.

खरिन्नाखि, p 243, 92.

खदिमिना, p 5, 22.

रिमयक, p 224, 18.
 रिमयज, p 224, n.
 रिवाकुक, p 114, 9.
 रिवासुक, p 114, n.
 रिदय, p 8, 39.
 रीतकी, p 100, 40.
 रेणु, p 114, 8.
 र्ये, p 80, 9.
 र्घ, p 31, 2.
 र्घमाण, p 260, 7.
 रल, p 223, 13. p 393, n.
 रला, p 49, 15.
 रलायुध, p 4, 18.
 रलाहल, p 58, 10. n.
 रलिन, p 4, 19.
 रलिप्रिय, p 96, 22.
 रलिप्रिया, p 256, 39.
 रल्या, p 297, 41.
 रलक, p 70, 36.
 रव, p 288, 8. p 360, 209.
 रविस्, p 181, 26. p 233, 52.
 रय, p 131, 24.
 रयवाहन, p 11, 51.
 रस्, p 49, 18.
 रसनो p 228, 30.
 रसनी, p 227, 29.
 रस, p 160, 37. p 317, 61.
 रसधारण, p 287, n.

रसवारण, p 287, 5.
 रस्तिन्, p 200, 2.
 रस्तिमख, p 82, 17.
 रस्तिनी, p 200, n.
 रस्तिपक, p 206, 27.
 रल्यारोह, p 206, 27.
 र्हा, p 376, 18.
 र्हाटक, p 243, 94.
 र्हायन, p 30, 20.
 र्हार, p 165, 6.
 र्हारित, p 134, n.
 र्हारोत, p 134, 34.
 र्हाई, p 52, 27.
 र्हाल, p 223, n.
 र्हालहल, p 58, n.
 र्हाला, p 256, 39.
 र्हालाहल, p 58, n.
 र्हालिक, p 236, 64.
 र्हाव, p 53, 32.
 र्हास, p 50, 19.
 र्हासिका, p 50, n.
 र्हास्तिक, p 200, 4.
 र्हास्य, p 50, 19.
 र्हाहल, p 58, n.
 र्हाहा, p 10, 48. n.
 र्हाहाहल, p 10, n.
 र्हिंसा, p 367, 231.
 र्हिंसाकर्मान्, p 291, 19.

हिच, p 265, 28.

हि, p 376, 18. p 377, 5.

हिक्का, p 386, 8.

हिङ्ग, p 230, 40.

हिङ्गुनिर्यास, p 100, 42.

हिङ्गुपत्रो, p 230, n.

हिङ्गुल, p 392, n.

हिङ्गुलो, p 112, 2.

हिङ्गुलु, p 392, 20.

हिण्डिर, p 246, n.

हिण्डोर, p 246, 105.

हिन्ताल, p 126, 35.

हिम, p 19, 19. 21.

हिमवत्, p 84, 3.

हिमवालाक, p 172, 32.

हिमसंहति, p 19, 20.

हिमगु, p 18, 15.

हिमलो, p 19, 20.

हिमवलो, p 119, 3.

हिरण्य, p 243, 94.

हिरण्यगर्भ, p 3, 11.

हिरण्यरेतस, p 11, 51.

हिरण्यवाह, p 69, n.

हिरण्यवाह, p 69, 34.

हिरक, p 376, 3. p 378, 7.

हिलमोचिका, p 123, 23.

हो, p 378, 9.

होन, p 337, 130. p 284, 50.

हीन्ताल, p 126, n.

हीर, p 6, n.

ऊतभुक् प्रया, p 180, 21.

ऊतभुक्, p 11, 51.

ऊम्, p 380, n.

ऊङ्, p 10, n.

ऊति, p 40, 9. p 283, 8.

ऊम्, p 375, 14. p 381, 18.

ऊङ्, p 10, 48.

हणिया, p 295, n.

हणो, p 295, n.

हणोवा, p 295, 32.

हर, p 33, 9. p 145, 15.

हरय, p 33, 9.

हृदयदम, p 43, 19.

हृदयवत्, p 259, n.

हृदयालु, p 259, 3.

हृदयिक, p 259, n.

हृदयिन्, p 259, n.

हृद्य, p 272, 3.

हृषीक, p 34, 17.

हृषीकेण, p 3, 13.

हृष्ट, p 284, 52.

हृष्टमानस, p 260, 7.

हृसिष्ठ, p 285, 62.

हे, p 373, 7.

हेति, p 320, 73.

हेतु, p 32, 6.

हट, p 84, 3.

हुधक, p 91, 2.

हु, p 243, 94.

हुत, p 29, 18.

हुमपुष्क, p 101, 44.

हुमपुष्पिता, p 103, 52.

हुत, p 29, n.

हुमादि, p 9, 45.

हुम्व, p 7, 34.

हुला, p 51, n. p 53, n.

हुष, p 203, 15.

हु, p 378, 7.

हुम, p 403, n.

हुमवती, p 7, 32. p 100, 40.

p 109, 21. p 119, 3.

हुमी, p 403, n.

हुयङ्गवीन, p 234, 52.

हुत, p 178, 16.

हुषीया, p 295, n.

हुद, p 67, 25.

हुदिनी, p 17, 10. p 69, 30.

हुस, p 148, 48. p 276, 20.

हुसगवधुता, p 113, 5.

हुसाङ्ग, p 119, 8.

हुदिनी, p 9, 42. p 69, n.

333, 115.

हुषीया, p 295, n.

हुवेर, p 114, n.

हुी, p 51, 23.

हुीण, p 281, 41.

हुीत, p 281, 41.

हुवेर, p 114, 10.

हुष, p 203, 15.

हुदिनी, p 115, 12.

हुषी, p 203, n.

